LII 11

0021

704261

Hist. prof. 8. [illegible]

hr: $a_1 + f_4$

Chronica Regum Hungariae.

Johannis de Thurócz

1488

Ad egregiũ dñm Thomã de drag ꝑsonalis ꝑsen-
tie serenissimi principis dñi Mathie: hũgarie: bohe-
mie ⁊c̃ regis Austrieqꝫ ducis cancellariuꝫ Prefatio
magistri Johãnis de thwrocꝫ: in primũ librũ Chro-
nice hungaroꝝ foeliciter incipit.

Ugi otio hijs annis nobis eque simul
torpentibus varij rerũ ordines cũ inter
occurrissent suaues interdũ lites media
inter colloquia surrexere ⁊ leuia dispu-
tationũ sepius emerserũt iurgia. Dũ re
bus hũgarice natiõis de primeuis de-
qꝫ ꝑte mũdi que hungaros aut germĩa
uit aut in hãc regionẽ que antiquit⁹ pan
nonia: nũc v̄o hungaris ab eisdem hũ-
garia dicta est fudit: varijs vtamur sentẽtijs: experiẽdi tandẽ gr̃a
placuit duduꝫ super hijs rebus contextas reuoluere hijstorias.
Quas equidẽ dũ diligenti lectiõe ꝑlustrauim⁹ multa in eisdeꝫ de
ꝑte mũdi scitica vnde ⁊ hũgari emersisse ꝑhibentur aut obmissa
aut neglecta seorsũqꝫ alioꝝ autoꝝ a positiõibus ꝯscripta appare
bãt. Eñiuero ⁊ magni regis Atile gestaꝝ gloria rerũ stili parui-
tate cõprehensa digno laudũ ꝑconio nõ min⁹ quasi subticere vi-
debat̃: nec crimĩe de hoc hũgaroꝝ vetustas arguẽda est: qđ suaꝝ
recordia rerũ altũ obliuiõis ĩpelagus defluere ꝑmisit hoc genus
hoĩuꝫ ipsaꝝ etate reꝝ armoꝝ potius strepitu q̃ꝫ lr̃aꝝ sciẽtia vaca
bat. Nam ⁊ hoc nr̃o euo ꝑs natiõis eiusdem quedã trãssiluanis
regni posita in horis caracteres quosdã ligno sculpit ⁊ talis scul-
pture vsu lr̃aꝝ ad instar viuit: externaꝝ nationũ ĩuidiã exactis ꝑ
ipsũ Atilã regẽ victorijs ꝯdignũ ꝑconij subtraxisse stilũ ⁊ eidem
regi Atile gloriã impialis noĩs demisse puto: neqꝫ ꝑ ipsũ gesta-
rũ rerũ indecus quidpiã ꝑterq̃ꝫ illatas ꝑ ipsũ eis miserias plan-
ctuosi carmĩs ad instar scripsisse ĩueniũt̃. Uñ paulus orosij sua-
rũ vltimo libro hijstoriaꝝ: hunoꝝ de eruptiõe mentiõeꝫ faciẽs.
Tredecimo inquit ãno impij valentis radix illa miseriaꝝ nostra
rũ copiosissimos simul frutices germĩauit. Et anthoni⁹ florenti
nus archiepũs in scđa ꝑte sui chronici opis ipsa ait gentis barba
ries me silere faceret nisi illud famosũ galliaꝝ ⁊ italiaꝝ excidium

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

loqui cogeret: nemo mũdanã miseria absq; aliena adeptus ẽ
gloriã: ninus assyrioꝝ rex regna qđ in aliena violẽtas iniecit ma
nus vniuersaꝝ originez hijstoriaꝝ pepit: ⁊ nisi quõdã agamenõ
grecoꝝ impator troijanũ ilion euertissz: magnꝰ quoq; alexãder
tristibꝰ armis orbez vastasset: illoꝝ noĩa pit cũ corpibꝰ cecidissẽt
Sciticas igit ptes regis quoq; atile euũ igentiũ facinoꝝ p̃ mag
nitudĩe imortalitate dignũ ampliori stilo vt describerẽ silq; ⁊ sub
sequẽtiũ hũgarie regũ hijstorias olim editas pcursitarẽ ⁊ i illis si
quit negligẽtia scriptoꝝ viciassz: castigarẽ tuis aĩatꝰ psuasionibꝰ
rem meis viribꝰ haud parẽ agredere p̃sũpsi. Dulce eni tuũ ⁊ ad-
modũ delectabile eloquiũ me vicit: q̃zuis tãtaꝝ magnitudo rerũ
maiori sit digna vate: tua tñ psuasio cũ erga me vim hẽat mãdati
tibiq; nõdũ psuadẽti parueriz psuadẽti eo magis oẽm vim meaz
dedicaui. Eniuero in p̃sumẽte vt arbitror hec p̃sũptio iuidia au
ctrice ludibriũ piet: ⁊ lingua que pcere scit nemi in detractiõem il-
liꝰ dissoluet: noscimꝰ inquiẽt hũc hoĩez verũ quidẽ iuxt euãgeli-
cã lectiõez nullũ sua acceptat p̃ria cũ tñ rebꝰ i hijs ex me feceri ni-
hil veteres i oĩbꝰ secutꝰ sũ hijstorias ⁊ sentẽtias autoꝝ transgres
sus sũ i nullo: ptes quidẽ scitie ⁊ illaꝝ sytuz atile quoq; regis ge
sta plibꝰ cronicꝭ opibꝰ ea ppt idagatꝭ stilo paulo ãpliori q̃z prio
res hũgaricaꝝ historiaꝝ efficerãt autores illoꝝ vndiq; positões
int miscẽdo: ꝯscribere ac cetoꝝ diuoꝝ hũgarie regũ hijstorias de
bilis mei opis ĩfra limites puta quõdaz karoli regꝭ nequit int fe-
cti misabile vsq; ad carmez q̃ntum mei est ingenij diligent casti-
gare curaui: altiusq; istud alta me iuuẽt ordinare numĩa celi. Tu
quoq; suscipe nautã altas pelagi voragines absq; temone tẽpe-
rieq; ratis ac remigis officio tua ad d̃sideria sulcantez: suscipe nõ
oĩ tue tantũ volũtati satisfacere volẽtem: ⁊ suscipe me nõ ex me sz
ex veteꝝ has res describentiũ volumĩbꝰ autoꝝ gratũ velut flo-
rez viridibꝰ lectũ de cespitibꝰ tue offerentez dñatiõi vale.

Soliloquiũ.

Olim antiq̃ autoꝝ vetustas hunorũ-
siue hũgaroꝝ diuersimode origiuẽ descripsisse iuenit: qui-
bus tã modnoꝝ q̃z p̃titoꝝ tpm hoĩes diuersos sensus acomodã
tes nõ pua i hac re discrepatõe fore: duo eni volumĩa cronici ope
ris ppaginez silq; ⁊ gesta illoꝝ elucidãtia: a cetis autoribꝰ ac etiã
in seipsis maxĩe i declaratiõe illoꝝ germĩs desidẽtia: tpibꝰ quon

dã diuoꝝ karoli ⁊ lodowici hũgarie regum vt dici p̄sumit̄ edita repiũt̄: quoꝝ alteꝝ sup̄ libro genes̄. x. alteꝝ sup̄. xj. capl̄is suas fundauer̄t origies: cũ aũt huic qd̄ p⁹ diluuij vindicta vniuersa caro a noe ⁊ ei⁹ filijs puta: sem: cham: ⁊ iaphet: nouã recepit generatiõem vniuersalis christiãe religiõis natio cedat: alienaꝝ p̄ter hũgaricã qd̄ volumib⁹ ĩ eisdez declarauerũt generatiõez sup̄fluitati potius q̄z nec̄citati ascribi d̄bere dinoscit̄: vñ ne ipse ex se huic op̄i quidpiã addisse reprehẽdã illoꝝ sequẽs voluminuz autores meis ꝓpositis idez principiũ pono.

Exordiũ narratiõis ĩ primã p̄tẽ chronice hũgaroꝝ

Hee sũt generatiões noe ⁊ filioꝝ illi⁹ sem cham ⁊ iaphet de quib⁹ post diluuij cladez. lxx. due generatões puta de sem xxvij. de cham. xxx. ⁊ de iaphet. xv. ꝓcessisse p̄hibent̄: hee generatiões dissemĩate sũt ĩ orbe terraꝝ ⁊ scd̄m quosdam sem aziam cham affricã ⁊ iaphet ewropã sortiti sũt. Scd̄m v̄o hieronimuz de hebraicis questionib⁹ necnõ ⁊ iosephũ filij iaphet possedisse dicũt̄ septentrionalez regionẽ a thauro ⁊ imano mõtib⁹ scitie vsqz ad fluuiũ thanaij qui eãdẽ mediã scindit: vñ prim⁹ fili⁹ iaphet gomor a quo noĩati sũt galatee postea galici quos nr̄a etas a quodam frãcone filio olim paridis filij priami vltimi regis troyanorũ: duce videlz eoꝝ denoĩatos frãcos vocat: hic franco p⁹ troyane vrbis excidiũ in pãnoniã que olim magni alexãdri euo sup̄ior grecia vocabat̄ magno cuz populo venisse ⁊ sub mõte sycan sec⁹ fluuiũ hijster qui ⁊ danubi⁹ dr̄ ciuitatẽ amplissimã edificasse ⁊ illi nomẽ a mõte sycan p̄dicto sycãbriaz ĩposuisse: ⁊ tandez orientaliũ metu nationũ abinde ad p̄tes occidentales declinasse ⁊ regionez circa fluuiũ sycana occupasse illãqz a p̄fato frãcone duce eoꝝ franciã appellasse ⁊ regiõe in eadez ciuitatẽ ꝯdidisse ⁊ illã in mẽoriaz pat̄ni nõis paris denoĩasse tradit̄: scd̄us fili⁹ iaphet magog a quo descenderũt scite scd̄m scũm hieronimũ ⁊ madaij a quo dicti sũt medi ianan a quo greci ⁊ tubal a quo descender̄t hispani ⁊ mosoh a quo deriuati sũt capadoces: vñ ⁊ nũc hñt ciuitatez noĩe mesechab ⁊ thyras a quo nomĩati sũt traces: gomor aũt genuit aseuech a quo troyani: ianan genuit elisa a quo elisei: ⁊ postea eolides ⁊ tharsis a quo cilices descẽdisse p̄hibent̄: vñ ⁊ nũc ciuitas illoꝝ metropolis hoc vocabulo tharsis denomĩat̄: in hac ciuitate

natus fuit btũs paul⁹ apl'us ꝓut habet̃ ĩ actib⁹ apl'oꝝ capl'o xxj.
Et subdit btũs hieronim⁹ ab hijs inquit diuise sũt ĩsule gentiũ in
regiõib⁹ suis vnusquisqꝫ scd̃m linguã suã ⁊ familias suas ĩ natio
nib⁹ suis: qd̃ dictuꝫ ipse btũs hieronim⁹ anticipasse iuenit̃: nam
hoc postea tp̃e ꝯfusiõis lĩguaꝝ actũ ẽ. Filij aũt cham chus a quo
⁊ ethiopes vñ ĩ hebreo ethiopes chus noĩant̃ ⁊ mesarijm a quo
egyptij ĩ hebreo enĩ egypt⁹ mesarĩ dr̃ phuth a quo phuthei: est
enĩ in illoꝝ regiõe fluui⁹ quidã qui etiã mõ phuth vocitat̃ ⁊ cha-
nan a quo dicti sũt chananei quoꝝ t̃ra postea filijs isrl' data fuit.
Filij autẽ chus saba a quo sabei: eiula a quo gentiles ⁊ sabbata a
quo sabbatani ꝓcessisse ꝑhibẽt̃: ex his postea lõgeui eui irremi-
niscibilẽ seculoꝝ ꝓpt̃ vetustatẽ mutata sũt pl'ima: pauca si que in
se vel in sibi simili aut ꝓpinquo ꝑmãserũt. Et iteꝝ subiũgit btũs
hieronim⁹: porro chus genuit nemroth: iste nemroth fuit qui in
duxit posteritatẽ noe ad difficãdũ turrĩ ⁊ ciuitatẽ ꝯt̃ dñm: vñ io-
seph⁹ ĩ libro de antiq̃tatib⁹ reꝝ: dũ ĩquit p̃scripte trib⁹ sem chaꝫ
⁊ iaphet vna ⁊ eadẽ hebraica vterent̃ lĩgua ducẽtesimo prĩo post
diluuiũ ãno nemroth gigas cepit turrĩ ꝯstruere cuꝫ oĩ cognatiõe
sua ꝑiculũ diluuij attẽdendo vt si ꝯtingeret diluuiũ it̃ari turris in
refugio vltiõis euadere possẽt iudiciũ: dinini tñ iudicij sẽtẽtia cui
hũan⁹ nõ valꝫ resistere ĩtellect⁹: sic illoꝝ mutauit ⁊ ꝯfũdit loque
lã vt ꝓxim⁹ a ꝓxĩo nõ intelligeret̃: tandẽqꝫ op̃e nõ ꝯsumato in
diuersas disp̃si sũt regiões. Hãc grandẽ ⁊ cũctis scl'is admirãdã
turris edificatõem alij int̃ nubiã ⁊ egyptũ fuisse ac illi⁹ antiq̃lia ꝑ
hos qui ab inphis ĩ alexandriã irẽt vsqꝫ hodie cerni: alij v̓o ĩ cal
dea ad flumeꝫ ewfraten illo videlꝫ ĩ loco vbi postea multas post
etates semiramis cũctaꝝ famosissima regĩaꝝ vrbeꝫ illã celeberri
mã Babilonez primi ĩpij genitricẽ ꝯdidit extitisse: ⁊ a babel tur-
ri quõdã ꝓpt̃ ꝯfusionẽ lĩguaꝝ denoĩata nõ tãtũ solaꝫ ciuitatẽ sed
⁊ caldeã ipsaꝫ totãqꝫ assyriã ⁊ mesopotaneã magnã ꝓpt̃ ĩpatoꝝ
illã ĩhabitantiũ facinoꝝ gl'iam babilõis nomeꝫ accepisse tradũt.
Multa ⁊ admiratõe digna hui⁹ vrbis de ꝯditiõe ⁊ edificio ethesi
os ⁊ clitharc⁹: iteꝫ erodot⁹ necnõ dyodor⁹ sicul⁹ scripsere q̃ post
modũ ꝑ quosdã turri p̃notate appropriata ĩuenient̃: in vno eniꝫ
dictoꝝ duoꝝ voluminũ iosephũ referre posuerũt: qd̃ nemroth ĩ
turri ipsa ex auro purissimo deoꝝ fecissꝫ templa palacia ex lapidi

bus ꝑcioſis edificaſſet ⁊ colũnas aureas in illis erexiſſet: plateaſq; illi⁹ diuerſi coloꝛis lapidib⁹ pauimẽtaſſet cui haud adhibẽda eſt fides: nã p⁹ nõ diu tũc ꝑteritũ vniuerſale diluuiũ nõdũ tantũ auri i vſu fuiſſe credi põt qõ de illo ⁊ tẽpla edificare ⁊ colũne eri gi potuiſſent ⁊ nec tũc deoꝝ erat cult⁹ quib⁹ ipſa tẽpla edificari debuiſſent: cũ multa p⁹ ſecl̃a rex aſſyrioꝝ Ninus deſũcto belo rege ꝓre ſuo in illi⁹ mẽoꝛiã ⁊ ꝓ ſui ꝓſolatõe ex auro ꝑi ſil̃e feciſſe ſimulacꝝ: illudq; tã ipſe coluiſſe q̃z etiã cũctũ ſui regni ꝑ ppl̃z coli mãdaſſe ⁊ nõ p⁹ multũ tꝑis i illud ſimulacꝝ imũdũ ſpũm ĩtraſſe ⁊ petentib⁹ reſpõſa exhibuiſſe: exĩdeq; cũctã idolatrie ꝓnicie oꝛiginẽ cepiſſe multe doceãt ſcripture. Tãdẽ ſequit ⁊ turris ipſa in q̃dꝝ ſubleuabaꝫ ab vno angulo in aliũ hñs lõgitudinis paſſuũ mille xv. latitudis totidẽ: q̃ntitas vo altitudis finita erat nõdũ ſz illo rũ ꝓpoſito lunarẽ vſq; ad circulũ ſubleuari debebat: groſſitudo aũt fũdamenti trecẽtoꝝ erat paſſuũ: paulati quidẽ ſubleuãdo artabaꝫ vt ꝑeminẽs põd⁹ groſſitudo fũdamenti leui⁹ ſuſtinẽt. Et rurſus i geneſi capl̃o vbi ſupꝛa dr̃: ipſe videlz nemroth cepit eſſe potens in ter̃a nã ꝓ potentiã alios ſibi ſubiugabat ⁊ ad turris op⁹ nolentes cõpellebat ⁊ ideo ſubiũgiꝫ: ⁊ erat robuſt⁹ venatoꝛ. i. oppreſſoꝛ hoiuz coꝛã dño: ⁊ exinde ꝓuerbiũ illud exiuit q̃ſi nemroth dũ enĩ poſtea aliquis oppreſſoꝛ hoiuz videbaꝫ dicebãt illũ alter nemroth vel ſilis nemroth: fuit aũt ſcõm ſcũm hieronimũ iniciũ regni ei⁹ babilon ⁊ in ter̃a ſennar.

De gñatiõis hunoꝛũ ſiue hũgaroꝝ oꝛigine.

Hinc nemroth quidã volucrũt hunoꝝ ſiue hũgaroꝝ fuiſſe ꝓthoparentez: nã i vno dictoꝝ voluminũ poſitũ eſt qõ nemroth gigas p⁹ linguaꝝ cõfuſionẽ in ter̃ã eiulak que nũc ꝑſyda vocaret̃ ĩtraſſet ⁊ ibi ex cõiuge ſua enech vocitata duos generaſſet filios quoꝝ alt̃ hunoꝛ alt̃ vo magoꝛ denoiati extitiſſent: ex quib⁹ tãdẽ vniuerſi huni ſiue hũgari ipſoꝝ generatiõis recepiſſent ꝓpaginez: dr̃ etiaz qõ idez nẽroth pl̃es ꝑter enech vxoꝛes habuiſſet: ex quib⁹ ꝑter hunoꝛ ⁊ magoꝛ pl̃es filios ꝓcreaſſet: hij ⁊ eoꝝũdẽz poſteritates ꝑſydẽ regionem ꝑdictã inhĩtarent ſtatura ⁊ coloꝛe ſil̃es hunis tãtũmõ in loquela velut ſaxones ⁊ turringi modicũ differẽtes. In alt̃o aũt volumiñ ꝑdictoꝝ ſubdit̃ qꝫ hunoꝛ ⁊ magoꝛ pr̃es hunoꝝ ſiue hũgaroꝝ nõ fuiſſẽt filij nẽroth qui fuit fili⁹ chus qui fuit chaz qui fuit a noe

genitore suo maledictus: tũ ex eo qꝛ ipse nemroth nũq̃ꝫ iuxt̃ fluui
um thanai hitasset: tũ v̓o qꝛ ut supra dictũ est qd̄ a magog filio ia-
phet descẽdissẽt scite ꝛc̃. Nã subdit̃ ibidẽ ergo ĩquit vt sacra scrip
tura ꝛ sci doctores dicũt hũgari descẽdert̃ a magog filio iaphet q̃
p⁹ diluuiũ ãno quĩq̃gesimo. viij. ꝓut scũs sigilbt⁹ epũs anthyo
theti⁹ ĩ chronica oriẽtaliũ nationũ refert ĩtrauit t̃rã eiulak ꝛ ex cõ
iuge sua enech gẽuit hunor ꝛ magor supradictos a quib⁹ huni et
magyari generati ꝛ denoĩati fuissent. Aliud capl̃m de eo
dem tractatu.

Anthonin⁹ aũt florentin⁹ archiepũs
de quo supi⁹ mẽtiõeꝫ me fecisse recolo: sigilbertũ ꝛ vincen-
tiũ sequẽs in scd̄a sui cronici opis ꝑte hunoꝝ originẽ ĩ antiquorũ
historijs se sic legisse põit. Silimer ĩquit rex gothoꝝ al's getha-
rũ fili⁹ magni Gaderici p⁹ egressũ sycãtie ĩsule scitie iã quito lo-
co tenẽs prĩcipatũ: cũ t̃ras scitie cũ sua gẽte ĩtrasset q̃sdã magnas
mulieres in ppl'o repissꝫ q̃s ꝑmõe gethyco alirũnas vocassẽt eas
qꝫ hñs suspectas d̄ medio sui ꝑturbassꝫ lõgeqꝫ ab exercitu suo fu-
gatas in solitudĩe coegissꝫ errare q̃s tandẽ siluestres hoĩes: quos
nõnulli faunos sicarios vocãt: qd̄ gen⁹ quõdã scũs anthoni⁹ dũ
heremi ꝑuagabat̃ solitudineꝫ obuiasse legit̃: cum deserti per de-
uia errare vidissẽt ĩ illaꝝ amplexus ꝑiterqꝫ ꝛ coitũ se comiscuissẽt
Exhĩcqꝫ hoc ferocissimũ ac pauẽduꝫ ꝛ t̃ribile hoĩuꝫ gen⁹ edidis-
sent qd̄ primũ int̃ meotidas paludes fuisset: cũqꝫ in gentẽ creuis-
sent mox ĩ vicinoꝝ agros se ĩgerentes vastitates edidissẽt: obstã-
tesqꝫ quos forsitã ferro nõ supassẽt sui vult⁹ t̃ribilitate fugassent:
qui ꝛ ĩ pignora sua prĩa die nata deseuissent: nã maribus ferro ge
nas secassent vt añq̃ꝫ suauia lactis nut̃mẽta ꝑciperent vulneris
cogerent̃ subire tollerãtiã: tali ergo ĩquit stirpe ꝓcreati huni exi-
gui quidã forma sꝫ arguiti morib⁹ expediti ad equitandũ ꝓmtissi
mi scapulis lati ac arc⁹ sagittasqꝫ tractare ꝑati: ceruicibus firmi ꝛ
suꝑbia sꝑ erecti cũctꝭ vicinis gentib⁹ horrori ꝑit̃ ꝛ formidini erãt
Hec anthoni⁹. Iordan⁹ aũt ꝛ quidaꝫ alij hunos ab incubis de-
monib⁹ ꝛ quibusdã mulierib⁹ originꝫ sũpsisse dixere: ĩuidia au-
ctrice iordanis hac ducit̃ sentẽtia: nã cũ gothoꝝ de genere: quos
hũgari ꝓprijs expulere de sedib⁹: suã ducat originꝫ: ꝓgenito-
rũ ĩiuriãqꝫ ꝑ corde ferens hoc obprobrio hunoꝝ affecisse gene-
ratiõem credi põt: sacra etiã hãc sentẽtiã reprobat scriptura. Cuꝫ
cuãgelice lectiões nostꝝ canãt ꝓtulisse saluatorẽ: qd̄ enĩ inquit ẽ

de carne caro est quod ãt de spũ ẽ spũs est: ⁊ rursus spũs carnez et ossa nõ habet. Contrariũ igit veritati ⁊ credere est erroneũ vt spirit⁹ quib⁹ naturalia que vim ⁊ officiuz hũt generãdi ꝓcessa nõ sũt generare possent. Dioder⁹ vo sycul⁹ scitarũ gentẽ apud araxim flumen originez habuisse quamqz ab initio ac modice tre cultricẽ fuisse: deinde rege nactã potenti ⁊ bellicoso ac militari vtute ꝑcipuo patriã ampliasse mantanã vsqz ad caucasuz campestrẽ vero vsqz ad occianũ scyticũ ⁊ paludez meotidez flumenqz thanaim sui historici laboris ẗtio in libro posuit: ⁊ tã ipse diodor⁹ ibidem q̃m herodot⁹ in sua chronica libro q̃rto fabulã inducũt quandam dicentes. Quod cuz olim hercules: prior illo qui postmodum res troyanas turbauit: gerionis vaccas custodiuisz ⁊ in terrã q̃z nũc scitiam vocãt tũc oino desertaz deuenissent. Deprehẽsus tandez vehemẽti pluuia ⁊ gelu substrata sibi pelle leonina obdormiuisset. Iterim aũt eque illius a curru ꝑ pascua errãtes disparuissent qui exꝑgefactus omnẽ illam regionẽ plustrãs easdez nõ inuenisset: vltimatiz cũ in terram quandaz que hylea dr deuenisset ibidẽ quandã vginem de telure natã aucipitis natnre hũane videlz ac serpentine supra femora quidã femiaz inferi⁹ aũt viperã repissetz eamqz ꝓspicat⁹ atqz admirat⁹ si alicubi suas vidisset eq̃s interrogasset: illa se easdez scire sz iterim donec cũ ipsa cõcuberet ipsas sibi reddere nolle rñdisset. Hercules igit sub ea mercede cũ illa cõcubuisz. Illa vero cum hercule ampliori cupiens vti concubitu eidem equas non restituisset donec ab illo se grauidaz comperisset: tandem restitutus herculi equis mulier illi dixisset: has ego tibi equas que huc venerant seruaui. Tu quidem mihi serua cũius illarum ꝑmiuz persoluisti: concepi enim ex te filios tres quibi nati fuerit ⁊ adoleuerit ꝺ illis quid sim factura mihi dicito an hic debeãt hre domicilũ: ipsa enĩ h⁹ regiõis teneo ipiũ an illos ad te mittere debeã qui pr illoz es cui hercules arcũ vnuz: duos enĩ deferebat: ac baltheũ ad cui⁹ cõmissurã aurea depẽdebat fiala dedisz ⁊ ante q̃z illi hec dona assignasset arcũ tetendisset ⁊ baltheo se ꝑcinxisset. Dixissetqz illi quẽ illoz hũc arcũ ita tendẽtem ⁊ hoc baltheo sic vt me ꝑcictum videris eum tu regiõis isti⁹ icolam effice: qui aũt his opibus que ipse ꝑcipio ipar erit illũ ablegabis: his igit locutꝰ hercules abisset. ꝓ⁹ hoc enixa mlier illa

filijs vni agathirso alteri gelono nouissimo aũt scita noĩa ipositis
set qui cũ i virilez adoleuisset etatẽ: mulier ipsa mãdatoꝝ mẽor ea
que sibi iuncta erant peregisset ⁊ filijs temtatis vltimum puta sci
tani patrijs ꝓceptis equatũ fore cõperisset: q̃re duob⁹ agathirso
videlz ⁊ gelono ablegatis scitã sui regni heredez ꝓstituisset a quo
tãdez tũ pplus tũqz reges scitaꝝ ꝓcessissent ipsaqz regio nomẽ ac
cepisset. Itez trog⁹ põpe⁹ scitas cũ egyptijs tanq̃z hoies genti
les qui sp nodũ sue initio stetisse putarũt: de generis vetustate cõ
tendisse fat̃: dixere eni egyptij traꝝ quidez alia solis ꝑmit̃ ardo
re: alia vo frigoris algore riget i tãtũ vt nequidez hoies vel ani
mãtia generare posset veꝝ ⁊ aduenas necat: egypt⁹ vo adeo ae
ris beneficio foret tpata ꝙ nec estiui solis ardores neqz hiemalia
frigora illi⁹ offenderẽt icolas: ꝓterea egypti tã fecũd⁹ esset ager
ꝙ in ꝓcreatione alimẽtoꝝ illa tra feratior eẽt nulla: vnde de iure
hoies pri⁹ natos ibi videri debere vbi facili⁹ educari possũt: ecõ
tra scite rñdissent qõ celi tpamẽtũ ꝓpositę questiõi nllo argumẽ
to foret quippe cũ primũ natura caloris ⁊ frigoris incremẽta regi
oni⁹ diuisit: stati ad locoꝝ aure tollerãtiã queque aialia genera
uit: vñ ⁊ salamãdrã ignis ⁊ certos vmes aĩa vitali vegetãtes an
tique nues gignere pit̃ ⁊ nutrire phibẽt̃: eodem mõ arboꝝ atqz
frugũ varietates pro regionũ ꝓditiõe natura produxit: q̃nto eni
scitis aura ẽ aspior q̃z egyptijs tãto ⁊ corpa ⁊ igenia scitaꝝ sũt du
riora cetez si mũdi ꝑmordia vel aq̃ꝝ illuuies tenuit vl ignis: qui
⁊ mũdũ genuisse credebat̃: possedit: vtrũqz scitis poti⁹ priorẽ ꝑ
stare originẽ potuerit: nã si ignis prias res possedit nõne paulati
extinct⁹ septẽtrionali agro qui supra oẽs tras hyb̃no frigore al
get aeris tẽperiez dedit: egypt⁹ vo ⁊ tot⁹ oriẽs qui ⁊ nũc torrenti
solis calore estuãt p⁹ extinctũ ꝑmeui ignis ardorẽ tardissime tẽ
pamẽtũ aeris recepe: si vo aq̃ꝝ inundatio oẽs tras sobmersit pro
fecto decurrẽtib⁹ aliqs altior traꝝ ps pri⁹ detecta fuit: hũilib⁹ ãt
tre in ptib⁹ aq̃ diutissime imorata ẽ ⁊ q̃nto prior queqz ps traruz
aut ab igne lib̃ata aut ab aquis siccata sit tãto pri⁹ aialia generare
cepit: porro scitia adeo altior oĩb⁹ tris ẽ vt cũcta flumia ibi nata i
mare meoticũ: deĩde i põticũ ⁊ deĩde i egyptiuz decurrãt: egypt⁹
vo si ab aq̃ꝝ in eã p vim decurrẽtiũ incursib⁹ mltis molib⁹ agge
rũ mũita nõ fuisset coli alit̃ nisi exclusis nili fluctib⁹ nõ valuisset:
his igit̃ argumẽtis supati egyptij scite antiquiores visi fuere.

Valicũqz a cardine ortꝰ hu Cõtinuatio narratiõis
ni siue hũgari ꝓcesserint: p̃clarꝫ tñ illoꝝ laudis p̃coniũ la
ta mũdi ꝑclimata p̃ gestarũ magnitudĩe rerũ lõge diffusũ illos et
katholicã fidẽ nõ minꝰ amplectere ꝓbitatis titulo fulgere grata-
qz vigere moꝝ hõestate tũ vo militari p̃stãtia ⁊ armoꝝ vtute cete
ras natiões lõge euadere vbiqz clamat: ex hac generatõe neduz
reges veꝝ etiã ⁊ plebe ꝯditiõis hoĩes cathalogo scõꝝ ascripti se
sup ethera ꝯstenscisse letant̃: nec ille magnꝰ Atila suaz quõcũqz
deprehẽdi põt neglexisse natiõem: nõne nepotez magni nẽroth
suo ĩ titulo se scripsisse ĩuenit̃: ⁊ i scdo libro cronici opis hũgarica
rũ rerũ dũ de illoꝝ scdo tractat̃ ingressu: ipsi hũgari sue originis
ꝓpaginẽ ꝑ generatiõis imeã ad magnũ nemroth deduxisse repe
riunt̃. A magog vo filio iaphet scitas qui priꝰ gethe postea got
ti sũt vocati: quos huni ꝓprijs expulere sedibꝰ vt ĩfra dicet̃: tuz
Isidori documẽto tuz vo certis ad id accedẽtibꝰ scripturꝰ ꝓcessis
se negari nõ põt: vñ ipsaꝝ hũgaricaꝝ cronicaꝝ ĩ p̃mordijs s. qt̃
Dũ enĩ hunor ⁊ magor nemproth eẽnt primogeniti a pr̃e coruz
sepatim ĩ thabernaculis hĩtabãt: accidit tandẽ vna dieꝝ cũ venã
di causa ad campũ ꝓcessissent ⁊ illis in deſto vna cerua occurrissz
quã cũ fugientẽ insequẽtes ĩ paludes meotidas deuẽissent ⁊ cer-
ua eadez ĩcrebris siluaꝝ saltibꝰ euanuissz: ipsi eandẽ diutiꝰ ꝑqui-
sitã potuerũt ĩuenire mĩme: ꝑagratis tandẽ paludibꝰ eisdẽ cuz il-
las [illegible]ẽtoꝝ ꝓ pascuis optĩas fore ꝯspexissent redeũtes ad prẽz
a[illegible]icẽtia ĩpetrata cũ oĩbus ipsoꝝ rebꝰ ĩ ipsas paludes meo
tidos ĩtrauerũt ibidẽ moraturi. Hãc paludẽ regionẽ eẽ ⁊ ꝑside ꝓ
uincie vicinã fore: pontoqz illã giro vallari vnũ tantũ vaduz ha
bere aditũqz illic ⁊ exituz difficilez p̃bere: herbis siluis piscibus
volucribus ⁊ bestijs copiari in chronica posuere hungarica. Di
onisius autez paludem hanc matrem ponti appellauit: multas
enĩ famosissimorũ amniuz aquas in illam deuehi ac tandem eas-
dem ipsam paludez in mare ponticum emittere dic̃. Paludes er
go meotidas hunor ⁊ magor adeũtes quinqz annis ibidẽ ĩmobi
liter ꝑmanserũt. Anno vo sexto exuntes dum ꝑ desertũ vagaren
tur sonitum simphonie audierũt ⁊ scrutinij gratia vlterius proce
dẽtes vxores ac filias Bereka sine maribꝰ ĩ thabnaculis manẽ-
tes ac festum tube colẽtes ⁊ coreas ducentes casu repierunt quas

celeri rapina cõprehensas simul cũ earũ reb⁹ in paludes meoti
das deduxerũt. Cõtingit aũt eosdez in hac rapina int cetas dule
principis alanoꝝ duas filias vgines forma ꝑclaras cõprehen
dere: q̃ vnaz hunoꝝ altaz magoꝝ in vxores receperũt: ex quib⁹
mulierib⁹ tandẽ oẽs huni siue hũgari originẽ sũpsisse phibent ꝛ
hãc quidã rapinã cunctaꝝ ꝑdaꝝ primã nõnulli fuisse dixere: fac
tũ est aũt cũ diuti⁹ paludib⁹ in eisdẽ ꝑmãsissent in gentẽ creuerũt
validissimã ita ꝙ pal⁹ ipsa eosdez capere ac eisdez nutrimẽtoꝝ ali
menta ꝑstare nequiret: subtilissima igit̃ q̃daz astutie caliditate ex
cogitata ĩ scitiã ipsis vicinã exploratores destinauerũt: qui rede
untes cũ terrã scitie amplã ꝑ armẽtisq̃z pascendis valentẽ esse di
xissent moꝝ cũ oĩ generatiõe ac reb⁹ ꝛ armẽtis ipsoꝝ illã intraue
rũt: ibidẽq̃z quosdã alprosuros quos in priorib⁹ cronicis hũga
roꝝ nũc ruthenos vocari scripserũt inuenisse phibent. Delectꝫ igi
tur eisdez ꝛ expulsis ac subiugũ redactis regnũ illud ĩnitus vici
nis possidere dicũt̃ vsq̃z hũc diẽ. Anthoni⁹ vo florentin⁹ archi
epũs hunos ad limites meotidis paludis hĩtasse affirmat. Dicẽ
ẽnĩ ꝙ cũ venatores hunoꝝ sequẽtes vestigia cerui ꝑ paludẽ me
otidaz quã pri⁹ puiã esse putabãt trãsiuissent ꝛ scitică regionẽ dili
gent̃ explorassent: ac quicquid ibidez vidissent hunis oĩa nũciaſ
sent ꝛ ad trãscundũ ipsas paludes eos aĩassent: tũc huni hoꝝ ve
nato⁹ ducatu paludib⁹ ipsis ꝑtrãsitis velud quidã turbo gottis
ĩ ipsa scitia manẽtibus ĩcubuissent ac eos qui ceĩs impabẽ ꝛ ꝑ
minebãt bello victos de ꝑprijs sedib⁹ expulissent. ¶ Dau
sij etiã vt ĩ pñtis opusculi ꝓhẽio dictũ ẽ ĩ suaꝝ historiaꝝ libro vl
timo de gottoꝝ expulsiõe mẽtiõez faciẽs: gẽs iquit hunoꝝ diu in
accessis secluſa mẽtib⁹ erũpens repẽtina rabie ꝓcita exarsit ĩ got
tos eosq̃z sparsiz ꝓturbatos ab antiquis sedib⁹ expulit: multa et
varia de his gottis ĩ romãoꝝ scribũt̃ historijs: magna hec ꝛ ãtiq̃
generatio fuit ꝛ multas ꝓcussit sui troꝛe orbis ptes: vñ idẽ paul⁹
orosij prio suaꝝ historiaꝝ libro: alexãdrũ magnũ gottos euitan
dos foꝛe pnũciasse pirrhũ epiri tesalie macedonicq̃z regẽ exhoꝛ
ruisse: cesarẽ vo qui cũcta armis strauit decliasse ait: hij igit̃ got
ti qui multas gentes vt vicentius in historijs capitulo centesimo
duodecio scribit suo subdiderãt fuitio hunoꝝ subditi sũt ĩpio: nã
qui gottis fuiebãt expulsis gottꝫ hunoꝝ parebãt pricipatui ꝛ sic

huni oī pene scitia potiti: cetas scitaꝝ natiões fortitudīe ⁊ princi
patu p̄eminebāt. Descriptio scitie scd̄m priores hij-
storias hūgaroꝝ.

Anc scitiā hūgaricaꝝ p̄meui au
tores hijstoriarū ī ewropa posuere illāqꝫ v̄sus orientē ex-
tendi ⁊ ab vno latere pōto aquillonari ab alio ripheis montib⁹:
ab oriēte v̄o asia ⁊ ab occidēte fluuio ethewl: quē ⁊ don vocari di
xerūt: īcludi scripsere gētesqꝫ ī illa ꝓcreatas vanitatib⁹ deditas
ocia āplecti actib⁹ venereis ītendere: rapinas amare ⁊ generalit̄
colors plus nigri q̄ꝫ albi eē dixer̄t: p̄terea sciticā regionē vna cin
gi cōprehensiōe sꝫ ī tria regna bostardiā. s. ac dentiā ⁊ magariaꝫ
diuidi: cētūqꝫ ⁊ octo ꝓuīcias in q̄s olim ꝑ filios hunor ⁊ magor:
ob centū ⁊ octo ꝓgenies eorūdem que de illoꝝ egresse fuissent fe-
morib⁹ cū de paludib⁹ meotidis ī eādeꝫ ītroissent diuisa extitisset
hr̄e: ab oriēteqꝫ scitico regno iurianoꝝ regnū ⁊ p⁹ hec tarsiā tādē
māgaliā iūgi ibiqꝫ ⁊ ewropā t̄miari ⁊ rursus explaga estuali sub
solari gentē corosminā ⁊ ethiopiā que mīor india vocaret̄ vicina
ri: int̄ meridiēqꝫ ⁊ cursū don fluuij desr̄tū īmeabile eē ibiqꝫ ꝓpt̄ in
tēperieꝫ aeris illi⁹ zōe serpētes diuersi generis ⁊ ranas velut por
cos fore basiliscosqꝫ ac pl̄a toxicata aīalia necnō vnicornē ibideꝫ
generari: p̄terea ī scitia grandeꝫ fluuiū don vocatū oriri ⁊ illū ab
hūgaris ethewl nūcupari ⁊ hūc fluuiū mōtes niueos qui scitiam
cīgerēt trāscurrere ⁊ amisso noīe ethewl don vocari: iuxt̄ ipsūqꝫ
v̄sus meridiē genteꝫ kijtanoꝝ ⁊ genteꝫ alanoꝝ iacere ⁊ fluuiū eū-
deꝫ trib⁹ ramusculis ī mare rotūdū cadere: alteꝝ quoqꝫ fluuiū to
gatha dictū valde magnū ī regno nasci scitaꝝ: illūqꝫ ꝑ siluas de-
sertas paludesqꝫ ⁊ mōtes niueos vbi sol nūq̄ꝫ luceret discurrere:
tādeꝫ ī hircaniā intrare ⁊ ibideꝫ ī mare aquillonis vergere lōgitu
dinēqꝫ scitie p̄rie trecentis ⁊ sexagīta latitudinē v̄o centū nonagī-
ta stadijs extendi: sitū etiā eiusdeꝫ tam munitū qd̄ ī vno tātū loco
ꝑuissimo ītroit⁹ illac repiet̄ existere: ⁊ rursus ab oriēte scitie bes-
sos ⁊ comāos albos vicinari: ac circa mare aquillonis ab occidē
te vsqꝫ susdaliaꝫ desertū esse siluestre hūano generi īmeabile ⁊ il-
lud ad magnū spatiū extendi: ibiqꝫ ꝑ noueꝫ mēses ꝯtinuā nubiū
iacere densitateꝫ ⁊ mēses ꝑ eosdē ibidē solē nisi tātū ī mēsib⁹ iulio
iunio ⁊ augusto a sexta solū hora vsqꝫ ad nonā cernere mīme pos
se: ibidēqꝫ ī mōtib⁹ h⁹ desr̄ti griffones nidificari ⁊ aues legissalk

quo vulgo kerecheth vocat̃ pullos generare posuerũt.

Alia descriptio scitie scd̃m autores.

Niuersis autorib⁹ quoꝝ cure fuit ꝑtes describere orbis hec scitie descriptio ꝯtria eẽ videt̃. Cũ scitia illoꝝ iuxta positiões nõ vnũ tãtũ sit regnũ sꝫ magnã mũdi ꝑtem suis ambiat limitib⁹: nec enĩ negari põt scitiã ⁊ ewropa esse. Nã ijsidor⁹ illã maximã fore regionẽ ꝑtẽqꝫ eius supiorẽ in asia inferiorẽ v̓o ĩ ewropa ponit: sꝫ ꝙ in illa sit fluui⁹ ethewl siue don: ac ab oriẽte iurianoꝝ regno post hoc tarsie tandẽ mangalie corosmineqꝫ genti et ethiopie vicinet̃ qd̃qꝫ scitia aliũ fluuiũ togatha noĩe hẽbat: sꝫ ceteris autorib⁹ qui de hijs reb⁹ scripsere loc⁹ est dandus multũ ab illoꝝ positiõib⁹ hec descriptio dissidet. Cũ ipsi in eoꝝ volumĩb⁹ de quopiã regno qd̃ iurianoꝝ eẽt aut de flumib⁹ ethewl siue don ⁊ togatha ĩ scitie vel toti⁹ orbis descriptiõe nullibi mẽtiõeꝫ fecisse repiant̃ aut si scitia tãtũmõ in ewropa ẽ: quõ ethiopia que meridionalis ẽ ac tharsia ⁊ gẽs corosmina que regna sũt asiatica illi vicinari pñt. Eniuero scitia vt autorib⁹ placuit ꝑtiꝫ ĩ asia ꝑtiꝫ ĩ ewropa ẽ: eãqꝫ thanais fluui⁹ ripheis ĩ montib⁹ ort⁹: nobilissim⁹ amniũ qui ⁊ asiã ab ewropa diuidit vastas ꝑ solitudĩes decurrẽs mediã int̃secat tandẽ ĩ puludẽ meotidã lapsus illi⁹ vndas auget. Dijonisi⁹ ⁊ paulus orosij scitiã tãtũmõ ⁊ asia ĩtra ⁊ extra imanuꝫ montẽ hoc ẽ hijmũ caucasũ collocãt: ⁊ int̃ cet̃as natiões hunos in illa sedẽ natalis soli hr̃e dicũt: ⁊ ipse dijonisi⁹ hunos eosdẽ cuꝫ caspijs ⁊ albanis vicinari ppl̃osqꝫ feroces ⁊ bello aptos eẽ põit. Ptholome⁹ v̓o ac strabo ⁊ plini⁹ asiaticã scitiã ab oriẽte flumine rab ab occidẽte ãt tanaij amne claudi fatẽt̃ ⁊ illi ab oriẽte seres populos locãt quos iuli⁹ solinus arboꝝ frõdes aquaꝝ aspgme hunidare ex hocqꝫ frõdib⁹ in eisdꝫ teneras nasci lanugines ⁊ ipsos seres easdẽ depectere: ac exĩde sericũ illud qd̃ iã in vsũ cõe dãnose vanitatis admissũ ẽ facere: dicit ex quo serico nũc hũana ostẽdũt̃ poti⁹ corpa q̃ꝫ vestiũt̃. Deinde v̓o scitie asiatice meredieten⁹ candesia mardia hircania apia decerbia ⁊ bactria regiões dictis sicut placuit autorib⁹ ꝯtermĩe sũt: quicquid aũ. germania ad occianuꝫ septẽtrionalẽ ⁊ flumẽ tanaijm meotidẽqꝫ paludẽ se iũgit. Ysidorus oĩno ꝑtẽ scitie ĩferiorẽ dicit ⁊ illã vt supradictuꝫ ẽ in ewropa collocat: ac illi circa mare ponticũ traciã vicinã esse in eadẽqꝫ ꝑte

scitie alaniã gotiã datiaz retiam regna hoibus nociora ponit hãc ptem scitie trogus pompeius ꝑ tota scitia posuit ⁊ illã ab vno la tere ponto ab altero ripheis montib⁹ a tergo asia ⁊ phasi flumie clausam esse arbitratus est.

De gentibus scitie interiora incolentibus ⁊ de ritibus earundez deqz auro ⁊ lapidibus ꝑciosis in illa habũdantibus ⁊ de flumĩbus illã irrigãtibus.

Arias gentes autores ima scitie incolere posuerũt qs int cetas tũ iuli⁹ Solin⁹ de mirabilib⁹ mũdi scribẽs tũ vo Pomponi⁹ mella clari⁹ exprimũt. Ponũt enĩ i pte scitie asiatice Newros cosdemqz estatis tpibus i lupos trãsformari ⁊ reliquo anni cursu rursus i pristinã faciẽ reuerti: martẽqz pro deo ⁊ enses ꝑ simulacris colore dijsqz ꝑ victimis hoies imolare: his ꝑpiquos Gelonios ipsosqz de inimicoꝝ cutib⁹ ⁊ sibiipsis indumẽta ⁊ equis tegmia facere. Juxta hos agatirsos hoies ceruleo pictos colore ⁊ qui ceteris digniores sũt hos magis becco lore vti. Tandẽ antrophagos int quos ⁊ esedones cõnumerãt quib⁹ execrãdi cibi hũana dicunt esse viscera ꝓpterea illis nullã gentẽ ꝓtiguari sz ob nephariũ illoꝝ ritũ cunctas finitimas nationes ab illoꝝ finib⁹ ꝑfugisse: ⁊ ob hoc totã terre ptem vsqz ad mare quod thybin vocãt ꝑ longitudinẽ illius ore que estiuo orienti subiacet vsqz ad seres in vastã solitudinem redactam absqz homie esse: eosdez etiã Esedones parentũ funera solennib⁹ ꝑsequicantib⁹ ⁊ victimis ꝯgregatisqz ꝑris cadẽ dentib⁹ laniare ac omnis cũ carnib⁹ miscẽdo sibiipsis escas facere: capita quoqz cute et carnibus nudata auro circũdare ⁊ illa gliosis ꝑ poculis deferre. Chalibes vo ⁊ dacos a ceteris scitꝭ crudelitatis ĩmanitate modicũ aut nihil discrepare: scitotauros sic ⁊ newros ꝑ hostijs aduẽas cedere: saccos quoqz ⁊ nomadas vicinis infestari papulaqz pecoruz sequi. In pte vero scitie ewropea geor̃gianos agros colere. Asiacos vero nec sua diligere nec aliena furari: ⁊ ideo nec sua custodire nec aliena attingere. Satharcos aũt vsum auri ⁊ argenti aspernari ⁊ auaricia quid sit ignorare: ⁊ eosdem cũ proximi sint ripheis montibus ꝓ assidua hyemis austeritate in speluncis et sub fossis terraneis habitare: totũqz corpus ac etiã ora ꝓter solũ visũ vestire ponũt: fatẽt etiã ꝓter has nõnllas alias i scitia eẽ nationes: vltias ãt ad iuga ripheoꝝ mõtiũ arismapsos gẽtẽ vnocu-

lam: ⁊ post hos ac iuga montiũ eorundez ꝑtem mũdi damnatam
⁊ in illa continuoꝝ casũ niuiũ esse asserunt: ita ꝙ hec pars orbis
eterne nubis caligie obsessa sola sit t̃raꝝ que nõ nouit vices tẽpuz:
nec aliud de celo accipiat nisi tantũ hyemis rigorez sempiternũ:
neqz est homo qui hos niueos post mõtes ⁊ hãc ꝑpetuam p⁹ ca
liginẽ si quippiã terre aut humi sit dicere queat: cũ illa ꝑs mundi
mortalibus ignota cũctis esse ꝑhibeat̃. Nõ nulli autores ⁊ max
ime strabo: gnosius: occeanũ: korealẽ vel sciticũ ꝓpter frigoris
contiguã intemperiẽ concretũ ac imꝑpetuã glaciẽ versũ ⁊ ꝑterea
innauigabilẽ fore putauerũt. Plinius tñ veronensis dicit: qđ in
dice naues cõmercij causa nauigãtes tẽpestatib⁹ ventoꝝ arrepte
in germanicis litorib⁹ ĩuente ac ꝑ regem Sweuoꝝ metello gal
lie ꝓ ꝯsuli donate fuissent: ⁊ suꝑ his Cornelij nepotis vtit̃ testi
monio: qđ accidere mĩme potuisset si septemtrionale palag⁹ con
gelatũ ⁊ ĩnauigabile fuisset. Ferunt etiã in asiatica scitia t̃ras au
ro ⁊ argento esse locupletes sz inhabitabiles: nã cuz auro ⁊ argẽ
to ac gẽmis affluant: griffes ꝑtinax senũqz genus animaliũ ⁊ ali
tes ferocissime illas custodiũt nec quẽppiam illac adire paciunt̃:
quippe illac attingere sathagentes cũ vident mox vltra omnẽ ra
biem seuientes illos disserpũt: quãobrez aduenis difficilis ⁊ ra
rus aut null⁹ accessus illac dat̃. Lapides etiã ꝑciosos cristalluz
videlz ac Cerauneũ ceruleo choruscantez colore. Itẽ smaragdũ
ꝑoptimũ cui teofrastus int̃ lapides ꝑciosos tertiã dedit dignita
tem eedẽ ꝑtes scitie gigni ꝑhibent̃: nõ tñ ad hos sine discrimĩe ꝑ
uenit̃: cũ ⁊ eosdez ipsi griffes custodiãt ꝓpter qđ dictos arismap
sos hoĩes monuoculos cuz illis decertare dicũt: scite q̃ntũ mag⁹
int̃iores tãto asꝑiori mag⁹ ritu dediti inculcioresqz eẽ bella ꝑt̃ea
⁊ cedes amare ac ꝯsuetudĩez bellãtib⁹ cruorẽ illi⁹ quẽ primũ int̃
emerĩt recenti de vulnere ebibere: pluresqz se int̃emisse enarrare
maxĩaz illis gl̃iaz afferre int̃ epulas quoqz quis eoꝝ quot int̃fece
rĩt mẽtiõez sepi⁹ letissimã facere: ⁊ his qui plures int̃fecer̃t sessio
nes suꝑiores ⁊ bina pocula dare exꝑtes v̇o necis suos int̃ socios
ĩferiores eẽ: idqz illis int̃ iurgia maxĩo ꝓ obprobrio ab alijs obi
cere: pacis aũt ꝯdimẽta ⁊ federa mutui ⁊ ꝑmixti sanguĩs đ gusta
tiõe stabilire tradũt̃. Immẽsis mõtiũ culmĩbus ima scitie ad sep
tẽtrionẽ vergẽtia amplectũt̃ ⁊ varios fluminũ fũdũt đcursus int̃

quos vt dictum est thanais ripheox montiũ in latere natus multas saxosas caucasi montis p valles imurmurãs bruinali pte ingentes glatiex moles secũ trahens mediaz p scitiam decurrit: ac asyam ab ewropa dividit tandẽ plurimox fluminũ recipiẽs aqs ingens t micior paludes ingredit meotidas: ptерea in scitia asiatica flumen quod boristenes vocitat satis grande apud newros oriri t hũc pisces egregij saporis qub9 nulla teneras pter cartilagines essent ossa nutrire: hyppanez quoqz amnẽ oiuz sciticorũ amniũ nobilissimũ t ceteris limpidiorem potuiqz saluberrimũ a quibusdã scitico x amniũ principem denoiatum: ac etiã pantecapem gerrum phasim t iaxartem flumia scitie satis celeberrima illius intra termios decurrere illãqz inter cunctos terre ptes aqua piscibusqz ac virentiũ herbax campis necnõ arbox frõdosis siluis t nemorib9 fecundissimã eẽ phibent supradicti autores.

De laude scitax t de gẽtibus de scitia ortis.

Agna autores de scitia scripsere sz multa maiora scripsissent si illã aut hostilis manus puaga i potuisset vel barbarice gentis illã incolentis plusqm humana ferocitas mũdi ptes lustrantib9 illac tutũ iter pbuisset. Sũmus enĩ pontifex pius in suax libro historiax inquit. Ignota esset nobis terrarũ maxima ps nisi romanox principatus t magni alexandri potentia orbez appuisset. Strẽnua enĩ fuit semp scitax man9 nec illam romanox dñatio aut alexandri magni vel cui9 vis impij potestas pcussisse legit: t si limites scitie quippiã hostiuz adisse inueniat nõ tñ illius ad interiora aliquis extraneox principũ sua extẽdere valuit arma. Darius rex psax scitis bellũ intulit ad intimaqz illox puenire sathagens: auem: murez: ranã t sagittas quiqz p munere recepit: t tandẽ turpi fuga emedio submot9 est. Thomiris scitax regina cyrũ psax regem cũ omni pene exercitu deleuit t amputato illius capite in vtrẽ humano sanguine plenũ proiecit iquiens humanũ qui semp sitiuisti sanguinẽ ad vltimũ de illo sufficiẽter bibe. Sophirianã magni alexandri ducẽ scite cũctꝰ illius cum copijs seuo morte trucidarũt. Vesoimqz egyptiorũz regem omi bellico apparatu spoliatũ scite suis de limitib9 repulerũt t magno cum dedecore fugã capescere coegerũt. Arma quoqz romanox magis audierũt ãqz senserũt. Scitica quidẽ arma vi

rũqꝫ maior ꝑs orbis exꝑta est: quocũqꝫ gladius extẽsus sagitta
quoqꝫ scitaꝝ porrecta est nõ sine vulnere redijt: scite primi omnẽ
asyam armis domitauerũt ac ꝑ mille quingentos annos vsqꝫ ni-
ni regis assyrioꝝ ad tempa principatu eius potiti illius tulerunt
census ⁊ nisi huic genti ĩuidia stilũ subtraxisset ꝓpterea primi im-
perij nomẽ sortiti digna fuisset. Multas gentes claro dignas no
mĩe hec regio enixa est: parti enĩ ⁊ bactriani vt antiquitas voluit
autoꝝ scitaꝝ sunt soboles: amazones quoqꝫ femĩas brachio for
tes quaꝝ vltimã troyanũ bellum exꝑtum est v̇tutem scitia pepit
Quid aũt de gothis ꝑ hunos vt dictũ est de scitia expulsis dicen
dũ est: qui ⁊ alanos vna secũ trahentes omĩ occidenti infestissimi
fuere hij sũt vt historie tradunt qui romana fortia transcenderunt
menia tanteqꝫ verbis: solis sacris reseruatis omnẽ gazam ꝯuer-
terũt in p̃dam: romano insuꝑ impio t̃rori extitere illorũqꝫ pars
alia italicis in oris alia occidẽtem v̇sus ferocibus armis sibi reg
nũ effecit: vñ hij occiduas qui occupauerũ terras rite gothi alani
tanq̃m ex gothis ⁊ alanis simul militãtibus nominati vocari de-
buissent nũc qui cathalani vocitant̃. Hij q̃zuis homĩes tunc bel
lo apti fuerint: nr̃a tñ etate puto ꝙ vicino ⁊ inbelli ꝑmixti sangui
ne olim p̃rie moribus oblitis: labioqꝫ mutato ab armis dissidere
noscunt̃ cum nulla de illis celebris ꝑ orbem ꝓ p̃senti resonet fa-
ma piraticã solũ p̃ter vitaꝫ que potius fame offensio q̃ꝫ nutrixẽ.
Hunoꝝ siue hungaroꝝ genitricem esse scitiã nullus dubitat quo
rum ⁊ ĩ principio exitus de scitia v̇tus milicie p̃clara efferbuit: et
nũc hoc nostro euo gladius illoꝝ ꝯtrarie gentis supra capita ni-
tet: wandali etiam scitaꝝ sunt genus qui post hunos siue hũga-
ros pat̃nis de habitatiõibus egressi ꝑtem mũdi affricanam ⁊ ec-
clesiã ꝑsecuti sunt tandẽ multos belli seuicieqꝫ post strepitus orb̃
parte ĩ eadem regnũ sortiti sunt. Voluere nonnulli maxĩe frater
martin⁹ qui romane historie cõpendiuꝫ generauit quod hee tres
nationes puta huni gothi ⁊ wandali vna eadẽ essent generatio ⁊
eiusdẽ fuissent labij siue lingue tantũmõ noĩbus differerẽt: nulla
hec ratio admittit nec illi quibus hec placuere euidẽti suã ĩtentio-
nem documẽto ꝓbant: nam huni gothos ꝓprijs de sedibus ex-
pulissent mĩme: si huni ⁊ gothi eadem generatio fuissent: p̃terea
gothi priores hunis dũ nec hunoꝝ audiebat̃ strepitus romano

impio infesti fuere: wandali aũt longe post hunoꝝ egressum sci-
ticis de ptibus erumpẽtes vt iam dictũ est: affricano in agro sedẽ
sibi fecere. Multas ꝑter has scitia gẽtes suo ingremio enutritas
fudit quaꝝ nouissimi thurci eẽ phibẽt: q̃zuis nõnulli illos troy-
ano de genere ꝓpaginẽ ducere ꝛ nomen a thewcro rege qui troy
ani belli i feruore ruiture vbi auxiliatur⁹ venerat nomẽ nõ thurci
sz thewcri recepisse putent. Cũ tamen troyanos ab italis deriua
tos etatez mũdi circa tertiã frigeas adisse oras regnũqz sibi ibidẽ
piter ꝛ troyanã vrbem: que mũdo multas pepit fabulas: condi-
disse: ꝛ rursus post illius excidiuz tum magnũ illũ Eneam prẽm
ꝛ auctorem romanoꝝ rerũ: tum vo anthenorez paduane vrbis ꝛ
acquilegie conditorez rursus in italiaz tanq̃z vnde exissent redisse
multe historie tradãt. Thurci vt heticus philosophus tradidit
in asiatica scitia vltra periceos montes ꝛ tracontas insulas ꝓtra
acquilonis vbera sedes genitrices habuere. Otto aũt historicus
frisingensis epũs tradit qõ imperantibus grecis ꝛ regnãte apud
francos pippino rege thurci caspias: ꝓput autẽ sũmo põtifici pio
multaꝝ historiaruz lectori placuit: caucasias egressi portas quid
fecerint vicinaꝝ fatẽt miseria regionũ: hij antiquuz tum in amic-
tu tum vo in armis scitica quem eduxerunt de prĩa tenent moduz
multa ꝺ hac gente deqz eius familia ac lucriferis illius succesib⁹
nicolaus secũduri stilo ꝓ breui vsus ad eneã senoꝝ epũm scribẽs
denotauit. Cũ aũt ad pñs nõ de eoꝝ agatur rebus id qõ illoꝝ fra
mea his nr̃is seculis satꝭ nota sit i orbe me de illis dixisse sufficiat

Argumentum qõ scitia de qua egressi sunt huni si-ue hungari sit in asia.

Aulum orosij ꝛ dionisium alexandrinũ philosophũ su-
pradictos sequi idqz quod huni siue hungari primam i
asiatica scitia natalis soli sedem habuerũt me referre nõ
pudet. Anthonin⁹ etiã quod tum sigilbertum tum vincentium
in his rebus imitatus est: omnẽqz qui mũdariarũ rerum in quan
tum suus cõprehendere potuit stilus seriem conscripsit: hunos
ducentibus venatoribus asiatica de scitia i ewropam migrasse et
gothos scitie ptibus de ewropeis deqz ꝓprijs illoꝝ sedibus ex-
pulisse deniqz aucta tum audatie tum armorũ virtute in pãoniã
venisse: ad alios quoqz nationes terroris manuz vt infra scribẽt

extendisse inane posuisse credit mime: nec primores hungarorũ
historie huic sententie ꝓtradicũt: cum hunos siue hungaros pri-
mũ in persyde tandem i palude meotida cõmorasse ac duce cerua
terras in alienas vt supra dictum est transmeasse tradant. Zelijo-
brem olim hunoꝝ in asiatica scitia manentiũ regem chrosdre per
sarum regi contra iustinianuz romanoꝝ impatorez cũ viginti mil
libus hunoꝝ in auxilium venisse romane cõmemorant historie.
Pius etiã romanꝰ pontifex i suis historijs: hunos meotidis pa
lude trãsmissa in ewropam migrasse: oẽmqz barbariaz inter tha-
naim ꝛ danubiũ occupasse tradit: ꝛ rursus idez dicit se homicz ve
rona ortuz qui hoc nostro euo scithicas lustrasz ꝓtes allocutũ fuis
se illũqz sibi affirmasse quod i asiatica scitia ad ortum thanaij am-
nis homies eiusdez lingue cum hungaris pãnoniam incolẽtibꝰ
iuenisset: tandẽqz rediens cũ pleriqz sacre pagine ꝓfessoribꝰ vi
ris religiosis de ordine sci franciſci qui linguã illoꝝ nouisset illac
ꝓficisci ꝛ sanctũ christi euangeliũ: cũ idolatrie forent dediti: ꝑdi-
care voluisset: sz dñs de mozqua qui grece pfidie subditus est asia
ticos hũgaros romane ꝓiungi ecclie ac sacris imbui ritibꝰ egrese
rẽs ipsos illac transire ꝓhibuisset.

De egressu hunoꝝ de scitia.

Anno igit incarnatõis dñi trececentesimo septuagesimo
tertio diebus valentis impatoris vt dictum est ꝛ damaſi
sij primi romane ecclesie pape i sexta etate seculi huni si-
ue hungari in scitia habitãdo magnũ creuerunt in populũ suadẽ
tibusqz eis venatoribus supradictis i vnuz congregati: occiden-
tales inuadere regiones decreuerũt ac capitaneos puta Bele filio
chele de genere zemen orto: keme ꝛ kadicha fratribus eiusdẽ ati-
la kewe de buda filijs bendegicz de genere kadar eligẽtes sibi ꝑ
fecerunt omĩ quoqz cetu sue natiõis computato de centum ꝛ octo
tribubus decies centena ꝛ octoaginta millia de vno quoqz tribu
decem millia armatoꝝ viroꝝ ꝓnumerauerũt: hosqz manu vti et
hostez si occurreret apprimere semias queqz illoꝝ ac familiã po-
pularemqz gentẽ cunctã ꝙm secum ducebant piter ꝛ armenta ex
traneo ab insultu tueri deputauerũt: vnũ ꝑterea rectorem nomie

kadar virū sapientē ⁊ ad id idoneuz quod lites sopiret desidentiū furesq3 ac latrones castigaret iter se constituerūt: edicētes nihilo minus decreto generali vt si rector ipse imoderatā diffiniret sentē tiam: cōmunitas illā in irritū reuocare errantēq3 rectorem tū corripe ac piter ⁊ capitaneos dum vellet deponere posset: editū etiā fuit qō cum res cōmunitatē equa sorte tāgentes occurrerēt aut generalis expeditio exercitus incūberet vt mucro sanguis aspgine tinctus media hunor phītacula castraq3 deferet voxq3 subsequeret pconica dicēs. Hor dei ⁊ pceptuz cōmunitatis vniuerse vt vnusquisq3 i tali loco: eundez designādo locū: armat⁹ vel qualiter pōt cōpeat cōmunitatis consiliū simul ⁊ pceptum auditurus Hec psuetudo int hunos siue hūgaros vsq3 ad tempa geyse ducis filij ducis toxon filij arpad iuiolabilit extitit obseruata ⁊ multos generatiōe de hac ppetuā redegit in rusticitatē. Nam sanctitū erat vt transgressores huiuscemodi mādati nisi rationabilē assignarent excusatiōem cultro media p viscera diuiderent aut i desperatas causas vel cōmunē imisericorditer redigerent i seruitutem: hec sanctio alios ex hunis plebee phibent effeciſſe cōditionis: nā cum vna eadez fuerint generatio ⁊ a quondā hunor ⁊ magor vnanimit pcesserint aliter fieri nequiuisset vt alter dñs alter seruus vel rusticus effici potuisset. His tandez cōpositis capitanei supradicti cōmuni voto cū omi ad hec deputato populo ingē tia mouētes agmina: nō ergo sedibus soli natalis vacuis relictis illis extranco ab incursu idonea firmatis custodia quā primum vt supradictū est i venator ductu trāsitis paludibus meotidis ac gothis gente robusta ⁊ famosissima pprijs de sedibus expulsis Deinde aucta potētia aioq3 elati nihil sibi obstare posse arbitrātes tanq3 tubo vehemētissimus oia euertentes bessos ac chumanos albos tandē susdalos dehinc ruthenos crudeli sub domitatiōe ptrāseūtes in nigram chumaniā: que nūc moldauia forte creditr: deuenerūt pdomitis nihilomin⁹ in transitu ipsorū a Tanai flumie inceps vniuersis barbaricis regionibus tandez venerūt in pānoniam ⁊ ad rippas aluei titie statina fixerunt castra.

De ingressu hunor in pānoniam ⁊ de bello eorundem in campo Tarnokwelgh cōmisso.

Ec regio olim panis abubertate pannonia denomina-
ta esse tradit que nūc ab hūgar⁹ ipsaz incolētib⁹ mutato
noie hūgaria vocitat regionū nobilissima famosissimo-
rū amniū decursu irrigua: cāpis pter ⁊ mōtibus mixtim decora:
auri ⁊ argenti necnō ceteroꝝ metallorū ac salis poptimi genitrix
fecūdissima: terraꝝ fertilissima: vino habūdantissima: siluarūqz
⁊ pascuoꝝ frequētissima: ꝑ maiori sui pte vndiqz aut ingentium
molibus alpiū aut potēti fluminū decursu clausa. Hanc regionē
plurime natiōes incoluisse ferunt ⁊ semp potētior supueniēs ge
neratio agri fertilitate allecta infirmioreꝝ aut expellebat natiōeꝝ
aut subdebat. Mā ⁊ datoꝝ populus certā eiusdeꝝ regionis ptem
olim inbitasse tandeꝝ nō sine turbatiōe secessisse ac relicto pingui
pānonie tellure marittima loca nouergie ꝓxima occupasse ⁊ sibi
ibidem ppetuā fecisse sedem phibet. Conspecta igit hac regione
huni omī cetui vlterius nō incedere sz cū vxoribus ⁊ familia ac ar
mētis bigisqz ⁊ thabernaculis cū quibus de natali solo descende
rāt terra ī eadem ꝑmanere placuit. Incolebāt eisdeꝝ tpibus pan
noniā longobardi gens aduena ac almani ⁊ italici cum illis: ⁊ te-
trarcha quidē matrin⁹ vel aūt vt quibusdaz placuit martin⁹ noie
natiōe longobard⁹ de sabaria oriūdus: tū eidez regiōi tū vo mes-
sie achaye vtriqz tracie dalmacie ⁊ macedonie de romanoꝝ gra ꝑ
erat homo armis bellicis iformat⁹: hic cū imensaz multitudinez
ignote gētis intra sui dominij limites penetrasse ⁊ ad rippā Cicie
castra posuisse: manūqz in dirreptiōem reꝝ sui populi extendisse
audiuit totus ꝓtremuit: nec illos sui regimīs cū gente aggredi au
sus fuit. Romanoꝝ igit petiuit auxiliū: eadē tempestate detric⁹
de verona natiōe alman⁹ romanoꝝ principū de voluntate omni
germanie ꝑsidebat iste detric⁹ ꝑ romanos in matrini auxiliuz de-
lectus est. Quāobrem detric⁹ ꝯgregato īgenti germanico itali-
coqz ac aliaꝝ ꝑmixtaꝝ gētiū exercitu descēdit in pānoniaz ⁊ ī zaz
halom castrametatus est: de hinc ad ciuitatē potentianā vbi ma-
trin⁹ ꝯgregata lōgobardoꝝ multitudīe residebat vēit. Erat enī
hec ciuitas vt quidā aiūt latinoꝝ ad litus flumīs danubij int the-
tem ⁊ zazhalom situata ad qz cū venit Detricus cū matrino consi
liabant: si trāsito danubio hunos ī illoꝝ descensu ⁊ thabernacu-
lis inadere deberēt vel ad cōmittendū bellum aliū competentem

locū eligerent: quisq3 modus cū tam ignota gente in ꝓflictu esset
seruand9. Hac igit ꝓsilij disceptatiõe int detricū ⁊ matrinū diutius ꝓtracta: hunis eosdē ꝓtrias ipsis res disponere ignotuz erat mīme: q̄re magna pte sue gentis ad p̄liuz disposita: cetis ī p̄meuo descēsu ꝓ custodia rerū remanētibus venerūt secus danubiū: quos licet detric9 ⁊ matrin9 sibi ꝓpinquos esse sciāt: nō tñ illos ꝓpter int̄stantiā danubij timebāt cū eos omīno nauiū carere scirent suffragio: ducebant igit quietas noctes nec quippiā hostez tanto flumīe a se disiunctū metuebāt. Huni vo plurima qui iam flumīa post discessuz ipsoz a scitia in vtriū officio trāsnatare asueuerāt noctis tenebroso subsilētio vtrib9 eisdem inflatis se illoruz nauigio cōmiserūt. Trāsnatato itaq3 infra sicambriā danubio in ea pte vbi nūc villa kelensewld locata est: ꝓpter qō ⁊ eadez hoc vocabulo denoīata fore dr̄: irruerūt tandē hostilez sup exercituz in campo secus ciuitatez potentianā: quē illa sua intra menia capere nō pōsat: in tentoriis quiescentē ingens exuberat vociferatio cedesq3 maxīa cōmittit. Naz matrini ⁊ detrici exercit9 ex subita īuasiōc attonitus nedū in sui defensionez armis vti valeret verū ad quam ptē fugere deberet ignorabat: p̄timebant ergo ꝑ hunos velut errabūda pecora nec illis quepiā fuga vitā redimebat Quare omī ea pte lombardici pit ⁊ almanici ceterarūq3 gentiuz exercitu que extra muros ciuitatis erat fuge intēta ⁊ ꝑ hunos crudelit trucidata: ⁊ deleta huni postq3 dies illuxit in campo Tarnokwlg descenderūt. Detric9 aūt ꝑ hanc īuasionez admodū turbatus vna cū matrino ⁊ residua pte exercit9 eque tū in ciuitate potentiana tum vo in castris ad zazhalom ꝓstituta erat irruit super hunos: bellū igit cōmittit adcerrimū hincinde cadunt cadauera mortuoz magna strages fit pte in vtraq3 solis: tandez circa occasuz hunis tū p̄cedentis noctis in somno tuz ꝓtinuis belli laboribus fatigatis romanoz exercit9 fit superior: sz cū non minorez q̄m huni accepisset stragē illos fugientes ꝓsecutus est mīme: illi quidem fugiētes trāsnatato rursus danubio puenere ad suos: ī hoc ꝑlio kewe capitaneū intisse de hunis quoq3 centū ⁊ viginti quiq3 millia: ex detrici vo ⁊ matrini exercitu dēptꝰ illis quos nocturna ī tētoriis pugna p̄emit ducēta ⁊ decē millia corruisse: antique hungaroz tradūt historie. Altera vo die detricus ⁊ matrinus ce

de gentis eoꝝ cõnumerata timentes ne altera vice similes fierent
victores vt tantũ ꝓprijs reseruatis ꝑsonis soli si possent ĩ castra
redirent: cũ cũcta ipsoꝝ exercitus residuitate v̇sus Tulnã ciuita-
tẽ ꝓcesser̃t. Hec ciuitas nr̃o euo ducatui austrie subiecta ẽ et tres
rastas distat a wienna: illa aũt ciuitas tẽpestate erat latinoꝝ ĩter-
qꝫ ciuitates pãnonie computabat̃. Cũ aũt huni hostẽ retrocessis
se cognouer̃t ad campũ certamĩs sunt reuersi: cadaueraqꝫ suorũ
ꝛ kewe capitanei recolligẽtes more scitico iuxta stratam cõmunẽ
decenti cũ honore condigne tradider̃t sepulture: ꝛ nihilominus
tante rei ꝑpetua ꝓ memoria ibidem statuã siue columnã lapideã
solennẽ erexerũt locũqꝫ illum keweoza vel kewehaza vocaue-
rũt: nostra quoqꝫ etate locum eundeꝫ corrupto vel mutato voca
bulo: ꝓut id apud hũgaros fieri solet: keazo appellare haud ab
surdũ est arbitrari.

De bello ad locum qui kesmawr dr̃ cõmisso.

Post hec huni siue hũgari animositate armorũqꝫ dire
ctiõe romani exercitus exꝑta renouato exercitu par-
tes pãnonie transdanubiales inuaserũt: ꝛ illis obtẽ-
tis ac subiugũ redactis totaqꝫ familia in eosdeꝫ trans
ducta versus Tulnã ciuitateꝫ vbi ipsoꝝ hostes congregati ma-
nebant ꝓcesserũt. Detricus v̇o ꝛ matrin⁹ cum omĩ apparatu ro
manu exercitus quẽ habere poterãt in campo kesmawr illis oc-
currerũt: agri ergo cõcursu mutuo ambo hostes ꝯtrarias irruer̃t
in turmas. Huni v̇o magis mori q̃ꝫ pugne cedere ꝑoptãtes sci-
tica ꝯsuetudĩe clamores edentes horribiles ꝛ timpana pulsãtes
omĩ armoꝝ genere maxĩe ĩnumerabiliũ emissiõe sagittaꝝ in ho-
stem vtebant̃: turbatis ea propt̃ vndiqꝫ romanis agmĩbus hu-
ni maxĩam ĩ illis cedem efficiebãt: post bellũ tandeꝫ mane incho
atũ ꝛ horã vsqꝫ nonam acri certamĩe ꝯtinuatuꝫ roman⁹ exerci-
tus deuictus post ĩmensaꝫ sui stragẽ tergauertit: quos huni in se
quẽtes ĩ sortẽ ꝛ vindictã suorũ ꝑ illos ĩ cãpo tarnok wlgie occiso
rũ acriter ꝑimebant: cecidit ꝑlio in hoc matrin⁹ hunoꝝ ense int̃
fectus ꝛ detric⁹ sagitta ĩ frõte vulnerat⁹ tãti sanguĩs euasit dilu-
uiũ cui⁹ tãdẽ sagitte trũcũ ipse detric⁹ vrbẽ ad romanã dignitatis
impatorie in curiã pro documẽto certamĩs ꝑ ipsuꝫ cũ hunis com
missi in fronte detulisse ꝛ propt̃ hoc ĩmortalitatis nomẽ vsurpas

se narrat: hũgarorũqz in ideomate halalthalon detreb dici meruit pñtem vsqz in diem: hũc detricũ galliani quãdã habuisse t illã ꝙnto magis deferebat tãto maiori claritate refulsisse fabulãt. In hoc quidez plio ex hunis ꝙdraginta millia necnon illoz capitanei bela keme t kadycha cecidisse dicunt: quoz tandem capitaneoz cadauera ipsi huni ad statuã memoratã detulerũt t ibidẽ cõdigne tradiderũt sepulture. Quãti aũt romano de exercitu corruerũt p compto valet dicere nemo: sufficit tñ certamẽ in hoc tãtam ipsos cladem accepisse: qõ p amplius illos cõtra hunos cõgregari nullus omino hoium psuadere potuit.

De electione Atile in regem deqz illius moribus t armoz gestaminibus quibus in hostem vtebat.

Um p⁹ hec pacifica possessiõe pãnonice regio
nis potiti: domĩce incarnatiõis quadringente-
simo primo: ab ingressu vo eorum in pãnoniã
ãno vigesimo octauo: ceteris capitaneis vt su
pra dictũ est vita functis Attila dũtaxat qui hũ
garico ideomate ethele dictus est ⁊ buda fratre
eiusdem supuenientibus eundem atilam sup se vnanimi voto pa-
riter ⁊ consilio regia dignitate extulerũt. Cõpetebat huic homi-
ni hec dignitas cum oiuz hunoꝝ pacri fuerit ingenio roboꝛe qui
dem animi ⁊ laboꝝ tollerantia disciplinaqz rei militaris ac indu-
stria ⁊ ambitione omibus superioꝛ in hoste fallẽdo insidijsqz op-
primendo acdolis struendis versutus ⁊ pcalidus coꝛpoꝛe stren-
nuis animo fortis pariter ⁊ audax in voluntate quidez magnani
mus ⁊ in prelijs astutissimus psona egregi⁹ pectoꝛe ⁊ humeris
latus coloꝛe teter siue fustus intuitu austerus barbam quidez lon
gam deferebat venerens quoqz admoduz fuisse traditur. Attila
principatu adepto tanqm regio de germine natus omnia sui re-
gimĩs negotia serie ꝓ optima ⁊ glorioſa composuit: naz se expe-
ditiõemqz suam armis politis ꝑmuniuit: multa quoqz ingenia
machinas videlz ⁊ cetera toꝛmẽta ad fringẽdas ciuitatuz ⁊ castro
rum munitiões ꝑparare piter ⁊ adaptare fecit: decem ꝑterea fal-
catoꝛum curruũ millia habuisse ferẽ: ⁊ cum his suus vbiqz exer-
citus muniebaẽ. Thabernacula quidẽ ac papilliõcs ⁊ tẽtoꝛia il
lius iuxta diuersaꝝ regionũ ritũ ⁊ ꝯsuetudiez varijs modis ꝓtex
ta hẽbat: ex quib⁹ vnũ ꝓ psonali eiusdẽ residẽtia sericeis ꝓtextũ
de pãnis auroqz splẽdenti ac lapidib⁹ ꝑciosis intermixtim ador
natũ ⁊ tam mirifice ꝓiunctuz ⁊ solidatum fuisse traditẽ: vt extendẽ
tibus illud ⁊ recolligentibus faciles ꝑberet laboꝛes. Columne
vero eiusdem tentoꝛij auro ductili fabꝛefacte in illarũ iũcturis la-
pidib⁹ adoꝛnate ꝑciosis fuisse dicunt: sua etiaz maristalla quam
suis exercitualib⁹ in expeditiõib⁹ deferebat ꝓ maioꝛi pte de pur
pure ceteriszqz sericeis pãnis erat ꝑparata. Hec licet diuersaꝝ re
gionũ equoꝝ genere sepi⁹ fuerit repleta: nõ tñ largus princeps
illoꝝ gaudebat de pluritate: sz illos tum principib⁹ exercitus sui
tũ vo suis militib⁹ habũdãt distribuebat i tãtũ qõ aliqñ duos vl
tres ꝓprio equitãdi ꝓ vsu vix hẽbat: selle quidẽ ⁊ ceti equitãdi

apparatus multo resplẽdebãt auro ⁊ gẽmis: mensa quoqꝫ tũ vo coquinaria vasa aurea fuisse dicunt. Thalamus quidez ⁊ stratuz regale quibus suis iexpeditiõibus ꝓpria vtebat ꝑ quiete: nõ sine auro gẽmisqꝫ ac ceteroꝝ ꝑcioso:ũ metalloꝝ genere erãt: in tãtũ qõ ambasiatores extranei illius campestria dũ veniebãt ad hospicia eadem conspiciẽtes his a quibus venerãt redeuntes mirabundi referre non valebãt. Iste rex nõ tantũ in his sed in cũctis seculi pompis habũdans ⁊ glorioſus erat: ꝗzuis seuerus fuerit pegrinis tñ a natiõibus suã ꝓpt liberalitatem multũ diligebat. Confluebãt enĩ ad illũ mũdi de cardinibus bellũ quoꝝ cure erat extranee nationes quibus ille in magna rex distributiõe liberaliter respondebat: in expeditõe vo sua decies centena millia hunorum extraneas ꝑter nationes que inumerabiles erant habere prohibet ⁊ cũ vnus de ipsis decies centenis millibus bello vel morte deficiebat alter in illius locũ mox dirigebat: nolebat enĩ tant⁹ princeps vt suus exercit⁹ quãdocũqꝫ eclipsim pateret: arma quidem tutricia hunoꝝ de scitia secũ apportata ex corio ferroqꝫ desu per polita fuisse ferũt: arcusqꝫ ⁊ sagittas ac lãceas pacutissimas ad offendendũ hostem gestabãt ac clipeo vel scuto tectiti ⁊ cultroqꝫ ad femur accincti vultu horridi barba crinibusqꝫ idispositi pellibus vestiti cũcti populo troi piter ⁊ formidini erãt: ipse quoqꝫ atila rex ꝗzuis ad subiectas sibi gẽtes liberalis fuerit ꝓpt ĩnataꝫ tñ sibi seueritatẽ suiqꝫ ĩtuitus austeritatẽ a suis nimiũ timebatur: suis quoqꝫ bellicis ꝑ insignijs tũ ĩ scuto tũ in vexillo auis imaginẽ ad modũ austuris depictã coronã in capite hũtem gestari faciebat. Hec quidẽ insignia ꝑ hunos siue hungaros vsqꝫ ad tempora ducis geyse filij ducis toxon gestata fuere. Titulus ãt suus hãc formã cõtinebat. Atila filius bendekuꝫ nepos magni nemroth nutritus: in engadi dei gr̃a rex hunoꝝ medoꝝ gothoꝝ danoꝝ metus orbis ⁊ flagellũ dei.

Quomodo rex Atila Budam fratrẽ suuꝫ sui regni effecit participem.

Ostꝫ autem atilia in regie dignitatis gloriã sublimatus extitit romanaqꝫ ꝏstitit se ꝓtegere man⁹: ipse atila sedez sibi ĩ ciuitate sicambria supius noiata elegit: tandez exinnata sibi ambitiõe vicina ꝓstituit ĩuadere

regna. Quãobrem ne ipso abseñ. hostilis quippiã suo in domi-
nio efficeret manus Belam frẽm suũ sui regimis efficit ꝑticipẽ et
illum a flumie Titie vsqꝫ ad amnem Tanai sup vninersas bar-
baras sibi subiectas natiões principẽ ⁊ rectorez ꝯstituit: post hec
sue potentie fama vndiqꝫ diffusa ⁊ validis natiõibus ad illũ con
currẽtibus ꝓuincias circũstantes Messiaꝫ. s. ac achayam mace-
doniã ⁊ vtrãqꝫ traciam ĩuasit. Tulerant enĩ hee regiones matri-
no contra hunos auxiliuꝫ ⁊ regi atile ꝓpterea easdem q̃m primũ
inuadere cure erat: quibus tandẽ regionibus rex atila ꝑdomitis
⁊ subiugũ sui principatus redactis victor redijt sicambriã: hec re
gis atile victoria multas orbis ꝑ ꝑtes diffusa marcianũ romano
rũ ⁊ totius orientis imꝑatorem territauit: nam statim postq̃ꝫ tan
tarũ terraꝝ atila triumpho est potitus: timuit ne eo magis sui im
perij penetraret ad interiora cum ꝑsys qui tũc illius fines acriter
ꝑurgebant treugas fecit: hac etiã regis atile sorte maxĩe ꝑtes mũ
di pulsate mlte natiões potissime ille quarũ dirreptio rerum ani-
mi erat sponte illi se subdiderũt inter quas walmer orientalium
rex gothorũ nobilissimus ardaricusqꝫ gepidaꝝ rex famosissimꝰ:
ꝑterea marchomani sweui sgnadi eruli ⁊ turringi populi ex ĩna-
ta milicie v̄tute ꝑstrẽnui regi atile in seruitutẽ ꝑiterqꝫ ⁊ societatez
sponte se dederũt.

De memorabili ⁊ magno Atile regis bello in cam pis cathalanicis commisso.

Rex igitur Atila tantaruꝫ superbus imꝑio natio-
nũ: tantarũqꝫ viribus fretus gentium omnia que
cogitabat se facile ꝑficere posse arbitratꝰ ẽ. Qua-
re vt dictum est in sicambriam rediens: cunctis sui
dominij principibus solennem curiam se celebra-
turũ promulgare ꝑcepit. Edicto igitur regio ma
gnas circumstantiũ regionũ ꝑ partes diuulgato ⁊ ipsa curia mul
toꝝ aduenaꝝ nobiliuꝫ aduentu tumescente. Tandẽ detricus de
verona qui prius hostis erat regis beniuolẽtia ꝑiter ⁊ liberalita
te auditis. Cũ multis germanie principibus tanti regis venit in
curiã ⁊ nõ minus ceteris se illi exhibuit gratum ⁊ familiarẽ. Rex
v̄o atila multa libalitate illi ceterisqꝫ principibꝰ cũ illo existẽtibꝰ
rñdit. Cũ igitur detricꝰ principem erga se beniuolũ esse sensit per

suasit illi vt regiones occidentales romão impio subditas iuade ret. Aiebat enī quod oīum armoꝝ essent destitute p̄sidio: ⁊ si rex illas aggrederet non sine magni honoris nomīe exinde rediret: qua ꝓpter rex atila consilio detrici ductus in gentem mouit tū sue tum extranee gentis expeditiōem egressus tandem de sicambria primo illiricos dicit iuasisse. Deinde omni pene germania pua gata ac cunctis ciuitatibus ⁊ castris que occurrebant subuersis: ī trauit tandem in regnuz Constantie vbi rex sigismūdus eiusdem terre princeps circa Basileam magno cum exercitu illi dicitur oc curriſſe: quo p regem atilā cum omni expeditiōe sua contrito ⁊ fu gato. ꝓst hec dum idem rex sigismūdus ad arcendum hostem se viribus imparem vidit: atile dominio cum omī sua se subdidit gente. Deinde rex atila secus renū transiendo Argentinam ciui tatem munitissimaz quā romanoruz cesar nullus expugnare po tuisse tradit obsedit: expugnauitqz ⁊ cuncta que in illa erant dir ripuit ac muros illius in multis locis diruere fecit vt cūctis intrā tibus in illam liber ⁊ sine difficultate p̄beretur introitus: edicēs nihilomin⁹ firmissime ne illius murus rege ipso viuente quādo cūqz repare vt nō argentina sz ꝓpter viaꝝ pluralitatē q̄s ī mu ro illius fecerat apire Stroſpurg vocari deberet. Deinde amo to exercitu: luxoniū: bizantiā: chalom: masticon: ligonem: bur gundiā ⁊ lugdunū ciuitates mūitas ac fortes opibusqz ⁊ viro di uites expugnādo dirripe ac humoten⁹ ōstruere fecit: tandē p om nes gallias discurrēdo oīa euertebat nec aliqz ciuitatē vel caſtel lū aut opidū a manu illi⁹ quippiā tutare potuit mūitio sz velut se ua quidā tēpestas in igne ⁊ gladio oīa ꝓsumpsit: int hec ignora bat rex atilia ethiū romanū patriciū cū īnūerabilib⁹ occidētaliuz nationū copijs ad galliaꝝ subsidiū aduenisse. Tertiā ergo ptem sui exercit⁹ ꝓtra soldanū mirmāmon denoīatū principē potētissi mū qui tūc gallicie dñabat destinauit: quos duz soldanus ꝓtra se venire p̄sensit. Cū esset ad cōmittendū ꝓflictuz impatus de vrbe sibile fugiēs ante illos brachio maris quod strictū sibile dī trans nauato ī marochiam se recepit. Atila vero rodano flumine ten⁹ progrediens ⁊ omnia demoliens: tandē vrbem aurelianam ob sedit in cui⁹ obsidione patriciū p̄dictum ꝓtra se armari gēteſqz cō ducere audiuit: ne igit wisegothi id ē gothi occidētales ī gallis

manentes: ipsi patricio imigerent̃ sibiq; ex hoc hostilis manus
grauior fieret timuit: quãobrem astutia quadam amicũ gothis se
simulans ad theodoricũ illoꝝ regem nũcios destinauit ⁊ se cũ il-
lo amicitiã seruare velle tantũmodo cũ romanis sibi agere debe-
re ĩtimauit: ethius v̇o p̃ricius ĩ hac re atila solertior prius regem
theodoricuz adortus est: illiq; antiquas hunoꝝ inimicitias q̃s ĩ
suam gentem ĩ eiusdem de ꝓprijs sedib⁹ expulsione ĩtulerant re-
ducens ĩ memoriaz eundez ab atile amicitia discidens suã contra
xit ĩ societatem. Atila aũt cogitans quanto magis differret bello
tanto magis ĩimica man⁹ augmentaret̃: qua ꝓpter aureliane ci-
uitatis ab obsidione suis copijs remotis vt hostẽ minus ꝓmptũ
adoriret̃ illac vbi hostis manebat accellerare festinabat: in tran-
situ aũt cum quidã heremita vite idonee ĩ montium abruptis re-
pertus ⁊ ad atilam regem adductus quodq; futura p̃dicere sciret
accusatus fuisset. Rex atila illum humaue suscipiens suaꝝ reruz
euentum ab illo suscitatus est: ille multam post taciturnitatẽ ĩ fe-
sto regi dixit: maxĩe princeps homĩem ignarum diuinã cogis ex
primere voluntatez quid putas ĩ me esse de celestibus qui vermi
culus sum terre: sz vt a potentia dei mei quẽ tu ignoras quẽq; ꝑse
queris te nihil tenere aut me tibi de futuris dicere aliquid nõ pos-
se arbitreris magis vt deberem ĩ lingue mĩsterio dissolutus ad te
hec v̇ba facio: tandem inquit. Deus omĩpotens qui tantaꝝ gen
tiũ regit impiũ hac vice sue austeritatis gladiũ tuas dedit ĩ man⁹
Tu enĩ es flagellũ dei ⁊ tua seueritate a sua declinãtiũ iusticia ĩpi
etatẽ ipse de⁹ corrigere voluit: recipiet tñ hũc gladiũ a te dũ volu
erit ⁊ illũ alteri tradet: vt aũt scias bello cũcta vincere nõ huma-
nitatis sz dĩnitatis esse potẽtiã hac vice romanis p̃lio ĩferior eris
non tñ infra temp⁹ tibi p̃fixũ tuis de manib⁹ ꝑsecutiõis gladius
cadet nec tuũ hac vice oĩno extinguet̃ ĩperium. Stupefactus ad
modũ rex atila ĩ heremite relatiõe illũ amouẽs ac sub custodia te
neri p̃cipiẽs vniuersos auruspices ⁊ dĩnatores quos adĩstar pa
ganoꝝ magna futuraꝝ reꝝ dicẽdi ꝓ spe secũ d̃ferebat ad se voca-
ri iussit ⁊ illos si heremite sequerẽt̃ iudicia tẽptauit: illi q̃dẽ extis
pecoꝝ vt barboroꝝ erat ꝯsuetudĩs ꝓspect⁹: aliaꝝ etiaz reꝝ ad id
idoneaꝝ scrutinijs diligẽt̃ examĩat⁹ dicta herẽite approbarũt: ni
hilomin⁹ tñ ꝯtrie ꝑtis sũmũ ducẽ ĩ p̃lio casurũ p̃dixerunt. Rex

atila cum oiuz principũ esset supbissimus oia que p̃dicta erant in se ꝓtingere q̃z fuge p̃sidio se ꝛ suũ populũ saluum efficere poptauit heremita tum ꝓtubernia atile tum munera refugiente p atilaz in pace dimisso ipse atila cũ cuncta sua expeditõe cathalanici agri vbi romanus congregatus erat exercitus deuenit: munituſqz castris curruũ falcatox hostem expectabat: ſz cum ebium patriciuz multo extraneax nationũ p̃sidio gaudere audiuit: mox illuz tertiam ptem sui exercitus ꝓtra Soldanuz misisse penituit astutissimus princeps ad iuenta occasiõe a p̃licio sub pace fienda inducias pugnãdi petebat nõ vt terga vteret ſz vt dimissa sui exercitus ps iterim ad illũ remearet. Cognouit p̃licius regis atile astutiaz ꝛ iducias se datux negauit: ingenti enĩ tum romani exercit⁹ tũ vo extraneax nationũ armata expeditiõe gaudebat: antique enĩ hũgarox historie cũ illo decẽ reges occidentales cũ cũcta illox potẽtia fuisse tradũt. Anthonin⁹ vo ꝛ sigilbert⁹ p̃fatuz gothox regẽ theodoricũ Burgũdiones quoqz ac alanos francos cũ rege ipso rũ meraneo saxones ripariolos lambriones sarmatas brittones luterianos ac pene omnẽ populũ solis ad occasũ manentẽ ethio p̃licio auxilio fuisse: atilã vo regẽ cũ quigentis millib⁹ de pãnonia egressuz extitisse suis posuere ĩ cronicis: ꝛ q̃zuis ipse atila diuinatõibus p̃dictis admodũ turbatus fuerit: tamẽ qx supremuz ducez hostilis exercitus ĩ p̃lio moritux p̃dixerãt: de iteritu ethij p̃licij cũ ille totius romani exercit⁹ esset dux cogitabat: nã illi⁹ necem cũ sibi supra oẽs molestus foret pmaxie optabat. Hac ergo itentõe atila etiam cũ iteritu sui populi bellum cõmittere non formidabat. Conuenerũt igit vterqz hostis ĩ cãpis cathalonicis qui ĩ longitudine ducenta ꝛ ĩ latitudine septuagita ad miliaria extẽdi phibent: ꝛ dum sibi distarent leuibus vsi sunt certamibus: tãdẽ ventum est ad locum vbi certamen amplius differri nequiebat. Atila vero rex tum heremite tũ diuinatox responsa p̃mente ferens de exitu belli dubius occasionem dedit vt hostem maturo die conueniret vt si viri armorumqz inferior esset p̃sidio saltem supueniens nox illi adiutorio fieret. Qua ꝓpter adue spascẽte iã die oĩs multitudo vtusqz ptis cõmota est. Concurrũtqz hĩcinde fortissime natões: bellũ inchoat asperrimũ: quale vix vlla narrat historia: clamorib⁹ tubarũqz ac timpanox resonãtijs ꝛ ensiũ

tinitibus alta resonant aera multa millia hoīuz hincinde ꝓstran
tur. Oīsqz illa campi planicies cadaueribꝰ adeo repleť vt neces-
se esset pugnātibus sup occisoꝝ corpa decertare: tanta ibi hoīum
equorūqz multitudo corruisse: tantusqz sanguis effusus extitisse
tradiť vt riuulus exigui momēti mediū certamīs decurrēs ꝑ cam
pū ex hoīuz equorūqz occisoꝝ cruore tantū īundatiōis cepisset in
crementū qd̄ cadauera secū traheret ꝑemptoꝝ. Cecidit in hoc p̄-
lio rex ille gothoꝝ p̄stantissimꝰ theodoricꝰ inter fortissimos ho-
stiū cuneos inťfectus: p̄terea ex vtraqz ꝑte centū octuaginta mil
lia hoīuz ꝑ historicos qui bello de hoc scripsere q̄si vna votis cō-
sonātia in hoc turbine belli perisse tradunť. Et q̄zuis in chroni-
cis hūgaricis Atilā victorez fuisse ceťosqz reges qui ethio patri-
cio in subsidiū venerāt: audita morte regis theodorice fugisse po
sucrint: sigilbertꝰ tñ ac anthoninꝰ ⁊ quasi vniuersa romanorum
opa historiaꝝ Atilā bello īferiorem fuisse narrant. Dicūt enī si-
gilbertus ⁊ anthoninꝰ qd̄ diu equo morte hostem īter vtrūqz pu
gnatum fuisset: tandem exercitꝰ Atile cessisset ⁊ se plaustroꝝ īter
munimēta ꝯtinuisset: sequēti v̄o die thorismūdus theodorici re-
gis gothoꝝ filius qui cū patre ꝯtra hunos pugnaturus in subsi-
diū patricij venerat: p̄ris mortem hunoꝝ sanguīe vīdicare Ati-
leqz castra cuz suis gothis expugnare disposuisset: qd̄ postq̄z ati
le īnotuisset idem: dum oīno de victoria iam desperaret: de equi-
tū sellis struem cōponi iussisset īquiens: si hostem p̄ualere vide-
bitꝭ hanc ipse struem ascendā vosqz ignez supponite: elegi eteni
potius a vob̄ qui mei estꝭ cremari q̄z hostiuz gladijs īterire aut ca
ptus qui rex tantaꝝ sum nationū ī manus romanoꝝ vel gothoꝝ
de vemere ⁊ illis ludibrio fieri. Ethius aūt patriciꝰ thorismundi
voluntatꝭ ꝯscius timebat: ne deleto atile exercitu ipse thorismū-
dus victoria supbꝰ illi cui nūc auxilio ē hostꝭ fieret: armaqz ī ro-
manos vertens illos de facili opprimeret: q̄propter thorismū-
do q̄si de rebus sibi necessarijs ꝯsulens ait. Thorismūde ⁊ p̄rez
vīdicare ⁊ hostem opprimere cū ad hec vnanimi voto ꝯgregati
simꝰ eēt optimū: sed cū paťna tuaqz obseq̄a aīuz meū ī bona vo-
luntate tibi annexerūt vellem tibi de tuis rebus admodū placen
tibus aliquid ꝑsuadere: scis etenī genitorē tuū iam vita eē fūctuz
⁊ te germanū domi habere hoīez regnādi ꝑ idoneū: timeo igitur

ne audita morte patris regnum sibi vsurpet. Tu quoqz si hunos aggrederis qui heri vicisti: cū belli dubi⁹ sit exit⁹: hodie vici poteris ꝛ p⁹ hec fractis virib⁹ domesticū gerere bellū tuo germano imp̄eris acerbuisqz tibi cū tuis q̄z cū alienis erit dimicādum: age igit̄ ꝛ festina vt poti⁹ p̄uenias q̄z p̄uenaris. Thorismūd⁹ q̄si salubre ꝛ sibi necessariū ethy amplectēs p̄silū se ita putauit faciēdū quo abeūte resid⁹ roman⁹ exercit⁹ simł cū auxiliarijs dispsus ē. Tertia quoqz ps exercit⁹ atile que huic bello int̄ esse nō potat ipso viuēte pānoniaz redire ausa fuit nūq̄z: sz ibidem cathalanicis īoris pmānsisse ꝛ ciusdē ꝛre incolatuz recepisse: ipsi aūt huni quos rex atila p̄tra zoldanū destinauerat p̄ter extrancas natiōes sexagīta quīqz millia fuisse: ꝛ hoꝛ quidē capitāeos ipsoꝝ lingua hispanos vocatos extitisse ꝛ exīde hispaniā nomē accepisse tradūt.

Hi dicti sunt Sp.

Quomodo atila rex flagellum dei se vocari iussit ꝛ de destructione remensis ciuitatis.

Post hec rex atila cū vidit romanoꝝ exercitū dilabi maiori scuritate īmunit: arbitratusqz est ampli⁹ romāos cū illo p̄gredi nō audere dixisse ferť: stelle cadūt ꝛra tremet en ego maleus orbis: seqz iuxta heremite dictū flagellū dei iussit appellari: tandē tātas belli p⁹ fatigas ī cāpo p̄lij supradicto aliquos p̄dies cōmorat⁹ est: deinde mouēs agmia: popul⁹ enī adhuc restabat īfinit⁹: ītez maiori cum rabie gallie ciuitates aggressus est. Dū igit̄ trabas venit vbi scūs lup⁹ erat epūs hic cū atilā appropinq̄re audiuit pōtificali moꝝ indut⁹ hītu cū oī sui cleri cetu illi obuiā ꝓcessit: cūqz corā illo venisset ꝛ ad illū admissus fuisset: ait epūs: tu quis es qui ꝛraz discipas ꝛ p̄culcas: cui atila: ego sū inquit atila rex hunoꝝ flagellū dei: ad q̄z vocē scūs lup⁹ epūs portas ciuitatis iussit apire ꝛ ad regez ait: bñ venerit flagellū dñi mei: introduxitqz illos ī ciuitatē: illi vo aut hūanitate ipsius epī exigente vel vt quidā volūt diuino obumbrati numine absqz cui uslibet offensiōe mediaz trāsierūt p ciuitatez. Deinde in tholosanam venit ciuitatē in q̄m p̄ cines eiusez honorifice ꝛ sūma cū laude susceptus est: ꝓpter qō ciues ipsi tuz ī psonis tūqz in rebes gratiā illi⁹ meruerūt. Post hec remensez ciuitatē vrbem galloꝝ capitalē obsedit: ingentē enī rex atila hāc p̄tra ciuitatē cōcepat iraz ꝓpter qō cines eiusdez illi in cathalanicos campos enuti vehe-

Atila dī orbis.

mēter resisterāt. Depopulata igit̄ vniuersa illi circūstāti regiōe
acri illā obsidione circūueniēs adhibitis cūctis tormētoꝝ generi
bus que sua ducebat expeditō muros illi⁹ diruere faciebat sagitta
rioꝝ p̄terea multitudo menia illi⁹ densissim⁹ sagittaꝝ casib⁹ iun
dabat ita qd̄ nedū hō ibidez sui ad ꝓtectiōem assistere veꝝ ⁊ muni
tissima sine vulnere auicula illac euolare nō valuisset. Erat ciui
tate ī hac epūs scē vite Nicasius noīe vir maxīs in signis virtuti
bus ⁊ sororez ewtropia denoīataz virgīez specie ⁊ forma p̄clarā
hēbat: que suā deo dedicauerat pudiciciā. Iste epūs simul cū soro
rere assiduis tēpe obsidionis vacabāt oronib⁹. Acri⁹ igit̄ hunis
ciuitatis expugnatiōez īsistentib⁹ cū miseri ciues nullā salutꝭ opē
sꝫ tāti discrimīs solā mortez esse redēptricē ꝯspiciūt lachrymātes
cū mugitib⁹ ⁊ suspirijs ad scūm dei cucurrerūt: illūqꝫ ī orone rep
tū his v̄bis pulsauere: subueni īquiūt pr̄ scē subueni aut ꝯsule no
bis si gentiū seruituti se subiciam⁹ aut ꝓ fide ꝓqꝫ ciuitatis salute
vsqꝫ ad int̄emptōem decertem⁹: vir dei añ hec ex dīna relatione
vrbē penit⁹ subuertendā fore cognouerat: de orone igit̄ eleuat⁹
q̄si de graui somno euigalasset: ciuib⁹ cū magna ꝯstātia ita rñdit.
Indignatiōem hāc iusto dei iudicio vr̄is scelerib⁹ exigētib⁹ vr̄a
sup capita ꝓnotatā nō ignoraui: q̄ ꝓpter flagella dei que ipsimet
ꝓuocauim⁹ paciēter ⁊ nō īuiti sub bona spe ⁊ deuotissime etiā cuꝫ
mortis p̄iculo suscipiam⁹ vt ipsa mors tātū corp̄is sit suppliciū:
et̄ne aūt vite fiat remediū. Attēdite me pastorē vestꝝ si ipse ꝓ il
lo qui suaꝝ me ꝯstituit pastorē ouiū ad mortem p̄atus sū: ⁊ vos si
oues meo estis de ouili q̄s cognoscit pastor vr̄m imitate pastorez
nō negligatis sꝫ p̄ati sitis oīa que occurrerīt ꝓ amore xp̄i tollera
re: sic enī frēs charissimi itur ad astra. Instanti⁹ igit̄ nō tantuꝫ ꝓ
corpoꝝ eliberatiōe q̄ntū ꝓ aīaꝝ q̄s illecebri vita polluim⁹ salute
ꝓ īimicis quoqꝫ nr̄is: illoꝝ tanq̄ꝫ aīcoꝝ salutē optātes Orem⁹.
His verbis vir dei ciues vsqꝫ ad mortē turbatos ꝯsolabat̄: nec
min⁹ scā v̄go ewtropia expansis ī celū manib⁹ ciues ipsos ad su
scipiendā instantē martyrij coronā aīabat: int̄ hec huni dissolutꝭ
ciuitatis mūitiōibus ꝑ ipsā ciuitatē discurrētes furibūdi omne vi
uēs qd̄ illis occurrebat gladio vastabāt. Nicasi⁹ v̄o epūs simul
cū ewtropia sorore sua ad valuas basilice gloriosissime virginis
marie: q̄ꝫ idez vir dei in arcē sedis epālis eiusdez ciuitatꝭ fūdauc-

rat: hymnis ⁊ cãticis spũalibus vacantes cucurrerunt: mox que vt ferratas acies scũs p̃sul vidit manu silentiũ idicẽs ait ad illos O dĩne volũtatis mĩstra fortitudo: q̃re ꝯtra naturã hũane ꝯditionis victoriaꝫ vr̃e dignitatis seuissimã in rabiẽ ꝯuertitis: ver⁹ nãq̃ quõdã nobiliũ bellatoꝝ iuris titul⁹ subscriptus erat hũilibus ꝑcere ⁊ debellare suꝑbos: ecce plebs xp̃iana deo suo hũilis ⁊ devota vr̃is in ꝯspectib⁹ ꝓstrata vsq̃ ad mortez obediens veniam pecijt: si eni oues meas ꝑseuerãte ipietate queritꝭ me primũ ꝓ ipsis victimaꝫ dĩne maiestati libate his dictis. Cum pr̃ scũs rursus ad or̃onez ꝓstrat⁹ hũc v̀siculũ diceret. Adhesit pauimẽto anima mea ꝯtinuo gladiatoris sequit̃ ict⁹ ⁊ vir dei capite trũcat̃. Nõ ergo ab ore decollati v̀bũ scĩtatis destitit: sꝫ ĩmortalitatẽ quã sꝑ optabat ĩpetrauit dicens viuifica me dñe scd̃m v̀bũ tuũ. Scã autez v̀go ewtropia vidẽs circa se oẽm ĩpietatis illoꝝ seueritatez mitigatã ⁊ suã pulcritudinez q̃si paganoꝝ litib⁹ cognoscens reꝭuari: malens mori poti⁹ q̃ꝫ illis asentire: ⁊ in illoꝝ ꝯtubernio viuere: ad int̃fectorez epĩ ait. Heu tyranne infidelis magnũ dei virũ indignis manib⁹ iugulasti ⁊ me tibi abutendaꝫ reꝭuas ꝓpter qd̃ diuina iam te sentẽtia damnat: ⁊ mox his dictis nõ femĩea v̀tute sꝫ dĩna vltiõe saltu repẽtino in illũ insiliens raptis illius palpebrꝭ oculos ei⁹ vindex euulsit: ⁊ ꝯtinuo gladios ꝑsequentiũ in se prouocauit: ac cũ fratre ceterisq̃ ibi adherentib⁹ illico palmã martyrij ꝓmeruit. Tradit̃ etiã in quibusdaꝫ historijs qd̃ post cõpletaꝫ martyrij cedem: hunos ipsam ciuitatez depopulantes t̃ror subitus ĩuasisset: vidissent eni q̃si acies celestes dimicantes: ipsa quoq̃ basilica horribili sonitu roboasset ꝓpter qd̃ ipsi huni relictis ciuitatꝭ spolijs affugissent. Post hec ipsa ciuitas diu absq̃ hoĩe solitaria angelica sub custodia simul cũ martyrũ corꝑibus ꝑmansisset: ardentiaq̃ lumĩaria ĩnoctiuꝫ obscuritate a remotis visa: celestis etiam cant⁹ armonia audita fuisset: ⁊ tandez eiusdem vrbis ciues qui ꝑfuge p̃sidium ipsoꝝ seruauerant animas remoto hoste vrbem in eandem redissent ipsorum martyrum corꝑa ꝯdigne sepeliuissent.

De passione sanctaꝝ vndecim millium virginuꝫ ⁊ de Buda ꝑ atilam fratrem suum interfecto.

Inter hec rex Atila quendam sui exercitus p̃fectum noĩe

Juliuz vel gywlaz cũ magna ꝑte sue expeditiõis ad obsedionez
ciuitatis colonieñ. que prius agrippina vocabat̃ destinauit: qui
dum eiusdez ciuitatis vacaret in obsidione: ⁊ cetus ille vndecim
milliũ virginũ ꝑclarissimus nullũ sibi a seculoꝝ premordio ha-
bens similẽ duce sancta Ursula brittanoꝝ regis filia simul cũ il-
lustri duce Ethereo Angloꝝ regis nato sponso suo: ac Cyriaco
papa multisqz alijs spũalium ⁊ seculariũ dignitatuz ꝑsonis naui
gij officio Reni flumis alta sulcantes illac aduenisset: mox dictꝰ
ꝑfectus quorũdam romanoꝝ ducũ gentilitatis errore infectorũ
ꝯsilio simul cũ hunis obsidioni dicte ciuitatis ĩsistentibus: ingen
ti cũ clamore ⁊ feritatis austeritate in tam sacrũ virginũ collegiuz
truculentus velut hostis irruit: omnesqz vsqz ad internitionem
deleuit harũ sanctarũ v̀ginum passionem plures describũt histo
rie: ⁊ q̃zuis decladis illaꝝ tempe discordent: tamẽ quia nulla hu
noꝝ potentia ꝑter atilianam aliquãdo coloniã obsedisse tradit̃:
ob hoc hãc scãꝝ virginũ passionẽ eiusdez atilie regis tempibus
factam fuisse admitti condignũ est. Rex autẽ atila post expugna-
tiõem ciuitatis remensis omnẽ galliã ⁊ flandriam demoliẽs. De
inde venit in turringiã ibiqz apud Ismacũ ciuitatẽ ꝓ extollentia
sui nomis ac si romano ab exercitu suus nullũ passus fuisset po-
pulus detrimentũ solennẽ curiã celebrauit: ad q̃z nõnulli vicini
principes ex assecuratione atile regis confluxisse ferunt̃. Deside
rabant enĩ illius vultũ qui tanto sui terrore orbem cõcuteret intu-
eri: quos rex atila magna cum liberalitate suscipiẽs multiformi-
bus donoꝝ muneribus honoratos quieta sub trãquillitate remi
sit. Tandez suꝑ dacos normanos frisones lythwanos ⁊ prute-
nos delectos capitaneos ⁊ exercitũ copiosum destinauit: ⁊ eosdẽ
sue subdi fecit ditioni. Audiuit post hec rex atila romanos ⁊ got-
tos rursus contra ipsum copias adunare ⁊ armatam congregare
manũ. Qua ꝓpter timuit ne post tantoꝝ bellorum laborẽ mili-
te fessus ꝑ illos circumueniretur relictis gallijs festinanter ve-
nit in pãnoniam: ⁊ cum sicambrie demoraret̃ Buda frat̃ suus
termĩos sui rectoratus sibi ꝑ atilam deputatos transgressisse ⁊ il-
lius in absentia regnũ sibi vsurpare voluisse erga illum accusatꝰ
est: ⁊ his rebus id quod rex Atila suo in recessu sicambriã vrbem
atile ꝑceperat vocari: buda vero illam vocabulo sui noĩs Bu-

dawara denoiauerat apud atilam magua comprobatiõe erat: q̃ re ipse rex atila eũdẽ frez suũ dolo circũuentũ captiuauit ⁊ ꝑpriis suis manibus occidit cadauerqz illius in danubiũ demergi fecit. Quo inf̃ecto licet ipse rex atila institerit ⁊ rursus nouo sub edicto statuerit qõ ipsa sicambrie ciuitas nõ aliter ſz vrbs atile debeat appellari: huni tñ siue hungari interdictũ min⁹ obseruantes illã Budawara vocauerũt vocantqz o Buda vsqz in hũc diem: the utuni vo edictũ regis trãsgredere magis formidantes ciuitatẽ ipsam sicut tũc obmetũ illi⁹ Eczelpurg id est vrbs atile vocauere sic ⁊ modo illam eodez nomie vocant. Tandez rex atila fratre inf̃ecto sicambrie quiqz annis quieuit: voluit tñ vt quicquid mũdus ageret ipse ꝓscius fieret. Quare speculatores ad cunctas sibi necessarias ptes ꝑput suis expediebat rebus ordinasse dr̃. Quoruz vna statio Colonie in germania: alta in Lythwania: tertia iuxta fluuiũ Tanay: ⁊ quarta in Jadria dalmacie ciuitate constitute erant: ⁊ hor̃ stationũ cuilibet homies relatu digni a locis supradictis inceps vsqz ad sicambriã continue in tanti distantia spacij locati ⁊ cõstituti erãt: vt dum alter eor̃ de nouis rebus regi referendis clamaret ꝑpinquior illi id cõpetenter audiret ⁊ rursus ad alter̃ sibi viciniorez reclamaret: quodũ noui rumores si qui forẽt ad regem puenirent ⁊ rursus volũtas regia ꝑput illi placebat ꝑti bus in ꝓdictis declarare. Preterea rege quieti dato: non ergo quiescebat cursitandi asueta hunor̃ feritas: quin ꝓtiguar̃ ꝑuinciar̃ depopulatiõi dediti maxime ꝑuincias messiaz macedoniaz achayam thessaliã ⁊ vtrasqz tracias armis ifestis ⁊ ꝓtinuis icursibus grauabãt. Qua ꝑpter earundẽ regionũ: ſz etiã pãonie ciuitates ꝑ ipsos hunos crebris isultibus fatigate: cũ tantã nequirent ꝓtinuã tollerare veratõem iugũqz dominij regis barbari exosũ haberẽt natali solo derelicto ab ipsoqz rege atila licẽtia impetrata dimissis armentis solis walachis ipsor̃ qui erant pastores sponte ĩ pãonia remanẽtibus ꝑ mare adriaticuz ĩ apuliam se trãstulerunt.

De expugnatiõe aquilegie ciuitatis.

Unqz rex atila onerosa post bella in germania galliaqz ⁊ ceteris supradictis regionibus maxie in cãpis cata-

lanicis pacta: quiquiemine pegisset quietem: interea semp roma
nũ p exercitum insidiose sibi illata de iuria remiscebat totoqz vin
dictam appetebat corde. Qua ppter omni sui exercitus defectu
tum armis hostilibus deleto tum in ptibus catalanicis ex causa
sup̃ius memorata remanente in armis ⁊ nouo milite repato. Cu
ria tandem solenni celebrata egressus est de pãnonia p Stiriam
ac Chorinthiam ⁊ Dalmatiã ⁊ has quidẽ regiones crudeli furo
re magna cũ depopulatiõe puadens apud Dalonã ⁊ Spaletuz
ciuitates mari adriatico se ꝓiunxit: ⁊ has quidez ciuitates ꝓtriuit
dirripuitqz pter ⁊ succendit. Dehinc iuxta mare ꝓgrediẽs Tra
guriã Dardoniã Dibinicũ Jadriam Monã Scenias Potẽ-
tiã Polam Chapisteriã terrestrinaz similit ciuitates rebus pter
⁊ populo nõ minus decoras murisqz ⁊ armis firmatas: multa p
terea opida in montibus sitnata demoliuit suamqz ac suoz in di-
reptiõem puertit: ⁊ velut leo turbatus insaniens suã iuriaz a ro-
mano susceptam exercitu romani populi in sanguie vindicabat:
ppter quod omia que illi occurrebant q̃si ingentiuz ĩundatio aq̃
rum sui exercitus in pfundum submergi faciens. Tandẽ puenit
ad aquilegiam: hec enĩ ciuitas in introitu italie situata ⁊ a quon-
daz anthenore troyanoz duce vt pa dwa originem accepisse dici
tur: vrbs erat magna ⁊ ob metuz Atile tum vallibus tum vero
muris militeqz ⁊ armis ad modũ cõmunita. Atila rex ꝓspecta il-
lius magnitudine cũctisqz munitiõibus q̃si ad resistendũ sibi pre
patis totus incaluit ⁊ sue ꝓfusioni ascribi posse indicans: si p9 tã
tarum ciuitatũ expugnatiõem illam solã quasi territus intactã re
linqueret. Obsedit igit illam ⁊ multis machinaz ectcroz̃qz ĩge
nioz ad frangendũ murum aptis generibus illius munitiõibus
adhibitis qz ciues eiusdem illam in multo suarũ tumqz hostis di
scrimĩe psonarum ptegebant trienni obsidione in illius vacauit
expugnatiõe: ⁊ cum tantus populus tanti tempis p spaciũ vni-
uersas circumstãtes terras maxime in rebus ad cibuz necessariis
spoliasset: ac omia que vicina erant ex longa obsidione adinstar
locustarum consumpsisz in tantũ qp obsidentes nõ minori q̃z ob
sessi penuriã laborarent id regis atile animuz vt ab illius obsidi
one recederet sepius monebat. Elatum tñ principem innata sibi
supbia a ppposito desistere non suebat. Qua ppter cũ vna diez

ipſe rex ſui exercitus cum principibus conſcenſis equis ciuitatez eandem circũambularet ⁊ muros illius vnde ſibi oportunior ciuitatem ipſã inuadendi daret facultas conſpiceret Ciconiam que alto vnius turris eiuſdez ciuitatis in culmĩe nidificauerat pulloſqz ꝑcreauerat vnuz ex pullis ſuis roſtri miſterio capere ac ad arrondinetuz ipſi ciuitati ꝓpinquũ deferre ⁊ rurſus poſt aliũ redire ac in ceteris pullis ſuis idem quod in primo fecerat facere vidit. Quo viſo rex illis qui eum comitabant ait: aſpicite auem futurorum ꝑſciam: ſentit enĩ ciuitatez noſtras ꝑ manus ruiturã ⁊ ne cũ ciuibus interiret ſe ⁊ pullos ſaluare ſatagens locum mutat habitatiõis: ſumꝰ igit fortes in bello ne hec ſola ciuitas dicere valeat que nulla ꝑ nos obſeſſa dicere valuit. His igit verbis rex atila omnez ſui exercitus animum ad ipſius ciuitatis expugnationem fortius irritauit: qua ꝓpter die craſtina ingens fit concurſus agminũ omniqz cũ impetu ĩfelix ciuitas vexatur. Ciues vo illiꝰ dũ etiam poſt captã ciuitatem nihil aliud q̃z morte ſe redimere poſſe vident ĩ ipſius ciuitatis ⁊ ſui ꝓtectione mori malentes menijs ciuitatis iſiſtentes acriter dimicabant ⁊ hunos ab ingreſſu ciuitatꝭ eomagis arcebant. Cunqz rex atila eo die ſe nihil ꝓficere potuiſſe conſpexit: die altera aliud genus piculi ĩ ipſam ciuitatem excogitauit. Precepit enĩ vt omis ſue expeditiõis inumera multitudo ſellas de quattuor dũtaxat equitibus vnã afferrerẽt ⁊ illas iuxta muros obſeſſe ciuitatis ꝓicerent. Fit igitur igens ſellarũ congeries: cui tandez ipſe rex ignem ſupponi mãdauit quibus ardẽtibus ciuitatis eiuſdem muris exignis vehemẽtia ĩ ea pte debilitatꝰ ⁊ ꝓcipiti ruine datus fuiſſe dr̃: quibus viſis rex ipſe rurſus coapto ad bellũ inumerabili populo miſerã ⁊ pauitantẽ ciuitatẽ aggredit: ꝑdurante quoqz pugna ĩ ipſius ciuitatꝭ expugnatiõe feſſis agmĩbus recentia igerebat ex quo obſeſſis vniuerſaliter in ſui defenſionem laborantibꝰ nulla dabat requies. Tandez fora hunoꝝ multitudo ꝑualuit: itrauitqz ĩ ciuitatem ac omne viuens qđ hũanũ erat ſenes ⁊ iuuenes abſqz ſexus diſcretõem crudeliter trucidauit. Omnes iſup tante ciuitatꝭ diuicias direptõi mancipãdo ſolas femias q̃s illaꝝ a morte redimebat pulcritudo refuantes. Erat tũc ciuitate ĩ eadẽ femia quedã tũ parẽtũ abortu tuz vo fidei regiõe pudicitiaqz nobilis pulcritudis vo forma nõminus

cunctas eiusdem ciuitatis femias excellens nomie digna. Huius femie domus supra rippam fluuij ciuitate in eadez defluetis erat hec cū audiuit hostē solas tantū femias forma dignas a morte p seruare īgemuit ⁊ potius mori qz carnalis ludibrij facinore tam a seua natiōe ꝓtamiari ꝓoptās statim postqz illoz strepitū sue do mui appropinq̄re ꝓsensit altiorē sue dom⁹ in arcē ꝓscēdēs īnolu ta capite ⁊ oculis dicti fluuij i alucū ꝓceps se deiecit mortuaqz ibi dem expirauit.

De origine venetoz.

Ec regis atile seueritas venetiaz ciuitatē nostro euo multi populi dñatricem auri ⁊ agri possessiōe epulen tā vt veteres canūt historie fundauit. Nā cū rex ipse italiā aggressus toti occidōēti terrori esset venetoz po pulus tempe in codē vt Anthoni⁹ refert i dioceſi que castellū di cit ciuitatez edificabat. Tandez ꝑterqz regem atilā aquilegiam obsidiōe grauasse audierūt simul cū qzpluribus aquilegie ciuib⁹ qui sibi añ ciuitatis obsidiōem de salute ꝓuiderāt cū ꝑciosa sup pellectili omiqz familia ob metū atile ꝓprijs sedib⁹ derelictis in q̄ndam insulā aquilegie vicinā que nūc vetus venetia vocari di cit intrauerūt: ⁊ cū nec ibi tutā sibi mansiōem esse arbitrarent rur sus nauib⁹ oneratis se ad insulā que riuus altus dicebat trāstule rūt: seqz ibi ab impetu hunoz quib⁹ nō erat copia nauiuz illesos ꝓmanere posse cogitātes sibi māsiones munierunt: ⁊ ex cōmuni prioris agri vocabulo venetias appellauerūt: licet quorūdā fu erit opinio venetos de sabaria duxisse originē: tñ qz sabariā lati nos longobardos inhītasse in illa que taz ipsis longobardis q̄z ceteris natiōibus scolā generalez multis philosophoz poetarū ac cetaz artiū dogmatib⁹ luculent illustratā fuisse: ⁊ illā ꝓallari cū quōdā gothoz regē diurna obsidiōe fatigatā mime tñ captam Tandē vo ꝓ regē atilā expugnatā extitisse: ⁊ p⁹ eiusdē expugna tiōem ꝓ regē atilā factā ciues illi⁹ in italiā se trāstulisse ⁊ in ciuita te papia iuxta flumē Ticinuz fundataz incolatū recepisse tradunt historie. Ob hoc veneti in q̄ntuz aquilegie illos comitati sūt ci ues potius troyam q̄z de sabaria oriendi dici merent.

De optentu ⁊ de ditione ciuitatis Rauenne.

Apta igit⁹ ⁊ incinerata ac humoten⁹ destructa aquilegie ciuitate rex atila nōdū vindicte satur circūstantes vrbes aggressas oia velut fulgur quidā queqz illi occurrere de molit⁹ est. Quā primū enī ꝯcordiā in distrctu fori iulij situataz: de hinc ī ducatu lōgobardie pictauiā que nr̄a etate padwa vocitatur: post hec veronā: vincētiā: brixiaz: cremonā: manthwā: pgamā ⁊ ferrariā ciuitates magnaz abundātia rerū affluencites cepit ⁊ sue subdidit ditiōi. De hinc venoso gladio ī agrū emilianū se igessit i illi⁹ ciuitates adistar aliaz post multaz direptiōem rerū ī deditiōem recepit. Tandē rauennā ad ciuitatē appropinquauit ipsā cadem austeritate domitur⁹: erat ciuitate ī hac eisdez ī diebus archipresul quidaz Johānes vocitat⁹ arriana pfidia polutus: hic ī sedis apostolice pitqz ⁊ fidei xp̄iane contrariuz: duode cim cardinales sue secte imitatores constituisse thesaurūqz īgentis copie habuisse narrat archipresul iste aduētanti regi atile suo simul cum clero albis amictus stolis obuiā venit ac illū vt ciuitati piter ⁊ ciuibus parceret supplex deprecat⁹ est: ꝓmittēs nihilominus illi si sue adheret fidei xp̄ianosqz pſequeret quod ipse efficeret vt rex atila omnē italiā ac vrbē romanā piterqz ⁊ affricaz sine difficultate gentisqz sue sine iteritu sibi subiugaret. Rex vero atila magis dominādi cupidie q̄z vt sectā illi⁹ sequeret ꝓ motus ad archipresulem ita dixit. Parcere quidē hūilibus bonū est sed ne ciues tui ō ꝯsilio aut virib⁹ quibus nostre pararūt obstare potentie glorient volum⁹ vt repagula portarū ciuitatis deponantur nobisqz ī ipsam ciuitatē itroitus pateat ⁊ simł nostri exercitus equoz vngule nob itrātibus illa ꝯculcēt: placuit rauēnanis ciuibus regs voluntas: qua ꝓpter dissolutꝰ vndiqz einsdem ciuitatꝰ portꝰ regem ipsū cunctūqz illius exercitū ciuitatem ī eandem itro miserunt: trāsiuit igit⁹ omis hunorum exercitus ciuisuis hoium absqz offensione ꝓ ciuitatem ⁊ ipse rex ī illa suum ad beneplacitū cōmoratus est. Ab inde motu exercitu ī Liguriam transiens mediolanū ac ticinuz vrbes nomiatissimas aggrediens contriuit ac post ī illis habitantiuz ciuiū captiuitatem vł occisionez direptōi dedit: nouissime tandē tanqz hūam sanguis effusiōe rerūqz ꝓda saciat⁹: eo ī loco quo minuti⁹ fluuius padum amnē influit statina

firmauit castra reuoluens dietenus ĩ mente an romanam deberet aggredere vrbem: sz alarici gothoꝝ regis exemplũ semꝑ ꝑcorde preqz oculis ferens: qui capta ꝑiter ⁊ expoliata vrbe romana amplius non superuixit illac ire differebat.

De aduentu Leonis pape ad Atilam regem.

Omnes italie ꝑ fines maxĩe ĩ romana vrbe regis atile ꝑstrepuit voluntas: q̃re ĩgens timor vniuersos inuasit romanã ergo ꝯsultãtes quid facerent vltimatiz ꝯsiderata regꝭ erge rauenensez epũm hĩta beniuolẽtia leonem papã ipsis apud eũdem gr̃am obtinere posse arbitrãtes illũ adierũt apud eũqz hec verba fecerũt. Sanctissime pr̃ diuine vltio ire nostris exigentibꝰ de meritꝭ ꝓpinqua est uec aliter illam ꝑterq̃z ꝑ te euadere posse cogitamꝰ. Subueni igit̃ ouibꝰ tuis ꝓ quibus xp̃us sanguĩem fudit ⁊ mestã trepidantẽqz ꝑ metu vrbem ciuiũ illiꝰ cum occisiõe ne deseras ĩcinerari. Tu solꝰ es qui nob̃ gr̃am ĩuenire poteris si atilã regem ꝓ nobis adire nõ recusas. Ite igit̃ alme pater ⁊ si nõ aliter etiã cũ nostroꝝ exhibitõe censuũ illũ nob̃ placatum redde. Inter hec rex atila magna ꝑte sui exercitꝰ coaptata ꝑficiẽdo illi capitaneũ zoward de genere zoward oriũdũ illũ ĩ apuliã destĩauit qui oẽm apuliã necnõ t̃raz laboris ꝑiter ⁊ calabriã vsqz ad regionẽ ⁊ ciuitatez cathonã olim achatone philozopho vt dr̃ fũdatã ꝑcursitãtes demoliti sũt magna quoqz cum ꝑda ad regem redierũt. Tãdem leo papa cũ cleri multitudĩe multoqz apparatu ecclesiastico dĩnis illuz ꝑcedẽtibꝰ vexillis ad atilã venit. Cui rex atila obuiũ se ꝑbuit: ⁊ dũ ꝯuenerũt dignos rex illi exhibuit honores: equis igit̃ ĩsidentes colloquio vsi sũt: ⁊ licet petitões apl̃ici atile regi displicuerĩt: ꝑ omĩa tamen leo papa suã erga illum assecutus est voluntatẽ: ⁊ nõ tantũ vrbi romane quĩ ⁊ omĩ italie salutem reportauit: ⁊ cũ rex atila pape licentia data illũ dimisisset suis cũctꝭ qui secum erãt de honore ꝑ ipspũ pontifici exhibito petitõibusqz tam faciliter admissis stupentibus ⁊ ipsuz cur extra solitum in papã benignitatꝭ officio vsus fuisset ĩterrogãtibus. Atila ita respõdit: nõ ego ĩquit illiꝰ qui ad me venerat ꝑsonã honoraui: alt̃ ibi astabat vir sacer-

dotali habitu amictus forma ⁊ intuitu seuerus venerandaq3 Ca
nicie ꝓfusus qui gladiū euaginatū sua tenebat in manu fremēsq3
⁊ dentibus stridens i me nisi petita admitterē mortez ista tissimā
⁊ triste ꝓsone mee exiciū mihi minabat. ¶ Post hec rex atila disso-
lutis castris rauennā est regressus vbi archipresulez arrianorum
supradictū pape sequens ꝓsilium simul cū cūctis suc secte sequaci
bus captiuare: exactis tandē ab illis sexaginta marca3 auri mil-
libus ipsū archipresulem iugulare fecit: cū cūcta post hec sui ex-
ercitus copia ingenti mole italicarum opum onerata reuersus ē in
pānoniam: ⁊ nondū pānonie fines attigeret cum eumichus ho-
norie sororis valētiniani impatoris q3 idem impator ob dotē pu
dicitie districtius seruabat ad ipsū venit: idq3 vt ipsam rex atila a
fratre sibi ꝓiugem expeteret detulit. Rex vo atila cum iā italie fi-
nes excessisset: nec nisi fatigato exercitu rursus ad italiā redire po
terat nūcij verbis motus ad valentinianū impatorem legatiōez
misit: vtq3 sororez suam in ꝓiugiu3 simul cū imperij dimidietate
sibi traderet aut occidentale imperiu3 rursus deuastatur⁹ rediret
illi ītimauit: qō ⁊ feciſſet si sibi longior vita supfuisset.

De nouis regis atile nupcijs ⁊ de morte eiusdem.

Rex atila in pānoniā redicns post tantorum tedium
laborum sicambria intrata: illic licet membra multis
bellorū strepitibus affecta quietem optauerint. Ip-
seq3 sui regalis sceptri nomen ⁊ gloriā in altum sustu
lerit ⁊ illius fama cunctas orbi per partes diffusa re-
motas etiam tras ⁊ regiōes rigoris sui trore ꝓcusserit: ambicio-
sus tñ princeps cupiditate glie seruēs magnis maiora appetēs
se ad maxima ingeri nō formidabat ⁊ qui iā sui imperij manū ī ma-
gnas mundi ptes longe lateq3 q̄si vniuersas ewrope p regiōes
extenderat vt gladius suus i asiatico piter ⁊ affricano agro notus
essz mare trāsire ac egypcios assyrios ceteraſq3 illis adiacētes re
giones inuadere ⁊ suo principatui subingare suo in animo dispo
nebat. Aliter tñ iudicia disponūt dīna: nam cuz rex ipse plurima
rū ꝓtoraliū suaz: q̄rum numerus nō erat ꝓtuberno ꝓtent⁹ mīme
vginem q̄ndā supra oēm hūanā formā ⁊ pulchritudinē speciosā

vt ferē bactrianoꝝ regis natā: cui nomen mykolth fuisset sua ad
ꝓnubia adduci fecisset: tandem gliosis nupcijs celebratis: dum
rex ipse in conuiuio vsui vini inqꝫ thoro veneri suaꝝ supra virilē
potentiā se exhibuisset vtroqꝫ hoste senex fatigatus resupinꝰ ob
dormiuit. Cuius tādem de naribus sanguis egressus in os ⁊ gut
tur illius ingrediens coagulatus illū suffocauit. Mulier autē illa
ad latus ipsius iacens de somno euigilās dum in dominū suum
āplexibus vti voluisset: corꝓ ex aīe rigidū piter ⁊ ifrigidatū tā-
gēdo ꝓsensit: ⁊ cū pluries tactum motū nō rediuisset iuuenis pu-
ella ꝓterrita ingenti cū clamore magnos dissoluta i vlulatus re-
gis acclamabat cubicularios illi clamore mulieris excitati lucer-
nis accensis regē ipsū exanimem repierūt: ꝓdolor gloria mū
di supis disponētibus quo dirigit calle: rex qui multaꝝ fudit san
guinē gentiū ūmicus sibimetipse ꝓꝓrio sanguīe suffocatus est:
ingens rumor oēm ꝑ pānoniā excitat ⁊ ipsa sicābria multo plāc-
tu vsqꝫ ad ethera resonauit. Sepelierūt tādem illū regie digni-
tatis cū honore circa statuā memoratā cū kewekadycha ⁊ bela ce-
terisqꝫ capitaneis suprādictis. Eadem etiā nocte q̄ atila mortuꝰ
est impator Marcianꝰ tūc in vrbe cōstātinopolitana cōmorās
sopori dedit ꝰ i somno atile regis arcū fractū vidisse ex hocqꝫ mor
tē illiꝰ agnouisse phibet. Postqꝫ aūt hum Ticie applicuerunt
vsqꝫ ad ꝑliū keesmawr fluxerūt āni quiqꝫ: a ꝑlio aūt keesmawr
vsqꝫ ad regnū atile euolutꝰ est ānus vnꝰ. Atila vo regnauit an-
nis q̄draginta q̄ttuor: ducatū tenuit ānis quiqꝫ. vixit āt centuꝫ ⁊
viginti q̄ttuor ānis. Post igressū vo hūgaroꝝ i pānoniā septua
gesimo scdo ab incarnatiōe aūt dñi q̄dragesimo quīto anno diem
clausit extremū.

De bello post mortem Atile regis inter filios eiusdem gesto: ⁊ de reditu Chabe filij regis Atile in sciam.

Iuulgato regis atile obitu cūcte natiōes q̄rū inferat
nō modico pauore ꝓstrepuerūt: ⁊ si illiꝰ de morte do
lere vl̄ gaudere debeāt ignorabāt: cū illi filioruꝫ esset
mltitudo ex quibꝰ aliquē ꝑe seueriorē gētiorꝭ regno
potiri cogitabant. Erāt tunc sicābrie principes germanie multi

regi atile: obmetū illius coacta seruitute alligati: inter quos Detricus de verona excellentiā hēbat non vltimam: ⁊ cum inter filios atile duo essent in locum patris tum animi vtute tum vo etatis maturitate succedere ceteris pstantiores: alter chaba denoiatus ex honorij grecox impatoris filia ꝓgenitus: alter vo aladarius de illustri ꝓsapia germanie ducum orta domia krembeylch vocitata susceptus: hos tum huni tum nationes extrance vnusquisq; suū iuxta libitum sequebant: quilibet illox suam ptem ꝓponere satagens. Detricus vo ⁊ ceteri germanie principes erga hunos recto nō erant corde: hij aladario tanqm ipsox patriote: cū paucis hunis adheserant vtq; hunos vnio animi hoies scindere ac itestinā in discordiā deducere possent omī intentiōe laborabāt: nec illos ipsox fefellit opinio: nā vtrisq; filijs regis in discordia regnātibus: detrico suggerēte ambos int frēs ingens exorta est dissessio: q; ꝓpter horrendū istaurat ꝓeliū: magna tātax agmia gētiū sicābrie ciuitat; stricta int menia necnō adiacēti illi in agro ꝓliant igens cedes cōmittit huni quoq; qui extranearū nationū de ruina gaudebāt. Idistar armatox qui olim draconis ex dētibus ꝓ iasonē dū aurei velleris ꝓ obtētu laborasset semiatis exorti fratna cede ꝓsūpti fuisse dicūt: ꝓhempta prio oi germanica cetaq; extranea natiōe mutuo se bello deleuere. Scribitur enī in antiquis hungarox chronicis qō hoc fraternuz certamen hec intestina tāti populi clades vix dies ꝓ quidecim consummata fuisset: tantusq; ibidem maxime extraneorum nationum sanguis effusus extitisset quod si id theutuni hungarorum ob odiuz non eclarent dicere possent vt danubius secus Sicambriam defluens ex germanica ceterorumq; nationuz cede in ipsum decurrenti sanguie i tantū ꝓmixtus fuisset quod neq; homies neq; aialia a sicambria iceps vsq; ad potentianā aquā illius puram sine sanguine potare valuissent. In hoc etiā plio semꝑ chabe ptem supiorem fuisse tradunt. Tandez ad vltimū chaba cum suis per artem Detrici deuictus fuisse dicitur. Quapropter Chaba cum fratribus suis etate illo iunioribus sibi adherentibus: qui sexaginta fuisse feruntur: necnon quidecim millibus hunorum de ipsa cede resouis ad hunoriuz impatorem auūculū suū in greciam fugisse ꝓhibetur: quem ipse honorifice susceptum licet sui regni

ꝑticipem ⁊ grecie incolam facere voluerit: ille tamē natalis pr̄ie dulcedine ductus post tredecim annos quos in grecia dr̄ ꝑegisse scitiam moraturus repetiuit in quā tum ꝓpter magnaꝫ illius distantiā tum v̄o longeui itineris grauitate detentus: vix vni⁹ integri anni infra reuolutiōem deuenit. Adita igit̄ scitia chaba bendegwꝫ auū suuꝫ viuū ⁊ incolumen multo tn̄ senio ꝯfectū īuenisse ⁊ de illius ꝯsilio ꝯsortem sibi nō de scitica natione sꝫ de corosmanoꝝ scitie vicina generatiōe duxisse fert̄: ex hac tandeꝫ vxore sua chaba genuit filiuꝫ nomīe Edemen ⁊ fratrem illius Ed ⁊ donec suꝑuixit semꝑ pānonie pingui de tellure reminiscens sue generationi vt rursus pānoniam repeterent ꝑsuadebat.

Capitulum de Siculis.

Os etiam p̄ter hunos qui chabam comitati sunt tria millia viroꝝ eadem de natiōe p̄lio de p̄dicto ꝑ fuge p̄sidium erepti in pānonia remansisse: ⁊ q̄m primuꝫ in campo Czyglamezew vocato sibi sedem fecisse: tandē occidentales nationes quibus viuēte Atila infesti erāt metuentes ad erdewelwe confinia videlꝫ pānonice regionis se trāstulisse ⁊ non hunos siue hungaros: sꝫ vt ne illorū agnoscerent̄ esse residui siculos: ipsorum aūt vocabulo Zekel se denominasse ꝑhibentur. Hij siculi hunorū prima fronte in pānoniam intrantiuꝫ etiā hac nostra tempestate residui fore dubitant̄ ꝑ nemīem: cum ī ipsoruꝫ generatiōe extraneo mūdum ꝑmixta sanguīe: ⁊ in moribus seueriores ⁊ ī diuisione agri ceteris hungaris multū differre videant̄ Hij nōdū sciticis lr̄is obliti eisdeꝫ non īcausti ⁊ pappiri mīsterio sed ī baculorum excisionis artificio dicarum adīstar vtuntur: hij etiam postea ingentem non modicā excrescentes: hungaris rursus de scitia ī pānoniam veniētibus: cū de illorū aduentn rumor ad eosdem delatus fuissꝫ magno cū gaudio ī ruthenia occurrer̄t. Post hec aūt hūgaris ex nouo regno pānonie potitꝰ ī cōquestratione eiusdē idem siculi eandē ipsi⁹ regni quā añ ea ꝓprijs prosedibus elegerant hungaris volētibus ꝑtem sortiti fuere. Isti siculi chabam in grecia perisse putarunt: nam ⁊ nunc vulgus illorū ad sui alterum viam capescentem trefatice dicere solet. Tunc

redeas dum chaba de grecia reuerteret. Chaba vo legittim⁹ ati-
le fuit filius vt dictū est ex filia honori grecoꝝ impatoris genera-
tus: ⁊ cū rediens ī scitiā nobilitate genitricꝭ sue se ī cōmūi extolle
ret hunoꝝ nobilitas illum spernēdo ꝯtemptui hēbat: ⁊ illi id ꝙ
nō esset ver⁹ scitie alūnus sꝫ quasi ꝑmixto de sanguīe nat⁹ obicie-
bat ⁊ nec minus scetis chabaꝫ generatōe de aliena ꝯsortē sibi du-
xisse opprobrio erat. Cū aūt hūgari rursus pānonie solū repeci-
erūt sꝫ filiū chabe in scitia remāsisse. Edemen vo frēm eiusdē ma
gna cū familia hūgaros vsqꝫ ad pānoniā comitasse: ⁊ ex illo abe
generatiōem ꝓcessisse tradūt: ⁊ haud dignam huic traditōi decet
adhibere fidē potissime qꝛ hūgari atile post mortē tātis ānoꝝ cur
riculis euolutꝭ rursus ī pānoniā venisse ꝑhibent: qd euū nepotꝭ
illi⁹ tanta ad tpe durare potuisset mīme: fideliū tñ lectoꝝ arbitriū
detinet nemo: si id quippiā fieri posse iudicat ꝓpria vt vult vtat
volūtate. Postq̄ꝫ aūt tāti populi multitudinē mutu⁹ ī discordiā
deduct⁹ gladius aut deleuit aut dispsit: pānonicus ager tāte hūa
ne cedis post cruentatiōem habit⁹ exosus lōga ꝑ tpa sine rege ste
tisse dr̄. Cū aūt hūgari rursus ī pānoniā redierūt: quēdā pricipē
noīe swathepolug filiū morothy natiōe polonū bulgaris mes-
sianis tūqꝫ in pānonia ab atila tanq̄ꝫ optīo leo domatis regioni
bus impitantē repierūt hūc varioꝝ exhibitōe mūeꝝ vt series in-
frascripte historie pleni⁹ exprimet allectū ꝑiter ⁊ exploratū: hū-
gari subita irruptōe ī quodā opido circa pontē boni cui⁹ antiq̄lia
hūcusqꝫ ī diē durāt circūuentū oī sue milicie cū vtute deleuisse pe
ribēt: voluere tñ nōnulli qd hūgari ī secūdo ipsoruꝫ ītroitu non
ꝫwathepalug sꝫ moratū pr̄em illius in pānoniā īuenissent dñan
tem. Hos eoꝝ oppinio haud fallit: nā cū filius sene pr̄e militari
vtute p̄stantior esset: ipse marothus vltīa sue etatis ꝑte laborās
oē sue pricipatus pōdus filio velut viro bellicū ad vn⁹ habilio-
ri cesserat. Iste marothus eadē tēpestate in castro weꝫprem de-
noīato morabat qui cū filiū virib⁹ hūgaroꝝ ꝑiter ⁊ morti suo si-
mul cūcte cū populo succūbuisse audiuit vehemēti p̄ dolori vita
excessit.

Finit prima pars chronice hungaroꝝ

Incipit ꝓlogus in secũdam ꝑtem chronice hũgarorum

Igestis in prima ꝑte opis huius hunoꝝ siue hũgaroꝝ generatiõis exordijs felicibusqꝫ ⁊ sinistris eorũdem p̃lijs quociẽsqꝫ loco mutauerũt quiqꝫ finis primi eorundẽ regni obtigit. Nũc videndũ est quo tẽpe rursus in pãnoniam redierũt ⁊ qui redeuntiũ fuerunt capitanei ac q̃ntus numer⁹ armatoꝝ in exercitu illoꝝ fuit ⁊ qualiter de nouo pãnonico potiti agro i illo regnẽt hũcusqꝫ in diem.

Narratio secũde ꝑtis chronice hungaroꝝ rursus in pannoniã redeuntiũ deqꝫ capitaneoꝝ ducũ ⁊ regũ illoꝝ post sese subsequentium vita ⁊ gestis: sequitur foeliciter.

Orro eleud filius vgek ex filia enodbilij in scicia genuit filiũ quez ex euentu almus denomiauit. Nã mater illi⁹ dũ esset grauida vidit i somnis auẽ quandã in forma austuris ad se venire suoqꝫ in gremio caput reclinare: qđqꝫ ex vtero illi⁹ torrẽs ꝑsplendidissim⁹ ortus fuisset decurrensqꝫ in t̃ra aliena extitisset multiplicat⁹ qđ ⁊ factũ ẽ. Nã postea de lũbis ei⁹ gloriosi reges ꝓpagati sũt: qui postmodũ in t̃ra aliena hac in pãnonia in gentẽ populoꝝ sup multitudinẽ sũma cum gl̃ia regnauere: qꝛ aũt somniũ hũgarico ideomate alom dr̃ ⁊ illi⁹ natiuitas ꝑ somniũ fuit p̃nosticata: ideo ipse vocat⁹ fuit alm⁹ qui fuit vgek qui fuit ed qui fuit chaba qui fuit ethele siue atila qui fuit bendekuz qui fuit turda qui fuit scemẽ qui fuit ethei qui fuit opos qui fuit kadicha qui fuit berend qui fuit sulthan qui fuit bulchu: qui fuit bolug qui fuit zambur qui fuit zamur qui fuit leel qui fuit leuente qui fuit kulche qui fuit ompud qui fuit miske qui fuit mike qui fuit beztur qui fuit rudli qui fuit chanad qui fuit buken qui fuit bondofard qui fuit farkans qui fuit othmar qui fuit radar qui fuit beler qui fuit kear qui fuit keue: qui fuit keled qui fuit dama: qui fuit boꝛ qui fuit hunoꝛ qui fuit nemroth qui fuit chus qui fuit cham qui fuit noe. Alm⁹ tandez genuit arpad: arpad genuit zoltan: zoltã gẽuit toxun. Anno igit̃ ab ĩcarnatõe dñi iesu xpi septi gẽtesimo q̃dragesimo q̃rto. A morte v̇o atile regis ãno. CCC.

primo vulgarit magyari siue huni: latine vo hũgari tpe ꝓstanti ni quiti ipatoris et zacharie pape denuo igressi sũt pãoniã: trãs eũtes igit ꝑ regnũ bessoꝝ alboꝝ cumanoꝝ susdaliã ꝛ ciuitatẽ rio noiatã: deinde trãsierũt alpes in ꝗndã ꝓuinciã vbi viderũt aquilas inũerabiles ꝛ ibi ꝓpt aquilas easdẽ manere nó potuerãt qz de arboꝛibꝰ tanꝗz muſce deſcẽdebãt aquile ꝛ ꝓſũmebãt deuoꝛando pccoꝛa eoꝝ ꝛ equos: volebat enĩ deꝰ vt citiꝰ deſcenderẽt i pãoniã: exinde mõtes trãſcẽderũt ꝑ tres mẽſes: tãdẽ deuenerũt i cõ finiũ regni pãonie ad trã que nũc erdel vocatt ĩuitis gẽtibꝰ me moꝛatis.

De septẽ capitaneis hũgaroꝝ ꝛ de septem castris eoꝛundẽ.

Vnqz tra in eadẽ deſcẽdiſſent irruptiõem circũadiacẽtiũ gentiũ foꝛmidãtes vniuerſũ cetũ armatoꝝ quẽ ducebãt in septẽ exercitꝰ diuiſerũt ꝛ vnicuiqz exercitui capitaneũ ſpecialẽ ꝓficiẽtes centurioneſqz ac decanos moꝛe ſolito ꝓſtituerũt ꝛ vnuſquiſqz exercitꝰ triginta millia viroꝝ armatoꝝ necnõ octingẽtos quinqgita ſeptez ꝓtinebat. Nã i ſcõo eoꝝũdẽ de ſcitia egreſſu ꝺ cẽtũ ꝛ octo tribubꝰ ducẽta ꝛ ſedeci millia de vnaqqz. ſ. tribu duo millia armatoꝝ: excepto familie nũero eduxiſſe phibẽt: ꝛ his quidẽ septẽ capitaneis ac ſinglis exercitibꝰ eoꝝũdez ductui deputatꝰ ꝑ ꝓuãdis vꝛoꝛibꝰ ꝛ rebꝰ ipſoꝝ septẽ caſtra terrea ꝓparũt i quibꝰ tãdẽ caſtrꝰ aliquãdiu pmanſerũt: ꝛ exhinc ſecutũ eſt qꝺ ps terre eadez a theutunis Sibemburg id eſt septẽ caſtra vocatt vſqz in hunc diem.

De primo capitaneo ac de albo equo necnó ſella et freno deauratis.

Erat aũt ex iſtis capitaneis ditioꝛ ꝛ potẽtioꝛ arpad filiꝰ almus filij eleud filij vgeg: huiꝰ aũt pr almꝰ i pria erdelew occiſus ẽ: nó enĩ potuit in pãoniã ĩtroire: in erdelew igit quieuerũt ꝛ pecoꝛa ſua recreauerũt. Audiẽtes aũt tre vtilitatez de hĩtatoꝛibꝰ qꝺ optimꝰ fluuiꝰ eſſz danubiꝰ ꝛ melioꝛ tra i mũdo nó eſſz ptibꝰ illis: accepto itaqz cõi ꝓſilio miſerũt nũciũ noie kuſid filiũ kund vt iret ꝛ totã terrã ꝑ ſpiceret: hĩtatoꝛeſqz terre agnoſceret. Cuz ergo kuſid veniſſet in mediũ hũgarie ꝛ circa ptes danubij deſcẽdiſſet vidit locũ ãmenũ ꝛ circũqz terraz bonã ac fertilez fluuiũ bonuz ꝛ pratoſũ placuit ei. Deinde venit ad ducez ꝓuincie qui regnabat poſt atilã vocatuz zwatapolug: ſalutauitqz eũ de ſuis ꝛ cauſaz ꝑ qua venerat ma-

nifestauit: hec audiens zwatapolug gauisus est gaudio magno
putabat enī illos esse rusticos vt venirēt t tram eius colerēt: pro
pter hoc nunciū delicatū remisit: kusid aūt de aqua danubij lage-
nā implens t herbā periax ponens in vtrē t de terra nigri zabu
li accipiens ad suos reuersus est. Cumqz narrasset oia que audie-
rat t viderat valde placuit eis t lagenā aque terrā t herbā eis p
sentauit de quib⁹ ipsi sapiendo bene cognouerūt qp terra optima
sit t aquaz hēbat dulcez t pratuz cū herbis senilib⁹ que nūci⁹ eis
recitauit. Arpad vo cū suis de aqua danubij cornu iplens t ante
omnes hungaros sup illud cornu oipotentis dei clementiaz ro-
gauit vt dñs eis trā impetuū p̄cederet. Finitis his vbis oēs hū
gari clamauerūt deus de⁹ de⁹ trib⁹ vicib⁹: t ibi iuent⁹ est vsus iste

et seruat̃ apud hũgaros vsqꝫ mõ: deinde cõmuni ꝯsilio apud p̃-
dictũ ducez eundẽ nũciũ miserũt ⁊ ei equũ albũ magnũ cũ sella de
aurata auro arabie ⁊ freno deaurato miserũt ꝓ t̃ra sua: quo viso
dux ipse magis gauisus putabat ꝙ ei ꝓ t̃ra q̃daꝫ hospitalarij mi
sissent: nũci⁹ ergo ĩpetrauit ibi a duce terrã herbã ⁊ aquã: dux v̇o
subridẽs ait: habeãt q̃ntũcũqꝫ volũt ꝓ hoc munere: ⁊ sic nũcius
ad suos reuersus ẽ. Arpad aũt ĩterim cũ septẽ ducib⁹ pãnoniã in
trauit nõ sic̃ hospites sꝫ sic̃ t̃raꝫ iure hereditario possidẽtes. Tũc
nunciũ aliũ ad ducez miserũt ⁊ ei hãc legatiõem mandauer̃t. Ar-
pad cũ suis tibi dicit: qd̃ sup̱ ista terra quã a te emerũt diuti⁹ nullo
mõ stes: qꝛ terrã tuaꝫ cũ equo emerũt herbã cuꝫ freno aquaꝫ cum
sella: ⁊ tu ꝓpter emphiteosim .i. inopiaꝫ ⁊ cupiditatẽ t̃rã herbaꝫ
⁊ aquã ꝯcessisti. Cũqꝫ duci dicta essꝫ legatio subridẽs dixit: equũ
illũ malleo ligneo int̃ficiãt frenũ aũt in pratũ ꝓijciant: sellã vero
deaurataꝫ ĩ aquã danubij abiciãt. Cui nũci⁹: ⁊ inde dñe quid dã-
ni hẽbũt: si equũ int̃ficis canib⁹ suis victualia dabis: si frenum in
herbaꝫ ꝓijcies hoĩes sui qui fenũ falcant auꝝ freni ĩueniẽt: si v̇o
sellã in danubiuꝫ abicis piscatores illi⁹ auꝝ selle sup̱ litus expo-
nent atqꝫ domũ reportabãt: si ergo t̃raꝫ herbã ⁊ aquã hñt totum
hñt. Dux ergo ille his auditis exercitũ cito ꝯgregauit timẽs hũ-
garos ⁊ auxiliũ ab amicis ĩpetrauit et oĩb⁹ coadunatis eis obuiã
venit: illi aũt int̃duꝫ ꝓpe danubiũ ꝑuenerũt ⁊ ĩ campo pulcerri-
mo sũmo diluculo pugnaꝫ inierũt: fuit aũt auxiliuꝫ dñi cuꝫ hun-
garis: a quoꝝ facie dux sepedict⁹ se in fugaꝫ ꝯuertit: ꝑsecuti sũtqꝫ
eũ hungari vsqꝫ danubiũ ⁊ ibi p̃timore ĩ danubium se iactauit in
quo p̃ quaꝝ vehemẽtia suffocat̃: retradidit aũt dñs hũgaris pã-
noniaꝫ sic̃ tradiderat filijs isrl̃ tp̱e moysi t̃raꝫ seon reg̃ sãmorreoꝝ
⁊ oĩa regna chanaan ĩ hereditatẽ. Duꝫ ergo capitane⁹ iste arpad
vteret̃ speciali q̃daꝫ dignitate in scitia ⁊ hanc hr̃et ipsa generatio
ꝯsuetudĩeꝫ sciticã legittimã ⁊ ꝓbataꝫ vt vn⁹ ĩ expeditiõe gradiẽti
bus debeat ante ire ĩ redeũdo v̇o retrocedere: ipse ꝓ eo alios ca-
pitaneos ĩ pannoniaꝫ adeũtes fert̃ p̃cessisse: eoqꝫ arpad ꝫ wata-
polug cuꝫ cet̃is hũgaris vt sup̱i⁹ dictũ ẽ debellato ⁊ occiso castra
fixit in mõte noe ꝓpe albam ⁊ ille loc⁹ est prim⁹ quem arpad sibi
elegit in pannonia: vnde ⁊ ciuitas alba ꝑ scũm regem stephanũ
qui de ipso ꝓcessit fundata est ibi ꝓpe.

Secundus capitaneus.

Obolch vero alius capitaneus vnde chaak oriť generatio descendisse dicitur in ipso campo ⁊ loco vbi chaknara nũc iacet dissolutã. Illd̃ etenĩ castꝝ zobolch fundauit capitaneus qd̃ postmodũ chak ipso mortuo suo nomine a suis cognatis ⁊ familia iussit appellari. Primo quidez zobolch dicebať: illud etiam castrum temporib⁹ Andree Bele ⁊ Leuente filioꝝ Zaar ladislai ꝑ cõmune consiliũ hungaroꝝ est confractũ.

Tertius capitaneus.

Ertius vo capitaneꝰ Gywla fuit: vnde gywla filius ladislai deriuat̃: eratqꝫ iste gywla dux magnus ⁊ potens qui ciuitatẽ magnã in erdelew ĩ venatiõe sua inuenerat que iam pridez a romanis cõstructa fuerat: hẽbatqꝫ filiã noĩe Sarolt pulcerrimã de cuiꝰ pulcritudĩe ꝓuinciales duces diutiꝰ loquebant̃: quã geysa dux ꝯsilio ⁊ auxilio Beliud qui terra kulaꝫ possiderat traduxit in vxorez legittimã: isti beliud kulam dedit filiã suã vt contra frẽm suũ keam debellaret ⁊ post obitũ suũ terrã suã idem kulã beliud hereditauit. Tandẽ cũ gywla hũgaris in pãnonia hĩtantibus infestꝰ esset ⁊ multiplicit̃ aggrauatus ꝑ scũm stephanuꝫ re-

gem in pannoniã est deductus: non tamẽ iste gywla capitaneus
sed ab illo tertius.

Quartus capitaneus.

Harti siquidez capitanei vocabulum fuerat Cuno cui⁹
filius kusid ⁊ cupan qui prope nyr fixere sua castra ibiq⁹
post baptismũ monasteriũ fundauere.

Quintus capitaneus.

Ed quintus Leel est nomiatus: qui messianos scz Bohemicos de ptibus Golgate expulit: ibiqz diutius castrametatus fuisse phibet: ex isto quidē zuard oritur generatio siue psapia t origo.

Sextus capitaneus.

Sextus capitaneus Herbulchu nomen habuit qui circa palatinū sua tabernacula fixisse ꝓbatur.

Septimus capitaneus.

Eptim⁹ capitane⁹ Ars dr: isti⁹ siquidē generatio circa seyo locū hēbat. Alie vo generatiōes que genere sūt istis pares ⁊ psimiles: acceperūt sibi locū ⁊ descensuz ad eoz beneplacituz. Cū igit codices quidam contincant q̄ isti capitanei septez pannoniā introierint ⁊ hungaria ex ipsis solis edita sit ac plantata: vnde ergo venit generatio akus: boz: abe: aliorū q3 nobiliū hungarorum cuz omnes isti non hospites sed de scitia descenderunt: Assignant enī hanc ratiōem solam quam vulg⁹ dicit. vij. hungaros: si ergo septem soli sunt hungari cum familia ⁊ non plures familie vxores filij filie accipi possunt serui ⁊ ancille. Nunquid eniz cum tali familia regna possunt expugnari:

absit. Accidit aũt temp̄ibus ducꝭ Toxum hũgaroꝝ exercicũ ver-
sus galiã ꝓ accipiẽdis spolijs ascẽdisse: qui cũ in reditu reno trãs
meato: diuisi forent in tres ꝑtes due sine honore vna cũ honore ĩ
hũgariã descendebat quã dux saxonie apud ysmacaꝫ turringĩe ci
uitateꝫ sine. vij. hũgaris oẽs int̄fecit: septẽ aũt ex ipsis reſuatis
amputatis aurib⁹ misit in pãnoniã: ite inquit ad vr̄os hũgaros
talit̄ enarrãtes vt ampli⁹ nõ veniãt in hũc locũ tormentoꝝ: due
v̄o ꝑtes iaꝫ sweuiã introierãt: audito vt acciderat eoꝝ socijs ⁊ co
gnatis dimiserũt spolia accip̄e in sweuia ⁊ quicquid eis occurrit a
flumĩe illirici vsqꝫ flumẽ saar siue leytah occiderũt ab hoĩe vsqꝫ
ad pec⁹: hũgaris aũt. vij. sine aurib⁹ ꝓ eo vt viui redierunt ⁊ se
occidi cũ socijs nõ elegerũt cõmunitas talẽ sentẽtiã dedisse ꝑhibe-
tur: oĩa que hẽbant amiserũt tam ĩ re stabili q̃ꝫ mobili ab vxorib⁹
⁊ pueris illos sep̄antes pedite sine calceis ꝓpriũ nil hr̄e ꝑmiserũt
semp̄ etiã ĩ simul de tab̄naculo ĩ tab̄naculũ mẽdicãdo vsqꝫ dũ vi-
uerẽt ire cõpulerũt. Quiquidẽ septẽ ob offensaꝫ huiusmõi mar-
gyorkak ⁊ gyoꝫ siue laꝫari sũt vocati: ex istis itaqꝫ sic dãnatꝭ vul
gus dicit nõ de septẽ capitaneis istis primis: p̄terea cũ sic quodã
modo ꝓpriũ mũdanoꝝ arrogãtie plausũ plus de se assumere q̃ꝫ
ex alienis cõponẽtes: ideo isti capitanei. vij. de seipsis cãtilenas
fecerũt int̄ se decantari ob plausuꝫ secularẽ ⁊ diuulgatiõem sui no
mĩs vt q̃si eoꝝ posteritas his auditis int̄ vicinos ⁊ amicos iacta
re arrogãtia se valerẽt. Cõstat itaqꝫ nõ tantũ. vij. capitaneos pã
noniã ꝯquestrasse sꝫ etiã alios nobiles qui de scitia descenderunt
vñ in ipsis venerari põt nomẽ dignitatis plus alijs ⁊ potẽtie no
bilitatis v̄o eq̃liter: cũ ergo quidã sint hospites ipso tp̄e nobilita
ti pares hũgaris inquirendũ est q̃re istud esse habuit cũ hungari
nũero ad implẽdaꝫ pãnoniã sufficissent: geycha nãqꝫ dux int̄ ali
os diuino p̄monit⁹ oraculo ꝯuertere cepit hũgaroꝝ gentẽ ad fi-
dem xp̄ianã: ⁊ duꝫ monitu illos ꝯuertere nõ posset paganismis
ritibus deditos ⁊ intẽtos oportebat quosdaꝫ armis edomare: ad
qd̄ faciendũ qꝛ plures fuere fidei repugnantes: quoniaꝫ quippe
adherẽtes necessariũ habuit desideriũ suũ diuulgare regib⁹ ⁊ pri
cipibus xp̄ianis: quo audito huiusmõi desiderio nõ solũ iuuamẽ
transmiserũt sꝫ etiam ꝑsonaliter adierũt quibus fuerat hungaro-
rum crudelitas nociua ac exosa.

De pluribus generatiõibus postmodũ regnũ hũgarie intrãtibus ⁊ primo de generatióe Tata.

Intrauit ergo primo deodatus de comitib⁹ scí seuerini de apulia qui fundator extitit monasterij de Tata ⁊ parator iste etiã cũ scó adalberto pragensi epõ scũm regez stephanũ baptizauit: cuiusquidẽ monasterij nomẽ ꝑ eo tata appellat: qr cũ btũs rex stephan⁹ ipsi⁹ nomẽ obreuerentiã nõ exprimeret: sz eũ tata appellaret abolitũ est nomẽ deodati sz tata extitit vocatus: vñ etiã ipsi⁹ monasteriũ taliter est vocatũ: hui⁹ quidẽ generatio in pãnonia nõ habet qr q̃zuis vxorẽ habuisset tamẽ sine heredibus finiuit vitã suã.

Generatio filiox hedrich

Ost hec de alamania volphgerus cũ fratre suo hedrico õ comitib⁹ hemburg ort⁹ cũ trecentis dextrarijs falleratis introiuit: cui dux geycha montẽ kiscen ⁊ insulã danubij circa iaurinũ dedit ꝑ descẽsu etno vbi castr ligneũ faciẽs: fecit quoqz i eo dez mõte cenobiũ vbi ⁊ ẽ tumulat⁹ de ist⁹ hedrici gñatio deriuat.

Generatio wenczellini de almania sequit.

Descendit quoqz de bauaria wencellin⁹ videlz de vazunburg qui cũ scó stephano in symigio cupan ducẽ intfecit: capitane⁹ eni exercit⁹ extitit illo die: ex istis iako nascit principiũ ⁊ origo.

Generatio hunt ⁊ paznan.

Dicrũt etiã istis diebus hunt ⁊ paznan qui scũm stephanũ regẽ in flumĩe garã gladio theutonico more accinxerũt Istox nãqz generatio ab istis noibus distare nõ vidt: istox ita qz comitũ dux geycha fret⁹ auxilio ⁊ scũs rex stephan⁹ su⁹ filius ⁊ diuino poti⁹ quosdã rebelles armox terrorib⁹ nõnullos volũtarie ꝙuerterũt ad baptismũ: quosquidẽ comites taz dux geycha q̃z filius suus latis ⁊ amplis hereditatib⁹ ꝑ ipsox seruicijs ditauere ꝑut apparet nũc manifeste. Quiquidez tẽpis in ꝑcessu hũgaris ꝑ ꝙtractus matrimoniox sũt imixti. Istox etiã consilio et auxilio sup hungaros rex est ꝙstitutus: pluresqz nobiles hũgari duci cupan adherentes baptismuz fidemqz respuentes ad turpia seruitia sunt detrusi: illis nanqz ingerendis iudicatus erat nobilior qui fidei christi citius adhesisset.

Generatio potb

Oth vo generatio a cōrardo de altenburg deriuat tēpori bus regis salomōis filij andree regis venit in pānoniam hic hernistus est vocat⁹: sz ꝓpterea poth fuit appellat⁹ qz int nūcius erat int impatores cōrardū t andream ac salomonē reges: poth enī theutunice latine nūcius sonat.

Generatio merse t gregorij.

Erse aūt t gregorij generatio de frantia est ex ꝓsanguinei tate gwillermi dicti comes kyquini quidē t renoldi origo est de hispania cū regia margaritha ꝓiuge bele regis filij zaar la- dislai pānoniā adcūtiū: hic enī bela prīo vxorē de polonia hūit.

Generatio guthkeled.

E generatōe aūt guthkeled plura enarrant: sz ꝓ certo p petz regē dū idez fugit ad heinricū cesarez in adiutorium sūt ei adducti de castro sthoph sūt exorti de sweuia vnde impator federicus ortū habz. Ista enī generatio de primatib⁹ sweuie exti tit: paupes enī sūt hereditatib⁹ sz ꝓbi t valētes sūt in prīa mēo- rata. Isti⁹ siquidē guthkeled generatio tpibus salomōis regis ladislai t geyche ducū extitit exaltata: naz tenet ipsa generatio in duas ptes diuisa fuit: quidā ducib⁹ adherētes: quidā vo salomo ni t specialit wyd quez salomō exaltasse phibet sup alios de ge- neratiōe supradicta.

Generatio oliuey t ratoldi.

Ost hec intrāt oliueri⁹ t ratoldus tpe regis colomani de regno apulorz de caserta ortū habent: illi vo de sambuck de comitibus campanie ex frantia oriuntur.

Generatio hermāni de almania.

Ermāni etiā generatio cū regia keisla ītroiuit liberi hoīes sunt de nuremburg hereditatib⁹ pauperes.

Generatio buzad.

E generatiōe quidē buzad ē dicendū: hui⁹ enī generatio p regē stephanū filiū scōi bele ī hūgariā adducit ī adiutoriuz regis mēorati: ex comitib⁹ enī orlamūdi fuit: primit⁹ enī qui vēit hadolch ē vocat⁹ cui⁹ fili⁹ similit hadolch t arnold⁹ ex istis ori- go ꝓcedit buzadbani: hic enī hadolch exprimi non potuit sz per aloyzando hoholt dī: generatio quidē chaak cū alijs quibusdā generatiōibus ꝓspirauerūt ꝓtra istū regē qs p hoholduz t suam miliciam quam cum ipso adduxerat dicit contriuisse.

Generatio keled.

Tephani ladislai ⁊ gregorij filioꝝ keleed ꝓsapia de ꝓuincia Meysneñ. ortũ habet: stephanus enī filius fuit sororis meysneñ. marchionis filij comitis de herfold. qui occiso turingie lanthgrauio in frangkfurt in solēni curia vbi impator elegi debuit ꝑ eũ ac ꝑ alios dum reocciēdi sentētia per alamanie principes ꝓra ipsuꝝ lata esset dieb⁹ geyche regis filij scōi bele descēdit in pānoniaꝝ cū dextrarijs falleratis sexaginta ⁊ a rege ꝑdicto receptus solēniter optimis ⁊ latis possessionibus inuestiť ꝓut patet ipso in meysneñ. regiōis ꝓscriptiōis penā in trante: eoꝝ vo qui dicūtur de bobocha de samberg descendit i pānoniam generatio.

Generatio symonis ⁊ michaelis.

Ymonis enī ⁊ frīs eius michaelis generatio quidē mor tundorff noiať tēpibus Andree regis filij bele tertij descendit de hispania: castra quidez multa habet ī hispania illa generatio ex quib⁹ vnuz qō meli⁹ est boyoth dř: hui⁹ quidē symonis anus dū cū rege aragonuz ānis plurib⁹ ꝓtendisset: tandem ꝑ eundē regē captiuatus in carcere detrudiť: qō symon comes et bertram⁹ formidātes cū scōa vxore ꝑfati regis andree que fuerat de Campania in būgariā intrauerť: in hispania enī nulla generatio in scuta suo aquilā ferre audet nisi symon ⁊ michael ea ꝓpter ꝙ exercitū zoldani de Tunisio qui maiorita ⁊ minoritam ī siluas ꝑ naues intrādo ⁊ classes occupauerāt: ceťis militib⁹ regis aragonie deficiētibus eoꝝ generatio ferť expulisse: vñ regis ⁊ cōmunitatis militie decreto est statutū quod priori signo qō fuerat totū rubeū sine aliqua expressa figura in aquilā mutareť.

De introitu diuersaꝝ nationū in hungariam.

Reterea intrauerūt vi hungariaz tam tempe regis geyche ⁊ scē regis stephani q̄z dieb⁹ reguz alioꝝ: bohemi: poloni: greci: hispani: hismahelite seu saraceni: bessi: armeni: saxones: turingi: mysnenses: ⁊ renēses: cumani: latini qui diuti⁹ in regno cōmorando q̄zuis illoꝝ generatio nesciať ꝑ matrimonioꝝ diuersoꝝ ꝓtractus būgaris īmixti nobilitatez pariter ⁊ descensum sunt adepti.

Continuatio narrationis.

Ostq̄z aūt zwatapolug ꝑ hūgaros vt supi⁹ dr̄ ē necatus et hūgari descenderūt in pānoniam ꝑ sex annos eoꝝ arma ⁊ equos meliorare curauer̄t: āno igit̄. vij. morauiā ⁊ bohemiaz in quib⁹ eo tp̄e dux wratisla⁹ regnare videbat̄ crudelit̄ spoliauerūt Exinde cū victoria redeūtes treugis ordīatis cū p̄fato duce vno āno quieuer̄t. Post hec carinthiā hostilit̄ adeūtes vltra castꝝ leopach dux meranie gothfrid⁹ noīat⁹ ⁊ dux carinthie eberhard⁹ necnō gregori⁹ aquilegie p̄riarcha ipsis occurrētes ī simł atrocit̄ pugnauer̄t: ⁊ q̄zuis ex hūgaris plures ibi cecidissent tamē ābos duces hūgari occiderūt: p̄riarcha tantū ꝑ fugā euadente: abinde spoliata carinthia corniola ⁊ stiria cū maxīa p̄da sūt reuersi. Cesar igit̄ conrard⁹ audiēs ꝙ hūgari impij sui ꝯfinia ītrassent ducesq̄z mēoratos occidissent decreuit venire ī hūgariaz: ⁊ cū exisset de italia venisset augustā sweuie ciuitatē vt deinde in pānoniā īuasurus hūgaros descēderet int̄ romāos bellū generatū ē int̄ea intestinū ꝓpt̄ qd̄ ipsuz retrocedere oportebat: īter hec hūgari īmobiliter annis tribus ad nullas ꝑtes ꝑrexerunt.

Hungari deuastant bulgariam.

Uno aūt q̄rto hūgari bulgariā īuaserūt ac ex ea thesauruz ⁊ armēta īnūerabilia adduxere: castra ipsoꝝ occupantes ⁊ ciuitates eoꝝ destruētes que domīo ꝯcedēte ⁊ nūc habent ⁊ possident. Postq̄z aūt mēorata regna deuicerūt ꝑ foꝝ iulij vsq̄z ī marchiaz longobardie ītrauerunt vbi ciuitatem padwaz igne ac gladio cōsumpserunt. Exhinc intrantes lombardiaz linthar vercellīe ciuitatꝭ epūm impatoris karoli ꝯsiliariū fidelissimuz occidētes ex ipsius ecclesia thesauꝝ maximū rapuerūt totoq̄z pene longobardiam spoliātes cū maxīo spolio ī pannoniā cū victoria redierūt. Post hec decē annis repausantes: anno vndecimo saxoniā turingiā sweuiā francosq̄z oriētales ⁊ burgundos demoliti in confinijs bauarie vltra castꝝ Abah citra danubiū alemanoꝝ exercitus ipsos in reditu honoratos īuaserūt ex obrupto: quos hūgari in fugā turpiter ꝯuerterūt cesis multis millib⁹ ex eisdez: in quo quidez ꝯflictu ex hūgaris tria millia viroꝝ ꝑierūt: qui vero euaserūt ad ꝓpria redeuntes: annis sedecim īmobiliter in hungaria ꝑmanserunt.

De morte leel ⁊ bulchu capitaneorum.

Egnãte vo ꝑ alemaniã corrardo prio decimo octauo ãno hũgari egressi quibusdã ꝑtib⁹ theutonie deuastantis cũ ad vrbẽ augustã ꝑuenissẽt vlrico epõ cũ ciuib⁹ ⁊ sweuie priatib⁹ resistentib⁹: tandẽ cũ hũgari eãdez obsiderẽt ciuitatez obstiati nolẽtes de vrbe recedere missis nũcijs ad corrardũ mẽoratũ vt celerit vrban⁹ succureret idẽ nõ õmisit venire: hũgaris igit se icaute circa obsessiõez ciuitatꝭ igerẽtib⁹ alamanic⁹ ⁊ italic⁹ exercit⁹ illos iuasit ex obrupto vt si fugere voluissent nõ potuissent ex vna ꝑte fluui⁹ qui illis dieb⁹ ꝑ canales mirabilit iundauerat ipedimẽtuz faciẽs: ab alta vo exercitib⁹ ꝑdictis circũuallãtibus sic muris illosqz ꝯstrigentib⁹: sic itaqz artati ab hostib⁹ quidaz captiuati ab eis aliqui crudelit sũt necati i quo loco leel ⁊ bulchu illustres capitanei captiuati sũt ⁊ ducti corã cesare: quos cuz cesar requireret q̃re xpianis eẽnt sic crudeles: dicũt nos sum⁹ vltio sũmi dei ab ipso vob i flagelluz destiati: tũc eni ꝑ vos captiuamur ⁊ occidimur cũ ꝑsequi vos cessam⁹: quib⁹ ipator: eligite vob mortẽ q̃lẽ vultis: cui leel ait afferat mihi tuba mea cũ q̃ primũ buccinãs postea hec tibi respõdebo: allataqz ẽ tuba ei ⁊ appropiãs cesari cũ se igereret ad buccinãdũ ipsũ cesarẽ sic fortit i frõte cũ tuba fert ꝑcussisse vt illo solo ictu ipator moriret: dixitqz ei: tu ꝑibis añ me mihi qz i alio seculo eris ꝓuitur⁹. Est nãqz fides sciticoꝝ vt quoscũqz viuẽtes occiderẽt i alio seclo ipsis ꝓuire teneãt: detentiqz sũt sine mora ⁊ ratispone patiblo suffocati: ali⁹ autẽ exercit⁹ hũgaroꝝ in quo erãt bñ viroꝝ armatoꝝ milia q̃dragita qui castrametati sunt lõge ab augusta ciuitate senciẽtes socios suos tam crudelit artari captiuari ⁊ occidi seorsũ in q̃ndaz siluã se receꝑũt expectãtes vt se ab inicez ipatoris exercit⁹ separet et dũ maior ꝑs cesaris exercit⁹ tendẽtes irẽt vsus renũ: hũgari i cãpo quodã illos ꝯiũgentes sagittis primit⁹ illoꝝ equos occiderũt tota die ipsos nec descẽdere nec quoq̃z fugere ꝑmittẽdo. Tandẽ vo se monere dũ nõ possent captiuari se dederunt: cũ quib⁹ socios suos ratispone detentos redimerunt: ipsi vero exinde reuersi tali fortuna eis occurrẽte monasteriũ de vlta cõbusserũt vbi multũ de auro hauriẽtes: abinde reno trãspassato Lothoringensez ducatum igne ⁊ gladio vastauerunt vbi circa strozburg que in latino dicitur argentina in quodam ꝑlio erharduz ducẽ lothoringie ⁊ ꝑtoldum ducẽ barbantie

qui ei venerat ī auxiliū captiuātes decollauerūt: inde vo galliaz atrocit affligētes crudelit ī ecclīaz dei seuiētes mettēseqz treuerē se ꝛ aquigranēse territoriū igne deuastātes: deide ꝓ obrupta mō tiū senonēsiuz populos etermiantes ꝛ viā sibi gladio appientes pauerī: vbi siquidē segusiaz taurināqz ciuitates destruxerī: mōtes qz ꝑfatos ꝓforātes planū lōbardie cū vidissent totā pene ꝓuin. ciā ꝓcitis cursibus vastauere ꝛ ita ad ꝓpriuz regnū cū victoria re uertunt annisqz viginti īmobiles in regno ꝓmanserūt.

De obsidione constantinopolitane vrbis.

Jcesimo aūt prīo āno egressi in bulgariā intrauerūt ꝛ inde idropolim venientes ipsa expugnata ꝓstātinapolim tandē obsederūt: ī obsidiōe igit vrbis mēorate hungaris ꝓstitutis qui dā grec⁹ sic gygas emissus de vrbe ad luctādū cū eo duos būga ros īpetebat altricari dicēs ꝙ si ambos nō deuīceret grecoꝝ īpa tor censu būgaris teneret: qui cū būgaris īfestus cēt vltra modū vnū ꝓtrariū ei īuenerūt: qui oppositꝰ greco ita ait. Ego īquit sū botbond rectꝰ būgarꝰ mīmus būgaroꝝ: adiūgas tibi duos gre cos quoꝝ vnꝰ ꝓfuare debeat aīam tuā exiturā: alter vo cadauer tuū subterrādū qr certissime censualē faciā grecoꝝ īpatoreꝫ genti mee: vnde capitaneꝰ būgaroꝝ noīe opour qui illi exercitui de cō muni volūtate fuerat ꝓstitutꝰ iussit botond cū dolabro suo ꝑgere ꝓtra portā vrbis que erat metallina ꝛ ī porta declarare vires su as cū dolabro veniēs aūt vsqz portā talē ictū ꝛ cēsurā in ipsa por ta fecisse phibet ꝙ puer annoꝝ quiqz ꝑ ipsuz foramē exire ꝛ itra re satis large potuisset. Facto nāqz spectaculo būgaroꝝ ꝛ greco rū ꝑata area ad certādū añ portā vrbis ꝑua hora nimiū simul di micātes grecꝰ in trā ꝑ hungaꝝ est detrusus ꝛ statiz sine mora spi ritū exalauit: qđ factū ꝛ casū grecoꝝ īpator qui stabat in vrbis ꝓ pugnaclo cū cōiuge sua ꝓ ingēti verecūdia reputātes auerterūt facies suas ꝑgētes ī palatiū verūtamē cū būgari censū repetisset ꝓ quo certamē cōmissū fuerat ꝛ pugnatū dū risuz faceret grecorū īpator de censu postulato recedētes būgari de obsidiōe ciuitatꝭ depopulati sūt totā greciā hauriētes ex ea aurū gēmas ꝛ armēta infinita sicqz ad ꝓpria sūt reuersi: cōmunitas itaqz būgaroꝝ cuz suis capitaneis siue ducibꝰ hec ꝛ alia huiusmodi vsqz ad tempa Torum ducis gessisse phibet.

De generatiõe ⁊ regno sancti regis Stephani primi regis hungaroꝝ.

Ozo Torun genuit Geychã ⁊ michaelẽ. Michael vo genuit Caluuz Ladislauz ⁊ Hazul. Geycha vo diuino ꝑmonitꝰ oraculo. Anno dñice incarnationis nõgentesimosexagesimonono: quẽadmodũ in legẽda sctĩ stephani regis scriptũ est genuit sanctuz stephanũ regẽ: ex saroltb filia gynla. At rex stephanꝰ plures quidez genuit filios: ⁊ inter alios habuit vnũ filiũ nomine Emericũ deo amabilez ⁊ hoĩbus honorabilẽ: cuiꝰ memoria in benedictiõe est: hic aũt ꝑ iscrutabile diuini ꝯsilij inditiũ: raptus est de medio ne malicia mutaret itellectũ eius ⁊ ne fictio decipet animũ eiꝰ quemad-

moduz de ĩmatura morte scribit̃ in libro sapĩe. Ut ergo acta ne agamus: ⁊ exposita ne exponam⁹ quot ⁊ quãtis v̀tutibus floruerit: ⁊ q̃z feruẽs in dei seruitio scũs ꝯfessor xpĩ Emericus dux fuerit scribere sup̄sedim⁹. Quisquis. n. hoc scire voluerit ex legenda eiusdẽ btĩssimi ꝯfessoris: plenã scĩssime cõuersatiõis eius notitiã hr̃e poterit. Nos ea poti⁹ que ab alijs scriptorib⁹ p̃termissa sũt breuiter ac sũmatim scribere intendimus.

De bello sancti regis Stephani contra Cupan ducem symigensem.

Sanctus aũt rex stephan⁹ iam pridem in adolescẽtia sua ꝯtra cupan ducẽ fortem et potentẽ gessit bellũ gl̃iosum Erat aũt cupan filius calui zirind qui etiã viuente geycha duce pr̃e scĩ stephani regis ducatũ tenebat Mortuo aũt geycha duce cupan voluit matrẽ scĩ stephani regis sibi ꝑ incestuosũ copulare cõnubiũ et sanctũ stephanũ occidere: ducatũq; ei⁹ sue subdere potãti: hic fuerat dux symigiens. Stephanus aũt scũs ꝯuocat⁹ ꝓcerib⁹ suis ꝑ interuẽtũ btĩssimi martini ꝯfessoris diuine misericordie ĩplorauit auxiliũ. Postmodũ v̀o ꝯgregato exercitu ꝑrexit obuiã hosti suo: ⁊ ad ãnen: goron: primit⁹ accinctus ẽ gladio. Ibiq; ad custodiã corꝑalis salutis sue duos principes Hunt et paznan ꝯstituit. Totius aũt exercit⁹ sui principẽ ⁊ ductorẽ vẽcellinũ hospitẽ alamanuz genere p̃fecit. Cõmisso itaq; p̃lio inter vtrũq; diu ⁊ fortiter ẽ dimicatũ: s; diuine misatõis auxilio btũs stephan⁹ dux gl̃osam obtinuit victoriã. In eodẽ aũt p̃lio vencellin⁹ comes ĩterfecit cupan ducẽ: ⁊ largissimis bñficijs a btõ stephão tũc duce remũeratus ẽ. Ipsuz v̀o cupan btũs stephan⁹ in q̃tuor ꝑtes fec̃ mactari: primã ꝑtẽ misit in portã strigoniensez: scd̃am in wesprimieñ: tertiã in iauriẽsem: q̃rtaz aũt ĩ erdel. Btũs. n. stephan⁹ dux: votũ qd̃ tũc vouerat d̃o fideliter reddidit. Nã vniuersuz populũ ĩ ꝓuincia cupan ducis degẽtẽ: decimas libroꝝ frugũ ac pecoꝝ suorũ cenobio scĩ martini dare ꝑpetuo iure decreuit: predict⁹ aũt vencellin⁹ genuit radi: radi v̀o genuit misca: misca v̀o genuit cupan ⁊ martinũ.

De pugna scĩ regis cũ Gyula duce trãssiluano

Porro Btũs stephanus postq̃z regie celsitudinis coronaz diuinit⁹ ẽ adeptus: famosum ⁊ lucrosum bellũ ges-

sit ꝯtra auũculum suũ noĩe gyulam qui tũc tempis totius vltra siluã regni gubernacula possidebat. Anno itaqꝫ dñi. m. ij. beatus rex stephan⁹ cepit gyulã ducez cũ vxore ⁊ duob⁹ filijs suis ⁊ in hungariam trãsmisit: hoc aũt ideo fecit: qꝛ sepissime amonitus a btõ rege stephão: nec ad fidẽ xpi ꝯuersus: nec ab inferenda hungarie iuria ꝯquieuit. vniuersuꝫ v̓o regnũ eius latissimũ ⁊ opulentissimũ monarhie hungarie adiũxit. Dicit̃ aũt regnuꝫ illud hũgarice Erdeẽln qd̃ irrigat̃ plurimis fluuijs ĩ quoꝝ arenis aurũ colligit̃: ⁊ auꝝ t̃re illius optimũ est.

De exercitu sancti regis stephani contra Bulgaros ⁊ Sclauos Sequit̃.

Post hec aũt mouit exercitũ sup̄ kean ducẽ bulgaroꝝ et sclauoꝝ que gẽtes loca naturali situ mũitissima ĩhabitant: vñ etiã multis laborib⁹ ⁊ bellicis sudoribus p̃dictũ ducẽ vix tandẽ deuicit ⁊ occidit ⁊ ĩestimabilẽ copiã thesaurorũ ⁊ p̃cipue in auro ⁊ gẽmis ac p̃ciosis lapidib⁹: accepit ⁊ locauit ibi vnũ ꝓauũ suũ noĩe zoltan: qui postea hereditauit illas p̄tes trãsiluanas ⁊ id̃o vulgarit̃ sic dici solet erdelij zoltan. Erat enĩ ille antiquissim⁹ qui vixerat vsqꝫ tp̄a sci regis: ⁊ id̃o voluit ipsuꝫ eẽ sup̄ gẽtes opulẽtas. Ex hac itaqꝫ gaza multiplici scũs rex stephan⁹ plurimũ locupletat⁹ albensez basilicã quã ipse fũdauerat aureis altarib⁹ crucibus quoqꝫ ⁊ calicib⁹: indumentis etiã põtificalib⁹ ꝯtextis auro purissimo ⁊ lapidib⁹ p̃ciosissimis ditauit vasa quoqꝫ mĩstratoria ⁊ cet̃a vtẽsilia eidẽ basilice necessaria necnõ ⁊ alijs eccl̃ijs dei regali donauit largitate. Int̃ cet̃a v̓o dedit eidẽ albẽsi eccl̃e quedã donaria sempit̃ne mẽorie digna duo. s. rõnalia quoꝝ vtrunqꝫ hẽbat orã ꝯtextã septuagĩta q̃ttuor marcis auri purissimi ⁊ lapidib⁹ p̃cios̃ que btũs bñdictus scẽ romãe eccl̃ie põtifex ad p̃ces sci stephani reg̃ tãte autoritat̃ priuilegio ĩsigniuit: vt quicũqꝫ ĩ celebrãdo missaꝫ eis vteret̃ legittime possꝫ regẽ inungere coronare ⁊ gladio accingere: ⁊ qꝛ peccunia illi⁹ gyule fuit male acquisita: iõ ipsa eccl̃ia frequẽter ẽ passa incẽdiũ: in eadẽ aũt eccl̃ia ipsum auũculũ suũ cuꝫ tota familia sua absqꝫ velle ꝯpulit baptizari: sꝫ postea honorifice tenuit sic̃ patrẽ. Regina v̓o keisla vxor sci reg̃ dictã eccl̃iaꝫ aureis crucib⁹: fusorijs: tabulis: calicib⁹: gẽmis ⁊ ornamẽt̃ vlt̃modũ ditauit.

De edificatione ecclesie veteri Budensis.

Einde scūs rex venit in ciuitatē que vetus buda vocat̄ vnacum filio suo sancto emerico ⁊ regina: ⁊ cū ibi nō inuenisset aliquod piuz opus in xpō in quo possit laudari creator omniū: statim scīssimus rex de thesauro p̄dicti kean ducis bulgaroꝝ ⁊ sclauoꝝ quē occiderat cepit in medio ciuitatis edificare grande cenobiū in honore apostoloꝝ petri ⁊ pauli: ditādo illud multis p̄dijs ⁊ simili lib̄tate Romane ecclesie: fulciēdo ī memoriā ⁊ honorē curie Romāe quā corp̄aliter visitarat. Dū igit̄ edificaret̄ magistri lapicide de grecia ducti erāt: ⁊ scīssimus rex cū regina ratiōe deuotiōis ibidem degebāt. Regina aūt cruces: tabulas ⁊ ornamēta ꝓcurabat. Quia v̄o illud grande opus inceptū multos annos cōduxerat: ideo viuente scō stephano rege illud cenobiū nō potuit ꝯsumari: sz volente deo post multū tēp̄is scīssimus rex Ladislaus nepos eiusdē bt̄i stephani: illud op⁹ cōsumauit: vt. s. possit adimplere votum ꝓaui sui sicut inferi⁹ plenius declarabit̄. Consuetudo autē scī regis stephani: maior ista fuit: qd̄ oēs ecclesias quas ipse fundauerat: in quolibz anno adminus tribus vicib⁹ visitabat: ⁊ dū ad ipsas ecclesias deuenisset primo ad oīa altaria p̄gebat ⁊ singulis singulas p̄ces effūdebat Tandē exeundo totā ecclesiā illā circuibat ⁊ fracturas siue scissuras parietū ac tectoꝝ p̄spicacibus oculis ⁊ morose inspiciebat et statim remeliorari ꝓcurabat: nec a loco illius ciuitatis aut ville recedebat nisi prius vidisset renouari. Quo exp̄to regina keisla dū ad aliq̄s ecclesias in hungaria deuenisset: oēs apparat⁹ ī domo dñi existētes sibi p̄ñtari faciebat ⁊ renouanda tam in sindone q̄z in bisso omī anno renouabat. Filius aūt ipsoꝝ bt̄ūs emericus ꝓprias vestes purpureas ante altare deponebat ꝓ altarib⁹ induēdis: sic̄ patet in eccl̄ijs regalib⁹ vsqz mō. Pater v̄o scīssim⁹ bursam aureā in lūbis gestabat: refertam denarijs puri argēti: ⁊ dū paup̄es vidisset mox ibi accedebat ⁊ ꝓprijs manibus eis ꝓuidebat. Illius ideo dextera misericors est in corp̄e exterius coram oculis hungarie vsqz in hodiernū diem.

Incidentia.

Anno dñi. M. xxij. in multis locis incēdia multa ⁊ magna facta sūt. Ingens etiā terremot⁹ ꝯtigit. iiij. Idus

maij. decima hora diei. sexta feria post Ascensionē domini. quasi duo soles visi sunt decimo kl̄as Julij.

De morte sanctissimi Emerici ducis. Et de orbatione oculoꝝ wazul.

Postq̄m aūt magnificauit dn̄s misericordiam suā cum beato rege stephano vertēdo dorsa regum in fugam a facie gladij eius: ⁊ diuino eius principatus atq; potestates subiciēdo omniū extereaꝝ nationū circūadiacētiū: delib̄auit sanctus rex stephan⁹ ⁊ firmiter statuit vt oībus pōpis mūdane glorie calcatis ⁊ temp̄alis regni diademate deposito solius dei seruitio: semetipsuz māciparet ⁊ ab exterioribꝰ curis expeditus ꝯtemplatiuā vitaz tranquillā pacem p̄ageret. Coronā v̄o regie celsitudinis filio suo duci Emerico scīssimis moribus diuinitꝰ instructo se datuꝝ disposuit. Erat. n. btūs emericus in primeuo adolescētie flore supra cōem naturā hominū diuino mūere sublimatus Justitia: prudētia: fortitudīe: tp̄antia: sapīa: sciētia: māsuetudīe: misericordia: benignitate: largitate: hūilitate: ⁊ paciētia armatus: cet̄isq; catholicis atq; policitis v̄tutibus adornatꝰ: sil̄r ⁊ scūs stephanus pr̄ suus. Cū itaq; scīssimus pr̄ scīssimo filio curā admīstratiōis ⁊ gubernādi regni solitudinē intēderet cōmittere: btūs dux emericus ꝓpria morte p̄uētus est. Fleuit aūt eū sanctus rex stephanꝰ ⁊ vniuersa hūgaria incōsolabiliter plāctu magno valde. Tanta v̄o doloris acerbitate scūs rex stephanus exacerbatus in grauissimā incidit īfirmitatē. Et post multos dies vix qualemcūq; vite rep̄atiōem recepit: s; pristine sanitati nūq̄z plene potuit restitui. Nam ⁊ pedū doloribus vrgebat̄ ⁊ tristicia ac gemitibꝰ afficiebat̄: p̄sertim ꝓpterea q̄ nullꝰ videbat̄ de cōsanguineis suis idoneus ad hoc vt eo mortuo regnū in fide christi ꝯseruaret. Pronior etenī erat gens hungarica ritui paganismo inclinari q̄m fidei xp̄iane. Interim v̄o viribꝰ corp̄is cepit destitui ⁊ langore grauissimo se grauatū sentiēs: misit festināter nūcium. s. Budā filiū egruth qui vazul patruelis sui filiū quem recluserat rex ꝓpter iuuenilē lasciuiam ⁊ stulticiā vt corrigeret̄ de carcere nitrie educeret ⁊ ad se duceret ⁊ eum anteq̄z moreret̄ regē constitueret. Audiens aūt hoc keisla regina inijt consilium cum Buda viro nephando. Et festinantissime misit nunciū nomine

sebus filiũ ipsi⁹ buda ad carcerẽ ĩ quo vazul detiebat̃: seb⁹ itaqꝫ
p̃ueniẽs nũciũ regꝭ effodit oculos vazul ⁊ ꝯcauitates auriũ eius
plũbo obturauit ⁊ recessit ĩ bohemiã: post hũc aũt veniẽs nũci⁹
regꝭ vidit vazul oculis orbatũ in eisdẽqꝫ oculis vulneratꝭ duxit
ad regẽ: quẽ scũs stephan⁹ rex vidẽs tã miſabilit̃ destructũ ĩ ni-
mias erupit lachrĩas: sꝫ ĩpediẽte egritudĩs molestia d̃bitã penã
malefactorib⁹ ĩferre ñ potuit. Cõuocatꝭ itaqꝫ filijs calui ladislai
p̃rui sui. s. ãdrea bela ⁊ leuẽta ꝯsuluit eis vt q̃nto citi⁹ possẽt fuge
rẽt vt sic sibi salutẽ ⁊ corp̃ũ suoꝝ ſuarẽt ĩtegritatẽ. illi igit̃ salubri
ꝯsilio scĩ regꝭ acq̃escẽtes a facie maloꝝ ⁊ doloꝝ ĩ bohemiã fugerẽt

De morte scĩssimi regis stephani. Et de electione Petri regis.

Eatus aũt rex stephanus sanctitate ⁊ gratia plenus
scõm quosdam: quadragesimosexto. Scõm aũt hy-
storie in eiusdẽ laudẽ ab ecclesia edite veritatẽ: tricesi
moseptimo sui regni: dñice aũt incarnatiõis: millesi- 1038
mo tricesimo octauo anno: in festo assumptiõis btissime Marie
semp vginis a pñti seculo nequã eripit ⁊ scõr angelor cõsortio
adiũgit. Sepult⁹ est aũt in basilica albẽsi: quam ipse in honore
scissime genitricis dei semp vgis Marie ꝓstruxerat: vbi multa si
gna ⁊ miracula fiũt intueniẽtibus meritis eiusdẽ scissimi regs ste-
phani ad laudẽ ⁊ gloriã dñi nri iesu xpi: qui ẽ benedict⁹ i scla scl'o
rũ amen. Cõfestim quoqz toci⁹ cithara hũgarie vsa est in luctum
⁊ ois popul⁹ regni tam nobilis qm ignobilis simul i vnũ diues
⁊ paup plãxerũt sup mortẽ scissimi regis pissimi pris pupilorũz
lachrimis vbrimis ⁊ vlulatib⁹ plimis: iuuenes ⁊ vgies p tristi
cia ⁊ merore scalidis iduti p triẽniũ choreã nõ duxerũt ⁊ oia gene
ra musicor delinitima dulcisona siluerũt: plãxerũtqz eũ planctu
cordis fidissimi: eratqz plãctus magn⁹ ⁊ incõsolabilis. Alt regi-
na keisla cũ buda satellite sceler: petrũ alamanũ vel poti⁹ vene-
tũ frẽm regie regẽ pficere statuerũt: hoc intendẽtes vt regia keis
la mot⁹ sue volũtatis ꝑ libitu suo possz cõplere: vt regnũ hũga
rie amissa libertate theutonicis subderet sine ipedimẽto. wilhel
mus aũt pr petri regs fuit frat sigismũdi regis Burgũdior: sz p⁹
intemtiõem sci sigismũdi venerat ad impatorẽ: quẽ impator col-
locauit venecijs ⁊ dederat ei sororẽ suã noie Gertrud in vxorez
de qua genuit keislã reginã: mortua aũt gertrud: wilhelmus du
xit i vxorẽ sororẽ sci regs stephani de q̃ genuit petr regẽ.

De seuitia Petri regis.

Ostqz aũt petr⁹ factus ẽ rex: oẽm regie serenitatis beni-
gnitatẽ abiecit ⁊ theutonico furore seuiẽs: nobiles hũ-
garie aspnabat bona tre supbo oculo ⁊ insaciabili corde cũ the-
utonicis beluina feritate rugiẽtib⁹ ⁊ cũ latinis yrundinũ garuli-
litate murmurãtib⁹ deuorabat: munitiões psidia ⁊ castella theu
tonicis ⁊ latinis custodiẽda tradebat. Erat. n. ipse petr⁹ nimiuz
lasciuus: nullusqz co tpe tut⁹ esse potat de pudicia vxoris sue vl'
filie seu sororis vginitate p insultu satellitũ regis qui eas impu-
ne violabãt. Videtes igit principes hũgarie mala gẽtis sue qui

cõtra deuz eis inferebant ꝯmunicato consilio rogauerũt regez vt
ꝑcipet suis a taz detestabili ope desistere. Rex aũt fastu supbie ĩ
flatus pestifeꝛ ꝑconcepti veneni fetoꝛem in ꝓpatuluz effudit di
cens. Si aliq̃zdiu sanus fucro oẽs iudices taz clarissimos ꝛ spe-
ctabiles q̃m pedaneos centuriones ac villicos: oẽsqz pꝛincipes
ꝛ potestates in regno hungarie theutonicos constituã: ꝛ terram
eius hospitibus implebo: ꝛ eã vniuersaliter in potestatẽ theuto
nicoꝛ redigã: ꝛ dicebat hoc nomẽ hungaria deriuatũ est ab anga
ria ꝛ ipsi debẽt angariari. Hec itaqz fuerunt fomenta discoꝛdie in
ter petrũ regem ꝛ hungaros.

De expulsione petri regis. Et de electione Abe in regem.

Anno igitur regni Petri tertio principes hungarorꝝ et milites consilio episcoporum conuenerunt aduersus Petrum regem ꝛ solicite querebant: si aliquez de regali progenie in regno tunc inuenire possent qui ad gubernandum regnũ esse idoneus ꝛ eos a tyrannide Petri liberaret. Cunqz neminem talem in regno inuenire potuissent elegerunt in semetipsis quẽdam comitem nomĩe Abam sororium sancti regis Stephani ꝛ eum super se regem constituerunt. Aba vero congregato hungarorum exercitu contra Petrum regem processit preliaturus. Petrus autem rex videns se hungarorum auxilio destitutuz vehementer expauescens transfugit in Bauariam Herrici regis theutonicorum adiutorium imploraturus. Petro itaqz per fugam de manibus hungarorum elapso hungari sceleratissimum Budam barbatum omnium malorum intentorem: cuius consilio Petrus hungariam afflixerat in frustra concidentes: interfecerunt ꝛ duorum filiorum suorum oculos effoderunt. Sebꝰ aũt qui oculos Hazul eruerat confractis manibus ꝛ pedibus peremerunt. Quosdam vero lapidibus obruentes: alios autem in manganis ferreis vastantes occiderunt. Alba vero regali potestate sublimatus consecratus est in regem. Omnes autem constitutiones ꝛ creationes quas Petrus rex ſcõm consuetudinem suam constituerat Aba rex in irritum reuocauit. In his autem rebus gerendis tres de principibus regni precipui fuerunt: vnus vocabatur Hisce: secundus Toiszlan: tertius vero Pezli qui libertatem gentis sue querebant: ꝛ regnum regali semini restituere fideliter nitebantur. In tertio vero anno regis Albe Petrus cum Herrico rege theutonicoꝝ descendit cũ exercitu magno contra Abaz regẽ. Rex igit aba audiẽs petꝝ ab hungaris derelictũ ꝛ ab Herrico rege theutonicoꝝ benigne susceptum. Anno dñi M. xlij. misit nũcios ad cesarẽ vt pquireret an ũimicarct ei p eo

q̄ ꝑetrum de regno expulerat an etiam pacem stabilem cum co
posset habere. Cui cesar in respondendo se inimicuz esse ostendit
dicens. Quia meos iniurijs lacessunt quid vel q̄ntū possuz ipse
sentiet: rex Alba his auditis intellexit q̄ cesar intenderet ꝑetro
regnum restituere inflammatus in iram: cōgregato exercitu ma-
gno inuasit Austriam ⁊ Bauariaz: ⁊ ex vtraq3 parte danubij flu
minis biptitis alis pugnatorum fortiuz percussit eos in ore gla
dij. Tulit itaq3 spolia eorum ⁊ plurimos captiuos ex eis secum
trahens a flumine quod vocatur Traijsama pertransiuit capti-
uando vsq3 ad ciuitatem Tulnam in qua pernoctauit. Factum ē
autem hoc scēa feria a crepusculo vsq3 ad noctem: mane aūt fa-
cto cum innumerabili multitudine captiuorum in hungariam re
uersi sunt gaudentes. Post hec misit bellatores fortes in karin-
thiam qui plurimos captiuos receperunt ⁊ in hungariam redie
runt. Gotfridus autem austrie marchio circa petomaz insultuz
faciens super eos eorum spolia fertur abstulisse. Tunc enim au-
stria non duces sed habebat marchiones. Eo autez tempore ce-
sar ꝑascha domini Colonie celebrauit: ⁊ cum principibus suis
consiliatus est qualiter regno suo iniuste illatā ab hungaris iniu
riam deberet vindicare. Qui concorditer consuluerunt ei vt hū-
garos qui sine causa regnum suum hostiliter irruperant armis i-
uaderet ⁊ captiuos suos ab eorum seruitute liberaret. Mouit ita
q3 expeditionem in gentem ⁊ consilio Wraczlai ducis bohemo-
rum ex aquilonari parte danubij venit ad confinium hungarie.
Legati vero hungarorum promiserant cesari quod hungari in
omnibus starent ad mandatum eius: nisi quia ꝑetrum in regez
non susciperent: quod tamen Cesar supremo opere pficere affe-
ctabat. Obligatus enim erat ꝑetro promissione q̄ ei regnuz re
stitueret: hungari vero nullatenus consenserunt ⁊ missis mune-
ribus: data quoq3 fide q̄ captiuos theutonicorum abire ꝑmit-
terent. Cesar redijt festinanter cōtra insultus Gotfridi ducis lo-
thoringorum filij ducis Gozzilonis.

De aduentu Cesaris in subsidium Petri regis in hungariam.

Equenti anno Alba rex missis legatis ad cesarē que pacis sunt querebat ꝓmittens captiuoꝝ dimissionē quos habebat: eorum aūt quos reddere nō poterat cōdignaꝫ compensatiōem. Cesar vō noluit componere donec in bauariaꝫ veniret vt que ꝑ hungaros iniuste lesi fuerant compositōi pacis interessent: venit ergo cesar ad terminos hungarie ⁊ in crastinuꝫ expugnare dispositi obstacula: quibꝰ hungari fluuium rabcha concluserant. Interim vō a legatis Albe regis: rogatus est Cesar: vt competentē terminū figeret in quo omnes captiuos ei remitteret ⁊ donaria insup ei donaret: Cesar itaqꝫ allectus muneribus ⁊ alijs grauioribus negocijs ꝓpeditus rediit Bizantiuꝫ qō est opidum Burgūdie. Ex hinc itaqꝫ rex aba securitate accepta factus est insolens ⁊ cepit crudeliter seuire in hungaros. Arbitrabaṫ. n. vt omnia cōmunia essent dñis cum seruis: sꝫ ⁊ iusiurādum violasse ꝑ nihilo reputabat. Nobiles. n. regni ꝓtemnens habens semp cum rusticis ⁊ ignobilibus cōmune. Hungari vero nobiles nolētes ei id sustinere: exacerbatiōem eius moleste ferentes ꝓspirauerunt ⁊ ꝓiurauerunt vt ipsum occidērēt. Quidaꝫ aūt ex ipsis notificauit regi in necē eius ꝓiuratos: ex quibus eos quos potuit captos fecit interfici sine iudicij examine: qō in magnū detrimentū regis versuꝫ est. Cum. n. rex quadragesimā chanadini celebraret in eadem quadragesima circiter quinquaginta viros nobiles sub ꝓtextu consiliandi in quadam domo conclusit: ⁊ ab armatis militibus fecit eos obtruncari nec contritos nec confessos. vnde btūs Gerardus chanadiensis episcopus. Canonica seueritate regem corripuit ⁊ sibi periculuꝫ inuenire predixit. Quidam itaqꝫ ex coniuratis propter hoc magis incitati fugientes: venerunt ad cesarem ⁊ oblocati sunt contra Albam dicētes. Quod ꝑ nihilo iuramentum reputaret: nobilesqꝫ qui eum regem super se constituerant contemneret ⁊ cum rusticis ignobilibus ederet: equitaret: ⁊ continue loqueretur. Quibus dixit imperatoꝝ. Ista etenim consuetudo non est nobilis hominis: sed eius oppositi. Ipsum ergo cesarem efficaciter instigauerunt: vt super Albam regem iniuriam vindicaret: quia nec captiuos

suos remiserat sicut cesari iurauerat: nec illata damna resartiret.
Cesar itaq3 animatus instigatõibus hungarorum cum exercitu
norico ⁊ bohemico ⁊ falangis anlicoꝝ suoꝝ venit in marchiam
austrie: dissimulans se intractuꝝ in hungariam: similans autẽ se
pactum ab Alba rege exactuꝝ ⁊ reuersuꝝ. Tunc legati abe regis
venientes ad cesarẽ repetebãt hungaros qui ad cesarem fugerãt
cõquerẽtes ⁊ dicẽtes: qõ ipsi essent põones ⁊ latrũculi regni hũ
garie ⁊ p̃cipui intentores guerraꝝ ⁊ discordie inter hungaros ⁊
cesarez: qui cesari fideliter obsequerent: ideoq3 huiusmõi semia
tores discordie tradi oportere in manus abe regis hungarorum
quod cesar nullomodo se factuꝝ respõdit. Concitato itaq3 cursu
inuasit fines hũgarie intrans p̃ supronĩ: ⁊ cuz vellet p̃ bobuth
rabtha p̃transire: fluniũ rabtha stagnãtibus aquis ⁊ densissimis
nemoribꝰ ⁊ scaturiẽtibus paludibꝰ impmeabile trãsire nõ potu-
it: hungari ergo qui erãt cũ cesare ⁊ petro rege dixerũt exercituz:
tota nocte equitãtes sursum iuxta fluuios raba ⁊ rabtha quos il-
lucescẽte sole facili mõ trãsierunt: occurrit aũt ei aba rex in men-
sew iuxta iaurinũ cum magna multitudine armatoꝝ: nimiũ p̃su-
mẽs de victoria: qr bauari quidaz intimauerũt ei q̃ cesar cũ pau-
cis sup eum veniret: ⁊ vt dicit aba rex victoriam habuisset: nisi
qr hungari quidam amicitiã ℙetro regi reseruantes: sup terraz
sua vexilla p̃iecissent ⁊ fugissent. Tradiderũt aũ theutonici qõ
tum ad p̃lium appropinquassent cũ celesti signo nebula tenuis
apparuit: turboq3 vehemẽs diuinitus incitatus terrribilẽ pul-
uerẽ obtutibus ingessit hungaroꝝ: quos iam pridem vt dr quia
ℙetrum suuz regem dehonestauerãt dominus aplicus anathe-
mate damnauerat feriendo. Cõmisso itaq3 prelio inter vtrumq3
diu ⁊ acriter pugnatum est: sed tandem cesar diuino fretus auxi-
lio felicem obtinuit victoriam. Alba vero rex deuictus fugit ver-
sus tisciam ⁊ villa quadam in scoobe veteri ab hungaris quibus
regnans nocuerat crudeliter iugulat. Cuiusquidez corpus est se
pultum in ecclesia que fuerat prope ipsam villaz. ℙost aliquos
autem annos cuz esset effosum de sepulcro sudarium ⁊ ipsius ve-
stimenta inuenerunt incorrupta ⁊ loca vulnerum resanata: tan-
dez sepelierunt corpus in proprio monasterio in saar. Cesar au-
tem reuersus ad castra ante sacrosanctum lignuz salutifere crucis

se humiliter ac deuote ꝓstrauit discalciatꝰ pedes cilitio ad carnē indutꝰ: vnacū oī populo suo misericordiā dei glorificauit qō ipsū illo die libauit de manibꝰ hūgaroꝝ. Ex theutonicis illo die ī loco ipso īfinita corruit multitudo: itaqꝫ idē locꝰ vsqꝫ hodie ferlorū paijer in lingua eoꝝ: in lingua aūt nr̄a vestīepti noīat̄: obfectorez nāqꝫ mortuoꝝ ꝓ duos mēses homo nō poterat bono mō ꝓptes illas transire. Sagittarij. n. occiderāt eos: interea hungari ꝯgregati supplices venerūt ad cesarem veniā ꝛ misericordiaꝫ implorātes: Quos cesar placido vultu ꝛ benigne suscipiēs: qō rogabāt ꝯcessit. Indeqꝫ cū oī multitudīe sua albam venit qui theutonice weyzunburg dr̄ que ē principalis sedes regni hūgarie. Ibi ergo cesar impiali honore ꝛ latissimo ꝑparatu ab hūgaris honoratꝰ. Petrū regē regali corone plenarie restitutuꝫ ꝛ sacris insignijs scī regis stephani more regio decoratum in regali throno manu sua deducēs in basilica glorioſe genitricis dei semper v̄ginis Marie: regaliter sedere fecit ꝛ ibidē regē hungaris ꝛ hūgaros regi recōciliauit. Concessitqꝫ petētibus hūgaris: hungarica scita seruare ꝛ ꝯsuetudinibꝰ iudicari: his itaqꝫ taliter ordinatis: cesar petro rege cum ꝑsidio suoꝝ in hungariā relicto cum optata ꝓsperitate ratisponā redijt.

De reditu Cesaris in hungariam: ꝛ de duello ducis Bele in polonia.

Equenti v̄o anno reuersus est cesar in hungariam: cui Petrus rex in ipsa scā paschali solennitate regnū hungarie cū deaurata lancea tradidit coram hūgaris: simul ꝛ theutonicis multis etiā insuꝑ ꝛ magnificis mūeribus cesar honorificatus a rege: ad ꝓpria redijt cum gloria. Interea Endre Bela ꝛ Leuēte qui fugi erāt bohemiā: indeꝓpter pauptatis inopiam: transierunt in poloniā ꝛ a Mysca duce polonie benigne sūt suscepti ꝛ honorati. Tūc v̄o pomorani ānuas pensiōes duci polonioꝝ cui tenebant̄ reddere recusarūt. Dux v̄o censuꝫ sibi debituꝫ a pomoranis armata manu cepit exigere. Pomoranis itaqꝫ paganis ꝛ polonis christianis cōmuniter placuit: vt duces eoꝝ duello ꝓfligerēt: ꝛ si caderet deuictus pomoranꝰ ꝯsuetā ꝑsolueret pēsionē: si v̄o polonꝰ tantūmō dāna fleret. Cū igit̄ mi sca dux ꝛ filij eiꝰ horrerēt duellū assūmere impositū bela seipsū ꝓ

verbuz interpretis in mediū introducens sic dicebat. Si vobis polonis t domīo duci placet q̄zuis sim nobilior q̄m pagan⁹ ille tamen pugnabo ꝑ regni vestri cōmodo t honore ducis: placuit itaqz tam pomorano t polonis. Cunqz armati cū lancea se iunxissent: tam viriliter pomoranū ferē bela de suo dextrario detrusisse vt de loco suo se mouere nō potuit t gladiū ꝓfosuz ꝑstrauit. Confessusqz est ipse dux pomoranus se culpabilē: quo viso pomorani duci polonie hūiliter subditi: solitū tributuz sine ꝓtradictione ꝓsoluerūt. Dux vō inde reuertēs cū victoria ꝑ belam acquisita: audatiā t potentiā valoris in bela duce collaudās cū toto censu pomoranico ei tradidit filiā suā in vxorē: t vniuersa que sibi necessaria fuerāt: sufficiēter t copiose mīstrari p̄cepit: t eū in omībus honoratū: in ducatu suo tenuit ac bona quātitate de terra eundem hereditare nō omisit.

De Bela duce benyn dicto: t de reductione Andree t Leuente in hūgariam: t quomō hungari in fide apostotauerunt.

Ela vō dux ipse in polonia duos genuit filios: quoruz vnus Geysa: alter aūt Ladislaus: noīe aui sui ē vocatus. Displicuit aūt endre t leuente: qō ꝑ belaz apud ducem polonie āsi apendices degerēt: dedignatiqz sunt occasione sui nomis in ducis curia ꝑmanere: t accepta a duce licentia Bela fratre suo ibidē relicto: euntes inerūt ad regez Lodomerie qui ipsos nō recipit: cūqz non haberēt vbi caput suū reclinarēt: abinde ad cumanos p̄rexerunt: videntes aūt ipsos cumani optime ꝑsonatos: arbitrati sūt vt eoꝝ terram aduenissent explorare. Et nisi captiuus hungar⁹ illos cognouisset: reuera occidissent: t sic postmodū aliquo tempe ipsos tenuerūt: ab hinc postea in ruscia am sunt ꝑfecti. Eo tempe quidā magnates hungarie desolationem regni gemētes t liberatiōem hungarie a tyrannide petri cupiētes Endre Bele t Leuente qui de genere sci stephani regis ꝑgeniti erāt: intemeratā fidelitatē seruabāt t eis ꝑ nūcios bona que hr̄e poterāt mittēdo fideliter seruiebāt. Erāt aūt isti magnates Hisca Bua t Buhna t alij eorundē cognati qui semp cū suspirijs t gemitib⁹ expectabāt opportunū tēpus: quando Andreā Belam t Leuentā posset reducere in hūgariā t regnū generi sci

stephani regis qui eos dilexerat ⁊ exaltauerat oibus viribꝰ suis restituere laborabant. Petrus vo rex p potestatē regis theutonicoꝝ elatus non iam regnabat: sz potius tyrannidis sue crudelitate hungariam deprimendo flagellabat. Quibusdaz aūt pfidis buda .s. et denecher suggerētibus audiuit Petrꝰ qō ꝓdicti nobiles hungarie. s. visca. bua. ⁊ buhna. ⁊ coꝝ cognati cogitabant qualiter regnū regio semini possent restituere: ⁊ andreaz belam atqz leuentam ꝓtra petꝝ regem in regnū reducere. Petrus vo rex vehemēti furore succensus fecit eos cōprehendi ⁊ in eculeo suspensos interfici: quosdaz aūt effosis oculis tormētari. Et totam hungariaz tam magnis afflixit angustijs vt magis eligerēt mori q̄z ita miſabiliter viuere. Tūc nobiles hūgarie videntes mala gētis sue: in chanad i vnū cōuenerūt: cōsilioqz habito totiꝰ hūgarie nūcios miserūt solēnes in ruſciaz ad andream ⁊ leuentam dicentes eis q̄ tota hungaria eos fideliter expectaret: ⁊ vniuersum regnū eis sicut regali semini libent obsequeret: tantūmō ipsi in hungariā descenderēt ⁊ eos a furore theutonicoꝝ defenderent: hoc etiā eis iuramento firmauerūt q̄ statim ut ipsi in hungariā introirent: oēs hungari vnanimiter ad ipsos ꝓfluerent ⁊ coꝝ dominio se subderent. Endre vo ⁊ leuente timentes palliatas insidias clanculo miserunt nūcios in hungariā. Cuz aūt venissent ad nouū castrum quod rex abaꝰ ꝓstruxerat ecce vniuersa multitudo hungaroꝝ caternatim ꝓfluxerunt ad ipsos ⁊ instinctu diabolico inflāmati pnicaciter petierūt ab endre ⁊ leuēte: q̄ pmitterent vniuersuz populū ritu paganorum viuere episcopos ⁊ clericos occidere: ecclesias destruere: xp̄ianam fidez abijcere ⁊ idola colere. Permiserūtqz eos scōm desideria cordis eorum vt irent ⁊ pirent in adinuentiōibus antiquorum patruz suorum. Aliter enim non pugnabant contra petrum regem pro endre ⁊ leuente. Primus autem inter hungaros nomine Vatha de castro belus dedicauit se demonijs: radens caput suū ⁊ cinitos dimittēs sibi p tres ptes ritu paganoꝝ Cuiꝰ filius noīe Janus multo postmodū tp̄e ritum patris sequēdo ꝓgregauit ad se multos magos ⁊ phitonissas ⁊ auriſpites: p quorum incantationes valde gratiosus erat apud dños: de multis autem deabus suis vna nomine Rasdi capta fuit a christianissimo rege Bela

et tam diu in carcere fuit recluſa: donec recomederet pedes ꝑpri-
os ibi deniqꝫ moreret. Eſt aũt ſcriptũ in antiquis libris de geſtꝭ
hungarorꝝ qđ oĩno ꝓhibitũ erat chriſtiãis vxorẽ ducere de con-
ſanguineis: vatha ⁊ ianus qui ſicut dathan ⁊ abiron in veteri le
ge ſeditiõem mouerãt ꝓtra dñm: ſic ⁊ iſti tẽpore gr̃e hungaricum
populũ a fide chriſti auerterũt. Tũc itaqꝫ deteſtabili ⁊ execrabi-
li ãmonitiõe illius vathe oẽs populi liber auerũt ſe demonijs et
cepunt comedere equinas pulpas ⁊ oĩno peſſimas facere culpaſ
tam quippe clericos q̃ꝫ laicos catholice fidei ſeruatores interfe-
cerũt ⁊ q̃ꝫplures eccl̃ias dei deſtruxerũt. Deinde ꝓtra petꝝ regẽ
rebellãtes vniuerſos theutonicos ⁊ latinos qui ĩ officijs diuerſ
ꝑfecti ꝑ hungariã ſparſi fuerãt turpi neci tradiderũt: mittẽteſqꝫ
in petri caſtra in equis velociſſimis nocte tres ꝑcones qui debe
rẽt ꝓclamare editũ ⁊ verbũ dei Endre ⁊ Leuente vt epiſcopi cũ
clero ſint necati: decimator trucideť: traditio reſumať: paganiſ-
ma penit⁹ abolẽda: ſic collecta cũ ſuis theutonicis ⁊ latinis: pe-
tri peat mẽoria in eternũ ⁊ vltra. Mane igiť facto ſciſcitatus eſt
rex rei factũ ⁊ certiſſime expiens: qđ iſti frẽs rediſſent eorũqꝫ ĩtui
tu ſui ꝑfecti ꝑ hungaros fuiſſent trucidati: nõ ſe oſtẽdit ꝓteritꝫ
de rumorib⁹: ſꝫ letũ ſe demõſtrãs ⁊ ſuo caſtro de loco remutato:
trãſiuit danubiũ in ſitiatẽ albã cupiẽs introire. Hungari aũt ꝓ-
ſciẽtes eius velle ꝑuenerũt occupãtes campanilia ⁊ turres ciui-
tatis ⁊ ſeratis ianuis illũ excluſerũt. Inter hec aũt endre ⁊ leuẽ-
te cũ eadẽ multitudie ꝓcedentes ꝑ mediũ hungarie: appropinq̃
uerũt ad portũ qui vulgo dr̃ peſth. Quo audito Gerard⁹: bez-
tertus: buldi: ⁊ benetha epi: ⁊ zonuk Comes de ciuitate Alba
egreſſi ſunt obuiã endre ⁊ leuente ducib⁹ vt eos honorifice ſuſci
pent. Cũqꝫ feſtinãter ꝑdicti epi ad locum veniſſent qui dr̃ Gyod
ibi in eccleſia ſcẽ Sabbine: priuſqꝫ ad dños irent miſſam audire
voluerunt.

De martyrio ſancti Gerardi epiſcopi.

Eatus itaqꝫ gerardus epũs ſacerdotalib⁹ veſtibus ad
celebrandũ miſſaꝫ indutus exortatiõis gratia locut⁹ eſt
eis dicẽs: frẽs ⁊ coepi mei ⁊ oẽs alij fideles qui adeſtis
Scitote: nos hodie ad dñm nr̃m ieſum xp̃m cũ corona marty-
rij in eterna gaudia ꝑuẽturos. Ego. n. notũ facio vobis arcanũ

dei quod mihi in hac nocte reuelatus est. Vidi. n. dñm nostr ic-
sum xpũm in pluteo scissime mris sue semp vginis Marie scoen
tem nobisqz ad se vocatis de manu sua corpis t sanguinis sui eu
charistiã pmũicãtẽ. Beneta vo epũs cũ ad eũ accessisset retraxit
ei xpũs eucharistiã: vñ ipse hodie martyrij nri psortio priuabit
Post hec aũt btũs gerardus admonuit eos vt psiterẽt alterutz
peccata sua: t audita missa oroni incũbentes t certa spe etne bti-
tudinis p martyriũ adipiscendũ letificati omẽs pmunicauerunt
Deinde prexerũt piter versus portũ danubij i pesth. Btũs aũt
gerardus epũs cũ esset breuis statura oẽsqz vires suas in seruitio
dei fundit9 cõsumpsisset: currus sub vectione vtebat. Cunqz ad
pdictũ portuz venissent: ecce viri impij. s. vatha t cõplices sui
demonib9 pleni quib9 seipsos dedicauerãt: irruerũt in epõs t in
oẽs socios coz: t lapidibus eos obruebãt. Btũs vo gerardus
epũs eos qui se lapidabãt idesinẽter crucis signo insignebat. At
illi hoc viso multomagis seuiẽtes impetũ fecerũt in eũ: t euerte-
rũt currũ eius in rippaz danubij: ibiqz abstracto eo de curru eius
iubiga positũ de monte kelenfeld submiserũt: t dum adhuc pal-
pitaret in pectore lãcea pcussus: ac deinde sup vnũ lapidẽ contri
uerũt cerebz eius. Sicqz gliosus martyr xpi ab erumnis mũdi
hui9 ad eternã btitudinẽ transijt: danubius sepe redundans sup
molẽ lapidis in quo ptritũ est caput scĩ gerardi: nõ potuit sangui
nẽ diluere p septẽ annos: donec recoligat9 est a sacerdotib9: t la
pis ille nũc est chanadini in supficie sui altaris Nũc in eodẽ loco
vbi ptritũ est caput eius in honore btĩ gerardi martyris ecclesia
sub mõte appet fabricata. Hic siquidẽ gerardus monach9 de ro
satio natiõe venecen. qui in pannoniã venies primus in Beel
vitã ducẽs heremiticã: tandẽ in Chanadiensez cathedrã i epũm
est trãslatus. Buldi quoqz epũs lapidib9 obrutus trãsijt ad glo
riã. Beztrit9 aũt t beneta cũ trãsissent danubiũ nauigio ad endre
t leuente: heretici qui i vlteriori littore erãt Bestricũ epũm vul-
neraucrũt: qui tertia die postmodũ mortu9 est. Endre aũt dux in
terim supueniẽs benetã epũm a manibus eoz libauit. Et sic p-
phetica scĩ gerardi ipleta est. Oẽs. n. pter benetam martyrisati
sũt. Zonuk quoqz comes sup dextrariũ suũ danubio insiliẽs na-
tabat: quẽ in naui veniẽs quidã noĩe Vurthmur leuauit in na-

uim vt eũ a morte liberaret. Erãt. n. iste murthmur baptizat⁹ a comite zonuk: qui cũ ꝑdictuz comitẽ saluare vellet: cepunt ei he retici mortẽ ꝯmiare nisi ipse zonuk comitẽ interficeret: quoꝝ minas murthmur metuẽs ipsuz comitez ĩ naui gladio ĩteremit. Tanta ergo multitudo clericoꝝ ꝛ laicoꝝ ꝑ christi fide eodem die martyriũ ptulit vt eoꝝ numerus deo tantũ ꝛ angelis est cognitus.

De morte Petri regis.

Etrus aũt rex videns hũgaros vnanimiter adesisse dum cib⁹ endre ꝛ leuẽte ipse cũ suis theutonic⁹ fugã inijt versus Musimz vt abinde ĩ austriã ptrãsiret sz euadere non potuit. Interiz. n. hũgari portas ꝛ exit⁹ regni primo occupauerũt: sz ꝛ legat⁹ ducis endre reuocauit petꝝ regẽ sub ptextu pacis ꝛ honoris sibi ꝯgruu. qui credẽs ei vtebat vt dr: sz maxie coacte qz exercituz sibi iã abscõditũ coguouerat ꝛ volebat reuerti festinãter ĩ albam: qui cũ diuertisset ĩ villam zamur ꝑdict⁹ legat⁹ insidijs voluit eũ capꝛ ꝛ victũ ad endre ducẽ ducere. Petr⁹ aũt ꝑnoscẽs hec collegit se ĩ qndaz curiã ꝛ ꝑ triduũ virilit dimicãdo semetipsuz defendebat. Tandẽ milites ei⁹ oẽs a sagittarijs sũt intempti: ipse vo viuus capt⁹ est ꝛ obsecat⁹: albãqz duct⁹ ꝑ nimio dolore vitã in breui finiuit: sepultusqz est quiqz ecclijs quã ipse fundauerat ĩ honore btĩ petri apli: anno regni sui scõa vice tertio.

De coronatiõe andree regis Primi endre dicti.

Orro dux andreas a ꝑturbatiõib⁹ hostium secur⁹ effectus ĩ regia ciuitate alba regalẽ coronã est adeptus: a tribus tantũ epis qui ĩ illa magna strage xpianoꝝ euaserãt. Coronatus est anno dñi. M. xl vij. ꝑcepit itaqz vniuerse genti sue sub pena capitalis sentẽtie vt deposito ritu paganismo prius eis ꝯcesso adverã xpi fidez reuerterent: ꝛ ĩ oibus scõm legẽ illã viuerẽt quaz scũs rex stephan⁹ eos docuerat. Leuẽte vo ĩ eisdez dieb⁹ mortu⁹ est: qui si diuti⁹ vixisset ꝛ regni ptãtem obtinuisset: sine dubio totam hungariã paganismã idolatria corrũpisset. Et qz ipse leuente catholice nõ vixit: ideo circa villã torum vltra danubiũ est sepultus vbi iacere dr torum: auus suus more paganismo: tradũt quidã istos tres frẽs filios fuisse vazul ducis: ex qdam puella de genere Tatun ꝛ nõ de vero thoro ortos esse: ꝛ ob hãc ꝯiũctõem

xpi fidem suscepit

illos de tatun nobilitatē accepisse falsuz ꝓ certo ē ⁊ pessime enarratū: absqz hoc nāqz sūt nobiles: qꝛ isti filij sunt calui ladislai qui vxorē de rutheīa dicit̄ accepisse: ex q̄ tres isti frēs generant̄. Iste quidē rex alb⁹ andreas ⁊ catholic⁹ ē vocat⁹. Trib⁹. n. ānis polonos: bohemos: ⁊ australes hūgaris suis armis fecit cēsuales Rex aūt hic andreas frē orbat⁹: misit ī poloniā ad alteꝝ frēz suū belā cū magna dilectiōe vocās eū ⁊ dicēs. Nos qui quōdā penurie ꝑticipes fuim⁹: ⁊ laboꝝ rogo te dilectissime frat̄ vt ad me non tardes venire q̄ten⁹ ꝯsortes sim⁹ gaudioꝝ: ⁊ bonis regni corꝑali pñtia gaudētes ꝯmūicemus: Neqz heredē. n. hēo nec germanū ꝑter te: tu sis mihi heres: tu ī regnū succedas. His itaqz verbis bela adlimit⁹ cū oī familia sua venit ad regē. Quē rex vidēs

gauisus est gaudio magno: qz fraterno fulcit⁹ est robore. Post hec aũt rex ⁊ frat eius bela habitu ꝯsilio diuiserũt regnũ i tres ꝑtes: quaz due i ꝓprietatẽ regie maiestatꝭ seu ptãtis mãserũt: tertia vo ps i ꝓprietatẽ ducis est collata. Hec igit prima regni huius diuisio semiariũ fuit discordie ⁊ guerraz int̃ duces ⁊ reges hũgarie. Eo tpe rex andreas iuxta lacũ balatini ꝯstruxit monasteriũ i honore sci Aniani i loco qui dr̃ Tyhon. Duxit aũt sibi vxorem filiã ducis ruthenoz de q̃ genuit salomonẽ ⁊ dauid: de cõcubia aũt quã hũit de villa moroth genuit georgiũ. Porro dux bela i polonia genuit libos geysaz ⁊ ladislaũ: in hũgaria aũt genuit lãptũ ⁊ filias: viuebãtqz rex ⁊ dux in magna pacꝭ trãquilitate.

De aduẽtu cesaris siue regis theutonoz i hũgariã

O tpe theutonicoz rex cũ magno exercitu obsedit castrũ poson: volẽs iniuriã petri vindicare ⁊ hũgariã suo dominio subiugare. Extruxit aũt multas machinas bellicas ad pugnãduz castz: ⁊ ꝑ octo hebdomadas obsidẽdo nihil ꝑfecit. Venerat. n. ꝑdict⁹ rex nauigio ad obsidendũ castz poson Tũc hũgari qui i castro erãt natatorie prudẽtissimũ iuenerũt homine noie Zothmũd quẽ noctꝭ in silẽtio ad naues impatoris miserũt qui sub aqua veniẽs oẽs naues ꝑforauit: que subito aq̃ plene facte sũt ⁊ potẽtia theutonicoz ꝓtrita est: ⁊ sic effemenati enervatiqz viribꝫ reuersi sũt ad ꝓpria. Multi. n. milites erãt in poson: sz pcipui erãt moyotech: endre: vilũgard: vrosa ⁊ martinꝫ qui quottidie cũ theutonicis dimicabãt acriter. Sequẽti vo ãno cesar cũ magna multitudie bellatoz ob easdez causas vẽit i hungariã iuxta fontes riuoz zala ⁊ zelice: sz ⁊ naues victuales oneratas ꝑ danubiũ misit in hungariã. Prefecitqz eis epũm gebarth frẽm. His auditis andreas rex ⁊ dux bela oẽs acernos segetũ et tirsos herbaz igne cõbusserũt: hitatoresqz cũ vniersis aialibꝫ eoz de ptibꝫ illis ꝑ q̃s cesar erat trãsiturꝫ ꝓcul abduxerũt. Cũqz cesar intrasset ad hũgariã ⁊ veniss̃et in regiões ꝯbustas: neqz militibꝫ suis iuenire potuit victualia nec equis: ⁊ nesciebat vbi naues eius essent: nullũqz subsidiũ ex eis poterat hr̃e. Transiens aũt siluas appropinq̃uit mõtibꝫ bodobath oiuz victualiũ penuria laborãs. Inteq aũt gebarth epũs venit in iaurinũ ⁊ mittens epistolã ad herricũ cesarem: sciscitabat ab eo vbi deberet ipsum

expectare: his aũt qui ferebãt lr̃am deo sic volẽte captus est a latrũculis andree regis ⁊ ad eũ ductus. Cũq; nicolao epõ int̃pretãte tenorẽ lr̃aꝝ p̃cepissent: rescripserũt epõ gebarth lr̃as quas p̃ quendã hospitẽ eidez miserũt. Ille aũt simulãs se a cesare missum obtulit lr̃as gebarth epõ talia ꝓtinẽtes. Noueris optĩe frater gebarth epẽ q̃ magna ⁊ ardua negocia nr̃i impij: nos ab hũgaria in theutoniã ire ꝓpellũt: nã ĩmici nr̃i impiuz nr̃m hostilit occuparũt. Ergo age festina ⁊ destructis nauib⁹ quãcũq⁹ poteris nob ratispone occurras: nec enĩ tibi tutũ est ampli⁹ in hũgaria cõmorari: his itaq; cognitis gebarth epũs festinãter fugit in theutoniã. Cesar igit̃ spe sustentatiõis quã a nauib⁹ expectabat frustratus ad mortem incepit egere. Similiter ⁊ vniuersus exercitus ei⁹ cũ equis ⁊ subuectorib⁹ miserabiliter fame p̃clitabant̃. Insup etiam hungari ⁊ bissẽi singulis noctibus acriter eos infestabant toxicatis sagittis eos interficiẽdo: ⁊ funes extendentes inter panpiliones eorum q̃zplures aliqua seruitia faciẽtes rapiebant. Pretimore autẽ imbriũ sagittarum quib⁹ theutonici compluebant̃ ⁊ consumebant̃ fodiebant sibi terram: ⁊ desup̃ insertis clipeis etiam viui cum mortuis iacebant in sepulchris. Nam sepulchrũ quod mortuo fodiebat̃ viuus iacebat ĩ eo de nocte: ⁊ qđ viuo fodiebatur p̃ nocte mortuus sibi vendicabat de die. Cesar ergo videns tot ⁊ tantis piculis se esse p̃plexum: misit ad andreã regem ⁊ belam ducem rogans perpetue pacis firmitatem. Dicebat enim qđ si rex andreas securum ei iter p̃beret ad reuertenduz ⁊ exercitu suo fame oppresso subsidia vite largiret̃ ipse nunq̃z andree regi ⁊ successorib⁹ eius inimicaret̃ ⁊ nunq̃z ammodo regez hungarorum dictis vel factis aut consilio ledere attentaret. Sz etiam siquis de successorib⁹ suis ad bellandum hungariam arma moueret indignatiõem omnipotẽtis dei incurreret ⁊ p̃petuo eius anathemati subiaceret: filiam quoq; suam Sophiam noie Salomoni filio regis andree daret in vxorem: quã primitus filio regis frantie cum maximo dederat sacramento: propter p̃petue pacis federa firmius roborãda. Hec autẽ omĩa fideliter seruaturum iusiuranda religione interposita confirmabat. Rex ita q; andreas ⁊ dux bela magis amatores pacis q̃m discordie seminatores esse volentes: pacez cũ cesare composuerunt. Cesar aũt

in propria persona sua iureiurãdo confirmauit omnia que dixerat fideliter facturum. Tunc rex Andreas solita regum hungarie largitate vtendo misit cesari quinquaginta corpora immensorum vsonum ⁊ duo milia lardorum: mille thauros ingrates: depanibus autem plusqm secum ferre poterant. Oues quoqz ⁊ boues seu pecudes pascuales ⁊ vini copiam superefluentez. Plurimi etiam theutonicorum de immoderata ciborum gestiõe ⁊ potus in gurgitatione crapulati ⁊ infusi mortui sunt: residui vero a faucibus mortis miseratione hungarorum liberati: relictis tentorijs ⁊ clipeis ⁊ vniuersis superlectilibus suis abiectis a deo cõcitato cursu in theutoniam redire ꝓpararant quod nec retro prospicerent. Ex hoc autem euentu locus ille vnde theutonici tam turpiter dedecorati abiectis clipeis fugerunt vsqz hodie wertesz hegie nuncupatur: theutonici vero locum eundem Schylperg vocant.

Ostq̃m aũt cesar herric⁹ cũ tanto de decore fugit ĩ terrã suã de hungaria: rex andreas mittẽs ad eũ legatos: petiuit ab eo vt Sophiam filiã suã Salomoni filio suo matrimõio copulandã vt ꝓmisserat ꝓcederet. Cesar aũt quẽadmodũ iureiurãdo ꝓmiserat fidelit cõpleuit. Regalib⁹ itaq; nupcijs iuxt fluuiũ morua celebratis ⁊ federib⁹ pacis firmit roboratis. Cesar ⁊ rex cum gaudio sũt reuersi. At rex andreas post hec cito ĩcidit in palisim ⁊ tam iemali q̃; estuali tpe sup trahaz ferebat. Post mortẽ itaq; scĩ regis stephani trãsacti sunt ãni vndecĩ: mẽses q̃ttuor vsq; ad annũ primũ impij andree regis. Interea vo petr⁹ theutonicus

vel verius venet⁹ primo ⁊ scđo: regnauit ānis quiqz cū dimidio
Alba vo regnauit ānis trib⁹: qz vo carnalis amor ⁊ ꝑsanguinei-
tatis affectio solz ipedire veritatē: vicit amor filialis i andrea re-
ge iusticiā ⁊ rupto federe sue ꝓmissiōis qꝫ i regib⁹ esse nō deberet
filiū suū salomonē ifantulū adhuc quiqz ānoz sup totā hūgariā
āno impij sui duodecio ꝑfect⁹ senio in regē fecit iungi ⁊ coronari.
Simulabat. n. qꝫ ꝓ ꝓditiōe regni hoc faceret: qz impator filiaz
suā filio suo salomoni nō dedisset si nō eū coronaret. Cū aūt i co-
ronatiōe salomōis caneret. Esto dñs fratz tuoz ⁊ hec p̄ interpe-
trem bele duci inotuisset qđ salomō infantul⁹ sibi dñs ꝑstitueret
grauit est idignat⁹. Dicūt alij qꝫ bela duce ⁊ filijs ei⁹ geycha. s.
⁊ ladislao cūctisqz regni optimatib⁹ ꝑsentiētib⁹ salomō vnct⁹ es-
set in regē: postmodū semiatoriū discordie istigatiōib⁹ ortū est in
ter eos. Sursuratores. n. ꝗles nris tēpib⁹ ꝑplacēt: p̄cipue sug
gerebāt regi nō posse regnare salomonē: nisi frē suo bela extricto
Ab alia vo pte duci psuadebāt bele qꝫ tēp⁹ oportunū essz regnū
acquirere dū salomō puerul⁹ esset ⁊ pr̄ ei⁹ senio ꝑfect⁹ ac ualitu-
dinari⁹. Venert itaqz rex ⁊ dux in Markū. Rex āt cognoscebat
qꝫ fili⁹ suus absqz volūtate ducis post obitū suū regnare nō pos-
set: vocauit ad ꝑsiliū suū duos fideles suos: cū quib⁹ ꝑsiliū inijt
dicēs: volo attētare ducē ⁊ in duob⁹ introgare: si vult hr̄e coro-
nā vel ducatū. Fecitqz rex ei coronā iacere ante se sup rubeū stra-
mentū ⁊ gladiū iuxta qui ducatū designat: si ducatū dux cuz bona
pace hr̄e voluerit habeat. Si vo coronā statim nos duo princi-
pes: surgite ⁊ eodē gladio ducē belam decollate: ⁊ illi ꝓmiserūt
se facturos. Cū aūt hoc ꝑsiliū inirent: comes p̄conū nicolaus te
nēs hostiū palacij de foris hec oīa audiuit. Cunqz ducē ad regez
vocassent ⁊ i hostio intraret: dixit citissime duci comes p̄conum.
Si vitā optas: accipe gladiū ⁊ plus dicere nō potuit. Cū āt dux
intraret: vidit coronā iacentē cū gladio ante regē ⁊ mirabat: sta-
timqz cuz sedisset rex iacēs se leuauit ⁊ in lecto sedens dixit. Dux
ego coronaui filiū meū nō tñ causa cupiditatis sz cauēs ꝓditiōem
regni que nudiusterti⁹ ab impatore acta fuit. Sz tu voluntatem
tuā liberam habeas: si vis regnū accipe coronā: si ducatū accipe
gladiū. Ex his aliud cōcedas filio meo: sz corona cū iusticia tua
est. Statim dux cognouit de vbis nicolai comitis ⁊ dixit: habe-

Hec est. n. causa que maxie solet populos pauptatis ⁊ iopie pi-
culis obuoluere: sz statutuz ꝑcium vnusquisqz vendebat ⁊ eme-
bat sine iuria ⁊ circuentõe. Iste eteni oia fora die sabbati ꝓstituit
ꝑ vẽdẽdo ⁊ emẽdo. Bizãtiosqz misit currere p distrctũ regni sui
Argẽteos etiã denarios vt supra scriptũ ẽ cudere fec̃: quox q̃dra
ginta bizanti⁹ cẽsus erat: vñ ⁊ nũc denarij nũero q̃draginta aurũ
appellat̃ nõ q ꝑ sint aurei sz q tot denarij bizantiũ valere illo tpe
videbant̃. Oibus. n. diebus vite sue i tota hũgaria nõ est muta
ta moneta: mutata multa etiaz alia fecit sempitna digna mẽoria.
Oiuz. n. qui secuti fuerãt salomonẽ regẽ vxores ⁊ filias ⁊ omnia
que hẽbant itegra ⁊ illesa fec̃ custodiri vt ad eũ spõte reuertercẽt:
bonis suis i pace degerẽt: vñ plurimi de illis facti fideles redierũt
Alleuiauit hic etiã pietatis bonus hũgarox a debito seruitio re
laxãs eis ꝓsuetas ⁊ antiqs exactiões. Qua ꝑpter hũgaria q̃m-
plurimũ locupletata sup oẽs circũadiacẽtes regiões caput extu-
lit eas diuicijs vicens ⁊ gloria: tũc in ea paupes locuplebant̃: ⁊
diuites gloriabant̃.

Hungari rursus in fide apostotare conati.

Isit etiã rex clemẽtissim⁹ ꝑ totam hungariã ꝑcones vt
de singulis villis vocarent̃ duo seniores facũdiã habẽ
tes ad regis ꝓsiliũ. Quo audito nõ tãtũ hij qui vocati fuerãt: sz
etiã oẽs rustici ⁊ fui cũ vniuersa plebe hũgarie venerũt ad regẽ i
albã. Rex ãt ⁊ epi cũctiqz ꝑceres videtes ímẽsaz multitudinẽ ti-
muerũt ne forte irruerẽt i eos: ⁊ intrãtes ciuitatẽ obstauerũt eaz
Plebs ãt ꝓstituit sibi ꝑpositos quib⁹ ꝑpauerũt orcistx ó lignis
vnde ab hoib⁹ posset videri ⁊ audiri: ꝑpositi vo miserũt ad regẽ ⁊
ad ꝑceres nũcios dicẽtes. Cõcede nob ritũ patx nrox pagãismo
viuere Epõs lapidare: ꝑsbytos extmiare: clericos strãgulare
deciatores suspẽdere: eccl'as ẽstruere: cãpanas ꝓfrãgere His au
ditꝭ ꝓstat⁹ ẽ rex ⁊ petiuit iducias diex triũ ad delibãdũ sup nego
cio. Intiz vo ꝑpositi pleb ieminẽti suggestu residẽtes ꝑdicabãt
nephãda carmia ꝓt fidẽ: plebs ãt tota ꝓgratulãt affirmabat fiat
fiat. Cũ ãt ttia die respõsuz expectarent: milites armati ex ꝑcep-
to regis irruerũt sup eos ⁊ aliquos ex eis obtrũcauerunt: ꝑposi
tosqz eox ab altis ꝑcipitãdo ꝓtriuerũt: reliquos ãt ligatos duris
vberib⁹ flagellauerũt: ⁊ sic occidẽdo ligãdo flagellãdo seditiõez

eorum milites vix edomauerunt. Postqm enim sanctus rex ste-
phanus conuertit hungariam ad xpm bis ad paganismuz ver-
sa est: semel tempore regis andree: secundo tempore regis Bele
sicut nunc scriptum est. Pissimus autez rex Bela completo re
gni sui anno tertio: in demes regali allodio coruente solio cōfra-
ctus corpore irremedialiter cepit egrotare: duxerūtqz cum semi
necem ad riuulum kanisa id est propter quasdam regni necessita-
tes: z ibi migrauit a seculo: sepultus est autez in monasterio san-
cti saluatoris quod ipse cōstruxerat in loco qui dicitur zewkzard
Hic enim Bela erat caluus z in colore brunus: ꝓpterea suū mo
nasteriū ad suā dispositōem zewkzard appellauit.

De aduentu Imperatoris cum rege Salomone: genere suo.

Ex autem Salomon audiens mortem Bele re-
gis: accessit ad socerum suum Imperatorem the-
utonicoz. Rogauitqz eū vt regnū hungarie sibi
restitueret. Cuius precibus impator libenter ac-
quieuit: z cū illo nobili romane artis exercitu z il-
lustri cetu imꝑialis gloꝛie Salomonē in hungariā reduxit. In
terim geysa filius regis Bele sicut erat prudēs z circūspectus cū
duobus fratribus suis adolescētibus assumpsit se scorsuz in par-
tes Polonie: nō enī poterat impetum Salomonis z theutoni
coz tūc sustinere. Rex itaqz salomon cū impatore sine difficulta-
te intrauit ī hungariaz rege orbatam: z securus venit in ciuitatez
regiam albam: ibiqz ab omni clero z populo totius hūgarie ho
norificentissime susceptus est. Concionatus est autez imperator
ad vniuersum cetum hungarorum pro genero suo rege Salo-
mone: pacemqz inter eos reformatam iusurandi religione inter
posita confirmauit. Regem autem Salomonem in paterno so-
lio gloriose coronatum: cum assensu z clamatione totius hunga
rie sedere fecit. Ipse vero imperator diuite gaza hūgarie a rege
Salomone largissime remuneratus: prospere redijt ad pro-
pria. Statim autem vt imperator discessit Geysa illinc quo se
caute contulerat in hungariam accessit. Rex autem Salomon
tanquam nouus z non expertus z nedum in regno roboratus:

timens ne forte Geysa cum exercitu polonico sup̄ cum irrueret
paulisp̄ retrocessit cum suis ⁊ in castro moson munitissimo tutan
statione resedit. Porro epi ⁊ alij viri religiosi instāter satagebāt
inter eos pacez cōponere: maxīe aūt Desideri⁹ epūs de linitiuis
amonitiōibus ⁊ dulcib⁹ allocutiōib⁹ suis mitigauit aīum geyse
ducis: vt salomōi q̄zuis iuniori regnū cum pace redderet: ⁊ ipse
ducatū quē pater ei⁹ prius hūerat pacifice teneret. Cui⁹ salubri-
bus p̄suasionib⁹ geysa deposito rancore paruit. In festo aūt san
ctoꝝ fabiani ⁊ sebastiani martyꝝ rex salomō ⁊ geysa dux corā hū
garia in gewr pacē firmauerūt. Deinde festū dn̄ice resurrectiōis
ambo simul cū plena curia quinqz eccl̄ijs celebrauerunt: vbi rex
salomō ipso die pasche assistētib⁹ regni ꝓcerib⁹ p̄ manus geyse
ducis honorabiliter ē coronatus: ⁊ in regiam bt̄i petri principis
apostoloꝝ basilicā ad audiendā missam gl̄iose deductus: vniuer
sa ergo cōgregatio hungaroꝝ vidētes pacē regis ⁊ ducis: ⁊ mu-
tuam inter eos dilectiōem laudauerūt deuz pacis amatorē: ⁊ fa-
cta est letitia magna in populo. Nocte aūt secuta ꝓnosticū futu-
re discordie ⁊ turbatiōis ꝓuenit. Totā. n. eccl̄iam illā ⁊ oīa pa-
latia cet̄aqz edificia ei appēdētia flāma corrupuit ⁊ vniuersa va-
stante incēdio corruerūt. Accepit aūt omēs timor p̄ nimia ꝯcus-
sione flāmaꝝ stridentiū ⁊ terribili furore cāpanaꝝ ex turribus ru-
entiū: nec sciebat quisqz quo se diuerteret: rex ⁊ dux vehemēti stu
pore attoniti ⁊ suspitiōe mali doli p̄territi: q̄ntotius in diuersa se
trāstulerūt. Mane aūt facto p̄ fideles nūccios ⁊ in veritate rerū
cognouerūt: qꝛ nihil mali ex vtraqz p̄te p̄niciosa fraude fuerat ex
cogitatū: sz forte inopinatum euenerat incendiū: rex ⁊ dux cū bo-
na pace iteꝝ ꝯueniūt. Misit itaqz rex Zolomerus dalmacie qui
sororius geyse erat nūccios ad regem salomonē ⁊ ducem geysaz
⁊ rogauit eos vt ꝓpria p̄sona eoꝝ ꝯtra aduersarios suos. s. co-
rintheos ipsuz adiuuarēt qui tūc marchiā dalmacie occupauerāt
Rex igit̄ ⁊ dux collecto exercitu inerūt ī dalmaciā: ⁊ ablatam sibi
restituerūt ītegere regi duciqz dona regalia ac p̄ciosa palacia au-
rum ⁊ argentum multum donauit. In reuersione aūt eoꝝ Atha
palatin⁹ rogauit regem ⁊ ducem vt in ꝯstructione monasterij sui
qd̄ in honore sancti Jacobi edificauerat in zelyz interessent qd̄ ⁊
factum est.

Quod rex Salomon ⁊ Dauid frater eius liberos non habuerunt.

Ex aũt salomon ⁊ dauid frater eius liberos nũq̃ habu
erũt ⁊ in ipsis semen regis andree deffecit: qđ ideo diui
nit⁹ factũ esse credim⁹. Quia qñ andreas primo ĩ hũga
riã reuersus ẽ cũ leuẽte frẽ suo: ꝓpter hoc ꝙ ipse regnũ possz op
tinere: ꝓmisit vatã ꝓphanũ ⁊ alios pessimos: sanctũ gerardum
⁊ multos xpianos int̃ficere. Dux aũt geysa genuit colomanũ et
almũ ac filias: viguit aũt tranquilla pax inter regẽ ⁊ ducẽ circiter
annos trececim. Interiz aũt bohemi supbia ĩflati irrũperũt ver
sus vrbẽ Trenchen: ⁊ magnã ꝑdam hoiuz ⁊ ceto⁊ aĩaliũ rapi
entes abduxerũt. Rex aũt ⁊ dux ꝓ magna iniuria hoc reputãtes
cũ suis exercitib⁹ bohemiã ĩuaserũt: ⁊ bohemis ad ꝓflictuz veni
re nõ audẽtib⁹: hũgari fere totã bohemiã igne ⁊ gladio vastaue
rũt. Ibi bator opus martini fili⁹ quendã bohemũ instar gygan
tẽ magnitudis cor ꝓ⁹ hñtem in certamĩe singuli virilit ꝓstrauit
ꝓpter ꝙ mẽoriale factũ semꝑ: postmodũ apud regẽ ⁊ oẽs optia
tes hũgarie gliosus emicuit. Rex itaqz ⁊ dux iniuriã suo⁊ super
bohemos grauiter vindicãtes cũ maxia ꝑda captiuo⁊ bohemo
rũ in hungariã gaudẽtes sunt reuersi.

De irruptiõe Cunoꝝ in hungariã. Et de bello regis Salomõis ⁊ ducũ Geyse ac ladislai cum eisdez.

Ost hec aũt pagani cũ a supiori ꝑte porte meses ruptis
indaginib⁹ irrupunt in hungariã: totãqz ꝓuinciã Ayr
vsqz ad ciuitatẽ by hor crudeliter depredãtes infinitam
multitudinẽ viro⁊ ac mulie⁊: ceto⁊ũqz aĩaliũ secum trahẽtes ꝑ
amnẽ lapus: ⁊ fluẽta zamus inopinabilit trãseuntes remeabãt:
Rex igit salomõ ⁊ dux geysa cũ frẽ suo ladislao collecto exercitu
festinãtissime accelerauerũt ꝑ portaz meses trãseũtes priusqz cu
ni mõtes trãscẽderẽt in vrbẽ debuka pene ꝑ totã septianã ibi ad
uẽtũ paganoꝝ expectarũt. Quidã aũt de speculatorib⁹ noie san
ciska qui erat de nouo castro certificauit regẽ ⁊ duces i quita feria
ꝙ exercit⁹ cunoꝝ appropinq̃ret: rex aũt ⁊ duces cũ exercitu equi
tauerũt illuc vsqz ꝓperãtes ⁊ i nocte illa descẽderũt ꝓpe cunos
Surgẽtes ãt sõno diluculo sexta feria oẽs eucharistie ꝓmũiõe se
ipsos muniuert ⁊ ordiatꝭ agmib⁹ suis ad ꝓfligẽdũ ꝓtra pagãos

ꝑrexerunt. Qđ cum vidisset princeps militie paganoruꝫ nomīe
Osul qui fuit ſuiens gyule ducis cunoꝝ: sicut erat plurimū infla
tus suꝑbia ac nimiū de se ꝑsumens īquit suis vadāt iuuenes suꝑ
inhermes hūgaros ⁊ cum eis ludi simile bellū ꝯmitāt. Nullos
enī credebat esse qui cū eis ꝯgredi auderēt. Procedēs aūt paga-
ni ꝯtra hūgaros viderūt terribilia eoꝝ agmina ⁊ ꝑ ꝓpe renūcia
uerūt osul principi suo. Qui coadunacto ꝯducto exercitu cunoꝝ
festināter collegit se ī suꝑciliū mōtis altissimi putās hoc sibi fieri
ꝓ maxīo tutamēto. Est. n. ascēsus grauissimꝰ mōtis illiꝰ qui ab
īcolis vocat̄ kyrieleys. Cōgregatꝰ ē aūt vniuersus exercitꝰ hū
garoꝝ ad radicē mōtis eiusdeꝫ. Milites. n. regis salomōis oēs
ꝑiter gestabāt vexilla sua factu de syndone. Pagani aūt in cacu
mīe mōtis iā collocati fuerāt: ex quibꝰ fortiores ⁊ audatiores sa-
gittarij descēderūt in mediū denexi mōtis vt hūgaros ab ascēsu
mōtis ꝓcul arcerēt. Ceperūt itaqꝫ tēpestuosis ymbribꝰ densissi-
maꝝ sagittarū in turmas legionū regis ⁊ ducis deseuire. Quidā
aūt incliti milites hungaroꝝ irruerūt suꝑ illos sagittarios ⁊ q̄m-
plures ex eis ī latere eiusdē mōtꝭ occiderūt: ⁊ valde pauci equos
suos arcubꝰ suis v̄berādo vrgētes vix ad socis ascēdere potuer̄t
Rex aūt salomō accerrime aīositatis audacia fremebūdus ꝑ gra
uissimū ascēsuꝫ cū agmīe suo q̄si reptādo ad paganos ascēdit qui
suꝑ eū densissimus sagittaꝝ ymbres effundebāt. Dux aūt gey-
sa sicut erat semꝑ ꝓuidꝰ ꝑ leuiorē ascēsum ascēdens: sagittis irru
it suꝑ cunos: cuiꝰ frat̄ ladislaus q̄ttnor ex fortissimis paganoruꝫ
primo īpetu int̄fecit: ⁊ a quīto eoꝝ sagitta grauiter ē vulneratus
eodem mox ibideꝫ int̄fecto. Postmodū diuina miſatōe a vulne
re illo cito ē sanatꝰ: pagani ergo atrocissima mortꝭ illatōe ab hū-
garis cohartati miſabilit̄ fugiebāt: quos hūgari celeriꝰ ꝑsequē-
tes acutissimos gladios suos siccibūdos ī sanguībꝰ cunoꝝ īebri
auer̄t. Capita quippe cumāoꝝ nouiter rasa tanq̄ꝫ cucurbitas ad
maturitatē: nōdum bn̄ ꝑductas gladioꝝ ictibꝰ disciderūt: vidit
deniqꝫ btīssimus ladislaus dux vnuꝫ paganoꝝ qui suꝑ dorsum
equi sui ducebat vnā puellā hungarā speciosaꝫ: scūs ergo ladis-
slaꝰ putās illā eē filiā epī waradienſ: ⁊ q̄ꝫuis esset grauiter vul-
neratꝰ: tn̄ illū celerrime ꝑsecutꝰ ē suꝑ equuꝫ illuꝫ quē ꝫug nomīa
bat. Cuꝫ autē attingeret vt eum lācearet mīme pot̄at qꝛ nec eius

celerius currebat: nec equus illi⁹ aliq̄ntulū remāebat: sz q̄si bra-
chiū hoīs erat inter lāceā ⁊ dorsuz ei⁹. Clamauit itaqz scūs dux
ladislaus ad puellā ⁊ dixit: soror speciosa accipe cunū ī cingulo ⁊
iacta te in terrā: qd̄ ⁊ fecit. Cūqz btūs ladislaus dux ꝓcul illū lan
ceasset in terra iacentē voluit eū int̄ficere: quē ꝑuella valde roga
uit ne eū int̄ficeret sz vt dimitteret: vñ in hoc notat̄ ꝙ fides ī mu-
lierib⁹ nō sit: qr forte amore stupri illū lib̄are voluit. Scūs aūt
dux cū eo diu luctādo ⁊ abscisso neruo illū int̄fecit: sz illa filia epī
nō fuit. Rex igit̄ ⁊ gl̄iosi duces fere oībus paganis int̄fectis ⁊ oī
bus xp̄ianis a captiuitate liberatis: vnacū felici embola toci⁹ hū
garie cū triūpho victorie gaudētes redierūt. Facta est igit̄ letitia
magna in tota hungaria ⁊ hymnis ⁊ ꝯfessionib⁹ benedicebāt de
um qui dedit eis victoriam.

De irruptōe Bysenoꝝ in hūgariā. Et de obsidiōe albe Bulgarice ꝑ regē ⁊ duces ⁊ de captiōe eiusdem

Actū est aūt tertio anno post aduentū cunoꝝ bisseni per
albā bulgaricaz veniētes transnatauerūt flumen Zaua
in campū bazias ⁊ nō modicā gentē captiuoꝝ ⁊ p̄daruz
diripiētes in suā terrā abduxerūt. Rex aūt ⁊ dux īposuerūt crimē
traditiōis albe bulgarice: eo ꝙ pace defraudata voluntarie ꝑmi
sisset latrūculos bessoꝝ depredari hungariā. Collectis itaqz ex-
ercitib⁹ ꝯuenerūt in zalankemen vbi ꝯsilio deliberātes decreue-
rūt albā traditricē obsideri oportere ⁊ expugnari: inde castra mo
uētes descenderūt circa flumē zaua ī directo nandorfeyerwar: ex
ijt aūt editū a rege ⁊ duce vt vniuersas exercit⁹ hūgaroꝝ q̄ntoci⁹
trāsiret fluuiū zauā in bulgariā. Greci aūt ⁊ bulgari nauigātes ī
celonib⁹ suis ꝑ ingenia sufflabāt ignes sulphureos in naues hū
garoꝝ ⁊ eas in ipsis aquis incēdebāt: victi sūt aūt igniuomi gre-
ci ab hūgaris p̄ multitudīe nauiū quib⁹ flumē oꝑuerāt: fugienti
bus aūt grecis ac bulgaris transierūt hūgari ⁊ termīos bulgaro
rū occupauerūt: rex aūt ⁊ dux scd̄a feria trāsierūt zauā ⁊ mane fa-
cto ordinauerūt acies suas ⁊ plenis manipulis suis vniuersalit̄
ꝑ turmas suas īsertis vmbonib⁹ obsederūt ciuitatē. Greci igit̄ ⁊
bulgari timētes ex obsidiōe ꝑiculū sibi īminere rogauerūt bisse-
nos ꝑ clam destinatos nūcios vt sine pauore venirēt in adiutori
um ipsoꝝ eo ꝙ nec rex nec dux ciuitatē eoꝝ obsedisset: sz tantū co

mes Hid cũ bachiẽsibus militib⁹ eos ĩuasisset. Bessi ergo frau
dulẽtibus vbis eoꝝ seducti festinãter venerũt ĩ adiutoriũ ipsoꝝ:
ꝛ cupiditate ꝑde allecti quaz de comite Hid deuicto spabãt se cẽ
ꝑcipites: irruerũt sup agmia sopꝛonienſiũ: quoꝝ rectoꝛ erat co-
mes Jan noie: hic aũt ĩsult⁹ bessoꝝ virilit ꝛ fortiter cũ sopꝛoni-
ensib⁹ supauit plurimis eoꝝ ibidẽ in oꝛe gladij ꝓstratis: rcsidu-
is aũt eoꝝ ĩ captiuitatẽ subactis ꝓinceps bissenoꝝ noie kazar cũ
pauciſſimis fugiẽdo man⁹ hungaroꝝ vix euasit. Rex igit ꝛ dux
eidez militi Jan mũera regalia cõdignasqz grates libalitate re-
gia ꝓtulerũt: eo qꝫ ipse multa milia bissenoꝝ tanqz lapis limpi-
dissim⁹ vasa fictilia ꝓtriuisset priusqz rex ꝛ dux cũ exercitu suo de
gẽtaculis capita leuassent. Regi aũt ꝛ ducib⁹ geysa ꝛ ladislao su
per rupẽ que eidẽ ciuitati ꝓxima ẽ resident⁹ cepunt hũgari pꝛe
sentare captos bissenos ꝛ capita int̃fectoꝝ ac equos ꝛ supellectilia
que in q̃rta feria a mane vsqz ad ĩclinatiõem meridiei plene ꝑfice
re nõ potuerũt: hoc aũt ideo factũ ẽ vt greci ꝛ bulgari qui obside-
bant̃ videtes bissenos ĩ quib⁹ spabãt tã crudelit̃ ab hũgaris ob
trũcatos timerẽt ꝛ semetipsos cũ ciuitate regi ꝛ ducib⁹ ꝓtraderẽt.
Porro rex ꝛ duces ad expugnãdũ ciuitatẽ cõuentioꝛa loca ꝓspi
ciẽtes: ꝑceperũt carpẽtarijs vt ibi turres ligneas octo altitudi-
nẽ muroꝝ duplo supantes fabꝛicarẽt: vñ milites in mediũ ciuita
tis lapides ꝛ sagittas sup hoies iacularẽt: int̃ turres vo totidem
toꝛmẽta ad destruendũ muros erexerũt lõgos etiã pluteos ad de
fendẽdos introit⁹ turriũ: cet̃aqz instrumẽta bellica ꝓposuerunt.
In quibusdã itaqz locis destruxerũt muros ei⁹ vsqz ad fundamẽ
tũ: sz ciuitatẽ ipsaz capere nõ poterãt: qꝛ eaz ĩtrinsecus fortissimi
bellatoꝛes defendebãt. Obsedcrũt itaqz ciuitatẽ duob⁹ mensib⁹
infra quos sepi⁹ cõgressi sunt cũ saracenis de ciuitate egrediẽtib⁹
ꝛ ex eis alios occiderũt alios aũt fugauerũt. Post hec tres sara-
ceni fortissimi ꝛ audacissimi de vꝛbe ꝓsiliunt iaculis lanceis ꝛ sa-
gittis durã plagã hũgaris ꝓpinãtes. Salomõ aũt balistarius
regis vnũ illoꝝ ictu baliste fulmĩauit cui⁹ cadauer hũgari nitebã
tur rape: socij vo eius de ꝑdictis acriter dimicãtes defenderunt.
Rex aũt ꝛ dux videtes eoꝝ conflictũ circũstantib⁹ aiũt militibus
vtinã sanguis ꝛ coꝛ machabeoꝝ efferbesceret in militib⁹ qui de-
fensarẽt hũgaros: ab hijs saracenis ꝑmunitiõe arcis audacť pu

gnātib⁹ vt hūgari cadauer saracenī rapēt hoc audito: Opus: ge
orgi⁹: ⁊ bors milites bellicosi ꝓcitato ipetu i modū fulguris irru
crūt sup illos. Quosquidē op⁹ nimiū audacter psequēs vsq; ad
vrbis portas fugauit: pugnatores iactabāt lapides ⁊ sagittas ꝺ
pugnaculis ciuitat⁹: op⁹ tū sine lesiōe rediit. Jutea aūt geor gi⁹
⁊ bors exortati sūt hūgaros qui cor p⁹ saraceni rapuerī ⁊ in turpi
tudinē ꝓiecerūt. Jn ttio vo mēse obsidiōis quedā puella hūga-
rica olim illuc ꝑ captiuitatē abducta i q̄rta feria ciuitatē succēdit.
Flabat aūt subsolan⁹ vehemētissime cūctaq; edificia occupauerī
icēdia. Exercit⁹ itaq; hūgaror irruit i ciuitatē ea pte q̄ muri eius
ꝑ tormēta iaz corruerāt ⁊ grecos saracenos atq; bulgaros crude
lit trucidarūt: qui āt residui fuerāt cū nicota duce eor fugierūt i ar
cē: hūgari ergo capta ciuitate sequēti die postq̄m ignis resederat
vidētes scrobes grecor. Discēdētes tulerī exide aur multū ⁊ ar
gētū lapides ꝑcios as gēmasq; ꝑlucidas ⁊ thesaur fere iestiabi-
lē: in cui⁹ ptitiōe orta ē discordia int regē ⁊ ducē: nullusq; fuit ex
hūgaris qui ibi locupletat⁹ nō fuisset. ſPorro i arce recluſi roga
uerūt regē ⁊ duces vt eis vitā ⁊ libtatē donarēt: arcez ⁊ vniuersa
sibi vēdicarēt. Adanib⁹ itaq; reg⁹ ⁊ ducū i fidei pign⁹ extēsis qō
cos ampli⁹ nō lederēt: oēs qui i arce erāt descenderūt: At dux ni
cota portās argētū iconā scissime genitric⁹ dei sp vgis Maria cū
magna multitudīe populi veniēs i ptātez ducis geysē se ꝓtulit.
Sciebat. n. geysaz ducē deuotū deo ⁊ captiuos seu afflictos mi-
sericordie viscerib⁹ refouētē. Ad man⁹ āt reg⁹ salomōis pauci ve
nerūt: qr nouerāt ipsuz esse auster ⁊ pessimis ꝓsilijs vid comit⁹ i
oībus auscultātē. qui vid deo ⁊ hoīb⁹ detestabilis erat. Cūqz vi
disz rex plures ad ducē ex illis ꝓfugisse paucos āt ad se plurimū
indignat⁹ ē. Cū aūt reuersi eēnt cū thesauro iestimabili venerūt i
villā Buzias i ꝑdiuz vyd: volebatq; diuidere thesaur ⁊ capti-
uos ⁊ illos etiā qui ad fidē illor venerāt de castro. Dux āt regii
hoc ꝓhoicēs diuidere nō potuerūt: hec ergo causa fuit malor ⁊ se
miariū discordie int eos: sz ꝑterea thesaur cū diuiderēt rex cū cō
silio vid. Et franck epi ⁊ Radoan filij bugar ⁊ Jlia generi vid
in q̄ttuor ptes diuisit. Et q̄rtaz ptē duci de tribus ptibus vt vnā
haberet cū oībus militibus: scōam aūt vid: tertiam aūt Jlia:
vnde dux valde molestatus est.

De discordia regis salomõis & ducis geyse & ladislai.

Interea imperator grecorum audita liberalitate ducis geyse misit ad eũ nũccios ad firmãdã pacẽ & amicitiaz. Dux aũt remisit ei oẽs captiuos & omẽs qui ab arce descenderant. Ad regẽ aũt salomonẽ rex nequaq̃z misit grecorum: vñ rex salomon sup geysam ducẽ magis inuidie faucib9 ac magis exarsit: Comes etiã vid pnicaciter instigabat regẽ vt ducẽ geysam expelleret & ducatũ eius sibi de lcui posset vendicare: & hoc facile fieri dicebat: eo q̃ rex multoplures milites q̃m dux haberet: nec hoc differendũ sz magis accelerandũ esse suggerebat: seduccbatqz regem hoc ꝓuerbio. Dõ sicut duo gladij acuti in eadez vagina cõtineri nõ possent: sic nec nos in eodem regno ꝓregnare potestis. Rex ergo venenosis vbis comitis vid tragefactus odiũ & ranco rem ꝓcepit. Exinde itaqz querebat oportunitatẽ aut capiẽdi ducem geysam p insidias aut bellandi: dissimulabat tñ rex & similata amicitia dimisit ducez abire in ducatũ.

De dolositate regis bellisqz duobus ducũ contra regem & de victorijs eorundem.

Ost hec itaqz misit rex ad vtrũqz ducẽ vt ambo simul ad regẽ venirent & cũ exercitu sup nijs castr grecorum ꝓficiscerent. Rex enĩ dolose intendebat eos ꝓdere vt si ambos ĩprouisos capc posset de ceto securus fuisset. Duces aũt insidias regis pquirẽtes aut pcipientes sibi caute ꝓsulerũt Ladislaus cũ medietate exercit9 in ptibus nijr remãsit. Geysa vo cũ rege ꝓfect9 est nec ausi sunt quidq̃z molestie ei inferre: qr ladislauz in manu valida fratris vltorez fore nõ dubitabãt. Intea viri de nijs multã in auro & argẽto & p̃ciosis pallijs regi & duci habundãter obtulerũt: deinde reuertẽtes ab vrbe kene rex & dux ab iuicem sũt diuisi. Ladislaus aũt consilio fris sui de ciuitate Byhor iuit in ruscią querere auxiliũ amicorum suorum vt ꝓtra machinamẽta regis sese p̃muniret. Jam enĩ oĩbus ĩnotuerat ĩiuria & discordia regis & ducũ: post hec collectis exercitib9 nũccijs frequẽt missis Tandẽ rex & dux venerũt strigoniũ ibiq̃z ex cõducto vtriq̃z eorũ tantũ cũ octo boĩbus ĩter epõs & principes nauigauerũt in insulam ciuitati ꝓximã ad colloquendũ vbi diu semetipsos incusantes & excusantes: tandẽ roborato fedcre pacis Geysa redijt ĩ du

catum. Rex aũt venit in albã: post hec misit ad heysaz ducẽ: rex vid deo detestabilẽ ⁊ ernei mansuetũ quos geysa fecit caute custo dire: ꝑtimore traditiõis vid misit etiã dux ad regez: epũm wara- dien. ⁊ nequã vatha quos ⁊ rex fecit similiter custodire. Rex aũt de villa megyer iuit vsus flumẽ rapcha in ocursuz triũ ducũ the- utonicoꝝ quos in auxiliũ sibi ꝓra ducẽ geysam expectabat. Qꝛ vo dux nec frẽm suũ pñtez habebat nec amicoꝝ auxiliũ misit vid ⁊ ernei ad regem data treuga a festo scĩ Martini vsqz ad festuz scĩ georgij: quo audito rex misit vathan ⁊ epũm waradien. Porro eo tempe rex natale celebrauit in loco qui dicit geminũ castellũ: deinde venit zalã vbi marcharth dux theutonicoꝝ ⁊ vid instiga- uerũt regẽ vt ducez debellaret: suggerebat enĩ vid regi hoc ⁊ hu- iuscemodi. Ecce nũc facile potes ⁊ indubitãter ducẽ deuincere qꝛ destitutus est omĩ auxilio: ⁊ si distuleris euz aggredi vsqz ad da- tas inducias erit spes euadendi. Cunqz rex salomon venisset ad zegzard ⁊ castra mecatus esset sup locum kestelci venit audire ve spas in monasterio sci saluatoris: post vespas vo in monasterio vid ⁊ alij consuluerũt regi dicẽtes. Dñe: noueris qꝛ ladislaus in ruscią iuit ⁊ lamptus in poloniã ꝓducere exercitũ fratri coꝝ: duci geyse sepe ꝓsuluim⁹ tibi ⁊ nũc veniatis sup ducem qui venaꝛ in ingwã: noctis in silẽtio impetũ faciam⁹ sup eum: capiam⁹ euz et oculos eius eruam⁹: ⁊ cũ ladislaus ⁊ lamptus venerint vel exer citũ secũ duxerint ꝓra nos stare nõ possint. Et cũ hec audierint etiã regnũ intrare nõ audebunt: ⁊ potestis facere qꝛ oẽs ꝓsiliarij sui tibi fideles sunt: ⁊ ducatuz mihi dabis ⁊ ita cõfirmabis coro- nã tuaz. Rex aũt hoc audito ꝓmisit se cogitatuꝝ vsqz ad matuti- nas: ⁊ placuit cõsiliũ ante oculos ei⁹. Abbas aũt eiusdez loci no mĩe villerin⁹ latinus qui erat in abscõdito loco clausus q̃si deum ꝑcans in mõasterio audiuit cõsiliũ qñ factũ est. Qui statim nũcci um misit ad ducẽ ⁊ lr̃as vt sibi de rege caueret. Cũ aũt nũccius ad ducẽ venisset: erãt ibi iniqui ꝓsiliarij ⁊ ipsius ducis traditores pe trud. s. zounuk ⁊ bykas: qui dixerũt. Dñe dux ne timeaſ quoniã abbas ebriosus est ⁊ ĩ ebrietate sua ad vos nũccium misit ⁊ nescit quid loquaꝛ: hoc autẽ dicebãt qꝛ volebant tradere ducem in ma- nus salomonis. Dux aũt in illis cõfidens ibidez scz in ingwam venabaꝛ: sz frẽm suum ladislaũ misit in bohemiã: qꝛ iam tunc re-

uersus erat de ruscia sine subsidio vt rogaret Othonē ducem bohemor vt ipsis ī necessitate positis auxiliaret: in codē mane qñ rex se cogitatur statuerat: cū venisset ad matutinas Abbas idem abscōdit se in monasterio vt audiret ꝓsiliū: eo q̄ fidelis erat duci q̄ filius fundatoris ecclie sue fuerat. Cantatis igit matutinis cū oēs exiuissent: rex ⁊ vid ibidē remanserūt ⁊ tale cōsiliū statuerūt sicut vid regi facere laudauerat: hoc aūt ꝓdictus abbas audierat monachalē statim deponēs habitū ⁊ laicalē induēs: gladiumq̄ accingēs ascēdit equū: ⁊ venit citissime ad ducē quē mane dormientē īuenit ⁊ excitauit eū dicens ei. Fuge dux ⁊ si nō fugeris statiꝫ milites salomōis ad capiendū te appropinquāt. Dux vō collecto exercitu suo voluit vt citissime iret in ptes bohemie ꝓ frē suo ladislao: sꝫ rex obuiā ei veniebat. Regebat aūt vid sic regē sicut magister discipulū: eratq̄ sibi de iure sine omī iure subdit⁹: qđ cauendū est omībus hoībus: sꝫ maxie regibus lactatusq̄ est pessimo vid ꝓfidi cōsilio mouit exercitū sup ducē. Dux vō cū exercitu suo obuiauit regi in kemey: principes aūt ducis īmo traditores: miserūt clāculo nūccios ad regem dicētes. Qđ si rex eos ī dignitatibus teneret ⁊ in grām suscipet: ipsi in bello relicto duce ad regem ꝓfluerent. Rex aūt certificauit eos sup hoc pscito iuramēto ⁊ securus tūc trāsiuit tyscią glaciatam sup ducē. Cūq̄ appropinq̄ssent ad plium: rex apud eccl'iam filij nog armauit se ⁊ coaduna uit agmia sua ad dimicandū ⁊ impetū fecit sup ducem: ac ducē auxilio suor fraudulēter ōstitutū supauit. Principes aūt geyse petrud ⁊ bykas in ipso plio cū tribus agmībus castror verterūt se ad salomonē sicut sibi ꝓmiserant. Dux vō geysa q̄zuis maxia pte exercitus sui esset destitutus nō tamē abhorruit vno tantū agmine stipatus ꝓtra triginta salomonis agmia senissimū pliū cōmittere. Traditores aūt fugiētes leuabant clipeos suos ī signū qđ regi dederāt: quēadmodū iudas traditor qui dederat signum ne milites regis eos psequerent. Exercitus aūt regis ignar⁹ ꝓ ditionis signi ⁊ videntes agmia ducis fugere psecutus est ea vsq̄ ad interemptōem: ita q̄ vix pauciss'imi ex illis traditorib⁹ mortem euaserunt ⁊ vtinā ex eis nullus euasisset: qui dñm suū benefactorem scelerantissime tradiderunt. Omībus aūt militib⁹ suis ꝓeuntibus declinauit dux a bello: transiuitq̄ tyscią ī chotyd

⁊ Georgium nigrum capellanū suum ad frēm suum ladislaū trās
misit vt q̄citiꝰ posset ad cū festinaret. Juancā vo clericū suū fra-
tum misit ad lamptū. Cunq; geysa equitasset vsq; vaciaz obuia-
uit fratri suo ladislao ⁊ othoni duci sororio eoꝝ cum auxilio vali-
do venientibꝰ. Cunq; dux geysa vidisset frēm suū ladislaū p̄ ni-
mio dolore flebat: qꝛ bonos ⁊ fideles suos amisisset ⁊ de tradito-
ribꝰ cōquerebat. Ladislaus aūt animo fortis frēm suū confortā-
bat ne fleret: ſz potius omīpotētis dei clementiā exoraret: vt vi-
ctoꝛez victis subiugaret: quēadmodū forma belloꝝ est. Rex aūt
⁊ dux ante q̄dragesimā pugnauerant in kemey q̄rta feria post do
minicā qua cantat. Exurge. In hoc aūt bello opus filius mar-
tini de genere vecellini miles glorioſus militē ducis nomine pe-
trū audacissimū sup equū submirceuz: ceteroſq; p̄cedentē radian
te lorica ⁊ deaurata galea pſpicuū atq; ad conflictuū milites, puo
cantē singulari certamīe supauit. Nam de agmīe salomōis ad p̄
dictū militez solus opus sup giluū equuz in lorica cutullata euul
sus in modū fulminis ictu lancee rupta lorica petꝝ p̄ mediuz coꝛ
transfixit: in eodem aūt bello tantā stragem crebꝛis ictibꝰ gladij
sui fecit opus q̄ p̄ nimia recipꝛocatiōc ictuū dextra eius obrigue
rat ⁊ capulo gladij sui adheserat. Rex aūt salomon ⁊ maxīe the-
utonici mirabant de potentia ⁊ audatia opus in p̄lio: rex victo-
riam potitus transiuit tyſciaz congelatā in thoꝛoyd: ⁊ descēdit in
curia filij petri ibiq; audiuit geysaz obuiasse ladislao ⁊ othoni du
cibꝰ cū valida multitudine pugnatoꝝ ad se venientē: vid vo de-
testabilis vrgebat regez his verbis. Moniter exercitū eius cōfe-
cimus: nobiliores occidimꝰ: timorem ei īmisimus: ⁊ nūc seruos
cōgreganit: messores coadunauit: ⁊ eoꝝ agmine se stipauit. Ni-
hil ergo de eis debemꝰ dubitare quin eos in momēto deuorabi-
mus. Bohemicū vo agmē omībꝰ consodalibꝰ in eis aquiescen-
tibꝰ ego cū bachiensibꝰ p̄mature mortis piculis afficiaz. Erney
aūt semp̄ pacis amatoꝛ cū hoc audiuit flebat: quē cū salomon vi-
disſz flere dixit. Comes erney videt mihi q̄ tu fidelis sis duci tā-
tūmodo apud me simulatꝰ manes: cui erney respondit. Mequa
q̄m domīe: ſz nollem q̄ cū fratribꝰ tuis pugnares ⁊ vt milites in
terficerent se adinuicez filiꝰ patrē vel pater filiū. Deinde wid co
miti dixit Ernei tu laudas domīo pugnare cū fratribꝰ ⁊ dicis: qꝛ

falcatores ⁊ furcãtes coadunasset: vide qꝛ mille falcantes qđ in-
cidũt decem millia furcatoꝝ cõgregare nõ potuerunt ⁊ absqꝫ deo
numerare nõ valebũt: nobis aptũ est ꝓ rege mori sꝫ esset melius
vt potiori vteremur cõsilio. Rex ergo in v̀bis vyd confidens fe-
stinauit cũ exercitu suo: ⁊ in quarta feria descẽdit in rakus: sꝫ ⁊ du
ces Geysa Ladislaus ⁊ Otho ac totus exercitus hungaroꝝ qui
erat cũ eis descẽderũt circa vaciã: fuit aũt ibi magna silua ⁊ nemo
in ea manserat: p̃ter vnũ heremitã nomĩe vacꝫ scẽ vite: ex cuius
nomĩe dux geysa illi ciuitati postea ibi cõstructe nomẽ imposuit.
Cum igit̃ exercitus p̃dictus salomonẽ ꝯtra se expectaret: duces
quodaꝫ mane in equis causa ꝯsiliandi: stabant in loco vbi modo
est capella lapidea btĩ petri apostoli: tractãtes q̃liter sint pugna-
turi: ⁊ dum ibi starẽt clara die vidit btũs ladislaus visioneꝫ de ce-
lo: ⁊ ait ad geysam ducẽ frẽm suũ: vidisti aliquid: qui respõdit ni-
hil. Tũc btũs ladislaus subiũxit: dum starem⁹ hic in ꝯsilio: ecce
Angelus dñi descendit de celo portãs coronã aureaꝫ in mãu sua
⁊ impressit capiti tuo: vñ certus sum ꝙ nobis victoria donabit̃.
et salomon exul fugiet debellat⁹ extra regnũ: regnũ v̀o ⁊ corona
tibi tradet̃ a dño. Cui geysa ait: si dñs deus fuerit nobiscũ ⁊ custo
dierit nos ab ĩmicis nr̃is: ⁊ visio hec fuerit adimpleta edificabo
hic in loco isto eccl̃iam sacratissime v̀ginis Marie genitricis sue:
hoc dicto castra mouerũt ⁊ descenderũt in allodio qđ dicit̃ zingo-
ta: mons aũt quidaꝫ noĩe moniorod interiacebat exercitũ ⁊ luce-
scente quĩta feria volebãt p̃liari sꝫ densissima obscuritas supue-
niẽtis nebule eos impediuit. Nocte v̀o in sequẽti dexterarios su
os ꝑ abenas in manib⁹ tenẽtes ortum solis p̃stolabant̃. In di-
luculo aũt sexte ferie rex ordinatis agmĩbus suis equitauit trans-
uerticẽ montis moniorod: ⁊ p̃cepit salmarijs vt in latere eiusdeꝫ
montis remanerẽt: q̃ten⁹ hostes vidẽtes turmas illoꝝ nõ sarci-
nas sꝫ in p̃sidio ꝯstitutos esse putarẽt. Hyd aũt dicebat: statim
vt exercitũ nr̃m viderint fugiẽt: sꝫ ⁊ duces summo mane suas aci-
es ordinauerũt. Cunqꝫ ladislaus se armaret in terrã se ꝓstrauit:
⁊ omĩpotentis dei clementiã postulauit ⁊ btõ Martino votũ vo
uit: vt si dñs ei victoriam cõcederet in eodeꝫ loco eccl̃iaꝫ in hono
re btĩ Martini cõstrueret: qđ ⁊ factum est. Et in medio siquidem
Bihoriensi agmĩe ladislao locato ex sinistra ꝑte: othoneꝫ v̀o ex

dextera constituerũt: geysam vo in nitriensi agmie in medio col-
locauerunt: preterea ex vtraqz pte ter tria agmina quaternatim
connectẽdo ꝓseruauerunt. Cunqz rex de monte descenderet: ex-
ercitus geyse que inferiori loco erat videbaꝫ eleuantior cũctis ex
ercitibus salomonis: Quo viso dixit erney ad comitẽ vyd: miz
est si agmina ista fugiãt a facie nostra: qz danubiũ post dorsuz eo-
rum nõ dimisissent: sz puto vt ipsi ꝓposuerũt vincere sine mori.
Dux aũt ladislaus ante exercitũ suũ sup arduz equum residens
gratia exhortãdi suos ⁊ animãdi in girũ flexit habenas. Cũqz te
tigisset veprẽ lancea quedam h ermellina albissima miruz in mo
dũ lancee eius insedit ⁊ sup ipsam discurrẽdo in sinũ eius vsqz de
uenit. Cum aũt ꝓmissum esset pliũ: comes vyd ⁊ bachiẽses i pri
mo ictu a bohemis miꝛabiliter sũt ꝓstrati. Ladislaus aũt dux cõ
mutauerat signa sua cũ vexillo ducis geyse: ea intentiõe qꝫ salo-
mon audatius inuaderet illud agmen in quo signa geyse gestabã
tur putans esse agmẽ geyse quẽ nuper deuicerat. Dux aũt ladis-
laus affectabat custodire frẽm suuz geysam ducẽ ab insultu salo-
monis: ⁊ ideo primos ipetus belli i se maluit expiri. Rex itaqz
cũ venisset ad agmẽ ladislai: ipso cognito timore eius pterritus
ꝑcepit signiferis declinare agmia sup agmina ducis geyse. La-
dislaus aũt videns regẽ ptimore diuertisse a se ipse primus oiuz
irruit sup agmina regis. Cunctiqz milites sui impetũ fecerũt sup
eum atergo. Sz ex aduerso geysa dux cũ suis acriter inuasit eos-
dem: milites aũt ladislai: agmia salomonis tanqz in cortinis re-
tro respiciẽtia terribili tinitu gladioꝝ sauciata in morte conclusę-
rũt crudeli. Sz extrauerso milites geyse pocula dire mortis eis-
dem ꝓpinarũt. Cedunt theutonici fugiũt latini locũqz fuge nõ
inueniũt ⁊ cadũt ante hungaros vt boues in macello. Rex antẽ
salomon fere omĩbus suis interfectis aufugit ⁊ in zigetsen danu-
biũ transiens añ opus martini filio venit tandez in moson ad ma
trem ⁊ vxorẽ: ꝓsecutusqz est eum ⁊ suos exercitus ducuz a mane
vsqz ad vespam: in ꝑfato nanqz ꝑlio nõ soluz theutonici aut la
tini ceciderũt: sz maior ps milicie regni hungarie dicit corruisse.
Duces aũt geysa ⁊ ladislaus triũpho victorie diuinit9 sublimati
sup cadauera interfectoꝝ deo ter laudes ꝓclamauerũt. Dux aũt
ladislaus sicut erat semp eximie pietatis videns tot millia inter-

fectoꝝ: q̃zuis inimici eius fuissent qui occisi erãt: tamen cõmota-
sunt omia viscera eius sup̄ illos ⁊ fleuit eos amare: scindens sibi
genas ⁊ capillos planctu magno tanq̃z mater in funere filioruz.
Postea de spolijs eoꝝ constructa est ecclia de moniorod. Mar-
charth v̄o dux theutonicoꝝ ⁊ Sẽtepolug dux bohemorũ capti
sunt militib⁹ suis interfectis ⁊ ipsis grauiter vulneratis. Cunqz
ladislaus p̄ambularet gemẽs in cadauerib⁹ mortuoꝝ videns ca
dauera erney comitis: statim de equo ꝓsilijt ⁊ ipsuz amplexat⁹ ẽ
cui flens dicebat erney comes pacis amator: doleo sup̄ te q̃si sup̄
frẽm meuz: qꝛ cor tuũ ⁊ consiliũ tuũ pace plenum erat. Quẽ ma-
nu ꝓpria leuans osculatus est eũ. Precepitqz militibus suis vt
eum Bacie honorifice sepelirent. Cũqz idem ladislaus ex alia p̄
te ambularet: vidit cadauer vyd: ⁊ ait. Doleo sup̄ morte tua q̃z-
uis nobis semp̄ inimic⁹ fuisset vtinã vixisses ⁊ ꝯuersus fuisses et
pacem inter nos firmasses: sz miror qꝛ de genere ducũ non fuisti:
cur ducatum volebas nec de ꝓpagine regũ q̃re coronã optabas
video nũc quia cor quod ad ducatũ anhelabat lancea p̄foratũ ia-
cet: ⁊ caput quod coronã optabat gladio scissum est: sz ⁊ ipsuz se-
pelire p̄cepit. Milites ergo geyse ⁊ ladislai qui ꝯsilio vyd in bel
lo de morte fratꝝ vel filioꝝ amaritudine ꝯplexi fuerant statim de
equo descenderũt ⁊ pectus cũ cutello scindẽtes ad oculos suos di
uerterũt ⁊ terrã in oculos eius ꝓijcientes dixerũt. Nunq̃z oculi
tui rebus ⁊ nobilitate saciati sunt: nũc aũt oculos tuos ⁊ pect⁹ ter
ra saciet. Dux aũt bohemoꝝ otho qui aĩaz suã ꝓ eis posuerat co
piose remuneratus repatriauit. Cunqz salomon venisset ad mo-
son vidẽs mat̃ eius fleuit sup̄ eũ sicut debz sup̄ vnicũ filiũ suũ qui
tãtis bõis a deo priuat⁹ fuerat ⁊ ĩcrepabat dicẽs. Fili charissime
nũq̃z ꝯsiliũ meũ audisti nec ꝯsiliũ erney nec ꝯsiliũ alioꝝ fidelium
tuoꝝ: sz sp̄ acq̄escebas ꝯsilio vyd: ⁊ ecce destruxisti te ⁊ tuos: nõ-
ne sp̄ laudaui ⁊ dixi q̄ sufficit tibi corona hũgarie ⁊ vt dares duca
tũ ĩ pace frĩb⁹ tuis: nũc aũt vyd dux eẽ nõ potuit: nec tu ãpli⁹ co-
ronaberis. Quo audito rex irat⁹ voluit mr̃ez suã ĩ faciẽ p̄cuttere
cui⁹ manũ vxor sua retinuit: iã enĩ cognouerat rex salomõ q̄ nõ
auxiliaret̃ ei dñs ĩ bello: ⁊ in eadẽ nocte collegit se festinant̃ ĩ mo
son ⁊ posõ que castra iã pridẽ muniuerat: mr̃ez quoqz ⁊ vxorẽ suã
qñ ĩ p̄liũ iuit illic reliquerat ob quã causaz vict⁹ in p̄lio obtĩorẽ.

Quomodo deuicto fugatoqz Salomone rege. Rex Geysa primus extitit coronatus.

Quo duces geysa ⁊ ladislaus cū exercitu albam venerunt. Deinde castrum ponte Bobuch ⁊ albam: ⁊ alia castra fortissimoꝝ militū p̄sidio muniētes: dimissoqz exercitu habitabāt in hūgaria. Tūc geysa dux magn⁹ ꝓpellētibus hūgaris coronā regni suscepit. Post coronatiōem aūt veniēs in locū vbi facta visio fuerat ⁊ cepūt cū frē suo ladislao ꝓponere de loco fūdamēti ecclie ad honorē v̄gis mīis fabricande. Et dum ibi starēt iuxta vaciaz vbi nūc est ecclia bti petri apostoli apparuit eis ceruus habēs cornua plena ardētib⁹ candelis

cepitqz fugere coram eis versus siluaz ⁊ in loco vbi nūc est mōa-
steriū fixit pedes suos: Quē cū milites sagitarēt ꝓiecit se in da-
nubium ⁊ eum vltra non viderūt. Quo viso btūs ladislaus ait
vere non ceruꝰ sed angelꝰ dei erat: ⁊ dixit geysa rex. Dic mihi di
lecte frater: quid fieri volūt omēs candele ardētes in se ī cornibꝰ
cerui. Respōdit btūs ladislaꝰ nō sunt cornua sz ale: non sūt can-
dele ardentes sz pēne fulgentes: pedes vo fixit qz ibi locū oemō
strauit vt ecclīam btē virgini nō alʒ nisi hic edificari faceremus:
vt aūt locus prime visiōis non sit sine edificio a geysa rege ⁊ suis
fratribꝰ decretum est vt ibi capella in honore btī petri principis
apostolorꝫ fundaretʒ. Rexigitʒ geysa fundauit ecclīam vaciēsem
⁊ dotauit eā predijs multis ⁊ possessionibꝰ: non solū ecclīaz illā
verū etiā Budensem cui ꝓstituit tributum de pesth ⁊ tres villas
in Simigio ac ornamēta ꝑciosa. Eo tpe bissēni vnanimiter ro-
gauerūt regē geysaz vt si eos libtate donaret: ipsi insultus regis
salomōis omnio cohercerēt: ita qꝫ nec auderet exire de mason ⁊
poson ad tentandā hūgariam. Rex aūt geysa se petitiōi eorꝫ cō-
descensuꝫ ꝓmisit: si ipsi hoc qđ ꝓmiserant adimplerēt. Bissēni
itaqz cū principe eorꝫ zultan nomīe equitauerūt supꝫ regē salomo
nem. Rex aūt salomō marchionē theutonicorꝫ ꝓmissa peccunia
ī auxiliū asciuit. Cūqz obuiā ageret bissenis marchio vidēs hor
ribiles aspectu ⁊ terribiles timuit ꝑsertim qz subijt in mentez sibi
q̄z miꝛabiliter ꝓierant ꝑ hūgaros: villermꝰ ⁊ poth ⁊ marchard
duces. Dixitqz regi simulatorie qꝫ in q̄dragesimali tpe bellū nō
cōmitterēt. Sz si rex vellet confligeret: ⁊ si bissēni ꝑualerent tūc
ipse indubitāter regi auxiliaretʒ: ⁊ sic ascendit cum suo exercitu in
montem bachy ⁊ inde ꝓspiciebat conflictus ꝑliantium. Cū aūt
venissent ad conflictum Bissēni fugerunt a facie salomonis sicut
fluit cera a facie ignis: ⁊ multis ex eis intʒfectis: alios ī stagno fer
cen submersis: pauci cū zultan fugiendo euaserūt. Victis itaqz
bissenis marchio peccuniaz petiuit a salomone cui ille nihil de-
dit: ipse aūt minabaʒ ei qꝫ eum ante impatorem accusaret: qz ꝑti-
more se ostendere non esset ausus vilissimis bissenis. Marchio
itaqz predictus nomine hermich iratus voluit venire supꝫ Sa-
lomonem: sed timens impatorem: cessauit ⁊ tristis reuersus est
ad propria.

Ostea aūt rex Salomon metuens geysam regez
& ipsius fratres cum rebus & familia stiriam intro-
iuit & in claustro Agmundo matre & vxore relic-
ctis in mesan est reuersus: volens collecto exerci-
tu inuadere fratres suos. Cunqz de die in diem sa-
lomon deficeret: sed illoz ꝓcessus recipet felicia incrementa cō-
fusus ad cesarem direxit gressus suos vt ei auxilium tribueret in
hungariam reuertendi: et licet peccuniam dedisset affluenter ꝓ
militibus solidandis: theutonici tamē & latini cum ipso ob metū
non venerunt hungarorum. Rex aūt salomon conquerebaī ce-
sari de amissione regni dicens. Quod de regno suo violenter ect
expulsus: & nō tantū sibi sz magis impio cesaris hec iniuria esset
illata: & dicebat in tanto tua quippe hūgaria tuum regnū in quo
me regem constituisti me regnāte optima regni illius tue maiesta
ti gratanter offerebaī annuo censu & scōm mandatum tuuz tibi
seruicbaī. Nūc aūt hec omia tibi deneganī ab his qui impio tuo
detrimēta machinanī. Quapropter venias in hūgariam & tuaz
vleiscaris iniuriaz sup hostes tuos & regnū tibi vēdices: his igiī
vbis impator motus cum magno exercitu intrauit hungariam.
Alimentum vo ad vsum sui exercitus habūde nauigio ferebaī i
danubio. Cunqz venisset impator ad flumen vag: salomon acce
ptis tribus agmibus equitauit de scmpte sup nitram. Exeuntes
autem iuuenes confligebant secum: nūc his nūc illis fugientib9
& diu sine vulnere certantibus. Opus miles electus ex militib9
sedens super dexterarium suum irruit super portam ciuitatis et
vnuz de pugnantibus fulminauit. Nitrienses vero de morte so
cij sui turbati: acriter ingemebant in opus iaculantes lanceas de
xtrarium eius interfecerūt. Ipse autem fortiter eis resistens ille
sus euasit. Inde ergo reuertētes theutonici narrabant impatori
audaciaz opus eius & incredibilem potentiam in prelio. Impa-
tor autem accersito eo magnis cum laudibus cōmendauit & ver-
bis dulcib9 gratificauit. Quesiuitqz a salomone: si apud geysaz
& ladislaū essent multi taz boni milites. Salomon aūt intēdens
laudare hungaros: in ꝑmeditate respondit: multi sunt inquiēs

etiã multo moliores. Cui impator: si ita est talibus militibus repugnãtibus nõ recupabis regnuz. Rex aũt geysa audiẽs impatorez puenisse vaciã prudẽti vsus cõsilio iussit attentare ⁊ demulcere p̃riarchaz aquilegiensez: cui⁹ consilijs impator plurimum ascultabat: simul etiã oẽs duces theutonicoꝝ ꝓmittẽs eis multã peccuniã si impatorẽ reuerti facerẽt. P̃riarcha igit̃ ⁊ duces muneribꝰ illecti ⁊ auri amore capti: satagebãt varijs figmẽtis ĩducere impatorẽ vt reuerteret̃. P̃riarcha. n. finxit se vidisse somnuz cui⁹ cõiectura mãifestissime totũ exercitũ impatoris diuina vltõe piturũ: nisi q̃zcitius reuerteret̃: sz ⁊ duces finxerũt similit̃ se diuinit⁹ attonitos. Cõquerebant̃qz impatori: nescio quid opinari: mali ĩminere si nõ cito reuerterẽt̃. Sequẽti v̓o nocte: duces theutonicoꝝ ĩstruxerũt quosdaz astutos milites suos vt ipsi vociferando ⁊ clipeos suos alt̃natim ꝑcutiẽdo seditiõem ortã in exercitu simularẽt. Qd̃ cũ fecissent milites magn⁹ horror irruit sup impatorẽ ⁊ vniuersuz exercitũ: excogitate fraudis ⁊ simulatiõis inscium. Factus est itaqz tota nocte illa tumultus magn⁹ in castris Mane aũt facto cõuocauit impator p̃riarchaz ⁊ duces in cõsiliũ vt deliberarẽt quid nã esset agendũ. P̃riarcha ergo ⁊ duces peccunia corrupti modis oĩbus ꝯsuluerũt ei vt reuerteret̃. Cesar ãt ingenijs deceptus simulans se salomoni in posteꝝ auxiliaturuz destructis nauibus in theutoniã reuersus est.

De fuga regis salomonis.

T rex salomon spe fraudat⁹ gemebũdus ac mestus collegit se in poson. Cõfortatũqz est regnũ in manu geyse regis: ⁊ ex eo tpe vocat⁹ est magn⁹ rex: ducatũqz dedit fratri suo ladislao. Dux aũt ladislaus obsedit castꝝ poson multis diebus milites v̓o salomõis de castro exiebãt ⁊ cũ militib⁹ ladislai decertabãt. Salomõ aũt ⁊ ladisla⁹ aliqñ exiebãt signa sua cambiẽtes ⁊ velut milites pugnabãt. Cõtigit aũt vt ladisla⁹ ĩ meridionali silẽtio ad castꝝ vẽiret: vidit aũt salomõ vẽinetẽ mutatꝰ armis ignorabilit̃ exiuit ad eũ: sz nec eũ ladisla⁹ cognoscebat: milites v̓o salomõis sup castra sedẽtes illos aspiciebant. Putabatqz salomon illũ eẽ seruientẽ ⁊ ꝓpt̃ea inerat decertare cũ illo. Statimqz cũ ad eũ venisset ⁊ faciẽ eius respexisset: vidit duos angelos sup caput ipsius ladislai igneo gladio volãtes ⁊ ĩimicos ei⁹ minãtes

Quo viso salomon fugit in castrum cui milites sui dixerũt. Domine: quid est hoc qđ vidimus: nunq̃z te a duobus vel trib⁹ fugere vidimus: quid ergo nunc: quibus ipse dixit. Noueritis q̃ homines nõ fugissem: sz iste nõ est homo: qz ꝓtegunt euz ignco gladio angeli. Quo audito mirabant vnde ipsuz magis timere cepunt: milites vo eiusdez salomonis necessitate compellẽte ad ladislaũ veniebãt: ipse vero eos ducali libertate z benignissima largitate refouebat z ad dñm suuz reuerti libere ꝑmittebat. Rex aũt magn⁹ eo tempe natale domini in zugzard celebrauit. Quo petente Archiepũs Desiderius solennem missam celebrauit: et sermõe lucidissimo animuz regis deliniuit z ad bonum pacis inclinauit. Celebrataq̃z missa oĩbus rite ꝓactis ꝑcepit rex vt oẽs egrederent ꝓter episcopos z abbates. Tunc rex cum lachrymis ꝓstratus est archiepiscopo z alijs ecclesiasticis ꝑsonis seu ꝑclaris: dicebat se peccasse: quia regnuz legittime coronati rege occupauerat: promisitq̃z regnũ redditurum Salomoni cũ pace firma hoc modo. Qđ ipse coronam iure teneret cuz tertia tamen ꝑte regni que ducatui appropriata erat. Salomon quoq̃z duas ꝑtes regni coronat⁹ teneret quas prius detinebat. Episcopi ergo letas deo gratias egerũt: quia regem spũssancti gratia visitatione compunctũ z illustratum esse videbant. Tunc rex magn⁹ missis nunciis ad regem Salomonem explicauit ei ꝑ litteras modum pacis ꝑtaxatum. Incurrẽtibus itaq̃z nunciis z super hac re diuersis diuersa sentiẽtibus consumptio reconciliationis effectum sortiri nõ potuit. Interea rex magnus in grauem egritudinem incidit z. vij. kl'as May. viã carnis vniuerse virtutib⁹ adornatus est ingressus. Erat enĩ fide catholicus: deo deuotissimus z princeps christianissimus. Regnauit aũt tribus annis et vacie tumulatur in ecclesia beate virginis quaz ipse cõstruxit: in primo etiam anno regni sui validissima fames regnum hungarie afflixit.

De coronatiõe sci regis Ladislai primi fratris Geyse filij Bele similiter primi: ⁊ de exercicijs eiusdem.

Edita vo morte regis magni: ꝓuenit vniuersa multitudo nobiliũ hũgarie ad fratrẽ eius ladislaum. Et eum cõmuni consensu parili voto ⁊ consona voluntate ad suscipiendum regni gubernacula concorditer elegerũt: imo fere magis affectuosissimis precibus ꝓpulerunt. Oẽs enĩ nouerãt ipsum esse vestitum consumatione virtutum: fide catholicum: pietate p̃cipuũ: largitate munificũ: charitate conspicuũ. Emicuit quippe q̃si stella matutina in medio nebule: fugãs tedia tenebrarum: ⁊ quasi luna plena lucet in

diebus suis: velut etiã sol refulgẽs sic effulsit in populo suo: q̃si
adeps sepatus a carne. Et cũ leonibus ⁊ vrsis lusit q̃si cũ agnis
ouiũ: nũquid nõ occidit gigantẽ ⁊ abstulit obprobriuz ex israel.
Cõuertit. n. ĩimicos suos vndiqz ⁊ extirpauit aduersarios: erat
enĩ magn⁹ ꝑm nomẽ suũ maximũ. Nam si ethimologie noĩs ei⁹
alludam⁹ ladislaus q̃si laus diuinit⁹ data populo dr̃: aus enĩ po
pul⁹ int̃pretat̃: dosis aũt dans vel datio siue datũ: prima. n. sil
laba noĩs ei⁹ laus est ꝑ ꝑagogẽ. Et q̃zuis ipsuz hũgari ĩ regem
absqz volũtate sua elegerũt: nũqz tñ in capite suo coronaz posuit
ꝓpter qd̃ poti⁹ celestẽ coronã optabat q̃m t̃renã. Et viui regꝭ co
ronã vsqz legittĩe coronaret̃ hr̃e noluit ꝓponẽs in eius aĩo vt si
firma pax int̃ eos esse posset: regnũ salomoni redderet ⁊ ipse du-
catũ hr̃et. Postq̃z aũt diuina dispẽsatiõe regni gub̃nacula susce
pit nõ mũdanã gloriã caducã ⁊ trãsitoriã sz celestez pr̃iam ⁊ diui-
nã gloriã toto cordis affectu ꝓmereri studuit. Semꝑ. n. timorẽ
dñi p̃ oculis habuit in oĩbus iudicijs suis ⁊ maxĩe in cauꝭ crimĩa
lib⁹ vbi vltio sine pena sãguĩs irrogat̃. Diuina quidẽ ĩspiratio-
ne illustrat⁹ sciebat: qd̃ rex nõ tam regat q̃z regat̃: vñ in oĩb⁹ iu-
dicijs suis mitigata legũ seueritate semꝑ vtebat̃ miꝭicordie leni-
tate. Erat. n. ꝯsolatio afflictoꝝ subleuator oppressoꝝ pius pat̃
orphanoꝝ: a cũctis enĩ regnicolis mutato ꝓprio noĩe pius rex
vocabat̃. Qui etiã victor honorat⁹ inclit⁹ august⁹ extitit nõ taz
noĩuz ꝓprietate q̃z reꝝ veritate. Adauxit. n. rempublicã hũga
rie: ipse pri⁹ dalmatiã atqz croatiam sue monarchie iure ꝑpetuo
subingauit. Cũ. n. rex zolomer⁹ sine liberis decessisset vxor eius
soror regis ladislai ab ĩimicis viri sui multis ĩiurijs p̃grauata au
xiliũ frĩs sui regis ladislai in noĩe iesu xpĩ ĩplorauit: cui⁹ iniurias
rex grauiter vĩdicauit: ⁊ croatiã atqz dalmatiã ĩtegralit̃ sibi resti-
tuit: quã postea a p̃dicta regina suo subdidit dominio: qd̃ tñ rex
nõ fec̃ ꝓpter cupiditatẽ: sz qꝛ ꝑm regalẽ iusticiã sibi cõpetebat he
reditas: quoniã quidẽ rex zolomer⁹ in primo gradu affinitatꝭ ei-
dem attinebat ⁊ heredẽ nõ habuit. Porro salomõ erat in poson
Reuerẽdissimi aũt epĩ laborabãt pacificare eos: rex aũt ladisla⁹
q̃zuis sciret salomonẽ nimis esse trucẽ ⁊ ĩpacibilẽ: victus tñ pie-
tate ⁊ maxĩe iusticia ꝯpellẽte: qꝛ ius legittimũ ladislaus non ha-
bebat ꝯtra eũ sz oĩa ex facto fec̃ nõ de iure: q̃rto ãno regni sui pa-

cificatus est cũ salomone: donãs ei stipendia ad regales expẽsas sufficiẽtia. Optimates aũt regni futura ꝑicula bellice cladis caute ꝑcauentes nõ patiebant̃ regnũ partiri cũ salomõe: ne nouissima fierẽt peijora prioribꝰ: salomõis aũt cauteriatã ꝯscientiã pre cõcepte iracũdie amaritudo laniabat. Cepit itaqꝫ fremebundus estuãti aĩo machinari dolos ĩ ꝑniciẽ innoxij sanguĩs ladislai: sed incidit ĩ foueã quaꝫ fecit. Eodẽ etiã ãno crux dñi que albe ꝯstituta fuerat ꝑcussa ẽ a fulgure. Rex autẽ ladislaꝰ deprehẽso flagitio cepit salomonez ⁊ ĩ wyssegrad retrusit in carcerẽ. Erat aũt apud salomonẽ bodus filiꝰ bokon ĩ carcere: hoc aũt nõ causa timoris fecit sꝫ ꝓ ꝯsanguineitate regis qui sꝑ minabat̃ facere peijora prioribꝰ ⁊ vt furor illiꝰ paululũ temꝑaret̃. Ipse eni assidue ꝓ salomone orabat vt ad legẽ dei ꝯuerteret̃. Si vero salomon ꝯuersus fuisset veracit̃ regnũ plenarie sibi restituisset ipse ducatuꝫ sibi elegisset: ⁊ q̃ꝫuis salomõ ĩ carcere fuisset: ladislaꝰ multomagis ei cõdolebat: sꝫ postmodũ salomõ rex dimissus de carcere ĩ eleuatiõe corꝑis scĩ stephãi regis ⁊ btĩ emerici ꝯfessoris astitit regi paucis diebꝰ: ⁊ tandẽ fugiẽs adijt ducez cunoꝝ qui vocabat̃ kutesk: cui iurauit ꝙ trãsiluanã ꝓuinciã ꝓprietario sibi traderet: ⁊ filiã eius in vxorẽ accipet si ille in auxiliũ eiꝰ sup ladislaũ veniret. Dux ãt kutesk inani spe seductꝰ cũ magna multitudine cunoꝝ inuadens hungariaꝫ: deuenit vsqꝫ ad ꝓuinciam castrorum vng ⁊ borsna. Quo audito rex ladaslꝰ irruit sup eos ⁊ cõtriti sunt a facie eiꝰ: ceciderũtqꝫ ĩ ore gladij multa milia cunoꝝ. Rex aũt salomõ cũ kutesk sicut auates auulsis pẽnis ab vnguibꝰ austurꝭ fugiẽtes euaserũt. Rex itaqꝫ ladislaꝰ tulit spolia eoꝝ ⁊ ĩ hymnis ⁊ ꝯfessionibus bñdicebãt deũ qui dedit eis gl̃iosaꝫ victoriã. Fecit aũt ꝯstrui ibidez eccl̃iam ad honorez dei oĩpotentis ob mẽoriam victorie: quã ibi adiutorio dei obtinuerũt. At rex salomõ cũ latrũculis cunoꝝ ĩuasit bulgariã ⁊ cõfinia grecie: vbi ab exercitu grecie imꝑatoris miſabiliter sũt ꝑcussi equibꝰ pauci valde euaserũt. Cũ eniꝫ vidissent cuni magnã multitudinẽ loricatoꝝ timuerũt valde: ceperũtqꝫ festinare vt transirẽt danubiũ priusq̃ꝫ ab hostibꝰ concluderent̃. Qui ergo loricas nõ hẽbant celerius ꝑ lenitate ꝑcedebãt. Salomõ aũt ⁊ sui atqꝫ alij loricati armoꝝ põdere ꝑpediti: ꝑcedentes socios tardius sequebant̃ ⁊ hyems erat: vingebatqꝫ

densissime repleuerantq3 niues oculos eoꝝ ⁊ preoccupāte nimi-
um densitate nō poterant videre socios suos qui p̄cesserant. Er
rantesq3 ferebant̄ ꝑ inania. S3 ⁊ hostes ꝑsequebant̄ eos comi-
nos. Cunq3 deuenissent ad quoddaz castrū desertū ⁊ vacuum in-
trauerūt illuc ⁊ tota die ⁊ nocte ibidem māserunt: hostes aūt cir-
cūdederūt castruz vndiq3: obsessi v̄o videntes se periculo famis
perire elegerūt magis pugnando mori q̄3 fame perimi. Sūmo
itaq3 diluculo exierūt in hostes ⁊ simul cum interfectorib⁹ suis in
terierūt ⁊ q̄3 plures ex eis occidebant̄ qui eos interficiebāt. Rex
aūt salomon fugiens cuz paucis vix euasit ⁊ facili cursu transiuit
danubiū: qꝛ glaciatus erat. Cunq3 venisset ad quoddaz nemus
magnū dixit suis vt ꝓ recreandis equis paululum repausarent.
Ipse vero deposito scuto finxit se cōfestim reuersurum ⁊ abijt in
opacas ꝑtes siluaruz suis nihil tale opinātibus absentauit se ab
illis: nec vnq̄3 vltra comparuit. Fractus quippe tot aduersis vi
sitatus a spū salutari qui ex ipsis aduersis nō est effectus durioꝛ:
nec contra iustissimā dei veritatem libo pugnans arbitrio: s3 ma
nu misericordissime corripiētis dei sentiens in recordatiōe cōmisso
rum ingemuit: ⁊ q̄ntum iuste humanitatis arbitratu pensari pōt
cum cordis contritiōe ⁊ satisfactione de peccatis suis penituit: ve
re felix necessitas que cōpellit ad meliora: nam reuera necesse est
vt quem mūdus odit diligat̄ a deo. En nobile corpus salomōis
regis regalibus delicijs educatū iacet in puluere ⁊ cinere fatiga-
tum: ⁊ qui prius pugnabat ꝓ tempalibus nūc solum intendit ce
lestibus. Totū enim tempus vite sue in peregrinatiōe ⁊ oratiōe
in ieiunijs ⁊ vigilijs in laboribus ⁊ obsecratōibus consumauit.
visus est etiā semel in hungaria tempe regis colomani: s3 statim
dilicuit: nec vnq̄3 amplius cōparuit: migrauit aūt ex hoc seculo
ad dn̄m ⁊ sepultus est pole in ciuitate Istrie: vxoꝛ aūt eius ⁊ ma-
ter in agmund requiescūt.

De scd̄a irruptione cunoꝝ in hungariam ⁊ de bel-
lo sancti regis Ladislai cum eiusdem.

Post hec aūt quidam de cunis nomīe Copulch fili-
us krul: cum valida manu intrauit in hungariā eam
vt debellaret qui vltra siluanū regnū depredauit ⁊ p̄
dam secū ducebat. Qui depopulata terra transsilua-

na trasiens venit ad Bihor: ⁊ circa flumẽ vnsoer aliq̃ntis dieb⁹ ꝓmoratus est. Deinde transiẽs tysciam in chocoyd: exercitũ suũ in tria agmia diuisit: duo agmia versus sabulũ vastare ꝓposuit. vnũ vero circa tysciam debellare dimisit: debellãtes vo ⁊ ꝑdantes venerũt in locũ qui dicit Bechey cũ multitudine ꝑdaꝝ ⁊ ad ꝓpria redire statuerũt: qui dicebant venim⁹ debellando nunc reuertamur venãdo. Tandem ergo ꝑdam de hungaria habuerũt q̃ntam vnq̃ aliqua gens potuit habere: vxores etiã ⁊ filios nobiliũ secum in captiuitate ducebãt. Rex aũt ladislaus cuꝫ suis in sclauonia fugierat. Cunqꝫ in reuersiõc sua hec omia nũcciassent citius q̃ sciuerat reuersus ẽ ⁊ cũ suis militibus celeriter post eos equitauit: quos circa fluuiũ Temes inuenit ⁊ illi putantes se omnino esse liberatos: plus affectabant venatiõem q̃ belluꝫ. Rex aũt ladislaus militib⁹ suis dicebat vtilius est mihi mori vobiscũ q̃ vxores nostras ⁊ filios videre in captiuitate. Hec dicens lachrimabat ⁊ primus vexillo rubeo impetũ fecit in castra cunoꝝ: cõtriuitqꝫ dñs cunos ante faciẽ hungaroꝝ. Rex itaqꝫ ladislaus militibus suis clamabat: non interficiam⁹ homies istos sꝫ capiamus eos ⁊ si conuersi fuerint viuãt: kopulch vo ⁊ meliores mortui sũt ⁊ alij q̃ꝫplures capti sunt ⁊ nemo ex eis euasit ꝑter vnum seruientẽ nomie escembu. Rex aũt cum suis omibus ꝓ tanta victoria gratias egit omipotenti deo qui eripuit eos de manib⁹ hostiũ suoꝝ: nomiauitqꝫ fluuiũ pagani ꝓpter paganos vsqꝫ in ꝑsentez diem. Hoc audientes cuni de seruiẽte illo qui euaserat valde contristati sunt: qui etiã coniurantes ꝓmiserũt se iniuriam kopulch vindicaturos. Miserũtqꝫ ad regem nuncios et captiuos dimittere ꝑceperũt verbis supbis ⁊ ꝓtumeliosis regez deriserũt ⁊ statuerũt diem in hũgariam intrandi. Cunqꝫ rex audisset subrisit ⁊ diem quã in hũgariam venire ꝓposuerant: rex prius obuiã illis equitauit timens depopulatiõem hũgarie: ⁊ quodaꝫ sabbato summo mane ꝓpe danubiũ impetũ sup cunos fecit: in primo aũt impetu rex ducem cunoꝝ nomie Akus ꝑcussit: ⁊ ensem quez rex sibi infidelem putabat in eadem die feliciter ac viriliter seruiuit. Contriuitqꝫ dominus cunos ante faciez hungaroꝝ: ⁊ rex cũ victoria ⁊ triũpho in hũgariam redijt.

De expeditiõe sci regis Ladislai ꝓtra Rutenos.

Ost hec aũt rex glorioſus inuaſit ruſciaz: eo ꝙ cuni ꝑ cõ
ſiliũ eoꝝ hungariã intrauerãt. Cunqz vidiſſent ſe rute-
ni male coartari rogauerũt regis clementiã: ⁊ ꝓmiſerũt
regi fidelitatem in oĩbus: quos rex piiſſimus gratãter ſuſcepit
Deinde irruit in poloniã: poloni vo ꝓtra ipſuz veniẽtes pugna
uerũt: ſz hũgari iuuãte deo victoriã habuerũt. Exinde hungari
caſtz krokow tribus mẽſibus obſederũt: intim obſeſſi ⁊ obſiden
tes cepunt egere. Rex aũt ⁊ principes petierũt ab oĩbus hũga
ris noctis ſilẽtio vt portaret vnuſquiſqz ocream ſolã de tra ple-
nam: qõ ⁊ factũ eſt. Fecerũt aũt ante caſtz monte magnũ de terra
illa quem deſup cũ farina copuerunt: videntes aũt obſeſſi qz ob-
ſidentes hãbũdarent victualibꝫ: ⁊ ꝙ diu poſſent manere ante ca
ſtrũ: arcẽ cũ vniuerſis regi reddiderũt: ⁊ pacem ad voluntatẽ re-
gis ordinauerũt ſeu cõpoſuerũt. Et inde trãſiuit in bohemiam ⁊
multos captiuos de bohemis duxerũt impune in hungariã. Et
ſic rex victorioſiſſimus ad ꝓpria rediit cuz gaudio.

De conſtructiõe eccleſie waradienſ ⁊ de electione regis in capitaneũ paſſagij tranſmarini.

Ost hec in parochia caſtri Bihoz inter flumẽ kewres
in venatiõe ſua iuenit locũ vbi angelico amonitu ꝓ-
poſuit cõſtruere mõaſteriũ in honore vginis Marie
quẽ locũ warad noiauit. Et rex ladiſlaus in amplio
ra ſemꝑ ſe extendẽs ⁊ de virtute in virtutẽ ꝓficiens: nõ ſolum in
hũgaria ſz in omĩa regna xpianitatis ſue reſperſit ſuauitatis odo
rem: vñ mortuo romanoz impatore duces ⁊ tetrarche theutoni
coz cunctiqz barones ⁊ optimates ꝓmũiter ⁊ cõcorditer rogaue-
rũt ipſuz vt ſuſcipet imperiũ. Quia vo tpe ſuo nõ ſolũ ſua ſz que
ieſu xpi ſunt querebat ⁊ illud diuinũ oraculũ mẽte ſedula reuolue
bat: nõ trãſgrediaris termios patz tuoz: ſuis itaqz termis ꝓten
tus eſſe maluit: ꝙm ſupra menſurã iuris augere affectãs alienige
naz ⁊ ignotaz gentiũ regimẽ ſuſcipe recuſauit: vir aũt i hũgaria
deo pie ac fidelit ꝑuiẽdo ⁊ leges ꝓuiẽti vigore ſanctiẽdo potat
remãere. Cũqz celebraſſet paſca dñi in bodrog. Ecce nũcij de frã
cia ⁊ de hiſpania de anglia ⁊ britania ad eũ venerunt ⁊ ꝑcipue de
villerino frẽ regis frãcoz ⁊ ei omipotẽtis dei iuriã ſe vlciſci ma-

nifestauerũt: ⁊ sanctam ciuitatem ⁊ sanctissimũ sepulcrum de ma-
nu saracenoꝝ liberare pensauerũt: vñ gloriosuꝫ regẽ rogauerũt
vt eis rector ⁊ gubernator in exercitu iesu xpi existeret. Rex autẽ
hoc audiens gauisus est gaudio magno: ⁊ in eadẽ festiuitate a no
bilibus hũgarie licẽciatus est: tristabat̃ qꝫ tota hungaria ꝓpter
eũ: sꝫ ipse qđ incepat nullomõ dimittebat. Misitqꝫ nunciũ ad cõ
rarduꝫ ducem bohemoꝝ filiuꝫ otthonis ⁊ pecijt ab illo ac p̃cepit
vt secum vltra mare ire ꝓ iniuria iesu xpi p̃pararet: ille aũt libẽ-
ti animo se ꝓmisit: int̃im cognatus conrardi ducis noĩe Senta-
polug noctis silentio pragam veniẽs ipsaꝫ ciuitatẽ cepit: mane
facto ab epõ pragensi in solio ducali sedit ⁊ a quibusdaꝫ honorifi
ce susceptus est. Conrardus aũt ad gloriosuꝫ regem auũculũ suũ
venit ⁊ que ei acciderant narrauit ⁊ regẽ in auxiliuꝫ sibi venire in
ꝓpria ꝑsona rogauit. Rex autez ꝯcedens ei ita ꝙ de seruitio dei
dux nõ remaneret: ⁊ qꝛ cõsanguineitatis vinculo illi iungebatur
etiã mẽor sue actionis ducis patris eius qui sibi in auxiliũ contra
salomonẽ venerat: ꝓmisit se in ꝓpria ꝑsona eum adiuuaturuꝫ:
habebat rex secũ frẽs suos filios geyse regis Colomanũ ⁊ almũ
ꝓnosticatusqꝫ ita erat rex de colomano: qꝛ fusor sanguĩs fieret:
voluit. n. agriensez epũm eũ facere: audiens eadez nocte secessit
in poloniã: audiens ꝙ pater eius ⁊ auus polonie honorifice su-
scepti essent: secuti sunt euꝫ de hungaria Marcus et vgra ⁊ alij.
Rex aũt congregato exercitu suo cepit ire contra bohemos pro-
pter iniuriã nepotis sui. Cum aũt ꝑuenisset in confiniũ bohemo
rum grauis infirmitas inuasit eũ. Conuocatisqꝫ principib⁹ suis
ad colomanũ nũcios misit: scũm marcellũ p̃positum ⁊ petrũ co-
mitem vt ad hungariã reuerteret̃. Beatus aũt ladislaus sic ordi
nauit: vt post ipsũ almus regnaret qui sincera simplicitate duct⁹
honorauit frẽm suum colomanuꝫ p̃ferendo sibi coronam regni:
tanq̃ꝫ cui iure primogeniture videbat̃ competere: si quem aũt sci
re delectat quot ⁊ quãta bona genti sue btũs ladislaus fecit de ge-
stis eiusdem plenã poterit habere noticiã. Sanctitate igit̃ ⁊ gra
tia plenus transijt ad consortia angeloꝝ. Anno regni sui. xix. et
sepultus waradini in monasterio suo. Anno dñi. M. xc. v. iij.
kl̃as. augusti. feria. j.

De coronatione regis Colomani filij regis geyse primi filij bele regis similiter primi.

Oloman⁹ itaqz filius regis geyse de polonia festi nãter rediit ⁊ coronat⁹ est ⁊ duci alm⁹ ducatũ plenarie ꝓcessit: in cui⁹ etiã tpibus multa mala sũt ꝑpetrata vt iferi⁹ patebit: erat nãqz hĩtu corpis cõ tẽtibilis sz astut⁹ ⁊ docilis: ispid⁹: pilosus: lusc⁹: gibosus: claudus ⁊ blesus. Cũqz ꝑdicti pegrini iesu xpi audisset de morte glorioſi regis ladislai valde ꝓdoluerũt ac inde misert nũcios ad regez colomanũ vt quẽadmodũ gl̃osuz ladislaũ rogaucrãt ita ⁊ de ipso

petierãt: putãtes ipsuꝫ esse de eadẽ pietate qꝫ ipse de eodẽ sangui ne fuerat. Coloman⁹ aũt rex hoc audiẽs nõ solũ nõ ire cũ eis ꝑmisit sꝫ etiã ꝑ terrã suã viã illis mĩme ꝓcessit. Exercitũ aũt ꝓ eos misit: vt ad regnũ ĩtroire nõ ꝑmitterẽt putãs ipsos esse tyrãnos ꝛ nõ ꝑegrinos. Illi aũt spem i deo ponẽtes: ꝛ cui⁹ signũ portabãt iesu xpi in illo ꝓfidẽtes hũgariã audacit ĩtrauerũt ꝛ ex hũgaris multos iterfecerũt: hoc audito rex ꝓgregauit exercitũ suũ circa Temes ꝛ illos simulata pace ire dimiserũt. Cũqꝫ ad zemlin ꝑ uenissent ꝛ se ĩ pace esse spantes castrametati sũt. Castꝝ aũt zemlin cepũt qꝫ rex alias ĩsidias nõ faceret ꝛ peiora p̃ioꝛib⁹ nõ fierẽt Deinde marchiã illã totã deuastabãt ꝑpter victũ: ꝛ quicquid rapere potant ad castꝝ portabãt. Rex aũt ĩ Temes vtilioꝛi ꝓsilio vsus pacẽ cũ illis firmauit ꝛ multis muneꝛib⁹ ꝛ victualibus eos honoꝛauit ꝛ ĩ pace ire dimisit. Illi aũt ꝑegrini ꝑficiẽtes cepunt anthiochiã ꝛ adiuuãte deo hierlĩm abierũt. Cunqꝫ rex ad ꝑpꝛia reuerteret ꝛ dux almꝰ ad ducatũ iret: quidã iniqui diabolico freti ꝓsilio cepunt int̃ eos accusare. Dicebãt enĩ duci: dñe dux: rex insidiat̃ tibi ꝛ capere vult te: deinde regi dicebãt: dux tibi posuit ĩsidias ꝛ si nõ custodieris te: scias ꝑculdubio te moꝛitux. Hoc ãt audiẽtes ambo iuuenes ꝛ lasciui ꝓgregauerũt exercitũ. Rex aũt cũ exercitu venit ꝓ ducez ĩ warkun ꝛ dux ecõtra vẽit ꝑpe warkun Tiscią aũt iter eos dimiserũt. Fideles aũt hũgari treugas ab ipsis petierũt ꝛ vt colloquiũ hr̃ent dixerũt. Quid ẽ qꝫ nos pugnamus isti nos obpugnãt moꝛiemur ꝛ cũ ipsi euaserint fugiẽt siẽ nudiusterti⁹ p̃res nr̃i vel frẽs cũ p̃rib⁹ eoꝝ vel frĩbus pugnauerũt ꝛ ipsi moꝛtui sũt nec nos videmus causam pugne: sꝫ eis si pugna placet ipsi duo pugnent ꝛ quis eoꝝ ꝑualuerit ipsũ ꝑ dño habeamus: quo statuto ꝓsilio p̃rincipes reuersi sunt. Cũqꝫ grack regi dixisset quẽadmodũ statuerãt ꝛ ilia duci reuelasset absqꝫ volũtate eoꝝ quieuerũt. ſPost hec aũt rex ĩuasit ruscią ꝛ ducissa rutenoꝛuꝫ noie lanca eiusdẽ regis venit obuiã regis ꝑuoluta pedib⁹ obsecrabat regẽ cũ lacheꝝmis ne dispderet gentez illã. Cunqꝫ regem nõ audientẽ istantissimis solicitaret p̃cib⁹ calcitrauit eã rex ꝛ ammouit a se dicẽs. Nõ oportet regalẽ maiestatẽ fletũ mulieꝛi deturpari. Illa ãt gemẽs reuersa ẽ retroꝛsũ ꝛ rogabat oipotẽtꝫ dei auxiliũ: plurimi aũt kuni cũ mircode cũ p̃cib⁹ venerãt ĩ auxiliuꝫ

rutenoꝝ. Qui de morte ꝓsurgentes sūmo mane ꝓcusserūt castra regis vsqꝫ ad interemptiōem dissipauerunt ea crudelit: nobiles aūt hūgarie cōmunierūt regē circūq̄qꝫ fuerūtqꝫ regi ꝑ muro i expugnabili: kuni vo ꝓsequētes comitē Enzem de genere almasi viꝝ fortē ⁊ alacrem iterfecerūt eū ⁊ oēs cuꝫ eo erāt: siliter ⁊ epōs cupan ⁊ laurentiuꝫ multosqꝫ alios bellatores fortes sagittaruꝫ trāsfixionib⁹ ceciderūt: vn⁹ aūt ex kunis noie monoch acriter ꝓsequebaī hūgaros: quē mathe⁹ miles regis optim⁹ volēs ꝓpre hēdere ipetū fecit i illuꝫ: ille vo fugiēs missa postergū sagitta pedem matthei trāsfixit: ⁊ nisi socij multi isertis clipeis illū ꝓtexissent morte nō euasisset: petr⁹ itaqꝫ vsus ē ad monoch. Cunqꝫ ad petꝝ sagitasset sagittare nō potuit: ⁊ vsqꝫ duꝫ aliā sagittā accipet Petr⁹ latus monoch ꝑforauit quē captā ad regeꝫ viuū ꝓduxit. Tūc iula comes in pedib⁹ vulneratus euasit: de quo vulnere in hūgaria mortu⁹ est. Rex itaqꝫ ⁊ oēs sui celerit fugiēdo venerūt i hūgariā: thesauꝝ aūt regis ⁊ oēs qui celerit fugere nō potuerūt kuni rapuerūt: tanta strages ibi fuit q̄ raro hūgari in tāta strage fuerūt. Qui aūt ex hungaris in siluis euaserant ꝑ necessitate famis soleas calciamentoꝝ suoꝝ assando comedebāt. Quid plura tanta tūc picula facta sūt que scripta nō sūt que dici nō possunt. Rex aūt de prima vxore genuit ladislaum ⁊ stephanū: anno dñi M. C. primo. Cūqꝫ rex esset in dalmacia i ciuitate zadur ⁊ cogitaret ciuitatē succēdere ꝑ duricia gentis illi⁹ dormierat in palatio suo qđ ibi edificauerat. Et ecce scūs. M. zaduriēsis epūs vēit ad eū in horrido vultu quē ꝑ capillos capiēs traxit ⁊ cū virgis laureis valde vberauit: quē cū dimisisset ⁊ excitat⁹ fuisset illū nō vidit sz dolorē sentiebat ⁊ ict⁹ vgaꝝ sup corp⁹ suū aspiciebat. Quapter a molestatiōe ciuitatis paciēter cessauit. Deinde rex volebat ire in ruscia: anno dñi. M. C. vj. Reuersus est dux alm⁹ de patauia qui ꝓpter regis timorē illuc fugerat: quē rex suscepit ad pacem. Deinde fugit in poloniā ⁊ accersito polonoꝝ ⁊ hungarorū ꝓsilio ⁊ auxilio reuersus est in hūgariā ⁊ cepit nouū castꝝ ⁊ intrauit illud. Rex aūt hoc audito obsedit castꝝ: cunqꝫ in crastinuꝫ pugnare vellet. Ecce dux subito equū ascendēs portas castri exiens citissime equitauit solus ad castrum regis: ⁊ cum ad tentoriū regis venisset: statim de equo descendens: ⁊ ad pedes regis vēit

ꝛ in ore oīum se culpabilem ꝓclamauit. Rex aūt fraterna motus pietate duci indulsit. Nam ꝛ indignatiōem suā ab hungaris qui in castro erant ꝓ intercessiōem ducis amouit. Deinde dux hierosolimā ꝓfectus est ꝛ cum ꝓsperitate rediens: rex eum suscepit ad pacē. Delectabaꝫ aūt dux in venatōibus ꝛ assiduus erat in eis ꝛ dabat ei rex oīa ad venandū necessaria.

De cōstructione ecclesie Demesiensis.

Dux aūt construxit monasteriū de demes: rogauitq; regem vt ad cōsecratiōem veniret ꝛ sicut factum est. ¶Postq̄m palatini accusabāt ducem ꝙ insidias ꝑparasset vt interficeret regē in cōstructiōe monasterij sui Quod ꝛ forte fecisset nisi amici regis ipsum vigilantissime custodissent. Rex aūt iratus voluit capę eum: sed reuerendissimi episcopi ꝛ alij boni principes scientes falsum esse ꝙ ex confectiōe inimicoꝝ duci imponebāt: intercesserūt ꝓ eo apud regem ꝛ pacificauerūt eos iuramento: dimisitq; ducem in pace vt in Bokon venaret: misitq; cū eo duos iobagiones sub ꝓtextu honorādi cum quos tamē clāculo instruxerat vt animū ducis solercius explorarent si dux aduersus regem machinaret regi nūciarēt. Cunq; venisset dux in Chour ꝛ Alsture missō cornicē cepisset simplici aīo dixit iobagionibꝰ. Nōne cornix ista iuraret asturi vt si eaꝫ dimitteret de cetero non vociferaret: illi aūt responderunt. Quod nec astur dimitteret cornicem ꝓpter iuramentū nec cornix iurare posset cum sit animal irrationale. Eadem vō nocte verba ducis regi nunciauerūt. Dux aūt veniēs in bokon causa venādi: statim absentauit se ab illis ꝛ fugit itē ad patauos regis theutonicoꝝ auxiliū imploraturus. Anno dñi. M. C. xij. M. filius regis colomani mortuꝰ est. Et rex scōam ducit vxorem de ruscia quā in adulterio deprehensaꝫ peccantem nec violenta temeritate dimisit. Sciebat enī qꝛ scriptū est. Deꝰ quos ꝯiunxit homo nō separet seꝫ sine lege ꝛ absqꝫ ratione. Ideo non ipse ab ea se separauit: sꝫ lex ab ea eum separauit quam reatus accusauit culpa damnauit: maleficium coartauit. Remisit ergo eam lex in terram suā. Que in exadulterio peperit filium nomine Borich. Borichꝫ autē genuit Calamanum.

Quomodo dux Almus ⁊ Bela filiꝰ eius fuerunt exoculati.

Anno dñi. M. C. xij. impator ꝓpter ducem almū mouit exercitū in gentē ⁊ venit in ꝓfiniū hungarie vt colloquiū cuz rege hr̄et ⁊ ītet eos pacem firmaret: ⁊ qō factuz est. Rex aūt impatori plurima dona misit ⁊ sic honorifice repr̄iauit. Post hec rex reduxit ducem almū ad pacem: ꝓfirmata autē pace tandē rex cepit ducem ⁊ filiū eius Belā infantuluz ⁊ obcecauit eos: sz ⁊ belam infantulū p̄cepat castrare: sz obcecator timēs deum ⁊ regni sterilitatē castrauit catulum cuiꝰ testiculos tulit regi: ⁊ de nobilibꝰ regni obcecauit Uros Bacha ⁊ Paul: nihil tñ ꝓficuit innoxij sanguinis ꝓfusio quē diuina vltione p̄mature mortis deglutiuit dira sorbitio ⁊ puniuit tempalis regni destructio: vñ dictū est. Non sic impij in oēs ⁊c. Ductus est aūt dux almus in monasteriū suū in Demes. Post hec aūt rex cepit egrotare grauiter: ⁊ hēbat quendā medicū latinū nomīe draconē: cui nimiuz credebat: hic apposuit emplaustz sup aures regis qui ex capitis dolore vrgebat ⁊ p cōcauites auriuz vib emplaustri non modicā extraxit ptez cerebri eius. Remoto aūt emplaustro q̄di ucius tenere nō poterat: ostēdit othmaro comiti: comes othmarus inspiciēs emplaustz vidit in eo cerebz extractū: dixitqz regi dñe expedit tibi vt p̄pares te ad viaticū. Quo audito timuit rex ⁊ ingemuit: postea aūt iniit rex ꝓsiliū cū sceleratissimis Mark filio Syma ⁊ Achille filio Jaco ⁊ cuz alijs comitib⁹ quoz ꝓsilio ducez ⁊ filium eius de gremio matris sue extractum excecauerat. Misitqz ex eis quendā noīe benedictū filiū Both apprehēdere ducem ne forte mortuo rege ipse ei succederet. Rex autē in morte p̄cepit filio suo ⁊ principibus vt ipsi post mortez suā sup rusciaz vlciscerent iniuriā quā ipsi fecerāt. Cūqz autē benedict⁹ recessisset dux ante monasteriū sedebat plangēs dolorē ꝓpriū. Qui cū audisset q̄ equites festināter venissent p̄sensit animo sibi piculū imminere ⁊ fecit se introduci in monasterium ⁊ tenebat manibus altare sancte Margarithe virginis: vt saltem pro reuerentia dei ⁊ sanctorum eius eum inde abstrahere non p̄sumant: bñdictus aūt p antifrasim dict⁹ sacrilegas man⁹ iniecit in cū ⁊ tenentē alta

ria violēter exhebat: dū quoqz sic canaret: exhere diuulsa ē cu
tis manꝰ ducis ⁊ īfectū ē altare sanguīe. Sacerdotes aūt obſua
bāt hostia ecclie ⁊ volebāt illū benedictū capē: ille aūt hoc ꝓcipi
ens corde furibūdo quomō potuit exiuit: ⁊ dū festinanter equita-
ret ꝑ siluā pelijs cecidit de equo ⁊ ceruice fracta mortuꝰ ē: ⁊ canes
eiꝰ qui sequebāt ipsū deuorauerūt carnes eiꝰ ⁊ ossa. Iste coloma
nus sicut quidā dicūt fuit epūs waradiensis: sed qꝛ frēs quos habe
bat morte sūt ꝓuēti: ideo sūmo pōtifice cū eo dispēsante regnare
ꝓpellit qui ab hūgaris cumnes calmā appellat: eo qꝛ libros ha
bebat in quibꝰ horas canōicas vt epūs ꝓsoluebat. Iste dalma-
cie regnū occiso suo rege petro noiato in mōtibꝰ petergozdia hū-
garie adiūxit. Galeas quoqz venetoꝝ ⁊ naues solidans ⁊ allo-
cans peccunia maxia exercitū copiosuz i apuliā destinauit. Qui
apulia spoliata ꝑ tres mēses ꝓmāserūt in ea: vbi etiaz monopo-
lim ⁊ brūdusiū ciuitates expugnātes venetis ad tenēdū ꝓ vtilita
te regis colomāi reliquerūt: ipsi āt ad hūgariā abinde sūt reuersi.
Quequidē ciuitates ꝑ soldatos parisanoꝝ missos ꝑ cesarem ex-
pulsis venetis sūt rehabite. Regnauit aūt ānis xxv. mēsibꝰ vj.
diebꝰ quinqz. Anno dñi. M. C. xiiij. ctio nonas Februarij. fe-
ria tertia: migrauit ex hoc sclo cuiꝰ corpus albe quiescit.

Mortuo rege colomano Stephanus scdus filius eiusdem in regem extitit coronatus.

Otētiores regni stephanū colomani filiū in regez
coronauerūt: erat enī adhuc ipubes ſz spūs eiꝰ in
manibꝰ eiꝰ. Anno aūt. ix. regni sui ītrauit dalma
ciā ⁊ a dalmaciēsibꝰ honorifice ē susceptus. Inde
reuersus missis exercitibus suis fines polonicos
deuastauit: placuit āt regno vt rex stephanꝰ cū duce bohemoruz
colloquiū hr̄et. Cūqz vēisset ad ꝓfluiū hūgarie ꝑpe fluuiū orso-
na ⁊ dux bohemoꝝ obuiā illi vēisset fluuiꝰ tñ eos intiacebat: erat
aūt solth sp inique cogitatiōis auctor qui ꝓpt ūquitatē suā de hū
garia fuerat expulsus qui tūc ibi cū bohemis ꝓsens erat. Anēqm
vo rex cū duce colloquiū hr̄et: misit solth nūciuz ad regē clāculo
dicēs Fidelis sū dño meo ⁊ qō noui de bohēis sibi notifico vñ sta
tim cū colloqū hēbit cū duce dux eū capiet: qꝛ audiuit tuos vēisse
sine armis: at reuersus idē duci dicebat: statī cū colloqū habuer

cū rege rex te capiet: ſz potius arma tuos ⁊ ita in caſtris ſedeant
Bohemi ergo ſicut furibūdi ⁊ bibuli fecerūt: quemadmodū illis
ſolth laudauerat ⁊ aliū nūciū miſit ad regē dicēs: mittat rex ſagit
tarios circa caſtra duc̄ ne cito ad caſtra ſua eq̄tare ꝑualeāt. Rex
āt vt fuit ipetuoſus feč ſicut ſolth dixerat ſine ſuoꝝ ꝓſilio bohe-
mi vidētes ſagitarios vēire ſine dubio ſciuerūt vitatē cē qō audie
rāt. Qui ipctū ſup ſagittarios fecerūt biſſeni atq; ſiculi viliſſimi
vſq; ad caſtꝝ regꝭ abſq; vulnere fugierūt. Rex āt hoc audiēs cū
pauc̄ celerit equitauit vſus hūgariā q; ſui abſq; armis venerāt
⁊ qui arma hēbāt armare ſe nō poſſant q; inſcij regꝭ ꝓſilij erāt: pu
tabatq; rex i cōſilio equalē ſe ſalomōi: in fortitudīe ſamſoni: n au
dacia dauid: ſz illis eq̄lis nō erat. Bohemi āt acriter deuaſtabāt

castra regis. Janus vero filius vrosa: palatinus comes longe descenderāt de rege. Qui cum audissent silēter vnanimiter suos armauerūt ⁊ impetū sup bohemos qui castra deuastabāt fecerūt. Contriuitqz dñs eos in ore gladij hungaroz ⁊ dira morte saucia uit. Misitqz ianus post regē nūcium ⁊ manifestauit illi victoriaz quā dñs sibi dederat. Rex itaqz reuersus gauisus est gaudio magno: sz valde doluit: qz solth in eodem plio mortuus nō fuit qui tanta mala mendaciis similabat: Rex aūt stephanus legittimaz volebat ducere vxorem sz cōcubinis meretricibus iunctus erat. Quare barones ⁊ optimates dolētes de regni desolatiōe ⁊ regis sterilitate duxerūt ei vxorez dñam nobilissimam filiā regis roberti viscardi de apulia: venit itaqz dux theutonicoz nomīe Bezen ad regem ⁊ conquestus ei est vt frater suus eū de ducatu eiecisset. roganszqz regis clementiā vt in ꝑpria psona sua ipsū adiuuaret. Rex aūt stephanus nolēs iuriā patris sui regis Colomani vindicare ꝑmisit ducem adiuuatuz. ⁊ collecto exercitu iuit in ruscіaz Cumqz pueniisset primus obsedit castz. Contigit aūt summo diluculo qꝫ ꝑdictus dux Bezen ambulabat circa castruz ꝑuidēdo loca expugnandi munitiones. Obsessi vero exiuerant de castro causa visitandi hungaros. Cumqz dux vidisset illos impetuz fecit sup illos qui viriliter pugnantes ducem vsqz ad mortem vulnerauerunt. Cumqz rex audisset de morte ducis indignatus ē valde ⁊ precepit omnibus hungaris vt castrum obpugnarēt ⁊ codē die elegerent munitiōes possidere vel mori. Principes aūt hungarie habuerunt consiliū ⁊ dixerunt. Quid ⁊ quare morimur: si ducatum vendicabimus quem rex ex nobis cōstituet ducē. Stabilitum igit sic inter nos qꝫ nullus castrum obpugnet ⁊ dicamus regi. Qua hec omnia absqz consilio suoz principum facit. Cuz vero principes veniissent ad consilium regis omēs in duas partes se transtulerunt. Sed Cozma de genere pazna erexit se dicens regi. Domine quid est quod facis: si cum multitudine morte militum tuorum castruz capis quem ducem constitues. Si inter principes tuos eligis nullus remanet. Nunquid vos vultz regno relicto habere ducatū: nos barones castz nō obpugnabimus: si obpugnare vis solus pugna: nos aūt in hūgariā recedimus ⁊ nob regē eligem⁹: vñ ex ꝑcepto principū ꝑcones i castrz

clamabant vt hungari q̄z citissime in hungariam reuerterentur. Rex itaq̄z cū vidisset se suoꝝ auxilio iuste destitutū reuersus est in hūgariam. ℙost hec tertio anno fines polonicos missis exercitib⁹ deuastauit. Deinde misit exercitū solūmodo falangas anlicoꝝ suoꝝ ptes bulgarie ⁊ seruie deuastauit. Interea impatrix cō stātinopolitana filia regis ladislai noīe pyrisk nunciauit regi stephano: qđ impator ipse videlicz marit⁹ suus in ei⁹ obprobrium ipsi regi īproperaret: dicēs regē hūgarie esse hoiem suū quā ctiā ꝓtradicentē impator castigasset. Cū aūt hec audisset rex ꝑ nimia reputauit iniuria: ⁊ collecto exercitu in īpetu spūs sui iuasis ptes grecie atq̄z alias ciuitates grecie igne ⁊ gladio ꝺuastauit ⁊ cecidit timor sup oēs ciuitates ꝓuincie illi⁹. Timebātq̄z oēs reges stephanū regez tanq̄z ictū fulmis: vñ infantes vagiētes cōminatione noīe regis stephāi quiescere ꝓpellebāt: hēbatq̄z rex secū septingētos milites francos cū quib⁹ bulgariā deuastabat ⁊ p coꝝ ingenia muros castroꝝ grecie destruebat. Ea de causa q̄ impator ad conflictū nō veniebat ad ipsuz: misit rex nūciuz ad impatorem grecoꝝ ⁊ vitupauit eū dicens q̄ nō esset dignus vocari impator neq̄z rex ſz auus ⁊ vetula q̄ sicut vetula semp ē motio. Quo audito impator respōdit dicēs: indubitāter credat rex q̄ sua in ꝑ senti auus simul cū vmbilico virilia incidā. Ea de causa misit impator exercitū in gentē in hungariā in harā ⁊ hūgari aliqđ impetū facere nō potuerāt. Quia greci ꝑ ingenia iflāmabāt ignes sulphureos i naues hūgaroꝝ ⁊ eas in ipsis aquis incēdebant. Misit itaq̄z rex oē robur regni sui ꝓtra grecos quib⁹ ꝑfecit ſthephel Qui veniētes pugnauerūt cū grecis vltra riuulum karaso vsus boꝛon. Fuitq̄z man⁹ dñi cū grecis nec potuerūt hūgari resistere. Tanta ergo strages raro facta ē q̄nta ibi cōtigit. Riuulus enī karasu hūano sanguīe in tantū mixtus fuerat q̄ oīno sanguis cē putabat. Jacebātq̄z loricati hoies in fluuio tanq̄z trunci: sup quos fugientes ⁊ psequētes transiebant riuulum q̄si sup pontē. Dactabant aūt hungari tanq̄m boues nec erat qui redimeret eos de manibus grecoꝝ. Ciz vero comes ⁊ alij boni milites ibidem occubuerunt. ℙost hec Jmperator ⁊ rex per fideles nuncios conuenerunt ad colloquendum: nauigantes in insulam que ciuitati Boꝛouch proxima est. Jbi vero inter principes suos diu se

excusantes ⁊ incusantes: tandē pace roborata redierūt ad ꝓpria.
Rex itaq; stephanus multa mala faciebat que nō debebat in im-
petu anī sui dñinam xpianā ꝯbussit ⁊ sup hoīes cocturas cū ster-
core equino faciebat fieri cereos magnos ardētes in fundamētuꝫ
hoīs stillare faciebat. Dux almꝰ seueritate regis stephāi mīoris
sui mediā capitis diminutiōem passus fuerat. Quāuis fuisset ob
secatꝰ tñ mortē timēs de rege stephāo fugerat in greciā. Qui ab
impatore honorifice suscepꝰ erat: īposuit sibi nomē cōstātinꝰ qui
⁊ ibi iaꝫ pridē edificauerat ciuitatē cōstātinā ī macedonia: ⁊ multi
hūgari a trocitate regis stephāi fugierāt ad ipsuꝫ. Quo mortuo
corpꝰ eius p̄ceptu regis Fulbertꝰ epūs reportauit ⁊ ī albēsi eccle
sia sepeliuit. Bela v̄o filiꝰ eius ī hūgaria occulte tenebat̄ a prin-
cipibꝰ ꝓpter furorē regis: qui oēs inito ꝯsilio regi māifestauerūt
quē post execatiōem mortuū credebat. Quē cū rex veracit̄ sciuis-
set viuere a paulo epō ⁊ othmaro comite: quorum ꝯscīa retētus
erat gauisus ē gaudio magno: qꝛ absq; dubio sciebat se heredeꝫ
nō hr̄e: statimq; misit nūcios ī Serniā ⁊ filiā vros comitis ma-
gni ī legittimā vxorē bele traduxerūt: que non post multos dies
ꝓcreauit geycham. Quo audito rex gauisus ē valde: disposue-
rat eū rex viuere ī talna: ⁊ dabāt̄ ei regalia stipēdia: añq̄ꝫ v̄o rex
belaꝫ sciuisset ꝯiurauerat regnū vt post regē filiꝰ sororis sue So
phie noīe saul regnaret. Cōtigit aūt vt rex īciderat ī grauē īfirmi
tatē. Agrie ita vt oēs illi mortē īminere videbant. Bors v̄o co-
mes ⁊ Iuan īuani spe ducti a traditoribꝰ ī regē electi sūt. Cū aūt
deo volente rex ꝯualuisset Iuani caput decollauit. Bors v̄o co
mitē turpit̄ de curia reiecit in greciā ⁊ ita statutū est ꝙ de ꝓpagine
sua ampliꝰ ad curiā regiā nullus dignꝰ esse iudicaret̄ intrare: ꝓ-
pter hoc principes ausi sunt regeꝫ belam manifestare qꝛ sup hoc
rex valde ꝯdolebat qui sibi succederet. Rex aūt stephanꝰ dilige-
bat cunos tunc tempis plusq̄ꝫ deceret: quorum dux nomīe tatar
qui a cede impatoris cum paucis ad regem fugerat cuꝫ rege mo-
rabat̄. Rex aūt īcidit indissentiā: kuni v̄o qui ꝑmissionibꝰ regis
fuerant asueti scelerib⁹: nec tunc minus seuiebant in hungaros:
Hungari vero cum audissent ꝙ rex in mortis esset articulo inter
fecerunt cunos qui eoꝝ bona diripiebant. Tatar aūt dux cunoꝝ
cōquestus est regi de nece suoꝝ. Rex aūt putabat aīe aliq̄ntuluꝫ

alleuiatũ eẽ ab egritudine. Cũqꝫ vidisset tartar lachrymantẽ: ce-
terosqꝫ cunos circũfulsos lamentantes qꝛ supra modũ diligebat
eos: infremuit ⁊ dixit. Si sanitati restitutus fuero ꝓ vno quoqꝫ
quẽ ex vob̄ int̄fecer̄t decẽ int̄ficiã: nũc de vita mea ne desp̄etis qꝛ
ꝯualui ⁊ his dictꝰ extẽdit manꝰ suas ĩ cunos. Qui p̄cipites irru
erũt ad osculãdũ manꝰ eiꝰ ⁊ p̄ nimia p̄ssura defatigauerũt regem
vñ etiã recidiuo dolore corruptꝰ sublatꝰ ẽ de medio: sꝫ cũ eẽt ĩ arti
culo mortꝰ mõachalẽ hĩtũ relecto regno suscepit: anno regni sui
xviij. ⁊ sepultꝰ ẽ waradini: migrauit aũt ab humanis: anno dñi
M.C.xxxj.

De regno scdi Bele ceci filij ducis almus filij lam-
perti filij regis Bele primi.

Egnauit aũt post eũ Bela cecus filius ducis almi ce
ci oẽmqz numex malox ocuitãs bonox opex exerci
tationi hũiliter adherebat nec posuit carnem brachij
sui inadiutoriũ nec habuit fiduciã in hoie sz ad altissi
mũ posuit refugiũ suũ ⁊ fact⁹ ẽ dñs ꝓtector ei⁹: ⁊ deduxit eũ i mul
titudie mie sue de fructu vẽtris sui posuit sup sedẽ suã: i eo enĩ ẽ cõ
pletũ illud ꝓpheticũ vbũ: dñs soluit cõpeditos dñs illumĩat ce
cos: ⁊ itex inite ꝓsiliũ ⁊ discipabit loquimi vbũ ⁊ nõ fiet. Creue-
rat enĩ puer cec⁹ regnãte stephão filio regis colomani: ꝓfirmatũ
ẽ ergo regnũ i manu ei⁹ ⁊ ũmicos ei⁹ ꝺdit dñs i obrobriũ ei⁹ vlqz
i pñtez diẽ: genuitqz q̃ttuor filios. s. geysaz ladislaũ stephanũ et
almũ: quo regnãte regia elena hito ꝓsilio regꝭ ⁊ baronũ fec̃ ꝓgre
gatiõez generalẽ i regno iuxta arad: illa igit̃ die dce ꝓgregatiõis
dũ rex sedissz sup solũ regni sui vẽit regia cũ filijs suis ⁊ sedit cir-
ca regẽ: dixit aũt ad populũ vniuersũ: oẽs fideles nobiles senes
⁊ iuuẽes diuites ac paupes audite. Cũ cuiqz nr̃m de⁹ visũ ꝺderit
naturalẽ volo audire cur dñs nr̃ rex suis oculis sit priuat⁹ ⁊ quo-
rũ ꝓsilio hoc sit actũ mõ mihi ꝓpalate ⁊ eos fidelit̃ i hoc loco vin
dicãtes nob̃ de ipsis finẽ date: ecce enĩ de⁹ regi nr̃o ꝓ duob⁹ ocu-
lis dedit filios q̃ttuor. Facta igit̃ hac voce irruit ois popul⁹ sup
illos barones quox ꝓsilio rex obcecat⁹ fuerat: ⁊ quosdã ex ipsis
ligauerũt: quosdã vo detrũcauerẽt: sexagita aũt ⁊ octo ꝓphanos
ibidez crudelit̃ occiderũt: ⁊ oẽs successorez eox tam viri q̃z mulie
res eodez die sũt registrati: insup ois illox possessio ecclijs cathe
dralib⁹ ẽ diuisa: ⁊ sic oẽs ville ꝓditionales de hũgaria donatio-
nes regũ noiant̃: qz vo hũgari semp fluctuãt iuria sic̃ mare salsũ
filij nãqz leuiatan p nũcios iuictabãt borich adultex vt vẽiret et
eox adiutorio regnũ sibi vẽdicaret. Credẽtes ipsũ esse filiũ regis
colomani: borich itaqz a scito ruthenox polonorũqz auxilio ve
nit i ꝓsiniũ hũgarie i directo loco qui dr̃ sco. Rex aũt collecto ex
ercitu ibat obuiã ei: plurimi aũt ex nobilib⁹ in ptẽ borichij cessan
ter: ꝓceres aũt hũgarie vocati sũt ad colloquendũ cũ rege: inter
rogauit aũt eos rex si scirẽt borichiũ adultex esse vel filium regis
colomani: fideles aũt regni responderũt qꝺ indubitãter scirẽt bo
richiũ esse adultex ⁊ nullatenus dignũ cũ esse corona regis: infi-
deles aũt ⁊ ꝓtradictorez musicabant inter se incerta ⁊ titubantes

in duas ptes claudicabant. Rex aũt ⁊ consiliarij eius q̃ntuz in ip
sis erat segregauerunt eos ab agnis ⁊ firmiter statuerunt vt ibi-
dem interficerẽt, pditores: ne forte si diutius defferent traditores
transferent se ad borich ⁊ hoc regni neverteret in periculũ. Orta
est igit seditio ⁊ ibidem ceperũt Lamptum comitem quem cũ ex-
traxissent a rege frater eius germanus cum scili quodaz scidit p
medium caput eius ⁊ cerebrũ pscissuram exiuit Nicolaũ comitez
filium eius ibidem decollauerũt Moynolth de genere Akus et
alios ibidem occiderũt: resioui vero ex traditoribus secessserunt
in ptes ⁊ collectis viribus suis volebãt regem iuadere. Fideles
aũt occurrerũt eis: erat aũt caput traditorum Tyodor de gene-
re symad ⁊ Solcus ac Titus ⁊ pcipuus Sanson: laudauit autẽ
sanson qui erat pater comituz. Thomas ⁊ thurda q̃ iret in con-
uentũ regis ⁊ ipsum coraz multis vituparet: quo audito omnes
laudauerunt ⁊ ipse Borich inani spe seductus grates ei magnas
retulit ⁊ qõ incepat hoc adimplere non simulauit: putans enĩ de
vitupatione regis regnũ habere. Rex autẽ descenderat ꝑpe flu
uiũ seo ⁊ cum sederet in papilione sua cum suis principibus ⁊ mi
litibus. Ecce sanson intrauit ⁊ regi dixit: quid facis vilissime ca-
nis cum regno vtilius est domio tuo borich regnũ habere ⁊ tu vi
uas in monasterio tuo sicut vixit pater tuus. Cuz vero principes
regni subito cõmoti fuissent Johannes filius othonis notarius
regis symigiensis ꝓpositus dixit ad comitez Bud: quid expec-
tamus: quare non apprehendim⁹ eum: cunqz apprehẽdere vo-
luissent ille citissime equũ ascendens fugiebat: illi autẽ ad ꝑsens
equũ non habebãt qui de circulo regis ad consilium pedes vene
rant sz tamẽ clamor magnus fuit. Cum aũt seruiens comitis bud
clamorez audisset equũ sine sella ascendit ⁊ ipsum cũ lancea vsqz
seo pscutus est. Tyodor aũt ⁊ alij socij eius volebant nauez in-
trare illum citissime traducere sz vsqz huc non potuerunt. San-
son vo equitans cecidit in fluuiũ quẽ pscutor in fluuio lãceauit:
hẽbatqz Sanson sub tunica panceriã qui ꝑ grauamĩe lorice na-
tare non potuit. Borich autez cum magna multitudine ruthe no
rum ⁊ polonorũ castrametatus est ꝑpe ad regem: proceres autẽ
regni hungarie miserũt ad ducem ruthenoz ⁊ polonorum qui ꝑ
borochio venerant dicentes. Non decet vos ꝓtra iusticiaz que-

rere regnū homini adulterino: nos enī scimus q̄ de iure regnum habere debeat Bela ⁊ ipse regnat cū p̄sensu totus regni: his auditis duces ruscie ⁊ polonie destiterūt ampli⁹ adiuuare borichoni ⁊ reuersi sūt singuli in suas p̄uincias. Borich aūt cū multitudine populo⁹ venit pugnare p̄tra regem: rex autē diuino fretus p̄silio ⁊ auxilio p̄triuit omne robur borichij in p̄lio ⁊ fugauit illū in gladio p̄clusit exercitū polono⁹ in morte: in ipsa festiuitate marie magdalene accipiens spolia co⁹ ⁊ reuersus est cu⁹ magna victoria: in ipso aūt p̄lio acriter ⁊ p̄cipue pugnauerūt: Myksa Gaab ⁊ Bathur ⁊ multos ex illis ceperūt ⁊ interfecerūt: eratq⁹ co⁹ lorica sanguīe hūano p̄fecta: in hoc p̄lio myksa cepit tyodoriū intentorez malo⁹: vosos cepit vitalem: gaab vero frēm comitis de cracouia polonū: batur cepit endre: quos cū ad regē duxissent grates multas retulit eis ⁊ elegātissime remunerauit eos. Postq⁹ aūt regnū p̄firmatū est in manu regis bele vtebatur ex vino multū: cui⁹ aulici p̄sueti erant vt quicquid in ebrietate reg⁹ petebant habebāt: ⁊ post ebrietatē rex recipe nō poterat poch et saul viros religiosos in ebrietate sua tradidit in manus inimicorū suo⁹ qui absq⁹ causa īterfecti sunt. Regnauit igit ipse bela cecus annis nouem mensib⁹. xj. diebus duodecim: migrauit autē ad dominū: ānō dñi millesimo. C. xlj. idus februarij: feria quinta cui⁹ corpus albe quieſcit.

De coronatiōe regis geyse scōi filij regis bele ceci primogeniti ⁊ de eiusdem gestis sequitur.

Espexit autez domin⁹ hungariā ⁊ dedit p̄pugnatorem gradientē in multitudīe fortitudinis sue. Dedit enī domin⁹ regnū geyse puero suo qui in die sancte Cecilie v̄ginis coronatus est: cui⁹ dextrā apprehendit ⁊ p̄fortauit: subijecitq⁹ ei gentes multas ⁊ dorsa regū vertit in fugā a facie gladij eius: rapolth vero miles alaman⁹ castr⁹ poson ex industria ⁊ p̄bitate iuliani comitis cepat: qō hūgari nō p̄ modica habuerūt penuria: sz rex adolescēs ea nō silēter aquieuit: duxit enī rex exercitū p̄tra furorē theutonico⁹ insultantiū ⁊ hungarie p̄finia deuastantiū: q̄zuis enī cesar in p̄pria p̄sona non venerat sup̄ regem vniuersum fere robur regni theutonico⁹ ad extir-

pandam hungariã cõmouerat: herricus aũt quidam dux austrie principalis aduersarius regis oẽs bellatores de saxonia ⁊ de bauaria secuꝫ adduxerat: erat enĩ tutor populi ducis herrici leonis cui saxonia ⁊ bauaria hereditario cõpetebãt. Cõgregati sũt itaqꝫ theutonici in multitudĩe fortitudinis sue ꝓfidentes ⁊ sicut gygantes steterũt ꝓtra hũgaros: rex aũt cũ vniuerso exercitu suo posuit spem suã in deo ⁊ ordinatis agminib⁹ cepit ire contra hostes suos: ſꝫ ⁊ sacerdotes ⁊ leuite cunctiqꝫ clerici qui aderant in spũ ꝓtribulato ⁊ corde cõtrito implorabãt adiutoriuꝫ dñi nostri iesu christi ⁊ ꝑsidia sanctorꝫ angelorꝫ ⁊ maxime inuocabãt clementiaꝫ dei genitricis virginis marie cui⁹ patrocinio btũs rex stephan⁹ hũgariam specialiter cõmendauit. Rex autẽ accinctus est gladio et

gloria dñi apparuit sup eũ: ꝯfortatũqꝫ est ilico cor ei⁹ diuinit⁹ et ipse robustior fact⁹ q̃ꝫ prius exhilarata est facies ei⁹ ⁊ totus alacer ibat ad p̃liũ. Cũqꝫ appropinq̃sset guncel quidã autentic⁹ qui vtrãqꝫ linguã eoꝝ bñ nouerat: nũciauit regi ꝙ exercit⁹ theutonicoꝝ appropinq̃ret ⁊ dixit optimuꝫ temp⁹ esse regi vt irrueret sup eos qꝛ pauci sũt ⁊ nõ oẽs quos in adiutoriũ vocauerãt venissent. Tũc rex cũ oĩ exercitu suo accelerauit sup eos trãsmetas hũgarie Theutonici v̓o q̃si gygãtes obstabãt in equis arduis ⁊ optimis supbi ⁊ abusiõe insultãtes ĩpetebãt hũgaros vt cõtumelijs suis terrorẽ eis ĩcuterẽt: hũgari v̓o ex aduerso appropinq̃uerũt ad p̃liũ ⁊ intonuerũt buccinis ⁊ clanxerũt clascitis ⁊ clamauer̃t ad deum ⁊ clamor vociferantiũ ascẽdit ĩ celũ ⁊ belligerẽtiũ ⁊ cõmissuꝫ ẽ p̃liũ: bisseni v̓o pessimi ⁊ siculi vilissimi oẽs ꝑiter fugierunt sicut oues a lupis qui more solito p̃ibãt agmĩa hũgaroꝝ. Tũc etiam priusq̃ꝫ hũgari ꝯfligere cepissent quedã agmĩa hũgaroꝝ ꝑterrita sũt a furore theutonicoꝝ: p̃ualuer̃t theutonici hũgaros ĩ initio bellici ꝯflict⁹ qui sicut heretici circa principia semꝑ feruescũt ⁊ in fine tepescũt. Tũc auũcul⁹ dñi regis bele Ban noĩat⁹ gl̃iosus ĩ milib⁹ suis irruẽs sup agmĩa theutonicoꝝ ꝑcussit eos ex aduerso grauit̃ ⁊ magnã stragẽ fec̃ ĩ illis: sꝫ electi milites regꝭ ĩpetuꝫ fecerũt ĩ hostes grauatũ ẽ p̃liũ ꝯtra theutõicos ⁊ fortitudo eoꝝ dissipata ẽ ⁊ corruerũt ĩ ore gladij plusq̃ꝫ septẽ millia bellatoꝝ: residui v̓o fugierũt: saluauit igit̃ de⁹ hũgaros ĩ die illa de faucib⁹ draconũ crudelit̃ seuiẽtiũ ibi vsqꝫ a deo ꝯtritũ ẽ robur theutonicorũ ꝙ nec rusticꝭ hũgaris ĩ ꝯfinio eoꝝ hĩtãtib⁹ aliq̃ꝫ ĩiuriã seu qd̃cunqꝫ grauamẽ ĩferre p̃sũpserũt. Rex aũt dĩna gr̃a felici potit⁹ victoria sil̃cũ vniuersa gẽte sua bñdixit ⁊ gl̃ificauit deũ: ĩ eodẽ aũt p̃lio comes Vros cepit comitẽ rapolt theutonicũ qui iã pridẽ nocturnis ĩsidijs castꝝ poson occupauerat ⁊ gabriel ottonẽ: post hec in dieb⁹ illis fames afflixit hũgariã que magnã ꝑtẽ hoĩuꝫ in morte obsorbuit.

Qũo cesar conradus ꝑ hungariã versus hierosolimam iuit sequitur.

Irca etiã eadẽ tꝑa conrad⁹ cesar iter faciẽs hierosolimaꝫ ꝑ hũgariã: hũgarie v̓o nõ xpĩ ꝑegrin⁹ apparuit ĩ q̃ nõ pacẽ sꝫ poti⁹ irã tyrãnidis p̃donis exercuit: nã petitiõis simulatiõe inuẽta aditu a regno hungarie pecuniã nõ modicam extorsit: ita vt

nulla mater ecclia siue mõasteriũ totiꝰ hũgarie remaneret de quo pecunia nõ exhibereť ⁊ pegrinãti cesari ꝑ timore nõ offerreť: cuiꝰ cesaris ꝑcessuꝫ egregiꝰ rex Francoꝝ venerabiliť ⁊ vt decet xpi ꝑegrinũ subsecutꝰ a rege geycha honorabiliť susceptus est: apud quẽ aliquãdiu cõmoratꝰ cõpaknitatis viculo regi geyche sociať ⁊ tali dilectiõe mõ intnexo multis mũeribꝰ a rege geycha honeste ꝺducitˇ ꝑter oẽm regni molestiã hũgarie fines cũ suo exercitu in greciã peneťuit: postmodũ aũt rex geycha referẽte quodã mili te suo noĩe gurk audiuit ꝙ borich adulteriꝰ regis colomani eẽt i comitatu regꝭ frãcie misitqꝫ ad eũ dicẽs. Mõ ẽ bonoꝝ reddere ma lũ ꝑ bono nec ĩsidiantẽ vite mee vĩm erat defẽdere: his auditis facta ẽ ptẽtio inť reges frãcoꝝ: querebãt enĩ milites eiꝰ quis nam eẽt inť eos qui morte regis machinareť vt iuẽtus abbis inťficere tur: borich aũt venerat ꝓsilio quorũdã hũgaroꝝ vt si ipse regnũ intrare possꝫ tũc a multis ꝑ doño bñeť ⁊ relicto rege ei multi adhe rerẽt: qui vo cũ talia audisset statim ad pedes regis frãcoꝝ se pro strauit vitã ab eo ⁊ veniã rogaturꝰ vt eũ absqꝫ lesiõe extra regnũ cũ eo ire pmitteret. Cũqꝫ rex geycha audisset borich apud regeꝫ francoꝝ rogãs eũ vt ꝑ amicitia sua borichiũ ei vinctũ remitteret. Cũqꝫ hoc rex frãcoꝝ audisset dixit: nouerit rex ꝙ domꝰ regis q̃si ecclia: pedes eiꝰ quasi altare ⁊ quõ possuꝫ reddere vinctũ euꝫ qui ad domũ regalẽ q̃si ad ecclaꝫ ⁊ ad pedes regis q̃si ad altare se ꝑstrauit. Cui nũcius ait: quoniã magistri nr̃i sic inťpretanť: vt adulterinã ꝑgeniẽ ecclia nõ cõmunicat: borich aũt videꝫ sibi mortem iminere: ea nocte rapuit vnũ dextrariũ regis ludowici ⁊ affugit: quidã aũt de agazonibꝰ occurrẽs ei voluit cũ tenere quez borich cũ gladio ꝓcutiẽs a vertice vsqꝫ ad mediũ pectꝰ eiꝰ descidit ⁊ ipse manꝰ sequentis euasit. Post hec aũt rex geycha dedit ducales expẽsas frĩbus suis ladislao ⁊ stephão duxitqꝫ exercitũ in rusciã sup lodomeriũ ducẽ vt vindicaret iniuriã soceri sui minosloy ꝑ quo etiã iam prĩdẽ miserat exercitũ qui male tractatus fuerat a rutenis ⁊ cunis. Regnauit aũt ãnis. xx. mẽsibꝰ tribꝰ: diebus. xv. migrauit aũt ad dñm ãno dñi. M. C. lxj. prĩdie kl̃as iunij: feria q̃rta: cuiꝰ corꝑ albe quieścit.

De coronatiõe regis stephani tertij filij geyse scdi filij regis belececi: ⁊ de vsurpatiõe corone ꝑ ducem

ladislaum scd̄m filium eiusdem regis bele ceci.

Oco ei⁹ coronaꝫ stephan⁹ filius eius: ⁊ regnauit annis. xj. mēsib⁹. ix. diebus tribus: in cui⁹ impio dux ladislaus fili⁹ regis bele ceci vsurpauit sibi coronam dimidio āno: migrauit aūt ad dn̄m āno dn̄i. M. C. lxxij. klas februarij: feria prima cui⁹ corpus albe quieſcit.

De vsurpatiōe corone p stephanū quartum filiuz bele regis ceci

Ost hūc aūt stephan⁹ fraꝫ eius vsurpauit sibi coronā mensib⁹ quinqz. Coronat⁹ ē aūt i tertio idus februarij: in dn̄ica Exurge: deuict⁹ ē aūt in festo scōz geruasij ⁊ ꝓthasij: feria tertia vbi nobiles hūgarie conuenerūt. Post hec expulsus est de regno

Obijt in castro zemlē: anno domi. M. C. lxxiij. tertio idus apri
lis: feria quinta: cuiꝰ corpus albe quieſcit. Idem vo rex ſtepha-
nus filius geyſe migrauit ad dñm anno domi. M. C. lxxiij. q̄r-
to nonas marcij: feria prima: cuiꝰ corpus ſtrigonij quieſcit.

De coronatiõe regis bele tertij fratris ſtephani ſi-
militer tertij filij geyſe ſecundi ſequit̄.

Oſtea regnauit bela frater eius qui fures ⁊ latrones per
ſecutus eſt ⁊ petitiõibus loqui traxit originē vt romana
habet curia ⁊ impij. Qui coronatus eſt in diebus ianu-
arij: feria prima. Regnauit aũt annis. xxiij. menſe vno: diebus

xix. obdormiuit aũt in domino: anno eiusdem. M. C. xc. klas maij: feria tertia: cuius corpus albe quieſcit honorifice tumulatum.

De coronatiõe emerici regis filij bele regis tertij.

Hi ſucceſſit Emericus filius eius: ⁊ regnauit ãnis viij. menſibus. vij. diebus. vj. huius vxor Cõſtantia filia regis Aragonie ceſari Frederico p̃ conſilium apoſtolice copulat̃. Migrauit aũt ad dominuz: anno domini Milleſimo. CC. pridie klas decembris: feria tertia: cuius corpus requieſcit in eccleſia agrienſi.

De coronatione regis Ladislai tertij filij regis Emerici.

Ost cum regnauit ladislaus filius eius ⁊ coronatus est vij. kl'as septembris: feria quinta. Regnauit autē mensibus sex: diebus quinqz: migrauit autem ad dominuz: anno eiusdem: millesimo. CC. primo nonis maij: cuius corp⁹ albe quieſcit.

De coronatione regis andree secundi filij regis bele tertij patris sancte Elizabeth qui & hierosolimitanus dictus est.

Hic successit andreas filius bele tertij: qui andreas coronatus est. xxvij. die post obitum regis ladislai: quarto kl'as iunij in penthecostes cuius vxor fuit domina gertrudis de alamania de qua genuit belam colomanū andreā & beatam elizabeth: sz prochdolor humani generis inimico proculdubio suadēte vxorē bankbani magnifici viri domīa mēorata tradidit cuidā suo fratri hospiti deludendā: quā ob causam idem bankban⁹ de genere bor oriundus suū gladium in

regine sanguine miserabiliter cruentauit ⁊ diro vulnere sauciatā
Anno domi. M. CC. xij. interfecit: cui⁹ corpus in monasterio
griseoꝝ monachorū de pelis tumulat̄. Pro cuius nece vox fle-
bilis insonuit in tota pānonia et in omi genere bankbani execra-
bilis ⁊ horrenda sanguinis effusio subsecuta.

De ꝑegrinatiōe eiusdē in hierosolimā.

Ost hec rex andreas terrā sanctā visitauit ad manda-
tum domi pape: qd̄ mandatū accepat dū esset adhuc
dux sicut habet̄ extra de voto ⁊ voti redemptiōe licet
vniuersis: qꝛ ipse compleuit ⁊ redemit votū patris:
⁊ ibi in terra sancta sup̄ exercitū christianoꝝ ꝯtra soldanū babilo
nie Capitaneus ⁊ dux p̄ficitur ⁊ mox victor efficit̄ gloriosus: mā
sit aūt tribus mēsibus regali deniqꝫ thesauro exposito diuersorū
sanctoꝝ ꝑ ipsuꝫ reliquie compant̄. Caput videlicet sancti ꝓtho-
martyris stephani: ⁊ caput beate margarithe virginis ⁊ marty-
ris: dextera beati thome apostoli ⁊ sancti bartholomei: item de
virga aaron ⁊ vna de sex idrijs illis in quib⁹ xp̄ūs mutauit aquā
in vinū ⁊ alie multe quas potuit tunc congregare: reuersusqꝫ in
hungariam cum preciosis thesauris sanctorum: regnum autem
suum reinuenit in prospero statu: non tamē hoc suis meritis sed
sanctorum quorū reliquias afferebat: ascribi voluit inoccursum
ergo regis benedictus filius erga cancellarius regine omnes p̄-
latos ecclesie cōpellebat: modo autē illas reliquias sanctas spe
cialiter ille ecclesie habent quarū prelati regi venienti obuiā oc-
currerunt. Transactis itaqꝫ nouem annis rex generosam eliza-
beth filiaꝫ suā nobili viro ludowico Thuringie lanthgrauio co
pulauit: qui post multos annos similiter cruce signatus deuote
hierosolimaꝫ pergens ibidem migrauit ad christuꝫ cuius festum
hierosolimis deuote celebrat̄. Migrauit autem rex andreas ad
dominū: anno domini millesimo. CC. xxxv. tricesimo anno re-
gni sui: cui⁹ corpus in monasterio de egrus feliciter requiescit.

s Rex
mo Dni
CC. XXXV.

De coronatiõe regis bele quarti filij andree regis secundi ⁊ de introitu tartaroꝝ primo ⁊ de miserabili destructione regni hungarie ꝑ eosdem.

Ex bela post euꝫ filiꝰ eius coronatus est pridie idus octobris: feria prima qua cãtat̃ Da pacẽ domĩe in cathedrali eccl̃ia bti petri albe quã ipse ꝯsecrari fecit colomão duce fratre eiusdẽ ensem regalẽ ad latꝰ ipsius honorifice tenẽte: daniele v̓o duce rutenoꝝ equũ suũ ante ipsum summacũ reuerẽtia ducente: regnauit aũt. xxxv. annis: anno domĩ millesimo. CC. xlj. ipso bela regnante mangali siue tartari cum quinquies centenis millibus armatorũ regnuꝫ hungarie inuaserũt: contra quos bela rex iuxta flumen seo prelians vincit̃: in quo prelio fere extinguitur milicia regni hungarie

vniuersa: ipso vero bela rege ad mare fugam faciente tartari vsq3 ibi ipsu3 crudeliter insequũtur: manserũt enĩ ipsi tartari in regno hũgarie tribus annis: ⁊ q2 semĩare illis temporib⁹ nõ potuerũt hũgari: ideo multoplures post exitu3 illo2 fame perierunt quã illi qui in captiuitate ducti sunt ⁊ gladio ceciderũt. Post hec aũt rex bela reuersus est de maritimis ꝑtibus ⁊ ducẽ Austrie fredericũ virũ bellicosu3 ante noua3 ciuitatem gens occidit in ꝑlio hungaro2 ⁊ transfixit ꝑ maxillam: licet tñ idem dux ceciderit in hoc bello bela rex ꝑfatus triumphũ cũ hũgaris ꝑdidit.

De bello regis bele cũ othocaro rege bohemo2.

Ost hec idem rex anno dñi. M. CC. lx. cõgregauit exercitũ copiosu3 ꝯtra Othocariũ regem bohemo2 circa morauiã vnacũ filio suo stephano ⁊ alpra duce cumanorũ s3 victus fugit circa haymburg. iij. idus iulij: erat enĩ vir pacificus s3 in exercitib⁹ ⁊ ꝑlijs mĩme fortunatus.

Qũo populus se eiusdẽ regis in tẽꝑib⁹ flagellabat

Psius etiã tꝑe ãno dñi. M. CC. lxiij. plebs flagellis se feriendo vniuersaliter discurrebat: obijt autẽ ãno dñi M. CC. lxxv nonas maij: feria sexta in festo inuẽtionis scẽ crucis in insula budeñ. ⁊ sepultu3 est corpus eius strigonij in ecclesia frat2 minorũ constructa ad honorem virginis gloriose quã ipse domin⁹ rex bela adhuc viuens sumptuoso opere ⁊ pulcro fecerat inchonari vbi cũ domina regina consorte sua maria nomĩe filia imꝑatoris greco2 ⁊ duce bela filio suo charissimo feliciter requiescit vir virtutibus plen⁹: cui⁹ memoria quasi mel dulcorosum vsq3 in diem hodiernũ in ore omniu3 hungaro2 et aliarũ plurimũ nationũ suauescit: cui⁹ corpus philippus archiepũs strigonieñ. de ecclesia mẽorata aufferri exhumãdo fecerat ꝯtra iura ⁊ in sua ecclesia cathedrali indebite tumulari sup quo facto coram summo pontifice causa diutius ventilata: fratres minores cum honore maxĩo rehabere exintegro meruerunt ⁊ corã virginis ara gloriosius condiderũt vbi hij pulcri versus continent̃. Aspice rem charam tres cingũt virginis arã. Rex dux regina quibus assint gaudia trina. Et sequit̃ dum licuit tua dũ viguit res bela potestas. Fraus latuit pax firma fuit regnauit honestas.

De coronatiõe regis stephani quinti filij regis Bele quarti.

Ost ipsũ ãno domi. M. CC. lxx. cepit regnare filius eius stephan⁹ sup totã hungariã: qui otthocarũ regẽ bohemor in hungariã cum bohemis: australib⁹: branburgensib⁹ ac ceteris mixtis gẽtibus cũ potẽtia venientẽ ante fluuiũ rapcha devicit viriliter ac fugauit: ꝑterea Budñ ciuitatẽ bulgarorꝝ expugnauit ꝛ bulgaros supauit regez eorũ sibi compulit deseruire: regnauit aũt duobus annis ꝛ mortu⁹ est in anno tertio regni sui in magna insula: ꝛ sepultus est in ecclesia btẽ virginis in insula Budensi in loco beginarꝝ.

De coronatione regis ladislai quarti filij regis ste-
phani quinti qui kwn laczlo dictus est

Hi successit ladizla⁹ fili⁹ eius ⁊ coronat⁹ est eodē anno quo mortu⁹ est pr̄ ei⁹ videlz anno dñi. M. CC. lxxvj.

Qui impatore adiuuāte circa morauiaz occidit regē ot-
thocarū supradictū i plio: postea cū āno domi. M. CC. lxxxij.
Oloamur dux cumanie cōgregato exercitu cumanoꝝ circa lacuz
hood vocatū: volēs hostilit regnū iuadere hūgaroꝝ vt suo do-
mio subiugaret ꝯtra cū rex ladisla⁹ vt fortꝭ iosue ꝑ gēte sua ⁊ reg
no pugnatur⁹ accessit i cui⁹ exercitu lorād⁹ fili⁹ thōc miles stren
nu⁹ ꝯtra cumanos lanceauit cū impetu vtutis sue ⁊ laudabiliter

ꝑcussit plurimos ⁊ ꝓstrauit. Postea cũ preliũ cõmitteret int̃ ꝑ-
tes fortissimũ subito ⁊ inopinate ex diuina clemẽtia pluuia gran-
dis exorit̃ ꝯtra faciẽ paganoꝝ ⁊ qui in arcub⁹ sꝑabant ⁊ sagitta ꝓ
pter imbriũ densitatẽ iuxta ꝓpheticuꝫ facti sũt vt stercus t̃re. Et
sic rex ladislaus victoriã obtinuit diuino fretus auxilio. Tandeꝫ
postea pauci de ipsis cumanis qui euaserant: ad tartaros fugieu-
tes quoꝝ instinctu tartari: ãno dñi. M. CC. lxxxv.

De secũdario introitu Tartarorum.

Ecũda vice intrauerũt in hungariaꝫ: ⁊ vsqꝫ pesth vni-
uersa miſabiliter cõbusserunt. Iste enĩ rex ladislaus fi-
liã regis karoli de apulia in ꝯiugum hẽbat. Sꝫ spreto thoro cõ
iugali filiabus adhesit cumanoꝝ Ayduã Cupchek ⁊ Mãdulaꝫ
vocatas ac alias q̃ꝫplures in cõcubinas hẽbat: quaꝝ amore cor
eius ẽ merito depriuatum: ⁊ a suis baronibus ⁊ regni nobilibus
odio habebatur.

De aduentu firmã sedis apl̃ice legati.

Inc insuꝑ ꝯtra eũ: qꝛ cumanice ⁊ nõ catholice conuer-
sabat̃. Philippus firmanus sedis apostolice legatus
aduenit: qui barbas radere crines detrũcare ꝯtra mores hũgari-
cos ⁊ pileos cumanicos: quoꝝ vsus ĩ hũgaria iam in ꝯsuetudĩe
hẽbatur abicere demãdabat: regẽ etiaꝫ anathematis vinculo fe-
riẽs vt paganos odiret ritũ xpianoꝝ diligeret ⁊ thoro viueret cõ
iugali: sed nihil in rege ꝓficiens repatriauit.

De subita nece regis ladislai ꝑ cumanos facta.

Ost hec in breui ipse rex. Anno dñi. M. CC. xc. Feria
scd̃a ꝓxima ante festũ sancte margarite v̓ginis ⁊ marty
ris ꝓpe castrũ kereszeg ab ipsis cumanis quib⁹ adhese
rat est miſabiliter interfectus. Tempe enĩ istius regis ladislai ce
pit hũgaria a sua magnifica gloria reflecti vt casus flebiles ⁊ euẽ-
tus inferius ostendẽt. Ceperunt nãqꝫ ĩ ea intestina bella ꝯsurge-
re: ciuitates cõfringi: ville ꝑ combustiões ad nihilũ redigi: pax
⁊ ꝯcordia penitus cõculcari: diuites deficere: ⁊ nobiles rusticari
p̃ inopia pauꝑtatis. Illo tꝑe biga scꝫ duaꝝ rotaꝝ vehiculũ a re
ge incolis currus regis ladislai dicebat̃: qꝛ ꝓpter cõtinua spolia
aĩalia vehicula trahẽtia defecerãt in regno: sꝫ hoĩes more peco-
rũ bigis iuncti vices aĩaliũ impendebant.

De coronatiõe regis Andree tertij nepotis Andree regis scõi qui ꝛ venetus dictus est Sequitur.

Ost cuiꝰ regis mortẽ: eodez ãno .xviij. die Andreas dux de venecijs coronat: qui viuẽte adhuc ladislao rege adductꝰ i hũgariã fuerat. Cuiꝰ andree regꝭ ortũ ꝛ orginẽ videamꝰ q̃ rõe meruit coronã regni hũgarie accipe. Cũ enĩ rex andreas scõs pr̃ q̃rti bele regis ꝛ colomãi ducꝭ Dortua prima vxore sua vel potiꝰ infecta vt supiꝰ dictũ ẽ mare ad mãdatũ eccl̃ie trãsfretasset i terrã scãm ad expugnãdũ ꝑ sepulcro dñi ibi victor existẽs reuertebat felicit cũ honore. Tandez in italiã applicuit ꝛ q̃dã vicc apud marchionẽ Estenssem ẽ magnifice hospitatꝰ. Illevo marchio cognoscẽs regẽ eẽ viduũ: filiam

suam excellēter pulcraz ⁊ bñ ornatam ꝓspectui regis astare fecit. Rex vo videns eā pulcrā ⁊ suis oculis grōsam cū absqz hoc duce re vellet vxorē cū eadem domicella eodē die ꝓtraxit matrimoniū ⁊ in hūgariā secū duxit. Mortuo vo rege andrea dña ista volēs redire ad parētes suos: cōuocatꝭ principibꝰ regni hūgarie archi epis ⁊ epis se grauidā: ꝓle manifestis indicijs demōstrauit: ⁊ sic est reuersa i trā suā Esth vocatā: ⁊ ibi apud prēm suuz puex masculū pepit quē i baptismo stephanū vocauerūt: qui nutritꝰ ⁊ educatus sub hoc titulo q̄ esset filiꝰ regis hūgarie. Tandē ad etatez vltimā deueniēs vsurpare dolose marchionatū voluit aui sui: sz idez auus suꝰ ꝑualēs ipsuz remotiꝰ affugauit: ⁊ sic stephanus fugiēs abijt in Jspaniā ad iacobū regē Aragonie qui hēbat i vxorem: sororē istiꝰ stephani filiā regis andree regis hungarie: ⁊ ibi aliq̄diu cōmoratꝰ itex in Jtaliā veniēs electꝰ est potestas a ciuibus i rauēna: inde fugatꝰ venit venetias. Jbi aūt vir quidaz ciuis venecēsis ciuitatis potior ⁊ ditior cognoscēs ⁊ sciens veracit hūc eē filiū regis hūgarie: tradidit sibi filiā suā i vxorē: ⁊ oiuz bonoꝝ suoꝝ ptecipē eū ꝓstituit Ex illa āt habuit filiū stephanꝰ quē andreā vocauit noie prīs sui. Qui andreas auxilio ⁊ ꝓsilio auūculoꝝ suoꝝ qui erāt infinitaꝝ diuitiaꝝ viuēte adhuc rege ladislao i hūgariā subintrauit. Eo q̄ essz dux qui debēt hr̄e portionē in regno regis andree titulo aui sui. Cū aūt rex ladislaꝰ fuisset occisus a baronibꝰ regni: andreas dux felicit coronat: qui anno scdo regni sui cū exercitu maxio austriā debellauit: in cuiꝰ impio quidaz nobiles regni Johānes. s. ⁊ henricus banus filij herrici ac vgemus filiꝰ poch de wylak: alijqz q̄zplures in ꝑiudiciū regis andree a papa Bonifacio. viij. regē petierūt.

Quō in ꝑiudiciū regis Andree papa ad instātiā quorundā baronū puerū karolū in hūgariā destinauit.

Hoc instantiā papa admittēs quendā puex. xj. ānoꝝ noie karolū. Anno dñi. M. CC. xc. ix. viuēte adhuc andrea rege in hūgariā destinauit. Cuiꝰ karoli generatio ⁊ origo tali modo habet. Rex stephanꝰ quītus filiꝰ Bele q̄rti regis hūgarie inter alias filias habuit vnā noie mariā vocatā quā karolo claudo filio karoli magni qui ex donatione ecclie fuit rex Sicilie tradiderat i vxorē. Qui rex karolus claudus ex illa

filia stephani regis genuit karolū marcellū noīe: karol⁹ vo mar
cellus ex filia impatoris rodolphi Clemētia nomīe genuit filiuz
quē primo ī tra sua vocauerūt Carobertū q̄si karolū robertū: in
hūgaria aūt ablato roberto ipsuz hūgari karoluz vocauerūt: vt
aūt iste karolus regnare valeret ⁊ ꝓtra andreā regē potestatē ac-
cipe ꝑ Papa legatos vnū ⁊ aliuz de latere suo ꝓtra regē andream
ꝓ karolo destinauit: qui nihil agere valētes ad ꝓpria redierūt.
Interim āno dñi. M. CCC. j. in festo sancti felicis idem rex an
dreas in castro Budeñ. requieuit in dño: ⁊ sepultus est ī ecclesia
sancti Johānis euāgeliste apud frēs mīores.

De adductiōe wenceslai ducis filij regis bohemie in obprobriū pueri karoli ⁊ de coronatione eiusdez.

Ostea mortuo rege andrea barones regni eodē āno ī duas ꝑtes celeri⁹ diuidūt̄: ita ꝙ matthe⁹ omode⁹ et vgrin⁹ potētissimi prīcipes ī regno ac alij nobiles q̄z plures karolo puero adheserūt: ⁊ eū regē noīabāt v̄bo sz nō fcō. Dñic⁹ v̄o fili⁹ stephāi dicti porch magr̄ thauarnicoꝝ quōdā regis andree demetri⁹ fili⁹ nicolai: herric⁹ filius herrici viri valde magnifici cū iohāne archiepō coloceñ. ⁊ andrea epō agriēsi: emerico epō waradieñ. haab epō vacieñ: anthōio epō chanadiēsi: nicolao epō boznēsi ⁊ iacobo epō scepseñ. cui vsqz vitā fuerat ꝯcessus epātus ī mēse iulio v̄sus bohēiaz ꝓcesser̄t ad regē wēceslaū: vt regni suscipet gub̄ nacl̄a hūgaroꝝ ne regni lib̄i lib̄tatē amitterēt ī susceptōe ꝑ eccl̄iaz dati regꝭ: ad ipsū āt regē bohēie obhāc ratōez posuer̄t gressus suos: qꝛ rex otthacar⁹ qui ꝑ regē ladislaū fuerat int̄fect⁹ sic̄ ē supi⁹ enarratū: hūit ī vxorē filiā dñe āne filie bele regꝭ q̄rti qui ex ea genuit filiū noīe wēceslaū qui regnauit ī bohēia pr̄e mortuo ml̄tis ānis: qui wēcesla⁹ vēire noluit: sz filium suū ex filia īpatoris rodolphi ꝓcreatū ⁊ gēitū noīe sil̄it̄ wēceslaū ī q̄dā villa godin vocata circa moruā ex ꝑte bohēie quo p̄fati nobiles ⁊ epī ꝯuenerāt ī regē hūgaris t̄didit naturalē: ⁊ ipsi ꝯfectis īstrumētꝭ lr̄aꝝ ⁊ roborato fidei firmamēto vnanīter suscepūt abhīc Te deū laudam⁹ altissime ꝓclamātes ad albā ciuitatē regiā deuenerūt: vbi iohānes archiepūs coloceñ. cū epīs alijs supius noīatis honorifice eū coronarūt: sedes nāqz tūc archiepātus strigonieñ. vacabat: inde budā vēientes: ibiqz iohānes archiepūs obdormiuit ī dño ⁊ iacob⁹ epūs scepseñ. queuit ī pace. Tumulātur aūt in ecclesia sc̄i iohānis apud frēs minores.

Qūo rex ladisla⁹ siue wēcesla⁹ exiuit d̄ hūgaria ⁊ ī bohemiaz reuersus ē.

Ostea rege iādicto quē hūgari ladislaū vocauer̄t ī buda de gēte: nullū castꝝ nulla potētia seu ptās nullū ius regale sic̄ karolo puero ex ꝑte baronū restituūt̄ sz vna ꝑs regni karolū alt̄a ladislaū regē appellabant noīe tantū sz nō re vel effectu regiminis seu ptātis: tūc rex wēceslaus pr̄ ladislai nouit̄ coronati vidēs ⁊ ꝯsiderās paliatas v̄sucias hūgaroꝝ āno dñi. m. ccc. iij. cū ml̄titudīe exercit⁹ pānoniā ē īgressus ⁊ iuxt̄ danubiū circa pesth aliq̄ntulū residēs ladislaū filiū suū cuz corona regni accipiēs ⁊ ladislaū filiuz vernerij rectorē seu iudicē

Budensem in suū regnū in pace reuertit.

Quō papa p quosdā budeñ. p̄sbyteros extitit excō municatus.

Odē tpe frat nicolaꝰ de ordie p̄dicatoꝝ epūs hostieñ. cardinalis aplice sedis auctoritate suffultꝰ i hūgariā p karolo aduēit. Qui bude residēdo dieb⁹ aliquot videns se nihil posse pficere reuersus ē i curiā ꝛ ibi mortuo Bonifacio. viij. i sūmū pontificē eligit ꝛ creat et bencdictꝰ appellat: in suo aūt recessu ciues ciuitatis budenſ p quodā casu intdicta relinquerat: intdictū quippe religioſ ꝛ plebanis stricte seruātibꝰ: surrexerūt pseudo: sacerdotes ꝛ pfidi qui mānifeste diuīa populo celebrabāt ꝛ sacramēta eccliastica mīstrabāt publice intdictis: insup malū malo cumulātes pniciosiꝰ ꝙuocato populo: accēsis lucernis: sūmū pōtificē xpī vicariū: archiepōs ꝛ epōs vniuersos regni hūgarie ac viros religiosos cōiter excōicatos: altis vocibꝰ p mulgabāt hoc factū ē. Casty budense quodā dicto Petermano regente quē p ladislao captiuato rex p̄fecerat wenceslaus.

De introductiōe otthonis ducis bauarie in regnū hūgarie cōtra puer karolū p quosdaz barones facta ac de coronatiōe captiuitate ꝛ expulsiōe eiusdez.

Interdū vo filij herrici: ꝛ quidā alij nobiles Otthonē ducez bauarie subintroducūt i regē hūgarie: qui veniēs ad coronā regni a wenceslao ablatā: petiuit sibi dari ac secūferēs: āno domi. M. ccc. v. albā regalez ciuitatē pecijt vt ibi coronaret legittīe i regē: quē benedictꝰ epūs vesprimieñ. ac frat anthoniꝰ epūs chanadiēn. i regez iunxerūt ꝛ dēca corona regia coronarūt: inde budā veniēs ꝛ i die solēni in dcore regio coronā scām habens i capite: p oēs plateas ꝛ vicos incedebat eques cū populo copioso vt cūctis se esse regez legittimū publicaret. Qui i breui traz Erdeln cū bele filio thome censuit visitare vbi ladislaꝰ wayuoda ipsū captiuauit: ꝛ in castro suo tenuit vinculatum multis diebus. Qui tam mirabili fortuna sibi occurrente: de regno expellitur hungaroꝝ.

De inuentiōe regalis corone in via amisse: sequit.

Ec hoc p̄termittēdū est q̄ cū scā corona p dictū otthonez ducez ad hūgariā portaret ppt̄ tiorez hostiū fec illā icludi p artez tornatoriā iflasconez. Cū āt equitaret cū suis sub noctis

silētio ī strata publica ī q̄ plurimi viatores transibāt casu de sella
corrigijs vbi erat flasco: ille ligat⁹ q̄si vas vinariuz nullo vidēte
cecidit resolut⁹. Postmodū v̄o luce clarescēte dū vidissent nō eē
thesauꝝ illū p̄ciosū: quo citi⁹ potuer̄t tīore ꝑcussi retro celerit̄ cu
curreṙt quā coronā int̄ mlt̄os trāseūtes ī t̄ra iacētē ī medio publi-
ce strate īuētā a nemīe reperūt: forsitan ceciderat ī pr̄ia vigilia no
ctis: reīuēta ē aūt sequēti die circa tp̄s nōdubiū vesp̄tinū miꝝ cer
te ⁊ miraculū nō tacēdū. Quid enī ꝑ hoc qd̄ illa corōa cecidit ītel
ligo: nisi qꝛ dux ille vsqꝫ vitā suā portare nō potuit hāc corōaꝫ sꝫ
amisit de capite corōaꝫ ipsā ꝑiter ⁊ honorē. Quid ē ꝙ a nullo in-
uēta sꝫ ab ipsis qui portabāt: nisi ꝙ ne pānonia data sibi corona
ab an[illegible] priuaret̄. Quo facto ī eisdē euētib⁹ ladisla⁹ fili⁹ verne-

rij d̄ captiuitate regꝭ wēceslai āno fere t̄tio lib̄at̄: ⁊ cū iohāne cha
ak filio castꝝ budēse ꝑ portā que ē iuxt̄ synagogam iudeoꝝ feria
quīta pꝰ festū btē petronelle v̄gīs noctꝭ ī silētio subītrauit ⁊ quos
dā ciues budēses suos aduersarios ⁊ ꝓditores īuasit subito ⁊ de-
struxit. Peturmanꝰ āt iudex ciuitatꝭ: nudꝰ fugiēs vix euasit: du
os enī ex ipsis ciuibꝰ. s. martunhermā ⁊ magr̄m martinū iuratos
ciues de duodeciz ī caudis equoꝝ ꝑ vicos ⁊ plateas ciuitatis cru-
delit̄ trahi fec̄: ⁊ eoꝝ ossa ignibꝰ cōcremari: bona eoꝝ obtinuit ⁊
possedit: sacerdotes īsuꝑ illos ꝑfidos suꝑiꝰ noīatos: manibꝰ ca-
thenatꝭ ⁊ pedibus thome strigonieñ. archiepō destinauit: quos
idez archiepūs carceri mācipauit ⁊ in eodē tristē spūm emiserūt.

De aduentu frīs gentilis cardinalis in hungariaz

et de coronatione karoli regis.

Dum igit puer karol⁹ absq3 regni iolano i hungaria mo raret: frat gētilis tituli sci martini i mōtib⁹ ꝓsbyt cardi nalis de ordie fratꝝ mioꝝ ex auctoritate sūmi pontificis plēaria: ano dñi. M. ccc. viij. pānoniā itrauit vno siquidē ano i pace trāsacto ano dñi. M. ccc. ix. ꝯstitutōe tribili ꝓmulgata no biles regni anathēatis vinculo inodauit. ꝓ pauꝑ⁹ vo ꝛ diuitibus vniuers diuia stricti⁹ iterdixit: ꝛ hec fec illis nobilib⁹ qui iura regalia ꝛ regialia nolebāt restituere regi karolo supra dicto: ꝛ qui eū regē minime appellarēt. Ladislaū vo wayuodā trāssiluanū speciali excōicatiōe feriēs: eo ꝙ coroāz regni quā ab otthone duce dū eū captiuauerat recepat idebite detenebat. Et qꝛ filiam suā idez ladislaus tradiderat filio stephāi regis seruie scismatico i vxorē. Qua ꝓpter cū pfati nobiles extra cimiteria corpa iacētia ꝯspicerēt defunctoꝝ: amaro spū pturbati. Anno dñi. m. ccc. x. Cōgregati i cāpū raptus circa pesteh karolū sepe dictū in regē ꝯcorditer suscepērūt: ꝛ albā ꝓperantes feria quīta in octauis sci regis stephani soleniter cū letitia coronarūt: cū scā corona a ladislao weyuoda restituta. Anno eodē papa clemēs q̄rtus ꝑ crucifc ros sci Johānis int christicolas mūdi huⁱ⁹ iestimabilē thesauꝝ fec sagaciter ꝓcurari ad passagiū generale ꝓ tra scā expugnāda Tradēs dictis cruciferis gr̄az singularē peccuniam largiētes ab oibus crimib⁹ absoluēdi vsq3 ad ꝯtinuos quīq3 ānos: sz postea de illo tanto thesauro nihil factū vidim⁹ effectiue.

De bello karoli regis ꝓpe ciuitatem cassowiensez contra Mattheum de Trynczino cōmisso.

Ano dñi. m. ccc. xij. Cum rex karolus regale castrum Sarub vocatū: a demetrio filio nicolai ex mādato matthei potētissimi principis possessum suis viribus obsideret. Idem mattheus filius petri de trinchinio: mille ꝛ septingentos milites lanceatos conducticios: ꝛ omne penitus suum posse contra regem in adiutorium demetrij destinauit: vt ipsum regem desubcastro procul pelleret ꝑpotenter. ꝓ Principes autez exercitus demetrium supra dictū: ꝛ abam dictum pulchrum siue magnum constituit. Quorum aduentum rex audiens putauit se

nō posse resistere in sepes se recepit. Cui scepsenses equites pter ꝛ pedestres felicit ꝓcesserūt: cū quib⁹ rex hostes suos audaci⁹ est agressus. Quiquidē iterdū ciuitatē cassa vocatā expugnare cepe rūt ꝑ morte Omodei palatini quē i cassa cassenses theutonici vel saxōes poti⁹ pemerāt inocentez: quib⁹ cū exploratores cū clama rent regis aduētū dimissa ciuitate itrepidi: obuiaz regio exercitui ꝓcesserūt: ꝛ ad locū pugnādi magis aptiorē: rex ꝛ ipsi plurimuz festinabāt. Quē locū ipsi primit⁹ occuparūt: rex interim in q̄daz valle circa harnad cū exercitu ꝓfessiōe sacramētali p̄missa ꝛ absolutiōe accepta: susceptoqz dñici corpis sacramēto: a cruciferis suis dictis mori se ꝑ oia parauerūt. Et ipsi durissimi pacis hostes bellica arma iduti de mōtis cuiusdā vertice vallē p̄fatam ꝑtin⁹ certaturi obuiā regi descendebāt: ꝛ in latere dicti mōtis: feria vj. in festo scōz viti ꝛ modesti: p̄liū durissimū est ꝓmissuz: q̄le de tēpore tartaroz in hūgaria nō ꝓtigit celebrari: in quo p̄lio de familia regis kakas fili⁹ stephani dicti porch: ꝛ stephan⁹ fili⁹ Bageri: ladislaus fili⁹ thome: iacob⁹ fili⁹ aladarij: michel filius petri Gurke ꝛ michel filij gurke: ꝛ petr⁹ castellan⁹ de Bereg p̄clari nobiles corruerūt: gurke sub vexillo regis vexillari⁹ existēs occisus: vexillo regis cadēte sub vexillo cruciferoz rege pugnāte: ex pte vo altera demetri⁹ fili⁹ nicolai: ꝛ aba principes exercitus ac duo filij omodei mortis iaculo vulnerati ꝑ ꝑpe ceciderunt: ꝛ alij q̄zplurimi letalit sauciati ibidez ꝛ alibi mortis debita ꝓsolue rūt: licet ex pte regis plures ceciderūt: tamē rex victoriā obtinuit gloriose. Qđ factū a deo esse credim⁹ ꝛ fatemur.

De obitu dñe marie prime ꝓsortis karoli regis.

Ano dñi. M. CCC. xv. dña maria pma ꝓsors dñi regis natiōe polona filia ducis kazmerij: ttio die post festū btē lucie vginis ꝛ martyris i Themesuar vite cursū feliciter termiauit: ꝛ i alba regali i ecclia btē vginis terre gremio cōmendatur: āno domi. M. CCC. xviij. accepit rex dñam beatricē filiā regis romanoz sororē regis bohemoz de terra lucumburgēsi que i reuolutiōe eiusdē āni obdormiuit i dño ꝛ waradini in cathedrali ecclia tumulat. Eodē āno ecclias btē vginis albensem: que frequēter incendio vastabat: incepit rex tegere plūbeis tegumētis ꝛ cū glorioſa testudine decorare: insup etiam colūnis

firmissimis stabilire: eodez ãno mortuus est matthe⁹ palatinus.

Qũo karolus rex dñam Elizabeth filiam regis polonie duxit in consortem.

Ano dñi. M.CCC.xx. accepit rex karol⁹ filiaz ladislai regis polonoꝝ elizabeth noie: de qua ãno dñi. M.CCC.xxj. hũit rex filiũ noie karolũ qui puer mortuus ẽ eodẽ ãno quo nat⁹ ẽ: ⁊ i alba sepult⁹: ãno dñi. M.CCC.xxiij i wyssegrad i festo sci remigij de eadez regina rex genuit filiũ noie ladislaũ.

De fũdatiõe claustri in lippa.

Ano dñi. M.ccc.xxv. inchoauit dñs rex frib⁹ miozibus edificare eccliaz i lippa ad honoꝛez bti Lays noui sci epi tholosani ⁊ pfessoꝛis qui fuit frat carnalis pris sui sez primogenit⁹ regis scicilie fili⁹ marie regine filie stephani regis hũgarie filij bele ẽrti pfessoꝛ voto ⁊ hitu ordis fratꝝ minoꝝ.

De natiuitate Lodowici filij regis karoli.

Ano dñi. M.ccc.xxvj. tertio nonas marcij. nat⁹ ẽ eidez regi fili⁹ quẽ noie huius sci pfessoꝛis psanguinei sui lays p gaudio appellauit: ãno dñi. M.ccc.xxvij. feria ẽrta ante dñicaz Ramispalmaꝝ: eccl'ia bti vginis de alba regali ẽzuis plũbo tecta fuissz ptra incẽdiũ vt supi⁹ memi: tamẽ flebilit ẽ pbusta: ⁊ tota plũbea materia i lamias ꝓducta de tecto ei⁹ a facie ignis vehemẽtis fulsit liquide: sic cera excepto vno cãpanili qđ supra sacristiaz est: vbi scoꝝ reliquie ẽzplurime apposite pseruant: ꝙ nemo dubitat eoꝝ meritis remãsisse: sz nihilomin⁹ eandem ecclesiã postea itez plumbo texit.

De natiuitate andree ducis filij eiusdem regis.

Eodem anno in festo sci andree apostoli Natus est ei filius quez andream appellauit.

De impietate ⁊ feroci sentia Feliciani.

Ano domi. M.ccc.xxviij. mortu⁹ ẽ ladisla⁹ fili⁹ eius

Cũ ãt hisdẽ tpib⁹ regnũ hũgarie pacis optate trãquilli tate gauderet: ⁊ secuꝝ eẽt ab hostib⁹ circũqqz: pacs emul⁹ ⁊ inimicie semiatoꝛ diabol⁹: misit in coꝛ cuiusdam militis nomie Feliciani de genere zaach inueterato dierum ⁊ canicie iam respersuz vt dominũ suũ regẽ karoluz ⁊ dominam elizabeth reginam ⁊ duos filios eius lays ⁊ andreã occideret gladio: vno die qui felician⁹

p̄ mattheū de trinchino quōdā palatinū fuerat exaltat⁹. Tandē relicto mattheo venerat ad regē quē rex regio fauore diligēs: securo īgressu: regis ianua absq; obice sibi patebat. Porro cū rex vnacū regina ⁊ filijs suis p̄fatis. Anno dñi. M. CCC. xxxv. kl̄as may. feria q̄rta post octauas pasche i suburbio castri wysse grad i domo sua p̄ādoret: añ regis mēsaz clam subitrādo idez felician⁹ astitit: ⁊ euaginato acutissimo gladio vehemētissimo īpetu more canis rabidi īmisericordit regē reginā filiosq; voluit iugulare: sz mia misericordis dei ꝓhibēte: qō voluit nō potuit effectui mācipare: tñ regis manū dexterā leuit vulnerauit: sz ꝓcdolor scissime regie dextre man⁹ q̄ttuor digitos quos paupibus et misabilib⁹ atq; abiectis psonis misericordit in clymosinis extendebat ꝓtin⁹ āputauit. Cū quib⁹ etiā digitis īnūerabilib⁹ ecclijs paramēta varia ꝓsuebat ⁊ altarib⁹ sacerdotibusq; ornamenta de p̄cios purpuris trāsmittebat ⁊ calices i defesse. Cū etiaz pueros regios ibidez astātes vellz occidere: pedagagi pueroꝝ videlz filī⁹ gywla ⁊ kenesich ⁊ nicola⁹ filī⁹ iohānis palatini se intponētes euadētib⁹ pueris mēoratis: letaliter vulnerāt i capite. Tūc iohānes filī⁹ alexādri de comitatu potokiēsi bone idolis iuuenis vicedapifer regie tūc exñs i ipsū felicianū q̄si i cruētā bestiā irruit ⁊ cū bicello iter collū ⁊ scapulā fortiter feriēdo trāsfixit ⁊ ad terraz deiecit hic ⁊ inde. Per hostia gladiatores milites regis gladijs terribilib⁹ mēbratiz misez laniātes: quodā q̄si mōstꝝ gladijs effecerī. Caput ei⁹ budā mittit: man⁹ ⁊ pedes alijs ciuitatib⁹ destināt: deniq; filī⁹ ei⁹ vnic⁹ adolescens: ⁊ vn⁹ sibi fidelis famulus fugā capientes: euadere minime potuerī: in caudis equoruz vite terminū p̄cepunt. Quoꝝ oīuz cadauera canes in platea cuz ossib⁹ corroserūt. Et dignū quippe erat vt felician⁹ qui multos christicolas membris suis feraliter mutilando priuauerat: ipse membris oībus iusto dei iuditio priuaret: ⁊ qui fuerat tortor pauper indefessus a cōmuni morte hoīuz exclusus: canina ⁊ subitanea morte moreret vt q̄si canis cū canib⁹ p̄cipet portiōem. Filia quoq; ei⁹ clara vocabulo vgo pulcherrima de aula regia extrahitur ⁊ naribus cum labijs turpiter mutilatis: solum dentibus patefactis ⁊ octo digitis ambaruz manuū amputatis pollicibus saltem remanētibus p̄ pluriū ciuitatuz vicos ⁊ plateas p̄ducta in

equo semiuiua ⁊ misera ꝓclamare compellit̃ in hec v̄ba: qui regi infidelis est ꝑ oĩa ꝑcipiat tallionẽ. Altera ĩsuꝑ filia ipsi⁹ feliciani maior Sebe noĩe cuidã nobili noĩe kopay mat̃monialit̃ nupta ante castꝝ Lewa iussu emerici dicti de Bechey castellani ipsius castri capite trũcat̃: ⁊ ipse kopay ĩ captiuitatis vinculo mortis debitũ soluit. Filij eiusdẽ insuꝑ ĩ insulã marinam ꝑ cruciferos trãsportant̃ nũq̃z terrã natiuã reuisuri: multi deniqz de ipsius genere feliciani nobiles trucidãt̃. Sic igit̃ felician⁹ infelix lese maiestatis crimẽ incurrit turbauit regnũ extinxit semen ꝓpriũ: suam gentẽ infamĩauit ⁊ ꝑdidit: esca canũ effectus solut⁹ a seculo: ligatus ẽ in baratro: ac sepult⁹ in ĩferno mũdo extitit fabula ⁊ infidelibus disciplina. Tam enorme factũ vno die vix credit̃ accidisse hucusqz quo istud accidit: rex karolus vẽtis ꝓsperis nauigauit ⁊ crispãtia maris equora sue fortune carina ad votũ sulcauit: sz iam fortuna v̄tibilis auersa facie valefaciens terga vertit: qꝛ vndiqz bellis insurgẽtibus sua expeditio vincebat̃: peduz etiam ac manuũ dolore nimio torquebatur.

De bello karoli regis cũ Bozorad wayuoda transalpino infeliciter gesto.

Nãno eodez quo felician⁹ indigne mẽorie perijt videlz Anno dñi. M. CCC. xxx. Cũ rex copiosũ exercitũ cõgregasset nõ tamẽ totũ suũ posse: qꝛ ad ꝯfinia regni sui ĩ diuersas expeditiões ꝯtra aduersarios eiusdẽ regni q̃z plurimos destinauerat pugnatores: ipse v̄o ꝑ zenrĩ in Mẽse septẽbri transtulit se ĩ t̃rã Bazarad wayuode vlachoꝝ ad ĩductiõez Thome wayuode trãssiluani ⁊ dionisij filij nicolai filij iancha que t̃ra ẽ ĩhĩtabilis gẽti ĩgnote: vt de ipsa t̃ra ipsũ Bazarad rex expelleret aut certe t̃rã ipsi⁹ vni ipsoꝝ ĩsultãtiũ traderet possidẽdũ: cũ tñ ipse princeps cẽsũ debitũ regie maiestati sꝑ fidelit̃ ꝑsoluisset. Cũ ãt rex zenrin ⁊ castꝝ ipsi⁹ recepisset: dionisio tradidit mẽorato omĩa cũ dignitate bonat⁹. Quo facto bozorad regi sic mãdauit nũcios ꝑ honestos: qꝛ vos dñe mi rex laborastis ĩ ꝯuocatõe exercit⁹ laborez vr̃m recõpensabo. vij. millibus marcaꝝ argenti Ipsam etiam zenrin cum suis attinencijs nunc habetis p̃manibus ꝑ potentiam pacifice vobis tradam: insuꝑ censuz quo teneor vestre corone fideliter ꝑsolui faciã omĩ anno. Et nihilomin⁹ vnũ ex filijs

nostris vestre curie ad seruiendū deputabo cuz meis peccunijs ⁊ expēsis: tātūmodo reuertimī in pace vra ⁊ psonaz piculis pca-uete: qz si veneritis vlteriꝰ piculis mīme euadetis. Quo audito rex elata mēte ī tale vbū prupit nūcijs sic dicēs. Sic dicite bazarad ipse est pastor ouiū meaz de suis latibulis p barbas suas extrahā. Tūc quidā fidelis baro donch nōie comes de Jolio ⁊ delipton sic ait regi. Dñe cū magna hūilitate vob ⁊ ad honorē vestz ipse bazarad loquit: idcirco regie benignitatꝭ fauorē ⁊ plenā dilectiōem gre sibi velitis p vras lras remādare. Tūc rex vbuz supbie ⁊ cōmiatiōis supius ppositū itterauit relicto psilio saniori ptinꝰ vltra pugnaturꝰ pcessit: ⁊ cū sibi ⁊ suis ī tra ignota ⁊ int alpes ⁊ mōtes siluaz victualia īuenire nequiret: famis in edia ipse rex milites ⁊ equi sui labore ptinꝰ cepūt. Quo facto treuga ordinata cū bazarad ⁊ data fide vt ipse regi pareret ⁊ securitatē regi cū suis oībus redcūdi pberet ⁊ iter rectū ostēderet. Rex reuertebat securꝰ psidēs in fide psidi scismatici venit in qndā viā cū toto exercitu que via erat ī circuitu ⁊ ī vtraqz pte rippis pminētibꝰ circūclusa ⁊ añ: vñ erat dicta via patētior indaginibꝰ in plurib⁹ locis fortit fuerat circūsepta p vlachos. Rex aūt: sui oēs nihil tale quid penitꝰ opinātes ī rippis vndiqz vlachoz multitudo īnūerabilis supius discurrēdo iacula iacētes sup regis exercitū que crāt in fūdo depresse vie que nec via dici pōt: sz qsi nauis stricta vbi ppter pssurā cedebāt dextrarij fortissimi cū militibꝰ circūqqz quia nec ad rippas vtriusqz lateris vie ppt pcipitiū ascēdere potant ptra vlachos nec vltra pcedere nec fuge locū hēbāt ppter idagines ibi factas: sz erāt omino sicut pisces ī gurgustro vel ī rethe cōprehēsi cadebāt iuuenes ⁊ senes principes ⁊ potētes sine delictu. Durauit quippe sic iste miserabilis cuētus a sexta feria vsqz ad scdam feriā in quibꝰ diebꝰ collidebant inuicē milites electi sic ī cunis mouēt ⁊ agitāt ifātes: vel sic barūdines que vēto mouēt Facta est aūt ibi strages maxia ⁊ cecidit militū ⁊ principū ac nobiliū icōputabilis multitudo Feria vj. ī vigilia bti martini ⁊ pꝰ ī se quēti ibi etiā occubuert tres ppositi videlicz magr andreas ppositꝰ albeñ. ecclie vir valde venerabil vicecācellariꝰ regie maiestatis exīs cū sigillo regꝭ pijt. Jtē michel ppositꝰ de posega ⁊ nicolaus ppositꝰ de alba trāsiluana. Jtē andreas plebanꝰ de sarub

⁊ frater petr⁹ de ordine p̄dicatoꝝ vir honest⁹ dire mortis poculū
acceperūt: qꝛ ī cerebra capitū eoꝝ ligneos clauos miſabiliter af-
fixerūt. Quidā etiā ſacerdotes qui erāt capellani regis ſūt occiſi.
Cumanoꝝ deniqꝫ corruit īeſtimabilis multitudo. Cadauera enī
oīuꝫ tam viroꝝ eccliaſticoꝝ q̄ꝫ laicoꝝ nobiliū in loco certaminis
ibidē tēpus reſurrectiōis generalis expectāt: nec cari eoꝝ potue-
rūt ſuos dilectos ꝓpt̄ hoſtiū ī curſus aliq̄ten⁹ rehabere. Tule-
rūt ergo walachi multos captiuos tā vulneratos q̄ꝫ illeſos ⁊ ac
cepūt plurima arma veſteſqꝫ p̄cioſas oīuꝫ eliſoꝝ peccuniā in au
ro ⁊ argēto ⁊ vaſa p̄cioſa ⁊ baltheoſ. Multaqꝫ marſubia groſſo
rū ⁊ florenoꝝ ac equos multos cū ſellis ⁊ frenis que oīa portaue
rūt ⁊ tradidert̄ ipſi Bazarad wayuode. Rex āt mutauerat armo-
rū ſuoꝝ ī ſignia quib⁹ īduerat Deſeu filiū dioniſij quē putātes eē
regē crudelit̄ occiderūt. Rex v̄o ipſe cū paucis ꝑ tuitiōem ſuoruꝫ
aliquoꝝ fideliū vix euaſit. Stabāt enī ī circuitu ei⁹ q̄ſi muri lapi
dei: magiſter Donch cū ladiſlao filio ſuo ⁊ cū militib⁹ alijs de fa
milia regis ⁊ magiſter martin⁹ fili⁹ Bereud qui oēs ictus gladio
rū ⁊ ſagittaꝝ ſup̄ ſe recipiebāt velut imbres pluuiaꝝ vt reg⁹ vita
a mortis īpetu ſuaret̄. Cadebāt etiā in circuitu exercit⁹ de canina
multitudīe walachoꝝ q̄ſi muſce que ꝑdidert̄ ſuauitatē vngēti cū
xp̄ianū populū ⁊ vnctos xp̄i ſacerdotes īmiſicorditer ꝑcuſſerūt.
Quoꝝ walachoꝝ nūeꝝ ibi ꝑ hūgaros occiſoꝝ ſubtilis ſolūmo
do īfernalis cōpotiſta collegit. Rex aūt cū tali euētu vēit ad Te
meſuar ⁊ ſine mora vēit deinde ad wyſſegrad. Porro cū hūgari
fortiſſima ⁊ duriſſima p̄lia vbiqꝫ geſſiſſent iſtud eiſdē accidit ne ꝓ
pter victoriā frequētē ſup̄birēt vel certe poſt ſup̄biā p̄cedētē cor-
ripent̄ vt hūilitatē diſcerēt ⁊ docerēt: q̄ten⁹ diuīe dilectōis gr̄aꝫ ꝑ
pat̄ne correctiōis flagella vb̄ius mererēt̄ qꝛ illos corrigit de⁹ pr̄
quos diligit. Anno dñi milleſimo tricēteſimo triceſimo ſcd̄o: ī fe
ſto ſcī ſtephāi regis habuit rex filiū quē ſtephanū nūcupauit: an
no dñi: milleſimo tricēteſimo triceſimo tertio. Egreſſus ē rex de
wyſſegrad cū andrea filio ſuo puero ſex annoꝝ in mēſe Julij ⁊ ꝑ
rexit cū bona comitiua militū ꝑ Zagrabiā vltra mare vt filiū ſuuꝫ
ꝑ voluntatem ſummi pontificis dñi ſcꝫ Johannis viceſimi ſcd̄i
⁊ ad inſtantiam ⁊ petitionez inclitiſſimi regis Roberti regis Si
cilie regni eiuſdem coronaret in regem. In cuius regis comitiua

ꝓfecti sunt Chanadinus archiepūs strigonien. Andreas epūs varadien. ⁊ Jacobus lōgobardus phisicus epūs chanadien. ⁊ magister donch supra nominat⁹ ⁊ alij nobiles plurimi de regno Qui rex rediit cū sospitate ī mēse Marcij ⁊ cū sanitate oīuz suorū qui ipsum fuerāt comitati: filiū aūt suū ibidez reliquit nō tamē coronatū sicut optabat: sz sub tutamīe ⁊ ꝓtectiōe regis roberti patruelis sui. Qui rex robert⁹ erat rex regni Sicilie vir magne scīe ⁊ scītatis sz decrepit⁹ iaz etate: volebat renūciare seculo ⁊ regie dignitati vt ꝓtēplatiōi vacaret ⁊ puer ī regnū succederet mēorat⁹: sz interdū altiori vsus ꝓsilio noluit descēdere de culmīe dū viuer regie maiestatis. Post morte vo ei⁹ recipiat coronā regni puer de iure sibi succedēs: qz heredē quē habuit rex robert⁹ mortis debito ꝓpropere obediuit. Anno dñi millesimo tricētesimo tricesimo quīto circa festū sci martini. Johānes rex bohemoz cū karolo filio suo ⁊ rex polonoz venerūt ad regē karolū in hūgariaz ad castz wyssegrad ꝑ ꝑpetue pacis cōcordia cōponēda: qđ ⁊ factū est. Omī enī die ad prandiuz regis bohemoz ex magnificētia regis hūgarie expendebāt duo millia ⁊ quīgēti panes ⁊ de cibis regalib⁹ copiose: pabulū etiā equis suis p singulos dies viginti quīqz garlete. Ad prandiū vo regis polonoz mille ⁊ quīgēti panes de cibarijs etiā habūdanter. De vino aūt expēse sunt centuz ⁊ octoginta tūncle. Remūcrauit aūt rex hūgarie regē bohemorū diuersis ⁊ pciosis clenodijs videlicz Quīquagīta vasis argēteis duabus pharetris duob⁹ baltheis ⁊ vna tabula ꝑ scacis mirabili duabus sellis iestimabilis precij vno bicello valēte ducentas marcas argēti ⁊ vna concha margaritharz mirabili ope composita. Jtē qz rex polonie erat regi bohemoz censualis: ⁊ qz rex hūgarie karolus hēbat sororē regis polonie in vxorē. Dedit ei rex hūgarie idem karolus ad redimēdū eū regē de solutiōe cēsuali regi bohemoz quīgentas marcas auri purissimi ⁊ ibi ordinatū est: vt quēqz ipsoz regū vel regna eoz hostis inuaderet aliquis ceteri debeāt in sui adiutoriū ⁊ iuuamē festinare. Et istud fuit confirmatū inter eos cū magno federe iuramēti.

Incidentia.

Anno dñi millesimo tricētesimo tricesimo octauo: circa festū apostoloz petri ⁊ pauli: dñs Lochka dux rutenoz vēit ī wyssegrad

cū electo populo militū suoꝝ ad regem karoluꝫ hungarie ꝓmittens ei omnis amicitie incrementum.

Incidentia.

Anno dñi millesimo tricētesimo tricesimo nono: kazmyrus rex polonie in mēse Julij venit in wyssegrad ad karoluꝫ regē: cum epis hūgarie: cū epis ⁊ baronibꝰ regni sui ⁊ de cōsensu ⁊ volūtate oīuꝫ illoꝝ regnū polonie libere resignauit dño lodowico filio regis karoli filio sororis sue eo quod nō haberet filiū ⁊ ad hoc cō fecerunt euidens instrumētum.

Incidentia.

Anno dñi millesimo tricētesimo q̄dragesimo: tribus ānis subsequētibus videlꝫ q̄dragesimo primo ⁊ q̄dragesimo secūdo: infinita multitudo locustaꝝ ingressa est ꝑ syrmiaꝫ in omnē ꝑtem regni hūgarie transiēs turmatim volitādo ⁊ gradiendo in terra supꝰ oīa virentia in arboribꝰ segetibusq; ac graminibꝰ ptātem accipiēs ꝑter folia vineaꝝ. Post trienniū aūt i circūiacentia regna scꝫ Polonie Bohemie ⁊ Austrie recedentes se diuiserūt vsqꝫ ad Italiā ⁊ Frantiam ⁊ sic morte perierūt.

De morte regis karoli.

Eu me qꝫ huius mūdi decus ⁊ gloria a primeuo temporis spatio nūq̄ꝫ in vno statu ꝑmanens sꝫ semꝑ variando vsaliter atqꝫ caduce se ꝓtendēs in nihilū tanq̄m aqua decurrēs incedit. Nam oīa que a terre gremio vsqꝫ circūferētias celi ambitu orbis ꝓtinent dilabunt in terram: ⁊ qꝫ nec vllī mors impia parcēdo: nullaq; pacis tramite simulādo miserē. Cadit vita hūana ꝑtimore ipsius dū stare putaꝫ q̄si flos ⁊ ꝑtinus aret. O mors que ꝑ excessus delictoꝝ veteris parētis protoplasti morsu pomi noxialis diabolice fraudis instigante nequitia ꝑconcepta serpētino veneno virus iniquitatis infundēs inferēdo in orbem terre filios eiusdē ꝓtoplasti impauida nō timens neq; verens dolo fraudis repleta diripiēdo ac deuorando intrandi semitas primitꝰ queritasti. Mirū est ꝙ tanta gulositate insaciabili rapacitate latrocinali cadauera mortuoꝝ deglutiēdo nō saciaberis ⁊ cur de corpe fetidissimo mortuoꝝ q̄m viuoꝝ congaudēdo gratularis. Nō enī ad domū cōuiuij ⁊ cuiuslibet solennitatis festū sꝫ ad locū luctus plus festinas temere ꝓperare neq;

casas pauperũ neqꝫ aulas seu atria regum nullo nũcio mediãte
adire formidas necnõ ꝯiugatos ex vera dilectiõe matrimõiali in
uicez copulatos diuortiõis vinculo ĩnodare nõ pauescis filiuꝫ a
pr̃e pr̃em a filio sep̃ando. Nõne: amarã: durã: crudelez ⁊ impiã
te fore ostẽdebas dũ ãno dñi millesimo t̃cẽtesimo q̃dragesimo se-
cũdo sequẽti die diuisiõis apl̃oꝝ. xvij. kl̃as augusti. Castrũ for-
tissimũ ĩestimabilis altitudĩs ⁊ muros eiusdẽ ĩexpugnabiles cui
nec vis nec potentia huiꝰ mõi pot̃at quoquo mõ dñari: tue vul-
pine dolositatꝭ astucia clãdestine ĩuisibilit̃ ĩtroire nõ expauens ⁊
ibidez hostilitatꝭ arma potẽtissimi pr̃icipis dñi karoli dei gr̃a re-
gis hũgarie cuiꝰ potẽtie altissimo talit̃ disponẽte: dalmatia: cro
atia: rama: seruia: gallicia: lodomeria: cumania: bulgaria: tota
qꝫ hũgaria: salernaqꝫ ac mons sc̃i angeli alia regna puta: polo-
nieñ. bohẽieñ. austrieñ. ac circũq̃qꝫ adiacẽtia trepitãdo abhorre
bãt ĩminere nõ metuens ipsũqꝫ q̃dragĩta duobꝰ ãnis ⁊ nõ pluri-
bꝰ vite comitez regnare ꝑmisisti: sꝫ acrit̃ tua dolositate ꝯsueta de
medio regnicolaꝝ mãifeste cernẽtibꝰ felicissime recordatiõis piũ
regẽ nr̃m famosissimũ ac potentissimũ nõ gazis ac p̃ciosis vesti-
mentis gẽmis ⁊ p̃cioꝭ splẽdidis margaritis adornatis: auro et
argẽto desup̄ ꝯtextis sꝫ spũ viuificato spoliãdo subtraxisti ⁊ ipsiꝰ
splendentes honores ĩ nihilũ ĩ t̃rã humãdo obũbrasti. Nouis-
sime v̄o vidẽtes ipsũ regnicole esse piũ ac exaltatũ sic̃ cedꝝ liba-
ni trãseũtibꝰ ⁊ querẽtibꝰ eũ suis regnicolis: ⁊ ecce nõ erat. Qua-
ꝓpt̃ tuũ grãde factũ nephariũ oĩbus reuera dilectissimis catho-
lice fidei cultoribꝰ ꝑiter fidelitati semitaꝝ adherẽtibꝰ piũ vt ipsuꝫ
dñm regez karolũ oporteat flere ⁊ ipsiꝰ obitũ ꝓchdolor lamenta
biliter ꝯdolere. O q̃ntus fletꝰ q̃nta lamẽta p̃latoꝝ ꝓceruꝫ baro-
nũ: nobiliũ: virginũ: dñaꝝ: ⁊ cuiusuis statꝰ ⁊ cõditõis hoĩuꝫ spe
cialiterqꝫ dñe elizabeth serenissime regine charissime ꝯsortis ei-
usdez ⁊ dñi Lodowici nũc regis ac stephãi ducis filioꝝ suoꝝ plo
ratus eiulatꝰ ⁊ vlulatꝰ ꝓrupit ĩ diẽ decessus ipsius mĩstrarũt. O
quis ꝯsiderassꝫ ⁊ ꝯsiderare antea p̃meditãdo debuissꝫ ꝙ taꝫ ĩeffa
bile gaudiũ ⁊ hilaritas vultꝰ serenissime dñe regine tam crudelit̃
a sp̄itate lachrymaꝝ sic iã mutatꝰ ⁊ riuulꝰ gurgitũ ad instar aqua-
rũ ab oculis eiusdẽ vsqꝫ ad terrã a tp̄e obitus ipsiꝰ ĩcessant̃ currẽ-
tibus humefactꝰ ⁊ organica vox clamoris ⁊ gemitꝰ eiusdẽ ĩ suoꝝ

regnicolaꝝ ad orbis celi sūmitatez pueniēdo ethera ꝙsi eidez cō-
paciendo: īmo sol sui optimi colorīs radios plurimū videbaī ob
fustare. Tādemqz die sequēti ob preceptū dicte dñe regine archi
epis: epis: plātis: baronib⁹: psbytis: frib⁹: clericis oīb⁹ simℓ
ꝯuēientib⁹ lachrymabiliī ꝓcessiue pgētib⁹ quoꝝ ꝑexcellēs mℓ-
titudo lachrymaꝝ vt dictū est amarificata ad dictū castꝝ adcūtes
ꝛ ꝑciosissimū caput ei⁹ iuxt decentiā regni sui honorīs corōa au-
rea corpusqz ipsi⁹ splēdidissimū: tunica scarletina ac etiaz caligis
sotularib⁹ gēmis ꝑciosissimis ꝯtextis ꝛ desup calcaria aurea pul
cerrimis pedib⁹ sue excellētie ānectendo īduentes: de ꝑdicto ca-
stro īexpugnabili i ecclīaz prochialē vgis glīose i wyssegrad ciui
tate ꝯstructā plāctu magno deferēdo eū: planxitqz cū vniuersus
popul⁹ ciuitatis plāctu magno valde. ℙeractis aūt ibidez diui-
nis īstitutiōib⁹ ꝛ missaꝝ sollennijs corp⁹ ipsū sup chymbā p de-
cursus aque danubrilis i ciuitatē famosissimā Budā videlz ē de-
latū. añccdebat aūt flebiliī ipsaz multitudinē ꝑlatoꝝ baronū i re
gnicolaꝝ vexillo triūphali miles famosissim⁹ atqz manu fortis
laurenti⁹ sclau⁹ cui⁹ ītererat tpe vite ipsius dñi regis ex officio ei
dem īcūbenti vexilla regalia ferre loco optuno: vbi oēs ciues di
cte ciuitatis famosissime sacerdotes ꝛ clerici ac viri religiosi ipsaz
qz inhītātes alij ꝓcessiue pgētes ꝯdolendo oculis lachrymanti
bus vestimēta lugubrīa portātes obuiā ipsi⁹ corpori vsqz ad da
nubiū ꝓcesserūt: ꝛ dū i dictā ciuitatē adduxissent supra corp⁹ ipsi-
us cātica psallere ꝛ alia diuīa officia vt mos est ꝑ expiratis eorū-
dem p totā noctez ꝑces offerre cantādo nō cessant sūmo creatori
Tertio nāqz die obitus ipsi⁹ i eadem ciuitate medio tēpis spatio
quousqz diuīa officia vel misteria īcepta ꝛ missaꝝ solēnitates mo
do debito pagerent tres sollennes dextrarij ipsi⁹ dñi regis karo
li suis fallerati purpureis coperimētis sup quos milites strēnui
armis eiusdez dñi regis īduti ante fores ecclīe stātes quoꝝ quidez
militū sup vno ipsoꝝ dextrarioꝝ tuz armis tormentalib⁹ regie ex
cellentie cōpetendis: ꝛ alter ad hastiludiū aptus: terti⁹ dextrari-
orū ꝑciosior existens cū armis bellicis ad ītrandum etiā exercit⁹
ꝑ regia maiestate cōpetendis. Quoꝝ quidez triū milituz dictos
tres dextrarios ꝯsedentiū signa i galeis forma scrutiōis auis cuz
coronis aureis circūdatis. que p ipsū dñm regez vita sibi comite

l z

haberi ⁊ ferri ꝯsueuerãt hẽbant̃. Uniuersa nãq; ferramẽta stre-
paꝝ ⁊ habenaꝝ seu rudibulaꝝ: ⁊ alia eidez spectantia de argento
aureato iuxta decentiã regie excellẽtie fabricata existebãt corrigi-
arũq; cinguli ⁊ frena ac sil̃ia alia cũ athenijs ⁊ postenis serice sub
stãtie ꝯtexta fuerãt. Nobilissimis nãq; picturis purpureis gem
mis ⁊ lapidib⁹ p̃ciosissimis dicti trini dextrarij ⁊ milites ĩ ꝑsona
⁊ spũ eiusdez dñi regis sup̄ ipsis dextrarijs tegebant̃ quos vt dũ
cuiuscũq; ꝯditõis hoĩes aspiciebãt trãscũdo ⁊ dicta signa regalia
ĩtuebant̃: eo ꝙ idez dñs rex hacten⁹ impiũ regni hũgarie habitꝰ
p̃missis signis ⁊ dextrarijs felicit̃ gub̃nauerit: mox ꝓrũpebãt ĩ
fletus ⁊ validissimis ethera vlulatib⁹ ꝓpulsantes. Peractis tã
dez diuĩs ĩstitutõib⁹ ⁊ missaꝝ solẽnitatib⁹ nõ more alioꝝ quorũ-
dam regũ dudũ defunctoꝝ quos felicissime recordatõis scripture
aliaꝝ epl̃aꝝ venerabilis cõmendat autoritas. Non velata facie
nec corpe eius alicuius diei spatio celato ꝓut abusiua ꝯsuetudo
alijs vicib⁹ quorũdã reguz funerib⁹ ꝑhibet̃ astruxisse sz mãifeste
oĩbus p̃sentib⁹ facie ad faciez mãifeste cernẽtib⁹ ad albeñ. ciuita
tem deferebat̃ dictũ corp⁹ tumulandũ: inde ferẽdo aũt corp⁹ ipsi
us ad q̃mcũq; mansiõis villã deueniebat oẽs hoĩes tam viri q̃m
mulieres lachrymaꝝ fletu ꝯdolentes clamore maxĩo ĩ amaritu-
dinẽ ꝯuersi ethera ꝓ pulsãdo resonabãt. Dũq; ad albeñ. ciuita
tẽ dictũ corp⁹ ꝑueniret nitidissimũ: modo quo supi⁹ allegat̃: pre-
lati p̃sbyt̃i clerici alijq; regnicole: ac ciues dicte ciuitatꝰ extra ci-
uitatẽ celerit̃ ꝑgentes ipsũq; corp⁹ viuificato spũ spoliatuz ama
rissime circũspiciẽtes ĩ inenarrabiles fletus se eo viso ꝓrũpentes
illud intra ciuitatẽ detulerũt. Illi quoq; sacerdotes ⁊ clerici ꝑ to
tam noctẽ hymnos ⁊ psalmos deo decãtantes ĩ vigilijs pausan-
do deduxerũt noctis ꝓlixitatẽ: dieq; lucescẽte ĩceptꝰ diuĩs ⁊ mis-
sarũ solẽnitatib⁹ quousq; diuĩa mysteria ĩcepta ⁊ missaꝝ solẽnita
tes more debito eodez die ꝑagerẽt̃: ante dicti trini dextrarij ipsi⁹
dñi regꝰ modo p̃misso fallerati purpureisq; coopimẽtꝰ decorati
sup̄ quos p̃fati milites strẽnui arma eiusdez dñi regis ĩduẽtes an
te fores ipsi⁹ mõasterij vt ẽ p̃missũ steterũt ꝑdurãtes: ⁊ demũ eis
dem digne cõpletis ꝯsumatisq; ĩ eodẽ die celebrari debẽtib⁹ ĩ sũ-
mo mõasterio vbi scĩssimi regis stephãi ⁊ emerici ducꝰ filij sui scĩs-
sima corpa diuerꝭ coruscãtia v̓tutib⁹ ⁊ miraculis in dño felicit̃ re-

quiescũt: ⁊ summa pietatis opa ipsa benigne implorantib⁹ misericordit partiunt iuxta altare magnuz in vestimẽto regali ad hoc sibi debito p̃ p̃dictos enarratos dños ⁊ archiepõs: epõs: p̃latos ⁊ abbates sacris vestimẽtis idutos extitit tumulatũ: ⁊ omẽs vnaniter plãxerũt eũ simul i vnũ diues ⁊ paup i tantũ vt marmorei lapides dẽsitate lachrymaz plurimũ fuerãt humefacti. Tũc eñ tam maxio clamore gemebũdi oiuz circũstantiũ fauces rauce facte sũt: oculiqz ipsoz p̃tantis lachrymis visib⁹ naturalib⁹ fere defecerũt: vbi etiã venerabilis ixpõ pr̃ dñs chanadin⁹ strigoniens archiepũs de obitu ipsi⁹ dñi regis salubri ac pio sermõe itentos aios ⁊ pia corda circũstantiũ liniuit cõdecenter. Cui⁹ quidez lachrymositatis ienumerabilis mestitie p̃textu credit eos qui reges tumulari nõ ꝓspexerũt de acerbitate doloris istillatiõeqz lachrymaz q̃si impticipes ⁊ inscios fore ⁊ extare. Attamẽ nimiruz qõ oẽs creature carne ⁊ pelle vestite vt ẽ p̃tactũ p lapsuz veteris parẽtis ꝑthoplasti i culpã sint morituri: nã in oẽm posteritatez moriẽdi legem ꝓdidisse videt generalẽ ⁊ incõmutabilez a deo vt altissim⁹ ꝑprio filio suo licet deitate vestito parcere noluit sz pro nobis oĩbus tradidit illũ. Nõ igit quisq̃z indignãdo creatori ꝑpter factũ mortis ieuitabile ⁊ incõmutabile põt obuiare: ⁊ qꝑ nõ est sapĩa neqz prudẽtia neqz fortitudo neqz ꝓsiliũ ꝓtra dñm sz potius ferẽd⁹ est grauis euent⁹ necis pacient qr qõ donauerat dominꝰ accepit ⁊ i die illa surrectuz i ipso: tũc ibidez p̃dictũ supremũ mõasteriũ cũ alijs ecclesijs inumerabilib⁹ mũerib⁹ regalib⁹ ⁊ oblationũ maximis q̃ntitatib⁹ extitit donãdo remũeratũ ⁊ tandẽ antedicti trini dextrarij solẽnes cũ armis ⁊ copimẽtis oĩbus ipsoruñ gliosissimis seu attinẽcijs cũ sartanea curru seu mobili aut ostilario regnali signo regio desup forma auis scrutiõis deaurato ⁊ gẽmis adornato cũ septenis nodulis globarib⁹ argẽteis ⁊ silr deauratis ob planct⁹ memoriã ieffabilis ⁊ luctus amaritudinẽ iã dicti dñi regis in postez semꝑ i mẽoriaz reuocãdi cũ inumerabilib⁹ supradictaz quãtitatũ peccunijs dicto mõasterio dati ⁊ ꝓcessi extiterũt. Cuius quidez donatiõis ⁊ oblatiõis maxia q̃ntitas ibidẽ die tumulatõis: facta data ⁊ ꝓcessa in p̃nti scriptura seriatim nõ ponitur ne calamis scribentiũ pariterqz legentib⁹ fastidiũ multiplicationis generaret sua ꝑplexitate. Deinde vo potẽtissimi regis obi-

tum famosissimus rex kazmyrus polonie ꝓximus eiusdē ⁊ mar-
chio morauie ī wyssegrad veniētes ꝯdolēti anīo celebrauerunt.
Demūqz trigīta dieb⁹ cōpletis quarta feria ꝓxima añ assumpti-
onis v̄ginis gl̄iose tricesimū diē ipsius regis karoli cū magna so
lēnitate missaꝝ altissimo dño oīum creatori: vel vt supius extitit
enarratū p̄lati epi cū baronib⁹ q̄z pluribus albā vbi corp⁹ ipsi⁹
dñi regis karoli solēniter ī dño requiescēs extiterat tumulatū: ac-
cedentes ibiqz albe ⁊ ī wyssegradieñ. ciuitate dña regina cū filio
suo lodowico: tūc rege coronato sibi p̄dilecto alijsqz p̄latis: epi
scopis: p̄sbyt̄is: baronib⁹ ⁊ plurimis christifidelib⁹ funeris ob
sequias deuotissime celebrarūt ⁊ totius regni vniuersales etiā in
toto regno diffuse: eodez solēnitatis voto ⁊ missaꝝ solēnitatibus
dictū officiū celebrantes cōpleuerūt. Imploranda ergo est vna-
nimi ꝯseusu clemētia dei omīpotentis ꝓ eodem dño rege karolo
vt cū aīa ipsius clemēter dispēset eidem indulgēdo ⁊ ī numeꝝ ip-
sius aīa ac cetū scōꝝ confessoꝝ oīuz ac regū stephani ⁊ ladislai di-
gnet̄ collocare ⁊ ꝓut ꝙ in p̄senti seculo regali triūpho vixerit:
ita etiā in futuro seculo cū angelis valeat exultare.

Metra de morte karoli regis

Supreme rex christe finis hominis extitit in te.
Ergo ꝓpitius sis nobis omnibus vnus.
Tolle peccatū nostrū deleqz reatum.
Et karoli regis qui cessit mensibus istis.
Augusto primo cū sol versatur in cancro.
Sequenti festo quod est diuisio primo.
Atqz die numerū compleuit anima notum.
Quod pepigit quisqz rex princeps rusticus vere.
Tenet̄ modico hoc corpus tempore dico.
Non maius longū spatium trium q̄z dieꝝ.
Sic feria sexta dominus sepelitur in vmbra.
Suscepimusqz deus regnum cepit ludowicus.
Anno milleno trecenteno fore noto.
Ita completo finit hic quadragintaqz secundo.
Asilum suum scit rex supremus quoqz regum.

Incipit ꝓlogus in Cronicam Lodowici regis.

Ex regū ⁊ dñs dñantiuz vniuerse terre: qui su
pra cūcta tenet i excelsis impiū: dat eē reb⁹ ⁊ di
spensat ꝓut vult culmia dignitatū ⁊ sapia ⁊ for
titudo eius sūt ⁊ ipse mutat tēpa ⁊ etates trans-
fert regna atqz ꝓstituit: dñs fortꝭ ⁊ potens dñs
potens in ꝑlio: a quo oēs ptātes velut ex sole
radij deriuāt sub cui⁹ impio reges regnāt ⁊ prīcipes dñant. Ip-
se quidez ē exercituū dñs acies instruēs roborās aios docens ma
nus ad ꝑliū ⁊ iustificationes suas potēti vtute purificans quos
voluerit subiacere subicit principū potestati. Oportet ergo prin
cipez ferialr regnātē ⁊ victoriose triūphantē culmis ptāte a deo
fore exaltatū odore bone fame exornatū caterua militie decoratū
vt ꝑcelsi ei⁹ nois fama disꝑsa ꝑ orbez ⁊ ꝓscendens de gestis lau-
dabilib⁹ i excelsuz laudari mereat apud deū ⁊ extolli laudib⁹ di-
uersaz nationū. Hinc ē q ꝑ critissim⁹ princeps philosophoruz
arhystotiles i libro suo de secretis secretoz ad alexandrū ita scri-
bit. Primū instrumentū itellect⁹ est desiderū bone fame: qz qui
vere desiderat bonā famā famosus erit ⁊ gl̄iosus: fama ergo prin
cipalit ⁊ ꝑ seipsā appetit i regimīe: qz regnū nō appetit ꝓpt se sz
ꝓpter bonā famā. Initiū igit sapie ⁊ intellect⁹ est desiderū bo-
ne fame ⁊ ꝓsuadēdo subiūgit. Stude igit o alexāder ⁊ dilige desi
derīū bone fame: q: nō ē ꝑciū nō ē thesaur⁹ qui sibi possit redime
re bonā famā. Preterea etiā sapiēs ⁊ facūdissim⁹ Vegeti⁹ in li-
bro de re militari sup oia cōmēdare videt militiā ⁊ bellor indu-
striā: hoc enī scōm ipsuz est q romani maxīe exaltant qz maxime
dederunt opam reb⁹ bellicis ⁊ sūmope studuerūt quō possent si-
bi subiacere natiōes ꝓpter qō secundū eundē hoc debet esse prin
cipalissimū in ītentiōe principis qō habūdet in ciuili potētia ⁊ q
ꝑ eā sibi subiciat natiōes. Rursus alibi ꝑ quēdā prudētē scribit:
dū fortia laudāda ac digne mēorāda prīcipū ac militū gesta ⁊ bel-
licosa exercitia triūphos casus fortuitos ⁊ euētus ad mēoriaz po
steroz scribim⁹ quid aliud agim⁹ nisi quoddā incitamentū belli-
cū ꝓmouem⁹: ꝑ qō virtuosos aios auditoz ad belloz exercitia
accendim⁹ vt hoc exēplo fortiores ⁊ ardentiores reddant ad la-
bores ⁊ bellicas passiones tollerandas qz ꝑteritoz exhibitio est

instructio posteriox. Quãobrem de gestis illustrissimi pri-
pis dñi lodowici ex regũ scissimox ꝑsapia oriũdi: dei gra hũga-
rie ꝛc. ꝛ bellox exercitijs sue gẽtꝭ ꝛ militie: q̃zuis pauca ex plibꝰ
ne ꝑ neglectꝰ i curia labãt i obliuionẽ. Ego iohãnes nũc archi-
dyaconꝰ de kykullew i ecclia trãssiluana vicariꝰ strigonien. i spi
ritualibꝰ generalis. Tũc licet idignꝰ suox secretox notariꝰ po-
steriox notitie duxi cõmẽdãda ordine sequentiũ ꝓtinuãdo ꝑ capi
tula ꝛ ꝓticulas tmiatas sub certꝭ titulis vt i ꝓmptu inueniat: qđ
queritꝫ ꝑ legẽtiũ vtilitate: ꝛ i q̃ttuor ꝓticulas vt infra de q̃libet ꝓti
cula ꝑ se posita clariꝰ appebũt: diuidẽdo seu distinguẽdo: si quid
aũt minꝰ recte iueniat vl incõueniẽter ꝓpositũ lectox ꝓuidꝰ ꝛ beni
gnus suppleda suppleat ꝛ corrigat: queso sine iniuria corrigẽda.

De coronatiõe ac vita ⁊ exercitijs lodowici regis.

Ane cũ idem rex lodowicus glorioso principe karolo rege hũgaroꝝ ⁊ eius genitore btẽ mẽorie ex hac vita dño vocãte migrante: dñice incarnatiõis .M.CCC. qdragesimo scdo: sue vo etatꝭ decimo septio: ãno die dñico ꝓxio post festũ diuisiõis apostoloꝝ i vrbe albe regalis: magnatũ: ꝓceꝝ: baronũ: militum ac cõitatꝭ nobiliũ regni hũgarie volũtate vnanimi ⁊ fauore ꝑcedẽte solẽnit ⁊ felicit in regẽ coronat⁹ extitisset: ⁊ eidez genitori suo i regni solio iure nature debito successisz ac i iuuenili flore regnare cepisz maturitatẽ: iuuẽtuti ꝑferẽs crescẽdo bone idolis: iuuenis discretiõis ratiõem amplexat⁹ fuisz: magno vtutũ creuit augmẽto: reminiscẽs qꝫ multi viri fortes ꝓ patria sanguinẽ suũ fundendũ eẽ dixerũt nec fũdere dubitarũt ꝙ gloriã etiam apud posteros post mortẽ haberẽt: cogitare cepit ⁊ i aio discutere quõ ⁊ qliter iura regni sui ꝑ ꝓfines vicinos ⁊ prĩcipes occupata: ac ꝑ rebelles seu infideles de regno temeraria ꝑsumptiõe in ꝑiudiciũ sacre corone distracta ⁊ vsurpata ad statũ debitũ diuio fret⁹ auxilio reuocaret ⁊ etiã reintegraret.

De prima exercituali expeditione lodowici regis ꝓtra saxones. Sequit.

Interea accidit ꝙ quedã gẽs saxonũ i ei⁹ regno i ptib⁹ trãsiluanis qsdaz cõmotiões fecisset ⁊ censuz ꝓsuetuz ac iura regalia soluere denegasset. Copioso igitur motu exercitu idem rex cũ suis baronib⁹: militib⁹: nobilib⁹: ⁊ regnicolis ad cõterẽdã ipsoꝝ ꝓteruiã ꝑsonalit accessit ⁊ eis refrẽatis ac ad obedientiã reductis laudabiliter triũphando remeauit.

De obediẽtia alexandri wayuode transalpini.

Um aũt eẽt i ptib⁹ mẽoratis: quidẽ prĩceps seu baro potẽtissim⁹ alexãder wayuoda trãsalpin⁹ ditioni eũsdẽ subiect⁹: qui tpe quõdã karoli regꝭ prĩs sui: a via fidelitatꝭ diuertendo rebellauerat ⁊ ꝑ mlta tpa i rebelliõe pmãserat: audita pietatꝭ ac etiã ptãtꝭ eiusdẽ lodowici regꝭ fama ad ipsũ spõte ꝑsonalit veniẽs circa ꝓfinia ipsaꝝ ptiũ ad pedes regie maiestatꝭ humoten⁹ ẽ ꝑstrat⁹ ⁊ ad obediẽtiã ac fidelitatẽ debitã reduct⁹ ⁊ itegrat⁹ solenia mũera ⁊ exenia clenodia prãndo ⁊ suũ dñiuz ac scãz coronã regnoscẽdo cũ gaudio ⁊ letitia ad ꝓpria remeauit: ⁊ ab illo tpe fidelitatẽ cõseruauit.

De peregrinatione regine elizabeth matris lodowici regis ⁊ de rebus ꝑ ipsam tũ in curia romana tuꝫ in apulia gestis Sequitur.

Ex aũt andreas in apulia nõdũ regnabat: domĩa igit̃ elizabeth regina hũgarie mat regũ ꝑdictoꝝ post mortẽ regꝭ karoli hñs deuotiõem visitãdi scõꝝ reliquias ⁊ apl̃oꝝ petri ⁊ pauli honorãdi limĩa: quã nõ retraxit femineꝰ sexus nec terruit ꝓlixus laboꝝ itineris nec timorẽ incussit ei multiplex maris periculum ſꝫ virili animo fulcita ac diuino ꝓsidio rapta celestiqꝫ desiderio incẽsa de wyssegrad in festo btissime trinitatis: ãno dñi milesimo tricentesimo quadragesimo tertio iter arripuit versus italiã cũ honesta familia ⁊ multitudine dñaꝝ ⁊ nobiliũ puellaꝝ baronũ militũ ⁊ clientũ cum multo ⁊ magno apparatu iuxta magnificẽtiã regiã iuit ⁊ ꝓcessit hñs secũ ꝓ expẽsa vigiti septẽ millia marcaꝝ puri argẽti ⁊ decez septẽ millia marcaꝝ purissimi auri. Dñs aũt lodowicꝰ rex hũgarie filiꝰ suus misit post cã q̃ttuoꝝ millia marcaꝝ auri electi. Habuit etiã secum de florenis fere cuꝫ media garleta de denarijs vo paruis vsqꝫ ad exitũ regni multũ. Cui regie etiã veneti honestũ valde ⁊ vtile seruitiũ ꝓbuerẽt: nã cũ duabꝰ galeis ꝓꝓrijs sũptibꝰ ĩ toto trãsitu maris dicte dñe diligẽtiꝰ famulati sũt: trãsito aũt mari multũ pacifice puẽit ĩ apuliã: cui obuiauit rex andreas filiꝰ suꝰ cũ ꝓsorte sua domĩa iohãna regina: ⁊ dñaꝫ elizabeth reginã cũ magna solẽnitate ⁊ gloria receperũt ⁊ ita neapolim cũctis gaudentibus ĩ vigilia sci iacobi apl̃i ꝓduxerũt. Cũ igit̃ in neapoli hec regina hungarie resideret ducto ꝓsilio ad apostolicã sedem solennes nũcios Nicolauꝫ palatinũ. Pauluꝫ comitẽ curie regie. Thomã ruphũ: Fratrem vitũ epũm nitriensem: thomam filiũ petri: necnon ⁊ archiepũm beneuentanũ ac alios q̃ꝫplures nobiles destinauit vt dominus apostolicꝰ sua benedictiõe dñm andreã regẽ faceret coronа regia decorari. Interea dña elizabeth regina volẽs cõceptaꝫ deuotiõeꝫ ad deũ ⁊ ad sanctos effectui mancipare ad visitãda btõrũ petri ⁊ pauli apl̃oꝝ limina: in festo exaltatõis sancte crucis de neapoli egressa cũ tota familia ⁊ archiepõ neapolitano ac pluribus nobilibꝰ de apulia ꝓgredit̃ versus romam: transibat autez

ꝑ ciuitates ⁊ castella cuꝫ magna trãquillitate ⁊ pace nulli suo cui-
cunqꝫ violentiã seu iniuriam inferẽte. Audientes autẽ terrigene
reginam elizabeth virtutibꝰ moꝛuꝫ honestate ⁊ deuotiõe ꝓtinua
vt sydus ꝑfulgidum radiare: ac suos cum omi modestia ptrãsire
currebãt in vicos ⁊ plateas ad ipsã aspiciendã ⁊ diligẽtiꝰ intuen-
dã ⁊ vidẽtes eã cũ admiratiõe ⁊ gaudio deum vnaniter collauda
bãt: qꝫ tã nobilis dña ⁊ taꝫ illustris regina relicto regno ⁊ domo
venit a finibꝰ mũdi tanqꝫ regia sabba ad querẽdã ⁊ ꝓmerendam
clementiã saluatoꝛis. Cũ aũt romam ifra paucos dies felicit̃ pue
nisset cõmota ẽ vniuersa ciuitas in eiꝰ aduẽtu: illi etiaꝫ de colũna
ex vna pte tyberis ⁊ vrsini ex alia pte receperũt reginã maxio cũ
honoꝛe: wlgus aũt reliquũ ac populares magni ⁊ parui mulie-
res ⁊ puelle currebãt vbi trãsiebat regina: ⁊ alta voce clamabãt
viuat regia hũgarie ⁊ resonabat terra i voces coꝛ ⁊ ꝓt̃ rem ali-
as insolitã videbãt oẽs populi cõiter ex aspectu eiꝰ quendã spũa
lem iubilum reportare: puenies aũt ante foꝛes ecclesie bti ℙetri
apostoli totum collegiũ romanũ recepit reginam ꝓcessionaliter
cum magna gloria ⁊ honoꝛe. Obtulit deniqꝫ ad altare bti ℙetri
apostoli ⁊ ad reliquia solẽnia munera in calicibus oꝛnamẽtis in-
signibꝰ ⁊ florenis iuxta manificẽtiã reginalẽ. Multa etiã mõaste
ria ecclias ⁊ scõꝝ limina visitauit que largis donarijs ⁊ offerto-
rijs honoꝛauit. Imaginẽ etiã christi seu veronicaꝫ bis ꝑ scalam
ascẽdendo ꝓmissa est clariꝰ visitare ad quã cũ deuotiõe accedens
sũmo honoꝛe ⁊ hũilit̃ adoꝛauit. His itaqꝫ gestis atqꝫ ꝑfectꝭ va-
lefaciẽs infra octauas scĩ frãcisci reuersa ẽ neapolim cũ exultatõe
⁊ gaudio: sua enĩ deuotio cũctis claruit i exemplũ. Cũ igit̃ hec re
gina in neapoli resideret ⁊ vidisset nurũ suã dominã iohannã su-
ꝑbam ⁊ ambitiosam ac vltra humanũ modũ consuetum incedere
mũdani honoꝛis auidã: nec regi andꝛee marito suo exhiberi ho-
noꝛẽ regiũ ac totũ velle: imo vltra posse suũ visa ẽ ipsũ coꝛona et
regno priuare: sic̃ postmodũ exitꝰ rei ꝓbauit. Cõmota sũt oĩa vi
scera eiꝰ acri doloꝛis aculeo cõpũgẽte. Cuꝫ itaqꝫ ambasiatoꝛes ⁊
nũcij longam moꝛã cõtraherẽt i auinione ꝓpt̃ dissimulatiõeꝫ do
mini pape nolẽtis ꝑbere ꝓsensũ dicti regis coꝛonatiõi. Hisũqꝫ
ẽ ipsi domie regie ⁊ suo ꝓsilio foꝛe vtiliꝰ repatriare quã ibi in cas-
sũ ⁊ frustra ac cũ tedio ꝑmanere: ãno domi millesimo tricẽtesimo

quadragesimo quarto relinquẽs filiũ suũ regez andreã in apulia
sanum t icolumen circa festũ sci Matthie apli recessit de neapoli
cũ oĩbus suis versus hũgariã t diuertẽs ĩ Barum: adorato ibi
btõ nicolao t donis t muneribꝰ honorato circa mediũ q̃dragesi-
me puenit mãfordiã t ꝓpt defectũ nauiũ t galeaꝝ cõpulsa ẽ festũ
pasche ibidez soleniter celebrare: sequẽti autẽ die venerũt q̃ttuor
galee misse p regẽ andreã ꝓ seruitio illustris regie hũgarie mris
sue que ĩ eis recepta cũ oĩbꝰ rebꝰ suis t familia ac alijs pluribꝰ na
uibꝰ mare adriaticũ trãsfretauit t vẽit viscemiã dño ꝓcedẽte. Re-
dijt aũt regia de apulia ĩ hũgariã tpe supra dicto t puẽit ĩ domuz
suã ĩ wyssegrad ĩ aniuersario sui recessus: t receperũt eam filij sui
sez dñs lodowicꝰ rex hũgarie: t dñs dux stephanꝰ ac ꝓceres re-
gni cũ magna exultatiõe t gaudio. Jntea nũcij dñi regꝭ lodowi
ci t dñe mris sue: apud dñm papã clemẽtez. vj. andree regꝭ iura
ecclĩastica ac leges ciuiles ĩ ꝓsistorio ꝓponẽtes ac corã alijs indi
cibꝰ delegatꝭ p oĩa iura ꝓbãtes q̃ regnũ sicilie iure successiõis re
galis ad dñm regẽ penitꝰ ptinebat laborãtes tñ nihil de negocijs
ꝓfecerũt: t q; nõ potant vt volebãt antedicti nũcij eoꝝ ambasiata
p viã iustitie t mãare: sciẽtes q̃ mũera t dona alliciũt etiã aĩos sa-
pientũ: ignorãtibꝰ dño lodowico t dña regia mre eiꝰ spopõderũt
dare se t iuramẽto firmiꝰ ꝓstrigẽtes ad camerã dñi pape q̃dragin
ta q̃ttuor millia marcaꝝ vt ꝓmereꝝ rex andreas regni sicilie gub
nacula possidere. Currẽte aũt hac relatiõe ĩ hũgariã ad dominũ
regez t ad dominã reginã puenit hoc pactũ qui hoc pcipiẽtes nõ
modicũ turbabanꝝ q; ius regni quod ad ipsos secũdũ deũ t iusti-
tiã ptinebat sibi p peccuniã vendicarent sz ne malignis t puersis
homĩbus daretur occasio t materia iniuste eos ĩ aliquo indicãdi
t nihilominus detrahendi: quod ad regium honorem per auari
tiam t cupiditatem impenderent solutionem antedicte peccunie
fieri pmiserunt: ne etiam nũcij crimine mendacij notarẽꝝ. Cucur
rerũt igitur exactores ad omẽs comitatus t villas regias t regi-
nales p totũ regni circulũ p̃dictaz peccuniaz ex integro exegerũt
t exactam p certos nuncios ad cameram domini pape Clemen-
tis sexti fideliter transmiserũt sperantes firmiter de coronatiõe re
gis andree sine dilatiõe ꝓmissionis fieri cõplementũ. Occupatꝭ
aũt sepedictꝭ nũcijs ĩ auiniõe circa causã eis cõmissaz determinandã

Interim dñs lodowic⁹ inclitus rex hũgarie decẽti comitiua: an
no dñi millesimo trecẽtisimo q̃dragesimo quĩto trãsiuit ĩ poloniã
ad socer̃ suũ cui⁹ filiã iã accepat noĩe margarethaz ⁊ ducto ꝯsilio
cũ rege polonor̃ ãtiquo ⁊ dicto socero suo p̃dicti reg⁹ filio ꝯgre-
gauer̃t militiã fortẽ ⁊ validã: ⁊ circa festũ btẽ marie v̓gis trãsier̃t
pelag⁹ sup̄ glacies vno die naturali ꝯt̃ lithuanos pagãos volẽ-
tes eor̃ t̃raz igne ⁊ gladio deuastare: sz flãte austro dissoluebãtur
glacies ⁊ ex mora illis p̄iculũ ĩmiebat: iõ quãciti⁹ retrocesser̃t ⁊ si
ne fructu vacui redierũt.

De subsidio p̄ regẽ lodowicũ regi polonie facto

Tem p̄ defẽsiõe regni polonie ĩ subsidiũ kazmyrij reg⁹ ꝯt̃ excelsũ p̃ricipẽ dñm Jo-
hãnẽ regẽ bohẽie cũ magna potẽtia ipsũ regnũ ⁊ ciuita-
tez Cracouie ĩuadentẽ: strennuũ militẽ nicomẽ de zeech cũ petro
paharos ⁊ alijs militib⁹ cũ exercitu copioso trãsmisit: qui ab ĩua
siõe ac ĩpugnatõe ⁊ deuastatõe eiusdẽ reg⁹ bohẽie regnũ ipsuz ac
ciuitatẽ de obsidiõe lib̃ãdo defẽsarũt ⁊ ĩ ptãte eiusdẽ reg⁹ cũ p̄spi-
tate reuertẽtes relĩquer̃t.

De exercitu ꝯtra tartaros.

Tem cũ gẽtes tartaror̃ ĩ regnũ hũgarie seuiẽtes ꝯfinia p̄
tis trãssiluãe ⁊ sicl̃os sepi⁹ ĩfestarẽt: rex ipse strẽnuũ ⁊ bel-
licosũ vir̃ andreã filiũ laczk wayuodã trãssiluanũ ꝯtra ipsos tar
taros cũ siculis nobilib⁹ ⁊ valida gẽte destĩauit. Qui t̃rã in q̃ ha
bitabãt potent̃ subĩtrãtes cũ p̃ricipe eor̃ noĩe Athlamos ad resi
stendũ eisdez cũ magno exercitu ĩ cãpo obuiãtes d̃bellauit ⁊ ipsũ
p̃ricipẽ eor̃ decapitauit ac multa bãderia ⁊ captiuos tartaros re-
gie maiestati ĩ wyssegrad trãsmisit. Post hec etiã siculi tartaros
sepi⁹ ĩuaserũt ⁊ cũ magna p̃da ad p̄pria redierũt. Qui aũt ex ip-
sis tartaris remãserũt ad p̄tes maritinas lõge distãtes: ad alios
tartaros fugierũt.

De exercitu ꝯtra croacos.

Andem cõmunicato consilio suorum principum: mi
litum ⁊ baronum disposuit contra suos infideles ⁊ re
belles Gregorium filiũ curiaci ⁊ niliptiuz croacos:
qui regna croacie ⁊ dalmacie: ac magnam partez sclauonie vsur-
pãdo ĩ p̃iudiciũ sacre corone detinebãt cũ exercitu copioso ⁊ p̃ri-
cipibus aliar̃ p̄tiũ spẽalit̃ cũ magnifico ⁊ potẽte p̃ricipe stephão

bano bozncñ. Cui⁹ ꝑclarã filiã dñam elizabeth nũc reginã: po-
ſtea duxit matrimõialr i ꝓſortez: ꝑ obtinẽdo ꝛ expugnãdo codez
regno croacie: ꝑceſſit ꝛ vſqz opidũ bẏbegh ꝓuẽit ꝑpeqz ſupra
caput riuuli kolkothfew vocati caſtrametat⁹ ẽ: i quo loco diuti⁹
cũ ſuo exercitu pauſando nec vlteri⁹ ſe mouẽdo: idez tyrãni ꝛ re-
belles: gregoꝛi⁹ filius curiaci: ꝛ Jwan fili⁹ nilipczij: moꝛtuo pa
tre ſuo ad obedientiã ſacre coꝛone venire ſũt cõpulſi: ꝛ cũ fidelita
tem ſuare iuraſſent: aliquib⁹ reſtitutis rege cũ ſuo exercitu ad ꝑ-
pꝛia ꝛedeũte. Jdez gregoꝛi⁹ fili⁹ curiaci rebellauit: ꝓtra quẽ alta
vice idez ꝛex lodowic⁹ barones ſuos ꝛ milites cũ exercitu ingen-
ti trãſmiſit qui ciſdẽ rebellis ꝑteriã ꝓterendo: ipſũ cũ alijs ſuis
adherentibus regno croacie reſtituto: regi maieſtati obedire ꝛ ſe
gr̃e ſubmittere cõpulerũt ꝛ cũ letitia ad ꝓpꝛia remearũt.

De exercitu contra venetos in dalmaciã.

Onſequẽter tpe ꝓcedẽte idez ꝛex ad expugnãdũ ꝛ recup-
andũ dalmacie regnũ qđ ꝑ venetos a diuturno tpe detine
baf occupatũ. Exercitũ mouit copioſũ ꝛ cũ multis pꝛĩcipib⁹ cir-
cũ poſitaꝝ regionũ ac baronib⁹ militib⁹ ꝛ regnicolis ſuis vſqz ci
uitatẽ Jadꝛenſez ꝓuẽit que ſe pri⁹ ad obedientiã reddiderat regie
maieſtati: ꝛ qꝛ veneti eãdez ciuitatẽ ꝑ ſuos ſtipẽdarios theutoni-
cos galicos ꝛ latios obſidebãt ꝛ ꝓ ipſã quãdã mũitiõez ſcekach
vocatam: firmauerãt gentib⁹ armigeris i ipſa collocatꝭ ꝛ diuerſ
machinis ꝛ ĩgenijs tã i ipſa mũitõe q̃z etiã i galeis ꝑ mare ipſã ci-
uitatẽ iadꝛẽſez fortiſſime expugnabãt. Circa quã idem ꝛex i cãpo
cũ ſuo exercitu ſedit ꝛ machinis ac alijs diuerſ ĩgenijs applicatꝭ
ꝛ erectꝭ ipſã mũitõem veneto⁹ volẽs obſidiõem ciuitatꝭ iadꝛeñ.
remouere fortit expugnabat: ꝛ milites ac gẽtes regꝭ ꝓtinuis ĩſul
tib⁹ hoſtes agrediebanf ꝛ acerrime iuicẽ pugnã ꝓmittebãt: ꝛ qꝛ
hoſtes intra munitõem erãt ĩcluſi per ictus baliſtaruz multos de
gente regꝭ vulnerabant: ac etiaz gentes regis vſqz ad muros ap
ꝓpiquantes ipſis vices rependebãt. Et cum oportunitatem
captabant clam gẽtes veneto⁹ de munitõe ſubito egreſſe cũ mili
tibus ꝛ gentibus regis dimicabant: ꝛ ex vtraqz ꝑte multi coꝛrue
bant: vbi etiã ſtrennui milites Bartholomeus filius laurentij:
Tot ꝛ harſandoꝛfer theutonicus de ꝑte regꝭ in pugna ſunt occi
ſi: q̃zuis autem exercitus regis ad expugnanduz ipſaz mũitõem

fortiter laborasset: ipsã tñ qz nimiũ erat fortificata ⁊ munita expu
gnare mĩme potuerũt. ⁊ hoc vidẽs idez rex nó sine magno dãno
psonaz ⁊ rex: cũ suo exercitu ad ꝓpria reuersus ẽ. Hẽtes ãt ve-
netoz tã in ipsa mũitõe q̃z etiã ꝑ mare ĩ galeis obsidionẽ ꝓtinuã-
tes ꝑ traditiõem aliquoz ó ciuitate: eãdẽ ciuitatẽ obtinuerũt ⁊ mul
tos ciues ⁊ nobiles de eadẽ decollauerũt ⁊ diuersis tormẽtis crucia-
tib⁹ ⁊ penis afflixerũt: mltos taz viros q̃z etiã femĩas: nobiles ⁊
puellas: venetias ĩ captiuitatẽ deduxerũt: ⁊ heu miſabilit deũ nó
verẽtes: nec etati nec sexui cõpacientes ipsas femĩas ⁊ puellas ⁊
alios captiuos ĩ ꝑsona fame ⁊ siti solũ vita ipsis miſrima reſua-
ta cruciarũt: ⁊ postea successiue ĩ carceribꝰ ⁊ pẽis ipsos ꝑimerũt de
quo facto idez rex anxie dolẽs se vindicatuz firmissime ꝓposuit dũ
tps se adhuc offerret.

De mortandree regis fris lodo-wici regis

Ostea vo breui tpe decurso. Quia nihil pe
ne ĩ scipso mãet stabile: sz currit tps sp mltas euoluẽs ĩmu-
tatiões q̃s neqz ꝑuidere facile ẽ neqz ꝑdicere: ⁊ nihil ẽ qꝰ muta-
bilitatẽ nõ sentiat ⁊ bellũ ĩ media pace ꝓsurgit. Accidit casus la-
mẽtabilis ⁊ enormis de morte quõdã icliti principis dñi andree:
hierlm ⁊ sicilie regis fris vtini eiusdẽ lodowici hũgarie regis: qui
ꝑ sceleratũ corrardũ de kathãcijs ⁊ alios ꝓditores ex ꝓcuratiõe
militis chensa ĩ aula ipsiꝰ regis andree morãtis ĩ ciuitate auersa: que
vtinã fuisz submersa extitit iugulatꝰ ⁊ intẽptꝰ: ⁊ factꝰ ẽ luctꝰ et
plãctꝰ magnꝰ ĩ hũgaria: ipsi tñ ꝓditores reatꝰ sui penã ⁊ nepha
rie ꝓditiõis sue ꝑmiũ sũpserũt: qui potẽs ⁊ magnificꝰ comes no-
uelli cognatꝰ regis ⁊ fidelis ipsos sup turrũ ligari fecẽ ⁊ ꝑ oẽs vicos
comitatꝰ ꝓthi ⁊ eoz corpa cũ forpicibꝰ ferreis ignitis euelli fecit
carnificari ⁊ laniari morte turpissima extrẽo supplitio ꝑimẽdo su
ꝑ quo euẽtu mortis fris sui: idẽ rex lodowicꝰ vlt mod dicẽdi vehe
mẽti dolore cordis sauciatꝰ ꝓdolẽs ⁊ anxiꝰ cepit cogitare ⁊ ĉctare
de vindicta ne tã execrabile scelꝰ ĩpunitũ ptrãsiret: ⁊ prio nicomez
filiũ laurẽtij tobt qui postea kõth fuit cognoiatꝰ ad ĉctãdũ cũ ma
gnatibꝰ: comitibꝰ ⁊ barõibꝰ illaz ptiũ illuc destinauit: qui ĩ aquil-
lã ciuitatẽ famosã supueniẽs: cũ tallo viro prudẽte ⁊ de morte ip
siꝰ regis ãdree mltũ anxio capitãeo ipsi ciuitatis hito ĉctatu dñiuz
ipsi optinuit: ⁊ ptcta mora ibidez q̃zplurimos vna cũ ipso tallo
ad regis hũgarie obedietiaz ꝓfortauit ⁊ ꝓduxit ⁊ cũ eidem regi ꝑ
lras ⁊ nũcios intimasset.

De exercitu regis lodowici in neapolim.

Ex cõgregato valido exercitu p ptes Jtalie transitũ fa
ciẽs i ql̃bet ciuitate p dños ⁊ cõmũitates honorifice su-
sceptus ⁊ largiflue in transitu suo hospitat⁹ vsus ciuitatẽ neapo-
lim festinauit. Ex quib⁹ dñis ciuitatũ dñs maletesta de maletest⁹
Frãciscus de furliuo: philippus de mãthua ⁊ quidẽ alij cum pul
cra gẽte armata ipsũ vsq; neapolim sunt secuti ⁊ ab ipso honore
⁊ cingulo militari insigniti.

De fuga iohãne regine ⁊ lodowici eius mariti.

Uditoq; eius aduẽtũ Johãna regina cũ lodowico de
tarento ei⁹ marito qui regẽ se gerebat clamdestine fugi-
entes: in trib⁹ galeis p mare versus puinciã Aluinionẽ
obmetũ regis ꝓperarũt. Rex aũt lodowic⁹ ciuitatez neapolita-
nã itrauit vbi cuz magna solẽnitate ⁊ gaudio susceptus ẽ. Ex tũc
titulo regnoꝝ hũgarie Hierusalẽ ⁊ Sicilie vtebat: ⁊ ibidẽ mo-
ram faciẽs cepit inuestigare qui essent ptcipes ⁊ culpabiles i moꝛ
te frĩs sui andree regis p̃notati: ⁊ capi fecit regulos ifrascriptos
Ducẽ duracij cũ duob⁹ frĩbus suis lodowico ⁊ roberto. Jtẽ etiã
alios videlz prĩcipẽ tarentinũ ⁊ philippũ pueꝝ frẽs dicti lodo-
wici mariti regine iohãne: quẽ quidẽ ducez duracij tanq; culpa-
bilẽ in auersa ciuitate i domo dicti regis andree in q̃ tũc hĩtabat ⁊
fuerat iugulat⁹ ⁊ occisus decollari fecit. Et dictos alios regulos
in comitatu karoli pueri filij p̃dicti regis andree in hũgariã p cer
tos barones ⁊ milites destinauit p eo qꝛ reos crimis lese maiesta
tis punire neglexerũt p̃sumebant aliq̃liter tãto sceleri ꝓsensũ p̃-
buisse. Juxta illud nõ caret scrupulo societatis occulte qui mani
festo facinoꝛi desinit obuiare: qui deputati fuerũt in castro wysse-
gradien. custodiẽdi: ⁊ cũ magna diligẽtia ⁊ honore bñ ⁊ laute fu-
erũt cõseruati sicut decuit sanguie ꝓiũctos regie maiestati.

De reditu regis lodowici in hũgariã.

Emũ: idez dñs rex lodowicus volẽs redire in hũgariã
cũ gẽte copiosa ibi magnificũ ⁊ strenuũ virũ stephanuz
filiũ laczk wayuodã trãssiluanũ Capitaneũ regni ⁊ wolffarduz
de wolffard theutonicũ: capitaneũ i ciuitate neapolitana: i ꝑso-
na sue maiestatis p̃fecit ⁊ ad hũgariã remeauit.

De p̃lio ⁊ victoria stephani wayuode.

Ost receſſū aūt regis quidē neapolitani ⁊ ibidez milites cappuani ſeditōem ꝓcitātes wolffardū expulerūt p̄dictū capitaneū : ⁊ ſupbia inflati: ad expellendū ipſum ſtephanū wayuodā inſurgētes int̄ auerſaz ⁊ neapolim hīto cōgreſſu: fortiſſimū p̄liū eſt cōmiſſuz ī quo volente deo ipſe ſtephanus wayuoda cū exercitu dñi regis victoriā obtinendo: multos comites: barones: milites: nobiles: ⁊ ciues de neapoli alijs interfectis captiuauit ⁊ ſpolia ipſoꝝ maxīa obtinuit ⁊ gētibus regis cuz largitate diſtribuit: ⁊ captiuos ī magna ſūma peccuniaꝝ pactando libos abire p̄miſit: fretꝰ aūt victoria ī ipſo regno ſecurus permanſit.

De captiuitate ducis vernerij.

Terū aliquibꝰ dieb⁹ trāſactis: idez ſtephanꝰ wayuoda ducem verneriū capitaneū exercitꝰ lodowici cū quingentis armatis ſocietati ipſiꝰ adiūctꝰ ī ciuitate kornechij captiuauit.

De pugna ſtephani wayuode cum gente lodowici mariti ioh̄ane circa neapolim cōmiſſa.

Ost hec: cū ꝑs eiuſdem lodowici agregata ſibi apreciate gentis multitudie ⁊ q̄zplurib⁹ dicti regni ſicilie infidelib⁹ in ſuā ſocietatē adiūctis. Jpſuz ſtephanū wayuodam exterminare cupiēs añ ciuitatē neapolitanā diſpoſitis aciebus ꝓferto bello ⁊ ſonis bellicis p̄flatis aggredi ꝓcurauit: ⁊ q̄zuis longe plures idem lodowicus de tarēto ꝑ ꝑte ſua gentes ī ſuo exercitu hr̄et ⁊ vtrimqz hoſtiliter adinuicē p̄liū cōmiſiſſent: tñ idē ſtephanus wayuoda zelo fidelitatis armatus volēs potius poſt morteꝝ viuere ꝑ fame gloriā q̄z terga hoſtilitati vertere: victoriā obtinuit optatā. Jn quo quidē p̄lio idē ſtephanꝰ wayuoda q̄zplures comites magnates ⁊ potiores mltos captiuauit: ⁊ cōiter ſepeſepius q̄zplures exercitꝰ ipſiꝰ lodowici debellauit: ciuitates plurimas expugnauit: ac grauia hōicidia p̄ſonaꝝ p̄icula eidē lodowico adherentib⁹ irrogauit: ſicqz potiores ⁊ nobiliores ipſiꝰ regni ad fidelitatez regis hūgarie adduxit ⁊ ipſius ſeruitio applicauit: ſicut hec ⁊ alia q̄zplura geſta ſua ⁊ ſeruitia etiaz p̄riuilegio ipſiꝰ regis ſup̄ donatiōe caſtroꝝ Oztrogo ⁊ chakthornya vocatoꝝ int̄ fluuios drauā ⁊ mura exiſtentiū in remūeratiōem p̄miſſorū ſibi ꝓceſſo pleniꝰ ꝓtinet: gētes etiā ſeu īcole dicti regni quoſqz ex hūgaris cōp̄hēdebāt viuos excoriabāt ⁊ alijs tormētꝭ ſeueriſſime affligebāt.

De reditu iohãne regine ⁊ eius mariti.

Eodo aũt tpe: ipsa iohãna regĩa ⁊ lodowico de tarẽto ei⁹ marito in neapolim redeũtibus ⁊ regnũ sibi subiugare nitentib⁹. Ipse stephan⁹ wayuoda dictũ regẽ hungarie ad defendendũ ipsuz regnum suũ cõtra ipsos euocauit.

De secũdo introitu lodowici regis in apuliam.

Uiquidẽ dñs rex sine aliq̃ retardatiõe nec expectata exercit⁹ cõgregatiõe cũ quibusdã suis baronib⁹ ⁊ militib⁹ int̃ quos erãt pr̃icipales Nicõs fili⁹ gileti: palatin⁹ cũ iohãne ⁊ dñico militib⁹ filijs suis: ac iohãne filio gileti fratre suo Itẽ nicõs fili⁹ laurentij toth cum frĩbus suis leukes ⁊ bartholomeo. Itẽ stephan⁹ ⁊ geor̃gi⁹ filij bebeek: nicõs de seech: konia fili⁹ thome wayuode: andr̃eas wayuoda cũ frib⁹ suis: nicõ paulus ⁊ michael filij laczk. Itẽ ex p̃latis: reuerẽd⁹ i xpõ pr̃ dñs nicõs epũs zagrabien̄. qui fuit ibi i ciuitate auersana i epũm ꝓsecratus: ⁊ venerabilis vir dñs stephan⁹ p̃posit⁹ budcn̄. cũ frẽ suo iohãne strẽnuo milite filio laurẽtij de kanisa repẽte i apuliã trãsfretauit ⁊ ad portũ mãfrodõie applicuit: ipsã ciuitatẽ pacifice de ꝓsẽsu cõmũitatis ingressus theanũ ⁊ barletũ subiugauit necnõ ciuitatem barij vbi scũs nicõs põtifex requiescit obsidẽdo obtinuit ⁊ intrauit ac castro ciuitat̃ mũitissimo ⁊ fortissimo sibi restituto i eadẽ resedit ⁊ stipẽdiũ soldatis theutonicis nũero q̃ttuor millib⁹ barbutox quox capitane⁹ erat conrard⁹ de wolffard frat̃ dicti wolffard copiose ⁊ largissime diuisit.

De p̃ditiõe facta p̃ stipendarios.

Interim aũt gẽtes sue de hũgaria p̃ nauigia ad ipsũ ꝓfluebãt ⁊ exercit⁹ ei⁹ nimiũ multiplicabat̃. Qd̃ vidẽtes theutonici soldati absq̃ volũtate eiusdez conradi wolffard eox capitanei ac aliox pr̃icipaliũ p̃ditiõem ⁊ insultuz fecerũt ꝓtra regem ⁊ gentẽ suã hũgaricã ⁊ ciuitatẽ volẽtes eã spoliare: ꝓtra quos hũgari insurgẽtes ⁊ ciuitatẽses cũ cathẽis p̃ vicos ⁊ plateas que sub tra int̃ muros latebãt ꝓstrigentes: magnã mltitudinẽ soldatox int̃ cathenas cõpr̃imẽdo occiderẽt ⁊ multos ex eis decapitauerũt equos: balistas: arma balteos ⁊ res ipsox abstulerũt ⁊ nisi vnã portã ipsi soldati p̃ se occupatã ⁊ custoditã habuissẽt: vix aliqui ex eis euasissent: sz tandẽ extra ciuitatẽ fugiẽtes ⁊ in cãpo iacẽtes

ꝑ multos nũcios int̃positos gr̃am sub tali pacto a dño rege obti-
nuerũt vt de ipso regno oẽs exirent ⁊ aduersarijs regis nũq̃z ad-
hererẽt: ⁊ hoc suis lr̃is ⁊ instrumẽtis firmauerunt: ex ipsis tñ ali-
quos domin⁹ rex qui sibi videbant̃ esse inculpabiles in seditione
concitata ad suũ seruitium reseruauit.

De expugnatione castri canosij.

Ostmodũ rex qui ĩ ꝓcessu exercit⁹ singulis dieb⁹ cõtinuatis
int̃ catheruas militũ ĩ armis equitare solebat ãmoto exerci-
tu castꝝ canosij obsedit ⁊ expugnãdo obtinuit vel poti⁹ restituẽ-
do: sꝫ ibidez cũ ipse armat⁹ ꝑ scalã ascẽdere festinaret ictib⁹ lapi-
dũ grauit̃ ꝑcussus ĩfossatũ est ꝓlapsus grauẽ ĩ corꝑe suo sustinẽs
lesionẽ de quo barones ⁊ milites sibi nimium improperabant ꝙ
ad talia se ingessit que nõ decent regiam maiestatem.

De captiuitate stipẽdarioꝝ lodowici de tarẽto.

Binde certa castella occupãs lutheriaz cui⁹ muri erãt diruti
est ĩgressus ꝓpe quã erat castꝝ fortissimũ ꝓ lodowico mari-
to iohãne regĩe ꝯseruatũ: ĩ q̃ ciuitate rege existẽte nicõs ⁊ paul⁹
filij laczk vix cũ quinq̃gĩta stipẽdarijs hũgaris: centũ ⁊ vigĩti sol
datos armatos gẽtis ꝑmixte lodowici de tarẽto ĩ cãpo in pugna
capiẽtes: ligatis post tergũ manib⁹ equites armis ĩdutos intro-
duxerũt ante regẽ quos rex illo die ĩ refectorio fratꝝ ĩ claustro ho
spitari fecit ⁊ refici in cena ac die crastina ablatis equis ⁊ armis si-
cut ꝯsuetudo est stipendarioꝝ abire ꝑmisit.

De obtẽtu salerni ⁊ de obsidiõe auerse ciuitatis.

E qua ciuitate vlteri⁹ ꝓcedens deo auxiliãte ⁊ vias ei⁹ ĩ ꝓ-
spitate dirigente salernuz ⁊ castellũ Stafach obtinuit: ⁊ in-
de v̄sus neapolim opidũ Sumpnia vocatũ munitũ in quo mul-
ti erãt brigancij pedites expugnauit: ⁊ de hĩc recedẽs ciuitatez a-
uersaz obsedit que adhuc ĩ muris nõ erat total̃r ꝯsũmata sꝫ de die
ĩ diẽ ꝑ defẽdicula ĩgẽioꝝ ꝯstruebat̃ ⁊ ad ꝑfectõem d̃ducebat̃: vbi
rex capitaneũ exercit⁹ nicõm kõth viꝝ ĩ ꝯsilijs prudẽtissimũ am-
moto stephão wayuoda p̃fec̃ qd̃ factũ multis displicuit. ⁊ ipsuz
stephanũ wayuodã exacerbauit ac ꝓcessũ negocioꝝ regꝭ multũ
ꝑturbauit.

De vulneratiõe regis circa ciuitatẽ auersaz ⁊ de obtẽtu eiusdẽ

Um aũt ipsã ciuita-
tẽ auersam rex cũ suo exercitu expugnare cepisset ⁊ se ad

pugnã ingessisset: sagitta balistę in pede fuit letaliť vulnerat⁹: et vix diuio fret⁹ auxilio ꝛ medicoꝝ cura mortẽ euasit. Durauit aũt obsidio bñ ꝑ tres mẽses ꝛ quottidie armati theutonici soldati lodowici de tarẽto circa trecẽtas bȧrbutas de ciuitate iopinate ꝛ repente exeũtes ꝛ isultũ faciẽtes cũ gentib⁹ regis theutonicꝰ ꝛ hungaris pugnã cõmittebãt ꝛ multis ex vtraqꝫ ꝑte vulneratꝰ iterato ad ciuitatẽ fugiebãt. Qua obsidiõe durãte victualia i ciuitate defecerũt: ꝛ ꝓpť famis icdiã multi expellebãť de eadez ꝛ ꝑ exercitũ regis capiebãť: ꝓpť qõ soldati vlteri⁹ durare nõ valẽtes ciuitatez vnacũ castro fortissimo i quo erat capitane⁹ ꝛ castellan⁹ Jacobus de pinatharijs sub pacto securitatꝰ ꝑsonaꝝ ꝛ rex suaꝝ restituũt: ꝛ dñs rex castꝝ ꝛ exercit⁹ ciuitatẽ igressi extiterũt: i quo loco multas donatiões i possessionib⁹ baronib⁹ militib⁹ ꝛ nobilibus secũ existẽtib⁹ i regno hũgarie feč ꝛ ꝓtinuauit: quoꝝ agilitates ꝛ seruitia i lr̃is donationũ eis ꝓcessaꝝ enarrãť. Tandẽ mora ꝓtracta i castro rex bñ ꝗualescẽs recupata sanitate audacẽ ꝛ bellicosũ vix andreã wayuodã filiũ laczk capitaneuz generalem in regno cõm drugech frẽm wilhelmi palatini capitaneũ ciuitatis salernj ꝛ frẽm monialẽ militez ordis sci iohãnis hierosolimitani ꝓrio rem anrane capitaneũ i eadez ciuitate auersana: qui postea ifideliter agens eandez ciuitatez cũ castro i ptãtez iohãne regie resignauit i sua ꝑsoua ꝑficiẽs: ꝛ ibidez dimittẽs ꝓpť ãnũ iubileũ zelo deuotiõis accẽsus vsus romã ꝑ ciuitatẽ capuanã i cui⁹ porta est turris altissima ac solẽni ope fabricata ꝛ sub mõte cassino cui⁹ muri ꝑ terremotũ corruerũt ꝛ ꝑ campaniã est ꝓfectus.

De honore regi lodowico i vrbe romana exhibito

Vi tribun⁹ cũ romãis potiorib⁹ ꝑ q̃ttuor milliaria gallicana: vestib⁹ seu pãnis purpureis ad hoc spẽaliter subvni formitate aptatꝰ soleniter in trũmetis ꝛ diuersi generis musicoꝝ appatib⁹ circa centũ ꝑsonas ꝺ vna vestitura bñ iduti obuiã veniẽtes ꝛ eũdez honorifice suscipientes ad vrbẽ romanã: cui⁹ platee pãnis pulcre strate ꝛ decorate fuerãt introduxerũt ꝛ i dñm romanoꝝ suscepert. Qꝺ tñ rex acceptare recusauit: quiquidẽ i palatio dñi pape hospitať singulis aũt dicb⁹ tribun⁹ cuz potiorib⁹ romanis ipsuz visitabat ꝛ reuerẽtiã eidem exhibebat ꝛ ad domos eoꝝ ad cõuiuia cum magno gaudio iuitantes: Rex ãt

quottidie in basilica sancti petri principis apl'oꝝ missaꝫ audiebat ⁊ eidē singulis dieb⁹ sudariū vultus dñi ostendebat̄ ad magnaꝫ ꝯsolatiōem ꝑegrinoꝝ ⁊ multitudīs gentiū ꝯfluentiū pluribusqꝫ dieb⁹ cū deuotiōe sic deductis: rex auctoritate dñi pape absolut⁹ sup̄ altare scī petri q̄ttuor millia florenoꝝ auri offerri fec̄ ac pñtari

De reditu regis lodowici in hungariaꝫ.

Xinde cū suo exercitu ꝑ ꝑtes italie reuertebat̄ ⁊ in q̄libꝫ ciuitate gaudēter susceptus ⁊ honorat⁹: ī veronā ꝑuēit dimissaqꝫ ibideꝫ gente stipendarioꝝ theutonicoꝝ q̄ttuor milliuꝫ barbutaꝝ cū wolffardo ⁊ cōrardo capitaneis qꝛ nōdū erāt stipendijs suis plene pagati ad expēsas ad regis ratiōem cōputandas ad hūgariā cū gaudio remeauit. Et abinde stipēdia ipsoꝝ cōplete remisit: p̄dictos v̄o wolffardū ⁊ cōrardū capitaneos ad se vocauit ⁊ ꝓ remūeratiōe suoꝝ obsequioꝝ largifluis regijs donatiuis ipsos exaltauit: quoꝝ gesta ⁊ seruitia ī priuilegijs ꝯcessis explanāt̄.

De resignatiōe regni sicilie ad man⁹ dñi pape.

Um aūt fere tribus ānis andreas waywoda capitane⁹ regni generalis nicō drugeth frat̄ wilhelmi palatini capitane⁹ ciuitatis sallerni cū alijs militib⁹ principalib⁹ ac gente dñi regis copiosa in regno ⁊ in ꝑtibus illis remāsissent: multaqꝫ bella exercuissent: ac gētes lodowici sepi⁹ debellassent ⁊ q̄si anihilassent: ita ꝙ solū in munitiōib⁹ ⁊ castris se īclusissent: sicut de gestis ⁊ exercitijs eiusdeꝫ andree waywode que causa breuitatis ad pñs obmitto ī priuilegio sibi sup̄ possessionū donatiōibus ꝯcesso: pot̄it qui voluerit exp̄iri vt fides certi⁹ possit adhiberi. Dñs papa īnocenti⁹ quīt⁹ ꝑ suū legatū: primo ꝑ reuerēdissimū ī christo pr̄em dñm Gnidonē tituli scē cecilie p̄sbyteꝝ cardīalē de latere missū ac deinde plurib⁹ vicib⁹ ꝑ nūcios solēnes viros ꝓ liberatōe dictoꝝ reguloꝝ trāsmissis: ⁊ postea ꝑ dñm bartholomeū similit̄ eius nūciū decretoꝝ doctorē pr̄naliter salutarib⁹ mōitis institit apud regē: ꝙ gentē suā de regno illo reuocaret: ad cui⁹ instantiā tanq̄ꝫ deuot⁹ ⁊ obediēs filius ipsum regnū necnō castra ciuitates munitiōes ⁊ terras q̄s tenebat ꝑ suos ambasiatores videlꝫ dñm iohannē electū wesprimieñ. in iure canonico licenciatū ⁊ alios ad man⁹ pape assignauit iure tñ suo ī regno sibi cōpetenti saluo reseruato: regulos etiā p̄dictos quos in

castro wissegradien. tenebat liberauit ⁊ vsq3 venetias cu3 securo ꝓductu honorifice destinauit ad ꝓpria remeādos: qui cū magna letitia p mare i neapolim trāsfretātes cū maxia solēnitate ⁊ hono re sūt recepti ⁊ ad ipsoꝝ dominia ⁊ principat⁹ ac ducat⁹ restituti: hoc nō ptermisso q tam luculēter ⁊ clare rerū gestaꝝ seriem p di stinctiōes ānoꝝ ⁊ dieꝝ ꝑpedientib⁹ intuallis tēpu3 dissererе nō potui q aliq̄ p meipsu3 didici ⁊ aliq̄ p alios fidedignos rerū noti tiā hūtes itellexi: ⁊ sic venia tribuat rite excusanti cū sufficiat reꝝ gestaꝝ seriē enarrare: certa scribēda vl narrāda: illis relīquo qui plura sciūt q̄z hic scripta sūt de gest⁹ ei⁹ tam ꝓpis q̄z aduersꝰ scri- bere vel tractare.

De requisitione venetoꝝ sup restituendo regno dalmatie.

Is itaq3 gestis ⁊ expeditis ad ꝓpositū cepte matie de re- gno dalmatie ⁊ ciuitatū marittimaꝝ ē necessario redeūdū Cū enī rex principat⁹ tenutas ⁊ dominia regni sui sacre co rone subita vellet ꝓseruare ⁊ vsurpata ad statū pristinū reuocare inclitū principē andreā de angulo ducē venetiaꝝ p ambasiatoꝛes solēnes lr̄asq3 et nūcios speciales pluries vt zelatoꝛ pacis requi siuit ⁊ monuit ad restituendū sibi ⁊ sacre coꝛone regnū dalmatie ⁊ ciuitates marittimas i toto occupatū ⁊ detētas. Quecūdē dux ⁊ dñi venetiaꝝ negarūt ⁊ astruētes se opposuerūt ⁊ resistere decre- uerūt regie maiestati.

De exercitu regio ꝓtra venetos moto.

Ex per quo facto rex cū suis vicinis ꝓsiliarijs principi- bus regnicolis marchionib⁹ ⁊ ducib⁹ ꝓtra ducē vene- tiarūq3 cōmūitatē de tali iniuria grauit est cōquest⁹ ne videret eos indebite ⁊ iuste ipignare ad vindicādūq3 ⁊ ꝑpugnandū iniuriā sibi ⁊ regno illatū cū valida potentia p recupandis iurib⁹ regni sui p ipsos a multo tpe occupatis versus italiā ꝓtra ducez vene- tiaꝝ cū ꝓpria gēte sua necnō comitib⁹: militib⁹: theutonicis ex- trancis sibi fauentib⁹ ⁊ auxiliū pr̄antib⁹ quos p̄cipue theutoni- cos ideamatis eoꝝ: ꝓscius multū diligebat ⁊ eisde3 de stipendijs ac donarijs largiflue ꝓuidebat: ex eoq3 ad ipsū libent ꝓfluebant sibiq3 fidelia fuitia exhibebant ꝓsonalit ē ꝓfectus ⁊ p trās ac te- nutas venetoꝝ circa castꝝ scrawal trāsiens Conijglanū obtinu- it ⁊ ab hinc ad ciuitatē Teruisij veniēs ipsaꝝ obsedit castra ⁊ trās

ſuaꝝ tenutaꝝ ſpecialiter Alſulū cū rotkauernis vbi ẽ albatia cri-
ſpiniacū kewerd gorgoniã ⁊ forgoniaz ac alias q̃plures expu-
gnãdo ⁊ gẽtes ĩ eiſdez collocãdo: ⁊ ſic ĩ hũgariã dimiſſo ſibi ſtren
nuo milite thoma fratre venerabil' frīs dñi nicolai archiepiſcopi
ſtrigonien. ꝑ capitaneo gentis ſue armiger eſt reuerſus.

De obſidióe caſtri caſtelfranck vocati.

Oſtea vo magnificū ⁊ potẽtez viꝝ nicolaū konth ꝑdictū tūc
regni hũgarie palatinū ad ꝓtes illas trãſmiſit. Qui caſtruz
caſtelfrãck ducis ⁊ venetoꝝ cū magno exercitu obſedit ⁊ ꝓtinuatꝰ
ibidẽ plurib⁹ dieb⁹ qꝛ caſtꝝ bñ fortificatū ⁊ gẽtib⁹ armatis muni
tū erat nil ꝓficiẽs ĩ hũgariã ẽ reuerſus: ibidẽ dicto thoma milite
remanẽte. Quiquidẽ thõas miles ⁊ gẽtes dñi regꝭ: prio añ por
tã ciuitatis teruiſine: ⁊ ſcõa vice ĩ cãpo ꝑpe eandẽ cū gẽtib⁹ armi
geris venetoꝝ bellū ⁊ cõgreſſuz habuerũt eis de victus ⁊ multis
captiuatꝭ. Jtẽ ttia vice circa fluuiũ brẽtha nouigale ꝙ̃ theutoni
cos ⁊ ſtipẽdarios venetoꝝ trãſpaſſato flumĩe ſup equos cū mag
no piculo ꝑpt flumis ꝓfũditatẽ de mãe ſubito irruẽtes coſdẽ ſti
pendarios deuicerũt ⁊ captiuos deduxerũt quos ſcõm morẽ ſtipẽ
darioꝝ equis ⁊ armis receptis libẽ abire ꝑmiſerũt: in quo flumĩe
paul⁹ german⁹: iohãnis filij cheel miles cū quibuſdã alijs hun
garis ſũt ſubmerſi. Quo quidẽ thõa ꝑ regez reuocato ⁊ bñdicto
filio hem milite illic trãſmiſſo eidez ſurrogato. Jdez bñdict⁹ mi-
les ſupueniẽs plurima bella ꝙ̃ gentes venetoꝝ ꝓtinuauit ⁊ cas
ſupauit. Jteꝝ aũt dict⁹ thõas illic ẽ trãſmiſſus ⁊ virilit ac potẽt
caſtra ⁊ tras aquiſitas ſub dñijo regis ꝓfuauit tãdiu donec expu-
gnata ⁊ recupata ciuitate iadrẽſi que ꝑ ſtrẽnuũ militem elder boh
noĩe theutonicũ cũ gẽtib⁹ dñi regꝭ q̃dã nocte muros ciuitatꝭ aſcẽ
dendo ⁊ ꝑ pugnã maxiaz cũ gentib⁹ venetoꝝ armigeris theuto-
nicis ⁊ gallicꝭ duriſſime ꝓmiſſaz vbi idẽ miles letal'r extitit vulne
rat⁹ ex quo vulnere vitã finiuit tpalez: comite venetoꝝ ſeu capi-
taneo ĩ eadẽ ꝓſtituto cũ ſuis gẽtib⁹ deuictꝭ ⁊ fugatꝭ capta fuit ⁊ ex
pugnata: ⁊ ĩ ptib⁹ maritis ĩ dalmatia regia ptãs firmata extitit:
cui⁹ regni dalmacie ⁊ ciuitatũ plẽo regimĩe ꝓſecuto: rex nolẽs vl
teri⁹ occupata de tenutꝭ venetoꝝ ꝓfuare caſtra ⁊ tenutas q̃s tene
bat ipſis reſtituit gẽtes ſuas reuocãdo ⁊ ipſis ĩ pace dimittẽdo ſb
pacto iuramẽti ꝑ ducẽ ⁊ ꝓſiliarios venetoꝝ qꝺ neminez ĩ tris cis

p regē restitutis offenderēt ꝓ fidelitate regꝭ vel punirēt: sꝫ tñ po
stea ipsi veneti milites ptātes ⁊ potiores t̄rarū ipsaꝝ spāl'r v̄o de
coneglano decapitauer̄t ⁊ trucidauerūt iuramēto p̄dicto violato
ac bōa eorūdeꝫ ꝯfiscauerūt ī displicentiā regie maiestatꝭ: p̄terea
durāte gwerra int̄ eos ⁊ dñm regē ducez eoꝝ noīe marinū ī pala
tio ducali venetijs cū plurib⁹ suis ꝯsiliarijs de adhesiōe regꝭ in-
culpātes suspēderūt ⁊ q̄ꝫplures etiā teruisinos ꝓpt̄ suspitiōem
īterfecerūt ⁊ in exiliū effugauerūt: p⁹ restituttōem āt ipsaꝝ t̄raruꝫ
ciuitas teruisina demū ꝑtractat⁹ ad man⁹ lepoldi ducꝭ austrie co
gnati eiusdeꝫ regis se t̄didit ⁊ subiecit. Cui⁹ dominiū ipse dux le-
pold⁹ apprehēdēs ꝑ certa tp̄a optinēdo: tādeꝫ sil'r ꝑtractat⁹ frā-
cisco de carraria dño padwano assignauit sub certis pactis gentē
suam de eadeꝫ reuocādo.

De exercitu ꝯtra lithwanos.

Eteꝝ: ꝯtra lithwanos xp̄ianis ⁊ maxīe regno suo ruscie ī-
sultātes ꝑsonal'r cū exercitu copioso ⁊ militia sua ꝓpria nec
nō alijs natiōib⁹ ad eū ꝯfluentib⁹ ꝑsonal'r ꝓficiscēs t̄ris ipsoruꝫ
seu tenutis ī magna ꝑte deuastatis duce eoꝝ capto sꝫ īcōtinenti si
bi ꝓmissiōem de fidelitate ⁊ obediētia faciente lib̄ato feliciter ad
hūgariaꝫ est reuersus.

De exercitu ad ruteniam.

Ostea bina vice cū valida gēte sua etiā ext̄nea ad regnū ru-
scie sacre corone hūgarie subiectū ꝓ defensiōe eiusdē regni
ꝯtra lithwanos est ꝓfect⁹ ⁊ fugatꝭ hostib⁹ ac fret⁹ victoria potē-
tes viros petꝝ banū p̄rio necnō venerabilē ī xp̄ō p̄reꝫ dñm eme-
ricū epūm agrieñ. ac georgiū zudar ꝯsequent̄ frēs suos: ⁊ p⁹ hec
emericū bebek ac p⁹ eū iohānez de capol ad regendū ipsū regnuꝫ
wayuodas seu capitaneos p̄fec̄: qui regnū p̄dictū bñ ⁊ laudabi-
lit̄ defensātes sb̄ titl'o scē corōe ⁊ regimīe eiusdē dñi regꝭ ꝯseruauer̄t.

De exercitu ī subsidiū dñi pape trina vice destīato

Teꝫ ad īstātiā sūmoꝝ pōtificū rōanoꝝ īnocentij: gregorij
⁊ vrbani quīti btē mēorie: prima vice niconē filiū laczk qui
ml'tas ciuitates oppida ⁊ castella ad obediētiaꝫ sacre rōane eccl'ie
reduxit ac etiā rebellātes expugnauit ad man⁹ dñi egidij cardina
lis apl'ice sedis legati assignādo: ⁊ p⁹ eū symōeꝫ filiuꝫ mauritij q̄
nihil ꝓfec̄ ⁊ ꝓpt̄ hoc displicētiā regie maiestatꝭ īcurrit: subsequē
ter etiā eūdeꝫ petꝝ banū tp̄e dñi vrbani pape ī defensiōe ciuitatis
bononiēꝭ ꝯt̄ barnabonez ⁊ galiaciū dños mediolanēn. eādeꝫ ci-

uitatez ĩpugnãtes destĩauit: ⁊ idez petr⁹ ban⁹ ciuitatẽ eãdaz ꝓ do
mĩo papa retinuit ⁊ d̃fẽsauit ⁊ cũ honore ad regnũ hũgarie reme-
auit.

De exercitu ĩ subsidiũ ducis austrie destĩato.

Ostmodũ ãt ĩ subsidiũ antiqui alb̃ti ducis austrie paulũ filiuz
laczk ad obsidendũ ciuitatez turegũ cũ magno exercitu destĩa-
uit quã ꝑ lõgã obsidionẽ obtĩuit ⁊ dn̄ijo eiusdez duc⁵ subiugauit

De exercitu ĩ ꝑtes bozne ⁊ de amissiõe duplic⁵ sigil-
li dn̄i regis.

Tez ad t̃rã bozne sil'r regie corõe subie-
ctã ad ꝯterendã ꝓt̃uiã quorũdã rebellãtiũ magnificũ viruz
niconez kõth palatinũ regni sui ⁊ venerabilẽ ĩ xpõ p̃rez dn̄uz ni-
conez archiepũm strigonien. cũ quibusdã alijs baronib⁹ ⁊ militi
bus regni sui cũ magno exercitu destĩauit: qui ĩtrãtes castꝝ zreb̃-
nek obsider̃t: sz mĩme capẽ potuer̃t ac cũ magno dãno ꝑsonaꝝ et
reꝝ discesserũt ĩ quo quidez exercitu q̃dã nocte de tẽtorio eiusdem
dn̄i archiepĩ cãcellarij sigillũ dn̄i regis duplex autenticũ ꝑ quos-
dã filios belial furtiue ẽ subtractũ: ⁊ p⁹ aliquot tp̃s ꝑ ipsos fures
ĩ biztritia cuidaz aurifabro venditũ ⁊ ꝯfractũ sic̃ veracit̃ est cõp̃tũ
de quo tñ sacto ex fortuito euẽtu accidẽte rex mĩme curauit: aliud
sigillũ autenticũ p̃pari faciendo ⁊ eidez dn̄o archiepõ cancella-
rio assignãdo sub quo sigillo oĩa priuilegia seu l̃ras cũ alio sigil-
lo depdito emanatas ꝯfirmauit.

De exercitu reg⁵ ĩ bulga
riam.

Ost hec regnũ bulgarie sacre corõe hũgarie sub-
iectũ cũ magna potẽtia ĩtrauit ⁊ bodon ciuitatez capiẽs reg
nũ sibi subiugauit p̃ricipez ipsi⁹ noĩe strachmeꝝ qui se impatorez
bulgarie noĩabat capiẽs ⁊ ĩ hũgariã trãsmittens ꝑ aliq̃ tp̃a in ca-
stro epãt⁹ zagrabiens̃ gomnech vocato sub custodia decent̃ ⁊ ho
neste ꝯs̃uatũ ĩ budoniũ ad regendũ ipsũ regnũ s̃b noĩe ⁊ titl'o sue
maiestat⁵ sub cert⁵ pact⁵ ⁊ s̃uitijs cũ gaudio remisit sic̃ tãdez etiaz
idem p̃riceps fidelitatez ⁊ obedĩam repromissã sue maiestati obs̃
uauit.

De exercitu regis ꝯtra karolũ impatorem.

Tem ꝯtra clarissimũ principem dominuz karolum im-
patorem ꝓ quibusdam displicentijs rex ꝑsonaliter cum
magno exercitu ⁊ potentia versus metas morauie ꝓces
sit: ac ipsum dnminũ impatorem ꝑ suas litteras diffida
uit ⁊ oppidum Trinchinium intrauit ⁊ exercitus circumquaqz ĩ
campo ⁊ pratis resedit. Interim v̓o diu donec cum suo exercitu

se moueret moraniã iuasurus dux sidiceñ. cũ certis baronib⁹ et militib⁹ ex pte ipatoris ad tractandũ de pace i trinthiniũ supuẽit treuga firmata ad ꝓcludẽdũ de pace nicõ kõth palatin⁹: stepha-n⁹ bebek iudex curie cũ certis militib⁹ i brodã ad impatorẽ vbi cũ magno exercitu ꝛ multis militib⁹ se collegerat sũt trãsmissi ꝛ inte terum exercitu regis disperso sine ꝓclusiõe pacis reuertũtur.

Ostea etiã dñm ladislaũ- **De exercitu i moraniã.**

ducẽ apulie ꝛ petꝛ banũ cũ gẽte satis valida i moraniã de-stiauit qui icendia ꝛ maxia dãna ibidẽ itulerũt ꝛ ad ꝓpria reuertũt

Qũo rex lodowic⁹ i regẽ polõie fuit elect⁹ ꝛ coronat⁹

Tez ꝓcedente tpe mortuo casmerio rege polõie auũclõ suo cũ igenti exercitu polõiaz itrauit: vbi i regez ex iure successo-rio eiusdem auũculi sui extitit feliciter coronatus.

De exercitu regis in ptes transalpinas.

Tez ipse rex psonalr ꝑ bulgariã ptes trãsalpinas sacre co ronc subiectas iuadẽs: ex alia pte vlt traz siculoꝛ cũ vali-do exercitu ac nobilib⁹ ꝛ siculis ptis trãssiluane trãsmisit niconez wayuodã trãssiluanũ cũ symõe filio mauritij ꝛ alijs ex potioꝛib⁹ militib⁹ suis ad vidẽdũ ptes trãsalpinas ꝓtra laijk wayuodã ꝓ-tiũ ꝓdictaꝛ regie maiestati rebellantẽ. Qui tũc circa danubiũ cũ magno exercitu ad ipediẽdũ igressuz exercit⁹ dñi regis ex opposi to regni bulgarie isidiãdo residebat. Quiquidẽ nicõs wayuoda cũ exercitu ꝓdicto fluuiũ Zlũcza vbi fortalitia ꝛ ꝓpugnacla crãt ꝑ olachos firmata potent expugnãdo ptrãsiẽs cuz exercitu ipsi⁹ laijk wayuode copioso: cui⁹ capitane⁹ erat comes dragmer ola chus castellan⁹ ci⁹ de domloijka bello ithonato ꝛ certamie for-tissimo cõmisso victoriã obtinuit ꝛ ipsũ capitaneũ multis iterse-ctis in fugã ꝓuertit: sz postmodũ: trãscũt frequẽter auxilio securi tatis: ꝛ i eiusdẽ pugne ꝓflictu debiles effecit interitus variabilis fortune impetus: incaute vlterius procedens inter indagines ꝛ vepriũ densitates ac passus strictissimos conclusus per multitu-dinẽ olachoꝛ de siluis ꝛ montibus inuasus ibidẽ cum strennuo viro petro suo vicewayuada: necnon de seu dicto wos ꝛ petro ruffo castellano de kykyllewar: petro ꝛ ladislao siculis virisbel licosis ꝛ alijs militibus q̃zpluribus ꝛ nobilibus potioꝛibus ex-titit interfectus: ꝛ cum gentes hungaroꝛuz de ipso exercitu terga

vertissent ⁊ se in fugaz ꝓuertissent ī locis lutoſ ⁊ paludoſ īdagi-
noſ ꝓclusi multi ex eis ꝑ olachis occisi extiterũt: ⁊ aliqui cũ ma-
gno ꝑiculo ꝑsonaꝝ ⁊ rerũ damno euaserũt: ⁊ finitꝭ eiusdez nicõi
wayuode cum magna pugna de manibus olachorum ereptum
in hũgariã attulerũt ad clauſtꝝ btẽ v̈ginis ī strigonio tumulãduz
Tandẽ huiusmõi īfortunio aduersitatis accidẽte ⁊ fortuna iterũ
ꝑsperãte nicõ de gara bano de macho viro strẽnuo ⁊ bellicoso ī
manu potenti ipsuz regiũ exercitũ vltra danubiũ ꝓtra insultꝰ bel
latoꝝ ⁊ sagittarioꝝ ipsius layk wayuode velut imbres sagittas
emittentiũ olachoꝝ ꝑ nauigia menjs ⁊ fortalicijs firmãt trãsdu
cente inimici ī fugã ꝓuersi velut sumꝰ euanuerũt ⁊ residui totiꝰ ex
ercitꝰ trã v̈sus zewrinũ ītrauerũt ⁊ eandẽ occupauerũt: ⁊ tũc rex
ibidem castꝝ zewrin prima vice ⁊ post aliquoꝝ annoꝝ curricula
castꝝ in brasso fortissimũ therch vocatũ circa tmios trãsalpinos
edificauit gente armata brigãcijs ⁊ balestrarijs anglicis custodi-
am castri muniendo in potestate sua reseruauit.

De diuersis regis lodowici expeditiõibus ⁊ de pie tate ⁊ ceteris virtutibus eiusdem.

Tem fere singulis ãnis vel ī quolibz ãno mouit exercitũ
ꝓtra emulos ⁊ rebelles ⁊ sepiꝰ ꝓtra rachenos ⁊ molda-
uos oĩmodã diligẽtiã adhibẽdo ⁊ maxie circa regnuz ra-
chie: dñicꝰ filiꝰ Oſt banꝰ de macho cũ zemere vicebano suo. Et
postmodũ nicõs de gara ī iuuenili etate banꝰ ꝓstitutꝰ multũ agi-
lis ⁊ strẽnuus ac ī bellis circũspectꝰ labores assiduos īpenderũt
ad ꝓseruãdũ ipsũ regnũ sub regie ditiõis ptãte. Itẽ ipse rex pru-
dẽs ⁊ largꝰ ad modũ fuit ⁊ bella multa felicit gessit: multaqz re-
gno suo recupauit. Qui etiã post bellicã gloriã scia lrãꝝ clarus
fuit ī astronomia auidissime laborauit ⁊ ꝑpt̃ virtutũ ꝑfectionem
etiã apud barbaros sũme dilectꝰ nomẽ suũ apud multas natões
exaltauit: hic piꝰ ī religiõe catholica in paupes munificꝰ iura ser
uauit ecclesiaꝝ: ⁊ ecclesiastica officia plurimũ honorauit.

De his que suo sub regimine acta fuere.

Erũ qz iuxta sapiẽtis assertiõem bonoꝝ laboꝝ gliosus ẽ fru
ctus ⁊ recolẽda mẽoria que suo tpe ipso ꝓcurãte cũ pietatis
studio sunt pacta hic digne nec ĩmerito annectant.

De indeoꝝ expulsione.

Pse enī iudeos ad fidez catholicam ꝯuertere ⁊ christo lucrari tanq̄z zelator salutis desiderās ⁊ ꝓpt̄ obstinatā duritiā ipsoꝝ iudeoꝝ suū ꝓpositū ad effectū ꝑducere nō valēs oēs iudeos ꝑ totū regnū hūgarie licēciauit ⁊ expelli mādauit bona et res ipsoꝝ ꝑ vsure voraginē cumulatas vt lutū sp̄nēs noluit habere vel occupare: ⁊ sic oēs de regno hungarie in austriam ⁊ bohemiam recesserunt ⁊ dispersi extiterunt.

De ordine heremitaꝝ ⁊ de trāslatiōe corp̄is beati pauli primi heremite

Eniqz ordo fratꝝ heremitaꝝ btī pauli primi heremite ī regno hūgarie florere īcepit ⁊ multiplicari. Itē corp⁹ eiusdē btī pauli p̄ris dicti ordinis de venetijs ad hūgariā ē trāslatū ⁊ ī claustro heremitaꝝ apud beatū laurētiū ꝓpe budā ī vertice mōtis solēniter depositū: in quo loco ⁊ btī hui⁹ p̄ris venerāt̄ merita ⁊ populoꝝ laudantiū deum ꝯcurrit frequētia. Primo enī rex karol⁹ btē mēorie p̄r ipsi⁹ reg̃ frēs ordinis p̄dicti ītroduxit ⁊ paucos habebāt ꝯuētus ⁊ loca vt puta sanctū laurētiū scām crucē ⁊ scūm spūm ⁊ scūm ladislaū ī silua de peliso ⁊ ī alijs locis māebāt laici sub noīe heremitaꝝ vagabūdi.

De constructione claustri in noztre.

Idez rex lodowic⁹ ꝓ ordīe p̄dicto claustꝝ solēni ope ꝯstruxit in noztre.

De cōstructiōe claustri in leweld.

Eterū: aliud claustꝝ ꝓ ordīe fratꝝ carthusiensiū in leweld in bokonio edificauit ⁊ sufficiēter dotauit.

De fundatiōe duaꝝ capellaꝝ

Tem vnā capellā ī aquisgrani ⁊ aliā ī cellis ad btām v̄ginē pulcro ⁊ miro ope ꝯstruxit sufficient̄ ⁊ largit̄ dotauit: ac p̄ciosis vtēsilib⁹ ad cultū diuinū: vasis: calicibus: libris ⁊ ornamētis diuers̄: ac calice de puro auro decorauit. Post hec autē ꝓpt̄ lib̄alitatē suā ⁊ boni exēpli opatōem multos traxit ad deuotiōis studiū īpēdēdū: barones: milites: nobiles ⁊ quosdā ex p̄latis qui loca dicto ordini heremitaꝝ ꝯtulerūt ⁊ claustra construxerunt ⁊ dotauerūt ad laudem dei ⁊ gl̄iam sc̄i pauli.

De cōuersione chomanoꝝ ad fidem.

Ic etiā gentez chomanoꝝ ritu tartāico īuolutā apud sedem apl̄icam deuotius insistendo exemplo beatissimi regis stephani quē ad cōponēdū noue fidei fundamentū ī regno hūgarie

ꝓuidẽtia diuina elegit ⁊ qui corda credẽtiũ post apl'os spũaliter imbrib⁹ celestib⁹ irrigauit ad laudez nois diuini vt ampliaretur religio xp̃iana ad fidez catholicam ꝙuerti ꝓcurauit. Cui quidez genti iã in fide xp̃iana erudite frẽs de ordie mioꝝ auctoritate eis a sede apl'ica cõmissa curam aiaꝝ iura põtificalia ⁊ sacra ecclesiastica amĩstrant: ⁊ de die in diem in fide ꝓfortãtur.

De conuersione patrinoꝝ in bozna.

Tez paterini de bozna qui nimiũ erãt multiplicati ⁊ diuersis errorib⁹ implicati ꝑ dñm pegrinũ epũm bozneñ. ordis mioꝝ virũ magne deuotiõis ⁊ scie ad fidez rege cõmonẽte cõuertunt ⁊ baptizãt.

De baptizatiõe quorũdã sclauoꝝ

Tez sclaui districtus de lippna dure ceruicis popul⁹ ad fidẽ erat ꝙuersus ⁊ baptizat⁹: cui sacerdotes katholici scõm trãslatõem bti hieronimi doctoris scẽ mris ecclie sacra eccl'iastica mĩstrabãt: sz nũc vt narrat in apostosiaz ⁊ pristinũ errorẽ sũt relapsi ⁊ multo peiores effecti.

Quõ moldauia que prius deserta fuit nouũ incolatum recepit.

Hius etiã tpe bogdan: ~~tpe bogdan~~ wayuoda olachoruz de maramorosio coadunatis sibi olachis eiusdẽ district⁹ in terrã moldauie corone regni hũgarie subiectaz: sz a multo tpe ꝑpter vicinitatẽ tartaroꝝ hĩtatorib⁹ õstitutã clamdestine recessit et ꝙzuis ꝑ exercituz ipsi⁹ regis sepi⁹ impugnat⁹ extitisset tũ crescẽte magna nũerositate Olachoꝝ ihabitantiũ illã terrã: i regnũ est dilatata: wayuoda vo qui ꝑ olachos ipsi⁹ regni eligũt se eẽ vasallos regis hũgarie ꝓfitent ad hũgariã obligant censũ soluere tẽpore ꝙsueto.

De pestilẽtia fame ⁊ terremotu

Tez etiã tpe sui regimis pestilẽtie ꝑ loca pticularia ⁊ etiã ꝑ totũ regnũ hungarie ⁊ alijs regnis cõuicinis viguerũt ⁊ fames diuersis tpib⁹ ꝑ locustas ⁊ mures spicas frugũ ⁊ aliarũ segetũ corrodẽtes iualuerũt ⁊ plurib⁹ vicib⁹ tremot⁹ ꝑ loca factus est magn⁹.

De exemptiõe vdwarnicoꝝ ⁊ alioꝝ cõditionarioꝝ.

Hius etiã tpe multi ex oduranicis ⁊ alijs ꝙditionarijs curie ad diuersas fuitutes astricti sũt exẽpti ⁊ i cetũ regni nobiliũ aggregati: qr̃ donatiõib⁹ possessionuz gratus ad oẽs larguſqz ⁊ benignus habebat: ⁊ ꝑ eo ab oĩbus vltra modũ diligebatur.

De consortibus & liberis regis lodowici.

Ultimo etiã narratõe fore dignũ q̃ p̃fatus rex lodowicus duas ꝓiuges habuisse dinoscit: primã videlz p̃clarã margarethã filiã excellẽtissimi dñi karoli tũc marchiõis moraue: qui postmodũ ad ĩperiũ fuit sublimat⁹: & ista sine ꝑple defũcta est Aliã iclitã dñaz elizabeth filiã stephãi bani p̃notati ex q̃ tres filias generauit: katherinã: mariã & adiugã. Ipsa ãt katheria in puerili etate morte extitit p̃uẽta: & qz ad regalis ꝓpaginis stirpẽ clara sũt ꝓnubia exquirenda successio claris fulgebat nature titulis ĩsignita. Ipsaz mariã clarã augẽs ꝓsapiã illustri principi sigismũdo marchiõi brãdenburgẽsi ĩ puerili etate vtraqz existentẽ quẽ de stirpe ccsarea p̃ eduxerat impialibus radijs illustrata cõmũicato ꝓsilio sereniſſimaꝫ dñaꝫ regiaꝫ gẽitricis ac ꝓsortis suarũ necnõ p̃latoꝫ & baronũ regni p̃cedẽte ĩ ternauia pũte impatrice mr̃e ei⁹ & suis baronib⁹ de bohemia cũ magna solẽnitate & letitia matrimoniali federe despõsauit & apud se nutriendũ ꝓseruauit: qui nũc ꝓregnãt ĩ regni solio sublimati. Adiuga vo post mortez p̃is ĩ reginã polõie extitit coronata que postmodũ p̃ magnates barones & nobiles regni polonie potẽtiſſimo p̃cipi lijthuanorũ Jagula noie ad fidez katholicã ꝓuerso & cũ suis frĩbus baptizato extitit matrimoniali federe copulata. Quez ĩ regẽ polonie solẽniter p̃ eos coronatũ Ladislaũ noiauerunt qui similit cũ ꝓiuge cõregnat letãter regno in eodez.

De pace & trãquillitate diez lodowici regis.

Um aũt tpib⁹ successiuis idez rex ãpliſſime ptãtis eẽt & floreret ĩ regni solio totã suã felicitatẽ ponẽs ĩ deo a quo cuncta bona ꝓcedũt ac suũ p̃cipatũ ac regimĩs curã illi submittens nõ passiõe ac volũtate cupiẽs p̃cipari velut custos iustitie exñs absqz rõe & lege nihil voluit attẽtare qz vigens ĩdustria & regnatiua prudẽtia virtualit dñaꝫ gubernatiõe regni scõm ratõem & legez diligẽti⁹ circũspecta pollẽs regimĩe naturali nõ instictu hũano sz poti⁹ diuĩo sui desiderij ꝓpositũ ad hoc ĩclinauit vt seqnẽs scõz reguz p̃decessoꝫ & patris sui vestigia in quibz ꝑamplius et ꝑfectius vigebat: zelus fidei & religio xp̃iana regna sua terras et subiectas sibi natiões in suis libertatib⁹ ꝓsuetudinib⁹ & legibus in bona pace & tranquillitate conseruauit: maxime quos in fide

dño regenerauit ⁊ ab oībus emuloꝝ insidijs ⁊ ī cursib⁹: p̄cipue aūt paganoꝝ victoriosissime defensauit: necnō etiā ecclias regni sui ī suis iurib⁹ ⁊ lib̄tatib⁹ tenuit ⁊ ī tp̄alib⁹ bonis augmētauit.

De vita regis lodowici contemplatiua.

Onsiderās autez ⁊ aduertens regna sua ⁊ dñia vndiqz seu circūquaqz quieto ⁊ trāquillo statu florere q̄zuis ex ꝯsuetudine ⁊ delectatiōe a pueritia solitas venatiōes nimiū frequētaret ad vltimū tñ t̄renaꝝ reꝝ occupatiōib⁹ q̄s difficile ē absqz peccatꝰ mīstrare ⁊ curis postpositis ꝯcupiscētiā carnalem calcare ac sibi subicere ⁊ diuīs p̄ceptis parere volēs. Quia oīs caro fenū ⁊ oīs ꝯcupiscētijs ei⁹ tanq̄z flos feni ꝯtēplatiuā vitā a tumultu multitudīs hoīuz segregat⁹ vt pijs op̄ib⁹ īsistere ⁊ or̄onib⁹ vacare studiosius ⁊ deuotius valeret elegit ⁊ in hijs p̄seuerando.

De obitu ⁊ sepultura regis lodowici.

Andē hāc vitā laboriosaz derelinquēs ⁊ ad vitā p̄petuā aspirās: iuxt̄ illud psalmiste. Mihi aūt adherere deo bonū ē ponere ī dño deo spez meā vocatōe diuina ex hoc mūdo migrauit. xj. die mēsis septēbris ⁊ paꝝ añ cometa app̄uit mirabilis Tant⁹ aūt luct⁹ eo mortuo ī regno fuit vt oēs q̄si mortez suā deflerēt. Et sepult⁹ est ī vrbe albe regalis ī capella quā ipse ī latere ecclie btē v̄gīs collegiate ꝯstruxit: sz postea ei⁹ ꝯsors regīa elizabeth ipsā dotauit: sedecīa eiusdē mēsis die: āno dñi. M. CCC. octuagesimo scdo. Regnauit aūt q̄dragīta ānis ⁊ mēse vno ⁊ vigīti duob⁹ dieb⁹: fuit aūt hō cōpetentis p̄ceritatis: oculis elatꝰ: crinib⁹ ⁊ barba crispis: sereno vultu: labiosus ⁊ aliquantulum in humeris curuus.

Ad egregiū dñm magistꝝ stephanū de haſhag iudicis curie regie p̄thonotariū: p̄fatio magistri iohānis de Thwrocz in descriptionem miserabilis casus karoli regis cognomēto parui necnō lugubre factuz reginaꝝ hungarie feliciter incipit.

Ocūdū oīno haberet̄: alienā nō expetere sortē tp̄a variant̄: reꝝ obducūt̄ ceca īterdū fortuna exitus ⁊ īopinato hoīuz spectacula q̄nqz fine claudūt̄: karol⁹ duo maxīa mūdi regna tenens: qui totam terrore sui italiam ꝯcusserat: p̄prijs nō ꝯtent⁹ finib⁹ īfelix aīaz cū saguīe fundēs honore

sepulcri postremo spoliatus olentez exalans: tabem inhumat⁹
longa ꝑ tempa nudo in cespite stetit: ꝓchdolor fata in reges al-
tos dñosqz mũdi sic fulminant: ⁊ habenas principum bernabos
ille omnipotẽs sic tempat. Huius karoli casum miserabilẽ: dñe
amãtissime vt describerẽ rogatũ me effecisti meis maiorez virib⁹
sarcinã humori meo debili imponis: haud idoneũ pulsasti inge-
niũ. Magnalia enĩ regũz gesta exiguos autores nõ expostulãt:
nec alta humili stilo delectaꝫ fama: morẽ tñ tuo gerere optatui ⁊
tuis quedam mutua vrbanitas votis potissime ne apud te ingra
tus iudicer me flectere cogit: nõ oĩuz solũ tue vt satisfacerez volũ
tati temere hec agredi ausus sum. Hec tamẽ meo inuidum inter-
pretem labori deesse spero: vnde hec inquiẽt ꝑsumptio homĩ in
docto venit vt carmĩa conderet ⁊ ꝑstantes stilo agresti res verte
ret oẽm vitã humanaz etiam si laudem mereaꝫ odij gr̃a detractio
comitaꝫ ⁊ lingua maledica etati conditioni ve ꝑcit nulli: cõmune
tamẽ pondus qualecũqz sit micius ꝑmit: ⁊ pena socios hñs in-
iurioſa est min⁹. Huius regis karoli lugubre exitiũ quidam lau
rentius de monach venetus homo haud indoctus ipsa gestarũ
rerũ etate cõpendioso pariter ⁊ metrico carmĩe ꝑstrinxit. Quẽ in
magna sui ꝑte secut⁹ maxie ne ex se aliquid facere videar: ea que
ipse ꝓtexuit: tũ vo illa meis iuuenilib⁹ que ĩ ãnis a viris etate pa
riter ⁊ fide plenis: qui se illi⁹ ꝑiculi ꝓcellis agitatos aiebãt: rege
de ꝑtacto audiui ampli⁹ cõscribere curaui. Legas igiꝫ ⁊ discerne
exalta vel deprime: ⁊ qui hoĩez ignaꝝ insueta angariarie ꝑsum-
psisti sarcina ipse laudis vel vitupij quicquid referre videbor pti
ceps esto. Ade aũt vt planctuosuz hui⁹ karoli regis vite exitum
⁊ reginaꝝ hũgarie flebile factũ altius ordinare ⁊ longis animuz
saciare querelis ve mutãs ĩ aue altius iuuet supplex oro.

Sequiꝫ exordiũ narratiõis Et primo de coronati-one regine Marie ⁊ de odio subsecuto.

Ex lodowicus ima sui regimis pagẽs inops
stirpis virilis duas linquit natas. Quaꝝ alte
ra ĩ ordĩe geniture senior maria denoĩata: non-
dũ thoro matura puero ĩpubi sigismũdo mar-
chioni brandẽburgensi filio karoli romani ce-
saris ⁊ regis bohemie genitore adhuc in hũa-

nis agente tali pacto: vt dñ virgo nubiles veniret ad ãnos nup-
tias simul ⁊ de sponso regẽ faceret matrimõiali fedre irretita est:
vniuersis regni nobilib⁹ hec cõditio placuit: feruebãt enĩ illoꝝ
ante oculos recẽtia merita patris mltos siquidẽ tugurio de agre-
sti culmie ad imũ sublimauerat: alios ecclesiasticis alios secular
bus dignitatib⁹ adornãs: nobilesqꝫ curiales ad diuersa regalis
dom⁹ seruitia cõditionalit illaqueatos ab omi cõditiõis vinculo
soluẽs: eadẽ qua meri nobiles fugebãt ditauit libertate. Quid
plura regnũ in pace fuauit: ⁊ hũgaros ampli⁹ qꝫ antea gentib⁹

exterius tremẽdos amplãqꝫ illoꝝ famã hincinde diffusaꝫ fidera tãgere fecit: necdũ vita fũcti principis ĩ populo accepti beneficij amor tepuerat: oĩs vulgꝰ cõcordi aĩo hãc v̇ginez regẽ appellat: femineũ hoc celebri sexuũ noĩe illustrãt: illã alto parẽtis in solio locãtes sacro v̇gineũ caput diademate coronãt. Erat huic puelle mat̃ supstes noĩe elisabeth mulier sagax: ꝛ ingeniosa discretiõis qꝫ haud parue: hec ĩ principatu ꝛ regimĩe vices filie maturitate femĩea gerebat. Erat ꝛ nicõs de gara vir in regno spectatissimꝰ sanguĩe ac auri piterqꝫ ꝛ agri possessiõe nobilis: quẽ rex Lodowicꝰ sibi subiectũ apice honoris palatinatꝰ regni sui sublimauerat hic acceptoꝝ nũdũ oblitꝰ beneficioꝝ se totũ q̃ potat arte pietatis imagie q̃daꝫ regine obsequijs dedicarat hãc suis dirigebat cõsilijs: tu inquit huiꝰ regni modcraris habenas tu regina hungaroꝝ ꝓceres tuos de te curare nihil an non ꝓspicis illi banatũ isti comitatũ auffer ne elatõe ducti ꝓtra te calcitrẽt: tua his qui tuo lateri assistũt bñficia sparge obliquis in te oculis respiciũt abditas eos tibi ꝓflare insidias ꝛ reginale spnere sceptꝝ suspicor defũcti ĩgentia regis qui recordet̃ merita ꝓter me est nullꝰ sexũ vbi facilẽ ꝛ sibi credentem ad sua vota pduxit: extorta licentia ad libitũꝫ reginale exercet sceptꝝ: regina sugessiõis corrupta vicio tectuꝫ defert in ꝓceres odiũ ꝛ iura patrie labefactat. Qd̃ dũ primores regni sensere paritate ꝓfusa crudelis discordia surgit metus malignas barones ĩ ptes diuidit plebs scindit̃ oĩs: totis regnũ viribꝰ laniãt rebelliqꝫ tras marte excolunt ꝛ virginale dedignant̃ sceptrũ: vtqꝫ diademate puellare caput spolient modum queritãt: nó tñ vniuersis id facinꝰ regnicolis cordi erat: ps quedã hoc scelere intumuerat Zagrabien. ꝑsul paulꝰ ꝛ iste italicus p regẽ lodowicũ ipsa dignitate insignitꝰ tantũ oĩbus paratior ad nephas stephanꝰ ꝛ andreas filij laczk de debregez th: ipse videlꝫ stephanus wayuoda trãssiluanꝰ: alter stephanꝰ de symõthornya: iohãnes de horwathi banus ꝛ iohãnes prior aurane: nullꝰ tamẽ ex his erat qui ꝑtacti regis lodowici beneficia ꝓsecutꝰ nõ fuissꝫ. Mã ꝑfatũ stephanũ filium laczk ampla castroꝝ chakthornia et zrego possessiõe dotauerat ꝑscriptoqꝫ in regno spectãtioris titulo officij exaltauerat: dictũ quoqꝫ iohannez de horwathi infime ꝓditiõis nobilẽ extollẽs apicẽ dignitatis ad altũ banatus regni

dalmatie eleuans sua noīatissimos fecerat in aula: ⁊ quid inter ce
teros de priore aurane dicendū est: quē idem rex tugurio in hūili
popularibusq; ꝑtim ī tenebris iacentē sustulit: tātoq; honori di-
gnū fore arbitrat⁹ hūilez natura quē iacere ꝑcipiebat virum ꝯsti
tuit potentē. Hij ꝯceptū euomere virus ꝑ qd̄ q̄si tota hūgaria in
fecta est: nā cū ad tantas ꝑagendas res se haud idoneos cernunt
querūt socios ⁊ aditos crebris fatigāt ꝑsuasionib⁹ desinūtq; sua-
dere mīme donec īuentos ipsoꝝ flectere faciūt votis: inquiebant
enī. Quid mētis īopes deliram⁹ quid cogitam⁹ quousq; femine
um facile ⁊ ꝓnū ad irā ferem⁹ impiū: nr̄a ei seruitia sordēt: toruo
nos aspectu intuet̄: nr̄i quē quondā pij regis ī seruitijs sanguinē
fudim⁹ q̄ntaq; discrimīa q̄ntos ve labores dū rex lodowic⁹ nati
ones ꝯterebat nr̄o gladio ꝑegrinas ꝑtulim⁹: oblita de nr̄is qui-
bus quondā sublimati honorib⁹ nos alienos facere satagit regi
na que pri⁹ patebat nob̄ nr̄m ad introituz ianuam recludere facit
ꝑterq; palatinū garensez placet ei nemo ⁊ vt nostꝝ furore repēs
sexus cruorē simul ⁊ aīam nō effūdat grauiterq; cruētis acquisi-
tas opes sudorib⁹ in spolia vertat remediū adhibendū est.

De electiōe regis karoli cognomēto parui ⁊ de nū cio ad illum misso.

Um igit̄ se choortez ad nō modicaz adunatos ꝯspiciūt
ꝓpositas aīosius res agrediunt̄: ⁊ crebris vicib⁹ cōue-
niētes ꝓ rege karolo cognomīe ꝑuo in apuliaz mittere
deliberant. Iste karolus ⁊ nata lodowici regis maria vni⁹ erāt
sanguīs. Nam ipsuz karolū quōdaz dn̄s andreas sicilie rex frat̄
quondā dn̄i lodowici regis carnalis genuerat: ⁊ hunc quidē ka-
rolū velut alta regū hungarie de ꝓsapia ortū cūcti quib⁹ hec res
placebat ipsoꝝ regimī dignū iudicabāt: pari tandez voto ꝑsulē
zagrabien̄. vt siciliā regemq; karolū ꝑiter adiret rogatū efficerūt
nō multis ꝑcibus pulsatus flectit̄ nō longe sarcina vie tediatus
cui hoc nephas ꝑ ceteris cordi erat: annuit seq; tāti sceleris plus
q̄z dici potest hillarem factorez obtulit ne aūt nundū ꝑactaꝝ no-
taret̄ series rerum reprehensiq; sceleris auctores reginaꝝ debi-
ta ꝑuēti ꝓuisiōe suis frustrarēt̄ votis palliatis ꝓcedūt ī tinniti-
bus ⁊ ceco omnia velamine ꝯtegunt ꝑfatumq; epūm limina san
ctoꝝ apostoloꝝ simul ⁊ curiā romanā voto captū visitare dimul

gant: nec adhuc rex femineus paterno in solio duos ꝑ annos se-
derat. Cũ p̃sul ipse vie necessarijs p̃paratis t̃ra ac mari ꝑgit secũ
daqꝫ comitatꝰ fortuna vbi tũc ipse rex demorabat̃ ĩcolumis nea-
politanaꝫ ad vrbẽ venit: ⁊ hospitio capto mora adhibita nulla:
nec lassis tantũ post laborẽ mẽbris quieti datis: placebat enĩ sibi
p̃terq̃ꝫ rem inceptã ad finẽ deducere nihil: solis suis suorũqꝫ or-
natibꝰ vestiũ rectificatis ꝯcitus ꝓperat ad regem. Quẽ cuꝫ adijt
depressa eũ vt est moris italicoꝝ genuũ venerat̃ curuatiõe: dein-
de magna inquit salus sacre sit regie maiestati. Quã p̃lati baro-
nes ꝓceresqꝫ regni hũgarie vniuersi pꝰ ipsoꝝ fidelitatũqꝫ eoruꝫ
hũilez recõmendatiõem vr̃e serenitati me dicere mãdarũt: simł et
lr̃as multis mũitas sigillis offert repẽtina de nouitate rex stupet
paululũqꝫ ocl̃is ĩ pauimẽtũ defixis ĩsperatũ que sors attulerit si-
bi nũciũ mirabũdus cogitat. Rursusqꝫ lumĩbꝰ in p̃sulez eleuatꝰ
cũ illũ illari vultu sibi astantẽ respicit: nil eundẽ mali portasse ar
bitrat̃: moxqꝫ oblatã ĩ salutãtes salutez reddidit ⁊ vt solus testi-
bus remotꝰ portataꝝ expiat̃ seriem rerũ p̃ter nunciũ oẽs de aula
exire iubet: lr̃asqꝫ appit dũ in illis solũ epũm ĩ legatiõe ꝯfisũ vt-
qꝫ ei ĩ dictis fides adhibeat̃ se rogatũ compit vtrisqꝫ sessione pe-
nes sese recepta vt nũcius vtat̃ nũciatis rex expetit: antistites igi
tur añdictꝰ ad regẽ karoluꝫ ita v̇ba fecit. Magnanime princeps
tuoꝝ grata remĩscentia ꝓgenitoꝝ apud nos nundũ ĩgratã aboli
ta ꝑ obliuionẽ nr̃os ad te dirigere recursus nos animauit. Te al
to regũ hũgarie de sanguĩe ducere originẽ ⁊ p̃ter te nr̃i sceptra re
gni cõpetere scimꝰ nemĩ: es nr̃oꝝ virilia diuoꝝ ꝓpago reguꝫ ef-
frenã gentẽ femineũ nequit regere impiuꝫ leuis sexus q̃s suscita-
uit guerras cõponere nescit: illã quã quõdã grata vb̃tate polen-
tez vidisti hũgariã seuo stat marte lacerata atris ꝯcusse flammis
edes nigras redacte ĩ fauces flebilia vestigia mõstrãt dñoꝝ cedes
agros steriles cruẽtat plebs malignas scissa ĩ ꝑtes totis regni in
viscera viribꝰ seuit: seqꝫ oẽs ĩtestĩa rabie regnicole rodũt. Quid
inquã: ignipedes veluti fetãtis equi spreta leuitate vectoris ꝑde
uia sparsi orbẽ quõdã impleuerãt fauilis: sic grauibꝰ regnũ pesti
bus vndiqꝫ ĩpleuere. Fractũ igit̃ vt cõponeres regnũ discordes
vnires duces regnicolasqꝫ hũiles trãquilla pacis amẽitate gau-
dere faceres: nr̃osqꝫ subires quos dirigere nequimus labores.

Et rex dñsqz noster effici nõ recusares te vocam⁹: tibi iure debet̃
regnũ: tibi nos et̃nalis iugo fidelitatis bona fide subicim⁹ vt il-
los tui quos amauere parẽtes ⁊ tu amato: tua itaqz serenitas ve
niat nos quoqz illud qd̃ viatici ⁊ ad res cõponẽdas necessarium
erit fidel̃r efficiem⁹: si etenĩ p̃iudiciũ sororis q̃z vt nescis solio ve
nerati sum⁹ pat̃no tue maiestat⁹ morderet ꝯsciaz p̃ter solitũ ⁊ il-
laz sublimauim⁹ nec dato oneri femĩea sufficit sagacitas: maturi
etiã etas viri tãto sub põdere sudat hũgarie popul⁹ ãtiquo expo
sceñ. flagitio vndiqz medios int̃ hostes posit⁹ ẽ. Odijs p̃terea ĩ-
trĩsecis potẽtis ad ĩstar pelagi fluctuat ⁊ vt ꝑegrinis ab ĩsultib⁹
tueat̃ marez expostulat: Qd̃qz tãti habenas regni v̀go tẽpet re-
bus ĩ talib⁹ magnanimi man⁹ viri ĩterduz nutare vident̃. Quid
ampli⁹ disserã tibi ⁊ illi moderamĩe adhibito sufficiet latũ enĩ est
regnũ hũgarie. Recepta hac or̃one karol⁹ subticuit ⁊ meditabũ-
dus relatiõem distulit: remissoqz ad hospiciuz epõ intra se noue
rei euẽtũ v̀tit. Cũ igit̃ diuti⁹ cogitatiõe vacat dira culmĩs hũgari
ci ambitiõe capit̃ ⁊ mentẽ acre duellũ p̃mit ratioqz supat̃ ĩ regni
cupidĩe victa cadit nec differt: reginã ĩ penetralib⁹ manẽtẽ agre-
dit̃ ⁊ ei sui morbũ animi ĩ hec v̀ba pãdit. Insperata mihi nouitas
oblata est hũgarie vocor ad regimen charissima ꝯiunx ire cõmu-
nẽqz natũ ducere ⁊ dispositis reb⁹ sibi diadema dare ac regimẽ ce
dere ⁊ rursus italiã petere decreui duros hac tẽpestate labores ꝑ
tulim⁹: nedũ aũt ex illis respirassem⁹ verũ grauiora minãt̃ seue-
rina domus nob̃ inimica est ⁊ grauis sũmi põtificis ĩ nos ira ful-
mĩat gallorũqz populus liuore tumid⁹ vt vitaz ꝑiter nob̃ ⁊ agri
aufferat possessionẽ armatã aptat manũ ⁊ illã que intrĩsecus nos
augit pauperiez ipse taceo nr̃os si supi aduota euẽtus ꝑduxerĩt ⁊
regni hũgarie habenas attigero hũgaric⁹ defectũ virib⁹ supple-
bim⁹ at tui sentẽtiã animi q̃ntuz tibi ipsa res placeat mihi dicito.
In v̀bis mariti tristis regina equoris sil̃itudĩe palluit turbataqz
ac si illi⁹ mens maloꝝ p̃saga illaz stimularet non tenuit lachry-
mas mesta suspirijs int̃mixta voce ad regẽ sic locuta ẽ. Discordẽ
dolis odijsqz ꝓfanis grauidaz rex pijssime dimitte hũgariã insi-
dias ⁊ vt vocãtiũ te ꝑs tibi inimica sit suspicor ꝑfidiã gent⁹ hui⁹
nouim⁹ heu popl̃o pollicita ad vlterãti p̃cor ne te submittas res
nob̃ ꝯtrarias oĩpotẽs ille ab alto: ottonẽ bauarie qui principem

multo milite fidentē ⁊ ausoniā armis viriſq; calcātē: ac populis ⁊ opib⁹ ſupbū te regno ⁊ aīa ſpoliare volentez ſine marte ſtrauit varioſq; innumeris nr̄os cladib⁹ hoſtes diſpſit vltro miſerebit viāq; dabit vnde duros vicendo labores tollerabim⁹ regine p̄ cib⁹ rex haud mot⁹ quē eſtuās medulatim īteſtina ambitio ſuccē derat ꝓtendēſq; ī ſemetipſū femineis īquit diſuaſionib⁹ alt̄a que mihi ſpōte venit fortunā nō ſpernā nec hūgarico natū culmīe de ſtituā: regū enī fama latū p̄ orbē volat: ⁊ me vltro quā fata offe rebāt ſortē querule ꝓiugis lachrymis linquiſſe decēt. Accerſito igit̄ epō ſe vocantū offert votis vtq; ad reginā regia non defera tur voluntas vehementer obſeruare p̄cepit.

De fletibus ⁊ querelis ꝓſortis karoli regis ī hūga riaz veniētis.

Empus erat quo redolentiū va rijs flor̄ ꝺpictas colorib⁹ q̄s ſeua aboleuerat pruina ce ſpites t̄ra nouas gemīauerat: ruptoq; dire hiemis ſilē tio philomena ī ſomnē ducēs noctez ⁊ ventura dulci modulamīe eſtatē ꝓpinq̄re nūcians cet̄as ī rubenti aurora cū dormiētiū ocu li ſuauitate capiunt̄ ſōni vt ſibi rigidi roris de auſteritate euaſiſſe ꝓgratularēt̄ ſonorosa voce auiculas extitabat. Quo etiā ver po ſteros ſuor̄ graduū p̄pinquāt ad limites ⁊ īpetuoſis boree flati bus inf̄dictis fluctuātes equoris vndas pace trāquilla adunaue rat ac tutū remigātib⁹ ſalubreq; iter pollicebat̄. Cū rex karolus res ad viā neceſſarias diſponere piterq; ⁊ naues onerari iuſſit et ſimul veſtigia ad vrbē flectit: hūc regina filiūq; ſecū dū trāſire vi det lachrymas q̄s vſq; fuderat vertit in iraz precibuſq; relictis amēs timbree v̄ginis ad ī̄ſtar: altis viz clamorib⁹ inſequit̄: ⁊ in ſue amaritudīe aīe ſupplices man⁹ iūgens ī eū his v̄bis vſa eſt. O iuz ſeuiſſime patz cur tecū māifeſtā ad necē natū trabis: ſi illaz quā cūcti formidāt nō p̄timeſcis mortez ſolus: ⁊ ſi tui nō miſeris mei ſaltē miſere: deſolateq; hūc parēti ſolatia linque: ipſa crini bus ſparſis genas ſeuis lacerabo vnguib⁹ mediā ī vrbē rues ge mebūda: fletib⁹ altis populi auxtliū vociferās iplorabo vt meū velut efaucib⁹ baratri ereptū a te mihi filiū reſtituant. Tātis rex clamorib⁹ p̄turbat⁹ reginam vt taceret leui iurgio īcrepabat que dū nō parcit voci: ille tot⁹ excādeſcens in irā repētis ſex⁹ nō mo derat̄ impetū quī illā manib⁹ pulſat ⁊ ab vrbe aceri iubet ſalſaſq;

maris in aq̃s nisi taceret eã demergere minaꝛ. Illa velut mente capta exinde nimio incẽdiꝛ furore: totoq3 corpe ꝓceps truculentis adinstar apri alta clausi indagie frugiferos conãtis euadere in luthos estuãs oculisq3 fauillãs ꝛ labia ꝓcutiẽs ad egressũ instat ꝛ sui cordis ꝓceptas duz nemi habet exprobrare querelas dolore torqueꝛ nimio. Rex tãdẽ karol⁹ ꝓiugali iusto stimulat⁹ amore regine tuz flet⁹ tuz iurgia visceriḃ⁹ totis recipit: mẽteq3 attonitus longo tpe archano in pectore v̀ba ꝓiugis vertit ꝛ iter spem ꝛ metuz medi⁹ fluctuat. Cor enĩ ei⁹ qđ tãto insaniebat furore futuri esse p̃sciũ mali cogitabat: sz truci capt⁹ ambitione nullis valluit dissuasionib⁹ a ꝓposito euelli: nihilomin⁹ tñ regine succũbens amori ꝓsiderat q̃ntos genitrici absẽtia nati dolores pariat: ꝛ hũc quidẽ dulci ꝓmittit linquere parẽti: regia licet tãtis lucreꝛ ꝛ eripiat filiũ lugubramibus: erga sortez tamẽ vicemq3 mariti augiꝛ ꝛ merore p̃ nimio dietim assidua lachrymaꝝ flumĩa fundit.

De aduẽtu regis karoli in zagrabiam.

Ater hec rex karol⁹ cũctis moderata discretiõe sue domus ꝛ viatici reb⁹ paratis mestã ipenetralib⁹ lugentẽ reginam adijt: ꝛ nedũ illã vt optabat ꝓsolareꝛ: verũ dũ v̀ba illi⁹ ĩ p̃sentia dissemĩat initia illi vetes renouat dolores: fletusq3 fletib⁹ crebr⁹ intermixtos singultib⁹ addit maritali tandez pectore mot⁹ ꝓiugis ꝑ parte placat⁹ doloriḃ⁹: natũ matri cõmẽdat vltimoq3 vale nõ puis regine ꝛ suis cũ lachrymis dicto ꝓperat ad naues: iã carbasa vẽtis exposita tendebanꝛ. Cũ rex karolus reginaq3 simul marinũ ad litus venerũt ꝛ anteq3 abinuicez separenꝛ regina ad regẽ ita dixit: hoiem irrenocabilez surdũq3 ad p̃ces aure spõte ad interitũ ruentẽ p̃ter te magis vidi nemiem: en trãsibis ipsa habitũ regialis amict⁹ quo te pñte gloriabar deponaz: ꝛ vestes nigras viduãda parabo semp hoiem nouũ expectabo qui mortẽ tuã annũciãs pauidas graui nouitate meas aures vulneret: ꝛ tuas mestis vrbes rumoribus impleat simul ꝛ his dictis longa suspiria imo de pectore eduxit. Rex quoq3 ꝓsensis nauib⁹ italicis sui regni primis eum comitãtib⁹ velis inflatis aquis se credidit: ꝛ optatis ventis spirãtibus alta maria sulcat vbiq3 fortuna obsecundãte quousq3 segniense applicuit ad litus. Est enim segnia maritima ciuitas in ꝑtibus dalmatie situata: in q̃ ipse rex karolus con

decenti hospitio acceptus est: segnieñ. eteñ ciues italico de prin cipe letabañt: nam ipsi italica potius q3 veteri patrie lingua gariũt vsq3 in hunc diem. Idez rex karolus se vocantibus sceleris auctoribus qui illã in multa fortiq3 militũ manu expectabãt con iũctus est: in eadez ciuitate vt artus maris nauigatione lassati re creamie potirẽt parua mora adhibita. Optate eni rei vt citi9 cul mẽ adipiscerẽt auidus princeps festinabat: ab illicigit suox mo uens agmia alpiũ ꝓscensus asperitate mime tardatus ad ciuitatẽ zagrabieñ. venit: vbi illũ eiusdez ciuitatis epũs in multax afflu entia rerũ grata hospitalitate receptũ fouit. ꝓplacuit igit regi ka rolo interim donec sui hungariã ꝑ oẽm fama diffunderet ciuitate in eadem spectare suas suorũq3 ꝑterea aures q̃ntum plebi eius placeat aduentus vt audiret vndiq3 laxat ⁊ ambages vt suasiõi bus regem femineũ erga populũ spretũ redderent cunctas regni ad ptes mittit: altos insup quos ꝑsuasio corrũpe nequibat regni colas auro ⁊ muneri9 subornatos corruptiõis vitio inficiebat alios pollicitis: velut quõdã orpheus vocis qui dulcedine aĩa lia simul ⁊ arbores mouisse ferẽt: paucis fidelib9 simulata fronte fidem in pristina erga ptem regie remanẽtib9 oneratos ad se trahe bat: hũiles quoq3 quid facerẽt nisi vt faueãt nobiles colla quorũ regi karolo adherentes dñi graui mole ꝑmebant.

De nuptijs marchionis Sigismundi ⁊ de introitu karoli in budeñ. ciuitatem.

Dum hec erga karolum regem agunt cesareus natus rumoribus nouitatũ ꝓpulsatus fide pariter ⁊ thoro prius ꝓdictas nuptias firmauit: hic eni rege lodowico supscite vt in futurũ regnaturus hũgarico informaret ideomate simulq3 ⁊ mores hominũ accipet ꝑ parentes domo de impiali regina in aulã trãslat9 erat. Ne igitur insidijs adueniẽtis tyranni cõnexiq3 illi furia populi circũueiret deserta ꝓiuge patrios ad fines fugit: hax nuptiarũ dum fama ad karolum delata est spem eius res secũdas aspicientem magna in pte minuit: cesarem eni nati ꝑiuditio excitari ⁊ in suas res vim ⁊ arma iferre cogitabat. Nec reginas callida karoli latebant machinamenta. Quapropter nouaruz velut inscie rerum nũcium ad eum mittunt: ⁊ vtrum hospes an hostis veni-

at scisscitãtur: ille pectoreũ nephas falsa grate pietatis imagine velare conatus nũcio ita respondit. Illas quas quondaz obgenitoris nostri nequiter pempti amorez rex lodowicꝰ: cuius merita nostris semp vigilant in visceribꝰ: im amplo censu viribusqz magnis exegit penas haud ingrato animo reminiscimur stimlo ꝓterea charitatis fraĩne ⁊ dilectionis intime quam erga sororem nostram pleno clementie pectore gerimus ad id pungimur vt regnũ eius guerra fractũ sicut ad nos oclatũ est: vt cõponeremus discordes regni nobiles vnireмus ⁊ pacatã plebẽ sorori reddere mus nr̃i aduẽtus causa hec est. Iste reginarũ nũcius karoli spez ꝓpter nuptias Sigismũdi colapsam reedificauit: nam intimata arbitratꝰ regias credere ⁊ occasiõe ficta quã se gloriabaĩ adinuenisse motꝰ iter ꝓcitum versus budã vertit. Regine aũt licet regia intimata non credãt: vera tñ esse fronte velata testibꝰ corazꝫ se credere similabãt: veniẽtẽqz inumeris stipatum iniquis regnicolis hostem cũ vi repellere nõ posse videt illũ ad facinꝰ optatũ sponte tutiꝰ admittere putãt. Quadã enĩ regine fiducia: quẽ rebus in aduersis hũanas iuxta sortes sepe pendere solet: capte vltricẽ sibi fortunã interdũ reuerti cogitabãt. Quare ꝓpinquãti karolo graues deglutientes dolores in curru deaurato pompaqz ꝓcez se comitãtium supba ambe regine occurrũt: eumqz accipiẽtes secum intra ciuitatem veniũt: ⁊ licet ꝑ reginas petatur nõ tñ: vt eo amplius iniquitatez ꝓtegeret: castꝫ intrare voluit: sz reprehẽsionis cauens a crimĩe omĩno donec aptius ad sui voti complemen tum sibi tẽpus ꝓberetur a regalibus tectis abstinuit. Cũ igit̃ hospitiũ subintrassent ⁊ karolus inter reginas medius sederet senior regina ad regez karolũ ita v̇ba fec̃. Charissime fili dulcis ẽ tua humanitas magna gratuitatiſ pietate referta: qui quondã regis lodowici antiqua tuo defers in pectore beneficia: nec oblitus sãguinis tui regnum piter reginãqz ⁊ natos linquens hungaricos tumultus sedare et nostros leuare labores tantis de terris venisti: nos tãte mercedi ac laudibus altis sufficimus minime: attamen omnipotens tibi ꝑ nobis talia pensẽt circa hec siml̃ ⁊ tacita suspiria sequũt̃: ille modesta circũspectiõe intuitu suboducto ad regine v̇ba ita respondit: parens venerãda viuaz quousqz spiritꝰ nr̃os arthus diriget ingentia magnanimi regis lodowici merita

semp̄ cordi nostro herebūt. Post hec regine ingrato hospiti vale dicto regalia vnde exierant intrauerunt ad palatia abinceps nouas a karolo circa se res geri spectātes.

De ingressu karoli regis ī castꝝ budense ⁊ de luctu reginaꝝ.

Ex karolus: cum vndiqꝫ proceruꝫ chateruis se late stipare: garulāqꝫ gentē sibi fauere ⁊ regīas ꝯtumelijs palā afficere ꝯspicit calliditatꝰ arte quoddā gub̄natoris sibi nomeꝫ vsurpat ⁊ noīe sub hoc castruꝫ regale ingredit̄ pestiferi aūt karoli regis cōplices humiles regnicolas simł ⁊ popularis ꝯditiōis plebeꝫ masculei nomīe regis ludentes aiebant hoc regnū affatim sanguine nr̄o resp̄suꝫ edes igne late vastatas vidim⁹: igit̄ ꝓprie nō tantū publice rei q̄ntū nos mouit ꝓfectus desideriū ī hūc karolū qui de regū nr̄oꝝ ꝓsapia deriuat⁹ est nr̄m deflectere refugiū: tātaꝝ reꝝ pōdus nr̄is humeris fidem ad vos habētes leuare p̄sumpsim⁹ id qd̄ nob̄ placet ⁊ vob̄ placere sp̄antes. Inq̄ntū aūt tante sarcine sub grauitate deficerem⁹ illud vr̄o iuuamīe suppleret̄: scitis etenī res nr̄as in testinis cladibus fractas ad q̄s componēdas ⁊ regnū ab extrinsecis īcursib⁹: ille magis q̄ꝫ femīa tueri idoneus est hec illi affatim dicebāt. Qua ꝓpt̄ plebs ipsa seducta velut sibiipsi ꝯgratulās loquebat̄: quodū femineo p̄memur iugo grex qui femina dicit̄ p̄iculi est: hūc karolū omnipotens ab alto nobis dedit hunc mareꝫ volum⁹ esse regē. His ꝓterua gens latratibus alta vrbis palatia pulsabat nec minus talibus reginaꝝ aures ingratis rumoribus īficiebat: quare regine formidine nōmodica attonite contremescentes regno pariter ⁊ vita spoliari timebant. Igit̄ regina senior eductis imo de pectore suspirijs in hanc vocem ꝓrupit: ha quoniam ingrata reminiscentia erga nos ducit̄ hungaria oblita ingentia quōdaꝫ regis lodowici merita ei⁹ ī natā impia retributōe vtit̄: simulqꝫ tuꝫ has tū alias multas p⁹ querelas ꝓdeuntib⁹ eluminib⁹ lachrymis pallida ora rigat. Rex v̄o karol⁹ vulgi fauore sup̄b⁹ hūgaricaꝝ habēas: rex auid⁹ īuadit ⁊ velut pacē factur⁹ sub astu colloquiū edicē nobł̄es vniuersos ad castꝝ ꝯuocat portasqꝫ castri latīo p̄sidio firmat nec abest facunde suggessiōi in plebe loc⁹ cū fauto-

rib⁹ regis suadentib⁹ p̄ter paucos fideles tot⁹ vulg⁹ corrupt⁹
hūgarica illi sceptra tradere spopōdit ⁊ ipsi fideles assensere me-
tu. Quā obrem reginas tāto feruēte discrimīe acer nūcius impia
iussa deferēs agressus ē his v̄bis. De principatu ī quo hucusq3
deo ⁊ nob̄ volētib⁹ gloriabamī ꝯtente estote ampli⁹ pacato aīo
corōe ꝑiter ⁊ regimī cedite nolum⁹ abhinc vt femīa nob̄ impet:
nec iure debet̄ vob̄ regnū femīe estis: q̄s nūq̄3 hūgaria p̄ter vos
noīe regio venerata ē: neq3 vr̄a sagacitas vt tāti regni dirigat ha
benas sufficit: hec res virū decet etenī hac tēpestate īgerendis re
bus regni arduis q̄ntū sensus siml̄ ⁊ man⁹ sexus fragilis valeāt
tēpestatis hec que dixi oīuz volūtas ē: vtile est igit̄ cōmūitatꝭ ce-
dere volūtati potissime illi que ī aliud ꝯuerti nequit. Regine ad
hec v̄ba leuitate muliebri mote sensu ꝑiter ⁊ virib⁹ deficiūt ⁊ leta
li saucie formidīe vt nō cadāt vix se ꝯtinēt. Matre quoq3 subticē
te filia lachrymas siml̄ ⁊ hec v̄ba fundit diadema pr̄nū mihi iure
datū refutare nolo: attamē vr̄e volūtatis qd̄ est eadē q̄ incepistis
via agite ꝯt̄dicere enī tāte coorthi nō femīee ptātis nec aliud nisi
vt me genitricēq3 meā obmerita quōdā genitoris mei si que mēo
ria sūt apud vos digna: seruetis a morte meq3 vt hūgariam lin-
quēs ad expulsuz vadā maritū dimittite quicquā rogo. Mat̄ v̄o
de filie relatiōe mīme ꝯtenta nūcio ita dixit. Fili charissime graui
ī nos nouitate vteris ꝙ tibi ita cito vt velles responderem⁹ defe
ctus muliebris ratiōis non exigit vale ⁊ dicito illis qui te ad nos
destinarūt: quoniā que tibi ꝯmissa fuere execut⁹ es: karolū enī re
gez de cui⁹ rebus agit̄ ⁊ nos eadez seruāt palatia ad quem ea que
dicture sum⁹ ꝑsonalit̄ deferem⁹. Recedēte nūcio regine īgemit⁹
quos eo p̄nte vix tenebāt dissoluūtur: mutuosq3 ruētes ī ample-
xus ī multaꝝ effusiōe lachrymaꝝ fletib⁹ insistūt vtq3 vicissim lo
quāt̄ aut nouas recētis doloris exprobrarūt querelas singulti-
b⁹ pectora suffocātib⁹ nō admittūt̄: nec min⁹ dn̄icelle q̄s regīale
claudebat atriū tū gemitib⁹ tū lachrymis īsudabāt: tādē multos
p⁹ merores regīa senior subticēte filia ita v̄ba fec̄. O viduaꝝ or-
phanorumq3 tutor omīpotēs: cur tue obliuisceris iusticie quare
ab alto ingratum vindictam differs in predonem. Qui miserā-
das sui sanguinis feminas vt matrem ⁊ sororem culmine sacro
venerādas solijs ab altis depellere ⁊ sceptro iure dato spoliare

festinat piter ⁊ his dictis nundū terſas fluẽtes eluminib⁹ lachr;y mas dupplicat: ⁊ rurſus poſt multax genas ĩundantiū flumina lachr;ymarū muliebris furoris ſedato impetu natã aſſiduis vacantem fletibus alloquit ita. Grata mihi inquit filia iam tuus p fidus iſte p̃do totis viribus regnum tenet ⁊ pſpero euẽtu tumeſcens palam diadema poſcit noſtrũqz innoxiuz minatur fundere cruorez. Ne igit vulgus nouo luſus principe repenti cõcit⁹ ira ſemel ad regalia tecta ruat ⁊ nos alterno madefacte ſanguie ſimt regno vitaqz ſpoliemur res metu plenas linquẽtes venientibus potius cedam⁹ malis. Hũgarici enim furor vulgi ſpumãtis apri rabiem ac potentẽ pelagi ſeuitiam interdũ trãſcendere ſolet: nec honor necqz ſexus maieſtatiſqz vel meritox reſpectus nob veniam p̃ſtabunt. Gens enĩ iſta humili ceruicis ſub imagine ſuperbum defert caput: ea ꝓpter tanto in diſcrimie noſtras qualitercũqz tribulatas animas ſeruare ſufficit ad p̃dita regna alta obſecundãte fortuna ſi vita fuerit comes redire poteſt: iuſticia enim dei in vltum non p̃termittit quemqz. Ad hec filia rauca piter ⁊ confuſa voce ita reſpõdit. Heu mihi chara parẽs regali genita de gremio faſtigijs iam venerata p̃nis: iãqz etatem agens adultã q̃z aliena cognoſcere tecta ⁊ q̃z ſceptro vita magis ꝓpto p̃uari. Tunc itex regina ſenior geminata emittens ſuſpiria ad filiã ait. Regna ptãtes ⁊ opes non veniũt cuiqz ad libitum: hec arridẽs fortuna miniſtrat exilium vincula pauptas luctus ⁊ mortis imi nere ſpecies hũane ſortis ſũt dotes. Dors igit omnipotẽs que nobis p̃eſtat equo toleremus animo: interiz donec ad nos eadẽ aq̃ non deſpero alta fortuna reuertat. Et his dictis veſte ſimul lachr;ymãtia lumina ſiccãs karolum regem petit eũqz iocũdo ſermone orſa eſt: hungariã inquit ſuperbã ⁊ gentem effrenã femiea nequit regere manus tuox regna capex ꝓgenitox in te ſceptra cadunt tuis rebus ea q̃ duceris libidine vtere recens regine ad karolum facta relatio ex templo in ciuitatez delata eſt: ⁊ q̃ nata lodowici regis ſponte ceſſiſſet corone falſa plateas ꝑ omnes fama reſonabat.

De coronatione regis karoli.

Karolus in regine ad modum delectatus re
latiõe amplius non differt: sed vt fraude ra
ptam citius adipisceretur coronam cetu pro
cerum ⁊ turbis popularibus comitatus al-
bam regalem ꝓperat. Est enim hec ciuitas
humili in planitie situata hanc natura ꝓter
muros nescio ꝙ quem conditos limosis va-
dis stagnis circũiacentibus simulqꝫ calamis ⁊ palustribus tuet
nec minus illã altũ de lapide templũ in medio decorat. Est tem-
plo in hoc quõdã regis nostri stephani primitias regũ hũgarie

qui tulit quiqz sacre fidei ad limia vetex extinguēs simulacra deo
rū gentē hungaricaz puertit: venerabile corp⁹ semp tēplo i ipso
prim⁹ honor t pompa nouissima reges hūgarie extollere solet.
Hoc tēplū karol⁹ nō vt veteres hūgarie reges auro micātes to-
giscz pacificꝰ amicti itrabūt: sz horrēdis mūit⁹ armox pīdijs sb
yt: assūt t regie dura ad spectacla vocate: hee scā pri⁹ altaria cir-
cuūt: p⁹ hec sepulcralē lodowici regis capellā itrāt dū marmore
am pij regꝰ pspiciūt figurā corde scindūt gelidoqz diu adherētes
saxo tristē deosculāt imaginē t rubentē imbrib⁹ lachrymax lapi
dem mūdāt: pectore tādē sufficiēti merore depasto iras sumt t ge-
mit⁹ viscerib⁹ i intimis claudūt madidasqz lachrymis genas sic
cātes: sumt t altos dissimilātes ficta frōte dolores sublime fanuz
petūt vbi karol⁹ sacrata circūdat⁹ veste medius pcex stabat: nec
min⁹ clero mistica dei vba cātāte sūm⁹ strigoniēꝰ pīsul regale te-
nēs pmāib⁹ diadema voce ter leuata de more plebē introgat: si
karol⁹ placet i regē: alijs fautox suggessu alijs metu placere ac-
clamātib⁹: illū i regē vngit t laudib⁹ celebri sacerdotū gutture re
sonātib⁹ sacx illi diadema īponit. Sz o mira res que pri⁹ oībus
placere noscebat cū finē cepit optatū nemī placere visa est: nam
mox vulg⁹ spoliatis reginis miset: prioresqz sceleris qui erant
auctores cōpūcti itrinseca pscia rodi videbāt. Quare nō leti stre
pitus nec glorioſa regalis que quōdā coronatiōis pōpas comi-
tabāt gaudia sequūt: t ipsi reginax fideles ingratū iugulare ty-
rānū scūmqz dei tēplū illius cruore fedare: ac vltrices aīas regꝰ
madefactas i sanguīe p vulnera mille efflare ardebāt: nec desūt
ostēta regi iimicātia: naz dū ō psuetudīe sacre p⁹ misse solēnia re-
gali i fasto pcex catua stipat⁹ tēplū egredit: equū auro radiātē a-
scēsur⁹ i signe sci regis stephāi vexillū quo pria dies regni dudū
freta fuit: totqz p ānos pia religiōe futuris regib⁹ fuatū illū pce
dēs testudīe value tactū i ptes frāgit t regē sceptra fraude rapiē-
tez dedignat. Cuz vo secur⁹ castro i budeñ. manēs noua gliaret
de dignitate: illū de⁹ atris ab alto portētꝰ tritat: dieb⁹ cni autūni
medijs niuib⁹ oriēte de subsole tribilis qualez exacta p secula se-
nes hūgarie memīere nulli volumīe magno emergēs dēsissimos
dissolut⁹ in ībres turres altas elataqz domos ipetuoſ flatib⁹ cō
cuciēs stridore t mugitu igēti trēulare fec altaqz tectorū cacumīa

euertens medias vertit ꝑ auras: tremẽdũ dictu cuꝫ tam densi aq̃-
rũ vapores ⁊ validi ventoꝝ flatus triduana seuissent ira in cha-
os eternũ ampli⁹ putabãt redditu⁊ orbẽ. Et rursus: sue regalis
circa occasũ pompe inopinatãqꝫ ei⁹ vite ꝓpe ãte ruinã ĩnumera
coruoꝝ multitudo aduentãs hũana que vi aut arte nulla depelli
potuit regalib⁹ tectis insedit ⁊ turmatim volitãdo castri ferebat̃
ꝑ ꝑtes orendo crocitamĩe sidera simul ⁊ aures attonabit hũanas
nihilomin⁹ rostris in vim ⁊ vulnera v̇sis mutuos art⁹ depulma
bãt: nigrasqꝫ pẽnas ꝑiter ⁊ regalis culmẽ cubilis purpureo cru-
entabãt sanguĩe: mouebãt hec ꝓdigia karolũ ⁊ sentiẽs minitan-
tia fata ipsuꝫ grauib⁹ teritari ostentis spe tamẽ futura delusus se
minime sentire dissimilabat.

De nece ⁊ interitu karoli regis parui.

Inter hec regĩa elizabeth tãto de v̇tice fast⁹ deiecta graui
amaritudĩe torquet̃: maiestatisqꝫ nouit̃ abacte dulcedine
capta vltrici ardẽs furore rem ceca fraude ablatã tectis reuocare
insidijs parabat nec palatini garẽsis suggesio deest. Reginis enĩ
alto spoliatis honore magis cõpaciebat̃ nemo mouebat hũc tuꝫ
suaꝝ pietas reginaꝝ: tũqꝫ illi quidã regis lodowici merita cordi
erãt: iste q̃ntũ in tam grandi facinore cõmittendo feminea deficie-
bat magnanimitas reginã karoli ad necẽ impulit: seqꝫ hoĩeꝫ qui
regẽ audax ferro agrederet̃ hr̃e aiebat. Erat etenĩ erga hũc pala-
tinũ hõ ꝯditiõe nobilis virib⁹ ⁊ aĩo fortis blasius forgach deno
mĩat⁹ de cui⁹ ꝓsapia dños castri gymes eodeꝫ cognomĩe insigni
tos nr̃a etas deriuatos nõ dubitat hũc regina simul ⁊ palatin⁹ in
mortẽ karoli querarũt: ⁊ vt quidã dicũt ꝙ castꝝ gymes p̃dictum
eideꝫ blasio forgach tante p̃sumptiõis p̃ciũ fuisset. Postq̃ꝫ aũt
de rege egrediendo inter reginã ⁊ palatinũ clam cõuentũ est viaꝫ
querebãt qua securi⁹ tantã res ꝑfici posset: q̃re palatin⁹ caliditatis
arte quadã ad nate sue in ꝓximis celebranda cõnubia se ꝑge-
re debere diuulgãs nouo honore similato nouis se militibus sti-
pat: laterib⁹ etiã extrinsecis fideles quos suaꝝ mordebat p̃iudi-
ciũ dñaꝝ de rege nouas res paratꝰ armis spectare docuerãt: ⁊ cũ
se tantũ ad nephas aptos viderũt palatin⁹ reginã ĩstruit vt regẽ
sua ad penetralia ficta occasione adiuuẽta vocaret. Erant enim
tunc rigidi mensis februarij dies festo virginis sacrate cui christ⁹

rosas cū pomis suo misisse de rosario recolit: ꝓpinquātes dñice
qz incarnatiōis mille trecētos octoginta post ānos quintus no-
uo volumīe currebat. Cū regina elizabeth illius diei circa occa-
suz a marchione sigismūdo genero suo nouas sibi allatas lr̄as re
gi karolo itimauit: rogās ipsuz vt suā descēderet in domū ꝛ diſſo
lutiōem simul ꝛ secreta lr̄az intuerent ac occulta que secū hr̄et cō
ferre audiret. Infelix karolus tetra peccati caligie obsessus cubi
li ab alto descēdēs italicis comitat⁹ aulicis reginale adijt hospi-
tiū. Eadez ꝛ palatin⁹ garensis horta: sic enī cōuentuz erat pluri-
mā secū trahēs coortez castz regale ītrauit suisqz cateruatim: ꝑ-
ut illis cōmiserat ī portis castri remanētibus: ipse ad palatiuz qō
regē ac reginā simul tenebat sequēti luce ad filie nuptias se transi
turū dissimilās vt dño domīe ve suis vale diceret cōiuratum sub
veste ense accinctū secū deferēs ītrauit. Regia igit ꝛ palatino re-
gis ad latera sedentib⁹ ꝛ varijs tractatib⁹ incūbeñ. italici sponte
ꝓsilio cedūt domoqz egressi bini ꝛ bini: vt eoz moris est: ꝑ castz
ferunt: dū ergo palatin⁹ cōgestuz ad facin⁹ optatū tps se exhibe
re vidit Blasiū forgach tantā rem audax qui suscepat astantē ob
liquo lumīe intuit⁹ est: ille accepto signo de sub clamide moz ru-
tilantē educēs gladiū illū in regē in tantū fulmīat ꝛ in suoz vtute
brachioz ipsū graui ictu agrediēs vticē simul ꝛ supciliū lumēqz
eius mediū miserabili vulnere scidit: ꝛ scelere cōmisso aulā egre-
diēs italicis ingēti vndiqz clamoze ꝛ cōcursu inualescentib⁹ ense
cruētato palatinales vsqz ad turmas sibi viā apit. Rex vo karo
lus tāti vulneris acritate susceptа mīme cecidit: sz ifelici surgēs ī
quo sedebat de loco lento nutātiqz gressu ꝓcedēs ꝑ pauimentuz
cruoze lōga vestigia signabat: ꝛ cubile a quo sanus descenderat
eger adijt. Regia aūt elizabeth insuete rei visu atonita sue dom⁹
amēs corruit ī medio: palatin⁹ vo ꝓceptū nephas se pepisse leta
tus munīna castri ītrepid⁹ agredit portasqz simt ꝛ arces hūgari
cis reparat armis: italici autē sine principe sine armis medios se
volui int hostes: ac regē sanguīe fundere dū cōspiciūt fuge p̄sidi
um ipsis tuti⁹ eē putāt: ꝛ vt resūptis armis viroqz potētes ī vin-
dictā regis redirēt castz egressi totā pcurrūt ciuitatē: sz cū nullum
regia moueri vltiōe: arcesqz captas ꝛ hostili satellite se ab ingres
su castri ꝓhibere aduertūt prime noctis sub tenebris regalib⁹ co

mitati fautoribus fugiẽtes italicas tendebãt vsus horas: eiusdẽ
tãdez noctis sub ꝓticinio reginales ꝛ palatini cõplices nõ sine se
ritate regale irruẽtes ad cubile sublatisqz postib⁹ regem sautium
extrahũt ꝛ captũ alte turri seruandũ tradunt. ¶ Heu de genere hu-
mano q̃ntis fortuna ludibrijs triũphat ꝑ chdolor regẽ turris ini
qua excubias vigilãtes nup in q̃ solebat hr̃e carcerat: cedẽte enim
deo sua quẽqz crimia vasto pondere ꝑcipitãt: quisquis es secun-
darũ primã rerũ frontem cur inspicis cur gaudes de illis cũ incer
ta rarũ sint momenta ꝛ sepe easdez fata aduerso cardine claudãt.
¶ Nec min⁹ noctis eiusdẽ obscura sub ꝑfunditate finitimas regina
rũ gentes ad id seruatas tãtiqz auidas spectaculi in ciuitatẽ intro
ducentes vix indubij aduentũ diei expectabãt: ꝛ cuz titane⁹ axis
rubentẽ aduexit aurorã ꝛ splẽdor ille solis aureus humentes de
pulit tenebras: cumulatis viribus plateas ciuitatis vagãtur ꝑ
oẽs: ꝛ regem regnare mariã clamitãt: ac vltrices ꝑ manus de ka
roli fautorib⁹ grauẽ tallionem exigũt: irrumpẽtesqz domos ita-
lũ ꝓgestãs illor gazas voraci ꝑde exponũt nocẽtiũ vndiqz san-
uinẽ ĩ multa rabie fundẽtes: ꝛ nisi ille iohãnes horwathij ban⁹
in forti suor croacor manu portã sabbati cruẽto certamĩe sibi vẽ
dicasset: ibidem graues sui demeriti penas luissz. ¶ Rex postea ka
rolus tollit ꝛ celsam ad arcem wissegradi seruãdus mittitur vbi
vulneri vt quidã aiunt: venenata medela adhibita saucib⁹ elisis
ꝛ respiramĩe clauso mestã ꝓsumauit vitã. ¶ Nũc quid opes: quid
regna quid ꝑfuit altas reginas potẽtibus spoliare sceptris duz
fortuna illa omnipotẽs vrbib⁹ ex tãtis vltimã sepulcri pompaz
cunctis mortalib⁹ vnã tibi negauit: in claustro enĩ scĩ andree ĩfra
arcem wissegradieñ. ꝑdictã ꝓstructo nõ paucos ꝑ ãnos tabiduz
in cadauer redactus ĩtumulat⁹ iacens erũne hũane ingẽs specta
culũ: regibusqz futuris documẽtũ ꝛ exemplũ satisgrãde ꝑbuisti.
¶ Enimuero rex iste añ hec romanã ꝓtra eccleſiã ꝑsumẽs sicilie de
regno debitum ãnualis homagij fiscum illi negãt ꝑpterqd̃ sum-
mus pontifex eum sue calamitatis hunc paulo ante diez anathe-
matis vinculo ĩnodanerat: ꝛ hec fuit causa regis mẽbra istius sa
cratam que humũ attingere vetauit.

o

Incipit ꝓfatio in chronicam Sigismundi regis et Imperatoris simul cum ceteris eiusdez gestis.

Innouare omissa hoiuz acta ne negligẽtia emergẽte subripiãt tuis votis rõnabili occurrẽte causa imo vetusta nunduz labefacta amicitia cogẽte amplꝰ q̃z me rogatũ efficisti parere duxi potissime ne impulsu tuo temere incepto operi meo finis desit: ⁊ tpa quõdã nr̃i ꝓcipis regis sigismũdi ⁊ romãi cesaris quẽ supius brandenburgeñ. noiaui marchionez que meo iam exacto labori quod aĩo ꝓnexa esse ꝓspiciunt ne stilo aliq̃li itacta hũanis labant ex recordijs maiora meis viribꝰ vt dementiuz moris est: agredere ꝑsumens ea que a ꝑfati regis karoli tristi exita regni hũgarie itra viscera isra preclaz moderni principis nr̃i regimie gesta fuere maxie que imorta litatis honore sũt digna ꝓut rebus de eisdem ꝑ magnificuz dñm michahelẽ orzaag palatinũ quẽ ꝑfatus cesar nõ claro sine merito hũilis nobilitatis ỏ tugurio alta sublimauit baronatꝰ ad atria Tũ vero ꝑ quoddã registz eiusdez cesaris diebus ꝑscriptoz tẽpoz suoz ꝓ obseruatiõe conscriptũ edoctus stilo priꝰ excusato ⁊ carmie puiloquo pstringere: ac tibi qui me tantilluz languide latinitatis hoiem huius operis ad primitias tuis artare scriptꝭ nõ eruisti dedicare curaui vale.

De vindicta ꝑ iohannem horwathij banum a reginis ⁊ palatino exacta.

Ege karolo nequit̃ pempto ⁊ regni habenis rursus ꝑ reginas arreptis regis karoli qui erãt auxiliarij metu ꝓciunt nõ modico ꝑ ptes sibi tutas queritãtes nõminus regem extinctũ vindicare ardebãt: regine aũt ⁊ palatinꝰ oĩa eis cõtraria ipso rege int̃fecto cõplanasse ⁊ denicisse arbitrãtes: illa pte ãni instãte cũ sol feruidꝰ leonis ingrediẽs signũ feruido messores quassabat estu infilices regie simul ⁊ palatinus demẽtia ductrice aulicoz tantuz comitati catheruis budã egrediunt̃: ⁊ ptes regni lustrant inferiores: ⁊ cũ celeberrimo die festi btĩ iacobi apli vsus opidũ diako nulla ĩsidiaz suspitiõe pulsati mediũ graderẽt̃ ꝑ cãpũ iohãnes de horwath banus ingenti hostilitatis manu collecta vltrici estuans aĩo furibũdus in agmina aulicoz irruit: graue certamẽ cõmittit̃ hostes int̃ vtrosq̃z: ⁊ cũ reginales palatinales

ve gentes imparitate hostiū se excedere vident illū qui mundū ce
ciderāt terga dantes ꝑcipiti fuge se cōmiserūt. Blasius vo for-
gach vt erat audax ꝑmitias excipiēs ꝓgressus ex impulsu hosti
lis lancee medios int bellātes deiect⁹ ab equo capit ⁊ intuētibus
reginis decollat. Sarensis aūt palatin⁹ dū tāti discrimis ꝑsidi-
um solaz esse morte ꝓsiderat descendēs ad equo ⁊ reginax iūctas
currui i hostes gladio vtit seqz ac reginas virib⁹ deffendit totis:
ſz quid ꝑficuit solitarie man⁹ deffensio cū vndiqz ūimicū insistēs
brachiū euz letalib⁹ sagittax ictib⁹ sautiabat: q̄s ille suo infixus
corpi ne sibi feriēs ꝑpediret man⁹ arundinū ab instar confrunge
bat: ⁊ interim tāte coorthi obstitit donec ꝑ quendā mulitē regina-
li de sub curru vnde nō timebat ꝑ pedes arreptus in terrā deiecit
ac reginis ⁊ eax pedissequis future mortis metu stridēti clamore
inualescentib⁹ ibidez capite truncat. Quo ꝑempto ⁊ reginalib⁹
aulicis alijs deletis alijs fugatis: feritas illa croacorūz honoris
ignara reginales curr⁹ inuadit piter ⁊ euertit: ac reginas simul ⁊
domicellas earuz sine venia sexus ⁊ absqz reginalis reuerētia di-
gnitatis currib⁹ de eisdem extrahēdo ⁊ multis afficiendo ꝓtume
lijs captiuas sui bani adducūt in p̄tiam. Quib⁹ dū ille regs ka-
roli necē multis obprobriosis exp:obrat dict: regia senior mox
gemib⁹ in humo defixis supplices man⁹ eleuat: parce inquit mi
bane parce ⁊ illud qō quondā a rege nr̄o lodowico bñficiū tulisti
remiscere: aci natā ei⁹ inoxiā seuire noli ipsa ꝑpetrati sceleris suz
auctrix: alt nr̄m eiusdez rei opifex qui ⁊ me ad hūc pduxit finē pe
nas dedit sexui igit fragili tui honoris gr̄a miſere quoniā nō abs
qz causa deliqui. Et cū regina āplioꝛi vellet vti sermōe illi⁹ ecō-
spectu ipse abijt: dū aūt nox supueniēs illi⁹ diei fugata luce vndi
qz suas diffudisset tenebras regia elizabeth tollit ⁊ frenatis fauci-
bus amnis boz wtha altas demergit in aqs. Regialis vo atri j
vgines tū nobilitate tūqz pulcritudie isignes nocte eadē dedeco-
ris lecto tractate fore qō apud me vel habz fidē: phibēt. Tandē
diluculo ꝑpinqui ortū solis diē qui efficit clariorē nūciāte sine mo
ra ꝓsurgētes croatiā vsus suox flectētes habenas equox non si-
ne festinatōe transierūt iuniorē regiaz secū captiuā ducētes: ꝑch
dolor hūana ꝓditio q̄z varijs fortune voluit euentib⁹: arridentē
eni prīdē reginis sortē tā cito res iaduersas cōmutari quis putas-

set vt recens exactam post vindictaz inopinatam sui demeriti red
deret tam puo in tempe tallionez: regine enī ⁊ palatinus de nece
karoli has penas dedere. Naz ille qui cūcta creauit cūcta ⁊ respi
cit ⁊ suo intactum iudicio ommittit ꝑterire nihil.

De reditu sigismundi marchionis ad budam ⁊ de eliberatione regine.

Adem tempestate qua rex karolus sanguinez simul et
aīam fudit regina elizabeth patratarū seriem reruz ad
marchionem sigismundū noui gratia gaudij conscribi
faciens: ⁊ vt festināter veniret illū suos ꝑ nuncios ro-
gatum effecerat. Quare ipse sigismundus marchio enormis ca-
sus reginaz fama nundū audita cū bohemoz armata manu plu-
rima: multis etiā illum ptium regni hungarie supioz ꝓceribus
comitantibus intardus ad budam descendit sponteqz ad arcē im
mittit. Eisdez aūt dieb⁹ regina iunior i castro Crupa denoīato in
ptibus croatie situato tenebatur. Postqz iohannes horwathij
banus marchionē bude existere ⁊ ꝓceres illi fauere audiuit men
te ⁊ aīo debilitatus graues incidit in curas. Quare reginā adiēs
illi ita locut⁹ est: de omībus erga te ⁊ tuam genitricez q̄zuis satis
digne gestis penitentia ducor licet te eidem fini cui ⁊ genitricē tuā
exponere in ꝓposito habuerim. Cū manifeste sciā si tibi vita fua
bit eadē qñcunqz mihi demet: sz ne manus mee sanguīe benefa-
ctoris mei polluātur te dimittere deliberaui: ita tamen vt mihi fi
dele iuramentū ꝑstes me nūq̄z tuam eliberationem penitere: sin
aūt incepta nō min⁹ pficiā ⁊ oīa simul vna eadez si oportuerit sol
uam tallionē: ⁊ his dictis domū exiuit: supba vox tyranni ītima
regine pectoris scindit: quare habūdantes eius ex lumībus oriū
tur lachryme pallidas ꝑ genas vndiqz defluentes: sufficientem
tandē post merorez siccatis oculis illū ad se vocare petit qui dum
adfuit regina metu ꝯcussa non tantū iuramentū illi ꝑstare verum
etiā qz vitam illius seruauerat illuz vt pr̄em erga se semp esse ve-
nerandū ꝓmittebat: scē igit afferūt reliquie: ⁊ oīa que ipse ban⁹
exigebat ꝑ reginā sacramēto reali roborant. Qua ꝓpter regine
currus coaptantur: ⁊ ipsa regina velut effulmīe erepta budensez
optatam deducitur ad ciuitatem.

Ec oĩa triennio vel paulo amplioris ſpatio tem-
poris poſt regis Iodowici obitũ crudeli impetu in
multa ſanguĩs effuſiõc multarũqz direptiõe reruz
trãſiere: tãdez nobiles regni q̃z grauib⁹ torqueri
guerris potius pacis grata amenitate gaudere p̃-
eligẽtes: ãno dñi milleſimo trecẽteſimo octogeſimo ſexto: ea vi-

delicet ãni ipsi⁹ etate cum ver ille gratus suaui auicula⁊ modula
minc decãtat⁹ posteros sui cursus ꝑpinquãs ad limites veniẽti
feruide estati rubẽtib⁹ hospitiũ decorauerat rosis: geminiq3 cur-
rũ vehentes phebi altiores eteris ꝓscendebãt ad gradus ad ma-
gnũ scz diẽ penthecosten i albã regalẽ ꝓuenerũt vbi regia maria
cũcto i vnũ ꝓuocato nobiliũ ceto media stetit int illos: ablutisq3
pri⁹ genis lachrymaꝝ riuulis nõ grauib⁹ sine suspirijs ad popu
lũ hãc vocẽ fecit. Dñi ⁊ frẽs qui mei genitoris remiscẽtes merita
in me beniuolẽtie fuistis aio ⁊ meũ ꝑ vos mihi datũ nõ labefacta
stis impiuz deo ⁊ illis grãꝝ imensas refero actiões: nostis q̃nto
guerraꝝ turbine nouit elapsis dieb⁹ nr̃m agitatũ est regimen q̃n
taſq3 ipsa ptulerim piculoꝝ ꝓcellas illa mihi vr̃i i ꝓspectu refer
re aut vob audire necessariũ est mĩme: oia enĩ vel vidistis vl̃ au-
diuist⁊ nec vr̃is de recordijs puto eẽ lapsũ q̃li pacto gẽitore meo
grate recordatiõis nũdum sublato vr̃o ad id accedente voto huic
principi quez manu ibidem astantẽ ostendit matrimoniali federe
sim irretita. Credo etenĩ ꝙ illa que tũc placuere vob ⁊ nũc place-
ant. Ecce igit̃ de spõso regez efficio iusq3 regni pit̃ ⁊ diadema illi
cedo potissime cũ nec femineũ vos amare impiũ neq3 ad dirigen-
das tã ipetuose gẽtis habenas factis testãtib⁹ illud sufficere aĩad
uertã simul ⁊ cũcto corã populo marchionẽ iuxta se statuens ait:
hic dñs ⁊ marit⁹ meus hic rex vr̃ est: ꝓcite igit̃ regno ⁊ vr̃as mu-
tua cede ne deleatis psonas pax enĩ vbiq3 fraꝝ optimũ bonũ ẽ et
ꝓcordiã populi vicinũ regnũ metuit regie oro astãtibus placuit
vniuersis: igit̃ celeberrimo die scripti festi pẽthecostes istãte ipse
sigismũd⁹ marchio etat⁊ sue ãno vigesimo ceꝝ hũgarie regũ ad
istar magno cũ tripudio i regẽ solẽnit̃ iunct⁹ extitit pit̃ ⁊ corõat⁹.

De penis a iohãne de horwath bano exactis.

Rege sigismũdo regni hũgarie sceptro felicit̃ potito: re-
gia maria dudũ ꝓceptã suscepte calamitatis estuãs i vi-
dictã regẽ sigismũdũ vt ioffendẽtes man⁹ igereret vltri-
ces sepi⁹ alloquit̃ ⁊ crebris illũ nõ sine fletu suggessiõib⁹ fatigat:
suscepteq3 ꝑ ipsaz erũne mille spẽs illi exprobrat: eisdez diebus
iohãnes de horwathij ban⁹ castꝝ regale posegawar appellatũ
sui capitis ꝑ tutela subĩtrauerat. Rex igit̃ sigismũd⁹ assiduis cõ-
iugis mot⁹ querelis copias aptat ⁊ illas trãsdanubiales ad par-

tes bulgariã vsus mittere dissimilãs castri ꝑdicti in obsidionem
ꝙuertit. Obsessio igit castro ꝑdicto dũ idez machinis bellicꝰ acri
us oppugnaret: spesqz de cita eiꝰ obtentiõe erga oppugnãtes i-
dubia essz vna noxiũ dũ tenebre vbiqz trax diffuse rebꝰ furtum ge
rẽdis tps ꝑbent habile iohãnes horwathij banꝰ ipso de castro
ea pte vnde stephanꝰ filiꝰ laczk wayuoda: alt stephanꝰ de simo
thorna regie dolosa sub fidelitate imixti expeditõi excubias tene
bãt ꝓsiliens fugiẽdi libtate potitꝰ est: trãsfluuiũqz zawe eadẽ no
cte nesciũ si nauali officio vel arte natatoria vectꝰ i castx dobor de
noiatũ in bozne ptibꝰ que vzora vocitãt situatũ iuasit vbi ꝑsulẽ
zagrabieñ. paulũ pluresqz sui facinoris cõplices iuenit: eisdẽ tẽ-
poribꝰ bozneñ. dalmatini simlr croaci eiusdẽ iohãnis bani r sue
choortꝭ magnatũ suasiõe viciati a fidelitate quã sceptro debebãt
hũgarico defecerãt: regniqz i horas nõ puas i igne r ferro vasti-
tates edebãt. Quare rex sigismũdꝰ copias copijs cumulãdo vt
ipsa regna sue flectificaret ꝓcipatui illõ quoqz castx suos qõ tu-
tabat ifideles expugnaret magna vi armox vndiqz cinctus ꝑta
ctũ flumie zawe trãsiuit r bozneñse regnũ potent itrauit: iohãnes
vo banꝰ regalis expeditiõis tritꝰ magnitudie i illa que sibi priuꝭ
arriserat fuga magis ꝙz i dicti castri ꝓfisus mũtiõe añqz obsidiõe
clauderet de ipso castro cũ pluribꝰ eadez peste infectis suis cõplici
bus exiuit r fugitiuꝰ ꝑ colles r montiũ ꝑ obrupta ferebat: sz hec
fuga ꝓficuit sibi mime: nã ꝑ regez sibi ordiatas icidit isidias cap
tusqz ẽ. Rex ãt sigismũdꝰ ꝑfato castro dobor expugnato regeqz
bozneñ. simlr regnis dalmatie r croatie iugo fidelitatꝭ ãnexis re
patriauit: r iohãnẽ banũ i ciuitate quiqz ecclieñ. genere ext minij
horrẽdo ꝓut regialis exposcebat furor necare iussit: primitꝰ enĩ
equi ligatꝰ ad postera ciuitatis ꝑ plateas circũlatꝰ est tãdez igni-
tis vexatꝰ forpicibꝰ: exꝑ ꝙriptitꝰ r ciuitatꝭ portꝭ ꝑticulatiz fu-
turox erudimẽto ꝑ tribili appẽsus illã quã i alios exercuit seue-
ritatẽ ꝓsecutꝰ extitit: epũs vo zegrabieñ. ꝙzuis multis alijs neca
tis ñ sit iterfectꝰ nũqz tñ eiusdẽ epãtus i sedẽ quodũ vixit restitui
valuit.

De exercitu regis sigismũdi i moldauiã.

Nc etiã añ tẽpestatẽ dũ res hũgarice semia duce grauí fluc-
tuabãt guerra: molduani piter r ptes trãsalpine regiali de-
dignato sceptro necdũ rescipiscẽtes regi sigismũdo fauebãt. Ille

igit̄ q̄rto postq̄z coronat⁹ est āno renouatis armis illos domādi agressus ē: eisdē tpib⁹ quidam stephan⁹ wayuoda moldauanas moderabat habenas hic vt regis p̄cluderet ingressū oēm sue gē tis vim cōmouit alpesq3 ⁊ aspera viaꝝ anfracta rex vnde ingredi hēbat tū indaginib⁹ tū sagittarioꝝ mūiuit p̄sidio: ⁊ cū rex īsidiaꝝ insci⁹ alpes ꝑdescēdisset ingēti moꝝ sagittarioꝝ manu agredit te la nec min⁹ hoīes equosq3 feriūt ⁊ pene oīs dēsaꝝ imbrib⁹ sagit taꝝ regalis expeditio grauat. Regij aūt milites vitā in forti bra chio redimere conati de equis descēdūt ī magnaq3 v̄tute bellandi irruētes ī valabos mltis ex eis intfectis illos retrocedere cogūt figiētesq3 alpiū p obrupta grauī mortalitate afficiūt. Quare re dempta sibi gladio via rex p̄fati stephāi wayuode vsq3 ad habi tacla penetrauit. Ipse aūt wayuoda dū p̄terq3 veniā petere sibi ꝑdesse aduertit nihil: ad regē vēit ⁊ sui grauis demeriti debitas: vt nō daret penas rege corā sui dñij volahis cū potiorib⁹ in fraz ꝑcidēs regē his v̄bis deprecat⁹ est. Gloriosissime p̄ceps tua nob veniā petētib⁹ regalis clemētia ignoscat ⁊ illud nr̄a qō ꝑter uitas ꝓtrariū fidelitati quaz debem⁹ temere p̄sūpsit grata expiet benignitate: ꝑstratis eteni parcere q̄z duritiē ꝓterere iobedictie regali dignitati nō min⁹ glie affert enīuero tuaꝝ sum⁹ puluis plā taꝝ. Tu rex ⁊ dñs nr̄ es: illā igit quā nr̄a nō expostulāt facinora gr̄am v̄ra nob regalis pietas largiat: ⁊ his dictis vniuersi simł hūiles flectētes ceruices regiā expectabāt beniuolentiā. Ad hec rex sigismūdus ita respōdit: nr̄e regalis celsitudis offensa q̄zuis digna vltiōe pēsanda esset: ne tñ crimie austeritatis nr̄e glia fame viciet parcim⁹ vob ꝑiter ⁊ ignoscim⁹ ⁊ vos ī nr̄am recipim⁹ gra tiā in añ nō delinquentes: ꝑuoluti ergo regijs pedib⁹ stephan⁹ wayuoda ⁊ sui regij oras amict⁹ deosculāt sincera p⁹ hec fideli tas ⁊ ānualis cēsus soluere ꝑmittūt: oīaq3 fideli iuramēto robo rant. Qua ꝑpter rex sigismundus rediens milites simul ⁊ arma vni⁹ āni recreauit quiete.

De exercitu regis sigismūdi in ptes trāsalpinas ⁊ de morte marie regine. sequit.

Post hec rex sigismūd⁹ sexto sui regimis āno gētib⁹ trāsalpinis arma ītulit: hec gēs suis nō ꝓtēta potētijs vt se defenderet vallidā thurcoꝝ ꝑduxerat manū. Dū igit regales copie alpib⁹ trāsitis illi⁹ tre ad plana descenderūt: aciebusq3

ordinatis ac signis bellicis collatis vt̄qꝫ hostis manu vti vellēt
Mox thurci ꝑtter ⁊ volahij radiātiū armoꝝ: quib⁹ regalis insi-
gne tegebat̄ expeditio: fulgere t̄riti tutrici se fuge cōmiserūt. Re-
gius v̄o exercit⁹ quodū potuit: illos ꝑsecut⁹ est: cadebāt turci et
valahij ad dextrā ⁊ ad sinistrā ⁊ cadentibus multoplures additi
fuissent: nisi regalium militū equi vasto pondere armoꝝ ipsis in
sidentium depressi fugientibus pares in cursu fieri valuissent: ⁊
nox supueniens illis tutioreꝫ danubij transitū nō p̄buissꝫ. Rex
igitur sigismundus ꝯtrarijs fugatis copijs castrum minus nika
pol ardua cinxit obsidione tutabant̄ eo tunc illud thurci simul et
walahij crebriusqꝫ de muris erumpentes regio ī exercitu tumul-
tus non modicos edebant. Rex aūt bellicis machinis adiunctꝭ
castrum idem in magna sui ꝑte precipiti dedit ruine: expugnauit
⁊ ciusdem deffensoribus alijs interfectis alijs captiuatis illd̄ hū
garico cōmendauit p̄sidio: tandem genti ꝑtium earundem iugo
obedientie imposito cum triumpho felix venit in hūgariā. Nū-
dū tamen redierat cū regina maria graui preuenta egritudine re-
gnū pariter ⁊ vitam liquit: nec illius obitus regi sigismundo pa-
rum cure peperit. Nam rex polonoꝝ ladislaus defuncte regine
sororem vterinā adiuga denoīatam matrimonialis federis gra-
to in ꝯtubernio habebat. Ipsam igit̄ ꝯiugem suam sceptro mor
tue sororis potiri ratus ꝯtra regem sigismūdum exercitum copio
suꝫ mouit: ⁊ nisi pater reuerēdissimus dominus iohannes de ka
nijsa archiepūs strigonieñ. multo armatorū cetu regni confinia
muniuisset ambitiosus prīceps absente rege sigismūdo regimen
eius nō minus turbare potuisset.

De decollatione triginta duorum militum sequit̄.

FElices rerū euētus nedū reges verū ⁊ hūiles ex igni cen
sus hoīes quos ꝯditio silere mādat extra solitū rapiunt ⁊
morib⁹ mutāt: variaqꝫ ꝑ illecebra ducūt: dū enī hūane sortes ꝓ
spo tramite dirigūt̄ aīuꝫ eleuāt ꝓspantis: nec min⁹ illū arduis ī-
geri reb⁹ cogūt. Rex sigismūd⁹ quousqꝫ scd̄a comitat⁹ fortūa so-
lito magꝭ aīo tumid⁹ quosdā suis d̄ regnicolis nobilitate īsignes
añ hec: dū .s. regīaꝝ gub̄namē calle sinistro vehebat̄ ī se ⁊ regīas
grauit̄ d̄liquētes aut grata sb̄ fidelitate sibi iūgere aut illos mor-
te afficere satagebat: illi q̄dē demēti ducebāt̄ ꝓt̄uitatꝭ obstīatia ⁊

mori poti⁹ q̃z ĩgrato sub principe viuere p̃optarãt: hij erãt nobi
les illi nr̃a quos etas duoꝝ ⁊ trigĩta militũ noĩe vocat: int̃ quos
erat miles ille tã gl̃iosus hũgaros ĩter oẽs magno laudis p̃cõio
insignit⁹: stephan⁹ kõth denoĩatus dñoꝝ de hederwara alto de
sanguĩe ort⁹ quẽ nr̃m enĩ virib⁹ ⁊ v̇tute nõ min⁹ p̃claꝝ nedũ lo-
quit̃ veꝝ ⁊ resonãti lira canit: isti milites dũ vagabũdi regni ꝑ cli
mata spatiant̃: regiqz sigismũdo id obprobrij nõ modicũ genera
ret nouas illos res agredi suspicat⁹: statuit eos eẽ circũuẽiendos
virũqz nõ min⁹ arte deceptoria q̃z armis potentẽ georgiũ way-
dafij sibi fidũ: illos vt vi aut fraude ad se duceret ꝯstituit: dũ igit̃
milites hij sec⁹ fluẽta zawi hostilitatꝭ suspitiõe sine oĩ cãpestrali
hospitio dediti p̃ter iohãnẽ de korpad quẽ sopor rubẽtis aurore
nũq̃z detinuisse fert̃: aduẽientis diluculi dulci eẽnt occupati sũno
ipse georgi⁹ waydafij dormiẽtes irruit sup̃ illos: ipsi v̇o mox cõ
surgẽtes arma capiũt: ĩstat ille pollicitatõib⁹ ⁊ regẽ illis placatũ
reddere ꝓmittit: nihilomin⁹ armis militeqz potẽtior terrori illis
erat: ipsi v̇o dũ ĩ hostez virib⁹ vti ĩpar esse cernũt cedũt ꝓmissis.
Cũ ãt ĩ opidũ karũ denoĩatũ ventũ est diris credũt̃ vĩculis ⁊ bu-
densez ad ciuitatẽ in currib⁹ delati sũt: ꝯtulerãt nobiles hij int̃ se
dũ ducebãt̃: ⁊ si regis venirẽt ĩ p̃ñtiã nõ tñ illũ aliquo salutatõis
oracl̃o deberẽt venerari qd̃ ⁊ factũ est. Nã cũ rex sigismũd⁹ suoꝝ
cinct⁹ corõa regnicolaꝝ medius sederet ⁊ ipsi nobiles illi⁹ ꝯspe-
ctui p̃sentarẽt̃: null⁹ ex ipsis ĩ salutatõem illi⁹ os suũ appuit nec
capitꝭ aut genuũ curuatõe illi aliquã exhibuer̃t hõestatẽ: hec ig-
nomĩa regez sigismũdũ in maiorẽ ꝯcitauit irã. Qua ꝓpter sui fu
roris duct⁹ vehementia illos in ipsa ciuitate budensi in platea scĩ
georgij martyrꝭ fec̃ decollari. Aiũt quidã ꝙ dũ stephan⁹ konth
ipsa decollatõis pena plecti debuissz resupin⁹ vultu feriẽtis ictũ
v̇sus decũbere p̃elegissz seqz plurimas ĩminẽtes sibi mortes in-
trepidis oculis ꝯspexisse ⁊ hãc quidẽ nõ formidare tũ v̇o in turri
velle dixisset: hos etiã nobiles nõnulli vnũ ⁊ trigĩta fuisse t̃dũt.
Cũ ãt exterminatꝭ illis spatari⁹ stephãi kõth chowka vocat⁹ irre
uocabiles dissolut⁹ ĩ lachrymas fletib⁹ vacaret assiduis: ⁊ rex il
lo ꝯspecto dixissz ꝯpesce fili lachrymas ⁊ flere desiste: en ipse dñs
tu⁹ qui tibi plura donare potens sũ q̃z ille qui decollat⁹ ẽ: ad hec
pueꝝ respõdisse ferũt: ego inquit tibi velut scrophe bohemicali

seruiturus ero nũq̃z: qui tãdẽ iussu regis eandẽ quã dñs suus sen
tentiã subissz ⁊ nũeꝝ adimpleuisset p̃dictũ. Postq̃z aũt sanguiez
aĩasqz hij milites simul fudere sacratũ capelle nr̃i viatici in subur
bio dicte ciuitatis habite cimiterij tellurez habitatione ꝓ ꝑpetua
donec angel⁹ tuba canet cõpressere: hoꝝ mors militu3 illas que
postea int̃ regẽ sigismũdũ ⁊ hũgaros flãmis arserũt ĩgentib⁹ scin
tillas miro cinerũ sub tegmĩe ⁊ nũq̃z illi suũ vltimũ ĩfra diẽ tutuz
ꝓpterea regimẽ p̃buit.

De bello regis sigismũdi sub castro maioris nicapolis infeliciter gesto.

Regnãte felicit̃ quõdã rege lodowico int̃ grecos ingẽs ex
orta dissessio ĩ testinis grauiter fluctuabat discordijs: duo
enĩ erãt grecoꝝ dñi ⁊ si nõ eisdez parẽtib⁹ orti vt̃qz tñ se ĩ-
ꝑiali de parẽtela natuz eẽ ex hoc ius dominij ad se ꝑtinere assere-
bat: nec min⁹ ceteri greci hos quisqz suo ꝓ libitu amabãt ꝑit̃ ⁊ se
quebãt̃ ꝓ ĩcertoqz ĩꝑatoris noĩe ciuili bello pugnacit̃ dimicabãt
⁊ cũ alt̃ hoꝝ suã ꝑtẽ deficere vidit vlciscẽdi libidĩe capt⁹ amratem
primũ thurcoꝝ cesarẽ: postq̃z regnare ceperũt tertiũ ad suas ꝑtes
adiuuãdas p̃cio ꝑiter ⁊ ꝓmissis ex asia ĩ gretiam accersiuit: neqz
enĩ magne fuit difficultatis cesari id ꝑsuadere qui ad hec antea ac
cẽsus tot⁹ virib⁹ ĩstabat: hũc itaqz ⁊ ei⁹ copias ꝑ mare helespõti
cũ ea ꝯditiõe in tratiã nauali officio traduxit: vt ꝯfecto bello rur-
sus nauigio remitteret̃: hoc pacto thurcoꝝ gẽs ex asia ĩ europaz
migrauit: hec trãsuersa grecoꝝ opa rogũ ĩextinguibilẽ europeas
ꝑ ꝑtes assidue flagrãtẽ succẽdit: nr̃arũqz miserearũ frutices nr̃is
in agris affatiz pullulãtes germĩauit. Nã ipse amrates nõ id qd̃
ꝓmisit sz qd̃ sibi ꝓdesse posse sꝑabat aĩo voluebat: semꝑ enĩ bel
lũ ꝯserẽdũ ꝑ occasionem ĩ dies ꝓtrahebat vt grecos mutua cede
fractos ille ĩteger ad oriret̃ ac facili⁹ suꝑaret ꝑiter ⁊ opprimeret:
nec illũ sua fefellit opinio: vbi enĩ diuturuo bello grecos deffice-
re domesticisqz opib⁹ euacuatos sibiipsis ꝑuo iuuamĩe eẽ sensit:
mox occasiõe adĩuẽta ĩ illos arma ꝯuertit: occupatoqz ꝑ oꝑtune
gallipali opido ad fretũ helespõti situato: cet̃a greca opida obsi-
diõe pet̃e agrosqz vastare ⁊ cũcta passim ĩuadere ñ destitit quous-
qz magnã tratie ꝑtẽ sue ditiõi subijecit: ex hĩc reb⁹ thurcoꝝ ĩ dies
augescẽtibus rege lodowico vita functo: habenisqz hũgaric⁹ in
sigismundũ regẽ deuolutis: pasaijthes ⁊ ipse cesar thurcoꝝ pr̃e

amrate ꝑacri ĩgenio: nõmin⁹ idone⁹ ⁊ in temptãdis reb⁹ arduis
magis audax breui spatio tꝑis tratiã vniuersaꝫ thesaliãqꝫ ac ma
cedoniã: phocidem: boetiã ⁊ acticã tũ vi tum deditiõe capiẽs sui
dominij fecit: misos quoqꝫ quos nos bulgaros vocam⁹ regis si
gismũdi sub ditiõe ꝯstitutos armis ĩfestis agressus ẽ. Ad hũc pa
saijhtez rex suos caduceatore misisse vtqꝫ ab ĩuadẽdo regno sibi
iuris vigore attineñ. desisteret eidez ĩtimasse: ille ꝑ occasionẽ ĩte-
rim donec tota bulgarie t̃ra potit⁹ ẽ relatiõez distulisse: tãdez di-
uersitatẽ armoꝝ frameaꝝ puta ac clipeoꝝ necnõ faretraꝝ: quib⁹
turi ĩ hostes vtũt̃: singulas ꝑ ꝑietes vni⁹ dom⁹ appẽdi fecisse: ĩ
troductisqꝫ regijs caduceatoribus ad illos dixisse fertur. Reuer
timĩ ad regẽ vr̃m ⁊ dicite illi. Quoniã ⁊ ego t̃rã ad hãc vt videt⁹
ius habeo sufficiẽs: ꝑiterqꝫ ⁊ illis ĩ ꝑietib⁹ pẽdentia manu osten
dit arma: hec res sigismũdi regis animũ nõ parũ vlciscẽdi ĩ timo
rem excitauit. Qua ꝓpt̃ sui regni decĩo dñice aũt ĩcarnatiõis mil
lesimo trecẽtesimo nonagesimo sexto anno: cõmota vniuersa sui
principat⁹ armoꝝ v̇tute ĩgentẽ ꝯflauit exercitũ: in quãquidẽ regi
am expeditõem tã grãdẽ dux burgũdie int̃ alias natiões ac frãco
rũ siue galloꝝ popul⁹ arma nõ pauca fortiaqꝫ viroꝝ bellatoruꝫ
agmĩa aduexarãt. Quoꝝ nobilitat⁹ armoꝝ ĩsignia bude in clau
stro scĩ nicolai ꝯfessoris erga frẽs p̃dicatoꝝ tabulis arte pictoria
inscripta ac ꝑietib⁹ affixa in eas vsqꝫ ad annos ꝓ mẽoria stetere.
Mota igit̃ rex sigismũd⁹ tã grãdi sui exercit⁹ ꝯgregatiõe danubi
um trãsiuit ⁊ nedũ thurcoꝝ timeret cesarẽ: veꝝ quidã ipsũ dixisse
ferũt. Quid ĩquit metuend⁹ est nobis hõ vastũ si celoꝝ suꝑ nos
pond⁹ rueret: ipsi illud nr̃is q̃s gerimus hastis ne lederemur su
stẽtare possem⁹: regno tãdez rascie crudeli furore ĩ magna reꝝ di-
reptiõe horribilitatisqꝫ strepitu nimio ꝑtrãsito bulgarie venit ad
horas inde opidis oriszo ⁊ bidinio alijsqꝫ ꝑtiũ earũdẽ mũitiõib⁹
nõnullis thurcoꝝ q̃s tutabat̃ bellicosa man⁹: nõ sui ⁊ suoꝝ mlta
sanguĩs effusiõe expugnatis: ad vltimũ ea ipsi⁹ anni etate cũ vi-
tes suis fructus dultiores cultorib⁹ reddebant circa festum vide-
licet sancti michaelis archangeli in campo castri maioris nicapo
lis sua castra fixit. Thurci vero crebrius de castro erumpẽtes re
gium exercitum in se prouocabant nõnullosqꝫ vulnerãtes sepi⁹
vulnerati redibant. Cesar aũt thurcorum: quem nostri seniores

pasaijthem supradictū noiauere: nicolaus aūt secundini de fami
lia ⁊ origie thurcor ad eneā senarū epūm scribens eundez chala
pinū fuisse posuit: dū regē grandi bellico cū apparatu sua i domi
nia penetrasse audinit: nōmin⁹ oē gentis sue robur i arma ꝓcita-
uit ⁊ ī forti suor manu regie obsistere expeditiōi conat⁹ appropi-
quabat: galli vo siue franci adueniētis hostis fama pulsati regez
adeūtes ⁊ eū belli primitias que maiori feruore solent attrocitate
illis in se excipe vt annueret rogatū efficere. Dum igit cesar ipse
fremētibus vndiqz suis agmīb⁹ magnā vim paganor secuz tra-
hens regijs opponi castris visus ē mox franci ꝓripiende pugne
insolēti cupiditate capti priusqz vniuerse regales copie īstructis
ex ordine acicb⁹ signis collatis ꝑliū inirent e castris, psiliētes et
ꝑcipites ab equis: vt eor moris est pedes certaturi descēdentes
ꝓtrarias irruerūt i turmas: diro itaqz bello hostes inter vtrosqz
vigēte cū hūgari sellatos frācor equos cursu trāsuerso regia pe-
tere castra ꝓspiciūt: nundū enī illor bellādi vsus ipsis not⁹ erat:
illos oīno hostilē p manū extinctos fore credētes graues disso-
luti ī tumult⁹ castra piter ⁊ bellica relinquētes ingenia cāpo vn-
diqz fusi hostib⁹ acrit insistētib⁹ in fugā ꝙuertūt strages fit maxi-
ma multi cecidere de hūgaris ⁊ mlti captiuitate affecti: ⁊ nisi ipse
rex nauis mīsterio sibi adinuēisset salutē nō celo velut elat⁹ prin
ceps dixisse fert: sz hostiū armis ibidez obrutus fuisset.

De inimicitijs in regem sigismundum conflatis ⁊ de captiuitate eiusdem.

Rochdolor: res hūane nouerca ductrice fortuna īopta
tas p calles dū dirigūt qz varias excitāt īimicitias qntū
ve pariūt odiū. Cū gratis etiā ex amicis maxie hūgari-
ce generatiōis ī psapia in dū hostes efficiant. Rex sigismūdus
hucusqz gēti sue amabilis post tā grauez sui populi cladem odio
fuit: enīuero timebat ne illis quos male duxerat vt quondaz rex
psarum xerses post infelicez belli in gretia gesti finem: sue impro
uisionis penas daret. Quapropter fugitiuo similis altas danu-
bij ⁊ equoris per aquas remorum officio constantinopolitanam
ad vrbem inde ad rodum: post hec regnorum dalmatie ⁊ croatie
ad horas nauauit. Comitabantur illum viri in regno potentes
dominus iohānes archiepūs strigonien. ⁊ stephan⁹ de kanisa

frater eiusdez: nec min⁹ ꝑ int nũcios regi qđ essz optimũ apud pri
mores regni opabant. Int hec aũt supius noiati stephan⁹ fili⁹
laczk wayuoda: ⁊ alt stephan⁹ de simontbornia antiquo scelere
tumidi nõ ipsoꝝ facinoris plurib⁹ sine socijs quoꝝ cordi erat am
plius regẽ sigismũdũ nõ regnare ad illustrẽ iuuenez Ladislaũ na
tũ regis karoli eiusdez tẽpestatis nõ multos añ annos vt supius
dictũ est int fecti tũc apulie in regno vices prĩs i regimie gerentez
suos mittẽtes nũcios sceptra regni hungarici illi q̃z leuit tradere
ꝓmittebant. Ille vero miserã sui genitoris sortem q̃ hungarico
in regimie comitatus erat ꝑ oculis ꝑcordeqz ferẽs q̃zuis illi re-
gem sigismundũ eliminare ⁊ regimẽ trãquillũ sibi dare ꝓmitterẽt.
ad capescẽdas res hũgaricas prẽ tardior fuit. Cũ igit illũ grauit
moueri aĩaduerterunt: nõ ergo ab iceptis destiterunt: sz ad ipso-
rum voluntatis finem facilius ꝓcludendum: ipsi vterqz stepha-
nus ab eodez rege ladislao ꝑ iternũcios iuramẽtũ piter ⁊ lr̃as re-
ceperant vt quid illi vice eiusdez i regno oparẽtur: id sibi duz sce
ptro poterẽt gratũ fieret: magnam ptem nobilium hec conditio
infidelitat ꝓ deuia traxit: multi fuere hac sceleris nota obfuscati
quoꝝ ꝓpago etiã hac nr̃a etate ꝓpetuam exinde assecutam deflet
rusticitatez hec res clam dirigebat: nõ tñ regẽ latebat dies ꝓfue-
to volumie trãsierũt sub hac tẽpestate q̃zplures: ⁊ ipse rex sigis-
mũdus vnũ ⁊ medium ꝑãuos marittimis i ptibus demoratus.
Quorũdam magnatũ ope maxie archicpi strigonieñ. ac domio
rum de kanijsa ⁊ iohãnis de maroth bani regale restitutus extitit
insoliz: ⁊ licet dictos vtrũqz stephanũ aduersas sibi res machi-
nari ⁊ componere sentiat: non tñ sibi coadunatam illis ꝓpter co
rthez i illos vidicta vti parerat transire rursus post redditũ re-
gis tres ⁊ medi⁹ anni: ⁊ semp iter hec i ꝓtrarias ei⁹ res ꝓiuratoꝝ
crescebat nũerus: ⁊ q̃si totus hũgarie vulg⁹ suggestiõe viciatus
sinistro illũ lumie ituebat: concitauerat maxime hungaros con
tra illum in odium: tum duorum ⁊ triginta mors militum: tum
vero calamitosus nicopalitane expeditionis exitus: nec minus
ipse rex soluto Thoro carnis dissolutus in lasciuiam virginum
violente dedit⁹ corruptiõi hungaris obprobrio erat. Valebat
etiam preter hec in populo prefatorum vtriusqz stephani crebra
persuasio. Contulere igit vniuersi quorum id animi erat vt regẽ

ipsum dñ se illis temp⁹ ad id ꝑberet idoneũ captiuitati darẽt: igi-
tur millesimo q̃dringẽtesimo p̃mo dñice icarnatiõis ãno ea sc̃z p-
te ãni eiusdẽ cũ ver ille fecũdissim⁹ tauro duce medios tepido sub
estu mĩstrabat dies: arboresq̃z rigida hiemis austeritate virẽtib⁹
spoliatas folijs floridis vescierat frondib⁹ videlz die q̃ mater ec-
clesia certamĩs sancti vitalis glorioſuz decãtat triumphũ: baro-
nes regni dolo ĩdute collocutiõis gr̃a regia adeũtes palatia ipsũ
regẽ mediũ esse voluerũt: qui cũ adfuit illi obiectis p̃i⁹ sibi vni-
uersis facinor̃ causis quas ĩ illũ excogitauerãt magno cuz fremi-
tu man⁹ eor̃ in ipsũ iniecerũt: ⁊ nisi illor̃ qui amabãt eũ sibi inis-
set dissuasio: ibidẽ iulij Cesaris adinstar mult⁹ vulnerib⁹ ꝓfosus
sanguinẽ simul ⁊ aĩam fudisset: erant dieb⁹ in eisdez garensi in do
mo duo grate indolis iuuenes autore quõdã nicõ de gara palati-
no: qui quõdã regina⁹ ad latus int̃fectus est: geniti. Quor̃ alt̃
est paternũ nomẽ sortit⁹: alt̃ iohãnes vocabat̃: hos iuuenes ca
ptores regis in illũ grauẽ pat̃nã ꝑpter necẽ: cũ maxie ꝑpt̃ illuz
penas dedisset: animũ hr̃e rati ipsuz regem iuuenibus eisdem in
castro eor̃ soklos vocato seruandũ assignarunt.

De eliberatione regis sigismundi.

Ege sigismũdo captiuitatis crũna affecto illi qui in eun
dez amaro erãt corde: abdite ante hec in illũ cõflatas in-
sidias in lucem deduxerũt. Jamqz nullo obice se votis
eorũ potiri cogitabant: magna igit̃ in agmĩa palam ꝓuoluti sup
ba ceruice gradiẽtes: eleuato ipsius regis ladislai vexillo regni
ꝑclimata ferebant̃: ⁊ cũ ciuitatẽ ad quãcunqz ipso vexillo comite
veniebãt sacrat⁹ cleri ordo illis ꝓcessionali cũ veneratiõe obuiã
ire compellebat̃. Jnter hec ipsi regi ladislao se oĩa ad vota illius
complanasse vtqz acceleraret intimauere. Dum autez ipse rex la
dislaus sigismundum captum suamqz ꝑtem inualescere audiuit.
Quasi ꝑmptas res adipiscend⁹ vocantium flectit̃ votis ⁊ celeri
apparatu sumpto hungariã versus iter ꝓtinuauit. Rex vo sigis-
mũdus molesta captiuitatis sub custodia castro in p̃dicto lugu-
bres ducebat dies: regalibusqz elumĩ⁹ crebro aborte lachrymę
pallidas illi⁹ ĩundabãt maxillas hui⁹ reg⁹ ꝓtinuã cordis amari
tudiez assiduosqz lachrymar̃ decursus iãdictor̃ iuuenũ gẽitrix:
custodia ipsius regis quorum cure erat. Cũ sepius intuita fuisset

Compassionis erga illū viscerib⁹ mota liquido ea pectore, put
muliebris exigit natura: corde toto recipiens filios adijt: illosq3
ita affata est. Grati mihi filij an vobis in hoc hoīe maioris q3 ce
teris regnicolis offense causa ē q alij cura custodie eiusdem soliti
vos soli illi⁹ tutā ad ꝓseruatiōem inigilare debeatis: maxime de
quōdā genitoris vr̄i recordor me corā dictis. Aliebat eteni regez
legittie coronatū si etiā iumēto cōpareť nō esse deserēdū rebus in
hijs quicquid fecerint alij vos exptes hr̄e vellez: nā si illū, puti
vob⁹ sui sperāt aduersarij intfeceritis nota effusionis regalis san-
guinis vr̄e ppetue ascribeť hereditati: ꝛ licet ceteri i adducēdo no
uo rege nouis semp sperēt gaudere munificētijs vos apud illuz
exosi eritꝭ. Quid sceleris putatꝭ regū fūdere sanguiez: que digni
tas si hoc nephādo crimīe vr̄as pollueritis man⁹ vob⁹ aut vr̄is
successorib⁹ qñcūqz in regno merebiť: iste coronat⁹ tantos p an-
nos ꝑ rege hītus ille ꝑ cui⁹ rebus agiť nō q rex nr̄ esset verum
mundū regnū nouit desistite. Igiť mi fili si qō in necez hui⁹ hois
ꝓspirastis ꝛ tam altā vr̄e dom⁹ dignitatē hoc enormi facinore cō
tamīare caueatis rege ꝑ isto genitor vr̄ scitis quā mortez subijt:
nec vos nō ignorare dubito istū qui diciť regis intfecti natū esse.
Qui si regni hūgarie sceptra capiet an putatis illū de patna nece
maxīe vr̄m ꝑ genitorē ꝑcurata nō recordari: si vo captiu⁹ iste vl
teriori regimīe potieť: sicqz vos id feceritis que ipsa psuasio vr̄is
in reb⁹ semp finis bon⁹ sperabiť ꝛ apud illum ꝑ quo genitor vr̄
aiaz fudit benemeriti eritꝭ semp: audiere hec iuuenes ipsi ꝛ stupi
di lōga hora stetere dissoluti tandē matno de colloquio magnas
inciderūt i curas. Illis igiť varijs cogitatōibus inde vacātibus
mulier illa sagax regē audiēs Sigismūdū illa ita locuta ē. Rex
sigismūde: scito tuos aduersarios nouo de rege deqz tua extermi
natiōe curare mouerūt me lachryme tue indesinēter tua ꝑ ora de
currētes ꝛ fletus tuos ꝓtinuos toto recepi corde tueqz iuuēili eta
ti tāta i amaritudīe fluctuāti compatior: ipsa suz mulier que sola
tua ꝑ libertate laboro: sz res quedā de hoc me cogitātem tritat ꝛ
sepius retrahit: timeo eteni si te eliberauero duos quos nosci na
tos meos amittere: si tñ fideliter ꝑmiseris cum de nouo sceptro
potit⁹ fueris meo de bñficio reminisci ac illos ꝛ me non deserere
q3 accuratissime tua curabo de libertate. Ad hec rex sigismūdus

mox humo ad pedes illius ꝓuolutus: expãsisq; brachijs ipsi⁹ ruit pedũ in amplexus tremebũdaq; ac flebili voce age inquit domina ⁊ mater mea: eniuero si regnuz mihi redibit si mihi vita comes erit sicq; tibi aut filijs tuis qñcũq; obliuiscar maiori calamitate q̃z pñs est mãciper: nec deus qñcũq; ꝑ amplius mihi libertatẽ prestet. Ecce te in matrẽ illos in frẽs hac die adopto fideliq; sub iuramento hec tibi ⁊ illis seruare ꝓmitto: vicit post hec mulier ista crebris ꝑsuasionib⁹ filios ⁊ regẽ ipsũ emitti faciẽtes auido suoꝝ aduersarioꝝ a spectaculo liberauit: clamdestinaq; illũ sub ꝯditione marchionatus morauie fecit deducere ad horas.

De reditu regis sigismundi in hungariam.

Unior regie eliberatiõis eiusdem aduersarijs non ꝑuo ṫrori fuit nec modicũ erga scd̃as eiusdez res valuit. Nã hij sua captio quoꝝ tedio erat principe lib̃tate potito q̃si graui de somno excitati de eiusdez offensorib⁹ vindictã exigere ⁊ regem ipsuz altũ reducere regni hũgarie in soliũ totis virib⁹ conati vicos ꝑiter ⁊ agros illorum qui aliter sentiebãt ingẽti deprecatiõe vastabant. Inter quos erat vir ille inclemens magno austeritatis rigore tumid⁹ iohãnes de maroth ban⁹ cui⁹ vastitatis editiõem nr̃e etatis senect⁹ nundũ oblita est: ecõtra ꝑs alt̃a tum ĩ sui ꝓtectiõem tũ hostilẽ in offensaz vires exꝑiebat̃. Feruẽtibus igit̃ vndiq; guerris ⁊ reꝝ direptiõib⁹ magna ĩ rabie ĩualescẽtib⁹ rex sigismũdus tũ armigere natalis soli gẽtis tũq; ꝑtiũ suꝑioruz regni hũgarie ꝓceꝝ fortib⁹ comitat⁹ agmĩbus: nundũ enĩ ꝑtes suꝑiores ipsi⁹ regni hũgarie illi⁹ declinauerãt a fidelitate: potẽt̃ ad int⁹ rursus venit ĩ hũgariã. Nõ enĩ multe difficultatis erat regez de nouo sceptro potiri cũ castꝝ budense ⁊ q̃si cũcta regni munimĩa suoꝝ fideliũ p̃manib⁹ hẽbant̃. Eisdẽ dieb⁹ rex apulie vocantiũ crebris seduct⁹ pollicitatiõib⁹ vt reb⁹ potiret̃ ꝓmissis: veniebãt iãq; dalmaci regni venerat ad limites: cũ regẽ sigismũdũ sospitẽ bude merori ⁊ rebus aduota gaudere hungaricis audiuit Quare ex templo incepto desinẽs ab itinere terga vertit ⁊ parentis petens regnũ tum paterna tumq; sua motus iniuria ad regez sigismundũ lr̃as scripsisse ⁊ ipsũ ꝑ easdem vt illis qui ipso suꝑstite de nouo semꝑ soliti sunt gaudere rege cõdigne retributiõis munere compensaret rogatum effecisse ferunt.

De penis p regem sigismūdum a stephano wayuoda ⁊ ceteris infidelibus exactis.

Anta calamitatis mole rex totiēs grauat⁹ nō statim sunꝫ p⁹ redditū delinquētiū i psonas grauitatis vindicta vsus ē: solū etenī illoꝝ aufferebat p̄dia ⁊ suis collocabat fideli bus: nō tñ i memetipsos sibi sepi⁹ occurētes seuiebat nec gr̄aꝫ pe tētib⁹ regie benignitatis clemētiā subtrahebāt: eñuero hamum dulcedīe similate beniuolētie tinctū hūilib⁹ tendebat regnicolis vt altos sue erūne vitio maculatos eo facili⁹ cōp̄hēderc possꝫ: dissimilabat sagax rex graues animi dolores ⁊ int̄ hec dieti nūe rus eius fideliū gr̄adē patiebaꝫ augmētū. Quare rex ipse p⁹ hec aīo audatioꝝ fidelibus suis dictā vniuersalez in oppido Kewre wswdwarbel denoīato i p̄tibus sclauonie hīto celebr̄andā indi xit. Illaqꝫ p̄stitutis diebus i magna nobiliuꝫ tumultuositate ser uente stephanus filius laczk wayuoda duce peccato aut regia in clemētia aut in agmībus armatoꝝ que secū nō min⁹ q̄ꝫ rex aduex erat: fidēs illac vēit vna igiꝫ diex rex p̄rioresqꝫ regni ⁊ ipse way uoda simul eadez p̄stituti i domo ipse stephanus wayuoda ibidē medios p̄silij inter tractatus: captus p̄iter ⁊ occollatus est: ⁊ cuꝫ fama mortis eius ad suos delata extitit mox vindicta tumidi ruūt in arma: ⁊ fuisset ibidez, p̄culdubio sanguis effusio haud modica nisi cadauer illius alta de domo p̄cipitatū suis graue spectaculū ostendissent: ⁊ nisi etiā quidā ad illos tāto discrimī se subicientes exclamasset desinite īquiens miseri desinite p̄ituri: en videtis ex tinctum gr̄a cui⁹ arma cape deberetis. Quo facto rigor furoris il loꝝ tepuit: ⁊ vnusquisqꝫ eoꝝ tutas sibi p̄tes fugibūdus queritā uit. Hunc stephanū wayuodā p̄ter cetera infanda sua facinora i regie dignitatis lesam p̄petrata: eadez tempestate cū rex sigismū dus post cladem sub nicapoli receptā marittimis demorabaꝫ i p̄ tibus tale scelus p̄misisse accusabant. Eteni illū ad cesarez thur coꝝ pasaijthem nūcios misisse: filiamqꝫ illius regi ladislao: quē inducere conabaꝫ: ea p̄ditione vt illi p̄tra regem sigismūdū adiu mento fieret iugo matrimōiali ducere spospondisse: ⁊ in hui⁹ do cumentū ingentia thurcoꝝ agmīa hungaricas i p̄tes inter flumi na zawe ⁊ trawe situatas induxisse grauesqꝫ ibidez p eosdem de populationes edidisse dicebant. Ante hec thurci nundū hunga-

ricas lustrauerãt terras iste fuit ingressus thurcoꝝ in hungariaꝫ primus: eo tũc illi igentes q̃s cernim⁹ in ciuitatib⁹ Sirimiensibus edidere vastitates: q̃s ciuitates etiã nunc loca illaꝝ suis orbata edificijs non paruas fuisse testant̃.

De electione regis Sigismundi in regem romanorũ ⁊ de obsidiõe castri galambocz ifeliciter termiata

Ostq̃z ipse stephan⁹ wayuoda sui reat⁹ nouissimas ꝺdit penas suiqz sodales alij morte alij exilio dãnati vniuerse i regẽ parate isidie vndiqz tacuere: ipse quoqz rex ab illic quieto potit⁹ sceptro infra vite sue limites suo i regimie intestino tumultu turbat⁹ est nũq̃z. Igit̃ cũ tantis calamitatib⁹ iuuenis princeps sepius agitat⁹ morbus ⁊ vita melioratus esset imobiliqz sui regni dominio etiã nationibus ab extraneis fungi ꝓspiceret̃. Cũ iaz tres ⁊ viginti i hũgaria regnasset ãnos i regẽ romanoꝝ elect⁹ est. Quãobrem rex tãti principatus magnanimitate mot⁹ vi nõ modica armoꝝ ꝓflata rursus vires thurcoꝝ tentare egressus est: arcẽqz galambocz vocatã alta i rupe supra decursuz danubij rasceano in agro situatã tempestate eadem illis subditã multo milite cinxit: dimicabãt vtriqz hostes simul ⁊ semp sigismũdane copie superiores erant: donec ille cesar thurcoꝝ chalapin⁹ oppressione suoꝝ ꝓpulsatus bellico apparatu cum ingenti veniẽs regi hostis potentior visus est. Quaꝓpter rex ipse post nõ modicã suoꝝ vndiqz decertantiũ stragẽ campum deserens danubiũ trãsijt ⁊ hostilem euasit manũ: in hoc prelio licet multi occubuerint vir tamẽ ille nomiatissimus zanissa niger appellatus virtute ⁊ armoꝝ directiõe insignis ibidez cecidisse nostꝝ ad euũ nr̃i nõ sine turbatiõe animi memorat̃.

De origine huzistarum.

Edum res mortalium in etroclisim non labant̃: verum etiã diuini cultus dispositio cedente deo interdũ eclipsiz patit̃. Supradictaꝝ enī ipsius regis sigismũdi temporꝝ circa decursum ingens christiana in religione orta est dissessio: ⁊ tabes illa hereticе prauitatis pestifera hũanas inficiẽs mẽtes auctorib⁹ Johãne wykleff in anglia ⁊ altero Johanne hwz in bohemia sensim diffusa creuit: secte cui⁹ imitatores maxie in bohemia ⁊ ei⁹ ptibus: cũ nobis sint ꝓpinquiores: huzistas vocam⁹: hãc ꝓter

catholice fidei emulam enormitatē diebus in eisdem. Quidā infandus ordo: si ordinis nomē vsurpare queat: adamitax vocatꝰ nescio quo auctore institutus emerserat: suaqꝫ polluta ad facinora vtriusqꝫ sexus hoīes senes simul ⁊ iuuenes trahere nō puefacultatis fuisse dicit maxime vt arbitror ex eo. Quod carnee voluptatis libidine illis vti fas erat: hunc enī ordinez sui imitatores summū creatorē rerum circa originem instituisse: omiaqꝫ cōmunia fieri ⁊ vt crescerent multiplicarent pcepisse aiebant: inccdebant nudi ⁊ speluncax latebras inhabitabant: postqꝫ sacra: si sacra dicere fas est: que pagebant. Extinctis lucernis tenebris se credebant ⁊ cuz a senioze sui: quē bohemico ideomate: othecz idest patrem vocabant. Illud verbū crescite ⁊ multiplicamī dicebatur absqꝫ discretiōe: etatis mutuos in amplexus: piterqꝫ ⁊ explēdū carnalis voluptatis desideriū ruebāt: in dilatatiōem etiā ⁊ augmentū suox retiū diabolus que exhinc hūano tetenderat generi huic supstitiose adinuentioni tāto auxilio fuisse phibet: vt dum huiꝰ choortis senior: inter cetera ꝓdigia que faciebat: auidus alta sulcātibus acra vel feris atris in nemoribus lautantibꝰ vt venirent impabat mox aderant: inclinataqꝫ ceruice illū venerabantur: volebat enī mille artifex illos quos sui cultus voluptas nō capiebat saltem ꝓdigioz irretire ostentis: qō ⁊ factū est. Hā hec pniciosa sacre religiōis subuersio paucis i diebus tantū cepat incrementuz: qō postmodū p dictos huzistas magna vi armorūqꝫ illatione nō modica vix deuicta abolitaqꝫ est.

De bellis sigismūdi regis ꝓtra huzistas actis ⁊ de combustione Johannis hwz.

Ex vero sigismūdus qui ex susceptī romani regimīs officio fidem catholicā tutare tenebat maxime aūt: qz natalem eiusdez terrā dicti huziste magnā in vim conglomerati vastabāt sue secte alienos igne ⁊ gladio attrociter dimicātes: contra eosdem armatā tum hungarice tū vero germanice gētis non semel suscitauit robur soloqꝫ ⁊ populo hereditario non parcens magnas in regno bohemie edebat vastitates. Non ergo illi flectebātur sz semp qsi in nomīe sanguinis christi certaturi ꝓ armoz insignijs in vexillis ⁊ scutis ac clipeis: alijsqꝫ bellicis vtēsilibꝰ imaginē calicis arte pictoria scribi facieñ. duce quodam

sijska hoīe robusto ⁊ monoculo turmatim ꝓcedebant: ⁊ in sc seui
entes acrius seuiebant: ⁊ tum in religiōe tum vo rebus ī hūanis
ꝓfusio regno in eodem erat ingens: pugnatū est ea de causa ptes
inter vtraſq; cum magno discrimīe ꝓsonaꝝ sepius: maxīe aūt cū
vna dieꝝ vterq; hostis in campo nō remote ad ciuitatē vrbura
rū kothumbanija vocatā ꝓuenissent ps nō cessit sine ingenti stra
ge pti: diu igit populo in vtroq; ancipiti bello feruente ⁊ multis
ex vtraq; pte cadentibus vltimatim sijska supiore rex campū de-
serens terga vertit ⁊ simul cū suis qui supstites erant fugiens ho
sti tum res tum animi ferocitatē reddidit. Cuī igit rex sigismun-
dus huius rabiē pfidie vi se compescere mīme posse arbitrat⁹ est
vniuersalis dogmate concilij tantā soffocare pestem satagēs illā
constancienseꝝ celeberrimā vniuersalis christiane religiōis sino
dum celebrare ꝓcurauit vbi p̄fatus Johannes hws ⁊ hieroni-
mus discipulus ciusdem heresiarche videlicet p̄dicti ꝓsilio in eo
dem simul cū dogmatibus reprobati damnati ⁊ ignis incēdij sup
plitio exterminati fuere. Non ergo regno bohemie in p̄dicto per
ipsos semīate pestis fomes cessauit hāc nr̄am vsq; ad etatem.

De exercitu hungarorum in partibus Bozne debellato Sequitur.

Alta ⁊ varia bella huius regis in diebus non semp fi-
ne optato clausa strepuere: sī quis tanti principis tot p
annos regnantis euū stilo queat pstringere. Inter cete
ra enim bella dñice incarnatiōis cum quindecimus post
mille quadringentos instaret annus. Magna vis armoꝝ gentis
hungarice aduersus ducem spalethij herwoija denoiatus mota
est. Dux cuī iste ante hec regi fidelis eisdem ī diebus ꝓteruie sti-
mulo ductus lapsus ī pfidiam regno hungarie vim īferre conat⁹
ad suas ptes roborādas īgentia thurcoꝝ agmīa conduxit ⁊ par-
tib⁹ regni bozneñ. regi subiectis īgens p̄do fuit. Habuerat hunc
hoiem longeua regis absen̄. Rex enī ipse eisdem sub annis ī di-
cto constancien̄. concilio ꝓtra heresim iamdictā proq; sacraꝝ ro
mani regimīs coronaꝝ adeptōe agebant. Viri igit in regno po
tentes quibus regia de cōmissione id cure erat nouaꝝ rerū strepi-
tu pulsati Johannē de gara alteꝝ Johannē de maroth Paulū
chwpor de monozlo banos ceteros etiā q̄plures viros p̄stan-

tiores duces sui exercitus efficiẽtes robur hungaricũ satis gran-
de in regnum Bozneñ. contra illum misere. Ille vo ex aduerso
tum sua tumqz conducta gente munitis illis campo se opposuit
Collatis igit̃ signis bellicis ⁊ turbaꝝ vocibus vtraqz ex ꝑte ma
gno clangoris insonitu tharatãtarizãtib⁹ vterqz hostis mutuaz
in ruinam sitibundo bellum ingreditur ⁊ in magna virtute lacer-
torum viribus p̃liatur totis clamor ingens exuberat: frangunt̃
lancee ⁊ in earum fractione multi deijciunt̃ ab equis cadunt hinc
inde cadauera mortuoꝝ ꝑte ex vtraqz. Sz quis boznensiũ astu-
tie se p̃ferre valet. Cum hungarorũ vires illorum potentie eo ĩ
certamine multo suꝑiores cernerentur mox illi montiuz ꝑ culmi-
na: qui ex eis ad id ꝯstituti erant: stantes ita docti hungaros fu-
gere ꝓclamabant: hec vox magnam hungaris edidit ꝯfusionẽ.
Nam cum prelio viriliter insisterẽt hoc rumore audito ꝑtem ip-
soꝝ fuge datam arbitrati campũ deserentes terga verterũt: ꝓpt̃
quod ⁊ magnam stragem ⁊ hostibus predam ibidem dedere: nec
duces ipsi tanti ꝑiculi ex ꝑtes fuerunt. Quin alij ibidẽ capti alij
ꝑempti. Johannes enim de gara captus ⁊ dire vinculatus post
multos sue captiuitatis dies libertate potitus pondus feramẽto
rum ingens quibus vinctus erat in mõasterio de Batha ad glo-
riã p̃ciosissimi sanguinis domini redemptoris nostri ꝓ illius qd̃
ibidem vouerat redemptiõe voti futuram ad memoriam reliquit
Johannes vero de maroth pro sui libertate inimico magnaz au
ri sũmam fudit: ⁊ quid de paulo chwpor bano dicendum est qui
bouinã crudam in pellem insutus vlteriorem duce ab ipso vitaz
non meruit. Nam cum ꝑsidiã ante hãc dux ipse herwoija regi si-
gismũdo obedientie iunctus officio eiusdem curiã frequẽtaret: et
tum vita tumqz regimĩe moꝝ brutalis cerneret̃: ipse paulus ba-
nus illum ludibrio habens: dũ illi obuius fiebat dissolutus ĩ tre
pham mugitu bouino ꝓ salutatõis veneratiõe dignitatez illius
deturpabat: sic ⁊ ipse dux herwoija: cuz idem paulus banus ab
ipso vestimento dicte pellis bouine honoratus fuisset aiebant.
Qui in forma humana voce bouis instar vtebaris: vtere iam et
forma ⁊ voce eisdem.

De bello p stephanū banum de losoncz in ptibus transalpinis cōmisso.

Et etiā pugnatuz huius regis in diebus trāsalpinis in ptibus pluries semp illi⁹ gentis requirēte rebellioē maxime tñ plīū illud qō duce viro magnifico stephano de losoncz bano ptibus in eisdez cōmissum est q̄zuis tristē habuerit finē viuaci tñ mēoria dignū. Erant enim diebus illis tra in hac duo principes alter daan alter merche: ambo eodē sanguīe nati: qui paritate ꝓfusa singulari vti dominio laborabāt. Et cū daan suas ptes debilitari agnouit p̄ceps thurcoz quesiuit subsidium t illo potit⁹ ptem alterā coegit in fugā. Merche vo cū vires suas ad arcendū extraneū hostē debiles sensit regis sigismūdi petiuit auxiliū. In hui⁹ igit̄ succursū stephan⁹ de losoncz ban⁹ multis armatoz cū agmīibus p regē missus extitit. Qui tandē cruēto cōmisso bello dū hosti impar esset p⁹ multā ptis vtriusqz stragez capitis sui dāno vite piter t bello ibidez finē dedit: nā post casuz ducis ducti in fugā vsi magnā inimicis rerū t psonaz p̄dā dedere: hui⁹ belli exitū ingēs subsecutū est miraculū: eniuero cū post hanc cladem duo vel citra p̄teriissent anni: t quidā visendoz ossium infectoz gra in hui⁹ campū certamis accessissent: dūqz mirabundi īnumeras hoiuz piter t iumentoz ibidem occisoz admirarent costas euestigio vocē quasi hūanam tenuem piter t difficilem audierūt. Attoniti igit̄ huc atqz illuc respiciunt nemīem tñ vidēt q̄re se fantasmate ludi arbitrant̄ nec min⁹ pauore pculsi diu stetere: t cū vocē illā ꝓtinuari intqz rumores quos audiebāt nomē celeste dñi nri iesu christi t ei⁹ gēitricis gl̄iosissime Marie crebrius recitare aduerterūt in animū reuersi inquirentes quid nam hoc miraculi esset: vlteri⁹ ꝓcesserūt. Tandē hūana tabe spoliata ossa natis circūquaqz virētib⁹ herbis int̄ orta solū caput itegz inuenerūt. O celi regina gl̄iosissima tuū quo laudū p̄conio sāctū magnificem⁹ nomē: q̄s tibi grazaz referam⁹ actiones q̄ te veneremur gloria dum cūcte tuas in laudes hūane sufficiāt vires mīme ille tuis cesset a laudib⁹ tuo scō qui noīe īuocato tuā nō sensit beniuolentiā: tua eteni petēs suffragia t ad tua scā ꝓfugiēs p̄sidia: a te derelict⁹ est nemo: magno nob exēplo est vgo sacrata hoc in gens qō homīe in hoc nob ostēdisti miraculū. Nam cum totum

corpus exanimatum tabidemqz solũ caput viuere ꝛ linguã loqui ꝓspexerunt stupidi ingenti capiunt admiratiõe tantos ꝙ ꝑ dies estatis feruid⁹ ardor: hiemisqz austerus rigor ac media ꝛ sitis tortius corpis consumpta carne solum caput reseruauere. Admirãtibus igit illis: quid admirami inquit creatura dei ꝛ christian⁹ sũ qui si christiani estis illius ꝑ nomie ꝑpter vos in cruce qui mortuus est: querite mihi sacerdotem vt confitear: introgatus tandẽ Quomodo nanqz illos vsqz ad dies vixisset. Respondit gloriosissima virgo Maria me fouit piterqz vt sine pceptiõe ecclesiastico sacramento non decederem me vestꝫ vsqz aduentũ ꝓseruauit: ꝛ nisi cõfitear mori nequeo: introgatus rursus. Qua de ratione ipsa virgo gloriosa te tanto ꝑsequit beneficio: respondit vigilias septem festiuitatũ illius semꝑ in pane ꝛ aqua ieiunaui: ꝛ illius festiuitates sũma cum deuotione celebraui: vitcqz ꝛ mortis omnis spes ipsa mihi fuit accersito: tandem sacrdote ꝛ confessione ceteriqz que subsequi debebant peractis dissolutus quieuit in pace.

De bellis nicoli petherſij bina vice gestis.

Altoties euo eodẽ gens thurcoꝫ quietis impaciẽs et ꝓtinue sitibũda rapine ꝑtes cis danubiales ꝛ tram nõ vocabulo themeskez appellatũ violẽtis irruptiõib⁹ tri stauit: quos vir strẽnu⁹ magna agredi audax nicolaus fili⁹ petri de macedonia amicoꝫ auxilio ꝛ milite agregario adiut⁹ binis ꝑfligauit vicib⁹ spolia tulit ꝛ hostẽ i fugã piterqz ꝛ in ꝑdã ꝓuertit. Cum enĩ eadez tẽpestate machumetes prim⁹: cesar aũt thurcorũ quitus defunctis frib⁹ vnasecũ ex quõdaz supradicto pasaijthe al's similiter cesare thurcoꝫ generatis regnũ adeptus illud terra mariqz adauxisset ꝛ quãdã ꝑtem mesie quã nos supiorez boznã: vel vulgo vocabulo: werhbozanija vocamus suo subdidisſz dominio. Placuit illi vt nouũ terra i hac regez crearet: igit quendã tum parui cẽsus tum hũilis ortus piter ꝛ fame hoiem Jkach votum catuz regem bozneñ. denoiauit. Jste noui gloria noꝭ seductus vim quã potuit sibi cõmisse gentis oẽm mouit ꝛ ptes ꝑdictas ꝑ dabundus inuasit. Jumãtibus igit vndiqz ꝑdijs ꝛ ꝑtimore cũctis terre illius homĩbus cuadendi facultas quoꝫ erat: fugientibus Nicolaus filius petri supradictus nõ equalis milite ad ho-

stem militari ductus temeritate illi hostis fuit. Cōmisso enī plio cū anceps certamen ferueret: ⁊ illi medios int bellātes rex ikach obuius fuissz: ille eo cognito mox equi sui in illū vertit habenas ⁊ illū lancea sua tam virilit agressus est: qō rex ikach ex impulsu lancee eiusdez nō obstantib⁹ fidelib⁹ armis suis grauit vulnera tus p̄ceps corruit ab equo: nō pepcit iratus miles homi ꝓstrato sz descendens de equo pectori illius armatū impegit pedē ⁊ victi nō curatis precib⁹ illuz ense nudo iugulauit. Quo viso choors quā ipse ikach cōduxerat vniuersa ī fugā ꝙuersa est. Ipse vo nicōs filius petri simul cū suis p̄da locuples redijt: ⁊ regi sigismūdo in signum victorie banderia siue vexilla hostis hostemqz captum haud modicū misit. Pugnauit ⁊ alta vice cū thurcis cōfinia in p̄dicta irrūpentib⁹ miles iste: ⁊ cū ad ꝓterendū hostem viro piter ⁊ armis illi impar esset: noctē sibi auxiliari arbitratus militem quē potuit cōgregauit. Addidit insup hō sagax militie cēq̄tiarū: ceterorūqz in agro depascantiū iumentorum: vagabūdas greges vnicūqz gregi tū timpanistas tū fistulatores ⁊ p̄terea homines qui clamores ederēt p̄ponen̄. Tali adiut⁹ p̄sidio ī hostez hospitio cāpestrali nocturneqz quieti datū irruit: turbauitqz illū ⁊ afflixit ac fuge p̄cipiti dedit victoriaqz piter ⁊ solēni potit⁹ p̄da sue ꝓditiōis int nobiles nr̄as vsqz ad dies mēorabilis nomē optimū potitus ē in euū. Dixere quidā qō hoc in certamie miles p notatus sue gētis ꝑ cognitiōe ne nocturnis obumbrati tenebris sui milites alter ferret altez vocabulū: Isten: zenthmijhal belli feruēte attrocitate p̄cepisset clamandū. Cunqz pugna eiusdez noctis sub obscuritate ferueret ⁊ hostis hostē minus agnosceret Thurci hoc vocabulū vl'apud deū vel erga hostes sibiipsis nō minus auxilio esse cogitantes cum acriter ab hoste psequerentur ingēti cū clamore omisso vocabulo isten solū mihal clamitassent

De coronatiōe regis sigismūdi in regem bohemie.

Ex sigismundus quattuor ⁊ triginta annos regni hūgarie principatus gloria fretus: millesimo q̄dringēteſimo vigesimo: dñice īcarnatōis āno regni bohēie ī regē corōat⁹ ē: hos enī añ ānos p⁹ sublatōe wēceslai fris sui: ipse rex sigismūd⁹ regno in codē nō regio sz gubnatoris

nomīe fungebat̄. Iste rex nō solū hūilis domus nobiles: verū etiā plebee ꝯditiōis homīes alte dignitatis ad culmen q̄z plures sublimauit suoqz ī regno potētes fec̄. Dom⁹ enī dn̄oꝝ d̄ palocz ⁊ de rozgon ac quōdā dn̄i michaelis orzaagh palatini de quo supi⁹ mētiōez me fecisse recordor ipso rege auctore amplam deuenere agroꝝ ad possessionē sup̄stites quoꝝ nūc in regno alto magnificētie titulo gaudēt. Comes v̄o pipo d̄ ozora nullo sui sanguinis herede sup̄stite defunct⁹: ⁊ mathko ban⁹ cū suis frībus frankone perkone ⁊ zowano: posteri quoꝝ pat̄nis ī rebus nūc haud magnā habēt portionē: ragusiani fuerūt: qui licet vrbani status fuerint magnā tn̄ hui⁹ regis beniuolētiā habuerūt: auriqz ⁊ agri possessione opulēti quodū vixerūt potentes in regno fuere: medie aūt eminētie nobiles quos rex iste aut ex rure aut obscuro nobilitatis ex tugurio sustulit mihi cōnumerare haud promptū est legentibus quoqz tedij fastidiū: cum ad has res nullius sint importantie: generare arbitror.

De his qui regis sigismūdi frequētauerūt curiā et quō dezpotus castꝝ nandoralbeñ. eidem cessit.

Uria principis hui⁹ magna nobilium claritate illā frequētantiū refulsit ingētiqz aduenaꝝ īundatōe semp̄ gloriosa fuit: multi germāie ⁊ italie ꝓceres hāc frequētauere nec min⁹ regis portigalie natus multo sui regni nobile cinct⁹ occiduis t̄re de finib⁹ ꝓ tāti veneratōe prīcipis veniēs curie regis hui⁹ honori fuit. Is tū qd̄ instante hiemis diro rigore danubiū ꝯgelatū vidissz admiratū extitisse ⁊ gēitori suo maiori ꝓ miracl̄o qd̄ vnq̄z p̄egrinaꝝ p̄tiū ī lustratiōe vidisset nūciasse ferūt: sigismūdo regi. Illustris prīceps georgi⁹ rascie dezpot⁹ sūma obedientia fuit: castrūqz nandoralbeñ. int̄ ꝯcursus potētiū amniū danubij ⁊ zaui situatū: qd̄ abolito euo taurinū: nr̄os aūt p̄ seniores alba bulgarica vocatū extitisse p̄hibet̄ suos p̄ p̄decessores ⁊ ipsuz illa vsqz ad temp̄a inhabitatū dn̄i millesimuz q̄dringentesimum vigesimum quintū circa annū mere fidelitatis pro obside eidē cessit: hoc castrum postea rebus thurcoꝝ inualescentibus agro hūgarico vt infra stilo tanget̄ breui haud parue vtilitatis fuit. Rex vero sigismundus illi propter hoc non minoris munificentiam largitatis exhibuit. Nam in regno suo hungarie castra zalamke

men: kewlpen: becheij: wijlagosswar: thokaij: mwkach: thalija: regeg ac opida zathmar: bezermen: debreczen: thwr: warsan ⁊ alia nõnulla in ciuitateqz budensi domnz egregiam illi⁹ dignitatis sufficientẽ ꝓ descensu ⁊ hospitio eidez donauit: his etiã regalem frequentabat curiam ⁊ apud regem apudqz hũgaricos gratus habebatur.

De vastitatibus ꝓ blaskonem editis.

Ex sigismũdus sanctam matrẽ ecclesiaz tum armis tristatam tum vero ingẽtibus scismatis ⁊ hereſ ꝓcellis et turbinibus agitatam crebris vicibus ꝓsolatus est ruentemqz erexit: ⁊ ꝓ illa suos sepi⁹ thesauros suorũqz sanguinez simul ⁊ aiam fudit. Tandem cũ etas sua longas sibi moras ꝓmittere videreť minime ne morte ꝑuentus impialis nomis honore frustrareť illa in toto orbe terrarũ noiatissima romani regni diademata impialisqz dignitatis insulas suscipe satagẽs dispositis in regno ex viris ꝑstãtioribus ꝓ eiusdẽ tutela custodib⁹ versus vrbẽ romanã suoz flexit habenas equoz. Sz hij custodes regnũ hũgarie sui pñtia principis orbatũ haud bñ ꝓtexere. Nã millesimo q̃dringẽtesimo tricesimo primo salutis ãno ipso rege peregrinis in regnis res suas dirigẽte. Quidã blasko exigui tũ census tũ nois ex collectiuo milite hũgarico videlicet ⁊ bohemico: quoz ꝑda animi erat: ingẽti manu ꝓflata: primũ opiduz therma uie turrib⁹ altis muro coctili iũctis cinctũ ciuib⁹ eiusdẽ nocturna quicte soporãtib⁹ vi clamdestina subĩtrauit potitusqz munitiõe arma auxit: ⁊ q̃si turbo vebemẽtissimus in ꝓtes regni superiores: q̃s nos terrã matthie vocam⁹ se ingerẽs: rebus etiã diuinis aut sexui vel etati ꝓcens mĩme vsqz ad danubiũ igne ⁊ gladio oia vastauit: rapaciqz exposuit ꝑde ⁊ altius fecisset nisi custodes ꝑdicti vniuersa regni hũgarie ꝓgregata nobiliũ multitudie illi⁹ voracem appetitũ cõpescuissent ⁊ illuz suis in rebus q̃s agressus erat quoddam silentiũ pacis sub imagine tenere coegissent.

De rusticis regibus in regno suborti s.

Os ante annos ĩ regno hungarie duo rusticana bella autoribus quibusdaz rusticis: altero anthonio altero vo martino vocatz: nõ tñ vno codẽ tpe strepuere: hoz vn⁹ puta anthoni⁹ ĩ trãssiluanis regni ptib⁹: alť aũt videlz martin⁹

in terra nijr ⁊ zamoskewz magna rusticoꝝ vi collecta ⁊ nomīe regio sibi vsurpato hac vexillis eleuatis īgentibus: velut īundatio quedā: erumpentes viribus ⁊ regnū ipsis subicere satagētes huc ⁊ illuc ferebant: nobilesqz vniuersos sibi occurrētes interficiebant: ad villas vo ⁊ oppida vt illis adhererēt nūcios cū sanguinolentis gladijs mittebant: nolentes vo iclinari ꝑ de piter ⁊ morti exponebant ⁊ ī tantū rusticana hec potentia creuerat: ꝙ et armati illos agredere pauitabāt. Tandē multa ꝓcez expeditōe ꝙtriti ⁊ debellati sunt penasqz cōdignas dedere: naz regibꝰ ipsis morte mulctatis: ceſos qui euadere nequiebant alios oculis alios naso ⁊ labijs alios vo manibus dammificauere.

Quomodo rex Sigismundus primū in regez tandem in Impatorez romanoꝝ feliter extitit coronatꝰ

Inter hec rex sigismūdus ꝓtibus tuscie ⁊ lombardie plustratis ī ciuitate mediolanensi scōa romani regimis corona: cuz primā ante hec ī aquisgrano suscepisset: ꝑ prīcipes ⁊ electorez ciusdem dignitatis extitit coronatus: deinde ꝙtinuato itinere romanā venit ad vrbē: vbi sacratū impialis fastus insulaꝝ honore veneranda tanti principis canicies ꝑ scissimū ī christo patrem dñm Eugeniū papā q̄rtū īgenti cū solēnitate laudabiliter extitit adornata: ꝓpter qō ipse rex sigismūdus iaz nō solū rex aut impator: sz rex ⁊ impator a suis vocari dignatus est. Reuersus pꝰ hec p italiā ⁊ germaniā ⁊ rebus tam romane ecclie q̄z suis sibi occurrentibꝰ discretiōis moderamīe aduotū cōpositis venit ī hūgariā que suā ꝓpter absentiā multis iiurijs vndiqz lacessita ⁊ ī sue quietis statu grauibꝰ affecta erat ꝓcez discordijs: figens igit ī ciuitate posonieñ. residētiā ⁊ ad illū regni sui hūgarie prīcipibꝰ ⁊ ꝑticeribꝰ q̄si totū regnū repñtātibꝰ ꝓuisenda noua dñi ipsoꝝ dignitate ꝙfluētibꝰ oēm ipetū ⁊ turbinē discordiaꝝ: quibꝰ regnū suum sua regali pñtia viduatū: intim agitatū extitit sagacit cōplanauit ⁊ īsup ꝑ euellēdis radicitꝰ ampliozibꝰ regnicolaꝝ discordijs ꝑqz pace illoꝝ stāda: nouas ī regno ꝙstitutiōes nouasqz leges sui priuilegij patrocinio mediāte ꝑpetuo fuādas statuit ⁊ roborauit

De obitu impatoris Sigismundi.

Via regnum bohemie principe remoto non mīoribus

guerraꝝ ardebat incẽdijs maxĩe qꝛ huziste xpĩano rebelles regi
catholicã fidẽ subuertere satagentes res ꝑiter ⁊ sanguinẽ secũ dis
sentientiũ sitiebãt: ⁊ cũ illis vis simul ⁊ habilitas ꝯueniebãt: nõ
tantã xpĩanꝰ in paganũ q̃ntã ipsi huziste ĩ xpĩanos seuitiã exerce
bãt. Mouit igit̃ xpĩanũ principẽ natalis regni discordia nec illũ
sue etatꝭ grauitas detinuit. Quoniã arrepto v̇sus bohẽiaꝫ itĩere
vt illis pacẽ ꝯderet disceptãtẽqꝫ populi fidẽ vniret Pragensem
vrbẽ ĩtrauit. Dũ igit̃ senex princeps etate curisqꝫ ꝑiter ⁊ paralis
infirmitate laboraret magna ĩfirmitatꝭ grauitate occupat̃: suãqꝫ
senilẽ extremos sue vite ad limites appropĩq̃re sui corꝑis ex debi
litate agnoscẽs hũgaroꝝ potioribꝰ qui illũ comitabãt̃ claꝫ ad se
vocatꝭ illos ita affatꝰ est. Chari mihi filij sũmũ rerũ ꝯditorẽ mee
vite de diebꝰ vt ipse mei corꝑis sentio ex debilitate ꝯtentasse ar-
bitror: siqꝫ hic morte p̃uẽtꝰ fuero timeo ne bohemi qui me ⁊ vos
sꝑ odio habuere ĩ vos irruãt vosqꝫ ⁊ vr̃as res rapaci p̃de expo-
nãt: sꝫ qui hucusqꝫ vos dilexi vt ⁊ nũc me vos ĩtime diligere scia
tis maxĩaꝫ ꝓpt̃ vos ĩcidi ĩ curã: ita vt ⁊ lãguoribꝰ quibꝰ ꝑurge-
or ⁊ cet̃is rebꝰ obmissis solũ vr̃a de lib̃tate die noctuqꝫ curẽ: q̃n-
dã igit̃ vr̃e salutꝭ viã inueni ꝑ quã vos vr̃is laribꝰ ĩcolumes me
reddere posse cogito. Cras enĩ barba ⁊ crinibꝰ meis coadũatꝭ ca
niciẽ capitis mei crinali adornate locãtesqꝫ me impiali ĩ sede simꝭ
qꝫ ĩ feretro me ponite ⁊ mediã ꝑ ciuitatẽ vna mecũ trãseũtes me ⁊
vos e medio illoꝝ qui vr̃m siciũt sanguineꝫ educite ꝑit̃qꝫ pꝰ v̇ba
impialibꝰ elumĩbꝰ madide aborte lachryme suas defluxere vsqꝫ
ad maxillas: placuit hũgaris impialis beniuola ꝑsuasio. Quã
obreꝫ subsequẽtis noctis tenebris que stellas reddit clariores ꝑ
solis ortũ fugatis altisqꝫ pallatioꝝ cacumĩbꝰ titaneo radiãti ꝑfu
sis lumĩe hũgari vniuersis ad viã necessarijs p̃paratis oĩa iuxta
impatoris ꝯsiliũ fecerũt: ⁊ cũ senex princeps venerãda canitie tũ
qꝫ florido adornatus crinali mediã ꝑ ciuitateꝫ ferebat̃: vndiqꝫ se
xus vtriusqꝫ iuuenũ senũqꝫ fit ꝯcursus: ⁊ lachrymãtibus intuen
tes eum lumĩbus quasi illum amplius non visuri genuũ curua-
tione pariterqꝫ et iocundo salutatiõis oraculo eum venerabant̃.
Ille circũquaqꝫ oculis intuitu depastis eisdeꝫ impialis tãtũmõ
capitis ĩclinatiõe respõdebat. Egressus igit̃ pragẽsi de ciuitate
optatã venire ad patriã nequiuit: sꝫ in ꝫnoijma ciuitate morauie

delatus dñi millesimo q̃drigẽtesimo tricesimo septio ãno in festo
ꝯceptiõis gl̃iosissime v̓ginis marie: etatꝭ sue septuagesimo reg-
noꝝ aũt suoꝝ hũgarie quinq̃gesimo primo: romãoꝝ septio ⁊ vi-
gesimo: bohemie decimo septio: impij v̓o ãno quito diem obijt.
Qui postmodũ suoꝝ nõ sine vberrimo fletu in hũgariã portatꝰ
⁊ i eccl̃ia waradieñ. honorifice suoꝝ p̃decessoꝝ ad istar traditꝰ est
sepulture. Fuit impator sigismũdꝰ hõ i sui vultꝰ q̃litate ⁊ p̃sone
q̃ntitate satꝭ idoneꝰ: pulcra facie: crinibꝰ crispis ⁊ glaucis ac sere
no ĩtuitu a sũmo rerũ ꝯditore adornatus: hic in fauorez hũgaro-
rũ quõdã longas barbas deferentiũ ꝓlixã barbã deferebat.

De coronatione alberti regis ⁊ de preda in ciuita-te Budensi facta.

Inquerat impator sigismundus regni p herede vnicam tantū natā elizabeth denoiatam: quaz ex illustri regina barbara nata quondaz spectabilis hermāni comitis Cilie secūda scz psorte sua genu erat: hāc ipse impator alberto duci austrie adhuc in hūanis agens hac sub ditione vt sibi gener piter t filia in regno succederent ritu xpiano legittia p psorte locauerat: t cū hec dispositio populo hūgarico displiceret mime impatore tumulato: ipse dux albert⁹ mox itroductus est: primaqz noui tunc subsequentis die āni dnice scz circūcisionis celebri in festo dñi aūt millesimo qngentesimo trecesimo octauo anno. Eadem qua primi reges hungarie glorie cū pompa feliciter extitit coronat⁹. Hui⁹ regis primo āno budeñ. in ciuitate ingens exortuz fuit disturbiū Cū eniz ipsa ciuitas ex bino populo hungarico scz t theutonico habeat incolatū theutuni sui ideomatis pricipe tumidi hūgaros oino sue ditiōi subdere t illā psuetudinē ciuitate i eadem abolim obseruatā. Qd videlicet alto annox hūgarus alto vo theutunus i iudicem pficeret abolere satagētes interdū cū illis tempus idoneum pstabatur hungaros tum obprobrio tum vero vi afficiebant: hungari vero: qui ab antiquis in sui vindictaz tarde moueri: sz aliquādo tarditatem vindicte potentis turbinis ad instar satisfactōis grauitatez in sui offensores exercere solent: omia velut quodā graui somno occupati dissimilabant: quid naz insulsa theutonox pareret psumptio expectantes: erat tūc ciuitate in eadem hungarus quidā iohānes ewthwews denoiatus hō pstā tie nō pue: nec vltim⁹ in ciuitate: qui solus totius hūgarice plebis obprobriū pter omnes grauit ferebat: t qntū in illo erat hungarox ciuiū honorem voce t vi tutabatur. Cum igit in oculis theutonicox ad modū grauis haberet theutuni opportunitate potiti illum furtim captiuarūt t captum domus eorum in penetralibus diuersis tormentorum generibus affecerunt tandem nimiam tormentorum p torturam mortuū alligato illius collo ingentis lapidis mole i danubiū illū demerserūt. Tacuit hoc enorme scelus octauū ifra diē donec. s. cadauer illius pōdere solutū lapidis aqua suis exposuit rippis: inuentū igit corpus exanimatum

⁊ multas sue calamitatis exhibēs cicatrices credibile de suis testi
moniū p̄buit int̄fectorib⁹. Eadez tēpestate curia reg̃ multo fer-
uebat nobile. Qua ꝓpt̄ hūgari hac enormi scelere viso fremen-
tes vnanīter īgenti clamore ꝯcrepuerūt: magnoqz furoris cū im
petu ī sui vindictā ī ciuitatē irruētes: dū īterfectores illius repire
nequeūt illoꝝ īgerunt se ī pallatia ⁊ testitudinū ferrata ꝯfringen-
tes hostia thesauros theutunoꝝ rapaci exponebant p̄de. Erat
diebus ī eisdē budensi ī ciuitate frat̄ quidā noīc iacobus hō deuo
tus ⁊ religiōis ꝑfecte natiōe italicus ordīs scī francisci quē hūga
ri p̄dicatiōis ī doctrina haud ꝑuū sequebant̄ hic īgentib⁹ excita-
tus clamoribus cū eidez facti īnotuit series: arrepta diuīa crucifi-
xi imagīe medi⁹ nudus pedib⁹ inter hūgaros cursitabat ⁊ christi
imaginē illis ostendens: ac illos vt ab inceptis ꝓ illo qui ꝓ eis
ita crucifixus est desisterēt: voce querulosa ꝑiter ⁊ lamētabili ro-
gabat: illi eo magis clamorib⁹ īualescentes dicebāt: deus etiam
nobiscū est direptōiqz rerum dediti de illius p̄cibus curabāt mi-
nime: ⁊ cū frater ille nil ꝓficere sz magis tumultū se facere agno-
uit in claustꝝ scī iohānis euāgeliste vnde exierat reītrauit. Hun
gari v̄o tali a theutunis scelerati illorū facinoris exacta tallione
cū ampli⁹ res eoꝝ īuēire nō valuerūt a direptōe earūdē cessauer̄t

De exercituali expeditiōe regis alberti ꝯtra huzistas

Ex albertus imꝑatore vita functo illi nō solū ī regimīe
successit hungarico: verūetiā post impositā ī hungaria
sibi coronā mox ī regem romanoꝝ ⁊ bohemie elect⁹ est.
Cum igit̄ post īꝑatoris sublationem ī regno bohemie huzistas
eoacrius ī catholicos seuire audiuit īgentez hungarici ⁊ almani
populi ꝯtra illos mouit expeditōem: illi aūt licet ⁊ polonicales
manus habuerīt ī auxiliū tamē cuz campestrem reg̃ expeditōez
ipsoꝝ vires paritate potentiaqz eminere aduerterūt: ītra menia
ciuitat̃ thabor denoīate se receperūt. Est enī ciuitas hec ī bohe-
mia caput ⁊ nutrix huzistaꝝ ꝑ ipsos dudum nouella adhuc illoꝝ
crescente suꝑstitōe campestralib⁹ eoꝝ ex castris noua muroꝝ edi
ficatōe ī loco natural̄r forti cōdita iuxta quā rex sua campestralia
fixit castra illi aūt sepius de ciuitate: regius v̄o exercitus de castr̃
erumpentes vicissim graui morte laborabant: compleuit hec di
micatio menses tres. Interim aūt vltraqz de ꝑte tum mutuo in

conflictu tum vero excussione machinaꝝ necati fuere plurimi: et cū rex albertus solā famem hosti inimicā aduertit tanto populo escā demere ꝛ vias opem victualiū ferentes illis se recludere non posse arbitratꝰ dissolutis castris hosti cessit: nobilisqꝫ illa expeditio illustriū ducū comitū aliorūqꝫ potentū nobiliū in euertēdaꝫ huzistaꝝ vim ꝛ prauitatēꝫ ꝓflata viroqꝫ ꝛ armis ad modū potēs dissoluta ipsis huzistis locū cessit animūqꝫ ꝛ spem maiorē q̄ꝫ prius erat dedit.

De expeditione regis alberti in tijdewrew consūmata ꝛ de obitu eiusdem.

Ost hec anno regis alberti secūdo ingens exuberauit fama: qō amrates thurcoꝝ cesar magnā sue gētꝭ vim mouisset: regnūqꝫ hūgarie īuadere conaret: ꝑpter qō rex albertꝰ sui regni ꝑcerū celebrata ꝯgregatiōe vnacū eisdem ꝯclusit hostēꝫ nō debere spectare regni ad penetralia: sꝫ esse illi in fortī brachio obuiandū. Cōmota igit totiꝰ regni hungarie militari virtute magnū cōgregauit exercitū ꝛ in loco vulgari appellatōe Tijdewrew vocato sua tentoria locauit. Cesar vō thurcorum regem in regni defensionē sufficiētibus militū armoꝝ ve p̄sidijs gaudere audiens: expugnato castro zendrew ꝛ omī pene rascia-ne agro sue potētie subiecto dezpotoqꝫ regni eiusdeꝫ dño in hungariā ꝑfugato: fremeā ꝛ oē suū robur in grecos ꝯuertit ac illam amplissimā thessalonicēsem egregiā grecie ciuitatem antiquitate opibꝰ ac populi celebritate ꝛ p̄stantia dignitateqꝫ ciuiū insignez ꝛ noiatissimā vi cepit ꝛ expugnatā penitus diripuit: deinde epirom ꝛ etoliā ꝑuincias nō obscuras agressus est easqꝫ in deditionem recepit ꝛ reliquo regno addidit. Hūgari vō ex lōga campestralis hospitij mora tedio affecti maxīe cū multi ex illis sanguis fluxu grauarent luppo iuxta antiquā ipsoꝝ ꝯsuetudinē ꝑclamato: īuito rege sparsim ꝛ ꝑfuse relictis regijs castris recedētes abijerūt. Rex aūt albertꝰ veniēs ad budā infirmitate p̄uentus est et cū in aīo wiennā intrare hret sue mīme parcēs debilitati versus austriā ꝯtinuabit iter. Tādē cū ī villa nesmel ī festo btōꝝ sumōis ꝛ inde apl'oꝝ descēdisset īualescēte egritudīe postqꝫ annū vnum ꝛ mēses nouē dieqꝫ octo ꝛ vigīti ī hūgaria regnasset: millesimo qdringentesimo tricesimo nono dñi anno ibidē villa in eadē vi-

ta functus ĩ ecclesia albe regalis suoꝝ p̄decessoꝝ adĩstar vltimo sepulcri honore regali ĩ pompa extitit tumulat⁹. Erat rex albertus hõ cõpetẽtis ꝓceritatis faciei plus ad nigredinẽ q̃z albedĩez tendentis mitiũ moꝝ ⁊ petitioni suoꝝ flexibilis.

De introductione regis wladislai ⁊ de rebus inter ipsum ⁊ reginam elizabeth actis.

Efuncto rege alberto regina elizabeth pregnãti vtero ab illo relicta de se deqz regno cogitans vt viduaꝝ moris est mestos ducebat dies habũdabat tũc in regno magnatũ copia hũanitate p̄clara virtuteqz tũ consilij tũ militie prefulgida ad hos regina de futuro rege solicitos ita v̄ba fecit. Domini ⁊ frẽs de rebus regni vobis nõ min⁹ q̃z mihi cogitare incũbit: ipsa sũ vt nostis heres regni nõ ergo ad dirigẽdas regni habenas meã sufficere arbitror virtutẽ: si ad ꝓlem ex me nascendaz expectatis femĩea in q̃ntũ expiri valet natura filiã magis q̃z filiũ me parturire arbitror. Querite igit̃ vob̃ principẽ qui ad portandas tãti regni curas femina magis idonc⁹ sit nec min⁹ mei genitoris beneficia p̄corde preqz oculis ferentes me ĩ regno illi⁹ a quo genita suz exptem nõ faciatis: ⁊ his dictis post emissa suspiria lachrymãtia simul lumĩa tersit. Hec regine oratio ingentẽ multos ꝑ annos ĩ hũgaria ardentẽ facez pepit: nã magnates ipsi ex his regine v̄bis quadã leuitate ꝯsilij ducti de nouo rege ĩtroducendo vnanimi voto ꝯtulerũt. Erat tũc ĩ regno polonie princeps quidaz iuuenis noĩe wladislaus magn⁹ dux lithwanie frat̃ regis kazijmerij: hui⁹ morũ ꝑoptime v̄tutes dũ in hũgaria cõmendant̃: placuit ille cetui magnatũ vniuerso: ꝯuentũ est igit̃ de illo vt ĩtroduceret̃ ⁊ regnaret. Qua ꝓpter viri in regno potẽtes famaqz honesti epũs Tininieñ. ac mathko dalmatie croatie ⁊ totius sclauonie banus. Emericus fili⁹ wayuode de marchalij ⁊ ladislaus de palocz ꝓ deferẽdo ad illũ cõmũitatis voto proqz illo ĩtroducendo electi ꝑiter ⁊ destinati fuere: hij nondũ ducẽ ad p̄dictũ ipsoruz legatiõis detulerãt officiũ. Cũ reginales ꝑ nũcios reginã filium pepisse nũciantes p̄uenti ꝑiterqz ne erga ducez suscepta vterent̃ legatiõe p̄hibiti sũt. Illi aũt qꝛ cracouiẽsis ciuitatis erãt ĩtra muros regiqz kazijmirio ⁊ fratri illi⁹ duci wladislao ꝓ cui⁹ reb⁹ agebat̃ illoꝝ manifeste erat itineratio absqz executione ipsis cõmissi

negocij reuerti haud audebāt. Postq̄z aūt ad eundez ducē ipsoꝝ vsi sūt officio mox iuuēis prīceps ambitōe regnādi captꝰ est nec differt quī statī p̄patis vie necessarijs adunataqz sibi polōicalis militie decēti comitiua vēit ī hūgariā. Cui primores regni hūgarie quoꝝ de nouo prīcipe gaudere cordi erat multis regnicolaruz cū agmībus obuiā venere: eisdez ī diebꝰ laurētiꝰ de hederwara palatinus antiqua regni de cōsuetudine Budense castrū conseruabat: qui veniēti nouo principi nō minꝰ obuiaz exiuit portisqz castri eiusdez vltro patefactis illū regalia alta ad atria velut regē hūgarie introduxit.

De natiuitate ⁊ coronatiōe pueri ladislai ⁊ de asportatione corone.

Oluebat̃ millesim⁹ q̃dringẽtesim⁹ q̃dragesim⁹ dñi-
ce ĩcarnatiõis ãnus ⁊ celebre festũ penthecostes ĩsta
bat. Cũ rex wladisla⁹ budẽsez ad arcẽ introduct⁹ est
Nõ ergo regina elizabeth que his currẽtib⁹ filiũ ge-
nuerat ea que suã ad ꝑtẽ ꝑtinebãt dirigere negligebat: multi eniz
magnatũ quoꝝ ĩ pectorib⁹ ĩꝑatoris sigismũdi nũdũ tepuerãt be-
neficioꝝ recordia reginã sequebãt̃ ⁊ res noui regis displicebãt il-
lis oĩno. Qua ꝓpter regina elizabeth sua baronũ cũ ꝑte albã re
galez pecijt filiolũqz suũ noĩe Ladislaũ qui nũdũ q̃ttuor sue etat⁹
mẽses cõpleuerat multis tonãtez vagitib⁹ in regẽ fecit ĩungi pa-
riter ⁊ coronari. Cantabat clerus ꝯsuetas laudes ⁊ regĩa assidu-
as fundebat lachrymas: nec min⁹ baronũ cetus illi assistẽs regi
nales flet⁹ viscerib⁹ cõpassiõis recipiẽs lachrymabãt. Int̃fuit
hui⁹ infantuli intẽperanee coronatiõi vir p̃clar⁹ dñs dionisius
de zeech cardĩalis ⁊ archiepũs strigoniẽs qui ⁊ puerulũ ipsũ sue
dignitatis officio exigẽte ĩunxit ac illi sacꝝ diadema ĩposuit: erãt
etiã ibidez Matthias wesprimiens ⁊ benediet⁹ iauriens eccl̃iarũ
epĩ: vlric⁹ comes Cilie: ⁊ idez ꝓxim⁹ regine adfuit: qui ꝓ pue-
ro coronato adĩstar alioꝝ regũ hũgarie tꝑe coronatiõis ꝓ obser
uanda sue plebis lib̃tate sacramentũ p̃stantiuz reale p̃stitit iura-
mẽtũ: necnõ ⁊ nicola⁹ de wijlak ⁊ ladisla⁹ de gara bani macho-
wiens: andreas bothos de eadem gara: ladislaus ⁊ herric⁹ filij
quõdã iohãnis Wayuode de thamasij: ac thomas de zech alijs
cũ plurib⁹ regni nobilib⁹ tãti spectaculi ꝓ vidẽda gl̃ia proqz ob
seruãda regĩe ⁊ ĩfantulo regi fidelitate adfuere. Postq̃z igit̃ talis
coronatiõis ꝑacta est solennitas regina elizabeth arcem ad wys-
segradã claues ⁊ ꝯseruatio cui⁹ tunc dicto ladislao de gara bano
credita erant ꝓ reponẽda suo in loco regali corona iter suuz dire-
xit. Est enĩ castꝝ hoc natura loci tutum altoqz in monte secus de
cursuz danubij delectabili aspectuqz digna murorũ arte erectum
suꝑioribus menijs liquidũ aerez errantesqz sub celo nubes: infi
ma vero mũitiõe decursus dicti flumĩs tangens: ea ꝓpter vete-
res quondã hungarie reges hanc arcẽ corone tuta ꝓ ꝯseruatiõe
elegere. Ad hanc arcẽ postq̃z regina intrauit in repositiõe ipsius
corone barones sibi circũstantes fefellit: simulauit enĩ se illã suũ
in locũ reponere: femĩea tamẽ quadã astutia eandem surripiens

erga se occultauit ⁊ p barones ipsos antiqua tanti thesauri ꝓser-
uatoria suis vacua ꝓfuare solitis rebus sigillare fecit diuertit tā-
dem regina abhinc simul cū filio ⁊ corona ad fridericū romanorū
regē ⁊ sthijrie ducē: frat enī puero erat: ⁊ vtrūqz tuz filiū ꝑ educa
tione tum coronā ꝑ ꝓseruatione illi dedit.

De dñis quibusdaz nouo regi adherentibus ⁊ de curia ꝑ parte eiusdem bude celebrata.

Is habitis regina elizabeth a rege romanoꝝ rediēs su-
orum fautoꝝ sub custodia p ciuitates ⁊ castra que ad illā
recto erant corde ferebat: multā tamez nō tantum a rege
alienigena ⁊ sua gente q̄ntū a suis terrigenis ꝓsecutiōem patieba
tur. Fauebant regi wladislao magnates multi ⁊ res illius p̄ferre
conabantur: inter quos simon de rozgon epūs agrienſ primus
oium simul suis cū fribus ⁊ pene omibus ptis supioris regni hū
garie baronibus nobilibusqz ꝑ noui regis pte laborabat: ⁊ cuz
nicolaus de wijlak banus wladislai regis fauentiū agmia cresce
re ac reginalem ptem paruipēdi vidit: infantēqz regē aut ꝓdesse
aut obesse ad tūc non posse cogitauit a regina defecit: ⁊ nouo regi
adherens extollendā eiusdem in ptem ceteris acrioꝝ fuit. Erat
tunc in regno miles magnanimus nobili ⁊ claro trāsalpine gen-
tis de gremio natꝰ Johānes de hwnijad homo bellicosus ⁊ ad
flectendum arma dirigendasqz res bellicas natus: ⁊ sicut piscibꝰ
aq̄ ceruisqz vmbrosas lustrare siluas: sic illi armoꝝ belliqz expe
ditio vita erat: hunc homiem vt dici p̄sūmitur futura regni pro
tutela rebus p ipsum gestis testañ. fata ab alto eligerant: pegri-
nisqz de ptibus regni hungarie deduxerant intra oras. Fert enī
ꝙ rex sigismūdus virtutis nomie genitoris militis huius pulsa
tus: illum ptibus de trāsalpinis suuz traduxisset in dominiū sui-
qz regni illuz incolā effecisset: ⁊ nihilominꝰ digna ꝓpetuaqz cū-
dem munitionis hwnijad possessiōe vbi nūc castrū nobile aspe-
ctuqz delectabile erectum est dotasset: p̄fatus igit̄ Johānes de
hwnijad semp sui supioris lateri adherēdo cuz iam de virtute in
virtutem creuisset a miōribusqz regni officiolatibus quoruz vsqz
ad tūc fretus fuisset honore successiuo incremēto in tantū claruis-
set: qđ ad wayuodatum ptium regni trāssiluanaꝝ suum extulisz
titulum vir in regno non parū potens: ⁊ ipse regi wladislao ad-

hesit. Fit igit̃ ꝑ parte regis wladislai cunctoꝝ regni procerũ cõ-
uocatio ⁊ Budensis ciuitas multorum aduentu nobilium feruet
plebsqꝫ semꝑ nouo de principe gaudere solita ciuitatis ꝑ plate-
as leta fronte ferebat̃. Venerant etiã ad hanc ꝯgregatiõem sal-
ui conductus sub p̃rogatiua dominus Dionisius cardinalis su-
pradictus ⁊ Ladislaus de gara banus pluresqꝫ magnates quos
reginalis magisqꝫ noui regis dilectio trahebat: hij ceteris cũ re-
gnicolis castrum regale cum adissent moꝝ porte que illos susce-
perant eosdem remittere negarunt tamdiu quousqꝫ nouo regi fi-
delitatẽ seruãdam ꝑpꝛio sub iuramento ꝑmiserunt. Quibus ꝑ
actis ladislaus de gara interiꝫ dimissus est mĩme donec arcẽ wyſ-
segradiẽñ. quã vt p̃missuꝫ est tenebat compulsus regi wladislao
restituit.

De coronatione regis wladislai ⁊ de guerris sub-secutis.

Ostq̃m autem rex Wladislaus castro wysse gradiẽñ. potitus est moꝝ sacre tentata sũt cõ seruatoria corone: in quibus res quesita dũ non inuenit̃ magna in regis wladislai parte turbatio orta est. Non ergo regẽ ipsuꝫ absqꝫ corona fieri volucrũt: cõmotus enim est omnis cetus regnicolaꝝ quos beniuolẽtie animꝰ regi iunxerat ⁊ simul cũ ipso rege venerunt in albaꝫ: ibiqꝫ ordine sacerdotali laudum in contioneꝫ altis vocibus dissoluto regem cundeꝫ corona ꝑ ornamento reliquiarũ Capitis sancti regis stephani olim miro opis artificio p̃parata magno cum tripudio coronarunt. Tota inter hec plebs hungarica scinditur oisqꝫ dilectio dissoluta mutuũ ruit in damnũ: ⁊ velut magno olim alexandro macedonũ vita functo duces illius vnitate: qua ipso viuẽte non minus q̃ꝫ armis vastum subegerant orbem: animi spreta illius latũ dilauiauerant imperiũ: sic duces dñi ve pãnonici agri regnũ regibus sub diuis tranquillitatis amenitate tutatũ magnarũqꝫ rerum: que concordia crescere solent: vbertate vndiqꝫ refertum diro marte laccrarunt: hij qui colunt quiqꝫ metant̃ astra regnũ hungarie signo subiacere sagittarij nõ vacue posuere. Mã incole illius vt hoc veterũ produnt p̃conia semꝑ tristibus insu-

dauerunt armis ꝛ cum extraneis rebus sanguiniqꝫ parcunt pere
grino: alteruũ fundunt cruoꝛeꝫ ꝛ in seipsos mutuo seuientes per
parentes perqꝫ se congestas gazas rapacem in predam conuer-
tunt hinc tum antique tum nostri eui geste res sufficienti testimo-
nio sunt: nec minꝰ etas regiminis dicti regis wladislai his rebus
credibile edidit documentũ. Nulla enĩ spiritualis secularisqꝫ di-
gnitas supsedit ab armis omĩsqꝫ etas nocere prompta etati non
parcebat: at discoꝛdia ductrice cuncti dimisi regnicole ꝓ incerto re
gis nomĩe pugnabant: hij regem sequebanꝫ wladislaum illi re-
ginam elizabeth: illiusqꝫ filium ꝓferre conabantur: ꝛ quibus in
hostẽ frui domestica nõ sufficiebat manꝰ hostẽ extraneo de popu

lo ꝓducebant que postmodum res in regno flammas non modi-
cas succendit.

De conflictu Baronū circa monasteriū de zijk.

Unctisqz igit dominis seruisqz dictaꝝ ptium sequa-
cibus ꝑ sua parte se alternatim siniſtro oculo respici
entibus ⁊ scua mente ꝓsiderantibus viri in regno po
tētes Ladislaus de gara banus Johānes phijlpes
de korog Andreas bothos de harapk Herricus filius wayuo-
de de thamasij omne robur ipsoꝝ in arma cōcitantes iniurias re-
gine filijqz illius ꝓpulsaturi secus monasteriū de czijkadoꝝ quez
locum vulgus zek appellare solet castrametati sunt: cōtra quos
p̄fati domin⁹ Johannes de hwnijad wayuoda ⁊ Nicolaus de
wijlak tunc banus machouien. compositis agmibus velisqz ex
tensis venientes in magna vtute bellandi illoꝝ irruerunt super ca
stra. Qua ꝓpter ingēs clamoꝝ exuberat hoste in vtroqz: nec mi
nus timpana tubeqz resonant ptibus ex ambabus: sz cuz regis
wladislai pars animo pugnat feruentioꝝ mox castra ptis alteri⁹
pturbata sunt dissolutaqz per deuia ferebantur ac cuncti corūdez
p̄sidio castroꝝ nudati sparsim fugiebant densarūqz se siluarū
latebris cōmendabant psequebantur eosdem wayuode ac bani
milites ⁊ non minus acsi hostez reperissent vltra marittimū gra-
ui illos clade afficiebant: vbi ⁊ andreas bothos homo scuci us
seuera morte iterrijt: herricus quoqz filius wayuode capt⁹ est:
ladislaus aūt de gara banus ⁊ iohannes phijlpes de korog q̄z-
uis alijs grauioꝝ corpore fuerint in hoste tamen fuga vincendo
ceteris non fuere grauiores: lapsi enim ꝑ fugam nunq̄z amplius
campestrali certamīe hostibus se suis offerre p̄sumpserunt. Do
minus ergo Johannes de hwnijad wayuoda ⁊ Nicolaus de
wijlak banus direptis hostibus castris suis simul cuz agmibus
locupletati: deinde āmoto exercitu castra sijmōthornija ⁊ sokloſ
aggressi obsidione grauare tentarunt que cuz expugnare nequi-
issent discedētes ab illis ꝑ regnum ferebantur: ⁊ quosqz regni-
colas regis wladislai iugo obedire cogebant.

De insultibus ex castro Strigonien. factis ⁊ de obsidione castri eiusdem.

Eadem tempestate vir dignus viri nomine formaq3 ⁊ corporis dispositione inter ceteros regni hungarie primores non vltimus Thomas de zeech frat̄ domini dionisij strigonien. archiepiscopi castrum Comaron ꝓseruabat: homo iste regine obsequis pre ceteris magis deditus ex castro strigonien. in forti manu sepius ꝓgrediens in vicis regnicolarum a regina ⁊ illius filio desidentium in ferro et igne vastitates non modicas edebat: venienq3 opidum terrarum hungarico ideomate felhewijz vocatū Budensi ciuitati annexum regis in conspectu succendit: altaq3 in flammas ⁊ obscurum redegit in fumum. Rex vero wladislaus cum suam partem omni conamine ꝓse decertare animaduertit: baroneq3 regni sibi contrarios debellatos fore audiuit coadunatis armatorum copijs audax prosilijt in campum: primituq3 castrum strigonien. expugnare satagens illud circūquaq3 obsidione cinxit: ac in mōte sancti Thome munitione p̄parata obsidētes ⁊ obsessi sepius ludo martis concurrentes mutuisq3 se confodentes vulneribus animas simul ⁊ sanguinem fundebant. Quod cum dñs dionisius archiepūs vidit: homo cui erat in nate compassiōis naturaq3 ⁊ moribus ac vita nobilis: mox in suspiria ⁊ lachrymas dissolutus dei iuditio se puniendum arbitratus est nisi tante cladis cōpesceret fluctus. Qua ꝓpter mox ad regez inter locutores misit laborauitq3 ꝓ pace ⁊ treuga quaz ⁊ obtinuit. Rex igitur wladislaus ām̄oto exercitu venit in comitatum Zaladien. duaq3 ibi expugnauit munitiones quas tunc Theutonorum ꝓterua detinebat manus quaꝝ altera paka altera kijgijos vocitabant̄. Quibus expugnatis felix redijt ad budam.

De his que per nationes extraneas in regno acta fuere.

Ontulerat regina elizabeth alb̄ti regis post mortē castrū zolien. ⁊ ceteras illi ānexas mūitiones cuidam Johanni Jzkra denoīato de brādis bomi bohemo ⁊ arma flectere

docto rapineq3 auido: ⁊ illū cunctis mōtanis ciuitatibusq3 Caſ-
ſouie ſcilicet ⁊ ceteris nundum a regine ⁊ filij eius fidelitate diſ-
crepantibus i tutorez3 p̄fecerat. Iſte iohannes izkra cum baro-
nes in ſeipſos alternatim ſeuire vidit mox p̄dabundus omnē ter
ram Matthie ⁊ ꝓuincias comitatus ve caſſouieñ. ciuitati vici-
nas ⁊ pene totam ptem regni hungarie ſupiorem p̄dabūdus in-
uaſit: nocebat quibus poterat cunctis: his quoq3 maxime quos
ad reginam ⁊ eius filium ſiniſtro ſciebat eſſe corde. Cōducto igit̄
extranco milite multo in forti manu palam gradiens agrū luſtra
bat hungaricū: caſtrametabantq3 ac omia ſibi occurrentia grau
rerum direptione incendioq3 vaſtabat. Hinc ⁊ pangratius lijp-
thonieñ. comitatus incola homo pluſq3 extrancus hoſtis atrox
ac petrus komorowzkij necnon akzamijth: thalafwz: rijbald:
kerzkij: wzrijk ⁊ zlowachko: alijq3 nōnulli bohemi poloni et
ſclaui quos p̄da delectabat agregario milite muniti oēm vim ip
ſox regni in p̄datiōem ꝓuerterunt: paratiſq3 multis munitiōib9
⁊ caſtris ligneis cūcte ipſis vicine regiōis pti terrori erāt. Qua-
ꝓpter res inteſtinis que nequiebāt ꝓſūmi guerris: has pegrina
man9 multa cū rapacitate diripiebat popularis ꝓditio graui pri-
mebaf̄ cenſu nec eidez crebra homagiox ſolutio pacē redimebat
ſz ſola capitū ꝓ tutela deſerti antra cetaq3 nemox latibula ihabi
tare cogebaf̄. Ardebāt ciuitates ⁊ ville vicibus iteratis ſuccēſe
altumq3 eructantes fumum vicinum aerem confundebant: ſeui
cunctaz3 p̄ hūgariā ſerre etatis anni voluebanf̄: ac ſterilcs agros
dominorum ſeruorum ve cruentabat cedes. Innocentes quot
pſone fuderūt cruorez3 aiam ve ſimul: quot deſtitute ſuis fucre re
bus: quot mulieres ſuis fuerunt viduate maritis: quot puelle
vginali florentes decore ſuis inuite cadentibus fuerūt ſpoliate li
bijs: tempib9 in p̄dictis cum ſolum pſonas rebus nudatas omi
bus futura ad tpa tanto in diſcrimīe vnicuiq3 preſeruare ſufficie-
bat. Quid aūt comes Cilie vlricus regine auunculus diebus in
eiſdem in illi9 vindictam operatus ſit: ſenes regni ſclauonie me-
moratur vſq3 modo: ⁊ illa grauibus non ſine ſuſpirijs ipſorum
narrant filijs. Nec fuit regno intrinſecis laboranti guerris: vi-
cinus quippiam qui ſe illi hoſtem non exhibuiſſet. Hec fuerunt
illa diſturbia regni intra climata magnis fluctuantia procellis:

que plusq̃z octo ꝛ viginti per annos seuis morsibus pãoniã lacerarũt: neqz tãtos guerraꝝ turbines multi pluries conati cõprimere valuerũt: siqz eosdem modernus princeps noster inclitus rex Matthias circa millesimũ quadringẽsimũ sexagesimũ secundũ dñi annuz in forti brachio tanto a feruore cessare non coegisse dici posset: qõ in multa rabie bulirent eadez disturbia vsqz hunc diem.

De obsidione castri Nandoralbensem.

Multa ꝛ varia vna ꝛ eadem tempestate agunt̃ non tñ simul ꝛ semel queunt enarrari. Nam eisdẽ annis quibus p̃fatus quondaz domin⁹ rex albertus vita functus est. Cesar thurcoꝝ amrates omne seruie regnuz quod cõmuni vocabulo rasciam vocant suo dominio subdiderat ac castra ꝛ cunctas munitiones illius detinebat: hic cum audiuit omnem regnicolarum regni hungarie cetum se intestinis guerrarum rodere morsibus diuisam plebem in sui deffensionez arbitratus est valere nihil. Quapropter regnum hungarie inuadere et primitus castruz Nandoralbensez: obsidione tentare cogitauit. Cõmoto igitur omni sui principatus armoruz robore: cunctisqz bellicis apparatibus machinis ꝛ tormentis eductus veniẽs castrum p̃dictum expugnandi gratia aggressus est. Erat tunc castro in eodem capitaneus vir magnificus Johannes prioꝝ aurane cognomẽto Zowanus ragusiana de natiõc ortus frat̃ mathkonis regnorũ dalmatie croatie ꝛ totius sclauonie bani: vir strẽnuus ꝛ animo impauidus: hic cum vidit hostem aduentantez obuiam illi iuit ꝛ nec sine certamine in castrum reuersus est: sz cum hostilium copiarum ingens esset multitudo longa decertatione manus illi conserere impar erat. Rediens igitur in castrum que ad custodiam meniorum spectabant debite prouidebat. Cesar vero Thurcorum circumquaqz agminibus distributis ac excubijs vndiqz ordinatis castro eidem graui obsidione adherebat. Nihilominusqz machinis ꝛ ceteris tormentoꝝ generibus adaptatis: altas turrium munitiones ꝛ menia precipitem dissipabat p ruinam: humiliqz terre adequabat. Zowanus vero ꝛ qui cuz illo erant. Ex tanti hostis visione tanquam dura expugnatione

mime stupefacti: sz ea que ipsoꝝ cure erant agiliter exercebant: ⁊ diurnis cesar⁹ fatigis ꝑietes castri ꝓstratas nocturno labore muniebāt: sepiusqz de castro ad instar vespiū erūpentes magnū ī hoste tumultū faciebāt. Cū igit̄ casar ipse zowanū in castri eiusdem tutela fortit̄ sibi obstare aīaduertit: aliud gen⁹ insidiaꝝ ꝓ obtinēdo castro eodē excogitauit. Est enī quidā colliculus castro ab eodem v̄sus īimicas t̄ras ī medio miliari hūgarico vel citra distans res que ex alt̄a sui ꝑte gerūt̄ a ꝯspectu castri p̄dicti occultare habilis. Hui⁹ igit̄ colliculi sub vmbra cesar ipse fossam subterraneam castri eiusdez vsqz ad interiora penetrantē lōgā latāqz ꝑ quā agmīa post sese ꝓgredere possent egerere statuit: adhibit⁹ ē igit̄ labor ꝯtinuus ⁊ tot millia hoīuz t̄ram tuz ꝓprijs ī artubus tum v̄o cameloꝝ equoꝝ onagroꝝ ⁊ asinoꝝ officio egerēdo fossaz eādem in breui tempe ad ipsius castri muros nō longe distantē perduxerūt. Inter hec cesaris insidie vel diuino nutu illis qui de eiusdem castri ꝯseruatiōe potiorem curā hēbant indicate sunt: vel aūt vt quibusdā dicere placuit: qd̄ sagitta nescit̄ ꝑ quem emissa in castꝝ deuolasset cui carta quedaz circūuoluta reꝑta extitisset: que fossam in loco mēorato egeri castroqz ꝓpinquā esse māifestassz: vnde zowan⁹ primo vel vltimo modo de cesaris volūtate īstructus: aliā de ipsius castri corpe ꝓgrediētē fossam ꝯsimilit̄ subterraneā fosse cesaris obuiā celeri cū labore effici ac saletro bombardarūqz pulueribꝰ ac alijs rebus ardere flāmasqz repētinas ac fumū vehementē subito edere valētibꝰ impleri orificiaqz fosse eiusdem intrīseca artificiose fortiterqz recludi: ⁊ tantūmō ꝓ succēdendis rebꝰ ⁊ pulueribꝰ p̄notatis quoddaz foramē irreclusū dimitti hostēqz occultas parantē īsidias mira spectatōe īdesinēter plurimos ꝑ custodes subaudire fecit. Cūqz hostilis fossa intra menia castri ad fossaz ꝑ castrenses egestā deducta est ⁊ rumor effodētiuz illā ꝑ custodes extitit audit⁹ mox ignis adhibit⁹ oēs p̄dictas res cōpositas succēdit ⁊ vehemēti flāma fumoqz oē viuēs hoīes .s. ⁊ pecora que intra eandē fossam erāt subita morte necauit. Quaꝓpter cesar ipse cū nec hanc viā sibi in obtentiōe castri eiusdē iuuamīe esse vidit amissis vt fertur decem ⁊ septez sue gentis millibus ⁊ septē mēsibꝰ obsidione in eadē exactis ꝯfusus repatriauit.

De bello p dñm Johannem wayuodam circa castrum nandoralbense cõmisso

Im post hec corũdez tẽpoꝛ sub decursu. Dñs iohannes de hwnijad wayuodatus trãssiluani ⁊ banatꝰ sewerien̄. honoꝛe clareſceret ⁊ ĩ comitẽ themesicn̄. creatꝰ: exigenteqz rerũ neceſſitate caſtro nandoralbeñ. ĩ p̄dicto capitaneꝰ factꝰ extitiſſet ac ptes regni hũgarie iferioꝛes vſqz ad flumẽ thitie totaqz ſclauonia ac cũctus ager ĩter ſaue ⁊ draue flumia mediꝰ dira thurcoꝝ rabie vaſtarent̄ ciuitates ⁊ ville ac opida vehemẽtes p flãmas cõburrerent̄ res diriperent̄ hoĩes ſine diſcretiõe ſexus ⁊ etatis aut ĩterficerent̄ aut ꝑpetue ſeruitutis iugo mãcipandi abducerent̄: oĩbus regnicolis ĩtrinſecis fluctuãtibꝰ odijs ac ptibus regni p̄ſcriptis mãifeſto diſcrimĩe relictis: ſolus ipſe dñs iohannes wayuoda tantã chriſtiane religiõis ꝑſecutiõem amaro coꝛde tulit. Qua ꝑpter pꝰ multos cuz ipſis thurcis: in quibꝰ ſp victoꝛ euaſit: parciales cõgreſſus. Dũ coꝛũdez diez ſub volumĩe wayuoda quidã thurcoꝝ Jzak noĩe qui caſtz zenderew ceſaſqz raſciani regni arces ⁊ pene oẽm raſciã ſiue ſeruiã ex dono p̄ſati ceſaris thurcoꝝ tenebat ſuoꝝ magna vi ſubditoꝛũ collecta: caſtro nandoralbeñ. circũiacentes vicos diripere exurereqz ac noui capitanei animũ tẽtare aggreſſus ẽ. Ipſe dñs iohãnes wayuoda hoſtilẽ ſciẽs conatũ ea que ad tantũ hoſpitẽ tractandũ ꝑtinebant cõponere nõ neglexit. Congregato enĩ ꝑoptimo armatoꝝ p̄ſidio ac ex illo aciebus oꝛdinatis hoſtis ſe hoſti in campo obtulit. Fit igit̄ magno cũ impetu ꝓgreſſus vtriuſqz hoſtis ⁊ multi in beli p̄rimicijs ſternunt̄ ab equis clamoꝛ exoꝛit̄ ingẽs moꝛibunduz inſtat certamẽ ĩnumeri ꝑte ex vtraqz cadũt interfecti. Jzak ergo wayuoda hũgaros aut vincere aut moꝛi poptaſſe videns: moꝛterga vertit ⁊ in veloci curſu ſui equi vſus caſtz zenderew ſimul cũ ſuis qui ſuperant fugã inijt vehemẽtez. Vnde dñs iohãnes wayuoda ⁊ oĩs ſuoꝝ milituz cetus ſecuti ſũt illos in oꝛe gladij. Quodũ ipſius caſtri zenderew menia ĩtuiti ſũt multos ex ipſis in cadauera redigentes. Tandẽ cũ victoꝛia ⁊ captarũ magna cuz opulentia rerũ in caſtz nandoralbeñ. redierunt.

De bello ⁊ ꝓflictu domini Johannis de hwnijad wayuode in ꝑtibus tranſſiluanis cõmiſſo.

Ost hāc ipsi dño wayuode diuinit⁹ datā victoriā nō multo diex intuallo ꝓteriēte: alter thurcox exercitus gloria victoriax añ hec tuz de hūgaria tuz aliax sibi vicinax nationū de regnis reportax tumid⁹ magna ꝑsumēs magnoqz sue generatiōis populo ac armox munimīe nō modico sufful⁹ Duce quodā wayuoda mezethbeg vocato hoie austero resqz bellicas dirigere docto ꝑ traz trāsalpinā clamdestina q̄dam eruptiōe alpib⁹ trāsitis regni hūgarie trāssiluanas irruit in tras. Ens crudelis ⁊ cūcta offēdere solita queqz sibi occurrebāt pietate absqz aliq̄ ignis ⁊ ferri vim adhibendo oia vastabat: etasqz aut ꝓditio cuipiā aliquā nō mīstrabat redēptiōem: hāc funestā eiusdē ex ercitus thurcox añ eruptiōez paucis dieb⁹ dñs Johānes wayuoda ī ipsas transsiluanas ptes venerat: aditaqz ciuitate albeñ. vulgari vocabło gijwlafeijerwar vocata. Quid ō hoste faceret cogitabūd⁹ ꝑmeditabať: subitū enī tāti ūmici ꝓpť aduētū copias adunare ⁊ illi occurrere sibi oīno negabať: q̄ ꝓpter maxia ꝑmebať anxietate ita vt ora illi⁹ ex nimiax cogitationū ipullu marcescerēt ⁊ labia scinderēť. Cū āt ipsi thurci multis iaz dicti trāssilua ni agri ptib⁹ ꝑcursitatis igentē ꝓdaz hoīuz rerūqz ac peccox trahētes dicte ciuitati albēsi ꝓpinquū ad cāpū venerūt sic vt icēdia fumū eructātia illos nō remote esse testarēť. Dñs wayuoda Johānes alios sustinere valēs se sustinere nequit: quin tot⁹ excāde scēs ī vindictā tanto hosti obuiādū esse statuit: militūqz min⁹ cōgrua ī comitiua ꝓflictur⁹ ꝓsilijt ī cāpū. Erat eisdez ī dieb⁹ epūs ciuitatis eiusdē hō decētis reuerētie in rebus tñ rite agēdis vehemēs: ⁊ hic ipsū dñm wayuodā comitat⁹ est: ꝓgrediētes igiť cuz incauti ad campū ville sci emerici puenerūt: subito cūcte circumadiacentes valles ingentia hostiū agmina in abscondito latentia tantūmodo aduentū ipsius domini wayuode expectantia effudērūt. Quid vltra ipse domin⁹ wayuoda cāpū deserere imparēqz sibi hostē declinare coact⁹ est: fugiebāt qui poterāt cūcti: qui autē in fuga deficiebāt ꝑ hostem aut capiebanť aut interficiebanť vbi ⁊ ꝑtactus albensis epūs in celeri cursu sui gradarij dū fugiēs suo gradario trāsdecursuz cuiusdā riuuli saltāte in trā decidisqz decollatus ē: extulit hec res cor mezethbeg wayuode ipsūqz maiora agredere aīauit. Qua ꝓpť oī sine timore trāssiluanas ferebať ꝑ

ptes: gaudebat de ꝑda maxie de illa quã sibi sors pugne obtule
rat: hãc quidẽ intactaz suo deferre cesari cogitabat: ergo ⁊ vecto-
res ⁊ custodes curruũ idem ſuabãt: int hec dñs wayuoda iohã-
nes oẽm ipsaꝝ ptiũ militẽ quẽ taz repẽtis tpis i spatio conducere
potuit i magna celeritate ꝓgregauit: vlciſciqz ardens mox egreſ
ſus hoſtẽ ſequebat. Cũ ãt hec mezethbeg wayuode nũciata sũt:
fert dixiſſe veiat iquit ⁊ nob pluſqz pridez lucrifaciat: ſtabat ad
tũc cũ hec dicta sũt: ſpeculator dñi iohãnis wayuode thurcorum
dicto mezethbeg wayuode aſtãtiũ i medio ac oĩa que ꝑ ipſos de
cõmittẽdo bello collata sũt audiebat. Feſtinãter igit ad dñz iohã
nẽ wayuodã rediẽs ſecrete dixit illi. Tu ⁊ omia tuoꝝ armoꝝ iſi-
gnia quib9 ꝓprie ꝑſone vteris ꝑ defenſiõe: equiqz tui colo: me-
zethbeg wayuode ꝓdita ⁊ me pñte robuſtiſſimi milites i armis
ceſis pſtãtiores deleti sũt: cõmiſſũqz ẽ illis vt q̃z primũ te circũ-
uẽiãt ⁊ q̃z maxie tuã feſtinẽt ad intemptõez. Hẽbat dñs wayuo-
da iohãnes int alios militẽ vnũ ſimonẽ noie ex generatõe nobi-
liũ de kamonija ortũ a ſe i forma corꝑis nõ multũ differentẽ: mi-
litariſqz animi ỽtute ſuos int ſocios nõ min9 valẽtẽ. Cũ hocigit
milite ipſe dñs wayuoda arma ⁊ equũ cõmutauit ac ad eiuſdẽ de
fenſionẽ milites nõnullos viriũ fortitudie bellãdiqz deſiderio ꝑ
ſpicuos ỽputauit: ⁊ tãdẽ oĩb9 que belli exigebat neceſſitas miſta
diſcretiõe ordiatis hoſtẽ prioria victori tumidũ i quodã vico pti-
um ꝑdictaꝝ ſuas ad bellũ cõponẽtẽ acies i magna auiditate bel-
lãdi agreſſus ẽ ⁊ tanq̃z turbo quidã vehemẽs irruit ſup illũ: con
greſſu quoqz i prio oĩa illoꝝ agmia ꝓturbauit ac varias i forti ſu
oruz brachio diſtinxit in ptes. Ferebat hoſtis vterqz ꝑ colles et
valles ⁊ ſemꝑ tãto in certamie gladius hũgaricus thurcoꝝ fra-
mee ſupferebat: ſz quid ꝓfuit ꝑ dñm wayuodã ſimoni de kamo-
nija deſignata cuſtodia: qui mox i primicijs belli ꝓdẽtib9 illũ do
mi ſui armoꝝ iſignijs loco eiuſdẽ dñi ſui ipſa cuſtodia ⁊ fidelibuſ
armis ſuis nõ obſtãtib9 thurcis wayuode eoꝝ ꝓcepta etiã cũ in
teritu ꝑſonaꝝ fideliter exequeñ. intfectus ẽ: ea ꝓpter ꝓuenit exer
cituũ ducib9 vt ſuã ꝓte ab aduerſa abſcondãt agnitiõem. Haz ſe
pius contingit vt cadente duce ducti omnes cadant: Feruẽte igit
atrociſſimo bello ⁊ thurcis magis in ſui defenſionem q̃z in vin-
cendũ hoſtem laborãtibus oẽs captiui quos ad villã ſci emerici

deleti

priori victi

illis obtenta victoria dederat: eliberati ⁊ mori potius q̄z illoruz captiuitate torqueri ꝑati magna vi in sui deffensionē laborabant hostes crudeliter ꝑimētes. Dū igit̄ wayuoda mezethbeo tantā sue ꝑtis ꝯspexit cedē cūctis sue ꝑtis agmibus fuga laborātibus: ⁊ ipse fugā inijt: nec tñ hec fuga salutē sibi p̄stitit. Nam fugiens dū euadere conat̄ int̄ alios fugiētes quos ipsi hūgari insequētes ꝑimebant: ipse ⁊ filius su⁹ int̄fecti sūt: captamq̄z p̄dam cum proprij capitis dāno īnūerabiliq̄z sue gētis strage refudit. Domin⁹ ergo Johannes wayuoda oībus captiuis eliberatis p̄daq̄z ab hoste erepta hostē magnā ꝯuertens in p̄dam: paucis admoduz thurcis fuge p̄sidio saluatis felix ⁊ victor alpiuz vsq̄z ad iuga illos ꝑsecutus est: ac errabundū captiuādo hostē plurib⁹ diebus campū tenuit cadauerib⁹ refectū. Cui⁹ victorie ingētis glorie fama hanc regno attulit vtilitatē vt trāsalpinaꝝ ꝑtiuz ⁊ moldauie wayuode p̄teritꝰ qui tēporib⁹ a regno regibusq̄z hūgarie discissi sacre corone rebellātes cesari thurcoꝝ p̄dicto oēm vim ipsoꝝ dedicauerāt dñi iohānis wayuode aut ꝯsilio īducti aut metu ꝯcussi ipsoꝝ simul cū dominijs ī pristinā redierūt fidelitatē obsequia cōsueta regi wladislao exhibere iurando ꝓmittentes.

De bello dñi Johannis wayuode ad locum qui waskapu dicitur cōmisso sequitur.

Reter hec tam gl̄iosa ꝑ ipsuz dñm Johānē wayuodaz cōmissa certamīa vbicūq̄z thurcoꝝ queuis turma ꝑticularis ꝯsuetā regni ī depredatōem quouis occulto tramite se īgerebat vbiq̄z sors illos sinistra comitabat̄. Nā sꝑ milites ipsi⁹ dñi iohānis wayuode regni ad custodiā deputati illos ꝓfligabant: oēs ergo illoꝝ semite ad īuadendū hūgarie agrū ab eisdem adempte erāt: nec illis regni eiusdē ītra oras micāte solis iubare frameas eoꝝ fulgurare fas erat: Cū igit̄ cesar thurcoꝝ amrates totiēs ī suis actā stragē tantāq̄z sue gētis mortalitatē ac terras moldauie ⁊ trāsalpinā illorūq̄z dños a se discessisse cogitabūdus ītra se sepi⁹ reuoluit aīo ad modū ꝑturbatus statuit grauē de his qui illū offenderāt exigere vltionē. Qua ꝓpt̄ octoginta sue gentis millia ex delecto sui principat⁹ milite v̄tute bellandi ꝑoptimo coadunauit ac bassam hoīem ī gerendaꝝ sui regni reruz a se secundū illis ī ducē p̄fecit: p̄cepitq̄z illi vt q̄z primū trāsalpinas

terras inuaderet ⁊ illas ꝑpterea qꝺ̄ wayuoda eorundem ab ipso
defecerat q̄z primū depopularet. Tandem inde ī regni hūgarie
trāssiluanas ꝓtes copias traduceret: in eisdēq̄z de iniurijs ꝓ dñm
iohannē wayuodā sibi illatis penas in igne ⁊ gladio durissimas
q̄s posset exigeret ⁊ q̄z amarissime vlcisceret. Hec cesaris intētio
nō solū plebee ꝯditiōis illaꝫ ꝓtiū populū tremulare fecit: veruꝫ
etiā militaris officij hoīes durissimis cogitatōibus īuoluit: inter
hec bassa omī sibi cōmissa cū gente secus castꝫ kijsnijkapol danu
biū nautaꝫ officio traiciens ī magno suoꝫ agminū fremitu cūctū
trāsalpinū agrū ꝓuagatus est: ac oē qꝺ̄ ipsuꝫ ꝓ fuge remediuꝫ de-
clinare nequiuit aut ī ꝓdam aut ī cadauer redegit: post hec alpes
trāscendere iiunctāq̄z sibi ꝓ suū cesarē seruitutē exequi aggressus
est. Dñs ỽo iohānes wayuoda q̄z sue defensioni cōmisse plebis
depopulatōem videre mori potiꝰ paratus ꝑcedētibus aīatꝰ vi-
ctorijs armoꝫ ꝑsidijs ⁊ militari manu adunatis īuadere potius
hostē q̄z īuadi ab illo ꝓptās viribꝰ ⁊ numero impar illaꝫ ꝓtiuꝫ
vsqꝫ ad extremū ꝓsecutꝰ ē illū. Cū aūt ad locū qui waskapu dici
tur extitit ventū arduū magnūq̄z ⁊ cūctis seculis mēorabile ī mul
to clāgore hincinde resonantiū tubaꝫ cū illo bellū cōmisit vndi-
q̄z fit ꝯcursus hostiū decertat virilit ꝓte ab vtraq̄z bassa ī sue gen
tis fidēs multitudie tergauertere nō cogitabat. Dñs ỽo iohan-
nes wayuoda mori aut vincere intentꝰ oīno fuge īmemor erat.
Feruet igit bellū ex vtraq̄z ꝓte asperrimū cedes fit maxia mlti ca-
dūt hoste ex vtroq̄z: ſz multoplures ex thurcis: q̄ ꝑpter bassa et
thurci cāpū deserere ⁊ subite se cōmittere fuge sūt coacti: insequē-
bant illos hūgari ⁊ cūctos quos ꝓuenire ꝓtant moribūda in ca
dauera redigebāt ita vt cūctꝰ tāti certamis cāpus tāta ex cede hu-
mão equoꝫ ve cruore cōsperſus ac crebris cadaueribꝰ refertꝰ po
stea īcalescēte solis feruore olentē exalans tabem auras īficiebat
pegrinas ⁊ hūanū illac aditū fieri negabat. Dñs siquidē iohan-
nes fusis tot hostiū milibꝰ multisq̄z illoꝫ maioribus captiuatis
amplo thesauro ⁊ oī ꝑcioso exercitꝰ eoꝫ suppellectili ī ꝓdaz cō-
uersis vir magnificꝰ digno laudū ꝑconio oē ꝓ euū recollēdꝰ bel
lo fortit suscepto prudēter admīstrato felicissimeq̄z gesto ⁊ ꝯfecto
mēorabilē victoriā reportauit seq̄z ex hinc nō solū regnicolis ve
rūetiā natiōibꝰ exīneis sincere dilectōis affectu exhibuit toto cor
de amandū.

r

De obitu regine elizabeth.

Ec dicti dñi wladislai regis sub regimie tam felici tãqz ꝓ spo euentu infra duoꝝ vel citra ãnoꝝ decursuz acta fuere int hec aũt ptibꝰ regni i supioꝛibꝰ nõ minꝰ intrĩsecus rancoꝛ grassabat nec eaꝝ ptiũ dños regni ꝓtectio tantũ mutua q̃ntũ offensa delectabat. Qua ꝓpt ꝛ curia romana tãtoꝝ pulsata fremitibus maloꝝ virũ reuerẽdũ dñm Julianũ cardinalẽ ad cõponẽdos dictaꝝ strepitꝰ guerraꝝ sũmi põtificis miserat de latere. Hic duz ꝓ pace laboꝛat regis wladislai ꝛ regine elizabeth coꝛdibꝰ nõ paruz ad ꝯcoꝛdiã ĩclinatis pace ipsa nõ dũ composita regina diez obijt: moꝛs cuiꝰ plures ex baronibꝰ illaz sequentibus regis wladislai restituit in sinũ.

De exacta a thurcis ĩiuriaꝝ tallione ꝓ dñm wayuodaz iohãnẽ ꝛ de bellis eiusdẽ felicibꝰ sex vicibꝰ gestis.

Is rebus occurrentibꝰ regimẽ ipsiꝰ regis wladislai i dies coꝛboꝛabaꝫ ꝛ ĩ augmentũ trãsiebat. Cũ igiꝫ rex ipse regaliũ atrioꝝ altꝭ sub tectis castro in budeñ. quietꝰ reſideret. Dñs iohãnes wayuoda illũ ad inferendũ thurcis belliũ ad ꝓpulsandasqz ꝓ ipsos crebris vicibꝰ hungarie illatas ĩiurias aĩauit ꝛ indixit: q̃re ipse rex wladislaꝰ tertio sui regni ãno grandi ꝛ sũptuoso egregioꝝ militũ conflato exercitu vna cuz ipso dño iohanne wayuoda pluribusqz sui regni pꝛincipibus: ꝛ geoꝛgio regni rascie dezspoto siue rege: his enĩ ad tunc sui pꝛincipatus de dominio eiectus erat: danubiũ trãsiẽs puenit ĩ rasciã ibiqz regi wladislao statiua figere castra ac terras thurcoꝝ dominio subiectas ad ĩteꝛioꝛes sũmuz sui exercitꝰ capitaneũ dñm iohãnẽ de hwnijad wayuodã mittere placuit. Distincta igiꝫ exercitꝰ sui oĩ expeditõe binas ĩ ptes: ꝛ ptẽ illã que armoꝝ gestamĩe militariqz vtute põstabat: ipsi dño wayuode assignauit: ducebat põter hec ipse dñs wayuoda plurima suoꝝ militũ agmĩa: quoꝝ bello docta manꝰ victricibꝰ armis iã pluries hostẽ vterat ĩ fugã. His itaqz dñs wayuoda comitatꝰ regno rasciano siue seruie ptrãsito cũctũ bulgarie regnũ qõ ãnis ab antiquis vis thurcoꝝ detinet vsqz ad ꝓfinia romanie pagrauit: oẽsqz viuens qõ sibi ꝛ suis occurrebat ab hoie vsqz ad pecꝰ aut capiebaꝫ aut interficiebaꝫ: ciuitates castra ꝛ domicilia thurcoꝝ quelibet expugnabãꝫ ꝛ ꝑcipitẽ ꝓ ruinã euertebãꝫ: flagrãtisqz ignis impetu con-

sūmebant̄ int̄ que ⁊ ciuitas illa famosissima termaꝝ sophia deno
mīata populo ⁊ diuicijs referta capta ⁊ direpta ē: ignitasq3 extitit
redacta ī fauillas: tot ergo ciuitatū ⁊ opidoꝝ incēdia altū eructan
tia fumū oī romāie ⁊ cūctꝰ thurcoꝝ cesaris dñijs que marinis nō
ꝯfidebāt ī aq̄s t̄rori erāt. Occurrebāt int̄ hec dño wayuode mul
ta hostiū millia ꝑ cesarez thurcoꝝ illiꝰ in ꝯt̄riū destinata q̄ ꝓpter
quiq3 vicibꝰ cū hoste sꝑ maiori in nūero sibi occurrenti: ipse dñs
wayuoda atrocissima gessit bella ⁊ sꝑ victor euadēs: dū iā sūma
triūphi tū gl̄a redeūdo rursus rascianū attigissz agꝝ ⁊ ī illo castra
metatꝰ essz: nūciatū est illi īnūerabilē thurcoꝝ sup ipsū vēire mul
titudīem. Cesar enī amrates p̄dictꝰ tāta sui dñij depopulatōe ad
modū exacerbatꝰ: oē qd̄ erga curiā suā ī armis optimū erat totā-
q3 regni sui militie speciē magno belli cū appatu exigēde vltiōis
gr̄a ꝯuēire mādarat: ⁊ hāc sui exercitꝰ expeditōez basse natuliēsi
affini suo cōmiſat dirigēdā: hic dñm iohānez wayuodā eadē via
q̄ ipse bulgaricꝰ de oris exierat sequebat̄ ⁊ cū aliquos de hūgaris
aut vulneribꝰ ꝯfossos aut īfirmitate grauatos ipsiꝰ dñi wayuo-
de hesternoꝝ ī loco castroꝝ relictos īueniebat: iubebat illos suū
ad cesarez victos deferre: exprobās nihilominꝰ illi videat īquiēs
q̄z miſabiles suū int̄ regnū ipsū t̄ritāt ꝑsone: ad hec ipse cesar si-
bi ita fert̄ respōdisse: redeas felix vt apto: cū āt redierꝰ que sūt ille
ꝑsone q̄s ipse fugio solꝰ mihi certiꝰ dices. Dū v̄o ī tātū deuētū ē
vt vt̄q3 hostꝰ nocturne deditꝰ quieti illucescēte aurora mutuas tī
panoꝝ audiret resonātias: ꝑtimuit ipse dñs iohānes wyuoda ne
hostꝰ declinās ab eo regia irrueret sup castra: malēs igit̄ īpetꝰ il
liꝰ ī se expiri tātis belli ex laboribꝰ fesso milite vltro se illi obuiaz
d̄dit. Cū āt ī gētē pagāoꝝ mlt̄itudīez ex aduerso sibi opponi vidit
pauore quodā ꝯcussus ē: oēsq3 exercitꝰ sui milites tīore nō modi
co trepidabāt: nō ergo ipse dñs wayuoda t̄gauertit sz tīore ꝑcus
sas sui militis acies seriatī hosti exhibēs aīabat illos dicēs. Cō-
stātes estote ⁊ priꝰ vitā q̄z ꝯsuetū ꝑdamꝰ nomē victorie: quid tre
pidatꝰ hostē multitudīe tūescentez: nōne iā sepiꝰ aīuz illiꝰ tētastꝰ
⁊ qui totiēs fugit deo nob̄ ꝓpitio ⁊ nūc fugari pōt: si aūt cuipiā ex
vob̄ mors crudescit nō curet: nā si mecū aut cū socijs prāsus ē cū
xp̄ō cenabit: ⁊ his dictꝰ maiꝰ agmē qd̄ sue deputauerat ductōi mo
uēs irruit sup hostē: quo viso cet̄a agmīa ducē eoꝝ imitata sūt q̄-

re bellū ꝑ vtrāqꝫ ꝑtez ī mlto vincēdi desiderio cōmittit: nō tñ eq̄ sorte pugnatū ē: nā ipse bassa ⁊ oīs sibi ꝯmissa thurcoꝝ mltitudo mox ī prīo īpetu ꝯgressus t̄gauerterūt ⁊ p̄cipiti se cōmiscr̄t fuge. Hūgari v̄o hoc viso mlta cū seueritate ꝑsequebāt̄ illos ⁊ quez celer equi sui cursus ab instāti nō eripiebat morte: cruentū ꝑ examē vita excedebat: plima igit̄ ibidez millia pagāoꝝ cecidere nā hungaris captiuare illos fastidio erat: q̄ ꝓpt̄ oēs quos fugiētes ꝑuenire pot̄ant mltis ꝯfossos vulneribꝰ īterficiebāt: durauit hec ꝑsecutio a vesp̄tina hora īceps mediā vsqꝫ ad noctē. Bassa enī ipse certamē ea diei ī ꝑte ꝓpt̄ea cōmittere p̄elegerat vt si bello supare tur saltē nocturne obscuritatis ꝑ remediū ab hoste eripet̄: sꝫ hec adinuētio ꝓfuit sibi mīme: nā lunari sidere pleno noctē eandē suis radijs illustrāte bassa ipse captꝰ ac ī mlta tubaꝝ voce noctꝭ circa mediū ī castra hūgarica ad tētoriū dñi wayuode iohānis deductꝰ ē: sicqꝫ ipse dñs wayuoda sex bellis p̄cipuis vna ⁊ eadē via felici exitu gestꝭ quīti mēs̄. Pꝰ q̄ꝫ d̄ hūgaria exierāt reuolutōe trāsacta: exercitū īgenti hoīuꝫ reꝝ ve p̄da onustū regia ad castra incolumē reduxit īsignūqꝫ victorie mlta hostis vexilla siue banderia regi obtulit: hec pꝰ modū gl̄iosissime v̄gini marie regni hūgarie patrōe oblata ī eccl̄ia eiusdē ciuitate in budēsi ꝯstructa futura pro mēoria ꝓqꝫ eiusdē v̄gīs gl̄iose laude nr̄m vsqꝫ ad euū depēdētia tātis victorijꝭ ipsi dño wayuode celitꝰ datis fidē ꝑhibebāt ⁊ nisi mollē illoꝝ pannū puluis vetustas ve ꝯsūpsisset suspēsa dependerēt ibidez vsqꝫ ī hūc diez.

De treugis īter regē wladislaū ⁊ thurcoꝝ cesarē firmatis ⁊ de restitutōe regni rascie.

Ex his tot illustribꝰ triūphis totqꝫ p̄clarijs victorijs id accessit vt cesar ipse thurcoꝝ amrates tremefactus missis caduceatoribꝰ erga regē ⁊ dñm wayuodā ꝓ treugis īstanter laborauit. Rex igit̄ wladislaꝰ solēnez suoꝝ magnatū ꝯuētionē ī ciuitate zegedien. celebrari statuit ad quā vndiqꝫ mlto regni nobile ꝯfluēte venerūt ⁊ a cesare missi wayuode thurcoꝝ duo ad cōponēdas treugas p̄scriptas idonei: ꝯuentū ē ergo decē ānorū de īducijs ⁊ ex ꝑte regꝭ bassa natuliēs̄ dimittit̄. Cesar quoqꝫ thurcoꝝ castꝝ zenderew cet̄asqꝫ cūctas rasciani regni mūitiōes qd̄ et q̄s āte hec georgio dezpoto demerat eidez restituit ⁊ hec quidē inducie iuramētꝭ firmate extitere. Dñs enī iohānes wayuoda pro

rege ⁊ ꝓ se proqꝫ oī hūgarice plebis ꝑte: dicti v̄o thurcoꝝ way-
uode ꝓ cesare eoꝝ ac cūcta dñij eiusdē gente tā dictaꝝ decēnaliuꝫ
treugaꝝ q̄ꝫ aliaꝝ reꝝ tūc firmataꝝ ꝓ obſuatiōe realia deposuerīt
iuramēta que vtinā nūq̄ꝫ deposita fuissent. Nā postea treugꝰ eis-
dem ꝑ regeꝫ ⁊ dñm wayuodā īducēte p̄fato domīo Juliano car-
dinali ruptis velut quōdā pompeijo qui oīuꝫ hoīuꝫ victoriosissi
mus euascrat: postq̄ꝫ equos ī porticu tēpli hierosolimitāi stabu-
lauit gl̄ia victoria dēpta est: sic ⁊ bellice res ipsiꝰ regis wladislai
⁊ dñi wayuode ī ātea aliā cōmitate sūt ī sortē valuit tñ hoꝝ cōpo
sitio īduciaꝝ dezpoto: cū enī rasciani regni d̄ dñijo eiectꝰ fuissꝫ pe
nitꝰ. Hijs treugꝰ int̄ueniētibꝰ ī dñm qui priꝰ erat restitutꝰ est.

De bello dñi wladislai regis in ꝑtibꝰ romanie circa opidū warna ꝓpe ad littora maris cōmisso ⁊ de interitu eiusdē sequit̄.

Js igit̄ rebꝰ hac via ī hūc finē ꝑductꝰ: dominꝰ iulianꝰ cardinalis oī suo posse apud regē apudqꝫ dominū wayuodā īstabat vt rupto īduciaꝝ federe thurcoꝝ cesarē armis īuaderent. Dicebat enī ꝙ ꝓmissa fi des infidelibꝰ seruari deberet mīme: deoqꝫ īiuriosuꝫ aiebat ꝙ ip si nobilē illā eis diuinitꝰ datā eccl̄iastice religiōis ꝯtra hostes vi ctoriā ingrato tractarēt corde: ac dei volūtateꝫ que ī hostē exequi deberet hostis cōmutassent in volūtateꝫ: impulit ergo illos cre- bris ꝑsuasionibꝰ illicitū ad facinꝰ ⁊ viros quos mars ferrū ve to tiens vīcere nequiuit molli tantū lingua vicit. Multos enī chri stianoꝝ prīcipes eisdeꝫ armoꝝ ferre opē pollicebat̄: de bulgaria qꝫ ac de albania ⁊ de tratia necnō ⁊ d̄ illa famosissima īpiali vrbe cōstātinapolitana magna militū subsidia ipsis vēire dicebat: id- ipsūqꝫ ⁊ prīcipes ideꝫ ac dictoꝝ regnoꝝ īcole ꝓmittebāt: parue- rūt tandē tāta sollicitati fiducia: ac mox multo stipendario milite ꝯclamato bellicisqꝫ castris coaptatis ⁊ pluribꝰ regni magnatibꝰ comitati circa castꝝ orsowa danubio trāsnauato hostilē ī t̄rā se in gesserūt. Mouent̄ ergo castra dietim de loco ī locū ⁊ oīs hostilis ager qui occurrebat fumāti incēdio ⁊ reꝝ direptiōe vastabant̄ ca- stra ⁊ mūitiōes alia deditiōe subiugabant̄ alia potēti incursu fer- roqꝫ expugnabāt̄: q̄ ꝓpt̄ magis ac magis ītrorsū ꝓgredi visum fuit donec regnis bulgarie ⁊ romāie ꝑtrāsitꝰ marina venerīt ad lit tora romāiciqꝫ agri Opida warna ⁊ galata denoīata se spōte offe

rentia in deditõem recepe ⁊ iuxta eadez castrametati spectabãt ꝓ-
missa ipsis venire auxilia: sz ꝓchdolor sepi⁹ ꝯtigit dũ ꝓpriã do-
mi quis negligit militiã ꝑtib⁹ in ꝑegrinis male armat̃ aliena: ve
rũ paulo añ mlt̃is cõportatꝰ spolijs mlt̃is cedib⁹ illatꝰ ac magna
ꝑte dictoꝝ regnoꝝ ĩ ignẽ ⁊ ꝑdã redacta: dãnisqz plimis illatꝰ ho
stilez illesi potant declinare ꝯgressũ: ꝑterite tñ ipsos hoste ab eo
dez reportate aĩabãt victorie: idcirco temeritate q̃dã occupati q̃z-
uis ꝓmissis frustrati sint auxilijs ĩcepto ꝓpt̃ea a ꝓposito nõ viso
hoste reuerti in gl̃iaz esse iudicabãt: ⁊ ob hoc vltimũ estatꝰ mẽsez
⁊ q̃si oẽz autũnũ hostili in t̃ra ꝓtractar̃t. Tãdez mens̃ nouẽbris
die decĩa que .s. vigilie festi bt̃i martini ascripta ẽ. Cesar thurcoꝝ
amrates ĩnũerabilib⁹ pagãoꝝ cũ agmĩb⁹ instructꝰ acieb⁹ signis-
qz colatis pugnatur⁹ vẽit: ecõuerso v̇o rex ⁊ dñs iohãnes way-
uoda cet̃iqz hũgarie dñi illic qui aderãt educta oĩ eoꝝ vi de castrꝰ
acieb⁹ armoꝝ ꝑsidijs resplendẽtib⁹ suo ordine distributis ⁊ ordi
natis ⁊ vnicuiqz aciei duce deputato statuer̃t vt vnãquãqz aciem
sui curr⁹ eadez velocitate tꝑe ꝯgressus sequi deberent: hosti eniz
erant ĩpares: metuebãt ergo ne añ pugnãtes ꝑ hostẽ vltĩa acieꝝ
in ꝑte inuaderẽt̃. His igit̃ hac serie cõpositꝰ: de⁹ ab alto ibidem
ipsis future signũ ostẽdit calamitatꝰ: nã statĩ postq̃z signa siue ve
xilla auro micãtia eleuata ⁊ miciũ ventoꝝ tũc tẽpestiue susurrãtiũ
flatib⁹ extensa sũt: mox ventis eisdem ĩpetuosũ in turbinez ꝯcita
tis ⁊ ĩualescentib⁹: vexilla eadez diuersas scissa ⁊ dilaniata ĩ ꝑtes
altũ ꝑ aerez volabãt. Tãdez ĩ mlt̃aꝝ tubaꝝ ⁊ tĩpanoꝝ ꝑte ab vt̃-
qz resonantiũ sonitu thurcorũqz magno clamore exubãte vt̃qz
ꝯgredit̃ hostꝰ: frangũt̃ hĩcinde lancee ⁊ in eaꝝ fractiõe mlt̃i ster-
nũt̃ ab equis feruet bellũ asꝑrimũ: cedes fit maxĩa ꝑtib⁹ ex amba
bus mlt̃o tñ maior ex thurcis: nullũ quippe agmẽ illoꝝ hũgari-
ce militaris v̇tutis ĩpetũ sustinere potat: quĩ subitã ꝯuertebat̃ in
fugã: sz qꝛ thurcoꝝ lõge lateqz distenta agmĩa hũgarice gentꝰ ex
ercitũ ĩ nũero vlt̃ q̃z sextenario excedebãt: paꝝ igit̃ hũgaris fugi
tiuas illoꝝ acies ꝑsequi ꝓficiebat: nã redeũtib⁹ illis a ꝑsecutiõe
noua eis agmĩa occurrebãt ac in magno fremitu recenti illos bel
lo vexabãt. Cõsũpta est ergo moribũdo in certamĩe diei ꝑs ma-
xima: ⁊ camp⁹ vndiqz mlt̃is refert⁹ cadauerib⁹ vtriqz hosti t̃rori
erat. Qua ꝓpt̃ cũcto thurcoꝝ equitatu nutãte ⁊ fuga intẽto solis

castris ceſareis innũerabilib⁹ peditu⁹ agmib⁹ mũitis ſuo in loco
magno cũ tiore ſtantib⁹ vbi rex wladiſla⁹ hoſtilẽ equitatũ fuge-
re amratẽq⁹ ceſarẽ ⁊ caſtra illi⁹ ⁊ore ꝓcuti vidit: mox ſui capit⁹ ꝑ
cuſtodia deputatũ mouit agmẽ: dño wayuoda ⁊ cetis ꝑte ex alta
feroci bello iſiſtentib⁹ ceſaris caſtra ĩuadere ⁊ penit⁹ oppꝛimere
aggreſſus eſt. Cũ igit̃ denſa peditũ venit int̃ agmia multitudie il
lor ſimł cũcto ſuo cũ agmie obrut⁹ ꝑiterq⁹ ⁊ oppꝛeſſus ac ibidez
intempt⁹ eſt: ⁊ victis iã debellatiſq⁹ hoſtib⁹ neq⁹ ſibi quicq⁹ de
victoria ſpantib⁹ inſpatã ꝑbuit victoriã. Quare hũgari cãpo ſi
mul ⁊ caſtris eor hoſti relictis in fugã ꝙuerſi fuere: multis ex eis
qui in ꝓſecutõe hoſtiũ pri⁹ fugator occupati erãt de ceſor lapſu
ignorantib⁹: qui tandẽ ꝓſecutióe ab eadez regreſſi caſtris ipſorũ
ĩ ꝑtactis nocturne ſe quieti dedere. Cũ aũt ĩmediate die tã meſtaz
ſubſequẽs nox aduentãs tenebrar vmbra cũctũ opuit orbẽ: qui
nũdũ ꝑ fugaz ꝑte ex vtq⁹ cor reliquerãt caſtra in eiſdem ꝓxime
aduenientis die vſq⁹ ad lucez nocturnas duxerũt excubias. Audi
ebant inũerabiles ceſor nec mori nec viuere valentiũ: quib⁹ cũ-
ct⁹ circũadiacẽs cãp⁹ mortua int̃ cadauera refert⁹ erat: gemebũ-
das voces ⁊ vlulat⁹ attonitiq⁹ lucez diei vix expectabãt. Tandẽ
rubeſcẽtẽ p⁹ auroꝛã que noct⁹ tenebras ⁊ diei lucẽ mediat: dũ ſol
ille clariſſim⁹ cũcta mõtiũ ſupra cacumia eucct⁹ die reſtituit clari-
orez: thurci ð fuga hoſt⁹ dubij cõpoſitis agmĩbus quibuſdã ceſa
reis ð caſtris egreſſi caſtra hũgarica an ſint milite referta lẽt⁹ paſ-
ſib⁹ ꝓcedẽtes paulatiq⁹ ciſdez appꝛopinq̃ntes diligẽti ſcrutinio
tentarũt. Cũ aũt ĩ illis exiguã q̃ndã hoĩuz vocẽ i murmurare: nul
lũq⁹ ad arma moueri aut cauſa belli i cãpũ ꝓſilire aĩaduerterũt:
oĩs ceſaree expeditõis peditat⁹ irruit ſup illa ⁊ cadẽ q̃libet defen
ſiõe orbata euaſtigio ꝙterens euertit cũctis viuentib⁹ qui ĩ ciſdez
repti ſũt aut capt⁹ aut int̃fectis: vbi ⁊ ꝑſat⁹ dñs iulian⁹ cardinal̃
multiq⁹ alij religioſe vite viri maxie de ordie fratr cherienſiũ ca-
ſtra int̃ cadez vltia ſoluiſſe debita ferunt̃: ⁊ ꝑterea dñi iohannes
waradien. ac ſimon agrien. eccliar epi necnõ vir magnific⁹ ſte-
phan⁹ de bathor inde curie regie maieſtatis hõ militari vtute ꝓ-
ſpicu⁹ cui ⁊ vexilluz regiũ tanti diſcrimis i tremore ſua exigente
ſtrẽnuitate defferre ꝓfiſũ erat hui⁹ ꝓflict⁹ in fluctib⁹ pempti exti-
tere. Hũc igit̃ in modũ dñs rex wladiſlaus regũ optim⁹ hõ ꝙde

centis ꝓceritatis fusca facie: nigris crinibꝫ: in armis strēnuus in suos beniuolus: moꝝ honestate p̄clarissimis: mēteqꝫ ⁊ aīo compositus regni sui q̄rto. Dñi aūt millesimo q̄dringentesimo q̄dragesimo q̄rto anno: vite ꝑiter ⁊ regimini mestū finem dedit.

De captiuitate dñi Johannis wayuode.

Hāuis in huiꝰ discrimīe belli victorie gloria apud cesarem amratē remāserit multo tñ illā suoꝝ ablutā sanguine reportauit: plura enī vulnera sua gens ab hūgaris recepisse q̄ꝫ eadem illis īfixisse ⁊ ipse cesar mortalitatis sui popnli cedem maiorē ab eis ꝑcepisse relatione fidedigna ꝓhibeť huic rei sufficiēti testimōio est qđ fugiētes postmodū hūgaros sua ex gente ꝑsecutꝰ est nemo: hēbat enī illoꝝ quisqꝫ ꝓ sufficiēti ꝓpria lābere vulnera: Inter hec dñs wayuoda iohānes: dū redeūdo in ꝑtes ꝑuenit trāsalpinas hostē vbi nō timebat hostis obuiauit illi. Nā drakul ꝑtiū earūdē wayuoda de cuiꝰ ꝯductiōe sꝑabat violētas ī eū manꝰ inijecit: ⁊ nedū mestū ꝯsolareť hoīeꝫ veꝝ captiuitatis illū erūna affecit. Tandē cū ipse drakul dñm wayuodaꝫ in eūdeꝫ causaꝫ captiuitatꝭ nullā se hr̄e p̄meditatꝰ est: paucos post dies multis eū mūeribꝰ: vt ipse sꝑabat: placatum regni hūgarie transiluanas traducere fecit in ꝑtes.

De electiōe dñi iohānis wayuode in gubernatorē ⁊ de tallione ꝑ eundē a drakul wayuoda exacta.

Ost hanc tandē belli tempestatē postq̄ꝫ regis wladislai lugubrem interitū: ne quis in regno alteriꝰ in offensam moueret ꝑ domīos p̄latos ⁊ barones regni interdictū est: ⁊ nihilominꝰ vt adueniēte festo pēthecostes in campo rakos ꝯuentio fieret oīuꝫ regnicolaꝝ generalis cōmuni voto extitit statutū: voluebať millesimꝰ q̄dringētesimꝰ quadragesimus quītus domī annus ⁊ festum penchecostes predictū instabat: ipsaqꝫ ꝯuentione multorū aduentu nobiliū inundata ac latas dicti campi rakos ꝑ planicies vndiqꝫ diffusa omēs qui aderāt voto vnanimi de regni comoditate deqꝫ eo quē interī donec rex ladislaꝰ filiꝰ regꝭ alberti puellus sue etatis quītū agēs annū mentē ad ꝯsilia manūqꝫ ad arma extendere valeret eiusdeꝫ regni in ꝓtectorem eligerent multa cū discrectōe tractabāt. Pendebant totius cōmunitatis ante oculos exactarum ꝑ ipsū domi-

Iuniades gubernatorē 1445.

nũ Johanẽ wayuodam clara recordia rerũ: ⁊ ideo multis hanc
dignitatez in se descẽdere spantibus: hanc eandez solus ipse do-
minꝰ wayuoda tulit. Electus est igit omniũ regni ⁊ regis nego
tia tangẽtes rex in gubernatorẽ. Qua ꝓpter cũcta hungarici re-
gni plebs tali fulta ꝓtectore magnã mox dissoluta i exultatiõem
alta voce deo laudes reddebat: cãpanarũqz ⁊ tubaꝝ sonꝰ vicinũ
ꝓaerem ferebat: pactãqz tãte electiõis pꝰ gliam solis hijs qui se
huic honori dignos eẽ credebãt eodẽ frustrati corde tristi vultu
tamẽ simulata sub imagine leto incedentibꝰ quisqz regnicolaruz
gaudẽs ppria reuersus ẽ ad habitacula. Placuit tandez pꝰ hec
dominio gu drakul wayuoda trãsalpino sue captiuita-
tis exige ẽ ingrata ꝓ ipsũ sibi exhibita hospi-

talitas suo de corde discesserat. Mota igit armate gentis contra eundē copia nō modica ac alpib⁹ trāscensis illi⁹ se ingessit in dominiū vniuersoqz sui pricipat⁹ agro pdomito eūdez captiuauit t sumt cuz filio suo in ordie geniture maiori decollari. Quendā vo altez ptiū carūdez wayuodā puta filiū quódā dan wayuode lumīc priuari fec: tali igit a drakul wayuoda sue captiuitatis pena exacta: tra i eadē aliū pstituēs wayuodā ppos sui voti reuersus est in hungariam.

De repetiōe corone t de vindicta pterea exacta.

Inter hec dñi hūgarie ptriste ferebant qp sacz diadema quo reges hūgarie coróari solēt: puerulūqz regē qui iure nature ill'dñari debebat. Rex róano rū fredric⁹ detiebat: tiebāt eni puer aliena enutrit⁹ i tra a moribus t labio hūgaroz alt fieret Cōuentū est igit vt repeteret aut iret i vltóez: t dū rex róanoz petit⁹ nō flectit ingētib⁹ dānis pulsat. Mā dñs gubnator scdo sui officij āno plibus armatoz agminib⁹ cōpositus ocm corinthie t carncole agz t magnā ptez sturie crudeli cū seueritate puagat⁹ ē res in pdā boies in captiuitatē ciuitatesqz ac opida t villas ardentes in flāmas redigēdo. Cū tandez ipsū róanoz regem suoz regnoz depopulatōc moueri vidit mīme multaz rerū t captiuoz pgerie onustus felix redijt.

De bello dñi gubnatoris in cāpo rigomezew cōmisso.

Ost hec dñs iohānes de hwnijad gubnator oēs regni res vndecūqz emergēn. tāqz ipositū suo hūcri on⁹ poptia discretiōc gubnabat regnūqz hostili tuebat abincursu: nec ānis in eisdez thurcis hūgarici agri i offensā ipsoz extēdere frameā facultas occurrebat: tādē ārto sui gubnamis āno ipse dñs gubnator i vtute bellādi sp magna tētare psumēs thurcoz cesarē noua armoz expeditōc agredere cogitauit: pflauit igitur magnā militū manū t oē qd i hūgaria i armis potēs erat vnā redegz i expeditōez ac castr⁹ bellic⁹ machiaz pixidū ac alioz tormētoz hostē feriētiū igenijs mūit⁹ t refertis primū autūni circa mēsē supra castz zewerini danubiū trāsijt t regnū rascie coqz dominus illi⁹ expeditōez ad eandē vocat⁹ nō accesserat: seuero icursu ptrāsiēs hostiles se gessit i tras illasqz i igne t ferro domitabat: nō tñ vt pdā actur⁹ sz vt regnū occupatur⁹ domitabat dñz gubnatorez viri i regno potētes [illegible] sessiōe

p̄clari: dñi emeric⁹ de pelsewczt wayuoda trāssiluan⁹: ladisla⁹
frat̄ eiusdez: emeric⁹ fili⁹ wayuode de marczali ianitoꝝ regaliuz
magr̄ raywold⁹ de rozgō: thōas de zeech: frāko de thalowcz re
gnoꝝ dalmatie ⁊ croatie ban⁹: iohānes zekel dñi gub̄natoris cō
sanguine⁹: bñdict⁹ de losoncz: stephan⁹ fili⁹ bani d̄ alsolindwa
⁊ alij q̄zpl̄es v̄tute militari ꝑspicui audacesqz ī bello mlt̄is armo
rū p̄sidijs īsignes. Nec min⁹ cesar thurcoꝝ amrates qui tātū ho
stilitatis manū ꝯt̄ se moueri audiebat ad ꝓtegēdū se erat solicit⁹:
oēz enī sui prīcipat⁹ manū que ad arma extēdi posse videbat̄ cō-
mouit armauitqz cūctū sue gētis militē ⁊ ad bellū īstruxit: ac mo-
uens īgentia sui populi agmīa aduēienti hosti ꝯtrari⁹ obuiā iuit
instabāt mēs̄ octobris medij dies cū hūgaroꝝ castra rasciāi agri
trāsuecta ꝑ oras bulgarie cesari thurcoꝝ sb̄iectas t̄ras attigerāt ⁊
ī expectādo hoste ī cāpo merule d̄ hūgarico ideomate rigomez
rije vocat̄ fixa manebāt: ventū ē tādē ad feriā quītaz festa que scō
rū galli ꝯfessoris ⁊ luce euāgeliste mediabat. Cū cesar ipse thur-
coꝝ veniēs a castris dñi gub̄natoris suū nō remote posuit hospi
ciū: leuis ergo armature vt̄usqz ꝑtis milites quos effrena duce-
bat iuuēt⁹: quib⁹ ve man⁹ ꝯserere animi erat hīcinde cāpo dediti
ꝯcursu mutuo nō sine mortalitate seꝑabāt̄ Cū āt illa cūctū ꝑ euū
mēorabilis festiuitatis scī luce euāgeliste dies illuxit solqz infra
meridianas celi ꝑ atria delat⁹ vēit ad horas vt̄qz hostis oēm ar-
moꝝ v̄tutē cūctūqz sue expeditōis militē cāpi p̄dicti effudert̄ per
planicies: nec erat aules ꝑte ī vt̄qz quē formido mort⁹ tāti discri
mīs in sorte tāta hostiū visa mlt̄itudīe nō occupassz: ordīate sūt ꝑ
dñm gub̄natorē oī sua de gēte quā ducebat acies octo ⁊ trigīta si-
gnaqz siue vexilla illaꝝ ī medio claro depicta auro ferebāt̄ ⁊ vna
q̄qz acies prīa ī frōte radiātib⁹ mūita armis stabat ac duces illaꝝ
easdē circūq̄qz girātes corda militū mōitis ⁊ ꝑsuasiōib⁹ ad bellū
acuebāt. Ecōuerso v̄o cesar thurcoꝝ oē gētis sue robur īgētia ī
agmīa ꝯponēs colatis signis velut mur⁹ quidā ꝯtinu⁹ oēz cāpi
ꝑtē aspcūi hūgaroꝝ oppositā occupās lētis passib⁹ ꝓpiabat: cū
aūt ad vni⁹ sagitte iactū vētū ē cūcta mox vt̄usqz ꝑtis tīpana per
cussa t̄ribilē ediderūt sonū tubarūqz hincinde resonātiū ad clan-
gorē cūcte vtriusqz ꝑtis acies in multaꝝ flexione lācearum omni
v̄tutis eoꝝ cū īpetu ꝯcurrētes vniuerso cāpo tāto ex motu gemi
tū quēdā edente mutuā irruert̄ in cedē: ingēs ergo exorit̄ lācearū

fragoꝝ multi hĩcinde p̃cipites bellantiũ int̃ pedes saucij deijciũt̃ ab equis horrẽdoqꝫ clamore morientiũ alta itonabãt aera: dẽsat̃ ambaꝝ ptiũ popul⁹ nec ps sciebat cedere pti: magnaqꝫ ex dẽsitate mlt̃oꝝ man⁹ hostẽ sibi ꝓpinquũ magnã p̃ horã ferire neqebat Fortiori tãdeꝫ ĩpetu hũgaris ĩ hostẽ vtẽtib⁹ thurci plĩmas dissoluti ĩ turmas ab hũgarꝰ lõgã cãpi p̃ ptez cedc ptinua ꝓpellabãt̃ ⁊ rursus thurci nouis agmib⁹ ex castrꝰ cesarcis adiuti hungaros eoꝝ vsqꝫ ad castra ĩ manu occisiõis grauabãt: int̃ hec ⁊ sagittarũ dẽsissimi imbres thurcoꝝ p̃ peditatũ excussi altũ obũbrantes celi lumẽ hũgaros atrocit̃ feriebãt ⁊ q̃ꝫuis hũgaris hostẽ plusq̃ꝫ ducẽtis armatoꝝ milib⁹ tumẽtem: vigiti q̃ttuor vl̃ paulopl⁹ miliũ puguatoꝝ ĩ brachio sustiere ipar ⁊ oneroſũ fuerit: nõ ea ꝓpt̃ tanta hostiũ mlt̃itudo tãt⁹ armoꝝ strepit⁹ tãtaqꝫ vulneꝝ infixio ipsa die eisdẽ fugã psuadere potuit. ſꝫ sol̃ vsqꝫ ad occasũ iuicti aio q̃nto duri⁹ cedebãt̃ tãto magis cedere nescibãt. Magna igit̃ vtute maiori tñ ptinatia aduẽientꝰ ꝓxie noctꝰ vsqꝫ ad tenebras pugnãtes maiorẽ ĩ hoste faciebãt stragẽ q̃ꝫ ab illo susc̃piebãt ꝓsũpt⁹ est dies tot⁹ magno belli in feruore: ⁊ inũcrabilib⁹ ex vt̃qꝫ pte cesis cãpoqꝫ certamis toto recẽtib⁹ repletꝰ cadauerib⁹: nox ipsa supueniẽs furorez sml̃ ⁊ arma ptis vtri⁹ suis diremit vmbris vbi et si cadez nocte parũp̃ acies belli a labore resederit: totã tñ p̃ noctẽ machinis ⁊ igenijs extitit decertatũ. Postq̃ꝫ aũt imediate aduenientis sabbti dies orientꝰ solis p̃ radios illustrata ẽ: vt̃qꝫ hostis hesterno furore tumid⁹ ordiatis acieb⁹ rursus psilijt ĩ cãpũ ꝯcurrit̃ de nouo ⁊ durissimũ ex vt̃qꝫ pte bellũ cõmittit̃ ĩ magno quoqꝫ tumlt̃u sextã eiusdeꝫ diei vsqꝫ ad horã decertat̃. Int̃ hec cesar thurcoꝝ dũ milite hũgarico ad mod̃ pauco fessoqꝫ sua agmia turbare vidit oẽꝫ sue gentꝰ mlt̃itudiez equitatũ. ſ. ⁊ peditatũ mouit ⁊ in magna rabie sup̃ acies supq̃ꝫ agmia hũgaroꝝ irruit ⁊ nõ min⁹ velut mlt̃aꝝ quedã iundatio aq̃ꝫ obruit eos ac castra eoꝝ euertẽs inscios fugere ad fugã coegit: fugiebat quisq̃ꝫ nec ĩ fugiẽdo q̃piã ordo fuebat̃ psecuti sũt eos thurci magna cũ atrocitate donec sol occiduis demersus ẽ ĩ horis. Sꝫ p⁹ hec nõ min⁹ acerba hũgarꝰ succesſit psecutio: nã dieten⁹ fugiẽtib⁹ rasciani quos ĩ introitu offenderãt occurrentes eosdẽq̃ꝫ itinere fessos oĩbusq̃ꝫ armoꝝ p̃sidijs nudatos velut a lupis t̃ritas oues oĩ absq̃ꝫ mĩsatiõe spolia bant trucidabant ⁊ p̃timebant.

De magnatib⁹ qui ī hoc bello cecidere ⁊ de captiuita
te dñi gub̄natoris ꝑ dezpotū facta ⁊ de exactꝰ ꝓpter
ea penis.

Eciderūt bello ī hoc domī supradicti eme
ric⁹ d̄ pelsewcz: ladisla⁹ frat̄ eiusdē: emeric⁹ fili⁹ wayuode
de marczali: thōas de zeech: frāco ban⁹: iohānes zekel: benedi
ct⁹ de losoncz ⁊ stephan⁹ fili⁹ bani de alsolijndwa ⁊ q̄si cūcta re-
gni hūgarie militia extīcta ē. Dñs aūt gub̄nator cū in celeri cur-
su sui equi tāta belli ex ꝯfusiōe ꝓcul a cāpo certamīs elōgassz oī-
qz milite desert⁹: tutricib⁹ depositis armis errabūd⁹ ꝑ deuia fer-
reret̄ duoꝝ thurcoꝝ īcidisse dr̄ in man⁹. Dū v̄o agnitio eiusdez il
lis nota essz mīme abiectis ī terrā frameis manuten⁹ insilierūt in
eū ipsūqz suis spoliabāt vestimētis: pendebat aurea crux dñi gu
b̄natoris ī collo: hāc alt̄ thurcoꝝ eorūdez cū rape voluissz mox
dissensio int̄ illos orta ē: mutuūqz irruer̄t in luctamē: int̄ hec do-
min⁹ gub̄nator: ipsis luctātib⁹: vna ipsaꝝ frameaꝝ arrepta: ir-
ruit in eos: in v̄tuteqz sui brachij alteꝝ eoꝝ tā grauit̄ ꝑcussit vt il
le p̄ceps in t̄rā ruens extinct⁹ est: cūqz ⁊ alteꝝ ferire vellet ille fu
ga lapsus eius euasit man⁹. P⁹ hec dñs gub̄nator amplius ꝓ
cedēs quendā rascianū obuiuz sibi habuit hic licet rapine gr̄a lu-
strauerit siluas. Dū tñ hoīez forma ītuituqz p̄stātez suā ī pñtiaz
emersisse ꝯspexit eiusdez ab offensa oīno abstinuit: vel aūt qꝛ do-
min⁹ gub̄nator arreptā ꝑ ipsū frameā nōdū abijecerat: idez rasci
an⁹ ipsū īuadere ausus fuit mīme: cogitabūdi ergo stetere ambo
Tādē dñs gub̄nator eūdē rascianū vt sibi nādoralben. vsqz ad
castꝝ ducatū p̄beret rogatū effecit: nihilomin⁹ illi ꝯdignā ꝓmit
tēs remūeratōem ille mox id se factuꝝ obtulit: nō tñ locū adopta
tū vt ꝓmiserat sz ad castꝝ zenderew ipsū d̄duxit. Postq̄z āt geor
gio dezpoto dñm gubernatorem sui castri int̄ portas esse īnotuit
īmemor ꝙ v̄tus ⁊ opa hoīs hui⁹ ipsū paucos tūc p̄t̄itos āte an-
nos expulsiōis calamitate affectū suo in regno nouū effecerat do
minū ingratitudīs duct⁹ vicio īgratum se illi exhibuit hospitez.
Detineri enī illū iussit ⁊ nec eū hūgarie dñis ꝓ illi⁹ eliberatōe so
licite laborātib⁹ restituit: donec idez dñs gubernator filiū suū no
mine ladislaū natu maiorem erga manus illius sua in ꝑsona pro
obside locauit. Quāuis autem ipse domin⁹ gubernator bello in
hoc sinistra comitat⁹ fuerit fortuna: tamē quia potius armorum

q̃z aĩoꝝ deffectu illũ apud hostem victoriaz relinquisse ꝯstabat: grato ergo aĩo hũgarie ꝓceres cũcti illiꝰ spectabãt aduentũ huic rei documẽto est: qd̃ eodez dño gub̃natore erga festa domĩ natalia reuẽiente magnꝰ nobiliũ cetꝰ ĩ ciuitate zegedien. ꝯgregatꝰ illiꝰ spectabat aduẽtũ appropinq̃ntiqz illi hillari ĩ vultu se obuiũ dedit: pꝰ hec dñs gub̃nator ĩgratitudĩez dezpoti nõ minꝰ q̃z sue captiuitatꝭ calamitatẽ põderãs rest̃is armis ⁊ milite dezpoto ab eodez sui delecti ꝯdignas exigere penas ꝓcessit ĩuectusqz forti in manu sui dũij. in agꝝ magnas ĩ illo edidit vastitates: oĩbusqz castris ⁊ dñijs illiꝰ que regni hũgarie ambitꝰ cĩgebat illũ spoliauit ⁊ ampliꝰ illiꝰ laborasset ĩ destructõe nisi dezpotꝰ filiũ eiusdẽ sibi ĩ columẽ restituisset hũgarieqz primores tumẽtez eiusdẽ domĩ gub̃natoris in vindictam aĩuz ꝑ dezpotũ petiti nõ cõpescuissent.

De bellis dñi gub̃natoris intra limites regni gestꝭ

Vlta ⁊ varia pꝰ hec dñs gub̃nator: bohemis in regni op̃ssiõe agentibꝰ eiusdẽ: regni int̃ limites cũ eiusdẽ bohemis gessit bella ⁊ multas eorũdẽ bohẽoꝝ mũitões hũgarici agri ĩ desolatõem varijs erecta ĩ locꝭ alias deditõe alias vi cepit: oẽmqz suaꝝ expeditionũ directõem ꝯt̃ eosdez bohẽos fine felici ꝯsumasset: nisi opa ꝓditiõis ĩ ipsũ dñm gub̃natorem p̃ priores hũgarie ꝯflata eisdez bohẽis auxiliũ p̃stitisset q̃nto enĩ res ipsiꝰ domĩ gub̃natoris via ꝓspiori dirigebãt̃ tãto magis plurimi dñoꝝ ĩ illuz occulta tumebãt ĩuidia. Actũ ẽ enĩ dñice ĩcarnatõis. M.cccc.lj. ãno: cũ idez dominꝰ gub̃nator multo tũ stipendario tũ populari milite armatꝰ mũitõez ꝑ p̃fatũ iohãnez izkra ad muꝝ claustri scĩ regꝭ stephãi de ꝓpe ad opidũ losoncz erectã obsidiõe cĩxit dietenusqz forti expugnatõe illã obpugnãdo illius custodes siti ⁊ armis ĩ tãtã grauassz ꝙ iã de illiꝰ obtentõe finis optatꝰ sparet̃: p̃fatus tandez izkra ciuitatũ regaliũ regni ꝑtibꝰ ĩ supioribꝰ hĩtaꝝ fauore supbꝰ. Tũ v̄o ꝓditoꝝ motꝰ ꝑsuasiõe ꝓprio ⁊ auxiliarioꝝ nõ modico munitꝰ armatoꝝ p̃sidio suis qui mũitõe ĩ p̃tacta circũuenti erãt alaturꝰ opez veĩt secusqz castra ipsiꝰ domĩ gub̃natoris ordĩatꝭ aciebus stetit: sz quid nequiciosa rebus in bellicis valeat ꝓditio tũc patuit cũ nõduz manus pugnatoꝝ ꝯserte erant ⁊ iam agmĩa ꝓditorum domĩ gubernatoris de castris precipitem ꝓripuerãt in fugã. Quare ⁊ ipse dominꝰ gub̃nator campũ et castra

deſerere eſt coactus: hanc quidē ꝑditiōem vir magnific⁹ ſtepha
nus de pelſewcz mūitiōe ſub ꝑtacta fortuitu ictu pixidis ad mor
tez vulnerat⁹ anteq̄z moreret ꝓprio ore extitit ꝓfeſſus: īterfect⁹
eſt ibi. ℙreꝛea nobilib⁹ regni ō potiorib⁹ iohānes kompolthij
de naua: epūs aūt agrienſ: ladiſla⁹ de hederwara cū eſſet claud⁹
euadereq̄z nequiret ibidez extitit captiuat⁹: ſicq̄z iohānes Jzkra
cāpo ⁊ caſtris hūgaroꝝ piterq̄z ⁊ victoria potit⁹: tandē caſtꝝ ge-
de filioꝝ lorandi dura tentauit oppugnatiōem: ſz caſtellanis ei-
uſdez virilit reſiſtentib⁹ voto fruſtrat⁹ agrienſe venit ſub caſtruz
Cūq̄z ibidez dict⁹ ladiſla⁹ epūs idez caſtꝝ ꝓprie ꝓpōe ꝑ redēptōe
manib⁹ ipſi⁹ iohānis Jzkra aſſignare voluiſſz: capitanei eiuſdē
caſtri cū eſſēt regnicole illaꝝ ptiū calamitatē que exinde ſequi po
tuiſſet vni⁹ hois ꝓferētes miſerie ipſū iohānē Jzkra ſuo a ꝓpo
ſito vacuū abire volueꝛt. ℙoſt hec domin⁹ gubnator nouis aſ-
ſito vacuū abire volueꝛt. ℙoſt hec domin⁹ gubnator nouis aſ-
ſūptꝭ armis gētibuſq̄z ſuis que ꝓtes tutabāt iferiores: quoꝝ mi-
litarē vtutez tūq̄z fidelitatis ꝓſtātiā prioꝝ belloꝝ ī tentamie exꝑ-
tus erat: adductus mūitōes ipſi⁹ iohānis Jzkra ad clauſtꝝ de ſa
ag ſec⁹ fluuiū Jpol ⁊ in mōte galch in opidoq̄z roſnawa ⁊ ſcepſi
nouo erectas edificio īuadēs: graui obſidiōe vexauit ac ad dedi
onē coegit: mūitiōem vo eiuſdē iohānis Jzkra i derenchen ha-
bitā: quā bohem⁹ quidā walgatha vocitat⁹ illi⁹ ſub noīe detine
bat obſedit: ⁊ cū eſſz ī valle nouo ī eandē genere oppugnationis
excogitato vallē ipſā de ſubt⁹ eiuſdē mūitōis alta aggere recludi
faciēs fluuiū ꝑ eāderez vallē decurrētē altas retoꝛſit i aq̄s. Cūq̄z il
laꝝ dil uuiū menia mūitōis eiuſdē trāſcēderēt cūctiſq̄z ī illa exiſtē-
tes ſuffocatōis mortē mīaret: ⁊ hij qui ī illa erāt bohemi ꝓſonas
in captiuitatē ⁊ mūitiōem ipſā ad manus ipſi⁹ domi gubnatoꝛis
dedere: tādē ciuitatē zoliēſez tāte pniciei nidū ⁊ alitricē adiēs can
dē vehemēti exuſſit igne caſtriq̄z zolienſ ī ꝓtrariū magnā crigere
faciē mūitōez militeq̄z refertā relinquēs ipſū iohānē izkra armo
rū ſtrepitu īteriz anguſtiauit donec eūdē ad pacꝭ ꝓdimētū īpulit.

De bohemis regnum hungarie deuaſtantibus qui frēs noīati fuere.

Hanc ꝓter iohānez Jzkra plurime in regno erāt extranee natiōes oēm vim ipſaꝝ
que regni eiuſdē dedicauerāt ī moleſtiā: petr⁹ komoꝛowzkij co-
mitatū liptouieſ vniuerſū ſue ſubegerat ditiōi: pangrati⁹ vo hō

Dissno kurva
gyarok, ar na
vigy mint, m
igy vagy
hazatok..

vt supra dictus est in hungaria natus toto comitatui de thwrocz dñabat castraqz Owar Berench et ztrechen vsurpās in vastando regno non min⁹ ceteris atrox erat: hij mutuis se ꝑsequebant odijs comitatusqz ꝑdictos et oē qđ ipsis vicinū erat altnatim grauib⁹ spolijs excolebāt. Erat et aliud gen⁹ latronū ptes regni superiores vastātiū: hij ex collectiuo quodā et gragario milite armorum ꝑsidijs crassati plurima sibi domicilia alia ꝑditiōe et armis aquisierāt: alia nouo edificatōis ope adaptauerāt: fratnū quoqz nomē claustraliū ad instar mōachox sibi vsurpātes se ipsox lingua bratrik vocitabāt: hij ꝓstitutis int se capitaneis omēs regni ipsis ꝓtiguas ptes maiori cetis depredationū cedūqz ac flāmax grauamībus q̄ssabant. Tāta iam i regno illis creuerat audatia: qđ palā ꝓnubia tanq̄z ꝑpetue i regno māsuri ꝓtrahebāt. Vaz et dñs gubnatox postq̄z superiox regni ptiū magnates ꝑditiōis īsidias sibi tendere et illos magis erga eū inuidia q̄z recto corde duci animaduertit in earundē ptiū tutamē postmodū tepidior fuit.

De bello domini gubernatoris in terra Rascie iuxta castrum crusowcz cōmisso

Eadē tēpestate cesar thurcox amrates georgiū rascie dezpotus sua i vicinitate dominio potiri egre ferēs: graue eni in illū ꝑpter emissionē dñi gubnatoris ꝓcepat odiū: magnā sue gētis ptez ad arma cōmouit et illā ciuisdaz wayuode sui Srijczbeg denoīati hoīs bellicosi sub ductu rascianas in ptes di rexit ac illi vt castrū crusowcz ad litus fluuij mura situatum antiquā p ruinaz occupatā repararet et ex illo georgio dezpoto hostis fieret strictius mandauit: hac re audita dezpotus ꝓtremuit. Cogitabūdusqz quid faceret diu ītra se reuoluit suas eni vires tanto posse resistere hosti impares sciebat: mox de iniuria in dñm gubernatorez illata penituit: sz cū nullam sibi tanto in discrimīe redemptiōem p̄terq̄z aut hosti cedere aut auxilio vti aīaduertit: ad quē ꝑ auxilio refugeret ignorabat. Dicebat eni ad suos: si dñi gubnatoris erga me nō offendissem voluntatem: hic esset hō qui me pclitantē tantox malox erueret a ꝑcellis. Cum ergo cui⁹ se cōmendaret p̄sidio p̄ter dominū gubernatorez inuenit neminē: facie q̄si ruborе pfusa ad illi⁹ diuertit auxiliū. Dñs vo gubnator: cui cū thurcis bellare magisqz iocūdas adire coreas animi erat:

mox plurimũ sui exercitus militẽ ꝯclamare iussit coaptatisq; armis dezpoti ꝓpria in ꝑsona iuit in succursũ. Sciebãt etiã thurci qđ dezpotus ad se defendendũ arma parasset: ignorabant tñ qđ dñm gubernatorẽ suũ ꝯduxerat in auxiliũ: pacato ergo aĩo aduenientez expectabãt hostẽ. Dñs aũt gubernator vt eo celeri⁹ hostem adoriri posset cũ cũctis suoꝝ armatoꝝ ⁊ rasciane gẽtis agminib⁹ in trãseundo totã noctẽ ꝯsumpsit: exacta est igit̃ simul nox ⁊ via: diesq; solis ad ortũ ⁊ dñs gubernator ad hostez ꝓpinq̃rũt: insurrexit int̃ hec nebula quedã que vtriusq; hostis ne se mutuo cernerẽt tenebat oculos: tandẽ cũ nebula eadem orientis radios ꝑ solis subleuata est in altũ: mox ferrate resplenduerũt acies: agmina v̇o thurcoꝝ cũ easdem sibi ꝓpinq̃s esse ⁊ inter easdẽ vexilla dñi gubernatoris que dudũ cognouerãt vẽtilari viderũt ꝑcici tergauerterũt ⁊ armis mĩme ꝯsertis subite se cõmiserũt fuge: ꝑsequebat̃ eos fugiẽtes cuuctũ dñi gubernatoris leuis armature robur: ⁊ quisq; ꝑsequentiũ multa pugnãdi cũ auiditate illos perimebat. Quare cedes maxĩa secuta est de illis venturam vsq; ad noctẽ: multoq; maior fuisset subsecuta si eosdez aduenientis noctis tenebre fugientes nõ occultassent vbi ⁊ p̃fatus frijczbeg wayuoda multis sibi cõmisse gentis cũ potiorib⁹ captiuitatis calamitate affecti ⁊ dño gubernatori magno cũ gaudio ⁊ solennitate p̃sentati fuere. Qua ꝓpter ipse dñs gubernator victoria potit⁹ in reditu ciuitatẽ bidiniensez totius bulgarie locũ capitalez exuri fecit tandẽ vniuersis captiuis dezpoto assignatis felix cuz triumpho venit in hungariã.

De reductione regis ladislai ⁊ de creatiõe dñi gubernatoris in ꝑpetuũ comitem.

Inter hec cũ romanoꝝ rex fredericus regẽ ladislaũ suis regnicolis pacato aĩo sibi reddere petẽtib⁹ dimittere negaret: mox nõnulli regnoꝝ eiusdez regis ladislai primores ⁊ comes Cilie vlricus cũ illis minacib⁹ armis ⁊ militib⁹ ad inserendas iniurias ꝓmptis magna in copia coadunatis ciuitatem nouã ⁊ ipsũ regẽ romanoꝝ in illa molesta circũquaq; obsidione cinxerũt. Qua ꝓpte ipse romanoꝝ rex tum metu tum penuria victualiũ ad modũ laborans regẽ ladislaũ suoꝝ regnoruz ꝓceribus reddere est coact⁹. Reduct⁹ est igit̃ puer princeps ⁊ castri wiennẽsis ꝯuersabat̃ in palacijs multi ad illũ ꝯfluebant tum

Hæc Ciuitas Nimitt, Vyk

de suis tum de alienis regnis nobiles. Cuz enī tam excellētibus tāqz potentib⁹ esset natus de parentib⁹ magnuz in hoīem illum cūadere spectabāt: cōuentū fuit ergo vt ꝛ dñs gubernator regniqz dñi ꝛ magnates cuncti ad exhibēdos puero regi ꝓdignos honores fidelitatisqz homagiū p̄standū illac irent: nec dilatū extitit quin oīs dñor hungarie pulchritudo ī wiennensez ciuitatem ꝓfluta est: ꝛ ipsa regis curia venerādo dñor cetu feruēs dominis hūgarie p̄dictis: cūctos ceterorz eiusdez regis ladislai regnorū int̄ primores locū eminentiorē dedit: ꝛ rex ipse suos pueriles in illorz aspectiōe depascens oculos tantorz magnatū letabatur de fauore. Cōsumpti sūt ideo tāte curialitatis ī honore dies plurimi vbi ꝛ dñs gubernator onus suī officij quod iaz octo p̄ānos felici gestamīe direxerat sponte exuit: ꝛ millesimo q̄ringentesimo quinq̄gesimo secūdo instāte dñi anno: regnū hūgarie sanguinolētis suis suorūqz laborib⁹ omī industria solicitudīe ꝛ bellicis artibus p̄seruatū regi ladislao restituit: ꝓpter qđ ipse rex ladislaus ipsū dominū gubernatorē exactaz victoriaz longas orbis ptes diffusis inclitis p̄conijs p̄stantiūqz opez laude dignis meritis erga se cōmendatū alto in fano regali quoqz in hītu ꝛ maiestatis sue ī trono sedēs assistētib⁹ sibi q̄zplurib⁹ ducib⁹ marchionibus ac regnorz suorz p̄latis ꝛ baronibus magna cū solēnitate in comitem ꝓpetuū Bijztricen. sublimauit ꝛ tēpalē gubernationis dignitatē p̄dictam quā vsqz tunc suis meritis ꝛ regni necessitate exigente tenuerat ī ꝓpetuā ꝓmutauit hereditatē armorz quoqz īsignijs puta cornuo gestamīe ānulli de colore flaueo in clipeo depicto que ipse domin⁹ comes vsqz tūc gestauerat: alia clara insignia rubeū. s. leonem coronā vnguibus rape volentē: albo in scuto descriptū supaddidit ꝛ maioris excellentie ꝛ dignitatis pro honore eundē dominū comitē Bijztricen. insignijs eisdez adornauit. ¶ Peractis tādē magno cū gaudio cūctis ipsius sublimationis cerimonijs idem rex ladislaus eundē dominū comitē multis munerib⁹ ꝛ donarijs regali largitate honoratū vnā cū ceteris dominis p̄latis ꝛ baronibus paucos p⁹ dies remisit in hūgariā.

De aduētu frīs iohānis de capistrano ī hūgariā.

Omīo igit̄ comite bijztricen. ꝛ cūctis regni hūgarie magnatib⁹ ad ꝓpria felicit̄ redeūtib⁹: vir religiosus frat̄ Jo-

hānes de capistrano fratꝛ sancti frāciſci regulari redimitus amictu vita quoqꝫ ſcitatis pfulgidus dñs cū eiſdē in hungariā venit Sūmus enim romane eccl'ie pontifex Nicolaus thurcoꝛ rabie christiane religiōis i pſecutiōe ē acrius inſiſtēte populo catholico tanti piculi in ꝓcellis fluctuāti auxiliari ⁊ thurcos ꝓtra eoſdē christicolaꝛ adunari ſatagēs expeditiōem cūctis ad id ſe offerentibus veniā delictoꝛ futureqꝫ remiſſionez pene oēs p ꝓuincias ꝑdicari: ⁊ illis quidē rubeā ac de ſubtus albo cū ſindone ſubductam pte pectoris in ſiniſtra applicandā crucis imaginē diſtribui debere apoſtolica bulla mediāte ſtatuerat. Hui⁹ quoqꝫ intentionis ſue idez dñs apoſtolic⁹ pfatū frēm Johannez de capiſtrano ꝓſtituerat opariū: qua ꝓpter ipſe frat Johānes cū ſacro in dogmate magne eſſet autoritatis nō modicaqꝫ ſuoꝛ virtus meritoꝛū ad cecos claudos ⁊ infirmos ac ſpūs imūdos habētes hūano in ꝓſpectu clarcret: multa i almanie ⁊ polonie ptibus ⁊ in hūgaria multā maxie popularis ꝓditiōis plebē pfatum ꝓtra hoſtē ad arma excitauit paulo quidē hanc ante tēpeſtatē ceſare thurcoꝛ amurate ſupradicto vita functo Machumetes filius ciuſdē illi ſucceſſerat pre ceteriſqꝫ cūctis ſuis ꝑdeceſſoꝛib⁹ in effundendo chriſtiano ſanguīe inqꝫ agroꝛ direptiōe truculētioꝛ ⁊ diſciplina rei militari ſ picioꝛ copijs ac bellico apparatu opulētioꝛ inqꝫ ſuos dometticos ſeucrioꝛ. Hic poſtqꝫ regni potitus eſt gubernamīe cōſtantinopolitanā vrbē: dū ſibi eſſet vicina alienāqꝫ teneret p manū: obprobrio habuit ⁊ illā ſcuo ſemp ituitus eſt oculo: ac de illi⁹ ob ſidiōe diu in aīo reuoluit alindqꝫ q̄ꝫ faciebat diſſimulās mūitiōez quandā iuxta litus maris ad hoſtiū Boſſori vrbe ab eadem non magna i diſtantia mira ⁊ icredibili celeritate extruxit: hec res magnā mouit i chriſtiāitate turbatōem cum ipſa mūitio nō aliud niſi vrbi ptacte venturam minari videbat ruinā.

De aduentu regis ladiſlai in hungariam.

Anno rex ladiſla⁹ ſue etatis tredecio dñice aūt icarnatōis milleſimo q̄dringenteſimo quīquageſimo tertio anno: Comitis vlrici alioꝛūqꝫ multoꝛ ſui pricipatus nobiliū in ꝓductu ciuſdez āni ca i parte tum carnes piſcib⁹ domioꝛ menſas cedere parabāt venit i hūgariā budenſiqꝫ ciuitate itrata i illa admodū letus mācbat. Eiſdē vo i dieb⁹: dñs comes bijztriceñ.

ptes regni inferiores lustrabat. Sciebat enī plurimos dños de hūgarie ⁊ maxie comitem vlricuz nō recta ad ipsū esse volūtate. Detuebat igit ne apud regē cecas sibi isidias tenderēt: i qs si incaut⁹ graderet de facili cadere posset: salui tandē ꝓductus sub assidoia ea tēpestate āni ꝓdicti tum titanei axis ductor veris istantibus primicijs piscū hospitio relicto ad arietis cornua suos colligauerat equos ipsis. s. sacris q̄dragesimalib⁹ dieb⁹ dñs comes bijztriceñ. ac magnifici potentesqz in regno viri Thomas zekel prior aurane wlad trāsalpinax ptiū wayuoda Ladislaus de kanjsa ⁊ sebastian⁹ de rozgon nobilesqz hūgarie multi radiantib⁹ stipati armis splēdida in agmīa distincti in forti brachio armorūqz tutrici in p̄sidio potius q̄z dicti salui ꝓductus ꝓfidentes i assecuratione piter ad regem venerunt amabant hij magnates dñm comitē ⁊ ꝓ illius vita eox vitā in discrimīe ponere non formidabant. Cōuersatus est igit dñs comes apud regem dies ꝑ plures tandem recedeñ. licentia obtenta ad themeswar descendit.

De expugnatione vrbis constantipolitane ꝑ cesarem thurcorum facta.

Eodem anni sub decursu quo rex ladislaus i hūgariam venerat primū estatis circa mensez cesar thurcox Machumetes armis in grecos ꝓuersis cōtra inita cū impatore illox federa ⁊ ꝓtra iusurādū oī grecie formidolosū belli ū itulit ac inumeris vndiqz copijs coactꝰ cūctoqz sui regni bellico apparatu moto vrbē illā famosissimā ꝓstantinapolim olim Bizantiū vocitatā vetex alūnā impatorez ⁊ orbis dñatricē tumentꝰ animi cū impetu trestri marinaqz obsidiōe aggressus est: mestāqz vrbem a christiāis regib⁹ auxilia mendicātē: ab oībus tñ discrimi ⁊ euersioni derelictā armis ⁊ īsultib⁹ ꝓtinuis adeo vexaut vt ⁊ mulieb̄ris sexus defensiōi adherere cogeret: sz quid ꝑfuit grecis taz innūerabiles ꝓtra hostes imparē extēdere manū cū cesar ipse nouo expugnatōis genere excogitato cuniculos ⁊ fossas subtraneas egerere faciēs illis isidias tendebat: mariqz tum cathenis tuz ponte iuncto ac turribus ligneis eo vsqz erectis vt muros vrbis qui altissimi erāt excederēt illarūqz de sūmitatib⁹. Thurci oē qd̄ in vrbe ad arma mouebaꝯ imbrib⁹ sagittax densissimis offendebāt: adhibito ꝓterea machinax ac tormētox multiplici ⁊ inuise

magnitudinis genere muros illius p̄cipitem ꝑ ruinā dissipari fa
ciebat: menijs tandē illi⁹ in magna ꝑte humoten⁹ ꝓstratis cesar
ipse cunctū sue expeditiōis robur ad īuadenda vrbis eiusdē inte-
riori nimio timpanoꝝ ⁊ tubaꝝ in sono mouit: ac post q̄rtū ⁊ quin
quagesimū obsidiōis eiusdē diē vrbē ipsaꝫ sūma vi ⁊ extrema pu
gna cepit: ac illius imꝑatore in ipso hostiū ingressu multis vul-
nerib⁹ ꝯfosso ꝑiter ⁊ extincto oē qđ ī illa pulcrū reꝑit diuinuꝫ ꝑit
⁊ humanū fedas thurcoꝝ ꝑ man⁹ direptioni dedit: optimates il
lius captos ⁊ sibi adductos seuus princeps miſrime iugulare: se
pulcra scōꝝ euertere ⁊ illoꝝ reliquias marinis aquis īmergere fe
cit: quis tāte vrbis casū tantoꝑe deflendā christiane religiōis ca-
lamitatē tot tantaqꝫ ab hoste rabido in sacro atqꝫ ꝓphana in vi-
ros ac mulieres ꝑ īmanitatē ac scelus passim patrata facinora ꝓ
merito rei vel v̄bis exprimere vel lachrymis ꝓsequi aut narra-
tione ꝑstringere valet.

De obsidione castri nandoralbeñ. ꝑ cesarem thurcoꝝ facta.

Orabat̄ rex ladislaus castro in budeñ. ⁊ annus dñi mil-
lesim⁹ quadringētesim⁹ quinq̄gesimus quintus volue-
bat̄. Cū cesarem thurcoꝝ machumetē regno hūgarie ī-
uasionē minari ⁊ q̄ꝫ primū castꝝ nandoralbeñ. expugnare velle
auditū est: hec fama non solū hūgarie plebem verūetiā cūctas vi
cinas regiones ⁊ q̄si omnē christianitatē magnas īuoluit ī curas
⁊ cogitatiōes. Constātinapolitane enī vrbis truculēta expugna
tio toti⁹ catholice plebis ferebat̄ añ oculos cūctisqꝫ t̄rori nō mo-
dico erat. Ipse siquidē cesar thurcoꝝ hīta in grecis victoria qua-
si aliū hoīem īdutus ambitiōe ⁊ suꝑbia altiori tumescens magni
quondā alexandri macedonū triumphalia ad ipsū redisse tꝑa ar-
bitrabat̄. Fert̄ enī dixisse vnus deus dñat̄ in celis: cōpetēs est vt
vnus tantū princeps dñet̄ terre: hij rumores cū ad regem ladis-
laū delati sunt: mox iuuenis prīceps ītime expauit ⁊ comes vlri-
cus almanico qui ducebat̄ bellice v̄tutis aīo quiqꝫ suis regē ꝯsi-
lijs dirigebat nō min⁹ turbat⁹ est. Nō ergo regni đ tutela tracta
runt ⁊ nec ad obuiandū hosti arma pararunt: sꝫ velut rumoꝝ ig-
nari vnius noctis sub tenebris Budensi de castro exeūtes ī wien
nensem ciuitatē via īmorata se ꝯtulerunt ⁊ budeñ. castruꝫ irreclu
sum plusq̄ꝫ mediū ꝑ mensez debita sine custodia stetit dietenusqꝫ

horrenda aduẽtus tãti hostis crebrescẽte fama illius ĩ ꝓtrarium
ad arma moucbaṫ nemo. Tãdez subsequẽtis estatis ea ꝑte adue
niẽte cum segetũ spice virẽtibus ꝓducte ex cespitibus iã crocesce
bãṫ: phebusqz suũ geminoꝝ ꝑ cãpũ moueri faciebat currũ: cum
videlz ꝑfatus cesar thurcoꝝ horrendo ꝛ multiplici bellico cum
apparatu ac milibꝰ thurcoꝝ vltraq̃z q̃ttuor centenis castrũ nan-
doralbeñ. ꝑdictum terribili obsidiõe circũquaqz adorsus est: in
nũerabiliũ ergo cernebanṫ altis castri de menijs culmĩa tentorio
rũ lõge lateqz circũadiacentes cãpi ꝑ planicies extensoꝝ: hostis
vo multitudiem visu cõprehẽdere poterat nemo. Adultas ꝑtea
naues marinaꝝ nauiũ ad instar fabricatas ipse cesar adduxerat ꝛ
hijs quidẽ danubij ꝛ saui flumĩa secus idez castꝝ decurrẽtia adeo
munierat vt ad ferendã castro eidez opem nauali officio vti vale-
bat nemo. Ingenia quidẽ ac machinas ꝛ tormẽta tot ꝛ tãta ĩ q̃n-
titate q̃lis ꝛ q̃nta in nullius castri destructiõem aliquãdo cõporta
ta fuisse credi possunt: iuxta castꝝ Crwsowcz mira agilitate ꝓfla-
ta: ꝓpter sui enĩ magnitudiem lõgiquis de ptibus apportari ne-
quiuissent: maxis cũ laborib9 aduexerat. Que tandem ea ꝑte ca
stri q̃ campũ respicit apposita: alia ex illis solidos castri eiusdem
q̃ciebant muros: alia vo altũ in aerẽ lapides magnitudis modij
excuciebãt ꝛ hij quidez deorsũ castri ĩtra muros formidoloso im-
petu cadẽtes omne viuens qõ attigebant ad instar fulmis subita
morte extinguebãt. Tonabãt ergo die nocteqz crebrius excusse
machine ac ṫribiles illaꝝ tonit9 vsqz ad ciuitatez zegedieñ. ꝛ als
circũq̃qz plusq̃z ad hũgaricalia viginti q̃ttuor miliaria audiebaṫ
nihilominusqz ꝓtinua succẽsio machinaꝝ fumũ eructãs assiduuz
nobilẽ solis iubare rutilãte aerez densa nubiũ caligine obumbra
bat aduolãtesqz aure sulphurco miscebaṫ fetore: ꝛ nec feruidus
estatis dies neqz noctis obscura caligo obsidẽtib9 ꝛ obsessis qui-
eti erat vt nõ oẽ tẽpus funebra decertatiõe expẽderet: ruebãt tan
to ex ĩpulsu nobiliũ turriũ culmĩa dissipabãṫ ꝑietes ꝛ alta menia
hoiez castꝝ ve tutãtia humoten9 sternebãṫ: quid ampli9 dici po
test: nisi ꝙ obsessi ĩtima mortis formidie ꝑcussi diẽ tantũ expecta-
bãt extremũ. Cũctas regni ꝑ ꝑtes tã acerbe tãq̃z potẽtis obsidio
nis fama ferebaṫ: hũgarie tñ dñi q̃dã desidia q̃si graui somno la-
borãtes pture arci armoꝝ auxiliũ ferebãt mĩme. Adijt tãdẽ hoc

tremendũ obsidiõis gen⁹ vir ĩnate virtutis ⁊ militie dñs comes
bijztriceñ. supradictus modico ad decertandũ cũ tãto hoste stipa
tus milite ꝯfluũt hũgarice plurime ꝑ dictũ frẽm iohãnez de capi-
strano crucesignate gentes ꝓ christi noĩe pugnature: ⁊ de ꝑtib⁹
polonicalib⁹ cruciferi q̃si trecẽti venere. Qua ꝓpter ipse dñs co
mes q̃zuis vt supra dictũ est cura gubnamis exut⁹ fuerit: tñ asue
ta in illo agente strẽnuitatis v̇tute sustinere nõ valuit: quin vt ho
stẽ adoriret̃: viã ergo quesiuit q̃ hostiũ naues a decursu fluminuz
p̃dictoꝝ remouere obsidioneqz laborantib⁹ armoꝝ p̃sidiũ ferre
posset: cõquisitis tandẽ nauib⁹ illas militib⁹ armatis ⁊ crucesig-
nata gente simul onerauit: tandez ꝑ flumẽ danubij hostiles ꝯtra
naues misit ꝓpt̃ qd̃ vterqz hostis nauali iũgit̃ certamĩe: ingens
exuberat i thurcis clamor ⁊ hũgari quoqz vocib⁹ alt⁹ dñm iesuz
ꝓ auxilio ĩuocabãt: via igit̃ ad fugã vtriqz hosti dẽpta acerrimũ
cõmittit̃ bellũ ferũt̃ hincinde altas danubij ꝑ aq̃s vtriusqz ꝑtis
naues ⁊ multi ex illis mortalib⁹ sauciati vulnerib⁹ cadẽtes ibant
in ꝓfundũ tãtiqz sanguis ex effusiõe clara danubialis aq̃ ĩmense
cedis cruẽta astendebat vestigia ⁊ recẽtibus pugili de vtroqz pi-
scib⁹ esce parabãt̃: tandẽ longũ belli post laborẽ vicerũt hũgari
acriusqz irruẽtes ĩ thurcos naues eoꝝ ferreis iũctas cathenis dis
secantes vehemẽtes succẽderũt ĩ flãmas. Qd̃ postq̃z thurcoꝝ ce
sari ĩnotuit dixisse fert̃: iam ĩquit graui⁹ nr̃a potiemur volũtate.
Dñs v̇o comes nauali ĩ certamĩe gloriã victorie adept⁹: mox ca
strũ adijt ⁊ capitaneos illi⁹ iam mẽte ꝯsternatos ⁊ p̃ter mortem
nullã aliã sortẽ expectãtes ꝯsolatus est. Quid ĩquit t̃riti estis an
solũ nũc vidistis thurcos: hij sũt illi quos sepi⁹ fugauim⁹: nosqz
int̃dũ fugim⁹ añ illos cur illoꝝ aspect⁹ quos multotiẽs vidistis
vos turbat: nõne arma ⁊ vires illoꝝ exꝑti estis. Cõfidam⁹ igit̃
filioli ĩ xpõ ꝓ cui⁹ noĩe crebri⁹ nr̃m fudim⁹ sanguĩez ⁊ cũ illi⁹ no
stroqz hoste eo forti⁹ decertem⁹: nõne xpũs mortu⁹ ẽ ꝓ nobis et
nos quoqz moriamur ꝓ illo. Estote ergo aĩo ꝯstãtes ⁊ fortes in
bello: timid⁹ vt noscitis ẽ hostis: siqz de⁹ nobiscũ fuerit de facili
ꝯtriri põt: nã ⁊ tergauertere ꝯsueuit ⁊ illũ ĩ fugã labi fugientẽqz ĩ
p̃riaz reuerti nõ pudet: quid ampli⁹ ẽ disserẽdũ cũ hec ⁊ vos tẽta-
stis meo sub ductu lõga belli tedia ferẽtes: ꝑ hec itaqz ⁊ hoꝝ plu
rima v̇ba ꝑqz suã p̃ñtiã dñs comes nõ modice illos aĩositate re-

stituit: firmauit ĩsup castꝝ nouo milite crucesignatã quoqꝫ gentẽ plurimã ĩ illud ĩtroduxit: ⁊ cuꝫ popularis foret ꝯditiõis armaqꝫ v̇tere eẽt ignara: dominꝰ comes ⁊ illos ĩ q̃ntũ potuit bello adaptauit. Audierat ãte hec cesar thurcoꝝ p̃dictꝰ qđ gẽitor suꝰ amrates dũ viueret sub eodẽ castro nãdoralben. septẽ mẽsiũ ꝯsũpsissꝫ obsidionẽ ⁊ eodẽ potiri valuisset mĩme ac absqꝫ victoria cũ de decore de sub illo recessisset. Qua ꝓpt̃ idẽ cesar thurcoꝝ astãtibꝰ sibi sui exercitꝰ ductoribꝰ ipsũ genitorẽ suuꝫ vitupamĩe nõ modico affec̃: seqꝫ idẽqꝫ castꝝ dies ꝑ quĩdecĩ expugnare posse dixit: quẽ cũ wayuoda natulie suoꝝ suprem⁹ wayuodaꝝ se sic iactãtẽ audiuit ĩpetrata priꝰ dicẽdi licẽtia ad v̇ba illiꝰ ita respõdit: maxĩe cesar iocũduꝫ aliquid vr̃e dignitatis ĩ p̃ñtia me dicere expediret: timeo tñ ne in posteꝝ rei exitꝰ me vr̃am apud clemẽtiã redarguat: ac tñ scire debemꝰ hũgaros ipsoꝝ castra grauiꝰ cedere q̃ꝫ grecos. Cuꝫ igit̃ iã nobiliũ culmĩa turriũ deiecta mẽiaqꝫ ĩ magna ꝑte humotenus ꝓstrata iacerẽt ac valles ⁊ fosse castri replete ⁊ t̃re adeq̃te essent: ita vt hostis irruptiõi nil penitꝰ obstarẽt ⁊ p̃scriptꝰ quĩtus decimꝰ dies p̃fate obsidiõis eluxisset: mox cesar ipse adhuc rutilante aurora cũctã gentis sue multitudinẽ pulsantiũ tĩpanoꝝ tubarũqꝫ hincinde resonãtiũ ĩ voce cõmouit furiosoqꝫ ĩ impetu idẽ castꝝ aggressus ẽ: ac cruẽtã ꝑ cedẽ illiꝰ petrauit ĩ mediũ. Hũgari v̇o licet tãto cũ hoste ipsos ꝯgredere impar fuerit: viribꝰ tñ se deffendebãt: totis auxiliũqꝫ dñi iesu sepiꝰ acclamãtes hostis in ruinã acrit̃ insistebãt. Instaurat̃ ergo mortale bellũ ⁊ castri decertatur ĩ plateis cadũt hĩcinde multoꝝ cadauera int̃fectoꝝ multoqꝫ ex clamore ac ĩnũerabiliũ ensiũ ex tinitu ingẽs ĩ aere ꝯfusio reboabat ⁊ sepiꝰ vtriqꝫ hostes dũ iste dũ ille t̃ga dare cogũt̃. Aderat ⁊ frat̃ iohãnes de capistrão hic velut ĩ extasi positꝰ ⁊ ceteri frẽs cũ illo humotenꝰ ꝓuoluti leuata ad sũmũ auxiliũ mẽte manibusqꝫ ⁊ oculis in celũ defixis gemebũdi orabãt: ⁊ cũ ꝓpheta quidẽ dicere potuissent. Leuaui oculos meos ĩ mõtes vñ veniat auxiliũ mihi. Dñs v̇o comes bijꝫtriceñ. hic minis hic vt pugnarẽt ĩstabat mõitis: michael quoqꝫ ꝫijlagij capitaneꝰ ⁊ ladislaꝰ de kanijsa iuuenes militari v̇tute p̃stantes ⁊ acies armatoꝝ q̃s dñs comes adduxerat cũ illis: necnõ ⁊ agmĩa crucesignatoꝝ dirutꝰ stãtes castri ĩ ꝑietibꝰ atrocit̃ pugnabãt. Jã thurci sepiꝰ de castro expulsi

⁊ rursus dirũ ꝑ certamẽ in illud ingressi hũgaris potẽtiores erãt
Jã plurime dom⁹ ĩ castro succẽse vehemẽtes eructabãt flãmas.
Jã cesaris vexilla in signũ victorie plurima castri ĩ menijs eleua
ta tenebãt. Jã hũgari oĩ spe resistẽtie destituti retrocedere: si quo
erat: cogebãt. Crudescebat enĩ vnicuiqꝫ ĩminẽtis mortꝭ aspect⁹
tandẽ cũ fugã salutis sibi opeꝫ ferre posse nullã: sꝫ tanti discrimĩs
solã mortẽ esse redẽptriceꝫ ꝯspexerũt rursus noĩe domĩ iesu altis
vocib⁹ ĩuocato armis coaptatis ⁊ clipeis iũctis fortiori vt pote-
rãt cũ impetu irruert ĩ hostẽ. Funebre ergo renouat certamẽ mul
ti hincinde sanguinẽ simul ⁊ aĩam fundũt: nec abest auxiliuꝫ dei.
Nã mox cũcta thurcoꝝ agmĩa tã forte tãqꝫ aĩosũ hũgaroꝝ ꝑ im-
petuꝫ turbata v̇sa sũt in fugã. Hũgari ergo aĩositate resũpta ⁊ q̃-
si nouo potẽtie spũ celitus adiuti ĩ ore gladij ꝑsecuti sũt illos tam
diu donec cũcte machine cet̃aqꝫ tormẽta ꝑ illos castri ad ruinam
adhibita suoꝝ sũt nudata custodijs: ꝓpt̃ qđ hũgari oẽs q̃s thur
ci ꝯstituerãt mũitiões igne succẽderũt fortiusqꝫ clauis ferreis ad
ĩmittendũ ignez apta machinaꝝ clauserũt foramĩa: nec ergo diei
durãte luce cessatũ est a bello sꝫ illud qđ pri⁹ castri artis ĩ plateis
agebat: lato postea ĩ cãpo ĩterim donec nox suꝑueniens vtrũqꝫ
hostez sua disiũxit caligĩe multa cuꝫ seueritate extitit ꝯtinuatum:
Qualit̃ aũt cesar ipse ꝓfũdis eiusdeꝫ noctꝭ sub tenebris castro de
sub eodeꝫ fuga lapsus sit ꝓ comperto habet dicere nemo: ad lau
dem tameꝫ dei ⁊ cesaris eiusdeꝫ ꝯfusioneꝫ sufficit vt cũctis bellicꝭ
spoliat⁹ appatib⁹ oĩbusqꝫ machinis ⁊ cet̃is tormẽtoꝝ generib⁹
q̃s ⁊ que illac aduexerat relictꝭ ĩmensaꝫ sue gentꝭ p⁹ cedeꝫ ꝓpria
ĩ pr̃iam redijt sꝫ ⁊ in posteꝝ hui⁹ castri memoria ꝑ quempiã sui in
p̃sentia facta grata fuit sibi nũq̃ꝫ. Quidã tñ de eiusdeꝫ cesaris fu
ga ita dixere qđ videlꝫ ipse cesar feruente atrociori bello dũ suos
ad certamẽ cogeret: sagitta ĩ pectore fuisset vulnerat⁹ cecidissetqꝫ
mox semiuiu⁹: ac sui eũ rapientes int̃ man⁹ sua ad tentoria detu-
lissent: vbi aũt ad noctẽ ventũ fuisset: thurci ⁊ natulie wayuodã
⁊ potius cũctos ipsoꝝ optimates bello ꝯsumptos seqꝫ maxĩam
stragem accepisse: ⁊ ipsũ cesarem velut exanimẽ vix palpitare ꝓ
spexissent: territi ne mane facto ꝑ hungaros adorirentur fugam
inissent: cesaremqꝫ secum differentes ne idem ex itineris labori-
bus magis grauaret: ex alia parte castri eorum sarno vocati cõ-

descẽdissent. Cũqz ibi cesar ipse ad se redisset ac obuiã essz ĩterrogasset: illi quoqz eidez locũ denotassent dixisset cesar ꝛ cur aut qliter ad hũc locũ deuenim⁹: deuicti sum⁹ iquũt ꝑ hũgaros ꝛ natulie wayuoda ac q̃si oẽs tui exercit⁹ ductozes int'fecti sũt: nos quoqz magnã accepim⁹ stragẽ ac qđ mai⁹ est tuã serenitatẽ poti⁹ mozi q̃z viuere suspicabamur: fugim⁹ ergo hũc vsqz ad locũ: ꝛ rursus si etiã machine ꝛ ceta ĩgenia ibidez derelicta essẽt cesar quesuissz. Illi quidẽ oĩa ibidez remãsisse dũ respõdissẽt cesar ipse mox intima cordis amaritudie exacerbat⁹ dixisset: afferte mihi venenũ vt gustẽ ꝛ moziar poti⁹ q̃z cũ de decoze meũ reuertar ĩ regnuz. Tali igit' exitu cesar thurcoꝝ sub castro nãdozalbeñ. cũ hũgaris ꝑliatus ẽ: ꝛ qui tumida mẽte supboqz oculo sol⁹ cũcto traꝝ orbi domiari volebat iudicio dĩno rusticanã ꝑ manũ que poti⁹ sarculuz q̃z arma tractauit deuict⁹ ẽ: ꝛ q̃ mĩtaꝝ tubaꝝ mĩtozũqz tũpanoꝝ ĩ sono admoduz let⁹ venerat trist⁹ noct⁹ sub silẽtio turpit' fugit.

De obitu dñi iohãnis de hwnjad comit⁹ bizstriceñ.

Ost hec domin⁹ comes bizstricen. qui tot tãtoqz sue iuuẽtutis primeuo a tpe belloꝝ exegerat laboꝛes nũduz senectut⁹ etate demolit⁹: sz ꝓtinuo armoꝝ gestamie curarũqz directiõe fatigat⁹ ꝛ virib⁹ exhaust⁹ ibidẽ egrotauit pauciscz diebus ipsa egritudie laborãs: tandẽ ĩ opidũ zemplen delat⁹ i recõ mẽdatiõe ꝑfati fris iohãnis de capistrano viri dei suo saluatoꝛi suũ restituit spũz. Orit' ergo plãct⁹ magn⁹ oẽm ꝑ hungariã ꝛ q̃si cũcta christiãitas nimio dolore turbata ẽ: dũ suũ ꝓpugnatoꝛẽ vita functũ esse audiuit. Nã ꝛ alta ĩ celo fixa eius obitũ sidera ꝑnũciauerãt: admirãdũ siquidẽ sublimi ĩ ethere sid⁹ comatu ei⁹ ante sublatiõez appuerat. Ipse etiã cesar machumetes q̃zuis ꝑ cũdẽ dominũ comitez ꝓpe suã ante mortẽ de sub castro nandozalben. ꝑdicto fugatus sit: cũ tamẽ ꝑ georgiũ rascie dezpotum eidem cesari ꝓ ꝓsolatione moꝛs ipsi⁹ domini comitis nũciata est cesarem eundẽ defixo capite longam ꝑ horã subticuisse seqz: q̃zuis sibi inimicus esset: sublationem eiusdem condolere ꝛ seculoꝛum ab initio hominem sub principe nunq̃z talem fuisse ad nunciuz dixisse ꝓhibetur. Iste homo quã quondam solon creso regi Lidoꝛum omnium regum ditissimo percunctanti primam negauit beatitudinẽ cunctos nostri eui inter mortales solus tulit. Nonne velut

tellus homo omniũ athemensiũ p̃stantissimus quez solon creso
visis illius thesauris in btĩtudine ante tulit liberis de quib⁹ erga
omnes spes optima habebat̃ sũmo rerũ a conditore ꝓuisus est.
Nõne ⁊ vitã multa vndiqz fame gloria redolentem traduxit obi
tusqz illis ꝑ splẽdidissimus tãq̃z ipsi tello obtigit: cũ tanto cesare
deuicto ⁊ fugato magnifica victorie: quã sẽp appetebat: sub lau-
de triũphi dulcedĩe nundũ suis efaucib⁹ lapsa bono cũ noĩe diez
clausit extremũ: cui⁹ tandez corp⁹ vbero suoꝝ in fletu ad albam
trãssiluanieñ. delatũ honorifice extitit tumulatũ. Obijt autẽ ipse
dñs comes millesimo dñice incarnatõis simulqz q̃dringẽtesimo
qninq̃gesimo sexto ãno: v̇gine suo ethereo solẽ hospitante in cu
bili. Quẽ cũ p̃fatus frat̃ iohãnes de capistrano vltimis respira
minib⁹ laborãtez ĩtuitus est: post illi⁹ recõmẽdatõem deo factã:
hoc flebile carmez dixisse fert̃. Salue aureola celi cecidisti corõa
regni. Extincta es lucerna orbis: heu corruptuz est speculum in
qd̃ inspicere sperabam⁹. Nũc tu de victo ĩimico regnas cũ deo et
triũphas cũ angelis. O bone Johãnes. Erat quidẽ dñs comes
hõ mediocris stature: magne ceruicis: crispiuz criniũ: colorẽ mi-
cũ: castaneaꝝ seruãtiũ: magnoꝝ oculoꝝ: serni intuit⁹: rubicũde
faciei: ⁊ ĩ ceteris suis mẽbris tã cõpetẽter tãqz ornate dispositus
erat vt int̃ mille sua principalis agnosceret̃ esse ꝑsona. Duo sibi
erãt nati ad quos nõ modico desiderio cũcta respiciebat hũgatia
paterna enĩ merita hos quẽqz amare cogebãt ⁊ nõmin⁹ virtutez
naturãqz paternã in hos descẽdere spectabãt: hoꝝ in ordĩe geni
ture maior Ladisla⁹ vocabat̃: genitori ĩ statura haud dissimilis
v̇tute quoqz militari ⁊ moꝝ honestate lib̃alitatisqz hũanitate iu-
uenis cũctos suos int̃ coetaneos p̃stãtissim⁹. Junior v̇o mathi-
as pat̃ne sublatiõis ĩ dieb⁹ nũdũ ãnis solutus erat de puerilib⁹:
hũc genitor dũ viuebat intimo cordis amore amplexabat̃: hũc
⁊ etatis sue agilitas oĩuz in oculis cõmendabat: cũctiqz illũ intu
entes: magnũ enĩ hoĩem futuꝝ p̃sagiebãt.

De obitu fratris Johannis de capistrano.

Et qui mutuũ vita ipsis comite ĩ xpõ amorẽ ꝯfouebant
hij nec ĩ seuiẽtis diro examĩe mortis ab inuicẽ sunt sepe
rati: nam ⁊ p̃scriptus vir cathalogo sanctoꝝ condigne
asscribendus frater Johãnes de capistrano p̃fato dño

comiti bijztriceñ. ſincera charitatis iunctꝰ dilectiõe poſt deceſſuz ipſius domi comitꝭ nõ multos ſub ſole dies duxit aſtrale magis q̃z terrenũ ꝓptãs atriũ ĩhabitare: ſpũ ad celũ euolãte humo de quo ꝓditus erat diuiſim ab aĩa ſuũ reſtituit corpuſculũ: qõ in clauſtro frãtz mioz de obſeruãtia: quoz ſub hĩtu ꝛ ipſe vitam ſcĩ pr̃is frãciſci imitatus eſt: in opido wijlak fundato debita ꝓditũ ſepultura inũeris claruit miraclis clarereqz nõ deſinit diẽ vſqz ĩ pr̃ntez.

De reditu regis ladiſlai in hungariam ꝛ de comite cilie in caſtro nandoralbeñ. decollato.

Orro cuz tante victorie fama lógas mũdi p ptes diffuſa cũcte chriſtiãe religioni gaudio eſſet: ꝛ p̃fatus rex ladiſlaus dũ ceſarẽ fugatũ. dominũ vo comitẽ vita exceſſiſſe audiuit: mox in hũgariã redire ſtatuit. Jnt hec comes cilie vlricus dudũ ꝓceptã in quõdã dominũ comitẽ iohãnẽ inuidiaz q̃ via illã defuncto patre in illius filios parturire poſſet: multo ſue mẽtis ĩ feruore reuoluebat. Cogitabat enĩ coſdem iuuentutis mente duci: ꝛ ea ꝓpter ſuas p inſidias cocitius illos ſubuertere poſſe arbitrabatur. Nam ipſe comes vlricus dum omniũ hominuz eſſet ambicioſiſſimus ſupbiaqz humanã ſupra naturaz tumidus egreferebat ãte hec dominũ comitẽ iohãnez regni hũgarie gubnamine potiri. Hũc quidẽ titulũ conſanguineitatis iure ſibi ſupra omnes cõpetere iudicabat. Alia vero cauſa ĩuidie exhinc orta erat: qõ ipſe quondaz domin⁹ comes Johãnes ea tempeſtate cum adhuc gubernamis fũgeretur officio a romanoruz rege pro non reſtitutione coronе ꝛ pueri regis penas exigens in ipſius comitis vlrici tanq̃z eiuſdem romanoruz regis partem tenentis ſe ingeſſerat offenſam. Tertius quidez rancoris fomes inter p̃fatum comitẽ vlricum ꝛ dictos filios ipſius quondaz domĩ comitꝭ Johãnis exinde cauſabat: qõ idem comes vlricus tum regiũ latus tum omne qõ in hungaria pingue pulcrũ ꝛ ſuaue erat ea que ipſoruũ iuuenũ comitũ dirigebat manus velut homo ambicioſus ꝛ intime ſupbus in ſuaz poteſtatem redigere laborabat. Hec comitez vlricum mentaneis coroſionib⁹ intrinſecus nõ modicum mordebant: hec ipſe ad finem deducere poptabat. Fertur enĩ ꝙ dixiſſz ego ſum inquit homo ille qui hoc canile linguagium hac de terra extirpabo. Non latebat iuuenes comites vlrici comitis

venenata rerum directio. Qua ꝓpter amara erga illuꝫ ducebāt
recordatiõe nec minꝰ cunctũ hungarie vulgus deſpecto illũ ītue
bat lumīe. Elapſus eſt tandē ſublatiõis ipſiꝰ dñi comitis iohā-
nis annꝰ: tempuſqꝫ erat cũ eſtas autũno appꝛopinquāte ſuos vl
timos ꝓperabat ad limites. Cũ rex ladiſlaus ꝛ comes cilie vlri-
cus populari almanica gēte crucigera plurima ſtipati: nauali of
ficio alta danubij ſulcātes magno cũ ſtrepitu venerũt ī hũgariaꝫ
ꝛ primo Budenſ caſtri atrijs dies ꝑ aliquot īhabitatis: tandem
ad opidũ futhak denoiatũ deſcenderũt. Eſt aũt hoc opidũ cāpe-
ſtrale ſecus decurſuꝫ flumīs ꝓiecti ī comitatu bachieñ. pingui in
tellure longe lateqꝫ plateatim locatũ. Ad hũc opidũ poſtq̃ꝫ vē-
tũ eſt regio ex edicto ſolennis ibidem totius regni nobiliũ cōgre-
gatio extitit celebꝛata: ꝛ hac quidē cōgregatõe multoꝝ aduētu ꝓ
cex in dies crebꝛeſcente comes ladiſlaus qui regis ladiſlai leucꝫ
animũ comitiſqꝫ vlrici metuebat iſidias more paterno multo ar-
mati militis tutamīe vallatus ad regem venit. Placuit poſt hec
regi ladiſlao caſtro ī nandoꝛalbeñ. potentie ceſaris thurcoꝝ con
ſpicere veſtigia: piter ergo rex ac comites vlricus ꝛ ladiſlaus il-
lac trāſierunt: cruciferiqꝫ cuncti qui de almania venerāt nauigio
ſecuti ſunt illos. Inter hec hij quibus regiũ patebat ꝓſilium co-
miti ladiſlao dicebāt: de tuis rebus male agitur: comes enī vlri-
cus regiũ animũ erga te puertit: induxitqꝫ illuꝫ vt tu ceteriqꝫ om
nes hũgari officio latuũ dignitatiꝫ que hactenus tenuiſtis ſpo-
liemini: ꝛ cedem dignitates theutunis: qui regie volũtati magis
q̃ꝫ hungari placent: locent tuqꝫ q̃ꝫ primũ de hoc caſtro ejeceris
ꝛ huic rei ſufficienti teſtimonio eſt qꝺ hij almani crucigeri tantuꝫ
ea de cauſa huc adducti ſunt. Hijs auditis iuuenis homo ad mo
dũ pturbatus eſt ac cogitabundus vbiqꝫ incedebat ſuiqꝫ ꝑſuade
bāt vt comes vlricus captata tempis ꝛ loci habilitate interfice-
retur: ꝓtinuatum eſt occultum ſup hijs rebus ꝓſilium ꝛ regni ex
proceribus multi quos ſimilis cura mordebat: hec ita fieri lauda
bant. Juuenem ergo hominem magna audatie virtute feruen-
tem qui effrenũ iuuentutis ſue impetum vix ꝓtinebat crebꝛis per
ſuaſionibus grande ad facinus impulerunt. Inſtabant eiuſdem
anni dies cum inclitus preſul Martinus duduꝫ humili tugurio
ſublatus de terreno altaſqꝫ celoꝝ trāſlatus ad māſiones dulci-

fluuz mustum boni saporis vertebat in vinū: ⁊ dies lune festum eiusdem scī martini subsequens orta est: in qua comes ladislaus sūmo manc post repulsuz ꝑ solis radios eiusdem diei diluculuz: domū ipsi comiti vlrico castro ī ꝓdicto ꝑ hospitio assignataz pi-terqz ⁊ ipsuz comitez ꝑ habēdo vt fertur mutuo colloquio adijt. Sz o iinica fatoꝝ series: o lōga ꝑ tempa pectorib⁹ ī intimis ce-cis alimētis nutrita scelerati ssima iuidia: que q̄z primū in anguez nostꝝ veterē trāsuertens hostem nostros locoꝝ de ameno ⁊ alto de vertice boni ꝑthoparētes deijcere fecisti ⁊ que vtroꝝq̄z comi tū corda tāto iundaueras rancore qđ alter alteri⁹ abditis appeti-tibus ītime anhelarēt ī necem que tuis voluūt̄ ī imis tūc patuit: cū ambo comites vlricus. ſ. ⁊ ladislaus vna eadez tecti domo po stibus clausis colloquio mutuā verso ī iram primū vbis minaci-bus tandē radiantib⁹ decertantes armis alter ī alterius madida-rūt cruore enses. Dū aūt ante hostiū stantiū ipsi⁹ comitꝭ ladislai sidcliū aures ītrinseci rumor belli dclatns est ītardi dissoluto do-mus hostio causaz dubij scrutāt̄ rumoris. Cū igit̄ comites vtroſ qz bello īsudare viderūt: moꝝ eductis ensibus irruerūt ī comitez vlricū se suoꝝ virū omī cū vtute defendentē: strauerūtqz illū fra mee ictu ī pede grauit̄ vulneratū ac tandē ꝑstratū ibidez decolla rūt. Quātus aūt regē baroneſqz regni ⁊ almanos regi annexos ibidē ꝓcussit timor q̄nta ve formidine ītima ipsoꝝ trepidarunt vi scera: dū enses nudas sanguīe tinctos hūano: castri ꝑ plateas ra diare viderūt ipsi sensere: oēs enī idem poculū qđ comes vlric⁹ bibit se bibere cogitabāt. Fuit aūt comes vlric⁹ hō ꝓdecētis ꝑce ritatis ī vultuqz ⁊ corꝑe cōdigne disposit⁹: macer facie: etate qui quagenari⁹ vel citra: iocūdus ⁊ admodū venercus: crines orna bat: ⁊ ne barba apud amatrices etatē ꝓfūderet illā radicitas euel lere faciebat.

De exacia ꝑ regem ladislaū super morte comitis vlrici comiti ladislao facta.

Exacta tandem huiusmodi mora castro nandoralbeñ. in predicto rex ⁊ comes ladislaus ceteriqz barones. Co mes scilicet palatinus: ladislaus garaij vocitatus: mi-chel orzag de gwth: paulus fili⁹ bani de lijndwa iani-toꝝ regaliū magr̄i ⁊ aulici regie maiestatꝭ ꝑceresqz regni q̄z plu-res qui regiam frequētabant curiam. Cum illis versus castrum

Themeſwar ipſoꝝ flexerunt iter. Eſt enī caſtrū hoc hungarico
in agro p̄cipuum ptibus regni in inferioribus ad litus aluei the
mes in loco ſatis ameno celebri munimine edificatū. Cum igitur
caſtrū ad hoc appropinquatuꝫ eſt comes Matthias ⁊ dña eliza-
beth genitrix illi⁹ in ſignū luctus ſublatiōis dicti quondā dñi io-
hannis comitis: nigris amicti ſtolis regi venere in occurſum: in
ducto ergo illo ſublimia caſtri eiuſdem in palatia excellenti illuꝫ
vt regiam decebat dignitatē hoſpitio tractauere: vbi ⁊ ipſe rex la
diſlaus p̄dictis ſui regni baronib⁹ ad vtrūqꝫ latus ſuū ſtantibus
comiti ladiſlao ad veniā ꝓſtrato: temeritatē quā i occidendo co-
mite vlrico eiuſdem regis vt dictū eſt ꝓſanguineo cōmiſerat expi
auit ⁊ īdulſit: ⁊ ne rex ipſe apud comitem ladiſlaū quādocūqꝫ de
exigēda mortis fraterne vindicta ſuſpectus haberet vtroſqꝫ co-
mites ladiſlaū. ſ. ⁊ mathiā fideli ſub iuramento ſup ſacratiſſimo
corpe chriſti p̄ſtito i fratres adoptauit: eodēqꝫ ſub iuramēto nū-
q̄ futuris i tēporib⁹ aliquā tallionē comitib⁹ ab eiſdeꝫ ratiōe p̄-
mia ſe exigere velle ſpopōdit: ⁊ in tam glorioſe fraternalis adopti-
onis ſignū ambos comites lugubri veſtimēto qō patre mortis ī
mēoriā deferebāt: exui iuſſit ac eoſdē ꝓpria ſua ꝓ ꝓſona rubeo ō
purpure ſartitis veſtib⁹ amicire fecē. Sꝫ o veſtis inamabilis ro-
seo deſup vernās rubore dū itrinſec⁹ marturine quib⁹ ſubducta
eras: vulpinas poſtea trāſfigurate fuerunt i pelles. O aſtutus ⁊
ab oī bono hoīe refutabilis fraternalis ꝓtract⁹: heu ⁊ euitabile bo
naqꝫ īdignū mēoria p te regē ſup tam caris tam excellētibus tam
qꝫ ſciſſimis et tam metuēdis reliquijs iuramētū p̄ſtitū: heu iſan-
dū ſcelus dū antiquit⁹ diuoꝝ hūgarie regū: qꝫ tu tuuꝫ obſeruaſti
iuramentuꝫ: ſimplicis vbi ꝓmiſſio firmi⁹ extitit obſuata: an tue
diſpendiū vite tuū p te ruptū ſacramētū tibi nō peperit: dū p te
p̄ſtiti iuramēti dies vltia āni primi nō p̄terijt dīna vltōe regnis
piter et vita exceſſiſti

De vindicta p regem ladiſlaū a comitibus Ladiſlao ⁊ Mathia exacta.

Jſitaqꝫ ſerie p̄notata inter regem ⁊ comites pactis.
Rex ⁊ comes ladiſlaus venerunt ad budam cum gau
dioqꝫ ibidem manebant. Comes enī ladiſlaus regio-
fidens in iuramento: ad regē recto corde erat. Omēm
quidem indignationis ardorem ſi quem rex contra eum propter

morte comitis vlrici cōcepisset extinctū fore arbitrat. In comite ꝓterea palatino garensi ladislao supradicto: cui⁹ filiā adhuc viuente patre in ꝯsortē ducere dispossuerat: hac in re spem nō modicā fundauerat. Cogitabat enī si rex aduersū eū in iram excitaret palatin⁹ qui regē dirigebat illā cōpesceret: sibiq; adiumento fieret. Hac igit spe comes ladislaus deceptus: cū regez ꝓtinua erga se videbat duci beniuolētia illi⁹ de malignitate suspicabat nihil: sz quid sibi ꝓfuit in comite palatino ꝓfidere cū ipse palatin⁹ comitis vlrici de nece qui sibi auūculus erat magis q̄z rex ladislaus crudelē exigere affectabat vindictā. Ipse ergo comes palatinus z paulus banfij pluresq; qui potius adulatiōibus q̄z armorū directōe regi seruiebant: ac oēs illi qui in p̄rem ipsius comitis ladislai ꝯceptū rancorez illo viuēte cuomere nequierāt ad exigēdas a comite ladislao sui facinoris penas crebris psuasionib⁹ regem fatigabāt. Inquiebāt enī: tu rex es z illū cūcta sequit hūgaria: hic ꝓcerū vulgiq; fauore supbus hac vice in comite vlrico ꝯsanguineo tuo tuū ad latus hec fecit. Timendū est ne p̄sumptuosus hō de tua psona idem faciat: rex es sz interiz hūgarie in regno nō regnabis donec ipse supuiuet motus est crebris psuasionib⁹ regis ladislai iuuenis anim⁹ paruaq; scintilla que in vindictam necis p̄fati comitis vlrici in pectore eiusdē regis velut i oblitionē demersa vernabat crebris psuasionuz flatibus ardere cepit. Cū ergo regis animū ipsoz votis inclinatū cōperiert: querebāt opportunitatē vnde eoz optatis co celeri⁹ potiri valerēt: timebāt enī ne insidie p ipsos in occulto ꝯflate detegerent. Inter hec ānūciatū est thurcos regni ꝯfinijs irruptionē minari: q̄ ꝓpt comes ladislaus paternā volēs imitare natnrā: plurimū militez stipendariū ptibus regni hūgarie de supiorib⁹ vsq; ad ciuitatē pesthien. ꝯducere faciēs a rege impetrata recedēdi licentia thurcis occurrere parabat. Illi vo qui ō comitꝭ ladislai aduersis gaudebāt regi ne illū pateret abire anteq; comitē Matthiaz loco sui in curiā suc maiestatis aduenire faceret incessant ꝯsulebāt. Ecōtra z comiti ladislao suggerebāt dicentes: si tibi a rege discedere voluntas est anteq; regi vale dixeris iube ad regem tuuz venire germanū: licet enī vt alter vestz semp regiuz latus comitet. Tu quoq; regie maiestatis in curia tui germani rebus sua serie dispo

sitis abire poteris ⁊ si quãdocũqz te absente apud regẽ quipiaz ti-
bi ꝓtrariũ mouebaẽ germanꝰ tuus nosqz secũ illa cõplanabimꝰ:
⁊ hac quidez sub astutia insidiaꝝ artifices vtrosqz comites opor-
tuniꝰ circũuenire posse spabant nec illos eoꝝ fefellit opinio. Nã
statim postq̃z comiti ladislao his in rebꝰ regia declarata est volũ
tas ille insciꝰ insidiaꝝ imemorqz qꝺ paẽ illi dixerat vt caueret ne
simul cũ germano aliquãdo domus regie inter limites clauderẽ
anteq̃z abiret comitẽ matthiã illac venire voluit. Qꝺ postq̃z do
mine elizabeth genitrici eorũdem comitũ innotuit mox expauit:
⁊ quasi futura ꝑsciens ne comes mathias interim donec fraẽ su-
us regia in curia ꝓuersareẽ illac acceleraret instabat: sz qꝝ fata sua
rũ series rerũ bonos vel malos ad exitus trahũt: comes mathi-
as fraẽnis mãdatis potius q̃z maẽnis interdictis parẽs a matre
cũ lachrymis dimissus venit ad regez. Semis igiẽ fribus curie
regie intra ambitũ existentibꝰ tempꝰ istabat dũ. s. quadragesima
le ieiuniuz se obsernãtes suũ deuexerat ꝓpe ad mediũ ⁊ feria scꝺa
ꝓxima post dñicam Oculi claro solis radio illustrata meridiẽ cõ
stituerat. Cuz comes ladislaus regiũ ad colloquiũ vocatus ladis
lao de gara palatino socero ipsius: in quo ipse vt dictũ est intime
ꝓfidebat: causam calamitatis eiusdez ꝓferente pñtibus paulo si
lio bani: iohãne Jzkra: benedicto de th wrocz ⁊ quodã almano
Lomberger vocitato ibidẽ regia in domo extitit captiuatus. Co
mes vo mathias de hijs que erga fratrẽ agebanẽ inscius sua pue
rili inocentia nullã sibi opem ferẽte in quadã domo que sibi ꝓ ho
spitio castro in Budensi designata erat reclusus est: ambo tãdem
seorsum p vigili subiecti sũt custodie. Cũ vo nox supuemẽs eius-
dem diei lucem cõmutauit in tenebras Nicolaus de wylak way
uoda transsilnanꝰ lorica indutus tãte rei spectaculo auidus suoꝝ
familiariũ in cõmitiua illac venit ad castrũq̃z budeñ. mox intro-
missus est. Jste enĩ nicolaus wayuoda comitis ladislai casũ nõ-
minꝰ ardebat ⁊ nec eiusdẽ in necem ꝓflati ꝓsilij expers erat: cum
enĩ esset homo honoris cupidus ⁊ ambitiõe nõ modica estuans
altaqz parẽtũ de sanguĩe genitꝰ quõdã dñm comitẽ iohãnẽ ⁊ su-
os natos ĩ regno ac erga regẽ excellẽtiori noĩe ⁊ titulo vti egrefe-
rebat. Exhicqz iuidia erga illos ducebaẽ nõ modica postq̃z aũt
mox subsequẽs dies in lucẽ dissoluta est dñs iohãnes waradicñ.

t

epūs. Jtē sebastianus de rozgon ⁊ ladislaus de kanijsa viri egregij in regnoq3 tum sanguīe tum agroꝝ possessiōe vtuteq3 militari p̄stantes necnō caspar bodo de gij wrgij hō ꝑsilij sentētia non vltimꝰ. Georgiꝰ quoq3 modrar magna rerū opulētia p̄ditꝰ vtq3: paulus horwath ac quidā almanꝰ frodnobar denoīatus milites armoꝝ directiōe īsignes ⁊ alij quidā qui p quōdā dn̄m comitem iohānē aut ꝓmoti aut ab infantia educati erga comites ladislaū ⁊ mathiā fideli familiaritate ⁊ amicicia ducebant captiuitatis sūt affecti calamitate. Dū tandē detentionis eorūdē comitū tertius dies vesperꝝ horā pegisset ⁊ titaneus axis occiduas appropinquasset ad horas: comes ladislaꝰ iudicis ⁊ iuratoꝝ ciuiū budenſ ciuitatis ad manꝰ vt capitis plecterēt pena assignatꝰ ac sub multoꝝ custodia armatoꝝ ante castꝝ budeñ. in oppositū atrij frijspalotha denoīati deductꝰ piterq3 ibidez ⁊ decollatus est. Contigit aūt sue decollatiōis in tēpe res nō paruo ꝓ miraculo narranda: nā cū ipse comes ladislaus decollaret ⁊ iā trinū sue decollatōis sibi impressū post vulnꝰ ꝓstratus manibꝰ ad terguz ligatis in terra iaceret moꝝ ꝓprijs in viribꝰ erectus surrexit: seq3 p̄ter p̄scripta tria vulnera in sua decollatiōe exacta de iure ampliori satisfactione nō teneri voce satis intelligibili dixit: tandē omibus circū stātibus rei ex nouitate stupētibus dū repente ꝓcedens post aliquos passus vestē qua indutus erat calcasset ī faciez cecidit: sicq3 iussu quorūdā astantiū quibus hec res cordi erat resiouū decollationis illiꝰ ꝓsumatū est. Sz heu doloz heu mesticia ⁊ heu q̄ntas huiꝰ comitꝭ exitiū diligētibus illuz pepit angustias: enīuero vidisses hūgaros quasi cūctos nobiles. ſ. ⁊ rusticos demisso capite ꝑsertis manuū extremitatibꝰ cogitabūdos quasi graui somno occupatos īcedere: vidisses ⁊ multoꝝ p ora recētia lachrymaruz flumīa decurrere: dici enī pōt qō si popularis hūgarice gētis tumultꝰ p crebras p̄conicas ꝓclamatiōes pq3 horrendaꝝ īcussiones minaꝝ sedatꝰ nō fuisset: siq3 ipse comes ladislaus ꝯgrua diei in hora ad plateā scī georgij vbi quōdā trigīta duo milites decollati extitere suo ꝓ ex terminio eductꝰ fuisset: ipsa plebee ꝯditōis manꝰ illū sue de dispendio vite eripuisset: multi enī tūc ꝓ vinearū cultu ī ciuitatem ꝯuenerāt: tātaq3 erga illū affectiōe ducebant vt sanguinē fundere vltriceſq3 aīas p mille vulnera ī illius vin-

dictam efflare eisdem nō crudescebat ⁊ hic fuit causa quare ipse co
mes ladislaus nō in loco al's ꝓfucto ⁊ diei horā circa vltimā extī-
tit decollatus: postq̄z aūt decollat⁹ est mox atro inoluit tegumi-
ne posituſqz in feretro ad eccleſiā scē marie magdalene defertur:
totāqz ꝑ noctē vigiles ꝑ excubias custodit ac tandē prima auro-
re luce erūpente i eccleſia ſacratiſſimi corpis christi: vbi p̄fati tri-
ginta duo milites quos quōdā rex ſigiſmūd⁹ ſue ire in impetu de
collari fecerat tumulati iacēt: omī exequiax ⁊ ſepulture ſine ho-
nore tumulat. Fuit aūt ipſe comes ladiſlaus vt dictū est ī ſtatura
patri haud obſimilis: facie rotunda ⁊ fuſca: crinib⁹ lōgis: caſta-
neax colorē imitātib⁹ intuitu pius humeris latus: in armis strē-
nuus: ſatis audax ⁊ tam ad ſuos q̄z ad alienos benignus.

De vindicta ⁊ guerris ī morte comitis ladiſlai ī regno

Hid aūt ꝓfuit tāti facinoris ꝓſuaſio hijs qui ſecutis
iuuenilē regis ladiſlai aīuz vt iuramētū trāſgrederet co
rū ꝓſilijs puerterēt ſi dīno iudicio placuiſſet hūane sentētie idone-
um foze vidcret qō ipſi ⁊ nō rex ladiſla⁹ p̄miſſi piuri ſubiſſent tal
lionē ſz arbitrari pōt qō fata hoc tramite futuris rebus diſpone-
bāt locuz: nihilomin⁹ tū ⁊ hij qui hoc facin⁹ ꝓflauerāt apud ple-
bem ignominiā ⁊ odium ꝓſecuti sūt ⁊ multi alij etiā hax rerū exp
tes ipſius comitis ladiſlai fidelib⁹ de nece dñi ipſox ꝓtinuis ī ar-
mis vltionē exigentibus vite piter ⁊ rerum ruinam hac de cauſa
ſubierunt ſubortū est quidem mox in regno acre diſturbiuz ⁊ ſine
diſcretione ipſorum comitū de crūna grauis exigebat pena: enī
uero michael zilagij de horogzeg eorūdem comitum auūculus
multis tum domeſticax tum extraneax nationū coadunatis ſibi
bellicoſorum virox p̄ſidijs ptes regni trāſſiluanas aggreſſus ē
⁊ breui diex in ſpatio omnes ciuitates ⁊ opida terre illius ſue ſub
didit ditioni: ac cunctos regales ꝓuentus pte regni de eadem re
giū ad fiſcum ptinentes ſuos ſibiqz adherētiū ꝓuertit in cēſus.
Quid aūt ceteri quos calamitas ipſox comitum magis angebat
regni pclimata fortes poſſidentes munitiōes ferri ⁊ ignis miſte-
rio pq̄z rerū direptiōe fecerint: ſi quē ea futurā ꝓpter memoriam
conſcribere delectaret rem multis ꝓcluſam ſuſpirijs ſuox ad no-
titiā deduceret poſterox.

De ſorte ceterox captinox ⁊ de obitu regis ladiſlai

Ost exitiũ tandẽ ipsius comitis ladislai paucis dieb⁹ ela
psis dñs waradieñ. epũs sue ꝯditionis exigente merito
dño dionisio strigonieñ. archiepõ regiũ vsqꝫ ad bñpla-
citũ in captiuitate seruãdus extitit assignatus. Comes quoqꝫ ma
thias quadã arta in domo ad latus turris Isthwanwr edificata
ad inferiores termas ꝓspiciẽti ꝑuigili sub custodia seruabat̃: ce-
teri quoqꝫ captiui nonmin⁹ seorsũ a comite mathia reclusi regiuꝫ
ad votũ tenebant̃: voluebat̃ dies ⁊ millesim⁹ q̃dringentesimus
quinquagesim⁹ octauus dñi ãnus instabat: verqꝫ ãni eiusdeꝫ ve
nusta floꝝ amictus tunica suos iã posteros trãspassauerat grad⁹
⁊ fertili suũ cessarat hospitiũ: estati sole subt̃raneos agente gres-
sus nocte. s. illa que festum sacratissimi corꝑis christi immediate
subsequit̃ nimiã intenebrositatẽ dissoluta modicoqꝫ nimbi impe
tu Budense castꝝ ꝯcuciente: omnes captiui eiusdem castri excel-
sos habiti intra muros comite mathia ⁊ paulo modrar tantuꝫ re
gia ĩ captiuitate remanẽtibus: ad aquas calidas inferiores pen-
dentib⁹ castri de menijs quorũdaꝫ duoꝝ linthiaminũ in mĩsterio
se demittẽtes liberi abierũt. Dũ aũt regi ladislao suoꝝ captiuoꝝ
ĩnotuit eliberatio simul cũ illis qui eorundẽ ꝓcurauerãt: captiui
tatẽ admodũ triste tulit ꝑtimuitqꝫ. Nã p̃fati sebastian⁹ de roꝫgõ
⁊ ladislaus de kanijsa valebãt in armis ⁊ multa in regno gaude-
bant parentela. Rex ergo ⁊ sibi annexi barones hos eosdem in
vindictã sui eocitius ĩsurgere formidabãt. Qua ꝓpter omĩ sue ꝑ
tis gente cito armata qualibꝫ absqꝫ mora wiennenseꝫ se trãstulit
ad ciuitatem: comitẽ quoqꝫ mathiã sine aliquo vinculo ⁊ pauluꝫ
modrar multis ferramẽtis cõpeditũ: locuples enĩ erat auro et se
ab eodem ĩgentes thezauros extorquere posse sꝑabat: vno ⁊ eo
dem ĩ curru locatos secũ abduxit: tandẽ modico tempis ĩterual-
lo wienne habitato ĩ bohemiaꝫ transijt: ⁊ comitem mathiã wien
nensi ĩ castro firma sub custodia reliquit: dum aũt pragensi in ciui
tate regali ĩ pompa conuersaret̃ subita ⁊ tristi egritudine aggres-
sus vitam pariter ⁊ ꝑiurium vltimo respiramĩe soluit. Vtrũ aũt
vt quibusdem placuit ordinãte georgio de bodebrad al's eiusdeꝫ
regni gubernatore letiferũ ꝑ venenũ an vocatiõe diuina occupu
erit: ipse ꝓ comperto dicere nequeo. Sepe enĩ multoꝝ ora mul
tas discoloratas ĩ narratões dissoluunt̃: omĩbus tamẽ fidem ad

hibere quis queat. Creuerat ipse rex ladislaus ꝯgruaꝫ sui corpis in ꝓceritatem: glaucos quidem ⁊ crispos habebat crines: facies quoqꝫ illi alba erat: rubenti ꝑmixta colore: ⁊ nasus recto diametro mediã inter faciẽ descendẽs: parua quadã sui ĩ medio tumescebat curuitate: moꝝ v̄o ꝓbitate ⁊ prudẽtia sue etatis int̄ iuuenes nõminꝰ erat venustꝰ. Obijt aũt ipse rex ladislaꝰ ãno dñi millesimo q̄dringẽtesimo quinq̄gesimo octauo supradicto: etatis quidẽ ⁊ regnoꝝ suoꝝ ãno bisnono cũ. s. eiusdẽ anni autumnꝰ sue vltĩe cõpleuerat orbẽ lune: eadẽ die anni subsequẽtis q̄ comitibꝰ ladislao ⁊ mathie vt p̄dictũ ẽ p̄missũ p̄stiterat iuramẽtũ: sepultusqꝫ ibidẽ prage ĩ eccl̄ia ꝑochiali nouissimã loco ĩ eodẽ expectaturꝰ resurrectiõem.

Ladislaus sep. obijt anno 14

De electiõe dñi comitis mathie ĩ regẽ.

Um aũt pegrinis ex relatibus fama obitus ipsi⁹ regis ladislai in regnũ hũgarie venit multos ꝓtristauit maxĩe aũt illos qui eidem regi comitis ladislai psuaserant necẽ: cũ vltores effusi sanguinis ipsi⁹ comitis ladislai eo auidius eo aĩosius insurgere ac inceptã finẽ ad optatũ pducere vindictã desiderare videbãt qõ ꝛ factũ fuisset si ꝑ componendis regni rebus ꝑq eligendo rege indicta ꝑ totum regnũ hũgarie generalis vniuersitati nobiliũ ꝓgregatio eorundẽ vltorũ estuantẽ in vindictã animũ nõ refrenasset: ipsa tandẽ generali cõgregatiõe suis statutis ĩ diebus cũ. s. celer ꝛ ingeniosus notariorũ calamus: millesimũ q̃ingentesimũ quinq̃gesimũ octauũ domini annũ de recẽti scribere ĩcepat multa nobiliũ tumultuositate oẽs ciuitatis pesthien. ꝑ plateas feruente michael zijlagij supra dictus: comitis mathie vt dictũ est auũculus cũ genitrice eiusdẽ vno eodem de aluo natus: multã viroꝝ armorũq; vtutem secũ ducens ꝓgregatiõem nobiliũ ad eandẽ venit: ꝛ hũc quidẽ michaelem zijlagij viri ĩ regno potẽtes: quoꝝ in pectorib⁹ bñficioꝝ merita quondã dñi comitis Johãnis vinaci mouebant recordia domini. s. thomas zekel prior auranc: sebastian⁹ de rozgon: ladislaus de kanijsa ꝛ pãgratius de zenthmijklos: cũctusq; tam trãssiluanaꝝ q̃ inferioꝝ regni ptium cetus nobiliũ comitabant: qui dum in eandẽ ciuitatẽ pesthien. venientes comodũ sibi cepissent hospitiũ ꝛ nox eoꝝ post decessũ prima supueniens hũano visui diei in claritate abdictas celi palam fecit stellas oĩpotens ab alto eiusdem noctis sub ꝑfunditate altũ danubij flumem tam dura tãq; solida ꝓstrauit glacie qõ subsequẽtis diei luce orta cũcti danubiũ trãsire volẽtes: omi nauigio remoto ipsius glaciei ĩ dorso velut quendã continuũ ꝑ campũ nullo eos aquarũ impedimẽto vetante incedebant. Dñi vo ladislaus de gara palatin⁹: nicolaus de wislak wayuoda: paulus filius bani de lijndwa qui vt dictũ est: regalibus ꝑerat ianitoribus ꝛ ceteri quidã nõ magni momẽti viri qui. s. ꝑfatoꝝ comitũ ladislai ꝛ mathie ꝓcurauerãt calamitatem Budensi erant in castro ꝛ ea que erga comitis mathie auũculum gerebant aĩo formidoloso ferebãt. Quis aũt putaret eosdem parua timoris anxietate ꝓcuti dum exactores tallionis per ipsos cõmissi facinoris multa virtute armoꝝ maxĩaq; bellicoso-

rum copia viroꝝ vigere: ⁊ hos quidē sibi vicinos esse ꝓspiciūt et si tutelā aliquā in flumē danubij ipsis fieri posse spassent ipsa trustrati: idem flumē spissis glacieꝝ molis ꝓtectum intuebant: siqꝫ iamdicte generalis ꝯgregationis p̄rogatiua p ipsūqꝫ michaelez zilagij eis ꝓcessa affidia illos eosdem nō aiasset dici posset: qō al toꝝ castri budensis muroꝝ in firmitate mime ꝓfisi atro p̄rume noctis instante chaos fortassis dispersi loca petissent ipsis tutioꝛa: assecurati tandē ad ciuitatem pestien. descenderūt ⁊ cum hijs qui ciuitate ī eadem erant simul iuncti de regis electiōe tractantes ꝓti nuo ī colloquio dies ꝓsumpserūt plures: instabat michael zilagij sibiqꝫ coadunata gens totalis ⁊ quasi oīs nobiliū hūgarie cegij sibiqꝫ coadunata gens totalis ⁊ quasi oīs nobiliū hūgarie cetus vt comes mathias in regē eligerē: supradictꝰ vo ladislao ō tus vt comes mathias in regē eligerē: supradictꝰ vo ladislao ō gara palatino: nicolao de wilak wayuode ⁊ paulo filio bani de lindwa cuncteqꝫ coꝝ cohorti: nec id vt comes mathias regia po tiaē dignitate annuere dū cōmissi p ipsos sceleris grauioꝛeꝫ crim de arbitrabant illos se suscipe posse tallionem: neqꝫ eis oino refutare cedebat ad libitū dum vindicte mortis ipsi⁹ comitis ladislai exigentiū cateruis vndiqꝫ circūdati eoꝝundeꝫ medios volue bant inter tumultus: sanioꝛi tandeꝫ freti ꝓsilio iminens vite aut reꝝ dispendiū futuris cōmittentes euētibus accepto pri⁹ a p̄fato michaele zilagij fideli iuramēto qō nūqꝫ futuroꝝ temporꝝ ī cuolutiōe hoc crimē ipsis obicieē ⁊ nec aliquādo necis ipsius comitꝭ ladislai ab ipsis ⁊ coꝝ heredibus aliqua vltionis exigeē penā ct ipsi id vt comes mathias regale sublimeē ī solū ānuerūt: ⁊ quid facerēt nisi vt annuāt: dū oē hungaricū vulgus latas ciuitatis p plateas deambulās: pueroꝝūqꝫ cetus hīcinde cursitās loquebatur ⁊ alta voce clamabat mathiā volum⁹ esse regē: hūc nr̄a ꝓtutela deus elegit: hūc quidē ⁊ nos eligam⁹. Tanto enī cūctus ciusdem ꝯgregatōis popul⁹: p̄ter illos ī quibus cōmissi ī cum criminis timoꝛ laboꝛabat: erga ipsuꝫ ducebaē amoꝛis desiderio vt supꝛa oēs delicias ipsū regū ad culmē puenire optabāt. Nobile ergo illud dñoꝝ p̄latoꝝ baronū ꝓcerūqꝫ regni ꝓsiliū vnitum est: omiqꝫ hūgarice gēti placuit vt comes mathias regia adoꝛnatus dignitate regno hūgarie dñetur: ⁊ nihilomin⁹ eiusdē regale sceptꝝ p̄stito fideli iuramēto venerari piter ⁊ metuere spondere rūt: ⁊ qꝛ pueriles eiusdē comitꝭ mathie artus taꝫ vasti negocia re

t iiij

gni occurrentiū rerum p magnitudine sufferre nō valere cogitabant: iamdictū auūculū suū donec fetontis axis quiquies annuales pagraret cursus i eiusdem regni r ipsius electi regis gubnatorem pfecerāt: sz mira res adhuc hec tam solēnis electio i penetralibus agebaf: nūdūqz ad populū eiusdez deuenerat rumor: r iaz pesthien. ecclesiā solēnē in cautū dissoluta de tā desiderabili electione deo laudes psallebat. Cū autē cōmunis populi deuenit ad notitiā oē hungaricū vulgus magno p gaudio exultabat accampanax vbiqz ecclesiax pulsantiū sonitu: nimioqz tubax i clangore r multax i modulamie fistulax necnō vocum in laudem dei canentiū patule laxatax melodio ingenti sonitu vicin⁹ densabatur ether: currebāt hincinde nūcij hui⁹ electiōis gaudiū hijs qui absentes erāt defferētes: multisqz munerib⁹ onusti redibāt: postqz aūt ppinque noctis aduenit crepusculū ipsa nox i multox accensione igniū illudit r q̄si in diē ficticiē multa ꝓgerie lignox ardēte trāsmutaf: dici quidē psumit qđ primeuo hūgaricax rex ab origie alicui⁹ regs electō tāto cū gaudio tantaqz cū glia celebrata fuit nūqz

Quō dns rex mathias de captiuitate liberatus in hungariam extitit reductus:

Ostqz aūt ipsa tā felix electio finē expectatū sortita est iam dict⁹ michael zilagij vulgi fauore sup⁹ regalibus budehītis ab atrijs abstiere nolēs: multox hūgarie dnox i comitiualet⁹ itrauit r principē occupauit ad nouū. Ladisla⁹ quoqz garensis palatin⁹: qui ātiquo regni de more eisdē psidebat r eadez sibi vltronee volūtatis sub specie: tristo tñ ab itrinsec⁹ corde: cessit seqz ab illac clā tutiorē sibi ad ptē trāstulit. Quib⁹ pacts p̄fat⁹ michael zilagij tumultū dicti comits ladislai adijt sumusqz eiusdē exhūari faciēs illud siml cū cūctis sibi circūstātib⁹ deplāxit: ac tādē trāssiluanen. ad albā trāsferre faciēs idez patrū iuxta sepulcx in mults obsequijs ꝓdere fec: eisdē i dieb⁹ electū regez supra noiati georgij de podebrad potentia tenebat: iste enī georgius de podebrad i regno bohēie multax possessiōe ciuitatū multeqz ꝓsanguineitatis pentela cūcts eiusdez tre optiatib⁹ ditior erat: r hic dicto quondā rege ladislao etate puerili occupato eisdē regni bohēie gubnamis moderauit officiū: p⁹ mortē vo eisdē oipotēs fortūa regno i eodē regio i trono eundē sedere nō vetauit: ad hui⁹ georgij man⁹ electū regē quidā sub hac sorte deuēisse ferunt qđ videlz

dū adhuc comitꝰ fūgeret̄ noīe eūdē rex ladislaꝰ ī dieb⁹ circa finez
regalis sue pōpe ꝓxis wienēsi de arce ad se ī pragen̄. vrbē defer
re iussissz ⁊ ea die q̄ rex ladislaꝰ obijsset dicte pragen̄. vrbis int̄ me
nia deductꝰ extitissz: ipsoqz rege ladislao vita fūcto cū cet̄is bohe
micis reb⁹ ī ptātē eiusdē georgij de podebrad extitissz deuolutus
alij aūt ipsiꝰ noui regꝰ elib̄atiōem ita factā fuisse mihi ꝑsuadebāt
qd̄ videlz dictꝰ georgiꝰ de podebrad stati postq̄z ipse rex ladislaꝰ
sua vltīa clausissz respiramīa obitꝰ eiusdē studiosiꝰ celasset famā:
ac mortui regꝰ anulare eiusdē de digitꝰ surripuisset sigillū: fecissz
qz scribere lr̄as q̄s tādē eodē sigillo ꝯsignari faciēs ipsiꝰ regis la
dislai fictitio sub noīe his quib⁹ comitis mathie custodia iuncta
erat mādassz vt mox eisdē lr̄is visis comitē mathiā ipsaꝝ lr̄arum
ostēsorib⁹ assignarēt: ipsiqz sil̄cū illo pragen̄. vsqz ad ciuitatē ve
nirēt. Rex enī ladislaꝰ dū wienēse castꝝ egressus ē: hoc sigillum
custodib⁹ p̄dictis ī comitis mathie reb⁹ īdubitabili ꝓ signo reli
quisse fert̄. Credidissēt ergo ipsi custodes fictis lr̄atorijs mādaiꝰ
⁊ se eorūdē īmoratos exhibuissēt factores: nūdū āt comes mathi
as ī supradictoꝝ ductu nūcioꝝ regni bohēie ad oras vēissz. Cuz
bohēoꝝ pl̄imi armis mūiti tut̄cib⁹ ꝑ georgiū d̄ podebrad: quoꝝ
ī medio ipse comes mathias pragā vsqz tutꝰ eq̄tassz: dū v̄o ipse
georgiꝰ de podebrad eūdē vidit gauisus ē valde nō modicā enī ī
eiusdē redēptiōez auri ꝑtē se recipe posse cogitabat: postq̄z āt au
dinit eūdē comitē mathiā regni hūgarie ī regē electū eē supb⁹ in
ml̄tꝰ allocutōib⁹ nouū regni hūgarie regē agressus ē: ⁊ eū ml̄ta ꝯ
fabulatōe victuz sue nate ad ꝯnubia īcliauit nec ī posteꝝ repatriā
tez eū pl̄imi auri sine solutōe abire tulit: āno tādē electi regꝰ prīo
cū. s. rigidꝰ hiemis algor: trepido ꝑflatꝰ zephiro frigidis disso-
lutꝰ niuib⁹ excelꝰ mōtiū de culmīb⁹ ꝓfūdas defluxerat ī valles:
v̄isqz expectata tēpies auicl̄aꝝ ora gratos dissoluebat ī cautꝰ: ip
se nouꝰ rex armato bohēoꝝ ī ꝯductu ad opidū straznijcze d̄noīa-
tū ī ꝑtib⁹ morauie iuxt̄ decursū flumīs morwa situatū magna cū
letitia extitit deductꝰ vbi mox suorū cet⁹ nobilium īmēso ꝑfusus
gaudio eū circūdedit: quoꝝ tādē leta int̄ agmīa letꝰ d̄sideratā ad
patriā eq̄tauit: cū āt budeñ. ad castꝝ vētū est mox ml̄toꝝ ꝯfluētia
nobiliuz aduētū desiderati regis p̄stolātiū curia regis eiusdē ma
gna cū gl̄ia extitit decorata. Super quibusdā exerci-
tijs dn̄i mathie regis cōpendiū quoddā paruum.

Ulla hoie in hoc est natura que eũdez regnare dedigna-
ret: nã cũctos sui eui christianos iter principes ipse vnus
est qui alta facinoꝛ cũ gloria sui regimis dirigit officium:
nõne ꝛ cesar thurcoꝛuz Mdachumetes qui hac nra etate viuebat
suiqz terroꝛe oẽm traꝛ orbẽ q̃ssabat quiqz suoꝛ p magnitudie fa
cinoꝛ magn⁹ machumetes noiari dignus fuit: rege de isto dixis-
se fert: ego ꝛ ipse inquit: sumus oẽs mundi iter principes digne
pricipis noie qui vocamur. Mõne est: vt pricipẽ esse solet: in cõ
silijs p idoneus in delinquẽtes clemẽs atqz pmisericoꝛs i reb⁹ re
gni admistrandis solers ꝛ ꝑuidus aio strẽnuus: magna ꝛ ardua
agredi audaꝛ: in laboꝛib⁹ tollerãdis isatigabilis: in cuẽtibus p
cogitãdis ꝓueniẽdisqz pspicuus: in piculis cuitãdis cautus: in
hostis isidijs ꝓsilijsqz denudandis ꝛ puertẽdis sagaꝛ: in omi re
militari ac i cũctis sui regimis exercitijs miro modo istructus: dis
similandi magr̃ gloꝛie vsqz ad ifinitum auidus ꝛ tanq̃m regnare
natus. Iste reꝛ a suis regnicolis turbata habuit sui regimis pre
mordia: postq̃z autem viribus ꝛ animi discretiõe adoleuit: quasi
quodam graui aquarũ de diluuio emergens omia moderamie p
optimo complanauit. Hic sui pricipatus primos circa annos i-
gentem thurcoꝛ exercitum: qui comitatus Sirimieñ. i depopu-
latiõem se ingesserat: castraqz kewlpen ꝛ zenthdemeter ad litus
aluei zaue vi ceperat potenti marte fudit. Hic annos circa cosdẽ
ꝛ Frederici romanoꝛ impatoꝛis ambicioſam cupidinẽ sceptra re
gni hungarie ardentem regemqz ipsuz: quadam opoꝛtunitate p
barones quosdam sibi attributa: culmie regio spoliare volentẽ:
tum vi tum igenio compescuit ꝛ extinxit. Tandem i bohemos ꝛ
polonos: regnũ qui maxis vt sup: adictuz est premebant rerũ di
reptiõibus ꝛ icendijs: gladio conuerso: eosdem post multã coꝛũ
dez cedẽ mira celeritate compꝛessit foꝛtiaqz illoꝛ domicilia ꝛ mu-
nitiões paruo admodũ fultus milite euertit: a cedeqz resiuos p
deuia ac siluarũ p latebꝛas errare ꝛ extra regnũ ꝓfugere coegit:
necnõ ꝛ guerraꝛ ꝓcellas que p̃fati quõdã wladislai regis a tem
poꝛib⁹ i regno graui fluctuauerãt tumultuositate pulcra q̃daz di
screctiõe cõpescuit pit ꝛ sedauit pacemqz poptimã tot p ãnos de-
sideratã oẽs sui pricipat⁹ p fines cõposuit. Post hec valida mi
litum expeditione ꝓflata plurimam ptem Seruie ꝓuagatus est

ac magna vastitate terra in eadez in igne ⁊ ferro edita felix redijt. Harũ demũ rerũ post expeditiõem nundum equoꝝ suoꝝ sudore desiccato Bozneñ. regnũ. quod ⁊ ramã vocam⁹: tũc turchorum dominio subiectũ aggressus est. Castrũqz iaijcza tum loci natura tum vero menioꝝ altitudine munitissimũ vi: alia vero terre eiusdem castra deditiõe cepit. Omnesqz cesaris thurcoꝝ milites sua de curia ad custodiã eorundẽ castroꝝ deputatos quos gladi⁹ hũ garoꝝ nõ ꝓsumpserat: ad gr̃am ⁊ suã ditionem recipiens purpureis splendidos vestimẽtis secũ deduxit: optimũqz ⁊ nouuz genus victorie reportauit.

De felici coronatiõe dñi regis mathie ⁊ de quibusdam eiusdem expeditiõibus.

Later hec sacro regni hungarie diademate a manib⁹ frederici romanoꝝ cesaris magna cũ difficultate rehabito: rex mathias sexto sui regni dñice aũt incarnationis millesimo q̃dringẽtesimo sexagesimo q̃rto ãno: in die ccne domi totius sui principatus spũalis secularis ve dignitatis domis regniqz sui ꝓceribus ꝑsentibus ⁊ de eiusdem coronatione gaudentib⁹: more al's obseruato magua cuz solennitate feliciter extitit coronatus. Post hec machumetem thurcoꝝ cesarem supradictum in expugnatiõe dicti castri Jaijcza formidolosо belli cum apparatu insistentem. solo exercitualis sue expeditionis strepitu territauit: cũctaqz machinaꝝ ⁊ tormẽtoꝝ genera ꝓ eundem illac apportata ibidẽ relinquere ac ipsũ castro de sub eodem victorie vacuũ fugere coegit. Demũ magna exhinc suoꝝ facinoꝝ gloria subsequen. quendã bohemũ swijhla denoiatũ vizin armis ꝑstantem multo agregario milite fortem regni hũgarie in depredatiõem: ad opidũ kozthollján siue zenthwijd munitõe sibi ꝑparata: nouas res molientẽ in forti manu circumuenit: expugnauitqz ac captum pluribus suis cum complicibus in furca suspensum ventoꝝ flatibus exposuit: ceteros etiam suos comites qui capti fuere plurimos tabido suorum carcerum fetore fecit suffocare. Tandem vniuersis partium regni transsiluanaruz nobilibus omniqz vulgo dementicia ductrice suum regium contra culmen rebellione moto: dum sibi nouum principem elegissent: multaqz conuoluti in agmia aciebus ordinatis regie maiestatis

1464.

introitus ꝓhibere niterent: mox dñs rex ex aduerso velut turbo quidã vehemẽs suis ferratis cuꝫ aciebus licet impar milite irruit sup illos: illi quidẽ manibus mĩme ꝑsertis terrore nimio ꝓcussi: velut fere quedã indomite viso leone: fugerũt. Quos tandẽ dominꝰ rex sui arbitrij iuxta libitũ domitauit: ꝓpter qõ nõnulli illo rũ ea de causa quã subierũt deflent rusticitatẽꝫ vsqꝫ in hunc diem. Abhinc vo milite quiete minime recreato moldauiã versus puta regionem sacre corone regni hungarie subiectã tũc rebellẽ suorum flexit habenas equoꝝ. Dũ igit alpibus transitis magnã terre eiusdem ꝓtem in forti manu ꝓgrasset: ⁊ in quodẽ regionis eiusdem opido banija vocato cuncta sua cum gente hospitiuꝫ accepisset. Stephanus wayuoda earundẽ ꝓtium dñs magna vi sui populi coadunata noctis in cõticinio regium irruit sup exercituꝫ succenditqꝫ opidũ ⁊ hũgaros tum somno tũ vino occupatos ad arma excitauit. Elegerat enim stephanꝰ wayuoda nocturna sub vmbra regiũ adoriri exercitũ vt si in ꝑlio deficeret saltẽꝫ tẽporis obscuritas illi auxilio fieret. Ꝟcessit tñ cuꝫ sua opinio: nã subito rex cũcto suo exercitu in timpanoꝝ tubarũqꝫ sono ꝙuocato ⁊ tum luna tum vo dicti opidi incendijs radiãtibus furibũdo cũ impetu irruit sup illius agmia ac post multã vtriusqꝫ ptis decertatiõem postqꝫ maximã in walahis factaꝫ stragem stephanus wayuoda terga dare ẽ coactus. Qua ꝓpter rex triumphũ ꝓclaꝝ atqꝫ mẽorabilem obtinuit: vñ ⁊ vexilla plurima in signuꝫ inclite victorie sue budã vsqꝫ adduxit: que magna cum celebritate in parochiali gloriosissime vginis marie ecclesia locata cernunt etiam hodie. Hanc tandẽ victorie sue post gloriã dñs rex ad instantiã scẽ mris ecclesie tum ad ꝑces frederici romanoꝝ impatoris contra hereticos hwzijstas in morauia ⁊ in bohemia sepcienne ꝓtinuauit bellum ac semp victor euadens omnẽ morauie marchionatum cunctamqꝫ zlesiam sed ⁊ lusaciam sue ditionis efficiens: in regem bohemie eligi ⁊ illarum terraruꝫ dominio ⁊ principatu frui dignus fuit: ꝓpter quod in tam celeberrime electionis sue decorem ⁊ dignitatẽꝫ in ciuitate Olomucen. hymnus iste infrascriptus noua editione extitit decantus. Maximo cultu veneranda cuiq̃ꝫ: egimus nonis maij iocũde: festa victricis crucꝭ ⁊ beate: digna repẽte. Congredi gẽtes patrie boheme: ꝑsules vere fidei baroncs:

vrbiū sanas licuit cohortes cristicolaꝝ. Tolle constructū ꝑmi-
nente templū: olomucēse laicisq3 cleris: perstrepit votis domio
repletū religiose. Credit sacrū iugiter vocatū: pncuma tot rectis
animis dedisse: publice clamāt placet eligaī ecce mathias. Cla-
ra dilectus cito vota sūmit: celicis iussis p̄cibusq3 terre: mēte dis
cussus pie xp̄ē ꝑ te: flexus obedit. Laudibus dign⁹ placido ma
thias: addit assensu diadema regni: p̄potens regno ꝛ titulū bo-
hemi idanoniaꝝ. Xenijs iesu referam⁹ omnes: gloriā cant⁹ stre
pat ꝛ tubaꝝ clangor: vt nobis veniat vir equus: terror ī hostes.
Iste rex nr̄os aīos fideles: alleuet p̄ssos reprimatq3 mactet: cū
suis sectis hereses iniquas: quā vehemēter. Xantus humentez
ocius liquorē: līquet arcturus iaciet ꝛ axem: quoniā dei causā po
pulosq3 princeps deserat ob te.

De infidelita te quorundam dn̄oꝝ hūgarie ꝓtra dominum regem mathiā cōmissa ꝛ de victorijs eiusdez dn̄i regis quibusdam.

Omino rege ea tempestate res suas erga
regnū bohemie sorte felici dirigēte: quidā dn̄oꝝ hunga
rie: hij aūt maxīe quos sua beniuolentia extollerat ī al-
tū: potissime v̄o dn̄i vterq3 iohānes alter strigonien̄. archiep̄us
alter v̄o ep̄us quīq3 eccleslen̄: in sclauonia humilis sub tecto no-
bilitatis geniti: regia bn̄ficia ingrata tractantes recordia: nedu3
res illius in bohemia nō pturbassent: verum ꝛ regem ipsum sce-
ptro regimineq3 hungarico spoliare conati. Illustrum kasijmirū
kasijmirij regis polonie natū gente ꝛ armis polonicalib⁹ supbū
regiū in obprobriū p terram scepes in regnum induxere ꝛ castrū
Vitrien̄. illius tradidere ad manus: hunc domin⁹ rex mathias
suspecti militis fretus presidio castro in eodem obsedit. Obsessū-
q3 post nimiū polonorum interitum armis ꝛ fame adeo fatigauit
vt simul cum suis de salute desperaret ꝛ proprij capitis damnu3
magis q̄3 rerum timere cogeret: ꝛ amplius dn̄s rex illū fatigass3
si in suo milite nō dubitasset: ipsūq3 kasijmirū noctis obscuritas
sue regie obsidionis emedio nō subtraxisset. Tali ergo sorte ka-
sijmir⁹ simul cū suis in hūgaria militās: nedū sceptro potit⁹ fuis-
set hūgarico verū suo in reditu suū ad genitorē vix propriā salu-
tem reportauit. Post hanc tandem tam solennem suaz victoriā
domin⁹ rex sup munitiones polonoꝝ in zemplemen̄. ꝛ de saros

comitatibus ꝑ eosdem earundē ꝑtium īmolestiā erectas irruit ex pugnauitqꝫ easdem ⁊ funditus euertit: ac polonos qui illas tuta bant̄ graui calamitatis captiuitate mancipādo ad declarandū sui triumphi gloriā Budam vsqꝫ misit. De hinc ad exigendā suarū iniuriaꝝ tallionē in poloniā exercitū sue gentis copiosuꝫ in mag no armoꝝ strepitu destinauit: īfandasqꝫ regno ī eodeꝫ in flāmis direptōeqꝫ reꝝ multa sui obprobri penas exigere fecit. Audiuit demū regē polonie kazijmirū supradictū in Slesianas ꝑtes no uas res moliri. Cōgregato igit̄ tum aulicoꝝ suoꝝ tuꝫ vero stipē darij militis exercitu haud simili quē rex polōie ꝯtra euꝫ ducebat ꝓgressusqꝫ ītrauit slesiā ⁊ ciuitatis wratislauiēs iuxta muros sta tina posuit castra. E cōuerso v̄o rex polonie oēm sui dominij ad arma valentē manū polonos. s. ac ruthenos lithwanos ⁊ tarta ros ī vnā redigēs expeditōem venit ⁊ a castris hūgaricis ꝑ vnū miliare vel citra cunctā suoꝝ castroꝝ vim locauit ⁊ q̄ꝫuis tantus populus dño regi mathie sueqꝫ genti terrori esset: nō ergo in fu gā lapsus ē: sꝫ quid sibi hostꝭ p̄sumeret cogitabūdꝰ reuoluebat. Trāsierūt igit̄ certi dies ⁊ nec eisdē currētibꝰ rex polonie aut suꝰ miles hūgarica adoriri vel videre castra ausus fuit. Dñs v̄o rex nō eq̄lit̄ cū illo sue expeditiōis nanauit officiū: nā mox postq̄ꝫ re gē polonie erga arma desidia duci vidit: campo deditus hostilia turbabat castra equidē ⁊ milites sui de castris velut vespe quedā egrediētes polonos victualiū questui deditos īterficiebāt ⁊ cap tiuabāt ac glomeratim regia ad castra adeo ⁊ ī tanta q̄ntitate īpel lebāt qd̄ captiuati captiuātibus fastidio erāt. Cōmissuꝫ fuit ergo ꝑ dñm regem ne captiuarēt̄ nisi quos p̄stātia captiuitati dignos iudicaret: cet̄i v̄o captiui si qui occurrerēt ī altera tantū ꝑte faciei secari ⁊ tandē dimitti deberēt vt cū ad ꝓpria redirent qd̄ hunga ros viderunt cicatrix illis testimonio fieret. Bina p̄terea domi nus rex regis polonie castra eidem opem victualium ferentia ꝓ fligauit pariter ⁊ dissipauit. Missoqꝫ īter hec magnifico viro ste phano de zapolija comite Scepusiēsis perpetuo summo sue ex peditionis capitaneo sui exercitus quadam cuꝫ parte in poloniā tūc militis custodia orbatā: in illaqꝫ maximas vastitates ferri et ignis mīsterio edere fec̄. Taliū igit̄ īcursuū ꝓcellis dñs rex ma thias regē polonie agitatuꝫ adeo fatigauit vt ipse rex polonie in

populo ⁊ equis p̄ fame macerie afficeret̄ pacemq; potius q̄z bel
lū expeteret: postea vtrisq; regib⁹ in campo tentorioꝝ hāc soluz
ꝓpter causam extentoꝝ sub vmbra pari cuz milite ꝯueniētibus.
Pax illa ꝑoptima que armis cōponi nequiuit regū eorūdem p̄-
sentia cōposita est vbi ⁊ dn̄s rex mathias regē polonie suū in pa-
pilionē introductū: cūctis eiusdem regis polonie comitib⁹ polo
nis. s. ac ruthenis: lithwanis ⁊ tartaris dn̄i regis mathie tuz di-
gnitatis liberalitatez tuz sui directōem admirātibus ⁊ stupētib⁹:
delicata tractauit hospitalitate. Tādē abhinc rediēs castꝝ thur-
coꝝ sabacz denoīatū ad litus flumīs zaue ꝑ eosdez ex lignis t̄ra-
qz multū curiose ꝑforti opē p̄ꝑatū turribusq; ac fossatis ⁊ valli-
bus necnō milite nonmin⁹ munitū diro hijemis sub rigore obse
dit ⁊ expugnauit. Post hec delecti egregijq; milit⁹ ꝯflata ꝑopti
ma expeditōe rōnabili causa ducēte dominia romāoꝝ imꝑatoris
Frederici ī forti manu aggressus ē vbi licet pluries decertatū sit:
sꝑ tn̄ dn̄s rex triūphi gloria potit⁹: oēs pene ciuitates ducat⁹ au
strie in stiria quoq; ac ī chorinthia multas tutrici viro armisq; ⁊
opibus diuites ac muroruz ambitu ⁊ turriū crebritate pulcras et
fortes vi cepit castra munitissima expugnauit t̄rāq; ⁊ aquā earū-
dem regionū sue subdidit dn̄atōi: īter quas ⁊ ciuitates illas cele-
berrimas famosasq; wiennā. s. ⁊ nouā menioꝝ amplitudīe alti-
tudīeq; ceteris p̄stātiores ciuium dignitate ac ꝯsilio p̄claras re-
rum habundātia opulentas situs amenitate ⁊ tam ītrinsecis q̄m
suburbanis delicijs insignes: nulla omnīo homīuz etate ꝑ quē-
piā regum vel imꝑatorum expugnatas vi cepit. Splendidoq;
suoꝝ cum apparatu easdem ingressus ciuibus earundē sibi relu-
ctātibus post illaruz captiōem ex innata sibi clementia ⁊ pietate
in rebus ⁊ ꝑsonis peꝑcit: vnde ⁊ ciuitate wiennensi in eadē post
sui captiōem in laudem eiusdē dn̄i regis Mathie hoc carmē me-
tricum extitit editum.

Discite mortales nimis non fidere muris.
Menia quid valeāt capta wienna docet
Strēnua quid possit virtus ⁊ dextra regis
Exemplo monstrat clara wienna suo
O mirāda nimis placida clementia regis
Ledere non nouit vincere cuncta solet

Prefulgida rege de hoc p orbē fama volat ꝛ enſis illius vicinis regionibus terrori eſt: nec aliquādo machumetes ille magnus: cui⁹ framea pepcit nulli: vires regis hui⁹ cāpeſtrali certamīe tē-tare auſus fuit. Cū ꝛ de ſub caſtro Jaijcza vt p̄miſſū ē deq; mol-dauia eiuſdē ante gladiū fugerit vehemēter experſq; ſui voti ſuā redierit in terrā: victoriosū quidē hūc hoiem reddidere fata: qua ꝓpter in ſuox gloriā facinox hij verſus cōpoſiti fuere.

Sorte noua rediit hunorū clariſſima quondā
Tempore que fuit atile victoria regis.

Dom⁹ thauernicalis ꝛ mēſa regis hui⁹ tātis ornatib⁹ ꝛ eleno-dijs tātis appararib⁹ tātis ve aureis ꝛ argenteis nitet vaſis ꝛ po culis vt nullus regū hūgarie in hijs rebus tam glorioſus fuiſſe credat. Huic rei teſtimonio eſt nobilis illa dieta inter ipſū regez ac illuſtrē wladiſlaū regis polonie natuz in ciuitate Olomucenſi celebrata: vbi idez dñs rex tātas rerū nouitates in gēmis ꝛ lapi-dibus p̄cioſis ac in auro ꝛ argēto vaſis. ſ. ꝛ poculis cetiſq; men ſax ac domox regaliū ornamētis in multitudīe admirāda ꝛ iuiſa eiuſdez ciuitatis in palacijs ꝛ plateis hūano viſui exhibuit intu-endas: vt quondā pſax Babilonieq; rex Alſucrus in mēorabili illo conuiuio ſuo ſui regni principib⁹ vix tāax gloriā rerū oſtēdiſ-ſe cogitet. Innumerā aūt multitudiem ingeniox bombardaruz machinax ceteroruqz tormētox que ipſe dñs rex i ruinā hoſtiliū munitionū ꝛ caſtrox in ſua expeditiōe deferre ſolet: quis enarra-re queat. Cū oīa ſemel vno ꝛ eodem i loco viſa ſint p nemīem di-ci tñ pōt qō ꝛ in hijs rebus oēs chriſtianitat̄ reges ſupgrediat.

Multa ꝛ varia de hoc rege narrāda eſſent que ſui p̄ magnitudīe p̄e nouitateq; rerū vinacitate ſūt digna: ſz cū ſuox ingeniū faci-norū gloria ſingularē ſtilū ꝛ hiſtoriā maiorēq; me p̄ter p̄conez expoſtulet: ea que rege de eodem amplius ſcribent: de temerita-te que me ad p̄miſſa exarāda coegit veniā rogitās: meis autori-bus linquo qui eadē ſtilo altiori digniorq; ꝓſequent omia pti-culatim ꝓut acta fuere: ſz ꝛ ūmicicias que regem aduerſus roma nox imp̄atorem ꝓcitarūt plenius enarrātes.

Deo gratias.

Epistola magistri Rogerij in miserabile carmen su
per destructione regni Hũgarie per Tartaros facta
editũ ad Reuerenduz dñm Johannem pesthemeñ.
eccleſie epiſcopũ feliciter incipit.

Icet vt liqueat dñationi vestre ingressus ⁊ ꝓces-
sus tartaroꝝ hũgariã intrantiũ in ignomia cruci-
fixi pniciem stragẽqz nõ minimã populi christiani
ꝑsens opusculũ vestro nomĩ reddi de gestis ipso
rũ sine falsitatis amixtione collectũ qõ cũ diligẽtia
plegatis: multa quidẽ inuenietis in eo que meo subiacuerũt aspe-
ctui plurimaqz ꝓprijs palpaui manib⁹ nõnullaqz a fidedignis
didici in quoꝝ illa fuerũt ꝑsentia ꝓpetrata: si aũt interdũ repietis
aliqua que sensui hoiuz cernanꝯ terribilia ⁊ horrẽda me scriptorẽ
⁊ res mĩme amirenꝯ: sz gratias referãt regi regũ qui fue oblit⁹ mi
sericordie suo angariato populo nõ pepcit. Hã a regalibus sedi
bus in exꝯminij terraz ꝓsilientibus limo eoꝝ oculos nõ liniuit:
imo exacuit gladiũ velut fulgur visitauit iniquitates eoꝝ nõ ĩba
culo sz in virga ⁊ peccata nõ fomentis lenib⁹ quib⁹ suos ꝓsueue-
rat consolari: sz in verberib⁹ ⁊ in ira subsanãdo eos cũ irriguit ca
lamitas repentina: sic ꝙ hũgaria plena populo sedet sola. O di-
ra crudelitas facta est hũgaria libera subtributo: ꝓchdoloꝝ non
fuit in tãto exitio qui ꝓsoleꝯ eã ex omibus caris eius. Rogo igiꝯ
⁊ affectuose deposco: q̃ten⁹ cũ de vita ⁊ ipsoꝝ moribus atqz pug
na describere voluerim vitatez: si de tristi materia ⁊ horrẽda flcbi
lis inire cõpulsus sũ mestos modos vos vel quisqz lectoꝝ rectaz
ꝓscientiã falsis opinionib⁹ nõ supponant ꝙ ꝑsumptuosa teme-
ritas patefecit aditũ illicitis ausib⁹ vel nocinis qꝝ nõ ad deprehẽ-
sionez cuiq̃z vel derogatiõem sz ad instructiõem id potius exami
naui vt legentes intelligãt ⁊ ĩtelligentes credãt credentes teneãt
⁊ tenẽtes ꝓcipiant ꝙ ꝓpe sũt dies pditiõis ⁊ tempa ꝓperant ad
nõ esse: ⁊ sciãt cũcti hec me temere nõ referre ꝙ quisquis ad man⁹
ipsoꝝ deuenerit tartaroꝝ si natus nõ fuisset melius esset ei ⁊ senti-
et se non a tartaris sz in tartaro detineri hoc refero vt exptus: fui
enĩ ꝓ tẽpus ⁊ dimidiũ tẽpis inꝯ eos in quo mori solatiũ extitisz si
cut suppliciũ fuit vita.

De intentione regis Bele v

Vm bela rex hũgarie inter principes xpianos zelator katholice fidei nosceret adistar ꝓgẽitoꝝ suoꝝ stephãi: emerici: ladislai ⁊ colomani regũ qui scõꝝ cathalogo sũt ascripti inter alia pietatis opa que ipse in ꝓpatulo: vt bñfaciẽdi exemplũ p̃beret: ⁊ alia que ĩ ꝯclaui vt ora iniqua loquentiũ ꝯtra eũ obstrueret exercebat ĩ mẽte gessit assidue prauas ⁊ extraneas natiões ad gremiũ ecclie mr̃is attrahere vt aĩabus deo q̃z plurimis lucrefactis suã facilius deduceret lucrifactã ad eterna gaudia btõꝝ.

Qũo rex bela ĩtroduxit regẽ comanoꝝ ĩ hũgariaz.

Situr anno millesimo. CC. q̃drasimo secũdo ab incarnatiõe dñi sic euenit: ꝙ kuthen comanoꝝ rex ad dictuz regem solennes nũcios destĩauit: afferens se multis annis cũ tartaris pugnauisse ac obtinuisse duab⁹ vicibus victoriã ꝯtra eos: tertia v̇o vice cũ existeret impatus terrã suaz subito intrauerũt: ita ꝙ ipso habere exercitũ nequeunte eum dare terga opportuit tartaris sceleritatis: ⁊ sic magnã ꝑtem terre ipsius hoĩbus interemptis hostilit̃ destruxerũt ꝓpter qd̃ si vellet ipsũ suscipe ac ĩ lib̃tate tenere se ⁊ suos ꝑatus esset sibi subdere ac cũ ꝯsanguineis frĩbusqz ⁊ amicis suis rebusqz ⁊ bonis mobilibus omĩbus in hũgariã intrare ⁊ ipsuz in fide katholica imitari. Quo audito rex repletus est gaudio magno valde tuz ꝓ eo ꝙ talis princeps sibi q̃si par hacten⁹ sue se volebat subicere ditiõi tum qꝛ poterat ad effectum ducere p̃concepta lucrifaciẽdo tot aĩas iesu xpõ: ⁊ sic licenciatis nũcijs nõ mĩmis muneribꝰ honoratis ad dictũ kuthen regẽ trãsmisit suos nũcios ⁊ frẽs p̃dicatores cũ eisdem mãdans ꝙ ipsum ⁊ suos ꝑatus esset recipe ⁊ petita ꝯcedere iuxta sue bñplacitũ volũtatis: quid plura nũcijs hincinde sepius destinatis p̃dict⁹ kuthen cũ suis iter arripuit in hungariã veniendi. Rex v̇o ĩ potentatu mirabili vsqz ad ꝯfiniũ terre sue obui⁹ sibi fuit tot eximia ⁊ tot honores sibi ⁊ suis faciẽs ꝙ ab incolis terre illius a tpe cui⁹ nõ extabat mẽoria factum nõ fuerat neqz visũ: tandẽ cum ꝓpter multitudinẽ in loco comode morari nõ possent ꝓ eo ꝙ erat gens dura ⁊ aspa subdi nescia ne offenderẽt hũgaros vel offenderent̃ ab ipsis dabat eis de principib⁹ suis vnuz qui eos ꝯduceret ⁊ expensas omĩbus qui p̃ter ipsoꝝ familias circa q̃draginta milia dicebant̃ faceret exhiberi vsqz ad mediculũ terre sue.

Sequit de odijs inter regē ⁊ hūgaros ⁊ primo de causa odij prima.

Um aūt rex comanox cū suis nobilib⁹ ⁊ rusticis cepit hūgariā pagrare qz iumētorūz hēbant armēta īfinita in pascuis: segetib⁹: ortis: vgultis: vineis ⁊ alijs hūgaros grauit offendebant ⁊ qō horribilius erat eis cū essent siluestres hoīes vgines paupum abhoiabiliter opprimebāt ⁊ thox potentiū qñ comode fieri potat maculabant licet mulieres ipsox tāq̄z viles ab hūgaris ꝓstrarent: ⁊ si in reb⁹ vel in ꝓsona comanū hūgarus offendebat statī de ipso fiebat iusticie cōplementū: sic ꝙ alius similia facere nō audebat: si vo a comano hungarus ledebat sibi de ipso iusticia nō fiebat: ⁊ si quando instare volebat ꝓ verbis interdum verbera reportabat: ⁊ sic inter populares ⁊ regem odiū est generatum.

Secunda odij causa inter regem belā ⁊ hungaros

Icet disgressionē faciā aliquā: tñ vt legētes intelligāt ⁊ audiētes nō ignorēt: destructiōis hūgarie fundamētū reuertar q̄ntotius ad stilū icepte materie ꝓsequendū. Bone mēorie rex Andrea genitore isti⁹ bele regis mortis debito ꝓsoluente: subito rex cū regni principib⁹ ⁊ nobilib⁹ vēit albā regiā ciuitatē ⁊ ibi ꝓ man⁹ strigonien. archiepi ꝓut moris est regali diademate extitit coronat⁹: quosdē de suis baronib⁹ qui pri adheserāt ꝓtra cum cōpulit exulare: quosdā carcerali custodie quos hre potuit mācipauit: quēdaz de maiorib⁹ Dionisiū palatinū priuari fec̄ lumine oculox: quedā aūt statuta ibidē faciēs ꝓuulgari vt tra malis hoī bus qui habūdabāt plurimū expurgaret baronū ꝑsūptuosā audatiā reprimēdo p̄cipiēs ꝙ exceptis suis principib⁹ archiepis ⁊ epis si aliquis baronū sedere īsede aliq̄ in sua pñtia auderet debita pena plecteret: cōburri faciēs ibidē ipsox sedes q̄s potuit īuenire: qō cognati exulū ⁊ captiuox amici sibi etiaz timentes ꝓponere: qō cognati exulū ⁊ captiuox amici sibi etiaz timentes in postex ꝓ malo nō modico habuerūt exinde int̄ eos scādalū ē ortū.

Tertia odij causa ex hinc secuta est.

Reterea nobiles cū cordis amaritudine referebāt qō cū ipsi vel ꝓgēitores eox ꝓtra ruthenos: comanos: polonos: ⁊ alios ī expeditiōez a regib⁹ sepi⁹ essent destīati ⁊ aliqui essent ibidez gladio intempti aliqui fame mortui aliqui carceribus mācipati ⁊ aliqui diuersis tormētis afflicti. Reges qui ꝓ tpe fuerāt reuertē-

tibus vel captiuoꝝ ꝑpinquis in recõpensatiõem ⁊ remũeratiõez ꝯgruã faciebãt villas possessiões ⁊ ꝑdia ꝓcedẽdo eis imꝑpetuũ possidẽda. Hic aũt nõ solũ eis nõ addidit aliquid sz ꝓcessa ad ius ⁊ ꝑprietatẽ suiipsius sine diminutõe aliqua reuocauit: hic est dolor: hic è gladi⁹ qui trãsfixit aias hũgaroꝝ: nã qui erãt diuites et potẽtes ⁊ secũ hẽbãt multitudinẽ effrenatã vix se solos poterant sustẽtare.

Quarta odij causa iter regẽ belã ⁊ hũgaros

Tem sepius cõquerebãt ꝙ rex ꝓtra regni ꝓsuetudinẽ ĩdepressionẽ eoꝝ ꝑput voluit ordinauit: qõ qualiscũqz eminentie fuerint nobiles in sua curia negotiũ mouere aut sibi horeten⁹ loqui nequirẽt nisi supplicatiões cãcellarijs porrigerent ⁊ exide sinẽ negocij expectarent: ꝑpter qõ pleriqz ꝑ mimo tantuz in curia tenebant ꝙ equos ⁊ res alias ꝑ expensis expẽdere cogebãt ⁊ multotiens nõ expeditis negocijs recedebant: naz cãcellarij vt dicebãt ꝑ eo ꝙ nisi p ipsos requisitos regi loqui potant deprimebãt ⁊ subleuabãt aliquos vt volebãt ꝑpt qõ illos suos reges eẽ generalit ⁊ publice fatebãt ⁊ regẽ aliũ nõ hre se dicebant.

Quita odij causa ex hinc orta est.

Oc aliud referebãt ꝙ ꝑter vel ꝓtra eoꝝ consilium ⁊ ad depssionem ⁊ cõfusionez eoꝝ Comanos adduxerat qõ patebat ex eo qz qñ ipsi vocati vel nõ vocati ad curiã accedebant copiam videndi regẽ nõ hẽbant nisi a remotis ⁊ illi solũ ꝑ interpretẽ loqui hẽbant facultatẽ: et si minim⁹ Coman⁹ accederet statim patebat aditus intrabat ⁊ Comanos tã in sessionibus ⁊ in ꝓsilijs ⁊ in omnibus hungaris ꝓferebat ꝑpter qõ tanta indignatio erat eis ꝙ vix poterant tollerare: ⁊ licet nõ exprimerẽt ad ipsũ tñ bonuz coꝝ ⁊ animũ nõ hẽbant nec ꝑ ipso pacis consilia cogitabant.

Responsio ad primam odij causam.

Autores aũt ⁊ fauentes regi iustificare ipsũ in omibus nitebant sic ad ꝓmissoꝝ singula respõdentes Comanis itroduct⁹ cũ ꝑ fidedignos ad regis notitiã pueniſſet: qõ ꝑ Comanos hungari graueret: principib⁹: baronib⁹: comitib⁹ ⁊ comanis omibus circa monasteriũ de kew circa Ticiam ꝓuocatis deliberatiõe diligenti cõmuni ꝓsilio est sanctitũ ꝙ nobiles Comanoꝝ cuz suis famulis diuisim ꝑ singulas hungarie ꝓuincias mitterent ⁊ morã quilibet in ꝓuincia traberet sibi assignata: ⁊ ita cũ multi simul nõ

essent grauamē inferre hūgaris nō valerent: ⁊ si coman⁹ hunga
rū vel hūgarus comanū offenderet: comites quib⁹ hoc sub pena
gr̄e regis iūctū fuerat iusticiā facerēt equiualentē: licet comanis
hoc qō separe deberēt plurimū displiceret: ⁊ sic ipsi postea sine of
fensione cuiusq̄ cū suis tentorijs filtreis iumētis pecorib⁹ terraz
vacuā hūgarie ꝑgrabant ⁊ cum essent multi ⁊ paupes inter eos
habebant hūgari de eis quasi ꝑ nihilo seruientes ⁊ sic status eo-
rum magis ad comodū q̄z incomodū erat eis. Cessare igit debe-
bat in hoc maliuolentia populoꝝ.

Responsio ad scdam odij causam.

Ī rex mortuo gēitore suscipiens gubnacula regni sui quos
dem de maiorib⁹ fecit questionib⁹ subici ⁊ tormētis sane mētis nō
debet aliquis āmirari: naz ijdē inter ipsū regem ⁊ p̄rem suū sepi⁹
seditiōem et scandalū ꝓcurauerūt. Īta q̄ hincinde sepi⁹ militia
ꝯgregata dimicare adinuicē voluerūt nisi ꝓtenētes mediuz inter
eos essent pacis federa reformata. Cū ⁊ ipse rex ad patris curiaz
accedebat: ijdez in nullo sibi penit⁹ deferebāt: īmo dehonestare
ipsū verbis ⁊ factis in q̄ntū poterāt nitebātur quod celari nō pōt
et ꝓtra vitā patris ⁊ filiorū nequit ꝯspirauerāt vt illis gladio int
emptis facilius quilibet possz de hungaria q̄m sibi ꝑ partes diui
serāt portionē sibi debitā sine cōditiōe cuiuslibet obtinere. Et cū
ꝓcepta nequirēt effectui mancipare. Aliud nequi⁹ cogitarūt duci
austrie lr̄as cū certis pactis ⁊ ꝯditiōib⁹ destinando dño frederico
romanoꝝ impatori corā regni ⁊ hungariā dare ꝓmittebant: sed
nūcius in via capt⁹ regi fuit cū lr̄is p̄ntat⁹ vnde ꝯseruādo ipsos
ad vitā minima que sup exaltat iudiciū vsus est ꝓtra eos: si vo sta
tuit q̄ terra malis hoībus purgaret quā iniquitatem ꝓtunet hoc
statutum: si sedes baronum cremari fecerit que iniquitas fuit ista
nūquid debēt dñi subdits cē pares: igit nō erāt iusti hūgari ī hac
ꝑte.

Responsio ad tertiam odij causam.

Et tertia causa odij regē taliter excusabāt est oībus nō igno
tum: qō. lxx. duos habet hungaria comitatus: hos reges
hungarie bene meritis ꝓferebant ⁊ aufferebatur sine iuria possi-
dentis. Ex his comitibus hēbāt ōlicias diuicias ⁊ honorcs po-
tentiā altitudinē ⁊ munimen: sz ꝑ ꝓdigalitatem quorūdē ꝓgeni
torū suoꝝ iura comitatuū erant adeo diminuta vt meritis ⁊ imeri

tis ꝑsonaꝝ nō discussset eisdem possessiones villas ⁊ p̄dia ad comitatus ptinētia in ꝑpetuū ꝓtulerant: ex quo viros comites nō hēbant ⁊ cū incedebāt simplices milites ꝓpter diminutiōem comitatuū putabāt. Qui aūt potētiores erāt sicut thauarnicoꝝ qui ⁊ camerariꝰ dī ac dapiferoꝝ pincernaꝝ necnō agazonuꝫ magri ⁊ ceteri qui hēbant in curia dignitates: exinde in tantum incrassati erant ꝙ reges ꝓ nihilo reputabāt. Hic aūt cupiens reintegrare coronā que pene parue potētie facta erat: licet plurimis displiceret: male tñ alienata studuit reuocare ad ius ⁊ ꝓprietatem comitatuū tam a sibi ꝓtrarijs q̄ꝫ a suis licet nō faciendo iniuriaꝫ alicui iure suo in oībus uteret: tñ de regalibus bonis bñ ac fideliter seruiētibus remuneratiōem congruā fauebat: unde usus fuit iure suo: cessare debebat maliuolentia hungaroꝝ.

Responsio ad quartā odij causam

Um esset ꝓpter diuersitates multiplices ⁊ ritus diuersos pene totū regnū hungarie deformatuꝫ ⁊ rex ad reformatiōem eiꝰ totis viribꝰ anhelaret ⁊ implicitus rebus arduis nequiret singulis audientiā beniuolā exhibere duxit deliberatōe ꝓuida statuēdū qō negocia suoꝝ regnicolaꝝ deberēt adinstar romane curie ꝑ petitōes in sua curia expediri suis cancellarijs ita mandans ꝙ ꝑ se leuia ⁊ simplicia negocia expedirent q̄ntotius possent ad suum auditoriuꝫ ardua ⁊ grauia p̄ferentes: hoc ideo faciebat ut negocia finē debitū velocit sortiret: sꝫ maliuoli qō ad leuamē oppressoꝝ fuerat ad inuentū ad iniquū compendiū retorquētes nodom in stupa ⁊ pilū in ouo inuenire mendaciter satagebant.

Responsio ad quintā odij causam.

Llud asserebāt penitꝰ falsū ꝙ rex itroduxisset comanos ad depressionē ⁊ odiū hūgaroꝝ: sꝫ solū ꝓpt hoc ut cultꝰ diuini nomis in hūgaria suis tpibus augeret: ⁊ sic q̄ñ ipsū aduersus inimicos corone guerraꝫ hr̄e ꝓtingeret ꝓtra eos cū eis fortiꝰ ⁊ durius dimicaret. Si aūt comanos plusq̄ꝫ hungaros honorabat: hoc ipsi egreferre nō poterant nec debebāt: nam dicebat regiā dignitatem introductos hospites honorare: maxime cū hoc eis ꝓmiserit iuramento ⁊ ipsum in fide sua cepint imitari: ⁊ cum essent eis hungari odiosi solum regem hēbant in hungaria ꝓtectorē. Mā kuthen rex comanoꝝ ꝑ regem ⁊ q̄ꝫplures alij ꝑ maiores ⁊ nobi-

les regni fuerant baptizati: ita q̄ iam cū hungaris ꝓnubia cōtra hebāt: ⁊ si rex eis fauorabilis nō fuisset ipsi in hungaria nō stetis sent: auditis aūt hincinde ꝓpositis scriptor finē hui⁹ negocij nō imponit lector si valeat causam terminet iusticia mediañ.

Interloquiū ad ꝓtinuandam narratiōem.

Is interpositiōibus expeditis: scriptor stilū dirigit ad tractandū incepte materie prosecutōez: ⁊ si qui ipsū lingua mordere voluerint toxicata dicentes q̄ interpositiones huiusmodi nil ad rem ptinerent ⁊ bene poterat esse sine illis: non est verū qr hec discordia potissim⁹ fomes fuit q̄re hūgaria sic velocit̄ ē destructa.

De wulgari hungaror̄ opinione.

Anno igit̄ dñi euoluto hungaria ad regē i maliuolentia existente circa natiuitatez dñi fama fuit: qō confinia hungarie ruscie ꝓtinua tartari deuastabāt: ⁊ qr rex de hoc per suos nūcios certus erat ad custodiendū portā ruscie que mōtana dicit̄ p quā in hūgariā patebat aditus misit maiorē suū comitē cum exercitu palatinū ⁊ fecit p totam hungariā ꝓclamari: qō tam nobiles q̄z qui seruientes regis dicūt̄ q̄z castrenses ⁊ ptinentes ad castra supius noīa ta se ad exercitū ꝓpararent vt essent qñ rex mitteret p̄parati. Cū aūt hoc p totam hungariaz clamaret̄: hungari p̄ nimio gaudio non credebant: asserentes q̄ de tartaris multotiēs insonuerat talis rumor: ⁊ sic semp viderāt illum esse nullū: vnde dicebāt mulla renascent̄ que iam ceciderē: alij asserebant q̄ quidez de p̄latis ecclesiar̄ rumores huiusmodi ꝓcurabāt ꝓ eo q̄ tunc tpe romaz nō irent ad ꝓcilium vocati a romano pontifice celebrandu: ⁊ talis opinio erat eis. Fuit tñ omībus manifestū qō vgolinus cōcheñ. archiepūs ꝓ se ac quibusdem suffraganeis suis venecias miserat ꝓ galeis ⁊ fuerunt p regē ꝓtra voluntatē eor̄ ab itinere reuocati: alij vo q̄z plurimi fatebant̄ vt haberent de rege materiaz obloquendi qō comani societatez ꝓtraxerunt cum ruthenis vt simul ꝓtra hungaros a quibus multa mala pcepant ⁊ sepius demstructi fuissent dimicarent: ⁊ ꝓpter hoc pluſq̄z p annuz eos p̄dictus kuthen cuz suis p̄uenerat vt ꝓditiones terre adisceret ⁊ linguā faceret sibi notam: ⁊ cum introitū illor̄ pciperet pugnā inpet ꝓtra regem: ⁊ sic facilius illi portam poterāt obtinere ⁊ ad ipsius kuthen auxiliū festinare ⁊ ita citius aliquā ptem hūgarie po

terant deuastare gaudendo ꝛ mordẽdo regẽ ꝓ eo ꝙ comanos introduxerat vt supius est expressũ: ꝛ in hac opiniõe ꝗz plurimi cõcordabãt.

De ꝯsilio regis ꝯtra tartaros.

Um ergo postmodũ versus ꝗdragesimã ꝓgeret iter suũ magis ac magis fama huiusmodi crebrescente rex ad ꝗndam villã que Buda dicitur sup rippam danubij positaz in qua consueuerat quadragesimã celebrare ꝓ eo ꝙ dicebaꝫ locꝰ cõmunior ꝓperauit: ꝛ archiepis epis ꝛ alijs regni maiorib⁹ cõuocatis deliberabat assidue qualiter posset de tanto negocio ꝓuidere: monens ꝛ ortans eos sepius ꝙ quilibet haberet suos stipẽdarios milites ꝑpatos: kuthen vo qui cum vxore filijs filiabus ꝛ quibusdẽ suis maioribus tanꝗz suspectus ꝛ sceleris ꝯscius a rege fuerãt ꝙocati: cõmuni delibato ꝯsilio curialit ne possent manus ipsoꝝ effugere: custodie fuerunt mancipati.

Quid fecit rex bela cũ ꝓ palatinũ de introitu tartaroꝝ certificatus fuit.

Irca vo mediũ ꝗdragesi me venit ad regez cursitando vnꝰ de militibus palatini ex pte ipsi⁹ referẽs ꝙ iã ad portã ruscie puenerant ꝛ indagines destruebãt ꝛ nõ credebant ꝙ palatinus posset eis resistere nisi rex mitteret sibi auxiliũ festinũ: rex adhuc incredulus secum armatos milites nõ hẽbat: ꝛ dũ in anxietate huiusmodi ꝑmaneret ꝗrto die postea venit idem solus qui nocte dicꝗz cursitauerat palatinꝰ dicens: ꝙ duodecimo die intrãte marcio in porta ꝯgressuz habuerat cũ eisdem ꝛ suis pene oĩbus sagittis ꝛ gladijs crudelit trucidatis cũ paucis euaserat ꝛ que facta erant sibi venerat nũciare: ſz licet rex de malis rumoribꝰ nõ modicũ obstuperet licẽciauit tñ archiepõs epõs ꝛ alios suos comites ꝛ barones eis ꝑcipiens firmit ꝛ districte vt quilibet agregata sibi milicia iuxta posse rediret ad ipsũ sine dilatiõe tempis festinaret ꝓut vrgens necessitas ꝛ manifesta vtilitas exigebat: ꝛ ꝑcepit magistro stephão epõ wacien. orodicñ. ꝛ sancti saluatoris chanadien. ꝑpositis ꝙ ad regiã festinãter accederẽt ꝛ ad ꝯsiniũ austrie ꝓperarẽt ibidem finem huiꝰ negocij expectantes. Itẽ ꝓ suas lr̃as rogauit ducez austrie ꝙ ad ipsũ accederet festinãter: ꝛ iussit comanis oĩbus ꝙ venire ad ipsũ aliquatenꝰ nõ differrẽt. Ipse enĩ de strigonien. ꝛ albeñ. ciuitatibꝰ que ad vnã tantũ dietã distabãt exercitu ꝯgregato con-

festim trãsiuit danubiũ in magna ⁊ ditissima theutonica villa que
pesth dr̃ Bude opposita ex alta pte danubij morã traxit suos ibi
dem cũ exercitu expectans principes comites ⁊ barones.

Alia interlocutio.

Ater ⁊ dñe aduertite reuerẽde: ⁊ qz cuz multa simul occur
rerint nequeũt dici simul. Oportet igit̃ q̃ vno dimisso ne
gocio in dicendo aliud assũmatur.

Sequitur rursus interlocutio.

Otate itaqz noia dñoꝝ tartaroꝝ ⁊ q̃liter ĩtrauerũt in hun-
gariã ⁊ astuciã eorũdem qz nõ dimittet̃ indiscussus articu-
lus quin quilibz sensus debitus imponat̃.

Nomĩa regũ tartaroꝝ in hũgariã intrãtiuz.

Ex regũ ⁊ domin⁹ tartaroꝝ qui hungariã intrauerũt Ba
thus suo noie vocabat̃: rector erat sub ipso in milicia po-
tentior Bochetor appellatus. Cadan in ꝓbitate melior dicebatur. Coacton. Seijcan. Peta. Hermeus. Cheb. Ocadar maior. Coacton. Seijcan. Peta. Hermeus. Cheb. Ocadar maiores reges int̃ tartaros censebãt̃ q̃nq̃z essent int̃ eos alij reges q̃z-
plurimi principes ⁊ potentes: qui cũ quinquies centenis milib⁹
armatoꝝ regnũ hungarie inuaserunt.

Quõ tartari ruscĩã ⁊ comaniã destruxerũt.

Ic aũt q̃ndo ruscĩã ⁊ camoniã totalit̃ ⁊ vnanimit̃ destruxe-
rũt retrocedẽtes ad q̃ttuor vel quiqz dietas ĩtacta ꝓuincia hũ
garie ꝓtinua dimiserũt vt cũ reuerterẽt̃ tã ꝓ equis q̃z ꝓ se victua
lia ĩuenirẽt ⁊ rumores ad hũgaros mĩme puenirẽt. Cũ quidẽ vi
ctualia dictoꝝ regnoꝝ ꝓsumpsissent ⁊ hungariã ꝓponerẽt occu-
pare. Bathus maior domin⁹ dimissa tota familia sol⁹ cũ suis mi
litib⁹ ⁊ non multꝭ ad dictã portã ruscie que ꝓpior erat ad locũ in
quo rex ꝓgregabat exercituz recto tramite ꝓperauit ⁊ expugna-
to exercitu comitis palatini eandem portam obtinuit ⁊ intrauit.
Peta rex ꝑ poloniã dirigens gressus suos vno ab ipso de duci-
bus polonie int̃fecto ⁊ destructa wratislauia ciuitate nobilissima
et strage facta mirabili: ac in terrã ducis Morauie alijs ducibus
prestare sibi auxilium nequeuntibus simili crudelitate ꝓuadens
ad portã hungarie festinauit. Rex cadan inter ruscĩam ⁊ camoni
am ꝑ siluas trium dicrum habens iter siue viam perucnit ad di-
uitem Rudanam inter magnos montes positam theutonicorũz

villam regis argentifodinā in qua morabat̄ inūera populi multitudo: sz cū essent hoīes bellicosi ⁊ armoꝝ penuriā nō haberent audito ipsoꝝ aduentu extra villā ꝑ siluas ⁊ montes eis obuiā exierūt. Cadan v̄o respiciens multitudinē armatoꝝ terga dedit fingens fugā ante eos tunc populi cum victoria reuertentes armis depositis inebriari vino ꝓut theutonicorū furia exigit inceꝑunt sed ipsi tartari subito venientes cū fossata muros ⁊ munitiōes aliquas nō haberēt: villam ex multis ꝑtibus intrauerūt: ⁊ licet hīc inde fieret magna strages videns populus ꝙ eis resistere nō valebat se ad fidem eoꝝ totaliter reddiderūt: sz Cadan sub sua protectione villa recepta Ariscaldū comitez ville cū electis sexcētis armatis theutonicis suis militibus associauit sibi venire cū eis īcipiens citra siluas. Bochetor aūt cum alijs regibus fluuiuz qui zerech dicit̄ transeūtes ꝑuenerunt ad terrā. Episcopi comanoꝝ ⁊ expugnatis hoībus qui ad pugnā ꝯuenerant ceꝑunt terrā totaliter occupare. Reuertar igit̄ ad regez hungarie qui erat in dicta villa pesth vt processus eius plenius describat̄.

Qualiter tartari ꝓcesserūt postq̄z portā habuerūt

Ostq̄z aūt maior dn̄s Bathus portā habuit: cepit villas cōburrere ⁊ suus gladius nō parcebat sexui vel etati ⁊ ad regem q̄ntum poterat festinabat: ⁊ cuz prope ad pesth ad mediam dietam ante dominicā de passione domini die veneris ꝑuenisset: statim quosdez vsqz ad villam misit cōburrendo interficiendo prout eis innata malicia mīstrabat: sequenti die misit alios vel eosdem qui ꝑagebāt similia vel peiora: sz rex exire ad eos ⁊ aliquos ad faciendū ꝯgressum nullatenns dimittebat ⁊ illi duz credebant̄ ire reuertebātur: ⁊ dum putarent̄ reuerti iteruz veniebant diem in ludo totaliter expēdentes. Cunqz die domīco facerēt illud idez vgolin⁹ coloceñ. archiepūs hoc graue ferēs q̄zplurimū: qd̄ quidē q̄si p̄dones tot bonos hoīes ꝯfundebāt ⁊ graui⁹ ꝙ rex sibi ⁊ suis pusillanim⁹ videbat̄. Propt̄ qd̄ ꝯtra mādatum regis cum paucis de suis foras exiens ꝯgressum habere voluit cum eisdem: sz illi terga vertentes paulatim retrocedere inceperunt: hoc archiepiscopus intuens incepit eos equorum insequi pleno cursu: tandem terra paludosa reꝑta illi huc velocius trāsierunt paludē: archiepūs non aduertens cū proximus illis esset

festinus intrauit cum esset cũ suis armoꝝ pondere pressus transi-
re vel retrocedere nequierunt: sꝫ illi ad eos velocius reuertentes
circũdederũt paludẽ ⁊ in ipsos sagittas velut pluuia emittentes
eosdẽ ibidẽ totaliter necauerũt: cũ trib⁹ aut q̃ttuor euadẽs archi-
epũs sic ꝯfusus remeauit ad villã nõ modicã irã hñs tã de suis ꝑ
ditis q̃ꝫ de eo ꝙ rex nõ fec̃ aliquẽ in sui subsidiũ ꝓperare.

Quõ fuit destructa ciuitas wacieñ.

In dñica de passiõe ꝑs exercitus Bathi regis regũ accessit
ad waciã ciuitatẽ positã suꝑ rippã danubij ad mediã dietam ꝓpe
ad villã pesth in q̃ rex cũ exercitu morabat̃: ⁊ capta ciuitate peni
tus ⁊ d̃bellata qui ad eccl̃iaꝫ ⁊ ad pallacia eccl̃ie que erãt q̃si castꝝ
munita recursũ habuerãt tã de ciuitate q̃ꝫ de circũpositis villis in
nũera populi multitudo eos virilit̃ expugnauerũt ⁊ thezauro ec
clesie hĩto canonicos ⁊ alias ꝑsonas dñas ⁊ puellas q̃s voluer̃t
int̃imere gladio ⁊ ĩ igne totalit̃ cremauerũt: ⁊ ita ĩ dñica de passio
ne waciẽses passi sũt vt cũ dño iesu xpõ ꝑtẽ habere mererent̃.

Quõ dux austrie insultũ fecit in tartaros.

Illud nõ est aliq̃lit̃ obmittendũ qd̃ dux austrie rogat⁹ a re-
ge venerat sꝫ cũ paucis tanq̃ꝫ facti nescius ⁊ ĩ ermis ⁊ cũ aliqui ex
tartaris ad villã pesth more solito aduenissent armis ⁊ equis si-
bi assũptis obui⁹ eis fuit: ⁊ cuꝫ simul ꝯgregi debuissent illi terga
dãtes ꝓut assueuerũt abiebãt: sꝫ dux submisso equo subdẽs cal-
caria quendẽ attinxit ꝑcuciẽs eũ cũ lãcea taliter ꝙ lãcee hasta fra
cta de equo ipsũ ꝓstrauit ad t̃rã: alteri v̓o ipsoꝝ canesio id est ma
iori volẽti ꝓstrato succurre armato more iuxta sellã ꝯfesti arrep-
to mucrone vno ictu brachiũ illi⁹ amputauit: qui statim de sella
corruens expirauit: alijs in fugã ꝯuersis ꝓstratũ ceꝑũt ipsũ vin
ctũ cũ equis ad exercitũ adducẽtes ꝓpt̃ hoc hũgari assumpta ma
teria exprobrare regẽ ac exaltare ipsũ ducẽ vnanimit̃ inceperũt.

Quõ kuthen rex comanoꝝ extitit interfectus

Umqꝫ publica fama esset qd̃ kuthen qui cum suis vt dictũ
est ꝓpe ad regem in custodia tenebatur esset tanti sceleris
non ĩmunis: ⁊ adhuc qui venerant comani non tartari crederen-
tur clamabat totus populus contra eum moriatur moriatur ipse
est qui destructionem hungarie ꝓcurauit pro ipso regi sepius ex
probrantes dicebant: pugnet rex noster qui comanos in nostruꝫ

odiū introduxit: alij clamabant pugnet rex cū illis quibus nr̄a p̄
dia sunt collata. Rex exprobratōibus frequēter auditis misit ho
miem ad kuthen q̄ ad ipsum accedere nō differret: sz kuthen qui
crebro acclamationes ppli audiebat timēs penā licet esset imūis
a culpa mādauit regi q̄ ad ipsū neq̄q̄z accederet nisi sibi talez ho-
minē destinaret cui esset potētia ipsū ad eūdē ducem ac ipsū eruere
de manib⁹ pp̄lorū hoc regi nūcio referēte clamor fact⁹ est magn⁹
in pp̄lo moriat moriat ac sic subito hūgari t Theutunici armati
ītrātes pallaciū i quo erat violēter ad ipsū accedere voluerūt ku-
thē vo cū suis arrept⁹ arcub⁹ t sagittis ad se ipsos accedere nō si-
nebant sed pp̄lorū multitudine accedēte ceperūt eosdē t cūctis in
instāti capitibus amputatis ea in populos p̄ fenestras de palla-
cio ꝓiecerūt. Quidā āt volūt hoc facin⁹ duci austrie īputare ab
alijs vero de mandato regis dr̄ esse factū: tñ post̄q̄z ꝓcerto ē cō-
ptum q̄ kuthen hui⁹ nequicie est exps: asserūt hoc verisimile nō
esse q̄ rex qui ipsum de sacro fonte leuauerat t securitatem sibi de
derat p̄stito iuramento tantū facin⁹ ppetrasset: nolo quidē ego q̄
liter hoc actū est diffinire: diffiniat ille qui nouit t penam vel gra
tiam vnicuiq̄z iuxta opa sua reddet.

Quid fecerunt Comani audita morte regis ipsorū t qualiter rex Bela contra tartaros ꝓcessit.

Artaris itaq̄z die noctuq̄z in circuitu villas cōburrētib⁹
instabat Coloceñ. archiepūs apud regē vt exiret cū ex-
ercitu contra eos. Ꝑgit̄ duce austrie recedente maxie cuz
maior regni exercitus aduenisset: t sic rex cū exercitu mot⁹ exiens
incepit paulatim ꝓcedere ꝓtra eos. Cunq̄z comani vocati ꝓtra
tartaros vbicunq̄z essent in regis subsidium vnanimiter aduenī-
rēt audita morte sui dñi kutheni turbati sūt grauit̄ t cōmoti quid
deberent agere ignorantes. Cum aūt rumor de morte eiusdem in
crebruisset hūgari villani odiosi eis vbiq̄z ꝓtra eos īsurgere cepe
rūt spoliādo inf̄iciēdo eosdē sine aliqua pietate: qui cū talit̄ inspi
cerent se peremi: insimul ꝓgregati non solum se deffendere ince-
perunt sz villas cōburrere t rusticos viriliter expugnare.

Quō euasit chanadieñ. epūs manus Comanorū.

Ed cū Bulzo chanadieñ. epūs t nicolaus filius Bore
cum nobilibus multis vxores filios t filias t familias

ad ꝑtes suꝑiores ꝯducerent: ⁊ postmodũ ad regis exercituꝫ festi
nantes accederent obuiantes Comanis inceperũt pugnã duris-
simã ꝯtra eos ⁊ eis resistere nequeũtibus sũt q̃si oẽs gladio inter
empti: epũs tñ cũ paucis in curru iacens infirm⁹ dũ pugna fieret
est lõgius asportat⁹. Comani v̓o vt tartari t̓rã postmodũ destru
entes ⁊ ꝯueniẽtes ĩ vnũ: ex ista ꝑte danubiũ trãsierũt ⁊ sic destruẽ
do ĩceperũt ad marchiã ꝓperare. Illi ãt de marchia hoc sciẽtes
ꝯuenerẽt in vnũ ⁊ eis obuiã exeũtes ꝯgressũ cũ eis ĩ finibus mar-
chie habuerẽt ⁊ suꝑati ab eis ꝑueniebãt vn⁹ aliũ fugiendo ⁊ sic co
mani ceꝑunt marchiã nequit̓ expugnare mortẽ sui dñi crudeliter
vindicãtes. Nã cũ int̓siciebãt hũgaros sic dicebant: hũc ictũ suf
feras pro kutheno ⁊ destructis melioribus villis. s. franka villa
senatoria sãcti martini ⁊ alijs ⁊ recepta multa pecunia equis ⁊ pe
coribus destruendo terrã in bulgariã transierũt.

Quõ waradieñ. epũs ꝑ tartaros extitit deceptus.

Enedictus quidẽ waradieñ. epũs ꝑ se de mãdato reg̃ ma
gno exercitu ꝯgregato ⁊ volens in ipsius subsidiũ accede-
re ĩtellexit ꝙ Tartari ciuitatẽ agrieñ. destruxerãt hoĩbus de ciui
tate ⁊ alijs qui ad defensionez ipsius ꝯuenerant: alijs cõbustis:
alijs gladio interemptis: spolia thezaurum epĩ ⁊ ecclesie exinde
asportabant: vnde sũmens audaciã pro eo ꝙ paucis diebus ela
psis ꝯgressum cũ paucis eorum habuerat ⁊ ꝑualuerat ꝯtra eos:
incepit post ipsos dimisso exercitu festinare vt sibi posset fragmẽ
ta colligere ne ꝑirent. Hoc tartari ꝑscientes finxerunt se ire lon
gius ⁊ steterunt: ⁊ cum haberẽt equos plurimos ⁊ ipsi pauci exi
sterent figmenta talia ordinauerũt. Fecerunt aũt laruas ⁊ mon-
stra q̃z plurima ea suꝑ equos vacuos tanq̃z si essent milites ordi-
nando: ⁊ equos illos sub quadẽ monticulo paucis cũ eis relictis
seruiẽtibus dimiserũt mandãtes eisdem vt cũ ipsi cũ hũgarie in-
grederent̓ ad pugnã ipsi exirent acie ordinata ⁊ paulatim proce-
derẽt versus eos ⁊ ipsi in planicie hungaros expectabant. Qui-
bus adueniẽtibus boch comes ⁊ quidẽ alij qui de melioribꝰ mi-
litibus hũgarie putabant̓ qui cum epõ venerant ipsis visis ha-
benis equoꝝ dimissis ꝯgressum habuerũt durissimũ cum eisdem
⁊ cũ essent tartari nũero pauciores terga eis dare fingentes v̓sus
monticulum retrocedere inceꝑunt ⁊ dum ipsi cum laruis exierũt

sub monte ⁊ vt condictũ erat acie ordinata hũgari hoc videntes ⁊ opinantes eis insidias factas terga dederũt ⁊ fugã velocit̃ inierũt. Tartari aũt mox in illos ꝯuersi illos sequebãt̃ eosdẽ ꝓstrando int̃ficiẽdo ꝓut nequi⁹ crudelitates pot̃ant exercere: epũs aũt cũ paucis reuersus est waradinũ ⁊ aliquantula mora facta collectis aliquibus militibus transiuit danubiũ ⁊ euasit.

De infelici bello regis Bele cũ tartaris cõmisso.

Unqꝫ rex vt dictũ est egressus de villa pesth ꝓgrederet̃ ꝯtra tartaros cũ multitudĩe armatoꝝ: illi de cõbustiõib⁹ villaꝝ reuersi ⁊ subito ĩ simul ꝯgregati ꝑ viã ꝑ quã venerãt retroibãt: ⁊ sic̃ isti paulatim ꝑsequebãt̃ eosdẽ sic ⁊ illi tãtũ ante ipsos se fugere simulabãt ⁊ cũ ad quãdẽ aquã que Saijo dicit̃ que nõ multũ lõge de agrieñ. ciuitate fluit ⁊ ĩtrat Ticiã ꝑuenissẽt post aque trãsitũ que fiebat ꝑ pontẽ castrametati sũt ⁊ steterũt ponẽtes in ponte custodes qui noctis vigilias custodirẽt. Tartari quidẽ post transitũ eiusdẽ paludis circa aquã se ĩ planicie posuer̃t ⁊ cũ aqua magna existeret ⁊ lutosa ꝙ non erat eis crudelitas ꝙ sine põte trãsit⁹ alicui esse posset. Rex suos ĩterim hortabat̃ vt ad pugnã virilit̃ se haberẽt vexilla nõ pauca manu ꝓpria maiorib⁹ assignãdo: hũgari aũt hẽbant hec oĩa inderisũ de multitudĩe ꝯfidentes: ad pugnã tñ ꝓpt̃ rõnes suꝑius assignatas cor ⁊ animuꝫ nõ hẽbãt: volebãt quidẽ ꝙ rex ꝑderet vt ipsi chariores postmodũ haberẽt̃ credẽtes plagã huiusmodi ꝑticularẽ quibusdẽ ⁊ non omĩbus generalẽ sicut audierãt qñqꝫ in hũgaria esse factum: naꝫ intrabant Comani subito ⁊ aliquã ꝑteꝫ terre anteq̃ꝫ ꝯuenirẽt hũgari destruebant festinantes postmodũ ad recessum ⁊ interdũ hũgari ijdem de Comania faciebant sꝫ non sic quia hec vltima primis minime respõderũt: tamẽ mille milites omni nocte ad custodiam exercitus ponebant̃. Quid plura tartari vadũ inueniẽtes longe ab exercitu ⁊ vna nocte vnanimit̃ trãsierunt ⁊ in aurora totũ regis exercitũ circumdãtes sagittas emittere in exercituꝫ sicut grãdines inceperunt. Hũgari v̓o ⁊ quia fuerunt taliter occupati ⁊ illoꝝ p̃uenti astucia cum armati equos suos ascendebãt nequibãt milites suos dños: ⁊ dñi suos milites inuenire ⁊ cuꝫ ad pugnã accederẽt tepide ac remisse accedebãt tãta erat crebrosa emissio sagittaꝝ ꝙ fere vmbrã pugnãtib⁹ faciebãt: ⁊ sagitte sicut locuste

ꝛ bruccus ꝯgregatim vadunt ꝑ aera volabāt ꝛ sic sagittaꝝ ictus
mīme sufferre valentes infra circuluꝫ exercitus retroibant. Rex
v̄o acies non poterat ordinare ꝛ si mixtim ex quacunqꝫ ꝑte ibant
hungari ad pugnā illi eis cū sagittis obuiam veniētes ipsos īfra
exercitū retrocedere faciebant: ita ꝙ ipsi ex calore nimio ꝛ angu-
stia maxīa ad tantā lascitudineꝫ venerant ꝙ rex ꝛ coloceñ. archi-
epūs qui anxij formidabāt nec minis neqꝫ adulatiōib⁹ ac moni-
tiōibus iā ad pugnā poterāt aliquos destīare ab aurora vsqꝫ ad
meridiē in tali angustia existētes: tandē iam cū deficere viderēt̄:
dux coloman⁹ frat̄ regis cū suis quos ī tāta p̄ssura hr̄e potuit cō
flictū durissimū ex vna ꝑte exercit⁹ habuit cū eisdeꝫ pugne ꝑ mag
nū spaciū diei insistēdo: ꝛ dū crederet se ꝑ residuā exercit⁹ ꝑtē ad-
iuuari decept⁹ est. Nā cū ex altera ꝑte ad pugnaꝫ plurimi ire cre-
derent̄ nō tñ ad pugnā ibant: sꝫ tartaris vltro parū secedentibus
illis ꝑ sui mediū viam absqꝫ aliquali sagittarū emissione dabant
Quare hūgari plures ꝛ plures tali via potiti ab exercitu se sub-
trahebāt ꝛ q̄nto plures trāsiebant tanto latior via ꝑ tartaros il-
lis dabat̄: ꝛ in tanto ꝯflictu nō erat rumor vel v̄bū aliqd̄ int̄ eos
ꝛ cum rex illos ad ꝯflictum ire crederet ipsi exibant ad fugā poti⁹
q̄ꝫ ad pugnā. Tartari v̄o expectantes regis exercitum nullate-
nus se mouebant: ꝛ cū iam de multis ꝑtibus exercitui regio exit⁹
pateret: rex ab illis incognit⁹ cū paucis viā habuit v̄sus siluam.
Dux aūt coloman⁹ direxit ꝑ aliā ꝑtem exercit⁹ suū iter die noctu
qꝫ in equis plurimis vsqꝫ ad dictā pesth nō ꝑ viā publicā ꝑ quā
hūgarica natio lubricabat sꝫ ꝑ deuiuꝫ laxatis equoꝝ habenis ad
portā danubij festinabat ꝛ q̄ꝫq̄ꝫ a Burgēsibus rogaret̄ vt moru
lā faceret quousqꝫ saltem pararent̄ naues ad transitū dñarū vxo
rum illoꝝ teneri tñ nō potuit nec ad id induci: dicebat enī ꝙ de se
quilibet cogitaret: aduentū enī ꝑsequentiū metuens solus confe
stim trāsiuit ꝛ fugit in Simigiū ad quendē locuꝫ qui dicit̄ segusd
ꝛ licet burgenses de pesth cū familia ad transitū festinarent prius
tñ suꝑuenerūt tartari ꝛ qui nō fuerunt in danubio suffocati de bur
gensibus extiterunt gladio interempti.

De fuga episcopi quinqꝫ ecclesiensis.

Ntuēs āt bartholomc⁹ epūs quīqꝫ eccl̄ieñ. destructōem
exercit⁹ ꝛ aduertēs ꝙ quidē de tartaris in exercitū irruētes castra

plurima cõburrerẽt similiter nõ p̄ viã publicã sz̄ p̄ campũ cũ multis militib⁹ fugã inijt: ⁊ cũ pauci de tartaris equos post eos mitterent pleno cursu Ladislaus comes qui ad regem multis vexillis extensis cuz sua militia veniebat nil de gestis ipsis p̄sciẽs supuenit epũs hũgarica vexilla cognoscẽs ad comitez declinauit: tartari vo multitudinẽ aduertentes abierũt retrorsum ⁊ alios insequi curauerũt: ⁊ sic ipse comes cum epõ abeuntes ab ipsoz manibus euaserunt.

De episcopis ⁊ alijs clericis in dicto bello īterfectis

Et fugientib⁹ quoqz p̄ amplã viã versus pesth ⁊ i exercitu remanẽtib⁹ facta est tãta strages tot milia sũt hoiuz inꝯempta q̄ estimatio fieri nõ valet nec referentibus fides ꝓpt̄ inũerã cladez leuit̄ adhibet̄: maiores tñ de clericis ceciderе mathias strigonien̄. archiepũs quẽ rex tũ ꝓpt̄ fidelitatẽ tũ qr̄i simul nutriti erãt magis diligebat ⁊ ci⁹ cõsilijs magna sub cõfidentia ī rebus arduis vtebat̄: vgolin⁹ colocen̄. archiepũs nobilissima ort⁹ ꝓsapia magna ⁊ ardua mũdi negocia obmussis minimis disponens: hic erat sub cui⁹ fiducia nobiles hũgarie respirabant: hic erat sub cuius fiducia maiores ⁊ mediocres hũles se reddebãt: georgi⁹ epũs Jaurien̄. qui ⁊ nobilis fuit morib⁹ ⁊ pitus scientia lr̄az. Reynoldus vltra siluanus epũs et ecclesie nitrien̄. epũs qui fuerat laudabilis vite ⁊ morũ honestate p̄clar⁹: nicola⁹ scibinien̄: p̄posit⁹ regis vicecãcellarius nobilib⁹ natalibus ort⁹ qui vnũ de maioribus anteq̄z se necis necessitati subiceret cruentato gladio iugulauit. Eradi⁹ archidiacon⁹ Bachien̄. magister albert⁹ strigonien̄. archidiacon⁹ qui circa fluenta iuris p̄lat⁹ alios meruit edocere: ipsoz quoqz corpa diris mucronib⁹ taliter sũt mactata q̄ post recessuz eoz q̄z̄q̄z multũ exquisita fuerint nequierũt vllaten⁹ repiri. De nũero vo laicoz maioz ⁊ minoz qui suffocati fuerũt paludib⁹ ⁊ aquis igne ꝯcremati ⁊ gladio inꝯempti nulli mortaliũ possit fieri certitudo. Nã p̄ campos ⁊ vias iacebãt corpa multoz mortuorũ aliqua capite diminuta aliq̄ frustratim diuisa in villis ⁊ in ecclesijs ad quas recursũ habuerãt ꝯcremata: hoc exitiũ hec p̄nicies ⁊ hec strages tenebat duoz dierũ itinera occupata totaqz terra erat sanguine rubricata: ⁊ exist̄ebant corpa sup̄ terrã sicut stant ad pascua p̄ deserta greges peco-

rum ouiũ ⁊ porcoꝝ: ⁊ sicut in lapicidinis secti lapides ad structuras. Habuit igit aqua corpa mortaliũ suffocata: hec sunt a piscibus a vermib⁹ ab auibus in aquis degẽtibus deuorata terra illorũ corpoꝝ dominiũ est adepta que occubuerũt venenatis lanceis mucronibus ⁊ sagittis: hec sanguine cruẽtate celi aues ⁊ dentate bestie tam domestice q̃z siluestres morsu vsq3 ad ossa nequissime corroserũt. Ignis illa tenuit que cremata sũt i ecclesijs ⁊ i villis interdũ ignẽ excrematiõe huiusmodi pinguia extinguebãt hec cõsumi nequeũt modico tpis intuallo: nã inuenietur in locis pluri mis vsq3 ad tpa lõgiora ossa denigratis pellib⁹ nõ ꝓsũptis inomis vsq3 ad tpa lõgiora ossa denigratis pellib⁹ nõ ꝓsũptis inoluta ꝓ eo q̃ quibusdẽ bestijs esce placide nõ existũt nisi aliter destruãt. Cũ aũt in dominiũ triũ elemẽtoꝝ vniuersa corpa trãsiuis sent videdũ est: quid q̃rto reliquerũt elemẽto: ad aerẽ igit qui q̃rtũ dr elemẽtũ alia tria fetoreꝫ oĩuꝫ corpoꝝ trãsmiserũt: ⁊ sic ex fetore corrupt⁹ est ⁊ infectus. Nõ boies qui p cãpos ⁊ vias ⁊ siluas ex vulneribus remãserant semiuiui ex infectiõe aeris qui forte viuere poterãt expirauerũt: ⁊ sic aer hui⁹ crudelis exicij nõ est ex pers. De auro igit ⁊ de argẽto equis armis vestibus ⁊ reb⁹ alijs quid dicet tot boĩuꝫ qui occubuerũt tam in plio q̃z in fuga: equi cũ sellis frenis sine sessoribus per prata ⁊ nemora discurrebãt: ⁊ ex strepitu erant facti adeo furibũdi q̃ insaniẽ penitus videbant: ⁊ sic eos territos cum nequirent ꝓprios dños repire oportebat: aut mori gladio aut subicere se dominio exterioꝝ quoꝝ humitus haberi poterat ꝓ gemitu atq3 fletu. Argentea quoq3 vasa ⁊ aurea serice vestes ⁊ alia boĩbus oportuna p campos ⁊ siluas a fugientibus ꝓiecta vt ipsi velociori cursu manus insequentiũ euaderent nõ habebãt aliquos collectores: tartaris tantũ infectiõibus hoĩuꝫ insistẽtibus de spolijs mĩme curare videbant.

Quõ tartari habita victoria spolia diuiserũt ⁊ quõ inuẽto regis sigillo ficticias litteras scripserũt.

Habita de tãto exercitu victoria ⁊ triũpho captaq3 depredatione huiusmodi cũ tumultu ⁊ vestimẽtis mixtis sanguine equis auro ⁊ argento effusa rubigine rubricat⁹ tã q̃z cõgerieb⁹ lapidũ ⁊ aceruis frugum in simul adunatis ad diusionẽ ⁊ ad ptitiõem eoꝝ. Verus cũ elegantioribus de tartaris ex ptitiõe huiusmodi subsecuta: repto sigillo regis penes cancel

lariũ cui⁹ caput a corpe diro mucrone demerãt: iam confisi de terra ⁊ timentes ne populi ꝓfligatiõe regis audita manus ꝑ fugaꝫ effugerent eorũdẽ: diligẽter aduertite astuciã quã fecerũt: primo totã hungariã vltra danubiuꝫ dimiserũt ⁊ assignauerũt vnicuiqꝫ de maioribus tartaroꝝ regibus qui adhuc hungariã nõ intrauerant ꝑtẽ suã significãdo eis rumores ⁊ ꝙ festinarent qꝛ iaꝫ eis obstaculũ nullum erat: ⁊ fecerũt scribi ꝑ quosdẽ clericos hungaros quos adhuc ad vitã seruauerant maioribus oĩbus ⁊ popularib⁹ ꝑ totã hungariã existẽtibus sub noĩe regis multauaria ficticia litteraꝝ sub hac forma. Canũ feritatẽ ⁊ rabieꝫ nõ timeatis nec vr̃is de domib⁹ vos mouere audeatis: licet enĩ ꝓpter quandẽ improuisionẽ tum castra tum tentoria relinquerim⁹ paulatim tñ deo nobis ꝓpitio eadeꝫ recupare intendim⁹ cõtra illos p̃liuꝫ virtuosũ instaurãtes vñ tantũ oratiõi vacetis vt misericors deus aduersarioꝝ nostroꝝ capita nobis ꝑmittat malleari. Hec fuerũt lr̃e per quosdẽ hungaros qui iam eis adheserãt destinate: qui me ac totam hungariã destruxerũt. Nã tantã illaꝝ certitudini litterarum fidem dedim⁹: ꝙ licet omĩ die ꝯtrariũ cerneret̃ tamẽ qꝛ in t̃ra illico guerraꝝ turbatio suꝑuenit: ob hoc ad sciendũ rumores nũcios mittere nullaten⁹ poteram⁹ ꝯtrariũqꝫ credere nequibamus: ⁊ sic hungaria occupata viã non potuit habere fugiendi: sꝫ qꝛ ꝓcessum regis dimisim⁹ indiscussũ reuertamur ad ꝓgressũ suũ vel qd̃ verius est ad egressum.

Quid fecit rex bela post debellatiõeꝫ sui exercit⁹ et q̃liter ꝑ ducẽ austrie captus fuit ꝑiter ⁊ spoliatus.

Pso itaqꝫ rege de exercitu ꝓfugato die noctuqꝫ cũ paucissimis versus ꝯfinia polonie habuit iter suũ: ⁊ inde directo tramite vt reginã posset attingere que in ꝯfinio austrie morabat̃ quantũ poterat ꝓperabat. Dux austrie hoc audito iniqua in corde ꝯcipiens contra eũ sub nomĩe amicicie obuius sibi fuit: sꝫ rex armis exutus dũ prandiuꝫ pararet̃ modico tꝑis interuallo vellet somnij quietẽ capescere iuxta aquã vtpote qui solo nutu dei euaserat inter tot diras sagittas ⁊ gladios venenatos ⁊ tam longũ fuerat iter suũ qui excitatus a somno: cuꝫ ducem vidit letatus est valde. Dux aũt regẽ inter alia ꝯsolatoria v̄ba pecijt vt danubiũ transiret ⁊ ibidẽ securi⁹ quiescere ⁊ morari posset.

Rex v̄o his auditis tanq̄z innocens nihil mali suspicatus dictis
ducis aquieuit: dicebat enī dux se castr̄ ex altera p̄te hr̄e ⁊ ibidem
regem melius honorare posse: cū tñ in aīo nō honorare sz ꝯfūde
re illū habebat ꝓpositū: ⁊ cū rex stillam vitare crederet incidit in
caribdim ⁊ sic piscis volens vitare frixoriū ne frigat̄ ad assanduz
ꝓijcit se ad pruinas credens malū effugere īuenit nequius. Nā
dux austrie astucia excogitata cū rege suū ad libitū potitus extitit
ab eo quandā pecunie quantitatē quā dicebat olim ab eo regē ex-
torsisse repecijt. Quid plura rex manus illius euadere nequiuit
quousqz p̄tem eiusdē pecunie in ꝓmpto p̄tem in vasis aureis et
argenteis illi p̄soluit: ꝓ p̄te aūt tres comitatus sui regni illi⁹ ter-
re ꝯtiguos illi obligauit: ⁊ licet ipsa vasa aurea ⁊ argentea maio-
ris fuerint estimatiōis: tñ dux illa solū in duobus milibus marca
rū simul cū lapidib⁹ p̄ciosis recepit. Dux aūt illico castroꝝ illo-
rū comitat⁹ corp̄ali possessione est adeptus ⁊ illa ex ꝓprijs pecu
nijs ꝯtra tartaros fecit reparare: si querat̄ q̄nta fuit pecunie quāti
tas est ignotū: nā alij de septem quidā de nouē ceteri de decē mar
caꝝ milib⁹ referebāt: sz de veritate liquere nō poterat: qꝛ secrete
ꝯtractus fecerāt ⁊ firmauerāt ꝓprijs iuramētis. Quib⁹ expedi-
tis ad reginā que nō multum distabat q̄ntum potuit festinauit: ⁊
vna cū ipsa sine tractu more stephanū wacieñ. epūm ad imp̄ialē
⁊ romanā curiā ꝓ subsidio destinauit ⁊ interim circa segesdinū cū
illis quos aggregare potuit morā traxit.

Quō dux austrie spoliauit fugitiuos hungaros ⁊ de insultu Theutunoꝝ in hungariā facta.

Ux ꝓspecto iam ꝙ hūgari essent vnanimit̄ in fuga sibi
multos milites aggregauit eos ꝯtra hungaros in hun
gariā trāsmittēdo: ⁊ sic tartari ex illa p̄te danubij destru-
ebant: ⁊ ex ista theutonici depredabāt̄ villas ꝓut poterāt cōbur
rebant. Ita ꝙ ciuitatē iaurieñ. intrātes castr̄ ceperūt ⁊ illud mol
liti sūt p̄ violentiā optinere: hūgari v̄o de p̄tibus illis ꝯsequen-
tes in vnū ad ciuitatē manu armata euntes ciuitatē cep̄unt ⁊ oēs
in castro theutonicos cremauerūt. Dux nimio furore replet⁹ ꝓ-
pter hoc scandescens contra hungaros fugiētes a facie tartaroꝝ
quos in austria colligerat ⁊ quibus fidē ꝓmiserat nō ꝯtentus de
eo qd̄ regi fecerat pecijt ab eis pro castroꝝ ⁊ ciuitatū custodia q̄n-

dam pecunie quãtitatem: ⁊ sic hac occasione inuẽta cuꝫ tam theu
tonici q̃m hungari essent multuꝫ diuites in pecunia ⁊ rebus cos
vsqꝫ ad extremã exinanitiõem nequiter spoliauit: ⁊ miseri hũga-
ri deuorabãtur vbiqꝫ morsu amarissimo a seuis bestijs dentatis
⁊ postmoduꝫ nudi in aridã proijciebãtur ⁊ vomebãtur: sꝫ his ex
peditis referamus de regibus Tartaroꝝ qui postmodũ hunga-
riam intrauerunt.

Quomodo tartari waradieñ. ciuitatem expugna-uerunt ⁊ quomodo amplius ad pontem Thome et alias ꝓcesserunt.

Adan rex vt in alia pte dictuꝫ est Kudana expugnata ⁊
capto Aristaldo comite elegãtioꝝ sexcẽtos armatos
theutonicos elegit qui sub iurisditiõe dicti comitis exti-
terũt: hijs ꝓstantibus ducatũ tartaris ꝑ siluas ⁊ nemora rupes
⁊ ꝑcipicia ꝓpe waradinũ ciuitatem subito aduenerunt ⁊ q̃ ciui-
tas multũ erat in hungaria nomĩata vndiqꝫ illac nobiles taꝫ do
mine q̃ꝫ mulieres populares inumerabiles conuenerant: ⁊ licet
epũs cum quibusdam canonicis exinde recessisset: ego tñ cum re-
manẽtibus eram ibi: ⁊ cum castrũ ex vna pte dirutum cerneretur
amplo muro illud fecimus reparari vt si ciuitateꝫ defendere non
possem⁹ ad castrum refugiũ haberemus ⁊ cum vno dierũ subito
aduenissent ⁊ esset in ciuitate sub quodã dubio mora mea castruꝫ
intrare nolui: sꝫ affugi in siluã diu ꝓput potui latitaui. Ipsi tamẽ
subito ciuitatẽ capientes ⁊ ꝑ maiori parte cõburrentes tandẽ ni-
hil extra muros castri penitus dimiserũt: ⁊ receptis spolijs tã vi
ros q̃m feminas minores ⁊ maiores interfecerunt in plateis do-
mibus ⁊ campis: quid plura nõ pepcerunt sexui vel etati quibus
pactis subito exinde recesserunt ⁊ omĩa in recessu recepunt ⁊ lon-
ge a castro se ꝑ quinqꝫ miliaria posuerunt ⁊ ad castrũ ꝑ multos di
es nullatenus accesserunt sic ꝙ illi de castro cogitabãt eos ꝓpter
castri fortitudinẽ recessisse. Nam magnis munitũ erat fossatis et
turribus ligneis sup muros ⁊ multi loricati milites erãt ibi. Ita
ꝙ dum tartari ad respiciendũ interdũ accederent milites hunga-
ri velociori cursu eos insequi ꝓcurabant: ⁊ cum plurimis dieb⁹
ad castrum nõ accederent ⁊ crederẽt ꝙ ex toto exinde recessissent
milites ⁊ alij qui in castro erant de recessu eoꝝ hñtes fiduciaꝫ: ca-

strũ q̃z plurimi exierunt ꝛ domos que remanserãt extra castrũ ce-
perũt cõmuniter habitare ꝛ sic in aurora eos tartari qui vbi essent
nescire poterant inuadẽtes magnaz ipsoꝝ ptem qui nequierũt ad
castrũ fugere necauerũt ꝛ castꝝ illico circumdãtes ex opposito ad
murũ nouũ septem machinas posuerũt ꝛ die noctuq̃z cũ eis emit
tere lapides quousq̃z nouus murus dirut⁹ est ex toto nullatenus
cessauerunt: ꝛ turribus dirutis atq̃z muris ꝓgressũ dederunt ꝛ ca
stro ꝑ violẽtiã occupato ceperũt milites ꝛ canonicos ꝛ alios qui
non fuerũt in occupatiõe castri gladio interempti. Dñe vo do mi
celle ꝛ puelle nobiles se in ecclesiã kathedralem recipe voluerũt
Ipsi vo tartari fecerũt arma a militibus sibi dari ꝛ ꝑ tormẽta du-
rissima quicquid habuerunt a canonicis extorserunt: ꝛ qz kathe-
dralem ecclesiã subito intrare nequierunt igne apposito ecclesiaz
ꝛ dñas ꝛ quicquid erat in ecclesia cõbusserũt: in alijs vo ecclesijs
tot scelera de mulieribus patrabant q̃ tutius est subticere ne ho-
mines ad nequissima instruant̃: nobiles: ciues: milites: ꝛ cano-
nici extra ciuitatẽ in campo fuerunt omnes sine aliqua pietate iu-
gulati. ℙost hec sanctoꝝ sepulcra totaliter euerterũt ꝛ pedibus
sceleratis reliquias calcauerũt: turribula: cruces: ꝛ calices aure
os ꝛ vasa aurea ꝛ alia dedita ad altaris ministeria cõmunerũt: in
troducebant in ecclesias mixtim viros ꝛ mulieres ꝛ post turpem
illoꝝ abusionez easdem ibidẽ necabant. ℙostq̃z autẽ oia euersa
sunt ꝛ fetor intollerabilis ꝓcederet ex corpibus defunctoꝝ exin-
de recesserũt ꝛ tantũ locus solus remãsit: hoies qui ꝑ siluas circũ
positas latitabant ꝙuenerũt ibidem vt aliqua comestibilia inue-
nirent ꝛ cũ verterẽt lapides ꝛ corpa mortuoꝝ. Tartari subito sũt
reuersi ꝛ vnũ de viuẽtibus quos ibi repiebant nemiem dimiserũt
ꝛ sic vsq̃z ad extremuz fiebant quottidie noue strarges ꝛ cum plu-
res interficere nõ haberent ex toto abinde recesserũt: nos vo qui in
siluis inter indagines morabamur de nocte fugam iniuimus ver
sus pontẽ Thome magnã theutonicoꝝ villam sup fluuiũ Crisij
positã: sz theutonici nos transire ꝑ pontez nullatenus ꝑmiserũt
imo institerunt q̃z plurimi vt vna cum eisdem villã eoꝝ bñ muni
tam defendere deberem⁹ qõ plurimũ displicebat tñ ad quandaz
diuertimus insulã que contra tartaros ꝑ homies de agija ꝛ wai-
dam de geroth ꝛ de pluribus alijs circũiacentibus villis fortiter

parabat̃. Cum vltra ꝓcedere nõ auderem cepi ad ꝓcuratoris et oĩuz loci illius instañ. morã ibidem trahere cũ eisdem: nam nullus in p̃tactã insulã intrare poterat nisi ꝑ quandã viam artissimã ⁊ minutã ita ꝙ ꝑ miliare in illa via tres porte cum turribus facte erant: ⁊ p̃ter has erant ad miliare fortissime indagines circũquaqz ⁊ cũ ita munitũ locũ aduerterẽ placuit mihi ⁊ remãsi: sz ꝯsuetudo insule illa erat ꝙ ingressuz p̃bebat singulis sz regressuz omnibus denegabat: ⁊ cũ aliquibus diebus cũ mea familia essem ꝑ exploratores nostros ꝑcepim⁹ ꝙ ꝓpius tartari veniebãt exiui secrete insulam vt viderẽ quõ equos poteram⁹ ꝯseruare ⁊ vno ductore ꝯducto ⁊ vno seruiente quoꝝ quilibet nostꝝ tres equos habebat de nocte versus chanadinũ ciuitatem suꝑ fluuiũ morisij positam que distabat ab illo loco ad octo miliaria ꝓperauim⁹: ⁊ cũ ꝑ totam noctẽ iremus q̃ntum equi poterant nos portare in aurora ꝑuenim⁹ chanadinũ: sz p̃cedenti die a tartaris qui ꝑ aliam ꝑtẽ intrauerant hungariã captũ fuerat ⁊ destructuz ꝑtes illas totalit̃ occupauerãt ita ꝙ fluuiũ nequiuim⁹ ꝑtransire: ⁊ cũ equi lassi eẽnt ⁊ hoĩes huc illuc de ꝑtibus illis se absconderẽt retrocedere nullo modo poteram⁹: ⁊ sic in quibusdã domiculis equis dimissis in quibusdã foueis illo die nos oportuit latitare: adueniẽte tandez nocte ad locum p̃stinũ nõ sine difficultate nimia incepimus in timore transire ꝑ mediũ tartaroꝝ curuataqz suꝑcilio cũ pudore insulã reintrauim⁹: ⁊ cũ in tali ꝑiculo moraremur seruiẽtes mei qui equos exteri⁹ vigilabant ⁊ alij qui mecũ erant cũ pecunia quã habebaz ⁊ vestibus de insula affugerunt ⁊ infuga ĩuenti ꝑ tartaros sũt gladio int̃empti: me cũ vno seruiente quasi nudo in insula ꝑmanente. Post hec statim ĩualuere rumores ꝙ dictũ pontẽ thome theutonicoꝝ villam in aurora tartari occupauerũt ⁊ quos tenere noluerãt horrenda crudelitas acerbitatis gladio dire iugulauit. Quo audito inorruerũt pili carnis mee cepit corp⁹ tremere ac pauere lingua miserabilit̃ balbutire ꝑspiciens ꝙ dire mortis articulus qui iam vitari non poterat ĩminebat: trucidatores cordis oculis intuebar: caro sudore mortis frigidissimuz emittebat: videbam ⁊ mortales mortẽ expectãtes assidue nõ posse manus ⁊ arma extendere: erigere brachia: pedes ad deffensiõis loca mouere oculis t̃ram ꝓspicere. Et quid plura homĩes ꝯspicie

bam ex timore nimio semiuiuos: ⁊ cū essez in extasi positus affuit
mihi misericordia iesu christi ⁊ tanqz vnus de maioribus vt me-
lius ⁊ more italico muniremur insule populū ꝙuocaui: cuius rei
occasione cū populo sum egressus insulā: ⁊ acceptis duob⁹ pue-
ris ꝓcuratoris ⁊ hospitis mei filijs ⁊ vnico seruiente qui mihi re
manserat longius ire simulās in silua inter indagines latitati pu
eroꝝ patri renūcians ꝙ ꝓpter timorē nolebam insulaz reintrare
⁊ cogitans ꝙ si mecū absconsos suos tenerez filios ipse mihi ne-
cessaria trāsmitteret: ⁊ cū sūmo diluculo victualia mitterent illico
tartari aduenerūt insulā circūdantes: ⁊ cum darent intelligere ꝙ
vellent p aquā insulā expugnare: populus insule decept⁹ ad ꝓ-
tegendū illas ptes flexus est. Tartari vo ex alia pte in portas p
sidio nudatas irruentes illas expugnarunt: ⁊ in insulā intrantes
nō inuenerūt aliqnē de nostris qui sagittā emitteret vel in equo ⁊
pedibus obui⁹ illis foret. Que ⁊ qualia quot ⁊ qnta iniqua ibi et
crudelia ppetrauerūt nō solū visui essent terribilia sz phorrescē-
rent homics adaudire: ⁊ exinde spolijs asportatis denudata mu
lierū ⁊ hoiuz corpa quedā frustratim diuisa quedā integra reman
serunt: ⁊ cū plurimi qui latitauerāt opinarent eos post diem ter-
rūt ⁊ occupati a tartaris qui se ibi abscōderāt pauciss̄imi euasert.
Ego vero p siluas tanqz ꝓfugus oīuz destitutus auxilio mendi
cabā ⁊ cui magna donaueraz vix mihi elemosinā porrigebat: ita
ꝙ necessitate famis ⁊ sitis me acrius purgente de nocte compelle
bar intrare insulā ⁊ corpa euertere mortuoꝝ vt sepultā farinaz et
carnes ad esum mihi vel aliud comestibile inuenirem: ⁊ de nocte
quicquid inueniebā id ad siluas longius asportabā. O attendite
⁊ videte qz illa pessima vita erat: post decimū vel vigesimū diem
intraui insulā euertere corpa mortuoꝝ: qntus ibi poterat esse lu-
ctus: qntus ibi poterat esse fetor: qntus poterat esse timor aduer
tite. Non est homo vt opinor qui tantis in animū reductis pena
ruz generibus nō tereretur quisqz eisdē penis consideratis opor
tebat me inuenire cauernas vel foueas facere vel arbores quere-
re pforatas in quibus me possem recipere cū illi densitatē vepriū
Opaca nemoꝝ aquarū ꝓfunda nimia solitudinū tanqz canes le-
pores ⁊ apres inuestigantes pcurrere videbant: siluas has per

menſez ⁊ amplius queſierunt: ⁊ cum ꝑ ipſa loca populos nequi rent intimere vniuerſos ſe ad nouū genus fraudis taliter conuer terunt.

Quomodo tartari illos qui ſe in ſiluis abſconderant deceperunt.

Ꝑerunt aliquos ꝑ ſiluas latitātes ⁊ eoſdē ſub hac vo ce miſerūt: qō quiſqz vellet ad fidem eorūz ſe dare ſecur⁹ reditus infra certū terminuz ad ꝓpria venire daretur ei. quoꝝ verbis cū homīes iam ꝓpter victualiū penuriam morerē tur totaliter crediderūt ⁊ ſic omnes qui remāſerant ad domos ꝓ prias ſunt reuerſi: ⁊ cū ſilue magne eſſent erat adhuc popul⁹ infi nitus qui latitabāt: ita ꝙ ad tres dietas terra facta eſt populoſa ⁊ quelibet villa elegit ſibi regem de tartaris quē optauit. Quo fa cto cū eſſent tempa meſſiū fruges vnanimiter collegerūt ⁊ eas ac ſtramia ⁊ fenū ⁊ alia ad horrea ꝯgregabant: ſtabant nobiſcū tar tari ⁊ comani ſimul videbāt q̄zplurimi ⁊ gaudebāt: letabanť qō patres ꝑ filias mariti ꝑ vxores: frēs ꝑ ſorores pulcras vitā redi mebant: illas ad libitū coꝝ ꝯſeruantes ⁊ ꝑ quadā illis fiebat ſo latio vt in ꝯſpectu patris vel mariti vxor vel filia ſtuprabaťr. Cō ſtituerunt caneſeos id eſt balimos qui iuſticiā facerēt ⁊ eis equos aīalia arma exennia ⁊ veſtimēta vtilia ꝓcurarent: ⁊ ſic ꝓcurator meus de iſtis dñis erat vnus: pene mille villas regebat ⁊ erant caneſij fere centum: pacem habebam⁹ ⁊ fora iuſtaqz vnicuiqz iu ſticia ſeruabaťr: eis mittebanť pulcerrime puellarū: ſed oues bo ues vel equos ductores ꝑ tali exennio reducebant: cōueniebāt caneſij pene qualibet ſeptimana. Ego vero ſepius vt vitā eorū aſpicerē ⁊ aliquos de maioribus noſcerem ⁊ vt addiſcerē ſi via re demptionis aliqua ſe offerret ad eos cū meo caneſio accedebam. Quadam vice p̄ceperūt omnes caneſij in mandatis vt de certis villis homīes ⁊ mulieres pueriqz ſimul cū muneribus in eorum p̄ſentiā venirent: timebamus de hoc rumore nō modicū cauſam rei penitus ignorantes. Elegi igiť potius cum ipſis caneſijs ad exercitum ire q̄z ſub tali dubio in villa remanere quare nudi ⁊ diſ calciati ad cuſtodiam curruū in quibuſdā tentorijs hungarorum qui iam tartari in ſuis opibus effecti erant remanſimus. Caneſij vero ad recipienda munera acceſſerūt qui munerib⁹ receptis oēs

p̄sentantes in quandā vallem duxerunt enormiterqz spoliatos
⁊ denudatos ibidez interfecerūt.

Quomodo p̄sentis carminis auctor ad man⁹ tartarorum deuenit.

Et cum ad me rumores huiusmodi ꝑuenirēt: ditioni cui
usdam hungari facti vt dixi opibus tartari me submisi:
qui in suū seruū admittere ꝓ magna gratia me est digna-
tus: ⁊ cum ꝑ aliquot dies cū ipso ꝑmansissem mortē semꝑ p̄ cor-
de p̄qz oculis habebā. Conspexi inter hec comanos infinitos ⁊
tartaros cum spolijs curribus honeratis pecoribus iumentis et
alijs vtensilibus vndiqz reuertētes: ⁊ cū inquirerē quid hoc essz
respōsum est ꝙ ipsi vna nocte dimissas omnes ⁊ singulas villas
circūdantes cruore inebriauerūt gladios in sanguine occisoꝝ ita
ꝙ in omībus illis villis paucissimi euaserūt qui in siluis ⁊ cauer-
nis se abscondere potuerūt: ita ꝙ remansit ꝓuincia totaliter de-
solata. Verū tn̄ nec fruges nec stramīa nec domos aliquas com
busserūt: sed in desperatiōem vite omnia hec induxerūt ꝓ eo con
ijeci firmiter ipsos velle in illis ꝑtibus hijemare vel familias su
as dimittere vt in hijeme ꝓ equis domos ⁊ victualia inuenirent
quod totū postmodū didici esse veruz ꝙ populos viuere ad tem-
pus dimiserāt ad cautelā vt in vnū segetes ꝯgregarent ⁊ vinde-
miarēt vineas: sz nolebāt ꝙ illi ꝯsumerent ꝯgregata.

De destructiōe noue ville ⁊ mōasterij de egres.

Vid plura versus Orodinū ⁊ Chanadinuz procedere
inceperūt in medio eorum noua villa dimissa: nomē cui-
us Perg fuerat in qua homines. lxx. villarum fuerant
congregati: ⁊ dimisso mouasterio Egres Cisterchieñ. ordīs in
quo tanq̄z mūito castro se milites ⁊ multe dn̄e receꝑant: nec tarta
ri loca illa aggredi voluerūt quousqz circūcirca eēt t̄ra totalit̄ de-
solata: sz int̄dū aliqui accedebāt ⁊ ab hūgaris militib⁹ ꝑ magnū
t̄re spaciū fugebāt̄: ita ꝙ credebāt firmit̄ se ītactos ꝓpt̄ suā potē-
tiā remanere. Tandē post toti⁹ t̄re illi⁹ desolatiōem ruthenoruz
comanoꝝ hungaroꝝ captiuoꝝ: paucoꝝ etiā tartaroruz multitu-
dine adunata villā magnā vndiqz circūdantes ad pugnam cap-
tiuos hungaros p̄miserunt ⁊ illis interemptis totalit̄ Rutheni

Ismahelite Comani postmodum pugnauerũt. Tartari vo retris post omnes stantes rodebãt de casu ꝛ ruina illoꝝ ꝛ retrocedẽtes a pugna suoꝝ dabãt q̃plurimos voragini gladioꝝ ita ꝙ ipsis dieb⁹ ꝛ noctibus pugnantib⁹ ꝑ vnã septimanã ꝛ fossatis impletis ceperũt villã milites ꝛ dñas que multe erant extra in campo in vna pte ꝛ rusticos in alia posuerũt: ac pecunia armis vestibus ꝛ alijs bonis receptis ab eis ꝛ quibusdã duab⁹ puellis reservatis ad vitam ꝛ ad lusuz eoꝝ deductis cũ securib⁹ ꝛ gladijs omnes crudeliter interfecerũt: illi quidẽ solũmodo remãserãt qui inter mortuos repentino casu decidentes alieno sanguine cruenta ti se occultare valuerũt. O dolor o crudelitas ꝛ rabies inani populi ĩmensa: nam quis tãte gentis cladem sana mente consideraret hũc locũ agruz sanguinis debite dicere posset. Tandem post paucos dies dictũ clauſtꝝ siue monasteriũ egres obsederũt ꝛ appositis eidem multis machinis cũ in ipso existentes nequirẽt resistere ad man⁹ ꝛ fidem ipsorũ se vt vita potirent reddiderũt: sz de ipsis qđ ꝛ de alijs factũ est: exceptis quibusdaz monachis quos abire libenter ꝑmiserũt: ꝛ ad ab vsũ eoꝝ retentis quibusdã dominab⁹ ꝛ pulcerrimis puellis: ꝛ quid amplius si describerent singularit pugne singule ꝛ crudelitates nimie que fiebãt legentium corda ꝓrirent ꝛ terribili sonitu tinire facerent aures: si huiusmodi rumores horribiles essent diffusi ꝑ orbem mũdi principes aliter cogitarent: ecce ꝑ estatez illã vsqz ad confinia Austrie Bohemie Moravie Polonie Slesie ꝛ Comanie vsqz ad danubiũ cõmuniter destruxerũt.

De astutia Tartarorum ad transeundũ danubiuz exquisita.

Ed cum strigoniũ in hungaria omnes ꝛ singulas precelleret ciues maxime cogitabant transire danubiũ ꝛ ibi figere castra sua: ecce in hieme niuis ꝛ glaciei habũdantia supuenit: ita ꝙ danubius qđ nõ acciderat a multis retroactis tpibus gelabat: sz hũgari ex ipsoꝝ pte singulis diebus frangebãt glacies ꝛ custodiebãt danubiũ: ita ꝙ assidue fiebat pugna peditũ sup gelu tñ cũ dire glacies aduenerunt totum danubium cõgelatum est: sed isti

transire cum equis nullatenus attentabāt. Aduertite igit̄ quid fe
cerunt: multos equos ⁊ animalia sup̄ rippaz danubij adduxerūt
⁊ nemiem p̄ tres dies ad eoꝝ custodiam dimiserūt: ita ꝙ bestie si-
ne custodibus p̄gere videbant̄ nec aliquis eorum in illis p̄tibus
apparebat. Tūc hungari credentes tartaros recessisse subito trā
sierūt ⁊ omnia illa animalia p̄ glacies trāsduxerunt qd̄ tartari ad-
uertentes cogitarunt posse in equis transire libere sup̄ gelu qd̄ et
factum est: ⁊ tot vno impetu transierūt ꝙ ex ista p̄te danubij terre
faciem impleuerūt. Rex aūt cadan post regem hungarie ꝓpera-
uit: qui in sclauonia tanq̄z qui nullū habebat subsidiū morabat̄:
sed ipse hui⁹ facti p̄scius fugaz inijt: ⁊ cū ipse marittima castra ac
ceptare nequiret ad insulas p̄transiuit: ita ꝙ vsqz ad recessuz eoꝝ
eum insule tenuerūt: videns Cadan rex ꝙ eum habere non pos-
set destruxit Boznam regnū rascie ⁊ inde in bulgariā p̄trāsiuit.

Quomodo Tartari strigonium destruxerunt.

Lia vero p̄s exercitus versus nominatū strigoniuz ha-
buit iter suū: ⁊ vsqz ad illud paucissimi accesserūt: sed se
longius posuerūt ⁊ vsqz ad .xxx. machinas parauerūt
strigonieñ. interim se cū fossatis muris ⁊ turribus ligneis fortissi
me munierāt: ⁊ erat in ciuitate illa populus infinitus ⁊ burgēses
ditissimi milites nobiles ⁊ dñe que illic ꝯuenerant velut ad presi
dium singulare: sz tanta eorū erat sup̄bia ꝙ credebant se resistere
posse toti mundo. Ecce vna dieꝝ ciuitatem tartari circumdederūt
⁊ captiui qui cum eis erant tot ramorū fasticulos portauerūt ꝙ in
vna p̄te ciuitatis supra fossati sup̄cilium altū muꝝ simul ⁊ semel
de fasticulis construxerūt: ⁊ statim post murum illū dictas trigin
ta machinas posuerūt: ita ꝙ die noctuqz ad ciuitatem ⁊ ad turres
ligneas lapides emittebant: ⁊ propt̄ hoc tantus in ciuitate cepit
esse tumultus: ⁊ tanta fuerūt caligine obumbrati ꝙ iam memo-
riam amiserant se deffendēdi: ⁊ inter se tanq̄z ceci ⁊ fatui vexeban
tur. Cum vero tartari munitiones ligneas destruxissent: saccos
plenos de terra ad implendum fossata cum machinis emittebāt
verū nullus ex hungaris ⁊ alijs audebat in fossati sup̄cilio cōpa
rere propter lapides ⁊ sagittas. Hungari vero ⁊ Francigene ac
Lombardi qui quasi erāt domini ciuitatis se nō posse deffendere

aduertentes combusserũt suburbia ⁊ domos ligneas que multe erant vsq3 ad palacia ciuitatis: pannos de calore ⁊ vestes cõbusserunt in domibus infinitas interfecerũt equos auruz et argentũ ad terram foderũt ⁊ quicquid boni habuerũt absconderunt et vt se in palacijs deffenderent in eadem se receperunt: sed tartari pre scientes qꝫ combusta erant omia de quibus se ditari credebãt: cõtra eos magnã succensi in iram: claudendo ciuitatẽ cum phalangis ligneis subito circũcirca vt nullus euaderet quin p os gladij ptransiret: ⁊ incepunt postmodũ palacia expugnare quibus velociter expugnatis non credo vt verum fatear qꝫ .xv. de tota remanserunt ciuitate qui non fuissent tam intus q3 extra omnes ne quiter interfecti ibi inebriauerunt gladios suos in sanguine ⁊ ex calore quem conceperant contra eos viuos assabant homines sicut porcos.

Quomodo postea tartari destructa pene omni hũgaria ad ꝓpria redierunt.

Omine aũt magne sicut melius poterant se ornari in vno palacio se collegerant: ⁊ cum capi ⁊ interfici deberent ad audientiaz magni principis appellauerũt omnes sunt fere trecente extra ciuitatez ad principem adducte: que ꝑ munere petierũt vt eas vite sub suo dominio conseruaret: qui iratus ꝑ eo qꝫ nihil lucrati fuerant: ꝑcepit vt receptis spolijs earum capite truncarẽtur: quod subito factuz fuit castro ciuitatis nõ expugnato in quo erat comes Sijmeon hispanus cũ multis balistarijs qui se viriliter deffendebat. Et cum ad albam regiã ciuitatez accederent que est paludibus circumsepta cum esset in dissolutiõe niuis ⁊ glaciei nequierunt eam occuparc. Et cum castrum sancti martini de pannonia expugnarẽt abbate se viriliter deffendẽte fuerũt subito renocati: ita qꝫ ista tria loca tãtũ inexpugnata in illis ptib9 remãserũt: ⁊ terrã tam vltra danubiũ q3 citra eoꝝ in manib9 habuerũt: sed citra nõ fuit funditus desolata: ita qꝫ ibi sua tẽtoria nõ fuerũt sed transeũdo quicquid iuenerũt vnanimit destruxerũt: auditꝫ ita qꝫ rumoꝛib9 qꝫ tartari aspnabãt theutoniã expugnare q3 plimũ dolui qꝫ ibi man9 occidentium euadere opinabar ⁊ gauisus non modicũ qꝫ xpianoꝝ excidiũ vitabat: sz maioꝛũ regũ de mandato

incepim⁹ ꝑ depopulatã terrã retrocedere cũ currib⁹ oneratis spo
lijs armamẽtis inimẽtoꝝ ⁊ pecoꝝ gregib⁹ pedetentim latebras ⁊
optata saltuũ exquirẽdo vt que repta in ꝓgressib⁹ nõ fuerãt in re
gressibus inueniret ⁊ sic retrocedẽdo paulatim ꝓcenim⁹ vltra sil-
uas vbi remãserat populi multitudo ⁊ erãt ibi post eoꝝ trãsitũ ca
stra plurima ꝑpata: ⁊ quid vltra exceptis castris quibusdã terrã
totalit occuparũt ⁊ eã ꝓcedẽtes desolatã ⁊ vacuã relinquerunt.
Jam cũ exiret hũgariã Comaniaꝫ ĩtrare cepũt nõ sinebãt vt pri⁹
q̃ sine delecto int̃ficerent̃ bestie ꝑ captiuis: sꝫ ĩtestina ⁊ pedes be
stiarum ⁊ capita tãtum dabãt eis. Tunc incepimus cogitare vt ĩ
terpretes referebãt q̃ nobis hungariam exeuntibus dabãt nos
omnes voragini gladioꝝ ⁊ cum iã mihi viuendi fiducia nulla es
set: ⁊ mors dira ⁊ aspera in ianuis haberetur cogitaui inclusus ibi
mori q̃ꝫ ꝓcedendo assiduis morsib⁹ cruciari: ⁊ sic via publica de
relicta ire ad opus naturale simulãs ad densitatemꝫ saltus festinis
gressibus cũ seruiente vnico ꝓperaui ⁊ subintrãs cuiusdamꝫ riuuli
ꝓcauũ me feci ramis ⁊ foliis coopiri: absconditq; se seruiẽs me⁹
remoti⁹ ne vni⁹ inopinata ĩuentio mestã oparetur alteri⁹ captio
nem: ⁊ sic iacuim⁹ duobus dieb⁹ naturalib⁹ nõ leuãtes capita si-
cut ĩ sepulcris audiẽtes voces illaꝝ horribiles qui ꝓpri⁹ p saltũ
post erroneũ iter pecoꝝ abibãt captiuos sepi⁹ qui se abscõdebant
acclamãtes: nõ valẽtib⁹ nob̃ vlterius famis iustissimũ appetitũ
edendi antiã voluntatẽ infra claustra cordis taciturnitatis no-
do pstringere: leuauim⁹ capita ⁊ more serpentiũ pedibus ⁊ mani
bus reptauim⁹ sup terrã: cõuenim⁹ tandem ⁊ voce debili ac sub-
missa mestas querelas importune famis alternatim cepimus re-
rare ac gemitibus ⁊ fletibus explicare. Quod gladio mori mi-
noris excidij fuissꝫ q̃ꝫ ꝑ: mediam compagines membroruꝫ ac vni
onem corporis ⁊ anime dissoluere: ⁊ cum pios sermones huius-
modi conferemus: affuit vnus homo ad quem cum se nostroruꝫ
acies extenderet oculoruꝫ fugã iniuimus timorosam: nec auerti-
mus oculos fugien[illegible] vt intueremus si nobis ꝑuius esse posset:
vel foret nobis fugiẽtibus subsequela: sꝫ non minus ipsum vidi
mus vices assumere ꝑcursoris: credebat enimꝫ q̃ virtus nostra ꝑ
ualida insidias sibi poneret ꝑ obliquũ: ⁊ cum cõmunis inspector
traderet ⁊ teneret qõ fugitiui conspicerent fugitiuuꝫ armorumq;

delatio apud illos nulla foret stetimus aduocantes nos adinui-
cem nutibus atqz signis ⁊ cum vnus daret de seipso alteri notio-
nem, plixis sermonibus atqz pijs deliberando decreuimus quid
agere deberemus: sz angustia gemiata videlz fame execrabili ⁊ ti
more mortis anxie torquebamur: ita ꝙ priuari videbamur peni
tus lumie oculoꝝ. Nam nequibamus succū herbaruz siluestriū
deglutire vel ipsas herbas vti faciūt bestie masticare ⁊ licet nos
tanta famis purgeret ⁊ stupēde mortꝭ aculeus imineret p̄stabat
tñ nobis viuēdi fiducia fulcimētū ⁊ euadēdi spes fortitudinē mi-
nistrabat: ⁊ sic assūpta fiducia in dño ꝙfortati ad extrema silue per
uenim⁹ affectuose ascendim⁹ arboꝛē eminentē ⁊ terrā ꝙspeximus
a tartaris desolatā quā nō destruxerāt veniēdo. O doloꝛ ⁊raz de-
populatā ⁊ vacuā cepim⁹ ꝓgrare quā in cūdo dimiserāt desola-
tam: basilicaꝝ siquidē cāpanalia de loco ad locū erant nobis sig-
na ducētia ⁊ ipsa via nobis satis horrida p̄signabat: naz erāt vie
⁊ semite antiq̄te ⁊ ab herbis ⁊ veprib⁹ totalit occupate: porruz:
portulace: cepe: ⁊ alea que in ortis rusticoꝝ remāserāt q̄ repiri
poterāt mihi pro maxis delicijs ferebāt: ceteri malua cicardis et
cicutaꝝ radicib⁹ vtebāt: hijs ventres famelici replebant ⁊ spūs
vegetabilis i exsangui corpe resocilabat lassis requies nō daba-
tur vtpote qui absqz tecto ⁊ opimēto quo nr̄a tegerem⁹ capita nō
hñtes nocturno tpe quiescebam⁹. Tandez vix octauo die a silue
recessu ad albā venim⁹ ciuitatē i q̄ nihil potuit repiri: p̄terq̄z os-
sa ⁊ capita occisoꝝ basilicaꝝ ⁊ palatioꝝ muros dirruptos ⁊ sub-
fossos quos nimia xp̄iani cruoris effusio macularat ⁊ licet ⁊ra in
noxiū sanguinē quē iebriata suxerat nō mōstraret: ostēdebant se
lapides adhuc cruore roseo purpuratos ꝑ quos absqz ꝓtinuato
gemitu amaris suspirijs festin⁹ trāsitus nō fiebat: ⁊ erat ibi ad de
cē miliaria iuxta siluā villa que ⁊rata dr̄ in vulgari ⁊ infra siluam
ad q̄ttuoꝛ miliaria mōs mirabilis ⁊ excelsus in cuius sūmitate la
pis ⁊ petra fundabat terribilis magna ibi hoium ⁊ mulierū ꝙfu-
gerat multitudo qui nos gratāter cum fletu reperunt: intrroga-
bātqz nos de nr̄is piculis que nos oīa illis paucis v̄bis declara
re nequiebam⁹ obtulerūt tādē nob nigrū panē de farina ⁊ ꝓritꝭ
corticib⁹ quercuū piscatos: sz nob dulcoꝛ illi⁹ supra semilias q̄
cūqz ꝑ nos comestos suauioꝛ videbat: mansim⁹ igit ibidē vno

mense nec fuimus ausi discedere: sꝫ mittebamus semꝑ specu-
res ex hoībus leuioribꝰ videre ⁊ rescire si adhuc que ꝑs tartaroꝝ
in hungaria remāsisset: aut si arte deceptoria vt prius instructi ꝓ
capiendis reliquis fuga lapsis reuerterent̄. Et quāuis sepiꝰ ne-
cessitate querendi victualiū cogente loca pecierimꝰ quondā habi
tata nūq̄ꝫ tñ noster tutus fuit descensus donec rex Bela maritti-
mis de ꝑtibus ꝑ cruciferos de insula Rodi ⁊ dños de frangapa-
nibus multis agmībus militū adiutus certificatus prius ꝑ hun
garos de recessu tartaroꝝ in hungariā venit. Scripsi igitur hec
paternitati vestre absqꝫ admixtione falsitatis vt eadē vestra pa-
ternitas que ꝓsperitatis mee scit rotam sciat ⁊ aduersitatis ac pe-
riculi quidditatē valeat. p. v.

Illustrissimoꝝ hungarie regū chronica In
inclita terre Morauie ciuitate Brunēsi lucu
bratissime impressa finit felicius. Anno sa-
lutis. M. CCCC. lxxxviij. die. xx. Martij.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
gyarapodási napló száma